

895.913

82142

32

วิเคราะห์นวนิยายของทมยันตี

ปริญญาโท

ของ

สัมพันธ์ รุ่งระวี

29 ต.ค. 2528

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2528

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

158462

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

..... ประธาน

..... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

..... กรรมการ

..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างสูงของรองศาสตราจารย์คุณหญิง เต็มศิริ บุญยสิงห์ และรองศาสตราจารย์สุภัทรา ไสวรงค์ ในฐานะประธานและกรรมการผู้ควบคุม ซึ่งได้ให้คำแนะนำและช่วยตรวจทานแก้ไขอย่างละเอียดถี่ถ้วน ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจและความกรุณาของท่านทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ ผู้เขียนต้องขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ธรรมมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไมรี ชื่นสำราญ อาจารย์สมเกียรติ คูทวีกุล อาจารย์นิศยา บุญยสิงห์ และนางสาวพันทิพา สังข์เจริญ ในฐานะที่เป็นผู้เชี่ยวชาญช่วยให้ผู้เขียนสามารถคัดเลือกนวนิยายของทมยันตีมาศึกษาได้อย่างเหมาะสม และสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

อนึ่ง ผู้เขียนได้รับความอนุเคราะห์จากรุ่นพี่และเพื่อนร่วมสถานที่ทำงานหลายคนคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ ทองปาน อาจารย์สุภา ศาตวรรณ อาจารย์ลัดดาวัลย์ แจ่มฤกษ์แจ้ง อาจารย์นงลักษณ์ แซ่มไซติ อาจารย์พงษ์จันทร์ คล้ายสุบรรณ อาจารย์วิภา ทรวงแสง และอาจารย์พัลลภ สรรพกิจ ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกำลังใจและคำแนะนำอันมีประโยชน์ รวมทั้งคุณสุภัทรา คณะเจริญ ปิยมิตรผู้ให้ความสะดวกสบายในการทำงานขึ้นนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณบุคคลดังกล่าวไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สัมพันธ รุ่งระวี

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	10
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	10
	ข้อตกลงเบื้องต้น	10
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	10
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	12
	เอกสารที่เกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้า	16
2	วิเคราะห์แนวโน้มของทฤษฎีในค่านิยมขององค์กร	27
	ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีขององค์กร	27
	แนวทางการศึกษาทฤษฎีขององค์กร	20
	วิเคราะห์ทฤษฎีขององค์กรแนวโน้มของทฤษฎี	34
	ทฤษฎีขององค์กรในด้านการใช้ถ้อยคำ	34
	การใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมกับ เมื่อ เชื่องและตัวละคร	34
	การชักจูง	60
	การใช้คำซ้อน	60
	คำอุปมา	70
	การใช้โวหาร เปรียบ เทียบ	78
	การใช้คำอย่างผู้มีอำนาจ	85
	การใช้คำที่ทำให้เกิดจินตภาพ	86
2	ทฤษฎีขององค์กรด้านการสร้างประโยชน์	93
	ประโยชน์แบบไวพจน์	93
	ประโยชน์ขั้น	101
	ประโยชน์ขั้น	103

๑) ท่วงทำนองแต่งด้านการใช้สำนวนโวหารและการบรรยายความ	105
ท่วงทำนองแต่งด้านการใช้สำนวนโวหาร	108
สำนวนโวหารยาวมีประโยค เชื่อมและคำขยาย	106
สำนวนโวหารรูปภาพที่มีชีวิต มีรายละเอียด มีสีสัน แสง เสียงและ	
ให้รสทางอารมณ์สัมผัส	107
สำนวนโวหารสมัยใหม่	110
โวหารขัดแย้ง	111
สำนวนโวหาร เพื่อสร้างภาพพจน์	112
สำนวนโวหารชนิดกล่าวเหยียด กล่าวประชด	112
โวหารอุปมาอุปไมย	115
โวหารอุปสัณยต์	118
โวหารอุทาหรณ์	119
โวหารปฏิเสธ	122
โวหารกล่าวเกินจริง	123
โวหารปฏิเสธภาพพจน์	126
A) ท่วงทำนองแต่งด้านการบรรยายความ	126
การบรรยายความ เพื่อจงใจให้เกิดความรู้สึกสะเทือนอารมณ์	
คล้อยตามไปกับความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมของตัวละคร	127
บรรยายความเพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่อง และเหตุการณ์ต่าง ๆ	134
บรรยายความเพื่อให้เห็นภาพการของตัวละคร	137
3 วิเคราะห์นวนิยายของทมยันตีในด้านกลวิธีในการแต่ง	148
ความรู้เกี่ยวกับกลวิธีในการแต่ง	149
แนวทางการศึกษากลวิธีในการแต่ง	149
วิเคราะห์กลวิธีในการแต่งนวนิยายของทมยันตี	154

กถวิธี เกี่ยวกับการเล่าเรื่องและการดำเนินเรื่อง	155
กถวิธี เกี่ยวกับการเล่าเรื่อง	155
ผู้แต่งในฐานะเป็นผู้รู้แจ้งในเหตุการณ์ทุกอย่าง เป็นผู้เล่าเรื่องเอง	155
ผู้แต่งให้ตัวละครซึ่งเป็นตัวเอกของเรื่อง เป็นผู้เล่าเรื่องของตัวเอง	156
ผู้แต่งใช้กถวิธีแบบประสม	156
ผู้แต่งในฐานะที่เป็นผู้สังเกตการณ์เป็นผู้เล่า	159
กถวิธีการเล่าเรื่องแบบใช้กระแสดิจประหวัด	159
กถวิธีในการดำเนินเรื่อง	166
ดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิทิน	166
ดำเนินเรื่องย้อนต้น	168
ดำเนินเรื่องต่างสถานที่สลับไปสลับมา	171
กถวิธีเกี่ยวกับตัวละครและบทสนทนา	172
กถวิธีเกี่ยวกับตัวละคร	172
กถวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละคร	172
กถวิธีในการเสนอลักษณะนิสัยของตัวละคร	185
กถวิธีเกี่ยวกับบทสนทนา	199
ใช้บทสนทนาช่วยในการเล่าเรื่อง	200
ใช้บทสนทนาช่วยให้รู้จักตัวละคร	207
กถวิธีเกี่ยวกับฉาก	211
สร้างฉากให้มีลักษณะสมจริงตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	211
สมจริงตามสภาพแวดล้อม	218
4 วิเคราะห์โลกทัศน์ที่ปรากฏในนวนิยายที่นำมาศึกษา	227
ความน่า	227
ความหมายของคำว่าโลกทัศน์และแนวทางสำหรับการศึกษา	228

บทที่	หน้า
ทัศนะที่เกี่ยวกับค่านิยม	230
ทัศนะที่เกี่ยวกับค่านิยมทางด้านสังคม	233
ทัศนะที่เกี่ยวกับค่านิยมทางด้านจริยธรรม	251
ทัศนะเกี่ยวกับค่านิยมด้านสุนทรียภาพ	257
ทัศนะที่เกี่ยวกับค่านิยมทางด้านวัตถุ	261
๑ ทัศนะที่เกี่ยวกับความเชื่อ	270
ทัศนะที่เกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาและลัทธิต่าง ๆ	272
ทัศนะที่เกี่ยวกับความเชื่อทางไสยศาสตร์ โหราศาสตร์ และโชคลางต่าง ๆ ..	280
๕ สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	302
บรรณานุกรม	308
ภาคผนวก	314

บทนำ

ภูมิหลัง

หากจะพิจารณาถึงการสร้างสรรค์วรรณกรรมไทยตั้งแต่เริ่มตั้งอาณาจักรสุโขทัยจนถึงปลายสมัยรัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์แล้ว จะพบความจริงว่าจำนวนวรรณกรรมของไทยที่มีหลักฐานปรากฏอยู่ในปัจจุบันมีจำนวนน้อยมาก ไม่สอดคล้องกับช่วงเวลาอันยาวนานที่ผ่านมา (ประมาณ ๘ ศตวรรษ) กล่าวคือ "เรามีวรรณกรรมที่สำคัญปรากฏในประวัติศาสตร์คดีประมาณ 1๑1 เรื่อง แต่งเป็นร้อยกรองประมาณ 1๐๘ เรื่อง และแต่งเป็นร้อยแก้วประมาณ 22 เรื่อง"¹ เท่านั้น นอกจากนี้วรรณกรรมเหล่านั้นยังมีเนื้อเรื่องอยู่ในวงแคบ เน้นด้านอุดมคติ ความงาม ความประหลาดที่ห่างไกลจากตัวเองและที่สำคัญก็เน้นในด้านศิลปะการประพันธ์มากกว่าด้านอื่น ส่วนลักษณะการแต่งคำอื่น ๆ เช่น การเปิด-ปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง การพรรณนาหรือการบรรยายความก็มักนิยมแต่งเลียนแบบกันดังที่เราเรียกกันว่าแต่งตาม "ธรรมเนียมการแต่งแบบบูรพาจารย์"²

การแต่งวรรณกรรมของไทยยังคงดำเนินตามลักษณะดังกล่าวเรื่อยมา จนกระทั่งถึงปลายสมัยรัชกาลที่ ๕ จึงเริ่มแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยอันสำคัญที่ทำให้วรรณกรรมไทยเปลี่ยนไปก็คือ การใช้นโยบายจัดและขยายการศึกษาให้กว้างขวาง ทั้งสนับสนุนให้ส่งเจ้านายและข้าราชการไปศึกษาต่างประเทศ เมื่อบุคคลเหล่านี้เดินทางกลับมาแล้ว ได้นำความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ รวมทั้งวรรณกรรมต่างประเทศเข้ามาเผยแพร่ ทอทั้กับในขณะนั้นกิจการหนังสือพิมพ์ซึ่งเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่รัชกาลที่ ๓ มีหลักฐานมั่นคงขึ้น วรรณกรรมไทยในรูปแบบต่าง ๆ จึงได้ลงพิมพ์อย่างแพร่หลาย และได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว

จากความนิยมในวรรณกรรมแบบตะวันตกอย่างกว้างขวางนี้ มีผลทำให้วรรณกรรมของไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมายและเกือบทุกด้าน ดังเช่น

¹ ภูหลวง มีลลิกะมาศ วรรณกรรมไทย หน้า 194

² ภู. หน้า 197

ด้านเนื้อหา วรรณกรรมไทยก่อนได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมตะวันตกมักนิยมแต่งให้มีเนื้อเรื่องที่ห่างไกลจากตัวเอง ภายหลังจากได้รับอิทธิพลของวรรณกรรมจากประเทศทางตะวันตกแล้ว ก็เปลี่ยนมาแต่งเรื่องราวที่มีเนื้อเรื่องใกล้ตัว เช่น ให้ความสนใจแต่งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางคำจำกัดใจของมนุษย์ เรื่องที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคมหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทางครอบครัวของคนทั่ว ๆ ไป

ด้านแนวคิด วรรณกรรมไทยในยุคต้น ๆ ส่วนมากมักเป็นเรื่องของอุดมคติหรือจินตนาการเหนือความเข้าใจ เมื่อความนิยมในวรรณกรรมแบบตะวันตกมีมากขึ้น การแต่งวรรณกรรมของไทยก็ขยายแนวความคิดออกไปกว้างขวางขึ้น ทั้งมีการนำเอาความคิดที่เป็นความเคลื่อนไหวของวรรณกรรมตะวันตกมาเป็นพื้นฐานในการแต่งด้วย เช่น แนวคิดแบบสังคมนิยม ธรรมชาตินิยม สัญลักษณ์นิยม หรือแบบอัตถิภาวนิยม เป็นต้น

ด้านรูปแบบการประพันธ์ สำหรับการเปลี่ยนแปลงในด้านนี้ นับว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก กล่าวคือวรรณกรรมไทยในอดีตให้ความสำคัญต่อรูปแบบการประพันธ์ประเภทร้อยกรองมากกว่าคำประพันธ์ประเภทร้อยแก้ว สำหรับคำประพันธ์ร้อยแก้วนั้นมักจะนำไปใช้ในงานที่เกี่ยวข้องกับการบันทึกพงศาวดาร จดหมายเหตุ กฎหมาย ตำราและนิทานต่าง ๆ แต่หลังจากได้รับอิทธิพลวรรณกรรมตะวันตกแล้ว คำประพันธ์ประเภทร้อยแก้วจึงมีความสำคัญขึ้นและนำไปใช้ในงานด้านต่าง ๆ เช่น สารคดี บทความ ข่าวสาร ชีวิตประวัติ บันทึกเหตุการณ์ทั่วไป เรื่องสั้นและนวนิยาย เป็นต้น ส่วนคำประพันธ์ประเภทร้อยกรองก็ลดความสำคัญลงเป็นลำดับ

ในกระบวนการวรรณกรรมประเภทร้อยแก้วด้วยกันนั้น นวนิยายนับว่าเป็นวรรณกรรมที่ได้รับความนิยมอย่างรวดเร็วและแพร่หลายมากกว่าวรรณกรรมชนิดอื่น ทั้งนี้จะเห็นได้จากภายหลังที่พระยาสุรินทราชา (นกยูง วิเศษกุล) หรือ "แม่วัน" ได้แปลนวนิยายจากภาษาอังกฤษเรื่อง Vandetta ของ แมรี คอเรลลี (Marie Corelli) มาเป็นภาษาไทยในชื่อเรื่อง "ความพยายาม" ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ลัทธิวิทยา เมื่อปี พ.ศ. 244๖ แล้ว ได้มีการแปลนวนิยายจากประเทศทางตะวันตกลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์อื่น ๆ อีกมาก และในปี พ.ศ. 2444

¹ เพลินพิศ เทียรพราตกร วิเคราะห์ท่วงทำนองแต่งและกลวิธีการแต่งนวนิยายของ

หลวงวิลาศปริวรรต (เหลียม รัตนพราหมณกุล) ก็ได้แต่งนวนิยายที่มีเนื้อเรื่อง แนวคิด ฉากและตัวละครที่มีลักษณะเป็นแบบไทยลงพิมพ์ในหนังสือถกวิทยา ชื่อเรื่อง "ความไม่หยาบ" ต่อจากนั้น นวนิยายที่มีลักษณะเป็นแบบไทย ๆ ก็เริ่มเจริญขึ้นตามลำดับ นับได้ว่า "หลวงวิลาศ... เป็นผู้แต่งนวนิยายไทยคนแรก"¹

จะอย่างไรก็ตาม แม้ว่านวนิยายของไทยในช่วงปลายสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 จะแพร่หลายอย่างกว้างขวางแล้ว แต่ก็ต้องถือว่าเป็นระยะเริ่มต้น เพราะปรากฏว่าในขณะนั้นนวนิยายมักจะเป็นเรื่องแปลและแปลงมาจากนวนิยายของประเทศทางตะวันตกเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้ว่าจะมีนวนิยายที่มีลักษณะเป็นแบบไทยเกิดขึ้นบ้างก็มีจำนวนน้อยมาก ต่อมาจึงมีวิวัฒนาการเรื่อยมาและเจริญก้าวหน้าขึ้นอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งทุกวันนี้จะเห็นว่านวนิยายเกิดขึ้นมากมาย มีแนวการเขียนหลายแนว ทั้งจำนวนนักประพันธ์ก็เพิ่มขึ้นตามจำนวนนวนิยาย ทั้งนี้เพราะการแต่งนวนิยายสามารถยึดเป็นอาชีพได้อย่างมั่นคง

ปัจจุบันนวนิยายเป็นวรรณกรรมที่ได้รับความนิยมอย่างสูง คนส่วนมากยอมรับว่านวนิยายมีบทบาทและมีอิทธิพลต่อสังคมมาก เพราะนวนิยายให้ทั้งความบันเทิง ใจรัญและความคิด "เป็นสื่อในการบันทึกและเผยแพร่มติมหาชน เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนทัศนคติ แสวงปัญหาสำคัญ ๆ ทางสังคมและเสนอเรื่องราวต่าง ๆ"² คนส่วนใหญ่จึงชอบอ่านนวนิยายเพราะถือว่าการพักผ่อนหย่อนใจอย่างหนึ่ง ด้วยเหตุนี้จึงมีนักเขียนบางคนใช้นวนิยายเป็นเครื่องมือ "แสดงอารมณ์ โลกทัศน์และอุดมคติของตน... บางท่านเขียนอุดมคติการเมืองในนวนิยาย บางท่านคำประณามสังคม... นักเขียนนวนิยายไม่น้อยในต่างประเทศใช้นวนิยายเป็นที่โฆษณา จนมีชื่อเรียกว่า นวนิยายโฆษณาชวนเชื่อก็มีไม่น้อย"³ สำหรับ

¹ เจื้อ สตะเวทิน ประวัตินวนิยายไทย หน้า 22

² สุพรรณิ วราทร ประวัตินวนิยายไทยตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ 5 ถึงสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 หน้า 1

³ เจื้อ สตะเวทิน ศิลปะการประพันธ์ หน้า 73 - 74

นักเขียนของไทยก็มีอยู่มากที่ใช้นวนิยายเพื่อประโยชน์ดังกล่าว แต่ก็มีนักเขียนนวนิยายบางกลุ่มที่ใช้นวนิยายเพื่อสะท้อนภาพสังคมด้านอื่น บันทึกสภาพการณ์ของสังคมและพฤติกรรมของมนุษย์ไว้ในงานเขียนของตนตามรูปแบบการเขียนที่ตนถนัด นักเขียนเหล่านี้ได้พยายามสร้างงานขึ้นเผยแพร่อย่างมากมายและที่มีชื่อเสียงอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2500 - 2525 นั้นก็มีอยู่เป็นจำนวนมาก ได้แก่ สนิท คณาวิทย์ ภฤชญา อโศกสิน สุวรรณี สุคนธา ไสภาค สุวรรณ พนมเพ็ญ โบตัน รพีพร อังอร ทยันต์ และ ฯลฯ

ในจำนวนนักเขียนที่มีชื่อเสียงดังกล่าว ทยันต์หรือนามจริงคือ วิมล ศิริไพบูลย์ นับว่าเป็นนักเขียนสตรี "ที่มีผลงานเป็นที่นิยมอย่างสูงมากกว่าสิบปีแล้ว โดยเฉพาะงานด้านนวนิยาย"¹ ซึ่งสามารถประพันธ์ได้หลายแบบ หลายแนวคิด วิมล ศิริไพบูลย์ ประสบผลสำเร็จในการเป็นนักประพันธ์ตั้งแต่ยังเป็นนักเรียน งานระยะแรก ๆ เป็นเรื่องสั้น ต่อมาจึงเขียนนวนิยายและประสบความสำเร็จเรื่อยมา ทำให้ชื่อเสียงของวิมล ศิริไพบูลย์ เป็นที่รู้จักกันทั่วไป และมีใช้เฉพาะด้านการเขียนนวนิยายเท่านั้นที่ส่งให้วิมล ศิริไพบูลย์ เป็นที่รู้จักกันอย่างดีในวงการนักอ่านและนักเขียนทั้งหลาย วิมล ศิริไพบูลย์ ยังมีความสามารถอย่างยอดเยี่ยมในการพูดอีกด้วย ทั้งนี้จะเห็นได้จากคราวที่เกิดเหตุการณ์วุ่นวายขึ้นในบ้านเมืองกรณี 8 ตุลาคม 2516 ทยันต์ได้ 'ออกโรงร่วมกับกลุ่มแม่บ้านพิทักษ์ไทย เพื่อกำหนดการณรงค์ของนักศึกษา'² ผลจากการทำงานครั้งนี้ ทำให้ 'ทยันต์ได้ชื่อว่าเป็นนักพูดปลุกใจอย่างมีประสิทธิภาพ'³ นามปากกา 'ทยันต์' จึงแพร่กระจายไปในหมู่นักอ่านมากกว่านามปากกาอื่น ทั้งที่วิมล ศิริไพบูลย์ใช้นามปากกาในการประพันธ์นวนิยายถึง 4 ชื่อ คือ โรสลาเรน ทยันต์ ลักษณะดี และกนกเรขา

แต่การที่วิมล ศิริไพบูลย์ ใช้นามปากกาในการประพันธ์หลายชื่อนั้น ไม่ได้หมายความว่านามปากกาอย่างหนึ่ง จะใช้สำหรับการประพันธ์ในแนวหนึ่ง แต่เป็นเพียงเหตุผลในการนำเรื่องลงพิมพ์

¹ เฉลิมศักดิ์ (นามแฝง) "หนังสือ" ฟ้าเมืองไทย 306 : 80 มกราคม 2519

² "ทยันต์ สตรีแห่งทศวรรษ" โลกหนังสือ 6 : 22 มีนาคม 2524

³ ค.

ในนิตยสารแต่ละฉบับเท่านั้น¹ ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่า ริมล คิริไพบูลย์ จะเขียนนวนิยายแต่ละเรื่องไปตามแนวคิดของคนเสมอ ไม่ว่าจะเป็นนามปากกาใด และอาจจะเป็นเพราะเหตุนี้ด้วยที่ทำให้ผลงานของริมล คิริไพบูลย์ ในนามปากกาต่าง ๆ เป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง และแพร่หลายในหมู่นักอ่านนวนิยายโดยทั่วไป สำหรับนวนิยายเรื่องที่เด่น ๆ ของทมยันตีมีอยู่หลายเรื่อง "ดังเช่นในฝัน เลือดซัดติยา หนีรัก ร่มฉัตร เงา คู่กรรม ห่อปลาไหล สายใจ ฯลฯ แทบทุกเรื่องได้กลายเป็นละครโทรทัศน์และภาพยนตร์ และบางเรื่องได้พิมพ์หลายครั้งในระยะเวลาสั้น ๆ"²

นิตยสารโลกหนังสือ³ กล่าวถึงความแพร่หลายในผลงานของทมยันตีว่า ทมยันตีเขียนนวนิยายมากกว่าสี่สิบเรื่องหลายเรื่องมีผู้นำไปสร้างเป็นภาพยนตร์บ้าง ละครบ้าง ดังเช่น สายใจ ดาวเรือง รอยมลทิน ห่อปลาไหล ในฝัน และคู่กรรม เป็นต้น โดยเฉพาะดาวเรืองทำเป็นละครโทรทัศน์และภาพยนตร์ รอยมลทินทำเป็นละครโทรทัศน์ 2 ครั้ง ส่วนคู่กรรมทำเป็นละครโทรทัศน์และภาพยนตร์เช่นกัน และจากการประกวดภาพยนตร์ไทยประจำปี พ.ศ. 2516 มีผลให้ "ทมยันตี ... ได้รับรางวัลตุ๊กตาทองในฐานะเจ้าของบทประพันธ์ยอดเยี่ยม ..." ⁴ จากเรื่องคู่กรรมนั่นเอง ยิ่งกว่านั้นนวนิยายเรื่องคู่กรรมยังได้รับการ "แปลและพิมพ์เป็นหนังสือฉบับกระเป๋าสานภาษาญี่ปุ่นที่ขายดีที่สุดเมื่อเดือนตุลาคม 2523 และออกรายการวิทยุ N. H. K. ของญี่ปุ่น 3 ครั้ง"⁵ มร.นิชิโน ผู้แปลเรื่องคู่กรรมกล่าวว่า "ทมยันตีเขียนเรื่องนี้ได้ดีมาก รู้สึกว่าค้นคว้ามาอย่างละเอียด"⁶

¹ วันสุข (นามแฝง) "ถลนนัดพบทมยันตี" ถลน 88 : 82 พฤศจิกายน 2518

² เฉลิมศักดิ์ (นามแฝง) "หนังสือ" ฟ้าเมืองไทย 305 : 50 มกราคม 2518

³ "ทมยันตี สตรีแห่งทศวรรษ" โลกหนังสือ 8 : 21 - 22 มีนาคม 2524

⁴ เฉลิมศักดิ์ (นามแฝง) ล.ด. หน้า 7

⁵ กรมศิลปากร ประวัตินักเขียนไทย เล่ม 1 หน้า 88

⁶ "คู่กรรม" ไทยรัฐ 8 ตุลาคม 2521, หน้า 9

นอกจากนี้ นิตยสารโลกหนังสือ¹ ยังได้กล่าวถึงนวนิยายเรื่องในฝันซึ่งหมยงค์ประพันธ์ในนามปากกาโรสลาเวนว่า ชมรมละครของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเคยนำไปทำเป็นละครเวทีในราวปี พ.ศ. 2512 และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถโปรดเกล้าฯ เรื่องในฝันมาถึงกับทรงมีพระราชเสาวนีย์ให้จิตรกรวาดภาพเจ้าชายไอริสสาประทับไว้ในพระบรมมหาราชวังด้วย

ในด้านศิลปะการประพันธ์นวนิยายนั้น หมยงค์ได้ชื่อว่าเป็นนักเขียนที่มี "ความประณีต..." เพราะถ้าหากหมยงค์จะเขียนเรื่องอะไรก็ตาม มักจะใช้วิธีการศึกษาให้รู้จริงเสียก่อน บางครั้งก็เอาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง หาประสบการณ์ด้วยการเดินทางท่องเที่ยวหาความรู้ทั้งในและนอกประเทศ และยังเอาความหลังของชีวิตผสมผสานเข้าไปด้วย เรื่องของหมยงค์จึงกลายเป็นเรื่องที่ดีถึงจุดสะเทือนใจ สร้างความประทับใจแก่ผู้อ่านทั่วไป...² ซึ่งส่วนหนึ่งของการสร้างความประทับใจนั้นมาจาก "ความสามารถในการใช้ภาษาได้เป็นที่ถูกอกถูกใจคนอ่าน ... ส่วนนั้นมีชีวิตชีวาไม่ราบเรียบหรือหยุดนิ่งอยู่กับที่ แม้จะมีความซ้ำซากปรักหักพังออกมาบ่อย ๆ"³ ก็ตาม แต่ก็มีคนพอใจติดตามอ่านงานของหมยงค์อยู่ตลอดมา

ส่วนความสามารถในด้านวิธีการแต่งนั้น "หมยงค์มีความสามารถจะประพันธ์นวนิยายได้หลายแบบและหลายแนวคิด ไม่ว่าจะเป็นนวนิยายรัก เช่น เรื่องคำของคน หนึ่งรัก สายใจ (ใช้นามปากกาอื่น) นวนิยายทำนองบันทึกประวัติศาสตร์ เช่น เรื่องร่มฉัตร นวนิยายเสียดสีสังคม เช่น รอยมดดิน หรือเรื่องเบาสมอง เช่น อุบัติเหตุ ห่อปลาไหล หรือเชิงปรัชญา เรื่องเสนอแนวคิดวิทยาศาสตร์ เช่น เรื่องรัศมีจันทร์ ทิพย์ ฯลฯ"⁴ เป็นต้น แต่ถ้าหากจะพิจารณาโดยอาศัยเนื้อเรื่องเป็นหลักในการแต่งแล้ว รุ่งฤทัย สังจพันธุ์⁵ ให้ความเห็นว่า นวนิยายของหมยงค์บางเรื่องเช่น

¹ "หมยงค์ สตรีแห่งทศวรรษ" โลกหนังสือ ๐ : 22 มีนาคม 2524

² จินตะหระ (นามแฝง) "เปิดห้อง ร.ไอ.พี." ไทยรัฐ 2 มิถุนายน 2523. หน้า 3

³ รัศมี เฝ้าเหลืองทอง "วิเคราะห์หมยงค์ตั้งแต่ 14 ตุลาคม ถึงปัจจุบัน" สังคมศาสตร์ปริทัศน์ 2 : 10 เมษายน - กรกฎาคม 2518

⁴ กรมศิลปากร ประวัตินักเขียนไทย หน้า 87

⁵ รุ่งฤทัย สังจพันธุ์ อิทธิพลวรรณกรรมต่างประเทศในวรรณกรรมไทย หน้า 242 - 243

เรื่อง รอยมลทิน เป็นนวนิยายประเภทสะท้อนสภาพสังคม วิถีชีวิต และความเป็นไปของกลุ่มคนในสังคม เรื่อง ร่มฉัตร เป็นเรื่องอิงประวัติศาสตร์ที่มีลักษณะสะท้อนสภาพสังคมเช่นกัน แต่เป็นสังคมสมัยเก่ากว่ายุคสมัยของผู้เขียน

ในทำนองเดียวกัน ถ้าพิจารณาโดยอาศัย เนื้อเรื่องและกลวิธีในการแต่งเป็นหลัก กุหลาบ นิลลิกะมาส¹ มีความเห็นว่า เรื่องรอยมลทินจัดเป็นนวนิยายประเภทที่ตัวเอก เป็นผู้ร้ายที่ทำความดี เรื่องในฝันจัดอยู่ในประเภทกวีนิพนธ์เรื่องด้วยจดหมาย เรื่องอุบัติเหตุจัดอยู่ในประเภทจิตวิทยาและเรื่องเมียน้อยจัดอยู่ในประเภทที่มีตัวบุคคลจริงเป็นหุ่น

จากความสามารถในการแต่งนวนิยายได้หลายแบบหลายประเภท ทั้งมีความประณีต พิถี-พิถันในการใช้สำนวนภาษาจึงมีผู้อ่านจำนวนมากถึงงานประพันธ์ของทมยันตี ชลธิรา สัตยารัตนา กล่าวว่า "ถ้าให้คะแนนนวนิยายกันเฉพาะโครงเรื่องที่สนุกสนาน เพลิดเพลิน การสร้างตัวละครให้ภูมิชีวิตชีวา เนื้อเรื่องและการลำดับเรื่องชวนให้ติดตาม ความสามารถในการโน้มน้าวผู้อ่านให้เกิดอารมณ์ร่วม บทสนทนาโต้ตอบที่ทันอกทันใจ สมจริงและสอดคล้องกับบรรยากาศและบุคลิกของตัวละคร คะแนนรวมของทมยันตีจะฉ่ำหน้า นักเขียนนวนิยายร่วมสมัยไปหลายช่วงได้อย่างสบาย"²

ในส่วนที่เกี่ยวกับแนวคิดหรือทัศนะด้านต่าง ๆ นั้น สุภัทร สวัสดิรักษ์ กล่าวถึงทัศนะของทมยันตีที่ปรากฏในนวนิยาย เรื่องคู่กรรมและห่อปลาไหลว่า

ได้มองเห็นทรรณะความรักของทมยันตีหลายประการปรากฏอยู่ โดย

เฉพาะอย่างยิ่งความรักที่แสดงลักษณะการกดขี่สตรีเพศ ทมยันตีเขียนให้

มองเห็นรายละเอียดหลายรูปแบบ มองเห็นความรักของผู้หญิงที่เป็นแม่

เป็นเมีย เป็นเสมีอนหนึ่งทาส เสมีอนหนึ่งดอกไม้ นอกจากนั้นก็ยังได้

มองเห็นความรักมนุษย์ ความรักทางชนชั้น ในชุมชนส่วนน้อย ซึ่งใน

¹ กุหลาบ นิลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 35 - 37

² ชลธิรา สัตยารัตนา 'ทมยันตีผู้ถูกล้อมกรอบด้วยกาลเวลา' เบิกฟ้าวรรณกรรม

ความรู้สึกรักใคร่ส่วนตัว... เห็นว่า แม้มีลักษณะที่แสดงให้เห็นความคิดของ
ผู้ประพันธ์ว่ายังติดข้องอยู่กับค่านิยมในสังคมเก่า ประเพณีเก่าก็ตาม ก็มี
ประเด้น เป็นข้อนำสังเกตุหลายประการ เกี่ยวกับสถานะและทระณะของ
ผู้หญิงซึ่งน่ามอง¹

และถ้าจะพิจารณาแนวคิดของหมยันทิตตามทัศนะของนักวรรณกรรมแบบตะวันตกแล้ว
กุหลาบ มลลิกะมาศ² มีความเห็นว่า นวนิยายบาง เรื่องของหมยันทิตมีลักษณะ เป็นแนว
โรแมนติกิซึม (Romanticism) ดังเช่นเรื่องเงาและเรื่องในฝัน เป็นต้น

แม้ว่างานประพันธ์ของหมยันทิตจะไม่เคยได้รับรางวัลทางวรรณกรรม แต่หมยันทิตก็เป็น
นักเขียนที่ประสบความสำเร็จอย่างมาก ประชาชนทั่วไปให้ความสนใจและยอมรับนับถือว่านวนิยาย
ของหมยันทิตอ่านสนุก เพลิดเพลินและมีคุณค่าต่อการอ่าน จะเห็นได้จากผลงานการวิจัยของธัญมา
อาษารัฐ และจิรี เปลี่ยนสมัย โดยธัญมา อาษารัฐ³ ได้ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมที่สัมพันธ์กับการ
พัฒนาประเทศจากวรรณกรรมที่วัยรุ่นสนใจ ด้วยการให้วัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างทั้งหญิงและชายจำนวน
661 คน แจ้งรายชื่อวรรณกรรมที่สนใจลงในแบบสอบถามแล้วนำมาจัดแยกเป็นประเภทต่าง ๆ
เพื่อความสะดวกต่อการคัดเลือกนำไปศึกษา โดยเฉพาะประเภทนวนิยายที่ประพันธ์โดยคนไทย
ผู้วิจัยคัดเลือกไปศึกษาเพียง 5 เรื่อง และผลจากการสำรวจจำนวนนวนิยายจากแบบสอบถาม
ปรากฏว่าวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างได้เสนอรายชื่อนวนิยายมาให้ผู้วิจัยพิจารณาจำนวน 132 เรื่อง ใน
จำนวนนี้เป็นนวนิยายของหมยันทิตที่ประพันธ์ในนามปากกาต่าง ๆ กัน จำนวน 12 เรื่อง ได้แก่เรื่อง
คำของคน กุ๊กกรรม เลือดชาติเดียว ในฝัน เงา สายใจ ห่อปลาไหล รอยมดดิน อุบัติเหตุ เมียน้อย
ร่มฉัตร และหนี้รัก ทั้งเมื่อรวมคะแนนความถี่ของความสนใจสูงสุดเพื่อคัดเลือกไปศึกษาเพียง 5
เรื่องจากนวนิยายจำนวน 132 เรื่องนั้น ปรากฏว่ามีนวนิยายของหมยันทิตถึง 2 เรื่องคือเรื่อง

¹ สุภัทร สุวดีธิรักษ์ "เพื่อนที่มีความปรารถนาดีกับทุกคน" การะเกด 25 : 10

5 เมษายน 2524

² กุหลาบ มลลิกะมาศ วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 55 - 56

³ ธัญมา อาษารัฐ การศึกษาค่านิยมที่สัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศจากวรรณกรรมที่วัยรุ่น
สนใจ 117 หน้า

ค่าของคน (ใช้นามปากกาโรสลาเรน) และเรื่องคู่กรรม นอกจากนี้ ถ้าจะพิจารณาถึงความสนใจของวัยรุ่นที่มีต่อนวนิยายทั้งหมดดังกล่าวโดยอาศัยคะแนนความถี่ของความสนใจจากแบบสำรวจเพื่อจัดอันดับความสนใจมาก-น้อยเรียงลำดับกันเพียง 10 อันดับแรกแล้ว ปรากฏว่ามีนวนิยายของทมยันตีอยู่ในกลุ่มนี้ถึง ๔ เรื่องคือเรื่องค่าของคน คู่กรรม เลือดชาติยา และเรื่องในฝัน

ผลการศึกษาของธัญมา อาษาวิธู สรุปได้ว่า นวนิยายเรื่องค่าของคน แสดงค่านิยมเน้นหนักไปทางด้านโมดริสซึมพันธ์ ส่วนเรื่องคู่กรรมแสดงค่านิยมทั้งด้านโมดริสซึมพันธ์และด้านสัมฤทธิ์สัมพันธ์

สำหรับจิรี เปลี่ยนสมัย¹ ได้ศึกษานวนิยายที่เหมาะสมในการใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบระดับชั้นมัธยมศึกษาในทัศนะของครูภาษาไทย โดยผู้วิจัยได้เสนอชื่อนวนิยายที่จัดพิมพ์ในระหว่างปี พ.ศ. 2501 - พ.ศ. 2516 จำนวน 168 เรื่อง พร้อมกับทำบรรณนิทัศน์ส่งแบบให้ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยจาก 64 โรงเรียน จำนวน 314 คน พิจารณาคูณค่าด้านเนื้อหา ด้านภาษาและคุณค่าต่อชีวิต ในจำนวนนี้มีนวนิยายของทมยันตี 5 เรื่องคือเรื่องค่าของคน คู่กรรม เลือดชาติยา ร่มฉัตร และเรื่องรักมีจันทร์ ซึ่งผลจากการศึกษาคูณค่าทั้งสามด้านแล้วปรากฏว่านวนิยายของทมยันตี 2 ใน 5 เรื่องมีคุณค่าอยู่ในสิบอันดับแรกได้แก่เรื่องค่าของคนและคู่กรรม

นอกจากนี้ จิรี เปลี่ยนสมัย ยังได้ขอให้ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยเหล่านั้นเสนอแนะนวนิยายเรื่องอื่น ๆ ที่เห็นว่ามีเหมาะสมสำหรับให้เด็กในระดับชั้นมัธยมศึกษาอ่าน ปรากฏว่ามีผู้เสนอชื่อนวนิยายมาให้พิจารณาเพิ่มเติมอีก 64 เรื่อง ในจำนวนนี้เป็นนวนิยายของทมยันตีที่แต่งในนามปากกาต่าง ๆ กันถึง 10 เรื่อง ได้แก่เรื่องในฝัน เงา นางเอก อุบัติเหตุ ทางรัก หิขส่วาท กุลหญิงนอกทำเนียบ เพลงชีวิต สุดหัวใจ และเรื่องแรงรัก

จาก เหตุผลและความเห็นของนักวิจารณ์และนักวิชาการดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าทมยันตี เป็นนักเขียนคนหนึ่งที่มีความสามารถสูงในการแต่งนวนิยายได้เป็นที่ถูกใจและได้รับความนิยมนกย่องจากผู้อ่านทั่วไปด้วยท่วงทำนองแต่งและกลวิธีในการแต่งที่ชวนติดตาม ทั้งมีคุณค่าต่อการอ่าน ฉะนั้น การศึกษาวิเคราะห์นวนิยายของทมยันตีจึงน่าจะเป็นประโยชน์มาก แต่ปรากฏว่ายังมิได้มีผู้ใดศึกษา

¹จิรี เปลี่ยนสมัย นวนิยายที่เหมาะสมในการใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบระดับมัธยมศึกษาในทัศนะของครูภาษาไทย ๑๒ หน้า

ค้นคว้าอย่างจริงจัง ผู้เขียนจึงได้นำนวนิยายของทมยันตีมาศึกษาโดยหวังว่าจะเป็นแนวทางในการศึกษานวนิยายในโอกาสต่อไปและช่วยให้การศึกษาวรรณกรรมร่วมสมัยได้รับประโยชน์อย่างสมบูรณ์

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อวิเคราะห์นวนิยายของทมยันตีในด้านท่วงทำนองแต่งและกลวิธีในการแต่ง
2. เพื่อศึกษาโลกทัศน์ที่ปรากฏในนวนิยายที่นำมาศึกษา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบถึงท่วงทำนองแต่งและกลวิธีในการแต่งนวนิยายของทมยันตี
2. ผลจากการศึกษาจะทำให้ทราบถึงโลกทัศน์ที่ปรากฏในนวนิยายที่นำมาศึกษา

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. นวนิยายของทมยันตีในปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ หมายถึงนวนิยายของวิมล ศิริไพบูลย์ ที่แต่งจบบริบูรณ์และพิมพ์รวมเล่มตั้งแต่ พ.ศ. 2509 ถึง พ.ศ. 2524 โดยใช้นามปากกาในการประพันธ์ว่า "ทมยันตี" เท่านั้น
2. การที่พิจารณาคัดเลือกนวนิยายเรื่องต่าง ๆ ของทมยันตีมาศึกษาครั้งนี้ จะใช้วิธีการคัดเลือกตามเกณฑ์การคัดเลือกนวนิยาย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาวិเคราะห์ในที่นี้ จะศึกษาวิเคราะห์นวนิยายของทมยันตี จากเรื่องที่ได้รับการคัดเลือกมาแล้ว จำนวน 19 เรื่อง ตามรายชื่อต่อไปนี้

1. รอยมลทิน
2. รักที่ต้องมนตรา
3. คู่กรรม
4. สายรุ้ง
5. ร่มฉัตร

6. เพลงชีวิต
7. หีบสวาท
8. คุณหญิงนอกทำเนียบ
9. ทิพย์
10. มงกุฎหนาม
11. ล่า
12. อย่าลืมฉัน
13. เมียน้อย
14. แนวสุดท้าย
- ✓ 15. คาว เรือง
16. สตรีหมายเลขหนึ่ง
17. ตราบาป
- ✓ 18. สำนองรัก
19. อันธการ

✓ กำนิยามศัพท์เฉพาะ

ท่วงทำนองแต่ง (Style) หมายถึง วิธีการของนักเขียนแต่ละคนที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะการใช้ภาษาในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกมาทางการประพันธ์ด้านการใช้ถ้อยคำ ส่วนวนโวหาร การสร้างประโยค และการบรรยายความ ตามแนวคิดของนักเขียนนั้น ๆ

กลวิธีในการแต่ง (Technique) หมายถึง วิธีการต่าง ๆ ที่นักเขียนแต่ละคนจงใจนำมาใช้ในการสร้างงานประพันธ์ของตน เพื่อให้งานประพันธ์นั้นมีคุณค่าน่าสนใจยิ่งกว่าการบอกหรือการเล่าเรื่องตามธรรมดา วิธีการต่าง ๆ นั้นได้แก่ วิธีการเกี่ยวกับการเล่าเรื่อง เกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง เกี่ยวกับตัวละคร เกี่ยวกับบทสนทนา และวิธีการเกี่ยวกับฉาก

โลกทัศน์ (Worldview) หมายถึง ทัศนะหรือปรัชญา หรือความเชื่อของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่แสดงออกในด้านค่านิยมและความเชื่อ ทำให้เห็นถึงประสบการณ์ ความรู้ และความเข้าใจที่เกี่ยวกับชีวิต โลกและมนุษย์ของบุคคลหรือกลุ่มชนนั้น ๆ นั้นเอง”

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาวិเคราะห์นวนิยายของทมยันตี จะดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล

1.1 ศึกษาชีวประวัติ ของทมยันตีจากเอกสารต่าง ๆ ทั้งบทความ บทวิจารณ์ บทสัมภาษณ์ และข่าวที่เกี่ยวข้องกับผู้แต่ง

1.2 นวนิยายของทมยันตี ที่พิมพ์รวมเล่มตั้งแต่ พ.ศ. 2509 ถึง พ.ศ. 2524 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 28 เรื่องมาคัดเลือก เพื่อนำมาศึกษาในจำนวนที่เหมาะสม โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากเกณฑ์การคัดเลือกนวนิยาย ซึ่งมีวิธีการดังนี้

1.2.1 วิธีการคัดเลือก

1.2.1.1 จัดแยกประเภทของนวนิยายออกเป็นประเภทต่าง ๆ โดยอาศัยเนื้อเรื่องและกลวิธีการแต่งเป็นหลัก

1.2.1.2 ศึกษาจำนวนนวนิยายแต่ละประเภทว่า ประเภทใดมีนวนิยายไม่เกิน 3 เรื่องจะนำมาศึกษาวิเคราะห์หมดทั้ง 3 เรื่อง

1.2.1.3 หากประเภทใดมีนวนิยายมากกว่า 3 เรื่อง จะคัดเลือกนำมาเฉพาะเรื่องที่มีผู้อ่านจำนวนมากไม่น้อยกว่า 5 คน ศึกษาแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีความเหมาะสมที่จะเป็นตัวแทนของประเภทนั้นได้อย่างแท้จริง โดยถือเอาคะแนนความถี่รวมสูงสุดเพียง 3 อันดับ หรือ 3 เรื่องเท่านั้น

1.2.2 วิธีดำเนินการ

1.2.2.1 จัดแยกประเภทนวนิยายของทมยันตี จากจำนวนทั้งหมด 28 เรื่อง โดยอาศัยเนื้อเรื่องและกลวิธีในการแต่งเป็นหลัก แยกได้ 13 ประเภท ดังนี้

1.2.2.1.1 ประเภทที่ตัวเอกเป็นผู้ร้ายที่ทำความดี (Picaresque novel)

ได้แก่ เรื่องรอยมลทิน¹

¹ ภูหลาบ มัตถกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 35

1.2.2.1.2 ประเภทพัฒนาการอันเกิดจากการศึกษาชีวิต (Maturing novel)

ไค้แก่ เรื่องคุณหญิงนอกทำเนียบ

1.2.2.1.3 ประเภทจิตวิทยา (Psychological novel) ไค้แก่ เรื่อง

อันธการ

1.2.2.1.4 ประเภทแนวสังคม (Sociological novel) ไค้แก่ เรื่องล่า

1.2.2.1.5 ประเภทแนวการเมือง (Political novel) ไค้แก่ เรื่อง

สตรีหมายเลขหนึ่ง

1.2.2.1.6 ประเภทแสดงข้อคิด (Novel of ideas) ไค้แก่ เรื่อง

ตราบาป และเรื่องสสารองรัก

1.2.2.1.7 ประเภทที่มีตัวบุคคลจริงเป็นหุ่น (Novela à clef) ไค้แก่

เรื่องเมียน้อย¹ เรื่องเพลงชีวิต และเรื่องมงกุฎหนาม

1.2.2.1.8 ประเภทอิงประวัติศาสตร์ (Historical novel) ไค้แก่

เรื่องร่มฉัตร²

1.2.2.1.9 ประเภทนักสืบ (Detective novel) ไค้แก่ เรื่องแนวสุดท้าย

1.2.2.1.10 ประเภทลูกทุ่ง (Novel of the soil) ไค้แก่ เรื่องดาวเรือง

1.2.2.1.11 ประเภทอิงศาสนา - ไผยศาสตร์ ไค้แก่ เรื่องพิษสวาท และ

เรื่องพิพม์

1.2.2.1.12 ประเภทนำเนื้อเรื่องจากวรรณคดีมาแต่งใหม่ ไค้แก่ เรื่อง

รักที่ต้องมนตรา

1.2.2.1.13 ประเภทหาฝัน (Romantic novel) ไค้แก่ เรื่องอุกกรรม

เรื่องสายรุ้ง เรื่องสุดหัวใจ เรื่องขอลอหงส์ เรื่องนางเอก เรื่องแผลหัวใจ เรื่องแก้วกลางดง
เรื่องรอยลิขิต เรื่องแต่งกับงาน เรื่องอย่าลืมฉัน เรื่องพี่เลี้ยง และเรื่องตะวันลา

¹ กุหลาบ มลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 37

² รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ อิทธิพลวรรณกรรมต่างประเทศในวรรณกรรมไทย หน้า 245

ผลจากการจัดแบ่งประเภทนวนิยายของทมยันตีทั้ง 28 เรื่อง ปรากฏว่ามีประเภท
ที่ 1.2.2.1.13 ประเภทเดี่ยว ที่มีนวนิยายมากกว่า 3 เรื่อง จึงใช้วิธีการคัดเลือกโดยการวินิจฉัย
จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน คือ

1. อาจารย์สุจินtha ไสร์จจ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร ผู้ควบคุมปริญญาโทฉบับนี้
2. อาจารย์สมเกียรติ คูทวีกุล อาจารย์ผู้สอนวรรณกรรมร่วมสมัยระดับ
ปริญญาตรีและปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. อาจารย์นิตยา บุญสิงห์ อาจารย์ผู้สอนวรรณกรรมร่วมสมัย ระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
4. อาจารย์ไมรี ชื่นสำราญ อาจารย์ผู้สอนวรรณกรรม ระดับปริญญาตรีและ
ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
5. นางสาวพันทิพา สังข์เจริญ อาจารย์วิทยาลัยครูมหาสารคามผู้สอนวิชา
วรรณกรรมปัจจุบัน ระดับปริญญาตรีมานานกว่า 3 ปี ปัจจุบันเป็นนิสิตปริญญาโทวิชาเอกภาษาไทยที่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

1.2.2.2 ผลการรวมคะแนน จากการวินิจฉัยของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านดังกล่าว
สรุปได้ว่านวนิยายกลุ่มหาฝัน (Romantic novel) ของทมยันตี 3 เรื่อง ที่มีความเหมาะสมในการ
เป็นตัวแทนของกลุ่มได้อย่างแท้จริง ได้แก่ เรื่องคู่กรรม เรื่องสายรุ้ง และเรื่องอย่าลืมฉัน

1.2.2.3 ผลจากการคัดเลือก นวนิยายของทมยันตีตามเกณฑ์ดังกล่าวทำให้ได้
นวนิยายของทมยันตีมาศึกษาทั้งสิ้น 19 เรื่อง มีรายชื่อตามที่ปรากฏในขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1.3 ศึกษาแนวทางในการวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดี เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการวิเคราะห์
นวนิยายของทมยันตีทั้ง 19 เรื่อง ดังกล่าว

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์นวนิยายของทมยันตีทั้ง 19 เรื่องในด้านต่าง ๆ คือ

2.1 ท่วงทำนองแต่ง ได้แก่

2.1.1 ท่วงทำนองแต่งในด้านการใช้ถ้อยคำ

2.1.2 ท่วงทำนองแต่งในด้านการสร้างประโยค

2.1.3 ท่วงทำนองแต่งในด้านการใช้สำนวนโวหารและการบรรยายความ

2.2 กลวิธีในการแต่ง ได้แก่

2.2.1 กลวิธีเกี่ยวกับการเล่าเรื่องและการดำเนินเรื่อง

2.2.2 กลวิธีเกี่ยวกับตัวละครและบทสนทนา

2.2.3 กลวิธีเกี่ยวกับฉาก

2.3 ศึกษาโลกทัศน์ที่ปรากฏในนวนิยายที่นำมาศึกษาในด้าน

2.3.1 ทัศนะเกี่ยวกับค่านิยม

2.3.2 ทัศนะเกี่ยวกับความเชื่อ

3. สรุปผล

เสนอรายงานผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

การวิเคราะห์นวนิยายของทมยันตี ผู้เขียนได้รวบรวมเอกสาร บทความและบทวิจารณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานประพันธ์ของทมยันตี ซึ่งท่านผู้รู้ นักเขียนและนักวิจารณ์หลายท่านกล่าวไว้ ณ ที่ต่าง ๆ กัน หอจะประมวลไว้ดังต่อไปนี้

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ¹ กล่าวถึงผลงานของทมยันตีว่า คล้ายคลึงกับผลงานของนักประพันธ์คนอื่น ๆ คือมีคุณภาพไม่สม่ำเสมอเพราะเขียนลงนิตยสารเป็นตอน ๆ และหลายฉบับในเวลาเดียวกัน ส่วนผลงานที่นับว่าดีเด่นมีอยู่สองเรื่อง คือ เรื่องรอยมดหิน และเรื่องเบี่ยนน้อย ทั้งสองเรื่องนี้ใช้กลวิธีบรรยายโดยให้ตัวเอกซึ่งเป็นผู้หญิงต้องผ่านเหตุการณ์ในชีวิตที่ไม่ปกติใจ กล่าวคือ ตัวเอกในเรื่องรอยมดหินต้องผ่านเข้าไปเป็นคนที่บังคับบัญชาขององค์การนอกกฎหมาย แม้ตัวนางเอกจะไม่เห็นชอบกับงานขององค์การนี้ ก็ต้องรับใช้องค์การเป็นอย่างดีเพราะไม่มีทางเลือกอื่น สำหรับการดำเนินเรื่องนั้น

✓ ¹ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ "หัวใจของวรรณคดีไทย" วรรณไวทยาการ : วรรณคดี

สามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้ตลอดเวลาและกล่าวถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยรายละเอียด
 อย่างน่าเชื่อถือ สำนวนภาษาเป็นสำนวนเรียบ ๆ แต่งอารมณ์ชวนเร้าอยู่ในสำนวนที่ใช้ ทำให้มอง
 ดูเสมือนผู้เล่ามีอุเบกขา เล่าเหตุการณ์อย่างคนที่เข้าใจชีวิตเป็นอย่างดี ไม่มีความเกียติยศหรือ
 ความหลงตนเองอยู่ในความนึกคิด แต่นวนิยายเรื่องนี้ก็มีข้อเสียอยู่ที่ว่า การกล่าวถึงบุคคลหรือกลุ่ม
 อาชญากรตลอดทั้งเรื่อง ผู้อ่านไม่อาจรับเป็นคนคุ้นเคยได้ เพราะขาดความลุ่มลึกบางอย่างในอารมณ์
 ของคนกลุ่มนั้นซึ่งผู้ประพันธ์ไม่แสดงให้เห็นเลย ถ้าเปลี่ยนชื่อคน ชื่อสถานที่แล้ว เรื่องทั้งหมดอาจไม่
 เกิดขึ้นในเมืองไทยก็ได้ ทำให้สงสัยว่า ผู้ประพันธ์อาจไม่ได้เฉพาะเจาะจงเรื่องมาจากหนังสือต่างประเทศ
 เพียงประการเดียวเท่านั้น แต่อาจได้มาทั้งเนื้อเรื่องและลักษณะนิสัยของตัวละครด้วยก็ได้

ส่วนเรื่องเมื่อน้อยนั้น ตรงกันข้ามกับเรื่องรอยมดหิน กล่าวคือ เรื่องนี้เป็นเรื่องของรัฐบาล
 ผู้ทรงอำนาจและนิยมสะสมอนุภรรยาไว้มากมาย เรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่จับใจผู้อ่านจำนวนมาก ผู้เล่า
 ซึ่งเป็นผู้ผ่านชีวิตมาอย่างขมขื่น บรรยายเรื่องได้อย่างมีอุเบกขา ผู้อ่านสามารถติดตามอารมณ์ของตัว
 ละครได้เป็นอย่างดี แม้จะมีบางคนตำหนิว่าตัวละครบางตัวมีบทบาทเกินความจำเป็น แต่ในฐานะที่
 นวนิยายมีการกึ่งสำคัญในการบันทึกอารมณ์ของคนในยุคหนึ่ง ๆ ซึ่งวรรณกรรมประเภทอื่นไม่อาจทำ
 ได้ดีเท่า จึงต้องถือว่านวนิยายเรื่องนี้เป็นวรรณกรรมที่สำคัญชิ้นหนึ่งของยุคนี้

ชานะ ดวงงาม¹ กล่าวถึงนวนิยายเรื่องเงา อันเป็นนวนิยายที่หมิ่นอันตีประพันธ์ในนามปากกา
 ไรวลาเรน สรุปได้ว่า นวนิยายเรื่องนี้มีเนื้อเรื่องแปลก เพราะเอาชีวิตของผู้ที่อยู่ในยมโลกมาพรรณนา
 โลกมนุษย์ด้วยจุดมุ่งหมายจะกล่อมเกล้าให้ผู้่านงดเว้นการกระทำชั่ว เจตนาของผู้แต่งเรื่องนี้จึงควร
 ได้รับคำชมเพราะทำให้มีผลงานในทางสร้างสรรค์เกิดขึ้น แทนที่จะมุ่งสร้างแต่เรื่องชั่วร้ายอารมณ์หรือ
 เรื่องบู๊ ล้างผลาญเพื่อประนเปรออารมณ์ผู้อ่านเพียงค่านเดียว นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้สะท้อนภาพความ
 ชั่วร้ายและหน้าไหว้หลังหลอกของสังคมเอาไว้ไม่น้อยอีกด้วย

แต่จะอย่างไรก็ตาม นวนิยายเรื่องเงาก็ยังแสดงให้เห็นว่าเนื้อเรื่องยังวนเวียนอยู่กับเรื่อง
 มรดก มีการศึกษาข้อมูลอย่างผิวเผิน การค้นคว้ายังไม่ลึกซึ้ง ทั้งข้อมูลที่ได้อีกก็เป็นข้อมูลชั้นรองที่มุ่ง

✓¹ ชานะ ดวงงาม "เงา ชุมคลัง คำของคน" อาจารย์สาร 7 : 110 - 112

ไม่น่าไว้วางใจผู้อ่านให้หลงเชื่อ งามงายอยู่กับนก สวรรค์ ซาตินี่ซาตินี่หน้า ความดีลบลบทัศนียภาพต่าง ๆ ซึ่งเป็นความเชื่อที่คนรุ่นใหม่เห็นว่าสอนให้เป็นคนใจและไร้เหตุผล ที่สำคัญก็คือ เรื่องเงามีเนื้อเรื่อง แนวคิดพื้นฐาน ลักษณะและบทบาทของตัวละครบางตัวยังละม้ายคล้ายคลึงกับเรื่องขุนคลัง ที่อมราวดีแปลมาจากเรื่อง The Sorrows of Satan เสียจนไม่น่าเชื่อว่าจะเป็นเรื่องบังเอิญไปได้

อุษณีย์ ศรียะลา วิจารณ์ผลงานของทมยันตีไว้ว่า

งานของ ... ทมยันตีหรือโรสลาเรน หรือกนกเรชา นอกจากจะไม่เป็นการสร้างสรรค์ความคิดแต่ประการใดแล้ว นับวันก็จะ เป็นสิ่งขวางกั้นสังคมและทำลายคุณธรรมลงไปด้วยจิตสำนึกที่คิดว่า สังคมและการเมือง เป็นสิ่งที่หยุดนิ่งกับที่ไม่มีการเคลื่อนไหวไปสู่สถานภาพที่ดีกว่า เมื่อเกิดมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองขึ้นมาโดยกลุ่มคนหนุ่มคนสาว ตอนเหตุการณ์วันที่ 14 ตุลาคม ทมยันตีหรือนางวิมลผู้นี้ได้เริ่มขัดแย้ง เธอไม่เห็นด้วยกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าว ... เพราะทมยันตีจัดเป็นนักเขียนที่มีความคิดเกาะกุมไว้อย่างแน่นหนาด้วยโมหะจิต อีกทั้งเคยมีส่วนได้เสียกับสภาพสังคมยุคเผด็จการอยู่มาก ทมยันตีเคยเขียนบทละครปลุกผีคอมมิวนิสต์ ... สภาพทางชนชั้นของทมยันตี เองก็คงมีเหตุที่ไม่ค่อยติดดินสักเท่าใดนักและประเพณีหนึ่งที่สำคัญคง เป็น เพราะการมีสามีเป็นนายตำรวจสันติบาล ... โลกทรรศน์ของทมยันตีนั่นจึงไม่แตกต่างไปจากขุนศึกเก่า - ใหม่สักเท่าใดนัก ด้วยเหตุนี้เองเธอจึงได้ใช้ปากกาผลิตผลงานเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง ซึ่งถ้าเป็นการมองในส่วนแคบที่เป็นปัจเจกบุคคลและในวงกว้างออกไป เราจะเห็นการพิทักษ์รักษาเกียรติภูมิให้แก่พวกขุนศึกศักดินา ...

เมื่อใช้ความสังเกตมองสำรวจไป ... งานเขียนของทมยันตีนั้นมีอาการเป็นปฏิกิริยาต่อต้านการเปลี่ยนแปลงอย่างแรง เขียนหนังสือเดินเรื่องไปแต่ละบรรทัดก็กระแนะกระแหนคนรุ่นใหม่ที่มีความคิดสร้างสรรค์สังคมโดยทมยันตีแทบจะไม่ปล่อยให้มีช่องว่างไปเลย

ทมยันตีเป็นนักเขียนที่ได้รับความนิยมมากขึ้นในฐานะของนักเขียนปฏิกิริยา

वाद ... งานเขียนในระยะหลัง ... ไม่มีอะไรดีขึ้นสักปีกแมลงวัน¹

รศมี เฝ้าเหลืองทอง² ได้วิเคราะห์บทบาท งานเขียนและทัศนคติต่าง ๆ ในงานเขียนของทมยันตี สรุปได้ว่า ในด้านบทบาทนั้น ทมยันตีเขียนนวนิยายตอบโต้ความเคลื่อนไหวของนักศึกษาในทุกรูปแบบ ดังนั้น ในสายตาของนักศึกษา ทมยันตีจึงเป็นนักเขียนในกลุ่มปฏิกิริยาเต็มตัวที่พยายามปกป้องและรักษาสภาพสังคมทุนนิยมแบบเสรีไว้จนสุดความสามารถ ส่วนในด้านงานเขียนและทัศนคติต่าง ๆ ในงานเขียนนั้น ทมยันตีก็ใช้วิธีเหน็บแนม เสียดสีและบางทีก็วิจารณ์การกระทำของนักศึกษาและประชาชนตรง ๆ จะเห็นได้จากเรื่องทิพย์ ทมยันตีได้แทรกเนื้อหาของการพูดถึงบรรยากาศทางการเมืองและความเป็นไปในสถานการณ์ปัจจุบันของเมืองไทยในแง่วิพากษ์วิจารณ์ทางลบโดยตลอด เช่นเดียวกับเรื่องสั้นสวาทซึ่งทมยันตีแต่งขึ้นเพื่อโต้ฝ่ายซ้ายอย่างเอาจริงเอาจัง ทั้ง ๆ ที่โครงเรื่องไม่เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองแต่ประการใด ทั้งสองเรื่องนี้ ทมยันตีกำหนดบทบาทของตัวละครให้มีที่ทำเป็นนักสังคมนิยมแต่ไม่มีความมั่นใจในสิ่งที่ตัวเองพูดและกระทำ การร่างบทบาทของตัวละครเช่นนี้แสดงให้เห็นทัศนคติต่อขบวนการนักศึกษา ประชาชนว่าเป็นพวกนิยมลัทธิสังคมนิยมอย่างไม่มีอุดมการณ์แต่อย่างใด นอกจากนี้ทมยันตียังแสดงให้เห็นถึงทัศนคติเป็นปฏิกิริยาตักหลายประการ เช่น มีทัศนคติถูกสตรีเพศ เหยียดหยามความเคลื่อนไหว เรียกร้องความเสมอภาคระหว่างเพศ ต่อต้านการเดินขบวนประท้วงและการนัดหยุดงานของพวกกรรมกร มีทัศนคติผิด ๆ ต่อการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ การสร้างชาตินิยม การปรับปรุงสังคมไทยรวมไปถึงงานวรรณคดี วัฒนธรรมและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเขียนด้วย

✓¹ คุชฎี ศรียะลา "เปิดแนวรบด้านวรรณกรรมน้ำเน่า" อักษรศาสตร์วิจารณ์ 5 - 6 :

29 - 30 ตุลาคม - พฤศจิกายน 2518

✓² รศมี เฝ้าเหลืองทอง "วิเคราะห์ทมยันตีตั้งแต่ 14 ตุลาคมถึงปัจจุบัน" สังคมศาสตร์ปริทัศน์ 2 : 95 - 110 เมษายน - กรกฎาคม 2518

สำหรับชลธิรา สัตยารัตนา¹ กล่าวถึงงานประพันธ์ของทมยันตีสรุปได้ว่า ทมยันตีมีความสามารถในการแต่งนวนิยายให้ผู้อ่านเคลิบเคลิ้มหลงใหล สะท้อนใจไปกับ เนื้อเรื่องและบุคลิกของตัวละครได้อย่างจะหานักเขียนนวนิยายร่วมสมัยคนใดเทียบได้ยาก โดยเฉพาะด้านบุคลิกของผู้หญิง ทมยันตีมีความสามารถสร้างผู้หญิงในนวนิยายให้กลายเป็นผู้หญิงในอุดมคติของผู้อ่านได้ถึง 4 แบบ คือ

แบบที่ 1 มีลักษณะเหมือนราชินีกุลสาวผู้สูงศักดิ์ งามสง่า ฉลาดเฉลียว รู้เท่าทันการเมือง ต้องหักห้ามความรักได้เพื่อประโยชน์ทางการเมือง เช่นเดียวกับเจ้าฟ้าหญิงพระมหาลาชาจากเรื่องในฝัน

แบบที่ 2 เป็นผู้หญิงที่มีใบหน้าขาว ชูบ ริมฝีปากซีด ร่างเล็กบาง นุ่มเรียวยาว อยู่ในกรอบประเพณีโบราณอย่างเคร่งครัด มีปัญหาการเงิน เป็นผู้ติดกยาหรือเป็นเชื้อสายของผู้ที่เคยอยู่ในรั้วในวัง เป็นคนสวย ชิม เสวรา ทิฐิमानะสูง ดังเช่น รจเรชนในเรื่องค่าของคน ตริณัฐในเรื่องหนี้รัก และยังมีมาลินในเรื่องคู่กรรม

แบบที่ 3 ผู้หญิงในแบบนี้ จะกร้านต่อชีวิต มีความทุกข์ทั้งในด้านการดำรงชีวิตทั่วไปรวมทั้งด้านการเงินและความรัก นอกจากนี้ยังเป็นคนที่มีความลับ ฉลาดและเป็นนักวางแผนด้วย ดังเช่นทมในเรื่องราวอมลหิน ชลาธรในเรื่องเมียน้อย เป็นต้น

แบบที่ 4 เป็นผู้หญิงที่สมสมัยในสมัยนั้น อาจเป็นอดีตนักเรียนนอกที่คล่องแคล่วปราดเปรียว หันคน หยิ่ง ใจแข็ง มาจากครอบครัวบ้านแตก มีปัญหาการเงินตามเคย มีแปลกเพิ่มเข้ามาคือ แม้จะมีความทุกข์ แต่ก็ไม่ทำตนเป็นคนเจ้าทุกข์ มีอารมณ์ขันและพร้อมที่จะร่วมอารมณ์ขันกับตัวละครที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะตัวละครฝ่ายชาย ผู้หญิงที่เด่นในแนวนี้ ได้แก่ วิศนุในเรื่องอุบัติเหตุ และสุพมาลในเรื่องสายใจ เป็นต้น

นอกจากนี้ ชลธิรา สัตยารัตนา ยังให้ความเห็นเกี่ยวกับนวนิยายของทมยันตี เพิ่มเติมอีกว่า

ที่เรียกกันว่าวรรณกรรมน้ำเน่า นั้น มีอยู่จริง แต่ถ้าใครจะเหมาเอาว่างานเขียน

ทั้งหมดของทมยันตีเป็นวรรณกรรมน้ำเน่า คิฉัน (ชลธิรา สัตยารัตนา - ผู้เขียน)

จะเป็นผู้หนึ่งที่จะลุกขึ้นมาปกป้อง เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ทมยันตี เพราะในบรรดา

✓¹ ชลธิรา สัตยารัตนา "ทมยันตีผู้ถูกล้อมกรอบด้วยกาลเวลา" เนกฟ้าวรรณกรรม หน้า

นักเขียนนวนิยายรายสัปดาห์ทั้งหลาย หมยันต์จึงถือว่าเป็นผู้หนึ่งที่พยายาม
ค้นคว้าหาข้อมูลและโครงเรื่องมาสนใจมา เสนอผู้อ่านอยู่ตลอดเวลา...
ในส่วนเนื้อเรื่องหมยันต์ก็จะมีเกร็ดพิเศษแปลก ๆ ใหม่ ๆ หรือไม่ก็
โบราณไปเลย หรือไม่ก็มีลักษณะต่างชาติต่างวัฒนธรรม ฯลฯ ซึ่งหาอ่าน
ได้ยากในงานเขียนของนักเขียนอื่น ๆ แม้ในส่วนของผู้ตัวละคร เช่น ตัว
ละครฝ่ายหญิง ... ถึงจะไม่ใช่วิถีแบบที่นักผู้เฟื่องมาลชนิพนธ์มา ก็มี
หลายแบบแต่ละแบบไม่ซ้ำซาก หากมีลักษณะผสมผสานระหว่างความเก่ากับ
ความใหม่หรือไม่ก็มีบุคลิกที่ขัดแย้งอยู่ในตัวคนเดียวกัน ... ผู้หญิงของ
หมยันต์บางคนจะเป็นผู้หญิงเรียบร้อยที่ใจเด็ด ไม่อ่อนปวกเปียก บางคน
ไม่ชนไม่สวย เป็นเพียงผู้หญิงหน้าตาทำทางธรรมดา ๆ และส่วนมากจะ
เป็นผู้หญิงที่ฉลาดเฉลียวทันคน ทำงานนอกบ้าน ผูกใจเชิดเชือนใจคนได้
เจ็บแสบ ...¹

ส่วนในด้านที่เกี่ยวกับแนวคิดทางการเมืองนั้น กล่าวได้ว่า หมยันต์ ...

เขียนเรื่องเกี่ยวกับการเมืองมาตั้งแต่ต้น เรื่องในฝัน ... เสนอแนวคิด
สำคัญอย่างเด่นชัดว่า การทูตมีบทบาทต่อการปกครองมากกว่าการทหาร
ผ่านเรื่องเสียดชีวิตยานั้น เน้นระบบข้าศึกติดต่อเจ้า สมองคุณเจ้าแม่ด้วยชีวิต
และการเมืองสำคัญเหนือกว่าความรักส่วนบุคคล อีกทั้งเรื่องรัชสมัยจันทร์ก็แสดง
ให้เห็นการแก่งแย่งอำนาจชิงไหวพริบกันทางการเมืองอย่างเอาเป็นเอา
ตาย ...²

¹ ชลธิรา สัตยารัตนา "หมยันต์ผู้ถูกฉ้อโกงด้วยกาลเวลา" เบิกฟ้าวรรณกรรม

หน้า 145 - 146

² ก. หน้า 146 - 147

แต่การที่ทมยันตีถูกกลุ่มวรรณกรรมเพื่อชีวิตวิจารณ์อย่างรุนแรงนั้น ชลธีรา¹ ให้ความเห็นไว้อย่างน่าสนใจ สรุปได้ว่า ทมยันตีมีทัศนคติและยึดมั่นอยู่กับค่านิยมแบบดั้งเดิมมากเกินไปทั้งละเลยต่ออุดมคติของกลุ่มก้าวหน้าและที่สำคัญก็คือ ทมยันตีเขียนบทความต่อต้านแนวคิดสังคมนิยมด้วยโวหารแสนับ แสลงทัศนคติที่เป็นพิษเป็นภัยต่อคนส่วนใหญ่ ทั้งที่ทมยันตีเคยแสดงให้เห็นว่าเป็นนักมนุษยธรรมมาบ้าง ดังเช่นในเรื่องสั้นเรื่องคนชั่ว เป็นต้น

สุภัทร สวัสดิรักษ์ เขียนถึงเรื่องพ่อปลาไหลและภูกรรมของทมยันตีไว้ว่า

พ่อปลาไหล ... เป็นการใช้ศิลปะการเรียบเรียงร้อยคำอันถอดมาจากความรู้สึกนึกคิดของผู้ประพันธ์ว่าเรื่องซึ่งเริ่มต้นด้วยความรัก แม้เป็นความรักในระหว่างชนชั้นเดียวกัน แต่ถ้าเป็นความรักที่กตขีตริเพศและเอารัดเอาเปรียบแรงงานผู้หญิงแล้ว ค่านิยมในสังคมไทยก็ยังเต็มไปด้วยความเหยียดหยามผู้หญิงฝ่ายเดียว ไม่ต่างไปจากสมัยกรุงศรีอยุธยา ... พ่อปลาไหล เป็นเรื่องซึ่งได้ใช้สัญลักษณ์หรือความหมายบางอย่างให้ผู้อ่านมองเห็นภาพ บุคลิกลักษณะและอุปนิสัยใจคอของตัวละครอันมีส่วนสัมพันธ์กับชีวิตจริงของทมยันตี ...²

ส่วนเรื่องภูกรรมนั้น สุภัทร สวัสดิรักษ์ กล่าวว่า

ภูกรรม เป็นเรื่องซึ่งทมยันตีได้เขียนก่อนพ่อปลาไหล ได้ให้ทรรศนะเรื่องความรักไว้หลายประการ เช่น ความรักระหว่างแม่กับลูก ความรักความผูกพันกันในครอบครัวอันขาดพ่อด้วยเหตุที่พ่อไปมีหญิงคนใหม่ ซึ่งข้อนี้ก็หนีไม่พ้นการแสดงออกของทมยันตีในเรื่องความกตขีตริเพศและความเห็นแก่ตัวของผู้ชาย นอกจากนี้ก็มีความรักประเทศชาติ ความรักตัวเอง ความรักทางชนชั้นในชุมชน ซึ่งแม้ว่าความรักชนิดต่าง ๆ เหล่านี้มีลักษณะหลายอย่างให้เห็น

¹ชลธีรา สัตยารัตนา "ทมยันตีผู้ถูกฉกฉวยกรอบด้วยกาลเวลา" เบิกฟ้าวรรณกรรม หน้า 147-151

²สุภัทร สวัสดิรักษ์ "รักของทมยันตีจากภูกรรมถึงพ่อปลาไหล" การะเกด 8 : 14 - 15

ความคิดที่ผู้ประพันธ์ยังขัดข้องอยู่กับคำนิยามในสังคมเก่าและประเพณีเก่า ทั้งยังได้เน้นความสำคัญน้อยกว่าความรักความผูกพันกันทางความรู้สึกระหว่างหนุ่มสาวก็ตาม ก็เห็นว่ามีประเด็นอันน่าพิศวงมาเป็นข้อสังเกตความคิดของหมยันต์ในการเขียนยุคนั้น ...¹

แนวทางในการวิเคราะห์วิจารณ์วรรณกรรม

ตามความคิดเห็นของนักวิจารณ์ นักเขียนและนักวิชาการดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า "การวิจารณ์เป็นธรรมชาติธรรมดาของมนุษย์และการวิจารณ์วรรณคดีเป็นกิจกรรมที่เป็นสากลนิยม"² ซึ่งผู้วิจารณ์จะพยายามใช้ความรู้ ความคิดค้นหาสิ่งดีและสิ่งที่ไม่ดีจากวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ แล้วพิจารณาตัดสินคุณค่าว่ามีอะไรเป็นส่วนดีและส่วนเสียบ้าง แต่ถ้าการวิจารณ์นั้น "กระทำโดยอาศัยอารมณ์แต่ละคนในการวิจารณ์ ก็อาจเป็นจิตวิสัยเกินไป"³ นั่นคือจะหนีอคติส่วนตัวไม่พ้น อาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ประพันธ์หรือไม่ถูกต้องก็ได้ ฉะนั้นเพื่อขจัดอคติส่วนตัวออกไปจึงต้องมีเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นหลักในการวิจารณ์ แต่ถ้าจะกล่าวตามความเป็นจริงแล้ว "ในการวิจารณ์วรรณคดีนั้น จะหาหลักที่แน่นอนตายตัวลงไปได้ยาก"⁴ ทั้งนี้ปัจจุบันนี้มีผู้พยายามตั้งหลักเกณฑ์การวิจารณ์ไว้มากมาย เช่น แนววิชาปรัชญา ตรรกวิทยา สังคมวิทยา จิตวิทยา ภาษาศาสตร์ ศิลปะ และแนววิชาวรรณคดี เป็นต้น ถึงกระนั้นเกณฑ์เหล่านี้ก็มิใช่จะมีความเที่ยงธรรมอย่างแท้จริง เพราะผู้วิจารณ์เป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดา ย่อมจะมีอคติบ้าง น้อยบ้าง แต่เมื่อพิจารณาถึงความหลากหลายของบทประพันธ์และความซับซ้อนของการวิจารณ์แล้ว เห็นว่าการวิจารณ์อย่างมีหลักเกณฑ์ซึ่งเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ย่อมน่าเชื่อถือกว่าการใช้จิตวิสัยเพียงประการเดียว ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษานวนิยายของ

¹ สุภัทร สุวสิริรักษ์ "รักของหมยันต์จากอุกรรมถึงพ่อปลาไหล" กระแสดวง 8:15 1 มกราคม 2523

² ภูหลวง มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 11

³ อ.

⁴ เจดนา นาควิริยะ "วรรณคดีวิจารณ์และการศึกษาวรรณคดี" วรรณวิทยากร : วรรณคดี

หมยันต์จึงได้ศึกษาและรวบรวม เกณฑ์การวิเคราะห์วิจารณ์ที่ท่านผู้รู้ได้แนะนำไว้และเห็นว่าเหมาะสม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางสำหรับวิเคราะห์นวนิยายของหมยันต์ ดังนี้

ม.ล.ดุษฎี พุ่มสาย¹ ได้เสนอแนวพินิจในการวิเคราะห์บทประพันธ์ไว้ 5 แนวทางด้วยกันคือ

1. แนวพินิจเชิงชีววรรณคดี (Biographical approach) การวิเคราะห์ในแนวนี้ ผู้วิเคราะห์จะถือว่าสิ่งศิลปะก็คือสิ่งที่สะท้อนให้เห็นบุคลิกภาพของผู้ประพันธ์และความรู้สึกของผู้อ่านในขณะที่อ่านบทประพันธ์นั้นกับความรู้สึกของผู้เขียนจะมีส่วนใกล้เคียงกัน ดังนั้นผู้วิเคราะห์จึงเน้นในแนวคิดและบุคลิกภาพของผู้ประพันธ์ โดยพยายามเรียนรู้เกี่ยวกับชีวประวัติของผู้ประพันธ์ให้มากที่สุด เพื่อเข้าถึงบทประพันธ์นั้น
2. แนวพินิจเชิงสังคมวัฒนธรรม (Sociocultural approach) นักวิเคราะห์ในแนวนี้ถือว่าวัฒนธรรมคือท่าที ความรู้สึก หรือทัศนคติและความประพฤติปฏิบัติของกลุ่มชนจำเพาะกลุ่มหนึ่ง เพราะบทประพันธ์นั้น ๆ ได้นำเอาทัศนคติและสภาพของวัฒนธรรมมาเป็นเนื้อเรื่อง ฉะนั้นการที่จะเข้าใจและนิยมในบทประพันธ์นั้นได้จึงต้องพิจารณาถึงสภาพของสังคมอัน เป็นเหตุให้เกิดบทประพันธ์นั้น ๆ ขึ้นมา
3. แนวพินิจเชิงมานุษยวิทยา (Anthropological approach) นักวิเคราะห์ในแนวนี้จะมุ่งพิจารณาถึงลักษณะสากลของจิตใจมนุษย์ที่แสดงออกมาในบทประพันธ์นั้น เพราะถือว่าภาวะสากลของจิตใจเป็นรากฐานความคิดของมนุษย์ทั่ว ๆ ไป ซึ่งจะไม่แตกต่างกันมากนัก
4. แนวพินิจเชิงจิตวิทยา (Psychological approach) การวิเคราะห์ในแนวนี้ วิทย์ ศิวะศรียานนท์² ให้คำอธิบายไว้ว่า นักวิจารณ์ที่ยึดแนวนี้นี้ ถือหลักกว้าง ๆ 3 ข้อคือ
 - ก. ถือตามทฤษฎีของ فروยด์ ที่ว่าวรรณคดีเป็นการแสดงออกของธรรมชาติฝ่ายต่ำในจิตใจของมนุษย์ที่ถูกเก็บกดไว้ภายใต้จิตสำนึก และนักประพันธ์ล้วนเป็นผู้มีอารมณ์รุนแรงแต่สามารถระบายอารมณ์นั้นออกมาเป็นศิลปะได้

¹ ม.ล.ดุษฎี พุ่มสาย วรรณกรรมพินิจเชิงจิตวิทยา หน้า 158 - 159

² วิทย์ ศิวะศรียานนท์ วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ หน้า 308 - 309

ข. ถือว่าความดีของวรรณคดีอยู่ที่การเปิดเผยสิ่งเร้นลับที่อยู่ภายใต้จิตสำนึก แต่การเปิดเผยนี้เป็นไปอย่างไม่จงใจ

ค. ถือว่าความพยายามที่จะกดอารมณ์รุนแรงทางเพศเป็นสิ่งที่พึงประฌาม นักวิจารณ์กลุ่มนี้ถือว่ามนุษย์ควรมีอิสระทางกายและทางจิตใจ ฉะนั้นวรรณคดีประเภทเปิดฉากการทรมานร่างกายและจิตใจแบบมีกบวช การครุ่นคิดแต่เรื่องบาปกรรมและหันหลังให้กับความน่าอภิรมย์กับชีวิตจึงถูกประฌามจากนักวิจารณ์กลุ่มนี้

๕. แนวทิจ Impressionistic การวิเคราะห์ในแนวนี้จะอาศัยอารมณ์และความรู้สึกส่วนตัวเป็นหลัก ไม่มีกฎเกณฑ์ใด ๆ เป็นบรรทัดฐาน ฉะนั้นการวิจารณ์ในแนวนี้บางทีจึงไร้ค่า

ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวถึงขั้นตอนการวิเคราะห์นวนิยายไว้ว่ามี ๖ ขั้นตอน "ขั้นที่หนึ่งวิเคราะห์ทุกส่วนทุกด้านของนวนิยาย ขั้นที่สองวินิจฉัยสารหรือพยายามอ่านสาร หรือตีความ... ขั้นที่สาม การวิเคราะห์หลักวิธีหรือการวิจารณ์แท้ ๆ"¹ ส่วนลำดับขั้นของการวิจารณ์นั้น ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ² ได้เสนอแนะแนวทางไว้ว่าผู้วิจารณ์จะพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้คือ

1. เนื้อหา
2. กลวิธี
3. โครงเรื่อง
4. ตัวละคร
5. ทัศนคติหรือปรัชญาของผู้ประพันธ์
6. ฉาก
7. สำนวนภาษา

กุหลาบ มลลิกะมาส ได้ให้หลักการกว้าง ๆ สำหรับใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์นวนิยายไว้ดังนี้

¹ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ วิเคราะห์วรรณคดีไทย หน้า 118

² ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ แนะนำแนวทางอ่านนวนิยาย หน้า 5 - 13

1. ประเภทของวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ (Genres)
2. โครงเรื่องและเหตุการณ์ในเรื่อง (Plot and Events)
3. สารัตถะหรือแก่นเรื่อง (Theme)
4. เวลาและสถานที่ (Setting)
5. ตัวละครในเรื่องและบทสนทนา (Characters and Dialogue)
6. กลวิธีหรือเทคนิคในการแต่ง (Techniques)
7. ท่วงทำนองแต่งหรือสไตล์การแต่ง (Style)
8. ทางเสียงของผู้แต่ง (Tone)
9. บรรยากาศ (Atmosphere or mood of the work)
10. ปรัชญาและแนวนิยมในการแต่ง (Philosophy)¹

ลิตธา หิณจฎาต² แนะนำแนวทางการศึกษาวรรณคดีไว้ดังต่อไปนี้

1. เนื้อเรื่องกล่าวถึงอะไร เป็นไปในแนวใด มีสาระสำคัญอย่างไร สมเหตุสมผลหรือไม่ เนื้อเรื่องในนวนิยายอาจมีทั้งเรื่องศาสนา สังคม การเมือง เศรษฐกิจ แนวคิดและปรัชญา
2. การลำดับเรื่อง (Plot) มีลักษณะยึดอาด เรื่อยเรื่อย รวดเร็ว สัมพันธ์กับฉาก ไม่สับสน แต่บางครั้งมีการสลับกันได้บ้าง ขึ้นกับเทคนิคของผู้แต่ง
3. ความคิดเห็นของผู้แต่ง (Point of View) เป็นความคิดเห็นในแนวใดมีแทรกอยู่ในตัวละครตอนใด มีสาเหตุมาจากอะไร มีพัฒนาการอย่างไร ได้ผลเช่นใด
4. การสร้างตัวละคร (Characterization) เป็นแบบ Idealism, Realism หรือ Symbolism

เฮเลน อี. เฮนส์³ (Helen E. Haines) กล่าวถึงจุดสำคัญในการวิจารณ์นวนิยายว่า ผู้วิจารณ์จะต้องพิจารณาในสิ่งต่อไปนี้

¹ ฤทธิลาภ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 99 - 100

² ลิตธา หิณจฎาต และคนอื่นๆ ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย หน้า 18 - 20

³ Helen E. Haines. What's In A Novel. p. 247 - 252.

แก่นของเรื่อง เนื้อหาและโครงเรื่อง (Theme, subject, plot) แก่นเรื่องคือแนวคิดที่สำคัญ เนื้อหาคือประสบการณ์ที่เด่น ๆ ของมนุษย์ที่ผู้แต่งได้นำมาแสดงไว้ในนวนิยาย ส่วนโครงเรื่องเป็นโครงร่างของเรื่อง ผู้วิจารณ์จะต้องอธิบายให้ทราบว่าแก่นเรื่อง เนื้อหาและโครงเรื่องเป็นอย่างไร

ฉากและช่วงเวลา (Setting and period) จะต้องอธิบายให้ทราบว่าเนื้อเรื่องของนวนิยายเรื่องนั้นเกิดขึ้นในช่วงเวลาใด เนื้อเรื่องถูกต้องตามความเป็นจริงหรือไม่ คำเนินเรื่องไปตามลำดับเวลาหรือไม่ ฉากที่ปรากฏในท้องเรื่องสมจริงหรือไม่ ผู้แต่งใช้ฉากอย่างไร

การสร้างตัวละคร (Characterization) ให้พิจารณาว่า ผู้แต่งสร้างตัวละครอย่างไร ถูกต้องและสมจริงตามธรรมชาติของมนุษย์หรือไม่

โครงสร้าง (Structure) ผู้วิจารณ์จะต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบอันสำคัญของนวนิยาย ได้แก่ แก่นเรื่อง เนื้อหา โครงเรื่อง ฉากและการสร้างตัวละครนั้นกลมกลืนกันอย่างมีเอกภาพหรือไม่

รูปแบบและประเภท (Form and type) ควรพิจารณาถึงรูปแบบของนวนิยายที่วิจารณ์นั้นว่ามีรูปแบบชนิดใด เช่น เป็นอัตชีวประวัติ บันทึกความจำ บันทึกประจำวัน จดหมาย รูปแบบประสมหรือรูปแบบอื่น ๆ รวมทั้งให้พิจารณาว่า นวนิยายเรื่องนั้นจัดเป็นนวนิยายประเภทใด

กลวิธีการแต่ง (Treatment) ให้พิจารณาว่าผู้แต่งมีกลวิธีในการแต่งและวิธีการนำเสนออย่างไร เช่น ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องย้อนต้น การใช้กระแสดิจประหวัดหรือใช้วิธีนำตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับตัวหรือไม่ หรือเป็นการแต่งแบบเพื่อผิน

สาระสำคัญของเรื่อง (Significance) ให้พิจารณาว่า นวนิยายเรื่องนั้น ๆ มีสาระสำคัญอะไรบ้าง ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับตัวละคร ฉาก เนื้อหา และความมุ่งหมายในการแต่ง

จากการศึกษาเอกสารและแนวทางในการวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดี ตามที่ท่านผู้รู้ได้แนะนำแนวทางไว้นั้น ผู้เขียนจะได้นำมาสรุปเพื่อใช้เป็นแนวทางช่วยในการวิเคราะห์นวนิยายของทมยันตีต่อไป

วิเคราะห์ความหมายของท่วงทำนองแต่ง

*

คำว่า "ท่วงทำนองแต่ง" มีความหมายตรงกับคำว่า สไตล์ (Style) อันเป็นคำที่มักจะใช้กับงานประพันธ์เป็นส่วนใหญ่ และเพิ่งจะนำมาใช้ในภาษาไทยเมื่อไม่นานมานี้เอง จึงยังไม่ได้บัญญัติศัพท์เฉพาะใช้เป็นคำแน่นอน แต่ได้มีผู้พยายามแปลเป็นคำภาษาไทยใช้ต่างกันไปตามหลายอย่าง เช่น ท่วงทำนองเขียน ส่วนวน ส่วนวนการเขียน ท่วงท่าที่แสดง ท่วงทีที่แสดง แนวการเขียน ท่วงทำนองแต่ง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีอีกหลายท่านใช้ทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า สไตล์ (Style) แต่สำหรับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จะใช้ในคำว่า "ท่วงทำนองแต่ง"

ความรู้เกี่ยวกับท่วงทำนองแต่ง (Style)

✓ ความหมายของคำว่าท่วงทำนองแต่ง (Style) *et*

ท่านผู้รู้หลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าท่วงทำนองแต่ง (Style) ไว้ต่าง ๆ กัน ดังเช่น กุหลาบ มัลลิกะมาส กล่าวว่า "สไตล์ หมายถึง ท่วงท่าที่แสดงออกเป็นลักษณะเฉพาะตัวของกวีแต่ละคน กวีต่างก็มีแบบเป็นของตนเองปรากฏอยู่ซ้ำ ๆ จนสรุปได้ว่า การเขียนแบบนี้ ส่วนวนนี้เป็นของใคร ..."¹ ทั้งนี้เพราะ "นักเขียนมีวิธีวางลำดับเนื้อเรื่อง เลือกใช้ถ้อยคำ ประโยค วรรคตอน หรือแสดงแนวความคิดอันเป็นลักษณะของตนเองไปต่าง ๆ กัน ..."²

ม.ล.ตุ้ย ชุมสาย³ ให้ความเห็นเกี่ยวกับคำว่า สไตล์ (Style) ไว้ว่า ในภาษาอังกฤษหมายถึงคุณภาพของการเขียน แต่ในภาษาไทยเราเรียกว่าส่วนวนซึ่งหมายถึงการเลือกสรรถ้อยคำมาใช้ในการผูกประโยคให้เกิดความหมายอันแจ่มแจ้ง ชัดเจน ก่อให้เกิดประสิทธิผลในการสร้างความ สะท้อนอารมณ์ หรือช่วยให้สารสนเทศที่ผู้ประพันธ์กำหนดไว้ไปถึงผู้อ่านได้อย่างเพียบพร้อมบริบูรณ์ตาม

¹ กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณกรรมไทย หน้า 21

² ด.

³ ม.ล.ตุ้ย ชุมสาย วรรณกรรมนิพนธ์เชิงจิตวิทยา หน้า 25 - 28

ต้องการ แต่จะบรรลุจุดหมายหรือไม่ เพียงใด ขึ้นอยู่กับความสามารถของนักเขียนเองที่จะสามารถเลือกใช้ถ้อยคำและการผูกประโยคให้มีความเรียบง่าย บ่งความได้ชัดเจน รวมทั้งมีความรอบรู้ในเนื้อหาที่จะเขียนอย่างดี พอที่จะทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจในงานประพันธ์นั้น ๆ ก็นับว่าทำให้เกิดสำนวนและสร้างภาวะการสื่อสารได้

เปลื้อง ณ นคร กล่าวถึงคำว่า สไตล์ (Style) ว่า ถ้าจะ "แปลอย่างง่ายที่สุดก็ว่าแบบได้แก่ รูปทรงหรือลักษณะโดยเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ..."¹ ซึ่งหมายความว่าบรรดาสิ่งของทั้งหลายต่างก็มีลักษณะ เฉพาะไม่เหมือนกัน แม้แต่คำพูดของแต่ละคนก็มีแบบฉบับ เป็นลักษณะ เฉพาะตัวที่แตกต่างกันหรือในงานประพันธ์ก็เช่นกัน นักเขียนแต่ละคนจะมีสไตล์หรือสำนวนที่เป็นลักษณะ เฉพาะของตนเอง จะลอกเลียนแบบให้เหมือนกันจริง ๆ ย่อมทำได้ยาก ฉะนั้นหากจะให้คำจำกัดความอย่างสั้นที่สุดก็กล่าวได้ว่า "สำนวนคือวิธีแสดงความคิดของเราออกเป็นภาษา"² นั่นเอง

นอกจากนี้ ชลธีรา กลัคอยู่ ยังกล่าวว่า "แนวการเขียนหมายถึง สไตล์หรือท่วงทีการแสดงออกซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของแนวการเขียน แต่มีลักษณะ เฉพาะในแง่ที่ว่า เป็นแนวนิตยของนักเขียนคนหนึ่ง ๆ ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้โดยจงใจหรืออาจไม่จงใจก็ได้"³

สำหรับพรพรม ธารานุมาศ มีความเห็นว่า "สำนวนการเขียนคือการนำความรู้ลึกนึกคิดที่มีอยู่มา เรียบเรียง เป็นถ้อยคำ ดีหรือ เลวตามความรู้ ภูมิปัญญาหรือจุดประสงค์ของผู้แต่งสำนวนนั้นโดยแสดงออกเป็นภาษาเขียน"⁴

เจือ สตะเวทิน ให้ความหมายว่า "ท่วงทำนองเขียน คือการจัดคำที่แสดงเอกลักษณ์ของผู้เขียนและความคิดของเขา คำที่แสดงออกมีบุคลิกภาพของผู้เขียนอยู่ด้วย"⁵

¹ เปลื้อง ณ นคร คำบรรยายวิชาการประพันธ์และหนังสือพิมพ์ หน้า 34

² ค. หน้า 35

³ ชลธีรา กลัคอยู่ และคนอื่น ๆ การใช้ภาษา หน้า 212

⁴ พรพรม ธารานุมาศ สำนวนการเขียน หน้า 5

⁵ เจือ สตะเวทิน การใช้ภาษาระดับปริญญา หน้า 141

ส่วนลิตา พินิจกุล ให้ความเห็นว่า นักเขียนแต่ละคนย่อมมีสำนวนโวหาร (Style) เป็นของตนเอง พร้อมทั้งได้ให้ความหมายของคำว่า สำนวนโวหาร (Style) ไว้ว่า "สำนวนหมายถึง การนำถ้อยคำที่มีความหมายมา เรียบเรียงขึ้น เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดที่ผู้เขียนต้องการแสดงออก วิธีนำถ้อยคำมาเรียงเข้าด้วยกัน เช่นนี้ต่างคนต่างก็มีวิธีการของตน วิธีการเหล่านี้เปลี่ยนแปลงได้เสมอ จนกว่าจะถึงจุดอยู่ตัว"¹

✓ แนวทางการศึกษาท่วงทำนองแต่ง (Style)

✓ สำหรับแนวทางการศึกษาท่วงทำนองแต่งนั้น มีผู้แนะนำไว้หลายแนวทาง เช่น
เจือ สตะเวทิน ได้แนะแนวทางการศึกษาท่วงทำนองแต่งไว้ดังนี้

1. การเลือกคำ (Diction)
2. โครงสร้างของประโยคและการผันแปร (Sentence structure and variety)
3. ถ้อยคำสำนวนเกี่ยวกับความคิดฝัน
4. อุปมาอุปไมยที่ชวนให้เกิดภาพในใจ (Imagery)
5. จังหวะจะโคน (Rhythm)
6. ความสัมพันธ์ (Coherence)
7. การย้ำความ การเน้นความ (Emphasis)
8. การจัดลำดับความคิด (Arrangement of ideas)²

รมณี กอวิธนา³ กล่าวถึงองค์ประกอบของท่วงทำนองแต่ง (Element of Style) ไว้ว่า
จะต้องมีองค์ประกอบดังนี้

¹ ลิตา พินิจกุล และคนอื่น ๆ การเขียน หน้า 158

² เจือ สตะเวทิน การใช้ภาษาระดับปริญญา หน้า 141

³ รมณี กอวิธนา งานประพันธ์ประเภทนวนิยายและนวนิยายอเมริกัน หน้า 35 - 39

1. Diction หมายถึงวิธีการเลือกใช้ถ้อยคำและวิธีการให้ความหมายของคำเหล่านั้น ซึ่งทำได้โดยใช้คำที่มีความหมายตรงตามความหมายในพจนานุกรมและใช้คำที่มีความหมายต่างออกไป จากความหมายในพจนานุกรม

2. Imagery หมายถึงวิธีการสร้างภาพพจน์ให้เกิดขึ้นกับผู้อ่าน อาจใช้วิธีบรรยายโดยตรง หรือใช้วิธีบรรยายเปรียบเทียบเชิงอุปมาอุปไมย หรือใช้สัญลักษณ์เข้าช่วยในการบรรยาย

3. Syntax หมายถึงลักษณะโครงสร้างของประโยค ซึ่งมีทั้งประโยคที่มีโครงสร้างแบบง่าย ๆ ประโยคที่มีการใช้คำเชื่อม ไปจนถึงประโยคที่มีข้อความซับซ้อนมีพจน์ขยายประ เภทต่าง ๆ ที่ยุ่งยากขึ้น

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน¹ ได้จำแนกท่วงทำนองแต่งออกเป็นแบบต่าง ๆ ได้ 6 ชนิดคือ

1. ท่วงทำนองเขียนแบบเรียบ ๆ ใช้ภาษาหรือคำง่าย ๆ ประโยคไม่ซับซ้อน ความคิดไม่ อ้อมค้อม ใช้ศัพท์น้อยและอ่านไม่ต้องแปล

2. ท่วงทำนองเขียนกระชับ ลื่นและตรงจุดมุ่งหมาย ใช้คำที่มีน้ำหนักและให้ความหมาย เด่ม ถ้าด้วยความคิดตรงไปตรงมา ประโยคสั้น ๆ รัดกุม

3. ท่วงทำนองเขียนแบบเข้มข้น เร้าความสนใจของผู้อ่าน ผู้ฟังให้เกิดความรู้สึกลึกคั่งตาม ใช้ประโยคและไวยากรณ์แบบต่าง ๆ ทำให้ข้อเขียนมีรสชาติที่น่าอ่าน

4. ท่วงทำนองเขียนแบบสละสลวย ใช้ภาษาง่าย ๆ ถ้าด้วยความชัดเจน ภาษาไพเราะ ในหู ทั้งมีความประณีตในการเลือกสรรใช้ถ้อยคำ บางครั้งมีสัมผัสคล้องจองภายในวรรคด้วย

5. ท่วงทำนองเขียนแบบอวดรู้ ท่วงทำนองเขียนแบบนี้ ผู้เขียนต้องการแสดง ความคิด แบบหยิ่งรู้ ด้วงเข้าใจว่าคนอื่นยังไม่รู้ ฉะนั้นจึงมักใช้ประโยคยาวและอ่านเข้าใจยาก

6. ท่วงทำนองเขียนสูง ท่วงทำนองเขียนแบบนี้มักใช้ศัพท์ยาก ภาษาสูง แสดงความคิดใน เรื่องสูงส่งด้วย มักมีอยู่มากในหนังสือประเภทวรรณคดี

¹ประสิทธิ์ กาพย์กลอน การเขียนภาคปฏิบัติ หน้า 157 - 160

กุหลาบ มัลลิกะมาส¹ ได้แนะแนวทางการพิจารณาวรรณคดีในด้านท่วงทำนองแต่งของนักเขียนแต่ละคนว่าควรพิจารณาในสิ่งต่อไปนี้คือ

1. การสรรคำใช้ (Diction) ได้แก่

- 1.1 คำที่มีความหมายเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง และสถานการณ์ของบุคคล
- 1.2 การเลือกเสียงของคำตลอดจนการเล่นคำ
- 1.3 การใช้คำที่มีความหมายเจาะจงเฉพาะที่
- 1.4 การใช้คำภาษาถิ่น

2. ท่วงทำนองที่เกี่ยวกับโวหาร ได้แก่ ส่วนวนโวหารที่นักเขียนนำมาใช้ในงานประพันธ์ของตนและที่ใช้กันมาก คือ

- 2.1 การสร้างภาพในจิตหรือจินตภาพ (Image)
- 2.2 การสร้างภาพพจน์ (Figure of Speech หรือ Rhetoric Language)

3. ท่วงทำนองที่เกี่ยวกับการสร้างประโยค (Syntax) ได้แก่

- 3.1 ประโยคสั้น (Attic sentence)
- 3.2 ประโยคยาวขึ้น (Isocratic sentence)
- 3.3 ประโยคยาวแบบโวหาร (Ciceronian sentence)
- 3.4 ประโยคบาโรก (Baroque sentence)

4. ลักษณะการแต่งร้อยกรอง (Prosody)

5. ท่วงทำนองในการบรรยายและพรรณนาความ

6. ทางเสียงของผู้แต่ง (Tone)

ทางด้านชลธีรา กลัดอยู่² กล่าวถึงการศึกษาท่วงทำนองแต่งว่าควรพิจารณาในสิ่งต่อไปนี้คือ

1. การใช้ส่วนวนโวหาร นักเขียนแต่ละคนมีลักษณะการใช้ส่วนวนโวหารต่างกันไปตาม

แบบ ดังนี้

¹กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 122 - 136

²ชลธีรา กลัดอยู่ และคนอื่น ๆ การใช้ภาษา หน้า 213 - 226

- 1.1 ส่วนวนภาษาสั้น กระชับ สื่อความหมายตรงไปตรงมา
- 1.2 ส่วนวนภาษายาว มีประโยคเชื่อม มีคำขยาย
- 1.3 ส่วนวนภาษากำกวม เป็นสัญลักษณ์ สื่อความหมายได้หลายนัย
- 1.4 ส่วนวนภาษาสื่อภาพที่มีชีวิต มีรายละเอียด มีแสงและสีสัน
- 1.5 ส่วนวนภาษาสื่อให้ได้ยินเสียงพร้อมทั้งรสทางมานสัมผัสด้วย
- 1.6 ส่วนวนโวหารแข็งกร้าว คุ้ย
- 1.7 ส่วนวนภาษาเรียบ สั้นๆ ทำให้อ่อนหวาน ละมุนละไม
- 1.8 ส่วนวนภาษาสมัยใหม่ นำคำมาใช้ผิดหน้าที่
- 1.9 ส่วนวนที่ใช้ถ้อยคำทางวิทยาศาสตร์และมีโครงสร้างของประโยคแบบภาษาทาง

ตะวันตก เคลือบแฝง

- 1.10 ส่วนวนโวหารแบบโบราณซึ่งมีทั้งลักษณะของการใช้ส่วนวนและถ้อยคำ

2. การเสนอภาพพจน์ เป็นวิธีการเพิ่มรสชาติในการอ่านอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งนักเขียนอาจใช้วิธีการต่าง ๆ กัน เช่น ใช้การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย เป็นต้น

3. การแสดงน้ำเสียงและทำดี (Tone) ทำให้เข้าใจเป้าหมายของงานเขียนนั้น ๆ ได้ชัดเจนและสามารถประเมินค่าของงานเขียนนั้นได้ดียิ่งขึ้น ลักษณะของน้ำเสียงและทำดีได้แก่

- 3.1 ทำดีเคร่งขรึม จริงจัง เป็นงานเป็นการ
- 3.2 ทำดีเรียบ ๆ ง่าย ๆ สื่อ ๆ ตรงไปตรงมา
- 3.3 ทำดีเป็นอิสระไม่ย่นย่อต่อผู้ใด
- 3.4 ทำดีแข็งกร้าว ตรงไปตรงมา ไม่ทอมน้ำใจใคร
- 3.5 ทำดีโหด หึงหยะใส อวดดี
- 3.6 ทำดีเสียดสี ประชดประชัน หรือแกล้งกัน

4. การพิจารณาโครงสร้าง ได้แก่

- 4.1 รูปแบบของการประพันธ์หรือสันตลักษณ์
- 4.2 เนื้อเรื่อง
- 4.3 โครงเรื่อง ...

- 4.4 แก่นเรื่องหรือแนวคิด
- 4.5 ลักษณะตัวละคร
- 4.6 จุดมุ่งหมาย
- 4.7 ฉากหรือบรรยากาศ สถานที่
- 4.8 การดำเนินเรื่อง

จากการศึกษาความรู้เกี่ยวกับความหมาย และแนวทางการศึกษาท่วงทำนองแต่งดังกล่าว ผู้เขียนได้นำมาสรุปใช้เป็นแนวทาง วิเคราะห์ท่วงทำนองแต่งนวนิยายของทมยันตี ซึ่งจะดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ท่วงทำนองแต่งในด้านการใช้ถ้อยคำ ได้แก่
 - 1.1 การใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่องและตัวละคร
 - 1.2 การซ้ำคำ
 - 1.3 การใช้คำซ้อน
 - 1.4 คำติดปาก
 - 1.5 การใช้โวหารเปรียบเทียบ
 - 1.6 การใช้คำอย่างผู้มีอารมณ์ขัน
 - 1.7 การใช้คำที่ทำให้เกิดจินตภาพ (Image)
2. ท่วงทำนองแต่งด้านการสร้างประโยค ได้แก่
 - 2.1 ประโยคยาวแบบโวหาร (Ciceronian sentence)
 - 2.2 ประโยคยาวขึ้น (Isocratic sentence)
 - 2.3 ประโยคสั้น (Attic sentence)
3. ท่วงทำนองแต่งด้านการใช้สำนวนโวหารและการบรรยายความ จะแยกศึกษาออกเป็น
 - 2 ประเด็น คือ
 - 3.1 ท่วงทำนองแต่งด้านการใช้สำนวนโวหาร
 - 3.2 ท่วงทำนองแต่งด้านการบรรยายความ

จากการศึกษาความหมายและแนวทางการศึกษาท่วงทำนองแต่งดังกล่าวแล้ว สรุปได้ว่า "ท่วงทำนองแต่ง (Style) หมายถึง วิธีการของนักเขียนแต่ละคนที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะการใช้ภาษาในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกมาทางการประพันธ์ด้านการใช้ถ้อยคำ ส่วนวนโวหาร การสร้างประโยค และการบรรยายความ ตามแนวคิดของนักเขียนนั้น ๆ" ซึ่งนักเขียนแต่ละคนจะมีท่วงทำนองแต่งแตกต่างกันไปตามความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล สำหรับหมยันทิก็เช่นกัน เมื่อผู้เขียนได้ศึกษาท่วงทำนองแต่งจากนวนิยายทั้ง 19 เรื่องแล้ว เห็นได้ว่าหมยันทิมีท่วงทำนองแต่ง (Style) ดังต่อไปนี้

1. ท่วงทำนองแต่งในด้านการใช้ถ้อยคำ

การรู้จักเลือกใช้ถ้อยคำในการประพันธ์ เป็นศิลปะชั้นสูง เพราะถ้อยคำเป็นทั้งเครื่องหมายที่ใช้แทนเสียง เป็นเครื่องมือของการใช้ทำความเข้าใจกันและใช้เป็นสื่อในการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งใช้เป็นเครื่องแสดงความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ นอกจากนี้ ถ้อยคำในภาษายังเป็นองค์ประกอบอันสำคัญในการสร้างวรรณกรรมด้วย ดังนั้นการศึกษาถึงลักษณะการใช้ถ้อยคำในนวนิยายจึงมีส่วนช่วยให้การศึกษานวนิยายได้ผลสมบูรณ์ขึ้น ทั้งในด้านความหมายของข้อความ เข้าใจเรื่องราวและความคิดของผู้แต่ง นักเขียนที่มีความสามารถในการเลือกสรรถ้อยคำมาใช้ในบทประพันธ์ของตนได้อย่างเหมาะสม มีความกระชับ รัดกุม แจ่มชัด และเร้าอารมณ์ ผู้อ่านได้อย่างดี จะทำให้ข้อเขียนนั้นมีความไพเราะ ชวนอ่าน และน่าติดตาม

ผลการศึกษาลักษณะการใช้ถ้อยคำจากนวนิยายของหมยันทิ จำนวน 19 เรื่องนั้น สามารถจำแนกออกได้ดังนี้

1.1 การใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่องและตัวละคร การใช้คำในประเพณี

หมายถึง การใช้ถ้อยคำให้เป็นไปอย่างสอดคล้องกันกับเนื้อเรื่องและตัวละครในเรื่องนั้น ๆ นั่นคือนวนิยายเรื่องใดมีเนื้อเรื่องเป็นไปในแนวใด เช่น แนวประวัติศาสตร์ แนวจิตวิทยา หรือแนวลึกลับ ก็จะเลือกสรรถ้อยคำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อเรื่องในแนวนั้น ในทำนองเดียวกัน การนำถ้อยคำ

ภาษามาใช้ในบทสนทนาของตัวละครแต่ละตัวก็ใช้ได้เหมาะสมกับสถานภาพทางสังคมของตัวละคร
เหล่านั้นด้วย โดยเฉพาะหมยอันต์ซึ่งนับได้ว่าเป็นนักเขียนสตรีคนเดียวในปัจจุบันที่มีความสามารถประพันธ์
นวนิยายได้หลายแนว และมีความพิถีพิถันต่อการเลือกสรรถ้อยคำมาใช้ในนวนิยายของคนอย่างมาก ทั้งมี
ความสามารถเลือกสรรถ้อยคำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อเรื่องและตัวละครไม่ว่าจะเป็นเรื่องใน
แนวใด หรือตัวละครมีสถานะทางสังคมอยู่ในระดับใด ซึ่งการใช้ถ้อยคำในกรณีนี้ จำแนกออกได้ดังนี้

1.1.1 การใช้คำสูงส่ง หมายถึง การใช้คำในระดับที่เป็นภาษาแบบแผนอันสูง
ส่ง เพื่อให้เหมาะสมกับเรื่องราวที่มีเนื้อเรื่องอันสูงส่งและมีตัวละครที่มีสถานภาพทางสังคมระดับสูง
ซึ่งแยกออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1.1.1.1 คำราชาศัพท์ คำชนิดนี้ หมยอันต์นำมาใช้มากทั้งในบทสนทนาและ
บรรยายความ คือเรื่องรักที่ต้องมนตรา และเรื่องร่มฉัตร เพราะทั้งสองเรื่องเป็นเรื่องที่มีเนื้อหา
เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีฐานะทางสังคมในระดับสูงโดยตรง ฉะนั้นการใช้ถ้อยคำในนวนิยายทั้งสองเรื่องนี้
จึงมีคำราชาศัพท์ใช้อย่างมาก ส่วนเรื่องอื่น ๆ มีใช้อยู่บ้างเมื่อเกี่ยวข้องกับบุคคลในระดับสูง ทั้งใช้ได้
อย่างถูกต้องและเหมาะสม เช่น

เมื่อเจ้าแม่เสด็จออกมาทักพระหัตถ์ เรียกข้าฯ กับเพื่อนแก้วเข้าไปในฉาก
นั้น พระบรมศพทรงเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทรงเครื่องพระภูษาขาวประดิษฐาน
อยู่บนพระแท่น ทรงสะพักตากเงินขาวคลุมบนพระองค์ แต่พระพักตร์ยังมีได้
ครอบแผ่นทอง พระหัตถ์ทั้งสองถูกจัดไว้วางประณมประสานกันอยู่บนพระอุระ
มีซองทองบรรจุรูปเทียนและกรวยหมากหลูสอดไว้ในอุ้งพระหัตถ์ ข้างพระแท่น
ด้านพระเศียรตั้งโต๊ะทอง มีไฟเทียนกาลจุดริบหรี่ ใกล้เคียง ๆ กันนั้นวางฉากทอง
บรรจุพระสาธิต พระฉาย และขับพระพักตร์ รวมทั้งภาทองใส่น้ำ ส่วนแผ่นทอง
สำหรับครอบพระพักตร์จัดเตรียมไว้ในพานคู่กับขับพระพักตร์ตากเงินซึ่งใช้คลุม
อีกชั้นหนึ่ง

(รักที่ต้องมนตรา หน้า 72)

หมายกำหนดจะเลี้ยงรับแขกเมืองนั้น ให้จัดพระที่นั่งวิเศษราชภัคดี เป็นที่รับรอง
พนักงานชาววิเศษจัดเตรียมพระกระยาหาร กรมวังและชาวที่จัดเตรียมตกแต่ง

พระที่นั่ง ผู้ที่ได้รับเชิญให้ร่วมโต๊ะ เสวยให้นั่งยกโหม่นงุ่ม ใส่เสื้อเข้มขาบ
ตามลำดับยศ

(รักที่ต้องมนตรา หน้า 151)

ผู้ที่จะต้องอยู่ทำไมจะต้องเป็นหม่อมฉัน ทำไมไม่ใช่ฝ่าพระบาท ทั้ง ๆ ที่
ทรงเหมาะสมกว่า ไม่ว่าในด้านพระสติปัญญา ความสามารถ ...

(รักที่ต้องมนตรา หน้า 581)

ขอให้เจ้าจงมองไปยังหอพระอิฐของทูลกระหม่อมปู่ บางทีอาจจะหักความ
รักความอาลัย เอาภัยเข้าข่มได้กระมังว่า เจ้าเคยกล่าวถ้อยปฏิญาณ
อะไรต่อเบื้องพระบรมศพบ้าง ...

(รักที่ต้องมนตรา หน้า 601)

วาทไม่มีวันรู้ที่เสด็จฯ ทรงหงุดหงิดในพระทัยนั้น เพราะเสด็จฯ ทรงเจริญ
ด้วยพระชนมายุ และคุ้นกับความเป็นไปของโลกดีพอที่จะทรงทราบด้วยพระปรีชา
ว่าทั้งคุณุชาและคุณหญิงเถื่อนทำไมเรียนมาเฝ้าเป็นนิคม เพียงแต่จะทรงมี
ไว้ในพระทัย หลางจับพระเนตรดูเหตุการณ์ทั้งหมดอย่างเจียบ ๆ

(ร่มฉัตร เล่ม 2 หน้า 203)

1.1.1.2 คำศัพท์เฉพาะ - ศัพท์ทางวิชาการ หมายถึง คำศัพท์บัญญัติที่ใช้
ในวิชาการสาขาต่าง ๆ เช่น ดาราศาสตร์ แพทยศาสตร์ สังคมวิทยาหรือแม้กระทั่งศัพท์ที่ใช้ทางศาสนา
ก็ถือเป็นคำที่สูงส่งด้วย หมยันตินำคำเหล่านี้มาใช้ประกอบบทสนทนาและบรรยายความทั่วไป แต่เรื่อง
ที่มีศัพท์ชนิดนี้อยู่มากได้แก่เรื่องวิทยุ ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับแนว เรื่องที่มีเนื้อหาอิงศาสนา - ไสยศาสตร์
และโหราศาสตร์ การใช้คำเหล่านี้ทำให้นวนิยายมีเนื้อหาสาระเพิ่มขึ้น และดูเป็นจริงเป็นจังยิ่งขึ้น เช่น

"แกคิดว่าแกมี เจโตปริยญาณละซี"

(วิทยุ เล่ม 1 หน้า 75)

"รัชชาแปดประการที่ว่า มีตั้งแต่วิปัสสนาญาณ คือการทำใจให้รู้จักการเกิด

ดับของสังขาร และหาทางหลุดพ้น ..."

(วิทยุ เล่ม 1 หน้า 76)

"ข้อสองในมติ มีฤทธิ์ทางใจ ...

ข้อสามอิทธิวิธี แสดงฤทธิ์ได้ ข้อสี่พิภไล ก็อุทิศให้ ข้อห้า ..."

(ทิพย์ เล่ม 1 หน้า 77)

"บรรพบุรุษของเราไม่ได้ตาย ... หากยังอยู่ในตัวเราเอง....

คำว่า ... สายโลหิต ... แต่ก่อนเราก็ไม่เข้าใจกันลึกซึ้ง นอกจาก

แปลว่า ลูกเต้าเผ่าพันธุ์ แต่เดี๋ยวนี้เราก็พิสูจน์ได้แล้วว่า พ่อ - แม่

ลูกจะมีรูปแบบเลือดสัมพันธ์กันและมีการถ่ายทอดกรรมพันธุ์กันได้ ...

พิสูจน์ได้โดย ... เอาเลือดมาปั่นโครโมโซม ดูกรด ดูค่า ที่บังคับ

ต่อมแกลนด์ ..."

(ทิพย์ เล่ม 1 หน้า 311 - 312)

ภาพของผู้ปลดแอกสังคม

จะฐานันดรไหน ลงท้ายมันก็เข้ากับนายทุนทั้งนั้น

"พวกเราพยายามต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของสังคม มันกลับหาว่าเรา

ทำลายเศรษฐกิจของประเทศ ยังงี้มันพวกจักรวรรดินิยมนายทุน ..."

(ทิพย์ เล่ม 1 หน้า 348 - 349)

"ประชาธิปไตย คือเผด็จการในมือของคนส่วนมากที่มีความรู้ และ

คอมมิวนิสต์ คือเผด็จการในมือของกรรมาชีพ ..."

(ทิพย์ เล่ม 1 หน้า 462)

"ใช่ล่ะ สังเคราะห์ คือไม่ใช่พันทิพย์โดยธรรมชาติ เราใช้ข้อมูลนิยม

ผสมกับโครเมียมออกไซด์"

(ทิพย์ เล่ม 2 หน้า 11)

"เธออยู่ในที่ปลอดภัย ให้ประโยชน์แก่เรามากโดยเฉพาะในด้านพฤติกรรม-

แห่งจิตของคนที่นี่ เรากำลังวิจัยเรื่องนี้เป็นอันดับแรก เพราะการกำหนด

พันธุกรรมของมนุษย์ ได้ทำให้เราละเลยด้านพฤติกรรมแผ่ไปเสียนาน ..."

(ทิพย์ เล่ม 2 หน้า 271 - 272)

"คุณรู้เพราะใช้ระบบโทรจิตเดียวกัน"

(ทิพย์ เล่ม 2 หน้า 298)

... กว่าจจะรับของถวายหมด ลำแสงสีทองของดวงอาทิตย์ก็เลื่อนกลางลง
มากแล้ว นวกฤษ ขยับลุกจากอาสนะ เดินตัวตรงไปกระหย่งตัวกราบลง
หน้าพระประธาน ...

(พิศสาาท หน้า 719)

"... หนูเป็นลูกของนายทุนชาติ เจ้าขอทานนั่นเป็น ชนชั้นกรรมาชีพ
ซึ่งขัดแย้งกับนายทุนอยู่วันยังค่ำ ..."

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 37)

"ฐานะของแบงค์มักเป็นปฏิภาคกลับกับฐานะของประชาชนเสมอ"

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 39)

"อัสรีเขาเป็นคนจริงจังต่อโลก ความสุขในชีวิตคือลัทธิเศรษฐกิจที่เขาทนดูไม่ได้"

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 68)

... หากไร้ความทะเยอทะยานเสียเมื่อใด มนุษย์จะไม่มีวันพุ่งขึ้นสู่ความ
สำเร็จได้ เป็นอันขาด โดยเฉพาะอ่านากับเงินตรายังไม่เป็นแรงขับเท่ากับ
ความทะเยอทะยานที่มีเงินตราหนุนหลัง ...

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 247)

"เราต้องยึดผลประโยชน์ของประเทศเป็นหลักมากกว่าจะยึดอัตวิสัยของคน"

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 439)

... คนอีกจำพวกหนึ่งซึ่งฉันรู้ว่าหลังจากหมอประจักษ์ว่าเป็นคนประเภท
เนโครฟีเลีย ประเภทนี้กลับชอบผู้หญิงแบบศพเสียมากกว่า ...

(รอยมลดิน เล่ม 1 หน้า 367)

บัดนี้ ... ขณะที่ศังฆะมองขึ้นไปบนจิตกาธาร ศังได้แต่บอกตนเอง ...

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 2 หน้า 615)

1.1.2 คำเก่า หมายถึง ถ้อยคำภาษาที่มีใช้อยู่ในวรรณคดีและถ้อยคำที่มีใช้มาแต่โบราณ อันมีทั้งภาษาเขียนและภาษาปาก แต่ปัจจุบันเลิกใช้แล้ว ทมยันตีนำคำเหล่านี้มาใช้ในบทสนทนาและบรรยายความในนวนิยายหลายเรื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับบุคลิกลักษณะของตัวละครในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งจะสังเกตได้ว่าตัวละครที่ทมยันตีกำหนดให้ใช้คำประเภทนี้ ส่วนมากมักเป็นผู้สูงอายุ หรือผู้ที่สนใจหนังสือวรรณคดี หรือเป็นบุคคลที่มีลักษณะ เป็นผู้เฒ่า มีเชื้อสายหรืออยู่ในใกล้ชิดกับผู้มีฐานะทางสังคมในระดับสูง หรือมีเดิมนั้นก็มักจะเป็นคนในชนบท แต่ถ้าเป็นคำพูดของคนในชนบทแล้ว ทมยันตีมีจุดมุ่งหมายเพียงให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกขบขันบ้าง แสดงให้เห็นถึงความต้อยตุงการศึกษาของผู้พูดบ้าง ส่วนนวนิยายที่นำคำชนิดนี้มาใช้เพื่อสอดคล้องกับเนื้อเรื่องและช่วยสร้างบรรยากาศของอดีตกาลได้อย่างเหมาะสมและมีใช้อยู่มากคือ เรื่องรักที่ต้องมนตรา และเรื่องร่มฉัตร นอกจากนี้ ทมยันตียังได้นำคำเก่ามาใช้ในนวนิยายเรื่องอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง เช่น ตัวอย่าง

... เสียงร้องฮั้วที่โหรจารย์ฆาดดั่งกระหึ่มก้อง ...

(รักที่ต้องมนตรา หน้า 34)

... คนชื่อข้าของเราแจ้งมา กะว่ามีพลราวลีบสามหมื่น ข้างเครื่อง 700 ม้า 3000 ที่เคียว ...

(รักที่ต้องมนตรา หน้า 155)

... นิยายรักของข้าฯ และท้าวเธอเริ่มต้นจากเสียงซอที่แสนหวาน ...

แม้เวลาจะผ่านไปเท่าใดก็ตาม ผิไครได้ยินเพลงซอ นั้นจึงชื่นชม

ไม่ฝันอย่ารู้จิตรูจาง บำร้างเสนาหาเลยแม้แต่น้อย เสียงเพลงรักของข้าฯ

จงแหวกอยู่ในสายลมที่พัดระบัดใบพฤษภ ในสายธารที่ไหลรินและในกลีบมาลี

ที่กำลังบานเต็มที่ ...

(รักที่ต้องมนตรา หน้า 183)

... ถัดมาก็คือ พระอัศรมเหสีโสมงาม ซึ่งมีสี่พระพักตร์เทร่า สีค
ดวงเนตรซ้ำ มีร่องรอยว่าผ่านการกันแสงมาไม่รู้กี่โหลยกี่ให้ ...

(รักที่ต้องมนตรา หน้า 340)

"ล้วนแต่ยาย่า เรื่องร้ายทั้งนั้น"

(รักที่ต้องมนตรา หน้า 353)

"... ใครจะนึกไปว่าฉันจะได้เห็นจรวด ปีศาจไปเล่าสมัยก่อนโน้น ไม่มี
ใครเชื่อหรอก หาวว่า โคมลอยเสียอีก" (ข้าวฉือ)

(ร่มฉัตร เล่ม 1 หน้า 25)

"เสร็จหรือยังจะได้ไป อุโมงค์กัน" (ห่องั่ววม)

(ร่มฉัตร เล่ม 1 หน้า 395)

"เอาเครื่องทองของฉันไป ไขว้เขวเขาได้ไหมคะ" (จ่าน่า)

(ร่มฉัตร เล่ม 1 หน้า 678)

"แฟนหนูจะ คุณย่า"

วาทต้องทำความเข้าใจอยู่นานจึงร้องต่อ ... พลาถอธิบายอย่าง
อารมณ์ดีว่า

"เหมือนที่ รุ่นย่าเขาเรียกว่า แฟนหรือซิ่นเซ่ละซี" (คู่รัก, คนรัก)

(ร่มฉัตร เล่ม 2 หน้า 65)

"... ดูซิได้หรืออีหน้าไหนมันจะเข้ามาขอแบ่งจากข้า ข้าจะเก็บไว้ให้
นั่งวาดมัน ถ้าอยากจะได้ก็ให้เอาหมายมา เกาะกม" (จับกุม)

(ร่มฉัตร เล่ม 2 หน้า 72)

"ไ้ หลานชายเขาว่าไป จนจ่ออยู่ในห้องมา เรอะ" (ถูกจองจำ,

ควบคุมตัว)

(ร่มฉัตร เล่ม 2 หน้า 86)

"บุญของแม่ว่าด ใครเห็นหน้าก็มีเบ็คตา"

(ร่วมฉัตร เล่ม 2 หน้า 248)

"... ถ้าแจกประตูกันชั้นหมาก ประตูเงิน ประตูนาค ประตูทอง เป็น
อัฐ เหือง สลึง ของคนเข็ญ ก็ตกบาทหรือกึ่งตำดึ่ง"

(ร่วมฉัตร เล่ม 2 หน้า 250)

"ถ้ายามีไหมคะ คุณป้า"

(ร่วมฉัตร เล่ม 2 หน้า 271)

"เฮ้อ ... คราวนี้ก็เหลือแม่อ่าแดงกลืนอยู่คนเดียว"

(ร่วมฉัตร เล่ม 2 หน้า 285)

"อ้าว ... พ่อผมไม่ไปทำงานอะไร"

.....

"วันนี้ใช้กรอก" (โคตรม - ศัพท์สะแลง)

(ร่วมฉัตร เล่ม 2 หน้า 448)

"ถ้าคุณป้าท่านว่าแม่กลืนโตเร็ว แม่กลืนก็จะไกรรท่านอีก" (ทะเลิ่ง)

(ร่วมฉัตร เล่ม 3 หน้า 89)

"... เขวากันว่า ท้าบให้ต่อสายตะแล็บแกบไว้รับสั่งถึงกันเวลาไม่ได้
เสด็จไปหา แต่ส่วนใหญ่ตอนเย็น ๆ ทรงขับไอโตโมยีนเสด็จไปเยี่ยม
ทุกวัน"

(ร่วมฉัตร เล่ม 3 หน้า 94)

"ฉันมีเพื่อนเป็นพวกย่าหยาดคนหนึ่ง เขาส่งจดหมายมาจากโน้น"

(ร่วมฉัตร เล่ม 3 หน้า 285)

"นี่ละเจ้าตำรา เหียวหอยฮิมหลงไหลไปทุกสิ่ง" (จำนำ)

(ร่วมฉัตร เล่ม 2 หน้า 368)

"แม่ว่าเคย ... " แม่มักขึ้นมาปรารภ "ถ้าใส่หมวกชิคกิ๊แล้วนั่งกินกล้วยเดี่ยว
มันทำให้คนมีอำนาจได้ละก็ ฉันยินดีทำเป็นคนแรกเสียละ" (รองเท้าชั้นสูง)

(ร่มฉัตร เล่ม 3 หน้า 480)

"เฮ้ ... กิ๊ดิโนใครเอามาวางไว้เกะกะ" (รองเท้าแตะแบบหนีบ)

(อันธการ หน้า 32)

แป้งที่เตรียมไว้ทำตะโกถูกแอลตาย ... (คังหังไว้อย่างไม่ใส่ใจ)

(อันธการ หน้า 113)

"เคื่อนที่แล้วไม่เห็นถึงฝ้ายมันเป็นอย่างไง" (ประจำเดือนไม่มา)

(อันธการ หน้า 177)

"ไม่ใช่หน้าที่ของหล่อนจะมาสอบสวน หล่อนจะทำหน้าที่ขี้ขาวของตัวเสร็จ

หรือยัง ฝ้ายนะแซ่จนจะน่ายอยู่แล้วนะ" (คนรับใช้, จวนจะเปื่อย)

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 146)

... อาหารที่ยกกลับไปที่แทบจะไม่มีรอยพร่อง แม้แต่กาแฟก็คั้งตาย ...

(ตราบาป หน้า 323)

"... สมัยก่อนเวลาเช้าเมืองที่ พนักงานวิเยทที่วันวายที่" (เจ้าหน้าที่
ฝ่ายการครัว)

(พิชสวาท หน้า 21)

กางเกงขายาว ... ที่คุยยายว่า "กางเกงตึงต้อ"

(มงกุฎหนาม เล่ม 1 หน้า 107)

"ใช้ยากยังกับเงินแดง" (เงินปลอม)

(มงกุฎหนาม เล่ม 1 หน้า 323)

"ปีนี้ส้มตกเพราะหนาวจัด คงจะทำเงินให้อีกหลาย แม้กับยายจะได้ไม่ต้อง

เขียนนัก" (ออกฉอม)

(คู่กรรม เล่ม 1 หน้า 19)

"เออ ถ้าหญิงนี้เอ็งมาเยี่ยมข้า เอาติดตัวมาด้วยแล้วกัน"

(คู่กรรม เล่ม 1 หน้า ๘๘๐)

"ไอ้ผดมันเป็นโซ่ละเรียดแบบแม่นาย ตอนนี้อยู่ในโรงหมอที่จู่แน่ะ"

(คู่กรรม เล่ม 1 หน้า 415)

"หญิงนี้จะต้มเหล้า เอ็งไปสืบชิ..."

(ดาวเรือง เล่ม 1 หน้า 12๘)

"ก็แม่ว่าลูกผู้หญิงเหมือนเรีจ สันไม่อยากเป็นเรีจนี้แม่"

(ดาวเรือง เล่ม 1 หน้า 127)

"ใครมันจะมาปลุกก็ดูซาไว้ริมทาง" เจ้าเรื่องกลับอุให้ "เดินไปชั่ว

หมาทอนก็ถึง"

(ดาวเรือง เล่ม 1 หน้า 4๘3)

1.1.๓ การใช้ถ้อยคำในระดับที่สามัญชนทั่วไปใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวัน

หมยันทินำคำประเภนี้มาใช้ในงานประพันธ์ของตน เพื่อช่วยให้นวนิยายที่สร้างขึ้นมีบรรยากาศของความสมจริง บทสนทนามีชีวิตชีวา เหมาะสมกับยุคสมัยและน่าสนใจยิ่งขึ้น สำหรับการใช้อย่างนี้สามารถจำแนกออกได้หลายชนิด ดังต่อไปนี้

1.1.๓.1 ภาษาปาก (Vulgate) หมายถึง "ภาษาที่ใช้พูดเพื่อความเข้าใจ

ในหมู่คนที่ใกล้ชิดสนิทสนม เป็นกันเอง ส่วนมากจะใช้ตามสบาย ไม่ต้องระมัดระวัง คิติดีกันมากนัก ... ภาษาปากอาจมีคำคำ คำหยาบ คำสะแลงรวมอยู่ด้วย"¹ ฉะนั้นภาษาชนิดนี้จึงเป็นภาษาหนึ่งที่ธรรมดาสามัญชนทั่วไปใช้พูดจากันอยู่ในชีวิตประจำวัน ในขณะเดียวกัน นวนิยายของหมยันทิน ซึ่งเป็งานเขียน

¹ สิทธิา ศิณิจกุล และคนอื่น ๆ การเขียน หน้า 23

ในยุคปัจจุบัน จึงมีภาษาประเภทนี้ใช้อยู่ทั่วไปเป็นผลให้บทประพันธ์นี้มีลักษณะสมจริง เข้าใจง่าย การใช้ภาษาปากในนวนิยายของหมยันตี จำแนกออกได้ดังนี้

1.1.9.1.1 ภาษาสะแลง (Slang) เป็นภาษาที่นิยมใช้และรับรู้กันอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยปกติแล้วคำสะแลงมักเป็นภาษาที่สร้างขึ้นให้มีความหมายต่างไปจากความหมายในพจนานุกรมและบางคำมีรูปและเสียงต่างไปจากคำเดิม แต่จะเป็นที่นิยมกันนานแกล้นไหน กลุ่มผู้ใช้ถ้อยคำภาษาก็จะเป็นผู้ตัดสินใจ ส่วนใหญ่แล้วคำภาษาสะแลงมักเป็นที่นิยมใช้กันในช่วงเวลาสั้น ๆ แล้วก็เลิกใช้กันไปเอง อาจจะมีเพียงบางคำเท่านั้นที่มีเสียงและความหมายเป็นที่ยอมรับของสังคม ก็จะคงใช้กันต่อไป หมยันตีนำภาษาสะแลงมาใช้ในนวนิยายของตนหลายเรื่อง ส่วนคำที่นำมาใช้ก็มีอยู่มากมาย เช่น

ชักดาบ นิ่ง น่ำสน เอียน ไฮแซท ดัน จมฐ ลุย กัง ยิปซี สับ คุนเนอร์
 จิ้งหับ โลต บิดกันให้ซัด ถ่างเนตร โก้เป็นบ้า ตัง เจ้อ แป้น สะอ้าน
 หรือหว่า จ้ง แฉบ (Japan) จิก กุกกัก เจก คั่น โต ไทเกอร์สลัปอีท
 ค็อกเตอร์นวด ค็อกเตอร์ดู จับเปาะ สิบเอ็ดรดอ ดงกระบอง สบายปือ
 สะเห็น ทีลูทีอิท ตมความสะอาด ดุ่น อาหย่อย ฟูฟ่า เกรียว อาดเอี้ยว
 "เออ ... ที่แรกก็ถูกคำ อย่าให้เขามาเป็นพ่อของลูกเข้านะ พ่อฉันะ
เพลย์บอยรุ่นเดอะ"

(อันธการ หน้า 182)

"ก็เพื่อนที่นั่นะสิ มันกั๊กกันเป็นประจำ"

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 114)

"ขอโทษครับ ที่เขาพูด ๆ กัน ... กูบอร์ มันก็เท่า ๆ กับไอละเปื้อใจครับ"

(สํารองรัก หน้า 251)

"ร้อยล้าน เขาจะไม่เห็นเราสะเท่หรือกะ"

(สํารองรัก หน้า 396)

"เออ นายมีอันชักจีเง่าเข้าทุกที"

(ตราบาป หน้า 5)

... ดูเหมือนช่างกลึงจะติดใจในดวงหน้านั้น จึงโคลงสอเข้าหาวงหน้า
เช็กแอร้มก่อนจะวูบหายไป

(ดราบาย หน้า 81)

"ไอนา ... มาอยู่ที่นี่ทำไมวะ งานข้างนอกขมขม"

(พิชสวาท หน้า 385)

"ไฉย ... คนอย่างนายศักดิ์ธร รับรองตายยากส์"

(ทิพย์ เล่ม 1 หน้า 84)

"ก็ดิ้นะ ตัวเป็นหมอ เราเป็นสัปเหร่อ ให้ใครบวชพระดีละ รวบเอริตไปเลย"

(มงกุฎหนาม เล่ม 2 หน้า 14)

"อ้าว ... ก็ชื่อพิศมพรูตรโง่งละ ใครเป็นละจะรู้ฤทธิ เจ็บปวดสะเด๋าญาดิ้นัก
นี่ก็เหมือนกัน ... ทำเราเจ็บปวดเอริตไปเลย"

(มงกุฎหนาม เล่ม 2 หน้า 278)

หอมม เจลยเท่านี้ ระดับผบ.ต่าง ๆ ก็เห็นทางอุยไปตาม ๆ กัน

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 374)

"ใครรับ ... คราวหน้าผมจะทำให้ยุ่งกว่านี้เชียว คอยดู"

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 427)

"รีมาร์เขาอยากพูดอะไรกับเธอ"

ถึงไม่เห็นหน้า ผมก็นึกทำมันออก เรื่องกว้างนั้นไม่ต้องพูดถึง

จากลูกชายผบ.ทบ.มาจนถึงฐานะลูกประธานาธิบดี มันยอมขำได้ทุกกรณี

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 2 หน้า 127)

"อ้าว ก็ดีแล้วนี่" แมกสิ้นทำหน้าตาเฉย จะไ้มาหัดพูดภาษาฝาทรงกัน

ฉันจะได้มาพูดสัพโผล่ไฟด้วยอีก เกาะทรูแผลไปเท่านั้น ..."

(ร่มฉัตร เล่ม 3 หน้า 244)

"คราวนี้สนุกละวะ ได้เพื่อนจ๋อแล้ว"

(สายรุ้ง เล่ม 2 หน้า 308)

"โอ้ ... ซลา ... พวกผู้ใหญ่อะไร พวกนี้จะคิดอะไร ..."

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 484)

"เอ๊ะ ... พ่อไปเหมือนกันหรอ"

"งั้นมักจะ เห็นแต่งตัวเสีย เซ่งเซ่เต๊ะ เสียว่ะ"

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 510)

"เหมือนใจผม ผมคิดว่า ผมคงไม่มีวันได้ดีขนาดนั้น เรียกว่ารู้จัก เจียมบอดี้ เราแล้วกัน"

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 433)

"แม่เจ้าไวย ... สะเต็งเต๊ะ"

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 51)

"โอ้แม่ ถึงฉันจะเฉวเปวมา ยังไง ไ้อ้ที่จะไปท้องกะใครแล้วมาหมะให้น้าฉัน ไม่ต้อง เซ็ด"

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 77)

"ดาวเรือง เมินหน้า "ยังคี่ที่ ซึก"

(ดาวเรือง เล่ม 1 หน้า 300)

"นั่นอีลูกที่ หาเข็มขัดใหญ่ ๆ คาค คราวนี้ละ แจ่มแหว่ม ไปเลย"

(ดาวเรือง เล่ม 1 หน้า 320)

"อ๊ะ ท่าทางผู้ใหญ่ว่าได้เป็นกำนัน แหวง รู้จักกำย้อเสียด้วย ยังงี้ มันก็ ซ้อแหวด อย่างว่ะ"

(ดาวเรือง เล่ม 2 หน้า 58)

"อุแหม" เสียงอุทานกันลั่น "ขนาดแปดสิบ ฝานะเนี่ย"

(ดาวเรือง เล่ม 2 หน้า 93)

"โครทาม" เจ้าวรรณทำตาขุ่นเข้าใส่ "นอนเจ็บอยู่ไม่รู้แล้วอย่า สะแหล่นแจ้น"

(ดาวเรือง เล่ม 2 หน้า 318)

"จะไปยังกะเขา ไม่เอาปืนไปเกาะง้องิ่งตายซัก"

(ดาวเรือง เล่ม 2 หน้า 360)

"โอ้ ... ข้าพทูลภาษาอุตุขุเขยวนะไว้ย" เจ้าวรรณอุกระหิยมยัมแอ้ม
เป็นอย่างยิ่ง "เอ็งสะบายแล้ว"

(ดาวเรือง เล่ม 2 หน้า 478 - 480)

"ผมไม่ชอบคนกระจอก เลขาฯ ของผมควรดีกว่านั้น"

(อย่าลืมฉัน เล่ม 1 หน้า 25)

1.1.3.1.2 คำตลาด คำตลาดเป็นคำชนิดที่ธรรมชาติมนุษย์ชอบทั่วไป

มักจะนำมาใช้สนทนากันในชีวิตประจำวัน เพราะการใช้คำประเภทนี้ไม่ต้องคำนึงถึงความถูกต้อง
ทั้งทางด้านการออกเสียง และความเหมาะสมในการใช้ภาษา นับว่าเป็นภาษาที่ใช้ได้ง่าย ทนทานดี
จึงนำมาใช้กับตัวละครในนวนิยายทุกระดับชั้นทางสังคม และเกือบทุกเรื่อง เป็นผลให้ผู้อ่านมีความ
รู้สึกเป็นกันเองกับตัวละครทุกตัวและมีความรู้สึกที่ตัวละครเหล่านั้นเป็นมนุษย์ธรรมดา ๆ แม้ว่าโดย
ส่วนรวมแล้ว ทนทานดีจะสร้างตัวละครให้มีบุคลิกค่อนข้างมีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง มีทัศนคติ
มีความเข้มแข็งและอดทนต่ออุปสรรคต่าง ๆ อย่างเด็ดเดี่ยว ฉะนั้นการที่ทนทานดีนำคำชนิดนี้มาใช้กับ
ตัวละครแต่ละตัวอย่างเหมาะสม จึงช่วยให้นวนิยายของทนทานดีชวนอ่านมากขึ้น ดังเช่น

"เฮ้ย ... อย่าทำเล่นไปนะเว้ย เคียวพ่อแม่มมาเล่นงานตาย"

(อันตราย หน้า 7)

"... จำแม่ลออได้ไหม มันขอเด็กผู้ชายมาเลี้ยง เวลานี้เขากำลังกับเอา
มิดจีแม่เอาเงินไปสูบแคป"

(อันตราย หน้า 49)

ฉันหัดพิมพ์ดีดตอกแตกไปตามที่เคยเรียน และแล้วคนก่อเรื่องก็กลับมา

ตอแยอีกจนได้

(อันตราย หน้า 68)

"นายกะปึกถูกนำรักมาก นอนอดุไม่ค่อยร้อง ..."

(อันตราย หน้า 237)

"รสนิยม เลิศมันเตา เลยหับมา"

(แนวสุดท้าย หน้า 128)

"เอาเลย ... เอียด ลากมาถึงปากแล้ว จับเลย"

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 282)

"ไอ้ผัดคืด เชื้อขึ้นนั้น ง เอาไปคืดเป็นตัวแล้ว แถมใช้ให้เจ้าของริค

คุณเอียดก็พอกันใช้ตะไกรห่าเสียเลย ..."

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 308)

"อย่ามายืมอีกเลย จะคายจะตอยใช้หนี้ เก่าให้หมดไปเสียก่อน"

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 359)

"หน้าเปรี๊ยะเก่าจะจำพวกหน้าเหม็นบูตวันยังค่ำ ส่วนหน้าเผ็ดเก่าจะหน้า

อย่างเราใจตะ พุดติมาก็ดีไป พุดไม่ดีตอกให้เผ็ดร้อนแสบไปถึงกระดองใจ"

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 552)

"เป็นใจจะมีอบางดินบาง เอียดเห็นมือเท้าเขาออกเบือเรอ ไอ้โอบุ่

เบือ เห็งเก่า"

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 4)

"พ่อเคยบอกว่าบ่ารุงก้ามมะลังตึก ดุ่น ใส่ น้ำ ตาล นิค หอย ปะ แล่ม ๗ ลืมคา

ดิน เข้า ขึ้น มา กรอก ใส่ ปาก เลย"

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 411)

"กว่าจะได้ก็แทบตาย เศรษฐีซี้ตืด ทั้ง นั้น ..."

(สำรองรัก หน้า 308)

"เดียวได้ะก็ถลอกอีกหрок ..."

(สำรองรัก หน้า 330)

"ถ้าเอ็งจะปฏิวัติแล้วบังคี่เขา ไอ.เค เอ็งก็หารันเวย์ลง ได้ ถ้าเขา

โน.เค เอ็งก็โนระเวย์ลระวะ"

(ดราบาป หน้า 97)

"ฉันขอเวลาอาบน้ำแต่งตัวแป๊บเดียวนะคะ"

(ตราบาป หน้า 311)

"... เวลาเศรษฐกิจในครอบครัวย่ำแย่ ผู้หญิงจึงไปช่วยหาเงินตัวเป็นเกลียว เข้าตึ้นขึ้นมานง ก ๆ ประณิบัติตัว ..."

(ตราบาป หน้า 386)

"คุณพูดถูกเปี้ยบเลย สง่าราศีของนางพญา ... ไฉนแหละที่ทำให้เราไม่กล้าทะเลาะทะเลาะกับเธอ ..."

(พิชสวาท หน้า 118)

"ไหน นายนายนายนเป็นนักกะยาศาสตร์ กลัวอะไรกับคนตาย"

(พิชสวาท หน้า 222)

"... ใช่ว่าคุณหญิงจะห่วงมะเจ้าคะ พวกเกียนก็เป็นห่วง ..."

(พิชสวาท หน้า 487)

"ช่วยคนแก่หน่อยเถอะแม่หนู ฉันกำลังจะคิดบัญชีเง่งนี่ มันอยู่ที่เคี้ยว คั้นมา เค้เค้เคี้ยวได้"

(ทิพย์ เล่ม 1 หน้า 35)

"ชะ ไฉนกันอย่างแกมันไม่ย่องเท่ง ง่าย ๆ ทรอกวะ ตราบใดที่แกยังถูลงยัร ป่าไม่หมด ตะแรกคิดจะไม่มาชะแล้ว มาชิ ..."

(ทิพย์ เล่ม 1 หน้า 37)

"มาละมี เขาถูกย้ายเรื่องหัวพันคอรับขึ้น"

(ทิพย์ เล่ม 1 หน้า 253)

"เป็นอะไรไอ้หมี หมูกแห้งเชียว"

(มงกุฎพนาม เล่ม 1 หน้า 260)

"แมวอยากเป็นเจ้าคนนายคน ก็ต้องปิดทองที่ก้นพระ จะได้นั่งเก้าอี้ ไขว่อีเกก สั่งงานทั้งวัน"

(มงกุฎพนาม เล่ม 1 หน้า 318)

"เชื้อ ... น่ากลัวจะไม่ได้อยู่นั่งแมวรับใบปinyaเสียละมั้ง"

(มงกุฏหนาม เล่ม 1 หน้า 374)

"เรามีญาติร่วมโลกบานตะไท เลยว่ะ"

(มงกุฏหนาม เล่ม 1 หน้า 403)

"ยังกับยายปลาร้า แต่งให้มันหะรูหะราน้อยเดอะน่าไอแมว"

(มงกุฏหนาม เล่ม 2 หน้า 93)

"ผลงานของเจ้าริมาร์ ขณะนั้นคือหุดกับประชาชนทั้งสองฝ่าย ทั้งชาย ทั้งขวา
ที่กำลังล่อกันให้วิว แต่ท้ายสุดกลับหันมาหวดทหารเข้าให้ ..."

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 425)

"กระดือบท้ายสวนฝรั่งกะ จะพังมีพังแทล"

(คู่กรรม เล่ม 1 หน้า 201)

"... เขาเอาเงินบาทใส่กระจาก เอาผ้าปิดไปเล่นที่บ่อนทุกวัน แล้วยังมี
เรือเมล หกปีนพิดสะดอล คุมเรื่อเมลี่ละสองกระบอก"

(ร่มฉัตร เล่ม 1 หน้า 273)

"แต่ถ้าเวลามีงานมีการ ทรงให้ยืมแดงหรีบหรีบแ่งกับคนต่าหนึกอื่น ๆ
ตะหลาก่ากันไปหลายวัน"

(ร่มฉัตร เล่ม 1 หน้า 357)

"... ปีี่แล้วมะม่วงมันชุก เลยทำมะม่วงกวนไว้ตั้งหะเรอเกียน"

(ร่มฉัตร เล่ม 1 หน้า 439)

"... อู๋ ๆ แมกลื่นก็บอกทุกคนว่า "ฉันจะหัดไ้เก้"

(ร่มฉัตร เล่ม 2 หน้า 266)

"ทำไมวาคไม่ลงไปเล่นเต็นนิกหรือดีบักกะตึนกะเขามึงละ"

(ร่มฉัตร เล่ม 2 หน้า 266)

"ไอ้ยาฝรั่ง ค่อยยังชั่ว เม็ดเล็ก ๆ กินง่าย ไอ้ยาไทย มีอละขามนี่กระเดือก ไม่ค่อยลง"

(ร่วมฉัตร เล่ม 2 หน้า 470)

"ไอ้เปี้ยกคิดแต่เรื่องสวามี ที่ไหนมีของกินมันชอบทั้งนั้น"

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 143)

"ฉันอาจจะกินเพราะสบายใจหรือเพราะเลี้ยงฉลองให้ตัวเอง หรือเพราะ มีสังข์ในกระเป๋ามากไปก็ได้"

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 522)

"... รายนี้แต่งตัวที่ตะคุบแอ๋ เขาถือกันหัวกรอกท้ายกรอก"

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 170)

"... พ่อฉันอีกคน เมียบานตะไท เมื่อคืนชิงกับแม่กลางดึก ไอ้เราจะนอน สักกะหน่อยเลยไม่ได้นอน ต่ำกันวินาศ ..."

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 190)

"ตาย ... ไปแต่งเนื้อแต่งตัวมาจากไหน เป็ดชะก๊าดเชียว"

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 346)

"ไอ้ ... คิดถึงชลาจัง มีเรื่องเล่าบานตะเกียง"

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 458)

"คนดีพระรัก" เจ้าชิงค์เกาะเข้าไปนั่น"

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 412)

"พุดฉาย ..." อากาศตะโกนสั้น ๆ ของนายกำจร เข้าลักษณะแหกปาก

"พุดฉาย ... พุดฉายไว้อย ..."

(ดาวเรือง เล่ม 1 หน้า 40)

"มัวแต่อึดเป็นเรือเกลือยัง เมื่อไหร่จะได้เป็นนาย เกอกะเขามั่ง"

(ดาวเรือง เล่ม 1 หน้า 481)

"เฟอร์นีเจอร์ของเก่าไปไหนหมดครับนี่"

"ไล่แล้วค่ะ"

(อย่าลืมฉัน เล่ม 1 หน้า 76)

"ทำไมแม่ไม่ถวายลูกมะม่วงให้มั่งล่ะคะ"

(อย่าลืมฉัน เล่ม 1 หน้า 312)

1.1.3.1.3 คำหยาบ ตามปกติแล้ว หมยันทิมักไม่ให้ตัวละครที่เป็น

ตัวเอกในนวนิยายใช้คำประเภทนี้ นอกจากตัวละครที่มีฐานะทางสังคมและสภาพความเป็นอยู่ในสังคมต่ำต้อย เช่น คนรับใช้ บ่าวไพร่ ผู้มีอาชีพที่สังคมรังเกียจหรือบุคคลที่อยู่ในภาวะที่ควบคุมจิตใจตัวเองไม่ได้ แต่ทั้งนี้มักเกี่ยวพันกับตัวละครที่มีอาวุธและอยู่ในฐานะเป็นผู้ให้ความคุ้มครองผู้อื่นได้ การที่หมยันทิมกำหนดให้ตัวละครที่มีลักษณะดังกล่าวใช้คำคำ หยาบ และบางครั้งมีคำสบถสาบานบ้างนั้น ทำให้นวนิยายของหมยันทิมมีลักษณะสมจริงและสอดคล้องกับเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างดี เช่น

"ของของเราจะเอาออกมาทำมาหากิน มันไม่หนักกบาลหัวใคร จริงไหม"

(ล่า หน้า 326)

แม้รุ่งฤดีคำได้ยึดยาวคล้องปากพูด ๆ กับเจ้าคนที่นั่งพังคัวแววตากระหาย

"เลือกไปเคลมอีตีมอีกคน แม่ไล่กระชวกเสียแผ่นแทบไม่ทัน จะเสียม้า เสียไพร่ ยังไม่ว่า หนอย ... เลือกเอาของเราไปบ่าเรดอีตีม อีกระตือดูนั่นมีอะไร ..."

(ล่า หน้า 329)

"นั่งพนันตะก่อนมันคาราตอกเงินตอกทองเขี้ยวนะ เคี้ยวนี้ตั้งกะริฐบแคบกลายเป็นคาราชैया"

(ล่า หน้า 426)

"ต่อมาเกาะดีหัวเอากกกับศูนย์ตั้งล้อ หน้าและ โอย ... สนุกอูอู ..."

(ล่า หน้า 503)

"หน้ายังจี๋แหละที่ต้องถูกดินลูบหน้า โดยเฉาะ ... ตีผู้หญิงเสียด้วย"

(ล่า หน้า 602)

พ่อนวมกระโถกโลดเต้นเหยียบกองนุ่น กระตืบกองนี้ให้ไฟดับ ปากก็ตะโกน
ว่า "ร้อนดิบหายเลยว้ย ... ร้อนดิบหาย ..."

(ร่วมฉัตร เล่ม 1 หน้า 88)

"นั่นจะแรด ะ ไปไหนอีกล่ะ"

(ร่วมฉัตร เล่ม 1 หน้า 89)

"ไอ้พวกทะเลโมนของฉัน ไม่ว่าตัวผู้ตัวเมีย ดูมันแต่งเนื้อแต่งตัวกันพิลึก"

(ร่วมฉัตร เล่ม 2 หน้า 111)

"ฉันทำจริง ะ นะวาด คอยดูซิเถ้า ให้ตาเถรหักคอซิ"

(ร่วมฉัตร เล่ม 3 หน้า 91)

"เห็นไหมแม้ว่าด อีลูกเจ๊ก ทำความงามหน้าให้เราแคไหน ดูรี ... มัน
ทำค้าย"

(ร่วมฉัตร เล่ม 3 หน้า 430)

"อีลูกไม่รักดี อีเนรคุณคน กูจะเอาเลือดมันออกมาดูให้ได้"

(ร่วมฉัตร เล่ม 3 หน้า 440)

"ไอ้คนดิบ ... มาไมให้ยั่วกู ... ลูกเต้าเจ็บหมด" ...

"หนอย ... ยังไม่ทันขาย มาแข่งกูแล้ว อีลูกเวร"

(รอยมลทิน เล่ม 1 หน้า 19)

"ลูกไปนั่งที่ว่างตรงนั้นเถอะ หนึ่งฉายแล้วไม่มีใครเขามาทรอก นั่งตรงนี้
เดี่ยวใครเขาหาว่าฉันเป็นพวกช็อกการไปค้าย"

(รอยมลทิน เล่ม 1 หน้า 311)

"เขาจะพูดกันเป็นการเป็นงาน อย่าเลือก"

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 21)

"ใครวะ ไม่เชื่อว่ามรรคทายกมีของดี" ลูกเล่าในบ้านยายปรกถึงคะนึ่งกัน
แต่เรื่องนี้ "ไม่ใช่สาทกะเปื้อนว้ย"

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 72)

"ฉันเคียวไปหาแม่ ตั้งตะตอกมาไม่ได้แวะไปแหล่ด้วยนานแล้ว เอาข้าวก็
ไปบอกชะหน่อย สะตอป ... สะตอป ... เหี้ยไฉญจะโกอะเว้ยละ"

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 539)

"ทีเวลาเราไม่อย่าให้จับ แรดไปได้ไปดี พอให้จับทำทอดหุ่ย ..."

(ดาวเรือง เล่ม 2 หน้า 563)

"... หากแกจะมา ... จะมาในฐานะลูกเท่านั้น แกอย่ามาอีแรดแจ๊คแจ๊ค
ที่นี่ ..."

(อย่าลืมฉัน เล่ม 2 หน้า 48)

1.1.3.2 การใช้คำภาษาต่างประเทศ ภาษาต่างประเทศในที่นี้หมายถึง

ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาฝรั่งเศส และภาษาจีน ซึ่งทยอยดันเข้ามาใช้ปนกับภาษาไทย เพื่อประกอบ
บทสนทนาและบรรยายความ สำหรับภาษาต่างประเทศดังกล่าวนี้ ทยอยดันนำภาษาอังกฤษมาใช้มากกว่า
ภาษาอื่น โดยนำมาใช้ทั้งที่เป็นคำ ๆ บ้าง เป็นประโยคบ้าง และตัดตอนมาจากข้อความยาว ๆ ซึ่งมี
ทั้งบทเพลง บทกวีนิพนธ์ แล้วนำมาใช้โดยวิธีการทับศัพท์ ถ้าหากเป็นคำ ๆ หรือเป็นประโยคสั้น ๆ
ง่าย ๆ ส่วนที่เป็นข้อความยาว ๆ มักจะใช้ตามรูปคำในภาษาเดิม พร้อมกับบรรยายสรุปใจความจาก
ข้อความนั้นประกอบด้วยเสมอ สำหรับภาษาญี่ปุ่นซึ่งมีชื่ออยู่มากในเรื่องตุ๊กตารวม เพียงเรื่องเดียวนั้น
ทยอยดันนำมาใช้โดยวิธีทับศัพท์พร้อมทั้งแปลเป็นภาษาไทยชนิดประโยคต่อประโยคเลยทีเดียว ส่วนภาษา
ฝรั่งเศสและภาษาจีนนั้นนำมาใช้น้อยมาก โดยเฉพาะภาษาจีนมักเป็นคำง่าย ๆ ที่คุ้นเคยกันดีอยู่แล้ว
เป็นส่วนใหญ่

การที่ทยอยดันนำคำภาษาต่างประเทศมาใช้ในบทประพันธ์ของตนอย่างมากมาย
และใช้ได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อเรื่องนั้น นอกจากจะทำให้มีความสอดคล้องต้องกันเป็นอย่างดีแล้ว ยังมี
ส่วนช่วยให้เกิดความสมจริงเกี่ยวกับลักษณะและสภาวะของตัวละครผู้ใช้นำนั้น รวมทั้งช่วยสร้างความ
รู้สึทางอารมณ์ของผู้อ่านได้อย่างดีอีกด้วย เช่นตัวอย่าง

"คุณอาเคยเป็นคนโง่มาก"

(อันธการ หน้า 88)

"เพียงแค่มั่นน้ำชา ท่านเล็คเซอร์เสียดังชั่วโมงยังไม่จบ ผมก็เพิ่งรู้ว่า
ไอโบว์คงน่าจะมันมาจากรางวัลเครื่องโต๊ะที่เข้าประกวด แล้วยัง
อินกิมตึง ..."

(อันตราย หน้า 159)

"เอาละ เข้าแบบดัมเบิลแอ็คชั่น คุณชอบแบบโอโตเมติกหรือแบบ
รีวอลเวอร์"

(แนวสุดท้าย หน้า 38)

"ฝีมือของคุณเหยียบขึ้นชาร์ปชู้ตเตอร์แล้ว ถ้าคุณฝึกอีกหน่อยคงเข้าชั้น
เอกซเปอร์ทคุณจะหัดยิงเป้าหลิกต่อไหม"

(แนวสุดท้าย หน้า 333)

cherie Je t'aim

.....

Non

.....

Pourquoi

(แนวสุดท้าย หน้า 375)

... วรณิลาณด้วยภาษาอังกฤษ ลายมือเล่นทางสละสลวย เรียบร้อย
ตามแบบฉบับที่ซิสเตอร์เคยชมนักหนา

Once or twice though you should fail

Try again

If you would at last prevail

Try again

If you find your task is hard

Try again

Time will bring you, your reward

Try again

.....

แต่ไม่ว่าฉันจะพยายามแล้ว ... พยายามแล้ว ... ไม่ว่าจะล้มลุก
คลุกคลานกี่ครั้ง วัน ... เวลา ไม่เคยนำรางวัล ไม่เคยนำโชคมาให้
นอกจากสิ่งเดียวคือ ... บาดแผลในจิตใจที่เพิ่มร้าวรอยให้ทวีขึ้น

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 245)

"คุณแต่งเพลงเย็น ๆ เศร้า ๆ ได้ดีกว่าเพลงประเภทเซซาครีนเครง
ยิ่งเพลงลูกทุ่งแล้ว ไม่เอาไหนเลย เพราะคนรัก เตอร์ของคุณเป็นคน
อย่างนั้น"

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 289)

"คุณทำให้ผมนึกถึงโคลงของฝรั่งที่ว่า ... Roses are red Violets
are blue, Honey is sweet but as not you!"

(สารองรัก หน้า 314)

"ฉันอีกสามวันค่อยพบกันนะ พี่จะมาไพร่ไหนจะไทรก็หามาบอกล่วงหน้า"

(ตราบาป หน้า 129)

"วันนี้ผมคอย เมนต์ใครไม่ได้เลย"

(ตราบาป หน้า 148)

"... เห็นจะจริง เพราะหนุ่ม ๆ หลายคน देखиเธอเหลือเกิน ..."

(หิขสวาท หน้า 73)

"คุณรู้ไหม การวาดรูป วิธีลากเส้น ตวัดเส้น ของแต่ละคนนั้น เขามี
แบบ พิธีประจำตัว ..."

(หิขสวาท หน้า 348)

"คนที่ทำงานหนัก ๆ ช่วงระยะติดต่อกัน มักจะเบรค ควานลง ..."

(หิขสวาท หน้า 583)

"ที่แรกผมคิดว่าผมอาจจะบ้านน้อยกว่าผม ลงท้ายท่ามันจะแป๊ะ เอี้ยกัน
เสียแล้วซิ"

(ทิพย์ เล่ม 1 หน้า 446)

"หมดเรื่องกันที่ ว่าแต่ ... ท้อปซีเคร็ทแน่มะ"

(กิพย์ เล่ม 2 หน้า 58)

"จริงจะเป็นภาษาเขมรแปลว่าจุก เทโว เทวา เทเว บทแจกวิภัติ
ทางบาลี แล้วยังมีคำภาษาจีน หว่าอ้ายหนี่ ..."

(มงกุฎหนาม เล่ม 2 หน้า 154)

"สาวไม่เคยได้ยินเขาว่า แบ็ตลักคิ่นเกมส์ ก๊ตลักคิ่นไลฟ์ และแบ็ตลักค
อินไลฟ์ ก๊ตลักคิ่นเกมส์ บ้างหรือ

(มงกุฎหนาม เล่ม 2 หน้า 284)

"ถ้าคุณอยากทำอะไรจงทำ คุณเป็นนักรบต้องกล้าแข็ง อย่าเซนซิทีฟ"

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 2 หน้า 101)

"ลืมเสียเถอะน่าจ้ะ Let by gone be by gone."

(ตุ๊กธรรม เล่ม 1 หน้า 48)

"ใช่ ... ซ้อทโต มันได้ กุดาชัย รอประเดี้ยวครับ"

"โคโม อะริกาโต การ์มีส ชอบใจมาก"

(ตุ๊กธรรม เล่ม 1 หน้า 341)

"โกโบริ ข้างหน้าจะเป็นยังงี้ก็ตามเถอะ แต่ปัจจุบันจะต้องเป็นของเรา"

Together

May you hopes and plans

Work at just right for you ;

Together,

May you watch your dreams

And wishes all come true

เขาเองเป็นคนท่องเที่ยวคล่องมือให้เธอทั้งในวันแต่งงาน ... ขอให้ความหวัง
และแผนอนาคตที่วางไว้ร่วมกัน ประสบความสำเร็จและขอให้ความฝันและ
ความปรารถนาที่รอคอยร่วมกันจงสัมฤทธิ์ผล

(คู่กรรม เล่ม 2 หน้า 579)

อังศุมาลิน และริมฝีปากลงเหนือหน้าผากอันเย็นชืด กระซิบแผ่ว ๆ ด้วย
น้ำเสียงอ่อนหวานว่า "อนาตะ โออาอิชิ มาสุ ... ฉันรักคุณค่ะ"

(คู่กรรม เล่ม 2 หน้า 613)

"ตอนนี้ที่สรจัดเข้าในระดับชั้นบริหารแล้ว ต้องป๊อปปิวล่า หน่อยครับ"

(ดำ หน้า 61)

"ปลิงตัวเดียวมันก็เต็มกลืนแล้ว ฟี ... เบ็ดเสร็จทองจิ้งยี่เจีย ... แปด"
หล่อนมันไม่ใช่เซกกันต์แซนด์ แต่มันจะ เข้าประเภท เหมามาไหลถูกกว่าอยู่แล้ว"

(ดำ หน้า 604)

"ฉันมันพวกฝ่ายบูไม่ใช่ฝ่ายบู๊ ..."

(ร่วมฉัตร เล่ม 1 หน้า 639)

"เทาไม่กินหัวแม่วาดทรอกน่า แต่ฉันเห็นแสงเข้ากวงแปลบ ๆ ออกมา
ตะหาก"

(ร่วมฉัตร เล่ม 3 หน้า 383)

"ตายจริง ... วิจิตรก็ติดใจคุณแม่ ไอ้ย ... คุณแม่มีน่ารักที่สุดในโลกเลย
ไม่ว่าใครมาหาติดใจหมดทุกคน วันเทอร์ฟู"

(ร่วมฉัตร เล่ม 3 หน้า 413)

"เซเรเนตของหอศิลป์" คุณเกาเอ๋อชื่อเพลงเบา ๆ คุณอุ้ยเงยหน้าขึ้นยิ้ม

"ใช่ Like a golden dream"

"golden dream มันผ่านไปแล้ว มันคงไม่มีวันหวนกลับมาอีก"

"ใครจะไปรู้ จำได้ไหม นานแล้ว ... คุณเคยบอกผมว่า Look for a stars"

บางที่เราอาจจะได้หอบความหวังของเราก็ได้'

'O, if you felt the pain I feel ! But O, who ever
felt as I?'

(รอยมลทิน เล่ม 1 หน้า 350)

"บนหน้าหนูใคร ๆ ชอบประทับตราว่า Made in U.S.A. ซิคะ"

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 28)

"เมื่อเพลงเขาว่าอย่างนั้น เขอธิษฐานว่าอย่าให้วันพรุ่งนี้มาถึงเลย ...

For I know tomorrow, that you love won't be mine

เพราะพรุ่งนี้ฉันจะได้รับรู้ว่าความรักของเธอจะไม่ใช่เป็นของฉันอีกต่อไป"

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 344)

"แม้ ... สมัยนี้ เขายังพยายามสอนเรื่องเทศศึกษากันอยู่ นี่ดีเท่าไร"

แล้ว เขามาเล็คเชอร์พิเศษให้ ไล่ตั้งแต่ชั้น เบสิคไปจนถึงชั้น คลาสสิกเลย"

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 166 - 167)

"... ท่านบอกว่าอยากให้บ้านหลังนี้ เพอร์เฟกต์ที่สุด"

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 80)

... สำหรับสจ๊วต ยามโคที่เพื่อนฝูงเคี่ยวเข็ญให้เซ็นสมุดมิตรภาพบ้าง

หรือให้เขียนอุทิศคดีย่าง สจ๊วตจะไข่ประโยคเพียงสั้น ๆ ว่า Life is

but an empty dream และสจ๊วตก็เชื่ออย่างแน่นแฟ้นว่า ชีวิต ... เป็น

แต่เพียงความฝันอันว่างเปล่า ...

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 381)

"แล้วมีญาติแกซินะที่เขียนจดหมายมา แบล็ค เมล"

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 580)

... ถ้าเจ้าวรรณเป็นคารา อาศัยจับภาพ ลองชอร์ด ไกลสักสามสิบเมตร

และหักเดาะครึ่งบน ก็คงพอไปได้ ...

(ดาวเรือง เล่ม 1 หน้า 321)

"ฉันเป็นแคบเปญ เมเนเจอร์ ให้เอง ..."

(ดาวเรือง เล่ม 2 หน้า 8)

"กะ อดีตมันผ่านไปแล้ว อนาคตก็ยังไม่ถึง"

ใช้ Forget the past start the new เราจะเริ่มที่ไหนดี

(อย่าลืมฉัน เล่ม 1 หน้า 211)

"ใช้ ..." ขณะที่เราละเสียงดัง "ถ้าคุณสูไม่มีค่าถึงขนาดคุณจะเฟ่เลีย
อย่างนี้หรือ"

(อย่าลืมฉัน เล่ม 2 หน้า 274 - 275)

1.2 การซ้ำคำ วิธีการซ้ำคำในนวนิยายของทมยันตีเป็นลักษณะเด่นในการใช้ถ้อยคำอีกแบบหนึ่ง ทมยันตีใช้การซ้ำคำเพื่อประโยชน์ในการเน้นและย้ำข้อความให้หนักแน่นจริงจังและกระตุ้นอารมณ์ผู้อ่านให้เกิดความรู้สึกคล้อยตามไปกับความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ลักษณะการซ้ำคำในนวนิยายของทมยันตี จำแนกออกได้ดังนี้

1.2.1 การซ้ำคำหน้าข้อความ คือการใช้คำ ๆ เดียวกันซ้ำหน้าข้อความเพื่อช่วยเราความรู้สึกสะเทือนใจของผู้อ่านให้คล้อยตามความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ทมยันตีมักใช้การซ้ำคำชนิดนี้มากกว่าวิธีอื่น ดังเช่น

ชีวิตที่ผ่านมาของฉันก็เหมือนกับบทเพลงบทนี้ เพราะมีทั้งโชคชะตากรรม
ในชีวิตที่กระหน้าซ้ำเติมไม่หยุดยั้ง หลายครั้งที่ชวนเซ หลายครั้งที่จะล้ม
และอีกหลายครั้งที่ฉันก็จะสลัดทิ้งชีวิต แต่ฉันก็ทำไม่ได้สักอย่างเดียว ...

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 8)

วันเวลาที่ผ่านไปแล้วนั้นแหละชุบหัวใจฉันให้เฝ้าแต่ทวาดระแวงว่า
ไม่เคยมีใครสักคนที่จะรักฉันอย่างจริงจัง ไม่มีใครสักคนที่จะมาอาทรห่วงใย
ฉัน ไม่มีสิ่งใดที่ฉันจะได้มาโดยไม่ต้องเสียไป ...

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 98)

ฉันมองดูปากที่เคลือบสีไว้อย่างงดงามด้วยความรู้สึกอัศจรรย์ใจ ...
สิ่งที่น่าเกลียดที่สุดในตัวมนุษย์เห็นจะเป็นปากนี้เอง ปากที่เราจะต้อง

ชวนขายทำงานหาอาหารป้อนให้ไม่หยุดยัง ปากที่พูด ๆ ทั้งที่คนอื่นอยากฟัง
และไม่อยากฟัง และปากนี้แหละที่พาผู้เป็นเจ้าของไปสู่ความรุ่งเรืองหรือ
ความพินาศได้ทั้งสิ้น

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 205)

อะไรอย่างหนึ่งกระจางวาบขึ้นมา นี่คือเหตุผลที่เขา "จัดการ" กับฉัน
ไม่ได้ นี่คือเหตุผลที่ฉันไม่เคยรู้จัก "บ้าน" เขาเลย และนี่คือเหตุผลที่ฉัน
เป็นได้แค่ ... คุณนาย ... ปลายไร่ ปลายนา

(อันธการ หน้า 212)

คุณอาจจะเคยเห็นคิดค้นในถนน ในงาน ในอดีต และในความว่างเปล่า
ที่คุณเซนตรา บอกว่ามีแต่อากาศ ฝุ่น และกัมมันตภาพต่าง ๆ

(ศิษสวาท หน้า 44)

"อมตา" เสียงของชายหนุ่มเต็มตื่น ... อย่างนี้เองที่เรียกว่ากระแส
แห่งความรัก อย่างนี้เองคือกระแสเพลิงความสุขที่จะหล่อหลอมหัวใจให้
ชุ่มฉ่ำไม่รู้วายและอย่างนี้เองที่จะผูกพันวิญญาณของคนสองคนไว้ชั่วมิรันตร

(ทิพย์ เล่ม 2 หน้า 358)

ระบะนั้น เด็กหญิงแมวรู้สึกเหมือนตนได้ย่างเข้าไปในโลกใหม่ โลกที่
ตนมีอิสระในความคิดเห็น โลกที่จะสร้างใคร ทำลายใครหรือวางโครงการ
ชีวิตให้แก่ใครก็ได้ โลกนั้นเจ้าตัวมีอำนาจและอิสระเท่าที่ปลายปากกาจะ
ตรึงไป ด้วยเหตุนี้เจ้าตัวจึงหลงใหลอยู่ในโลกนั้น โดยไม่เคยโยคิดต่อสิ่งใด
แม้แต่การเขียน

(มงกุฎหมาย เล่ม 1 หน้า 288)

"ลูกของเรา ฮิเดโกะ"

แต่แล้วต่อมาความรู้สึกเคืองคว้าง เสียพลากลับวิ่งไปทั่วทุกชุมชน ...
ลูกของเรา ... ลูกกับผู้ชายคนนี้ ลูกซึ่งเธอไม่เคยคิดฝันถึงมาก่อน ลูกกับคน
ที่ความรู้สึกของเธออีกครั้ง ๆ กลาง ๆ ต่อสู้กันอย่างรุนแรง ทั้งในคำอันอ่อนหวาน

ชาวซิงและค่านความเป็นศัตรูที่เธอฝังใจไว้เป็นเวลานาน ... ถูกกับคน
 ที่ทุกคนในชาติไม่ยอมรับถึงสายสัมพันธ์อันบริสุทธิ์ นอกจากพยายามผูกพัน
 คนทั้งสองไว้ในแง่การเมือง ... ถูกที่คนไทยจะไม่ยอมรับเชื้อสายของ
ความเป็นไทย และทางญี่ปุ่นก็คงไม่ยอมรับว่า เป็นเลือดของชาวอาทิตย์
 อุทัยที่ทุกคนภูมิใจเป็นนักหนา ถูกที่จะ เกิดมาท่ามกลางทางสองแพร่งของ
 ความรักและความเกลียดชังอย่างรุนแรง

(คู่กรรม เล่ม 2 หน้า 417)

"คนที่คอยเขา" น้าซัน ผู้หญิงที่เขาจะละทิ้งไว้เบื้องหลังให้คอย
 คนอื่น คือผู้หญิงที่ไม่มีอะไรเหลืออยู่เลย ไม่มีศักดิ์ศรี ไม่มีเกียรติยศ ไม่มี
แม้แต่หัวใจ ...

(คู่กรรม เล่ม 2 หน้า 483)

เจ้าลิ้มค่าปฏิญาณแล้วริ เจ้าลิ้มค่าสาบานที่ไว้ต่อหน้าทอศาสตราคม
เจ้าลิ้มวันที่เลือกนองแผ่นดินนครสรวง เจ้าลิ้มวันที่คนทั้งนครรำให้เซ็งแซ่
เจ้าลิ้มแม้แต่ทูตกระหม่อมที่สิ้น

(รักที่ต้องมนตรา หน้า 210)

"ขอบใจคุณหลวง ... ขอบใจ ... ขอบใจที่อุตส่าห์มา ขอบใจที่คิดถึง
 ตาเอี่ยมเหมือนคนในวงศ์ญาติ และขอบใจในน้ำใจ"

(ร่มฉัตร เล่ม 3 หน้า 810)

หงศธรกระซิบร่างในอ้อมแขนให้แน่นเข้า ... จริ่ง ผู้หญิงคนนี้อดทน
 ตลอดมา อดทนต่อความผิดหวัง อดทนต่อความเป็นไปในชีวิต และอดทนต่อ
 ความขมขื่น ...

(สายรุ้ง เล่ม 2 หน้า 450)

ถ้าฉันเป็นหุ่นเชิดจริง ๆ ก็ดีหรอก หุ่น ที่ไม่มีชีวิตจิตใจ หุ่น ... ที่
 ใคร ๆ ก็สามารถยกไปตั้งไว้ที่ใดก็ได้ ... หุ่นที่ใคร ๆ ใช้เงินซื้อได้

ทั้งสิ้น ... แต่พูดกันตามจริง ... ฉันก็มีสภาพไม่ผิดอะไรกับหุ่น นึกเพียง
แต่ฉันเป็นหุ่นที่เคลื่อนไหวได้เท่านั้น

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 347 - 348)

... ความมาดร้ายอันลึกซึ้งทำให้เขาหวังว่าจะสอนบทเรียนอันเจ็บปวด
ให้แก่เธอบ้าง หาก ... ระหว่างที่เขาคิดว่าเขาสวมหน้ากากนั้น แน่แท้
หรือที่เขาไม่ได้ยืมด้วยเต็มใจ แน่แท้หรือที่หัวใจของเขามีใค้บดบัง เค็มเค็ม
แน่แท้หรือที่ความหวังอันริบหรี่มิได้สว่างโพล่งขึ้นใหม่ และแน่แท้หรือ ...
ที่เขาไม่ได้ ... จวบจนถอนถอนนางยิ่งขวัญเนตร ... ไม่มีสตรีใดที่เขา
เคยผ่านแล้วจะยังกะเนิงหา มิรู้วาย ไม่มีใครที่จะทำให้เขาอยากโลดแล่น
ไปบนปีกกลไม้ว่างเว้น แต่ ... เขาก็ได้ตรอนเธอจนได้ ได้ตรอนอย่างคิด
ว่าตนเป็นผู้ชนะ ได้ตรอนอย่างคิดว่าเขาจะหัวเราะเยาะหยันได้ก็ยก้อง
แน่หรือ ... เขาชนะ

(อย่าลืมฉัน เล่ม 2 หน้า 277 - 278)

1.2.2 การซ้ำคำหลังข้อความ คือการใช้คำ ๆ เดียวกันซ้ำหลังข้อความ เพื่อให้
ข้อความนั้นมีความหนักแน่นเป็นจริงเป็นจังขึ้น การซ้ำคำในลักษณะนี้ หมย่นดินนำมาใช้ในการประพันธ์
น้อยมาก เช่น

"ถ้าคุณเคยมีคนรัก คุณจะรู้สึกของการรอคอย ... ที่ดูเหมือนจะเนิ่นนาน
ที่สุด ขมขื่นที่สุด และ ... กระวนกระวายที่สุด ..."

(อันธการ หน้า 1๐8)

เรียนอะไรกันนักหนาหนอ ... บางคนเรียนมาแทบตายแต่ก็เพื่อคนอื่น
โดยคนอื่นและของคนอื่น ...

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 35๘)

เขาคาดค้นฉันด้วยประโยคเก่า ฉันอยากบอกเขานักว่า ก็เพราะนิสัย
หลงตัวเองอย่างเก่า พูดซ้ำ ๆ ซาก ๆ เรื่องเก่า และความเห็น
แก่ตัวอย่างเก่าของเขา นี่แหละเป็นชนวนสำคัญที่สุด

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 48๘)

วันใหม่ของวาทที่จะมาถึง จะเริ่มด้วยของใหม่ทุกอย่าง สิ่งแวดล้อมใหม่
บ้านใหม่ และคนคุ้มครองวาทคนใหม่ อันล้วนแล้วแต่วาทไม่คุ้นเคย

(ร่มฉัตร เล่ม 2 หน้า 306)

"ทำไมถึงได้ ระทม"

"ไม่รู้สิ ... คงจะใจง่าย เชื่อง่าย เลวง่าย มีกง่ายแล้วอะไรอีกเยอะแยะ ..."

(รอยมลทิน เล่ม 1 หน้า 269)

1.2.3 การซ้ำคำเดียวกันหลาย ๆ ครั้ง คือการใช้คำ ๆ เดียวกัน ซ้ำกันหลาย ๆ
ครั้ง ติด ๆ กัน การซ้ำคำวิธีนี้ หมยันดีมีก่นำคำที่จะใช้ซ้ำกันมากล่าวนำหน้าข้อความในลักษณะของ
การซ้ำหน้าข้อความก่อน แล้วจึงกล่าวซ้ำคำนั้นติด ๆ กัน หลาย ๆ ครั้ง แต่บางครั้งก็อาจใช้การ
กล่าวซ้ำ หลาย ๆ ครั้ง ติด ๆ กัน แล้วจึงใช้คำนั้นซ้ำหน้าข้อความต่อไป แต่บางครั้งก็ใช้ซ้ำคำเดียวกัน
หลาย ๆ ครั้งติดกัน โดยไม่มีการซ้ำหน้าข้อความด้วย เช่น

"เขาพูด ... พูด ... พูด แต่ว่าจะให้อะไรฉันบ้าง แต่ไม่พูดเรื่องแต่งงาน
สักคำเดียว"

(อันตราย หน้า 180)

ในระยะหลัง ๆ ฉันไม่ต้องใช้ความอดทนเท่าไรในการฟังเสียงแบบนี้
นอกจาก หนี ... หนี ... และหนี ... หนีไปให้ไกลแสนไกล ...

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 262)

อังศุมาลิน หลับตานอนเงียบ แต่ภายในใจมิได้สงบเช่นกิริยาอาการภายนอก
ความพลุ่งพล่านร้อนเร้าด้วยความขมขื่น ซึ่งซึ่งตนเองแล่นไปตามสายเลือด
ทำไมเราจะต้องใจอ่อน ทำไมถึงได้ลืมหืมตามันสัญญาที่เคยให้ไว้กับวินัส
ทำไม ... ทำไม ทำไม คำถามร้อยแปดวนเวียนอยู่ในสมอง ...

(คู่กรรม เล่ม 2 หน้า 12)

ฉันถึงกับซาอ้อน ถ้าพ่อเข้ากรุงเทพฯ ก็คงจะมีเรื่องอะไรสักอย่างหนึ่ง ...
หรือแม่จะไม่สบาย ทานหเป็นอะไรหรือเปล่า ... หรือ ... หรือ ...
และหรือ ...

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 304)

"... คุณจะไปไหน ง่าย ... ง่าย ... และง่าย"

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 47๘)

"คุณจะให้ผมเข้าใจยังงัย คุณฆ่าตัดคนไข้ถูกเงิน โดยไม่ได้ตรวจให้ถี่ถ้วน ด้วยมือตนเอง ไม่มีฟิล์มเอกซเรย์ ไม่มี ... ไม่มี ... ไม่มีอะไรสักอย่าง" น้ำเสียงที่พูดดังขึ้นทุกที "และพวกคุณก็ตอบผมแล้วว่า ... ไม่ทราบ ... ไม่ทราบ ... ไม่ทราบ อะไรทั้งสิ้น ไม่ทราบแม้แต่ชื่อหมอที่สั่งฆ่าตัด ฝีมือนะไรกัน"

(ทิพย์ เล่ม 1 หน้า 1๑)

ชั้นบนเหนือโรงพิมพ์เป็นห้องกว้างห้องเดียว แต่มีโต๊ะตั้งรอบ ทุกหน ทุกแห่ง เต็มไปด้วยกระดาษ ... กระดาษ และกระดาษ ... ชนิดที่ลุ่มกันเป็นตั้ง ๆ

(มงกุฎหนาม เล่ม 1 หน้า 277)

"คุณห้ามผมเสียทุกอย่างเชียวนะ ห้ามรัก ห้ามห่วง ห้าม ... ห้าม และ ห้าม ..."

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 417)

ถ้า ... ถ้าฉันได้รู้ว่า การเป็นพลเมืองดี บางครั้งจะต้องทุกข์ร้อน แสน แค้น แสนเข็ญ ฉันก็คงไม่ทำ ถ้า ... ฉันได้รู้ว่า บางครั้งมือแห่งกฎหมาย ก็คุ้มครองพลเมืองดีไม่ได้ ... ฉันก็จะวางเฉย ... ถ้าฉันได้รู้ว่า ... ความพิณาศแห่งชีวิตของฉัน จะเริ่มจากจุดเล็ก ๆ ี่เพียงจุดเดียว โกรธเฉยจะก้าวไปหา ... ทว่าทุกอย่างก็เป็นเพียงถ้า ... ถ้า และถ้า ...

(ล่า หน้า 122 - 123)

ฉันได้แต่ถอนใจยาว ถ้าฉันเปือริมาร์เพราะต้องทนฟังเขาคุยโอ่เรื่อง ... อ่านาจ ... อ่านาจ ... และอ่านาจ ฉันก็เคยท่ายัฮฮ ... เป็นบางครั้ง ... ฉันขอเ้าว่าเป็นบางครั้ง เนื่องจากฉันไม่เคยถึงกับทนไม่ได้สักที เมื่อเขาพูดถึงการเมือง ... การเมือง และการเมือง เช่นกัน

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 123 - 124)

"สาม ... คุณต้องคิดหาเรื่องมาพูด ... พูด และต้องทนฟัง ... ฟัง

และฟัง ... การต้องทนฟัง พูด ฟัง ฟัง ไม่ใช่ของสนุก"

(สำรองรัก หน้า 433)

1.3 การใช้คำซ้อน คือการใช้คำที่มีคำเดียว 2 คำอันมีความหมายหรือเสียงคล้ายกัน

ใกล้เคียงกันหรือเป็นไปในทำนองเดียวกัน ซ้อนเข้าคู่กัน เมื่อซ้อนแล้วจะมีความหมายใหม่เกิดขึ้น แม้ว่าบางคำความหมายจะไม่แปลกไปกว่าความหมายเดิม (คือความหมายของคำเดียวแต่ละคำ) มากนัก แต่ก็ต้องมีความหมายและที่ใช้ต่างออกไปบ้าง¹ คำซ้อนในลักษณะนี้ บรรจบ พันธุเมธา กล่าวว่า "บางที่เรียกคำคู่"² และหมยันทินนำมาใช้ในบทประพันธ์อย่างมากมาย โดยเฉพาะคำซ้อน ชนิด 4 คำ และคำซ้อน 2 คู่ ทั้งนี้เพื่อให้มีเสียงของคำต่างออกไปบ้าง สร้างอารมณ์ขึ้นบ้าง บางคำช่วยย้ำความหมายของคำให้หนักแน่นขึ้นบ้าง และทำให้มีการหลกคำบ้าง ตัวอย่างคำซ้อนที่มีใช้ในนวนิยายของหมยันทิน ได้แก่

คำซ้อน 2 คู่ ได้แก่ คำซ้อนชนิดที่แยกออกได้เป็นคู่ ๆ เมื่อนำมาเข้าคู่กันแล้วพยางค์แรกของคำแรกกับพยางค์แรกของคำที่นำมาซ้อนจะเป็นคำเดียวกัน คำซ้อนชนิดนี้บางที่มีมากกว่า 4 พยางค์ เช่น

เป็นลูกเป็นเต้า	ลูกนกลูกกา	หลายชั้นหลายเชิง	นกแก้วนกขุนทอง
หวังนึกหวังหนา	น้ำเกลี้ยคน้ำซัง	มีเชื้อมีสาย	กระชิกกระชี่
ไม่ไปไม่เปย	พระยศพระเกียรติ	กระมิดกระเมี้ยน	ประหลับประหลือก
กระเจ้ากระงอด	มะล่อมมะล่ำ	เป็นคู่เป็นคิม	หะล่อมหะล่ำ
กระร่อยกระริบ	ระหะระหวย	อย่าไปอย่าเปย	น้ำชุน้ำตา
กระเรื่อกระรัง	พิโยกพิเกน	แม่รีแม่แรด	อึมเคี้ยวอึมคาว
บันจิมบันเจ้อ	สันไสสันหุง	เดินไซนเดินหนัง	ชยุกชยุย
กระปอดกระแปด	ของดีของเค้	เป็นนางเป็นนุ่ง	ผู้ดีผู้ด่าง

¹ บรรจบ พันธุเมธา ลักษณะภาษาไทย หน้า ๘1

² ๒๒

ป้อล้อป้อหลก	ตุหรีดตุหรี	ทำบุญทำทาน	ตกหลุมตกช่อง
ห้วนอกห้วนา	ทำฤทธิท่าเดช	จึงหรีดจึงไกร่ง	ทองหลงทองหลาง
กินข้าวกินปลา	ทำลึงทำค่าง	การบ้านการช้อง	ตัวซีตัวสัน
เรื่องตายเรื่องเป็น	เชื้อโรคเชื้อรา	ระหมองระหมวง	ระหลบระหลับ
ระปอนระแปน	ดินเหตุดินเหต	กังขากังขณ	คิดถึงคิดถ่วง
มะ เร็งมะแรง	ประกวคประเกศ	อุเบกขาอุเบกขณ	พยายามพยายาม
ปอจจวอปอจจวอ			

คำซ้อน 4 คำ และ 8 คำ คำซ้อนชนิดนี้จะมีเสียงสัมผัสกันกลางคำ คือถ้าเป็นคำซ้อน 4 คำแล้ว คำที่ 2 กับคำที่ 3 จะมีเสียงสัมผัสกัน ส่วนคำซ้อนชนิด 8 คำ จะมีเสียงสัมผัสกันระหว่าง คำที่ 3 กับคำที่ 4 เช่น

มรดกหกหกณณ	กระจอกงอกงอย	สาวน้อยร้อยชั่ง	หกดะ เมณ เณตุ
ท้าวแขนแอนหัย	ไทต่างตัวท้าวต่างแดน		งูเงี้ยว เขี้ยวข
หนูแหวนแวนอ่อน	ลูกท้านหลานเธอ	คอขาดบาดตาย	หัวไม้วางหางไม้เว้น
ญาติโกโถยติกา	กอดเข้าเจ้าจุก	กัดเขี้ยวเคี้ยวฟัน	พิไลตโอดโอย
ชื่นชมโสมนัส	ฝรั่งอึ้งมอ	ขี้ขาม้าครอก	ลูกเต้าบ่าวไพร่
เหล้ายาปลาย่า	มรดกหกหกสถาน		

สำหรับการใช้คำซ้อนชนิดต่าง ๆ ในนวนิยายของหมยงค์ทั้ง 19 เรื่องนั้น พอจะสังเกต

ได้ดังนี้

"ไม่ต้องใช้คำว่า เรียน ... นาย ... แม่นี่ชอบกวนใจผม"

(อย่าลืมฉัน เล่ม 1 หน้า 100)

... อดีตเจ้าอาวาสหาคะแนนกับแม่เมืองที่สับโลกไปก เป่กอยู่หลังศาลา

(ดาวเรือง เล่ม 2 หน้า 17)

"ไม่ต้องพูดต้อง แหดมัน ละวะ ฉายหนังไปเลย"

(ดาวเรือง เล่ม 2 หน้า 48)

"เฮ้ย มันอยู่กะเรือกระแสน หลุดมารากไม้ เขอะแยะ มันจะหายาก หาย
อะไร"

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 73)

... คุณอาจได้เผื่อติดตาคนใหญ่โตขึ้นโดยไทยให้อย่างร่ำคาญแถม เค็ดร้อใจ ...

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 2 หน้า 238)

“คุณก็ไปซิ แต่กลับมาลองวิธีของอิดัน อิดันจะเตรียมของไว้ให้ น้ำมนต์น้ำนม
เราจะคงไปอาบไปแช่มันทำไม ...”

(เขียนน้อย เล่ม 1 หน้า ๓๘๕)

"ถ้าจะต้องฆ่าเพื่อมันล่ะก็ ปลอมให้ตายไปเถอะ"

(อันธการ หน้า ๓๐๑)

"มีแต่แพง ๆ ใช้เม็ดตะกั่วหุ้มะกล่าอะไรก็ได้มั้ง"

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 114)

“ลูกมัน เป็นห่วงผูกคอ เป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของเรา ...”

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 347)

"ฉันยังไม่ได้พูดถึงสมบัติที่สภากงฉะไรเลยนะคะ"

(สำรวจรัก หน้า 363)

ชายหนุ่มทำงานประจำ "ไม่ใช่ผีเหมือนที่ใครบอก"

(พิเศษวาท หน้า ๓๐๘)

"จะเล่นของยังงี้ ให้เช่่นวัฏฏ์กันแดน เจ้าเหนกมันว่าไม่เป็นไร ..."

“เสียงที่ประกอบตอนท้ายมันเสียครับ ผมเลยจัดให้เจ้าอึกเขาคอยกุม

“ฉันทขอให้คบบิณฑิต์ดินช่วย แต่แล้วไม่รู้เสียงอะไรลั่นโรงเข้ากันเหมาะเหมียง”

(พิเศษวาท หน้า 3๑3)

“... แบบนี้ ... ไม่ต้องใช้หลังจิตหลังแดงก็รู้”

(ทิพย์ เล่ม 1 หน้า 1๑1)

"ไอ้ลูกเอ๊ย เขาตีเขาทำไมจ๋า ทำไมมันหัวแข็งแข็งเหลือเกิน"

(มงกฎหนาม เล่ม 1 หน้า 1๘)

"อย่าเอาไฟนีออนไปติดนา ..."

(มงกฎหนาม เล่ม 1 หน้า 71)

"ลงไปเล่นที่ตีนท่าละชี ถึงได้ตกน้ำบ่อแม่"

(มงกฎหนาม เล่ม 1 หน้า 102)

"นี่นี่ มันกระด้างกระโคงilogยังกับผู้ชาย"

(มงกฎหนาม เล่ม 1 หน้า 3๘2)

"... หนูจะยอมเข้าชั้นสักปีก็ได้ ปีหน้าพอเราลืมตาอ้าปากได้ เราค่อย
คิดกันใหม่ ..."

(คู่กรรม เล่ม 1 หน้า 15๘)

"... ยาพิษมันหายากเหลือเกิน ..."

(คู่กรรม เล่ม 1 หน้า 177)

"หมอเหมือนผีในชุดกันไม่รู้เรื่อง ยุ่งกันใหญ่"

(คู่กรรม เล่ม 1 หน้า 181)

"พูดก็พูดเถอะ ลุงกะไอ้บัวเวลาจะเดินสาร เขาก็เอามาให้ แล้วสั่ง
ให้เอาไปให้ใครที่ไหนอีกต่อหนึ่ง จุดนัดพบนัดพบไม่ค่อยรู้เท่าไร"

(คู่กรรม เล่ม 2 หน้า 44๘)

"ยายอ้างนี่แก่เข้ามือออก เตี้ยงองัดกับเขา เตี้ยงอเกิดอยากจะ
รีบพบขึ้นมาแล้ว"

(คู่กรรม เล่ม 2 หน้า ๕๕5)

"... ไปรู้จักบ้านช่องเล็กก่อนดีไหม วันหลังจะได้ไปง่าย ๆ ไม่ต้อง
หาให้กระเซอะกระเซิง"

(ล่า หน้า 4๘2)

"พูดจาละไม่มีจ๊กกะจี้จ๊กกะเคียมบ้างเลย"

(ร่มฉัตร เล่ม 2 หน้า 288)

"หมอเขาแนะนำอย่างนั้น เขาว่าในนี้อากาศอากาศ อะไรไม่ก็ก็ไม่รู้
อยู่กันมาตั้งนมนานก็ไม่เห็นจะเป็นอะไร"

(ร่มฉัตร เล่ม 2 หน้า 389)

"แม่นั้นเขามันผู้ดีเก่า ต้องมีเปียโนจุกโน ตั้งประดับบารมี ..."

(รอยมรดกดิน เล่ม 1 หน้า 258)

... พี่หัดดื่มไม่เคยระเหระเหมือนอย่างฉัน ความรักความฝังจิตฝังใจ
ในบ้านจึงมีอยู่อย่างเต็มเปี่ยม แม้นบ้านจะกระจองอกง่อย เก้าแก้ว
จวนจะพังแล้วก็ตาม ...

(รอยมรดกดิน เล่ม 2 หน้า 325)

"ตาย ... กระจุ้มกระจิมน้ำรักจัง ..."

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 356)

"ไม่บ้างหรือคะ รุ่งรุ่งตะมั่งเตเชียวละ"

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 607)

"... ถ้าหากผมจะคิดให้เธอทนายว่าเหวอย่างที่คุณว่า มันก็จำต้องชู้
ให้ราบปราบให้เรียบ ตั้งแต่บัดนี้"

(สายรุ้ง เล่ม 2 หน้า 418)

1.4 คำติดปาก หมายถึง ถ้อยคำที่หมยฮันตินำมาใช้บ่อย ๆ ในลักษณะที่เป็นด้วยความ
เคยชิน ไม่ตั้งใจ แต่บางคำก็อาจจะใช้อย่างจงใจ คำเหล่านี้จะปรากฏในนวนิยายของหมยฮันติทุกเรื่อง
ได้แก่ คำว่า หาก ตายชึก ชะมัด เชียวละ หมอ รุ้ไหม จ่าไว้ นักหนา หือ เล่า ส่วนลักษณะการนำ
มาใช้นั้นพอจะสังเกตเห็นแนวทางอย่างกว้าง ๆ ได้ดังนี้

1.4.1 คำว่า "หาก" หมยฮันตินำมาใช้ใน 2 ลักษณะคือ

1.4.1.1 ใช้ในความหมายว่า "แต่" ได้แก่

เมื่อครูนี้เดินเข้ามาตามทางนี้ แต่เพียงชั่วระยะไม่กี่ชั่วโมงต่อมา แม้
ฉันจะย้อนกลับมาทางเก่า หากชีวิตของฉันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง ...

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 59)

... พุดกลางขยับวูบเนคไทลงเล็กน้อย หากไม่ยอมถอดเสื้อนอก ...

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 471)

* "... ทอกลืนเสียทีใดไหมคะสำหรับการเลี้ยงดูชั้นเยี่ยม หากไม่เคยให้
ความรักจริง ๆ ..."

(สารองรัก หน้า 489)

"คุณ ... โดยตำแหน่งคือประธานธนาคาร ... หากโดยความรู้สึกของ
ประชาชน คุณก็คือปลิงตัวโตที่สุดเลือกจนอึด"

(ตราบาป หน้า 374)

1.4.1.2 ใช้ในความหมายว่า "ถ้า" ได้แก่

สำหรับฉัน หากต้องทำอะไรในสิ่งที่ฝืนใจแล้ว ฉันมักจะปิดเวลาออกไป
ให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ หากชะตืชะร้ายมีทางโคหลบได้ ฉันจะหลบ
เสียเลย

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 127)

ไม่มีใครชอบงานชนิดนี้ แต่เมื่ออย่างเข้ามาแล้วก็ต้องทำ หากก้าวต่อไป
ข้างหน้ายังมีประตูให้เลือก ระหว่างการอยู่กับการตาย ...

(แนวสุดท้าย หน้า 612)

* วาดไม่รู้ว่า ทำไมคนบางคนทนดูคนอื่นมีความสุขไม่ได้ ยกเว้นหากความสุขนั้น
เป็นของตนเอง

(ร่มฉัตร เล่ม 2 หน้า 92)

1.4.2 คำว่า "หนอ" ใช้ประกอบคำบรรยายในข้อความที่เป็นคำรำพึงรำพัน

คำว่าครวญ อันเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร เช่น

ไอ้ที่ผมอยากจะมีอีกอย่าง ใครจะบอกได้บ้างหนอ

(ทิพย์ เล่ม 1 หน้า 183)

เธอไม่รัก หรือไม่รู้จักกันแม่หนอ

(ทิพย์ เล่ม 2 หน้า 4)

รูปใคร สวยจริง ถ้ามีชีวิตอยู่จะเป็นอย่างไรหนอ

(พิศพาท หน้า 71)

"เชื่อ ... นี่มันกลียุคอะไรกันหนอ"

(สายรุ้ง เล่ม 2 หน้า 385)

อีกร้อยปี ... พันปี ... จะมีใครสักคนบ้างไหมหนอที่เห็นใจในความรัก
ของข้า ...

(รักที่ต้องมนตรา หน้า 613)

... ครั้งนี้ ... นังจุกเริ่มทศวงว่าการเกิดเป็นเช่นนี้เองหนอ ...

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 96)

ฉมอกระแวงไม่ได้ว่า "บทบาท" ที่ผ่านมานั้น จะรวมอยู่ใน "แผนการณ"

ผูกพันความจงรักภักดีของฉันท้องค์การให้มั่นแน่วแน่นด้วยหรือเปล่าหนอ

(รอยมลทิน เล่ม 1 หน้า 465)

แค่นี้มีจะไต่ยืนหรือยังหนอ

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 114)

... หากกว้าง - อัน - ชู ยังมีโอกาสเพียงนิดเดียวเธอก็จะได้พบกับผู้ที่

เธอคิดตามหาอย่างจงรักภักดีตลอดมา เธอจะมีความรู้สึกอย่างไรหนอ

(แนวสุทธัย หน้า 340)

... ฝึกอีกอ่านก็ไม่ค่อยออก แปลยังไม่ได้ ทำไมเขาไม่เขียนภาษาไทยกำกับ

ไว้ด้วยหนอ ...

(อันธการ หน้า 72)

ใครเคยนั่งที่เฝ้าบ้างแล้วหนอ

(สวามิภักดิ์ หน้า 423)

1.4.3 คำว่า "นักหนา" คำนี้ หมอฮันตินำมาใช้ในความหมายว่า "มาก, มากมาย" โดยใช้ทั้งในบทสนทนาและบรรยายความ ทำให้ข้อความนั้นมีทางเสียงไพเราะอ่อนหวานขึ้น บางทีก็ช่วยเร้าความรู้สึกสะเทือนใจผู้อ่านด้วย เช่น

✕ แต่ ... สำหรับคนอย่างฉันก็อึดเอบใจนักหนา ...

(อันธการ หน้า 163)

✕ คนเรา ... บพจะตายช่างง่ายนักหนา

(คู่กรรม เล่ม 1 หน้า 318)

ดูเธอ ... พระวาทาช่างลดเลี้ยวนักหนา

(รักที่ต้องมนตรา หน้า 423)

คุณหยดชื่นชมกับของกำนัลนักหนา ...

(ร่มฉัตร เล่ม 1 หน้า 308)

"โอ้เอ๋ย ... ทำไมต้องตัวนักหนา"

(ธำ หน้า 461)

"คุณชิงอะไรนักหนา"

(พิชสวาท หน้า 315)

"เงิน ... เงิน ... หมจะหาไปทำไมนักหนา"

(รอยมดหิน เล่ม 2 หน้า 338)

... ความสงบเยือกเย็นแบบนี่กระมังที่ทำให้คนกลัวนักหนา

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 58)

เขาทอดเสียงทุ้ม ต่ำ ที่ฉันเคยติดอกติดใจนักหนา

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 98)

1.4.4 คำว่า "หือ" หมอฮันติใช้คำนี้ต่อท้ายข้อความที่เป็นคำถามเพื่อให้คำถามนั้นมี

ท่วงทำนองสุภาพ นุ่มนวลขึ้น เช่น

✕ "ทำไมนานนักหือ"

(อันธการ หน้า 117)

"จะเป็นน้องหรือเป็นพี่กันแน่หือ"

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 371)

X "ว่าเรียนมาทางไหนหือ"

(ร่มฉัตร เล่ม 2 หน้า 95)

"หลานสาวเจ้าคุณอะไรหือ"

(พิชสวาท หน้า 589)

"ปี่เอ็งอายุเท่าไรแล้วหือ"

(ดาวเรือง เล่ม 2 หน้า 292)

"ใครจะไปสวรรค์บ้างหือ"

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 12)

1.4.5 คำว่า "ชะมัด ดายซึก" คำติดปาก 2 คำนี้ หมยันตินำมาใช้ต่อท้ายข้อความ เพื่อให้ทำหน้าที่เช่นเดียวกับคำอุทาน และคำช่วยพูดอีกต่อหนึ่ง เพื่อช่วยเน้นข้อความนั้นให้หนักแน่น มี พ่วงท้ายของสุภาพ ทางเสียงอ่อนลง และทำให้บทสนทนามีลักษณะสมจริงยิ่งขึ้น ดังเช่น

1.4.5.1 การใช้คำว่า "ชะมัด" ได้แก่

"คุณศรีนี่ยอดชะมัด"

(อันธการ หน้า 241)

"อู้ซู่ ... คุณทนายแม่นชะมัด"

(แนวสุดท้าย หน้า 287)

"แก ... ยุ่งชะมัดเลย"

(แนวสุดท้าย หน้า 300)

"ฮือ ... ก็ช่างปะไร หอเข้าใกล้ถึงได้รู้ว่า แกน่ารักชะมัด"

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 138)

"ตาคุณดีชะมัด"

(พิชสวาท หน้า 18)

"เราอยากเป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง จะได้ไปให้ทัน ... เปื้อนชะมัด"

(มงกฏหนาม เล่ม 1 หน้า 188)

"กุหลาบป่าเขาอัดแห้งมาให้ ไม่สวยแต่หอมจัด หนามคมชะมัดญาติเลย ..."

(มงกฏหนาม เล่ม 2 หน้า 286)

"ดูชะมัด อีกหน่อยเราก็คงไม่อยู่ให้ดูแล้ว ..."

(อุกกรรม เล่ม 1 หน้า 24)

"ทำยายผีแกหยิ่งชะมัด"

(ตราบาป หน้า 10)

1.4.5.2 การใช้คำว่า "ตายชัก" ได้แก่

"แค่นี้ก็เป็นบุญคุณตายชัก"

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 114)

"เซยจะตายชัก ยิ่งเรียนก็ยิ่งโง่"

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 154)

"นีนซี แล้วทำไมต้องไปเป็นอนุไครด้วย เสียตายชัก"

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 138 - 139)

"เฮ้อ ... ทั้งง่วงทั้งร้อนจะตายชัก แต่มันก็ต้องทน ..."

(ร่วมฝัน เล่ม 1 หน้า 14)

"... ชนบุกเข้าไปในสวน ตกห้องร้องตายชัก"

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 56)

1.4.6 คำว่า "เซียวละ เล่า" สองคำนี้ส่วนมากแล้ว ทยันตีมักนำมาใช้ต่อท้ายบทสนทนา โดยเฉพาะในประโยคบอกเล่า แต่บางครั้งก็ใช้กับบทบรรยายความด้วย การเติมคำทั้งสองทำให้ข้อความนั้นมีความหนักแน่น จริงจังและสุภาพนุ่มนวลขึ้น แม้ว่าในบางข้อความจะมีทางเสียง เหน็บแนม เสียดสีอยู่บ้างก็ตาม เช่น

1.4.6.1 การใช้คำว่า "เซียวละ" ได้แก่

"ถึงยังงี้ ๆ คนสามมกคลอคมงคลให้เราก้เป็นถึงนายพลเขียวละ"

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 225)

"ผมจะไปคอยเสียเงินค่าทำนายนเป็นคนแรกเขียวละ"

(พิชสวาท หน้า 126)

ถึงฉันจะไม่ไข่ทองเนื้อแท้ขึ้นดี แต่เจ้านั้นเป็นกระเบื้องขึ้นเลวเขียวละ

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 83)

ใช่ เราต่างรู้จักกันดีเขียวละ

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 535)

สายตาของเขมชาติดูเหมือนจะแลทอดไปในความว่างเปล่าอยู่นานกว่า

จะตอบว่า "คิดสิครับ คิดอย่างก็เขียวละ"

(อย่าลืมฉัน เล่ม 1 หน้า 228)

"ผมโชคดีไปหน่อย แต่คงทำให้มีคนผิดหวังไปหลายคนเขียวละ"

(คู่กรรม เล่ม 1 หน้า 252)

... มีหรือที่ฉันจะไม่พร้อม ฉันเตรียมตัวอยู่ทุกลมหายใจเข้าออกเขียวละ

(ล่า หน้า 214)

"ยุคนี้เราต้องเข้ากับทหารให้ได้ เพราะทหารจะมีอำนาจไปอีกหลายปี
เขียวละ"

(ตราบาป หน้า 87)

1.4.6.2 การใช้คำว่า "เล่า" เช่น

"อย่าโง่งนักเลยหล่อนนะ ก็ให้มันฆ่ากันเองสิเล่า ..."

(ล่า หน้า 542)

"เคียวป่า ... เจ้าแม่ท่านเสด็จมาจากไหน"

"มาจากฟ้าสิเล่า"

(ทิพย์ เล่ม 1 หน้า 103)

"เอาอะไรจับ จับมือเปล่า ๆ เหนอ"

"ก็มือเปล่า ๆ ซีเล่"

(มงกฏหนาม เล่ม 1 หน้า 24)

"ตัดผมที่แม่ เอาสั้น ๆ นะ"

"เวลาตัด เอ็งอย่านั่งหยุดหยิกเป็นลิงนักซีเล่ มันจะเป็นคันตะไกร"

(ดาวเรือง เล่ม 1 หน้า 331)

"เขาเป็นเทวดาหรือเล่ เราถึงแข่งขันไม่ได้ ..."

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 64)

1.4.7 คำว่า "จำไว้" คำนี้ ทมยันตินำมาใช้กับข้อความที่เป็นคำตักเตือนสั่งสอน และต้องการเน้นให้ผู้ฟังจดจำ แฉใจในคำพูดนั้น เช่น

"จำไว้ เกิดเหตุ หนังสือเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดของมนุษย์ เป็นครูที่สั่งสอนเรา
ไม่รู้จบ"

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 272)

"จำไว้ ... พ่อหนุ่ม ... ความรักมันอาจจะทรามคนเราได้ก็แต่แรก ๆ
เท่านั้น"

(คู่กรรม เล่ม 2 หน้า 180)

"จำไว้ ถ้าคิดว่าใครไม่เชื่อต่อเรา จงหักหลังทันที ... อย่าเป็นอย่างฉัน"

(รอยมลทิน เล่ม 1 หน้า 248)

"คุณมธุสร ... จำไว้นะ ไม่ว่าคุณจะต้องการตัวผมเมื่อไหร่ ที่ไหน
เรียกหาผมได้ตลอดเวลา"

(ล่า หน้า 229)

"จำไว้ ผู้หญิง ... ไม่ควรอยู่กับใครสองต่อสอง แม้ว่าคนนั้นจะเป็นพ่อแท้ ๆ"

(อันตราย หน้า 43)

"จำไว้ เจ้าใจง ผู้ชายนั้นถ้าใครรังไล้ เขาจะรังหนี ถ้าใครรังหนี เขาจะ
รังตาม"

(ดาวเรือง เล่ม 1 หน้า 12)

1.4.8 คำว่า "รู้ไหม" ปกติคำนี้จะใช้เป็นคำถาม และหมยยันต์ก็นำมาใช้เป็นคำถามเช่นกัน แต่ส่วนมากจะเป็นคำถามชนิดที่มีคำตอบให้เรียบร้อย ส่วนการนำคำนี้มาใช้ก็มีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อจะสร้างความสนใจผู้ฟัง และมีทางเสียงเน้นข้อความนั้นให้มีความหนักมากกว่าการบอกเล่าตามธรรมดา คำติดปากคำนี้มีใช้อยู่ไม่มาก เรื่องนี้ เช่น

"กว่าจะเหลือแต่เจ้า คุณรู้ไหมว่ามันเร็วร้อน เจ็บปวดทรมานเรานักหนา"

(อย่าลืมฉัน เล่ม 1 หน้า 242)

"คุณรู้ไหม คนที่สวยกว่าคนอื่น มักโศคร้ายอยู่เสมอ"

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 214)

"เมื่อเร็ว ๆ นี้ ท่านประธานาธิบดีแจกใบชาชั้นดีให้พวกนายพลคนละครบ่อง"

เธอรู้ไหม ... มันดีขนาดไหน"

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 165)

"คุณรู้ไหม แถบมินบุรีเป็นถิ่นเกษตรกรรมที่ดีที่สุด แต่ผมไม่รู้ทำไมไมแถวนั้น"

กลายเป็นนิคมอุตสาหกรรมอะไรนั่นขึ้นมาจนได้"

(สารองรัก หน้า 381)

1.5 การใช้โวหารเปรียบเทียบ การใช้ถ้อยคำในลักษณะนี้จัดได้ว่าเป็นท่วงทำนองแต่ง (Style) ที่เด่นที่สุดของหมยยันต์ ผู้อ่านจะพบกับถ้อยคำที่เป็นโวหารนานาชนิดในนวนิยายของหมยยันต์ทุกเรื่อง นับตั้งแต่โวหารที่เป็นพหุคำพ้องเพย สุภาษิต คำคม คำกาพย์ คำกลอน คำโคลง บทกล่อม เพลงไทยเดิม เพลงไทยสากล เพลงสากล บทกวีนิพนธ์ของกวีต่างชาติทั้งที่แปลเป็นภาษาไทยแล้วและยังไม่ได้แปลพรกอยู่ทั่วไปทั้งในบทสนทนาและบทบรรยายความ การที่หมยยันต์นำเอาโวหารเปรียบเทียบหลายชนิดมาแทรกไว้นั้น ทำให้นวนิยายของหมยยันต์มีเนื้อหา สาระน่าสนใจ ส่วนโวหารไพเราะ นุ่มนวล ชวนติดตามและยังช่วยเราอารมณ์ผู้อ่านให้คล้อยตามไปกับความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ได้ดีกว่าการบรรยายโวหารตามธรรมดา ลักษณะการนำโวหารเปรียบเทียบมาใช้ในนวนิยายของหมยยันต์นี้จะจำแนกออกได้ดังนี้

1.5.1 ใช้โวหารเปรียบเทียบในบทสนทนาและบรรยายความเพื่อบอกลักษณะ และพฤติกรรมของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพเกี่ยวกับตัวละครนั้นกว้างไกลขึ้น เช่น

... พ่อแม่บุญธรรมผ่านไป แม่พรกัณฑ์อุบธิบ นายว่าข้าพหลอย ได้แก่ แม่คนนี่ละ

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 85)

... ลองถึงทะเลาะกับเพื่อนแบบนี้ เรื่องมันต้องมีมูลแล้ว อย่ามาทำยีน
กระต่ายขาเดียวเลย ฉันรู้หรือ เรานะมันน้ำนิ่งไหลลึก

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 220)

... แม้ฉันจะไม่แฉววาวอย่างเพชรพลอย หากฉันก็แน่ใจว่า กรวดทราย
อยู่ยอดผา ย่อมยาก ... หยิบถึง

(อันธการ หน้า 81)

... นคราญวางมือจากงาน แห่งมองภาพตรงหน้า เหมือนอยากให้ออดีต
ย้อนกลับคืนมา

... เจ้าแห่งน้อยเอย

แห่งน้อยชวนชม

คิวต่อตากลม

คิวเหมือนทองคำ

จะยิ้มจะแยม

แยมเหมือนบุปผา

ใครเห็นจะเป็นบ้า

เพราะเจ้าหน้าवलเอย

เพลงกล่อมฉัน ยังติดอยู่ในความทรงจำ ...

(ตราบาป หน้า 38)

... คนคิดริบตี้ม เหล้าที่เหลืออยู่ในแก้วโดยเร็วราวกับจะใช้ความเย็น
เป็นเครื่องดับรคความในใจ หากความร้อนกลับซ่านไปตามสายเลือด
อย่างนี้กระมังที่กล่าวกันว่า

... นางเหลือบนัยนามาแล

คือแม่สองสรวงดวงจักษ์

สบเนตรนางยืมพริ้มพิศตร์ ...

(ตราบาป หน้า 105)

... หนอย ... ตะกี้เ็นเอง มันยังนอนยันปากแข็งว่ามันคนเดียวซัดซ้ำ ...

ไอนี้มันค่อทั้ง สันหลังเหล็ก จับไม่ได้ไล่ไม่ทันนะ เรือ มันลื่นไปจนได้

(ทิพย์ เล่ม 1 หน้า 43)

หาถองแงงฟ้าหาง่าย

เปื้อน่ายบงนักหักครึน

หาเดือนเพือนเกินเกินดิน

ก็อนิลนัยนาหาคาย

เพ็ญเดือนเพือนดินล้นท่า

เพ็ญเดือนเดือนฟ้าหาง่าย

เดือนเกินแดนดินนิลพราย

เดือนฉายเวหาสพาศนิล

(คู่กรรม เล่ม 1 หน้า 48)

ไอ้ย ... ก็โบราณเขาว่า หน้าเมื่อใจเสียใจกะ ได้แก่ ฮีตานิแหละ

(คู่กรรม เล่ม 1 หน้า 189)

... ที่ทำงานฉันเล่า เมื่อฉันใช้รักยาวไต่บัน รักสั้นให้ต่อ หนัก ๆ เข้า

ก็เลยไม่ค่อยมีใครอยากตอบแยะกับฉันนัก ...

(ล่า หน้า 140)

... คินนินคันคางที่ก้วนแม่งูฤดู ซึ่งถึงกับซื้อเปียร์มาฉลองชัยชนะอย่าง

ครึกครื้น ... สามจอกสี่จอกกรอกเข้า เมรีซีเมาก็หลับไป ...

(ล่า หน้า 547 - 548)

... คุณหยดเธอเลยออกไปอยู่ที่เรือนพักหนึ่ง ตอนนั้นแหละพ่อเพียรเขา

เป็นลูกขุนจำนง ญาติทางแม่คุณหยด มาพบเธอเข้าถึงกับส่งคนมาทาบถาม

เท่านั้นเอง ... ยังกับไฟไหม้ป่าเธอคำเดียวไม่มีดี เข้าท่านอง ตั้งกาจากชาติ

ข้าสาวอารย มาประมาณหมายหงส์หงษ์พระยา เก้าก่งเก้าแกลงจากเรือน

แทบไม่ทัน ถึงกับด้กฤดาติชาคฮิได้

(ร่มฉัตร เล่ม 1 หน้า 483)

... แม่งลื่นเคยก่อนขอคุณอุษาในยามลับหลังไว้ว่า

นี่ละเขาเรียกแม่งรูปทองลึงทองหนัก

ยศศักดิ์ปึงชาหาน้อยไม่ ...

(ร่มฉัตร เล่ม 3 หน้า 388)

"ตัวหาว่าเขาวุ่น" ศิพหัดไวย

"ก็ ... "ปวลีกระเคาะลั่นล้อเล่น

"ไม่มีทรวงทรงองค์เขาวุ่น ศิพโชนเลวล้วนอัปลักขณ

ใส่ชฎาก็ไม่รับกับหักตร์ งามบาดตานักปี่คร้านดู"

(มณฑกฤษณาม เล่ม 2 หน้า 262)

"ศัพทนี้องหน้าตาไม่ยากเหมือนกันนิ รายนี้เข้าตำรา เจ้างามหักตร์ม้องเพียง
บุตลันฉาย หน้าตาแบบนางในวรรณคดีไทยชัด ๆ"

(สาบรุ้ง เล่ม 1 หน้า 219)

... แต่ก่อนที่ความยุ่งยากทางกฎหมายจะมาถึง บุคคลประเภทมือใครยาว
สาวใครสาวเขา ก็มาเสียก่อน ...

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 324)

... นานมาแล้วฉันเคยอ่านวรรณคดีจีนที่เคยเปรียบเทียบไว้ว่า เมื่อเคย
เห็นภูเขาสูงมาแล้ว จะขึ้นชมกับจอมปลวกอย่างไรได้

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 442)

"นังนี่ ต่อไปมันจะเป็นเจ้าคนนายคน รู้จำเอาน้ำขุ่นไว้ในน้ำใสไว้นอก"

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 211)

ดวงหน้าเข้ม คม แฉมริมฝีปากนิด ๆ อย่างที่คุณอาศัยชมว่า

... จะแฉมยิ้มพริ้ม เพราะอยู่ในหักตร์

มารยาทน่ารักเป็นนักหนา

ทรวงทรงไว้อย่างนางพญา

เจรจาหวานสนิทติดุทัย

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 518)

"หนอย นังขึ้น ปากเอ็งมันยังจี๊ดเล่า ไอ้เรื่องมันถึงได้ร้ายนัก นิละ ลูกไม้

บ่อมห่อนไม้ไผ่กลัด"

(ดาวเรือง เล่ม 1 หน้า 388)

ผอ.ออ.กอ.ของเราเป็นบ้อย แล้วคุณก็รู้เองแหละ ลงไปกินข้าวดีกว่า
คุณเอ๊ยไอ้เมามาเหต๋าเข้าสายก็หายไป แต่เมามาใจนี้ประจำทุกคำคืน

(อย่าลืมฉัน เล่ม 1 หน้า 53)

1.5.2 ใช้ทกวิธีนิพนธ์ประกอบบทสนทนาและบรรยายความ เพื่อเร้าอารมณ์ผู้อ่านให้
คล้อยตามความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร โดยเฉพาะความรู้สึกโศกเศร้า สะเทือนใจ อาลัยอาวรณ์ ผิดหวัง
เป็นต้น การใช้โวหารเปรียบเทียบในกรณีนี้ ทนยันต์นำบทวิธีนิพนธ์มาใช้มากทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย
และใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง เช่น

The dark sky is my gloomy countenance, dear,
The pouring rains are none but my tear
The lightening flashes are my sad thought darts,
And the storms' moan is my aching heart.

ท้องฟ้ามืด	คือดวงหน้า	ข้าฯ หมองหม่น
นองธารฝน	คือน้ำตา	ข้าฯ หลั่งไหล
สายฟ้าแลบ	คือศรแปลบ	แสนทรวงใน
พายุครวญ	คือใจข้าฯ	โศกระทม

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 94)

Shall we waste the golden hour of youth far apart?

ทำไมเราจะปล่อยให้เวลาอันสดใสในวัยเยาว์ผ่านไปเสีย ...

ฉันเคยมีคิ้วหรือเวลานั้น ...

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 98)

น้ำเสียงที่เอื้อนเอ่ยกาพย์ไทยละห้อยเศร้าวังเวง

อยากเห็น สุดสิ้นไหว	จำลาไกล ใจเย็น ๆ
เสน่ห์ที่ มีอันเป็น	เช่นที่ควรภาวนา
โลกเอ๋ย เคยพี่โลก	จนสุขโศกโชกชีวา
ถึงกรรมที่จำลา	สาระพัดกลับคืนโฉน

(ศิษสาวาท หน้า 223)

... ในความเป็นแม่ ฉันต้องการอะไรมากกว่านี้เล่า ...

... แม่รักลูกลูกก็รู้ยู่ว่ารัก

คนอื่นสักหมื่นแสนไม่แมน เหมือน ...

(ลำ หน้า 1๐5)

... อดีตอันรุ่งเรืองงดงาม เหล่านั้นได้สูญหายไปเสียแล้วทิ้งไว้แต่ในความทรงจำ

ของคนในยุคหนึ่งที่ค่อย ๆ ร่อยหลอลงเช่นกัน

... ทั้งเวียงวังเจียบเหงาให้เศร้าสร้อย

น้ำตาย้อยหยาดเหวาะลงเฝาระผอย

ในยามรุ่งราวหิมาพานจะลอย

แต่แล้วถอยคล้อยตามกาลเวลา

(ร่วมฉัตร เล่ม 2 หน้า 128)

... นานมาแล้ว พร้อมกับของกำนัลชิ้นนี้ มีกระดาษแผ่นเล็ก ๆ เขียนด้วย

หมึกสีดำวัดทางสวักกับมาด้วยว่า

When the rose bloom in May I love you

With my heart whispering everyday I love you.

ดราบกุหลาบบานยามเดือนพฤษภา

หัวใจของข้าฯ เสน่หาเธออบมีคลาย

หัวใจข้าฯ กระซิบนิวาย

ทุกวัน ๆ หนาวย

จ่อจิตจงรักภักดี.

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า ๘3)

... เขาอยากเพียงให้เราไวย เพื่อจะได้มีข้ออ้างที่จะ ...

อิงแอบแนบเนียนลนอม ... คนที่เขาไม่ใจหาเท่านั้น

เสียงแหบลิขของนักร้องดูจะไทยละห้อย

... รักนั้นหรือคืออะไรใครรู้บ้าง

จะเป็นความสุขสันต์สุดพรรณา

หรือเจ็บปวดทรมาน

ยามอำลาเชือกเดือนยืมเงือนจาง

(อย่าลืมฉัน เล่ม 1 หน้า 279 - 280)

1.5.9 ใช้คำประพันธ์ประกอบบทสนทนาและบรรยายความเพื่อตักเตือน อบรมสั่งสอน
ทำให้ข้อความนั้นสุภาพนุ่มนวลขึ้น เช่น

"ก็จะต้องไปพูดทำไม เขามีอะไรเราก็ดูกับเขาไป ถ้าฉันไม่ไปต่อ
ความยาวสาวความยืดกับเขา มันก็หมดกัน รักยาวให้มัน รักสั้นให้ต่อ
จำไว้"

(ดาวเรือง เล่ม 1 หน้า 9)

"อย่าเลยจ๊ะ ให้อำมาตย์เอาหน้า ภาวนากันตาย มันไม่ได้ประโยชน์อะไร
ฉันไม่ชอบทำหน้าเข้าหู ทำบุญเข้าส่วน ถ้าจะทำก็ขอทำคนเดียว ..."

(ร่มฉัตร เล่ม 1 หน้า 18)

"... ตอนมาขอมังวงน่ะ ไม่ใช้หล่อนเป็นสื่อหรืออะ ระวีงเถอะ ตอนนี้
มังวงก็ตายไปแล้ว เหลือแต่มังแม่สื่อตัวดีจะกลายเป็นแม่สื่อแม่ชัก ไม่มี
ตัวเขาจะเอารัวมาพันหลัก"

(ร่มฉัตร เล่ม 1 หน้า 383)

"เรามันไม่ใช่เจ้าของบริษัท จะไปข่มเขาโคชินให้กินหญ้า มันไม่สมควร"

(ร่มฉัตร เล่ม 3 หน้า 199)

"... ข้อสำคัญคือหนูไม่ควรพูดเสียงอย่างนั้น มันไม่น่ารักเลยนะจ๊ะ แม่
ไม่ชอบ โบราณท่านก็เคยว่าไว้ จะพูดจาปราศรัยกับใครนั้น อย่ากระชั้น
กระชอกให้เคืองหู"

(คู่กรรม เล่ม 1 หน้า 333)

1.6 การใช้คำอย่างผู้มีอารมณ์ขัน เป็นวิธีการสร้างคำขึ้นใช้ในนวนิยายอีกแบบหนึ่งของ ทยันดี ซึ่งมีจุดมุ่งหมายอันสำคัญก็คือ ต้องการเร้าอารมณ์ผู้อ่านให้สนุกสนานครื้นเครงไปกับการใช้ ภาษาในแบบต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงเสียงของคำบ้าง เติมสร้อยเข้าท้ายคำบ้าง ใช้คำพวนบ้าง บางทีก็ตั้งสมญานามใหม่ให้แก่ตัวละครในเรื่องบ้าง เหล่านี้ทำให้มีลักษณะเหมือนทยันดีเล่นสนุกกับการใช้ภาษา อันเป็นผลให้ผู้อ่านมีความหลากหลายทางอารมณ์ และอ่านได้อย่างเพลิดเพลิน เช่น

"คุณหญิง ตะกายดิน"

"เข้ย ชื่ออะไรวะ"

"มีหินนทร์ ..."

(สำรองรัก หน้า 288)

"บอกเข้าไปเสียแล้วนายกระอักเอ๋ย" (ฮักผี)

(พิชสวาท หน้า 252)

"อาศัยกว่ากะ หนูมีจุมีน้ำเยอะ ไม่ค่อยมีอา"

"อาซี่หมม"

(พิชสวาท หน้า 453)

"แต่ไอ้โรคโซโซฟรีเดียนี่ คนนอกเห็นจะไม่รู้จักนักหรอก"

.....

"โรควุ่นโซผมเห็นจะรู้จัก แต่ไอ้โรคนี้ชื่อไม่เลวนักหรอกครับ เพราะมันมี คำว่าฟรีอยู่ด้วย"

(ทิพย์ เล่ม 1 หน้า 89)

"ยายคุณนายทางเครื่อง เขาจะมาปาฐก" คนถูกคำรีบเล่าต่อ

"แต่หากคนหังไม่สนใจ แม้อาจจะปาเฉย ๆ ก่อน แล้วถูกให้ดูทีหลังก็ได้"

(ทิพย์ เล่ม 1 หน้า 162)

"หวาน ... ตามชื่อแซ่เสียรอบหนึ่ง ฝอยอีกคนละครึ่ง เกาะจับกบจับกัน"

(มงกุฎหนาม เล่ม 2 หน้า 48)

๑.๗ การใช้คำที่ทำให้เกิดจินตภาพ (Image) หมายถึง การใช้ถ้อยคำที่ทำให้ผู้อ่าน
 ช่างเกิดภาพขึ้นในความรู้สึกนึกคิดตามที่เคยมีความรู้หรือประสบการณ์มาก่อน และเกิดขึ้นอย่างสอดคล้อง
 ต้องกันกับความรูสึกนึกคิด และพฤติกรรมของตัวละครตามที่ผู้ประพันธ์กำหนดบทบาทให้ การใช้คำ
 ในลักษณะนี้หมยอันดีมีความสามารถเลือกสรรถ้อยคำมาใช้ในงานประพันธ์ของตนได้อย่างดียิ่ง ทำให้
 ผู้อ่านเกิดจินตภาพได้หลายลักษณะ ดังนี้

๑.๗.๑ จินตภาพทางการเห็น คือ การใช้ถ้อยคำที่มีความหมาย ให้เข้าใจและรับรู้
 ได้เกี่ยวกับรูปร่าง ลักษณะ ท่าทาง รวบรวมต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน เช่น

... ฉันไม่เคยลืม ภาพเด็กหญิงชะมุกชะมอมคนนั้น ...

(เพลงชีวิต เล่ม ๑ หน้า ๑๗๑)

... พระจันทร์ข้างขึ้นอ่อน ๆ ทอแสงสีซีด ๆ อยู่บนขอบฟ้า ...

(เพลงชีวิต เล่ม ๑ หน้า ๑๔๗)

... ท่ามกลางบุคคลทั้งปวงนั้น คือ เด็กชายวัยไม่เกินเจ็ดขวบ ยืนผาง

จังก้าอยู่หน้าหนุ่มน้อยวัยรุ่นที่ถือกีตาร์เงื่อง่า ...

(สํารองรัก หน้า ๒๘๕)

"อ้าว ... อ้าว" เด็กชายวัยรุ่นลุกขึ้นยืนแสยะปาก ...

(สํารองรัก หน้า ๒๘๘)

... แม้จะรู้ว่าถูกล้อเลียน หากคนฟังก็ใจเจ็บ หน้าเปลี่ยนไปทันที ...

(ตราบาป หน้า ๒๙๐)

... คิสดทำท่ากระมิกกระเมียน ปวดีแยกเขี้ยวเข้าไป ...

(มงกุฎหนาม เล่ม ๒ หน้า ๑๓๒)

... เวลาคุณยายสอน คนฟังจะต้องวางท่า ... เอี่ยมเพี้ยม ... ให้ดี ...

(มงกุฎหนาม เล่ม ๒ หน้า ๓๒๓)

... เสียงอุทานดังขึ้นพร้อมทั้งเจ้าตัวสะคิงไหยง สะบัดข้อเท้าอย่างตลกใจ ...

(คู่กรรม เล่ม ๑ หน้า ๕)

... ฝ่ายบุกรุกทั้งหมดถูกต้อนเข้าแถวเดินกลับไปอย่างใจองหงอย

นายทหารผู้ควบคุมตามติดไปด้วยสีหน้าเครียดขมขื่น ...

(คูธรรม เล่ม 1 หน้า 182)

... ใบหน้าขาวที่มีรอยเกรียมเป็นบางแห่ง ยิ้มแผ่อยู่ท่ามกลางแสงไฟ

อย่างฉับ ๆ ดวงตายาว ๆ มีประกายระเรื่อ ...

(คูธรรม เล่ม 1 หน้า 185)

... แกะกะกิสะเกาให้ฉันดูนักศึกษาชั้นปริญญาตรีฝ่ายชายที่ฉันชอบเป็นกระเซิง

ยาวถึงบ่า นุ่งกางเกงคับตัว เสื้ออกปรก ยืนสูบบุหรี่ ขากางท่าทางหยิ่งโลก ...

(ล่า หน้า 158)

... แนวทุกตัวที่ห่อหุ้มสรรพหามา ก็คือ แนวขโมยนั้นเอง ส่วนใหญ่ไม่ด่า

ก็ลายหรือ เวลาฉันมาเจ้าของต้องหนีบไว้ให้มัน ไม่อย่างนั้นความตกใจ

จะทำให้มันแผ่นหายไปถึงทุกที เจ้าตัวที่ห่อหุ้มคิดว่าสวยกว่าตัวอื่น ค่อนข้าง

ผอมโกโรโกโส สีนวลทั้งตัว แต่ขะมุขขะมอม เพราะนอนอยู่ในยุงถ้ำเป็น

ประจำ

(ร่วมฉัตร เล่ม 1 หน้า 138)

"ไปหาหมอดีกว่านะคะ เมื่อออกขาวเว่อ ... เสียแล้ว"

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 197)

... คำตอบเรียบ ๆ แต่หนักแน่น ทำให้คุณฉันทนาถึงกับชะงัก แหงนมอง

ด้วยดวงตาแดงกำหริบรี

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 304)

... ที่ ๆ ที่บ้านยาย ชอบพอกับศรีเสียทั้งนั้น เพราะผมที่หยิกเป็นขด และ

ผิวสีหม้อใหม่ ประกอบกับขนตาองเป็นแฉง ...

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 158)

1.7.2 จินตภาพทางการเคลื่อนไหว คือ การเลือกใช้ถ้อยคำอันมีความหมายที่

สามารถเข้าใจและรับรู้ได้ถึงการเคลื่อนที่ หรือลักษณะอาการที่แสดงถึงการเคลื่อนที่ เช่นตัวอย่าง

เสียงไซเรนของตำรวจดังก้องตามมา ทำให้ทุกคนในรถหันไปมองทางกระจก
หลัง อย่างอุกฤษฏ์

(แนวสุดท้าย หน้า 300)

"... แต่พอออกทะเละ พรีเดียรหาย"

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 442)

... ครั้นเห็นของต้องใจ ลูกชายก็เดินเหยิง ...

(สวามิภักดิ์ หน้า 485)

... ผู้ถูกวิจารณ์จะได้ยินหรือไม่ก็ตาม ทว่าดวงหน้าไม่เคยเปลี่ยนแม้แต่น้อย
นิด ตราบกระทั่งนางแบบคนแรกเดินเร้า ตามจังหวะเพลงออกมา ...

(ตราบาป หน้า 10)

... อสิตหยิกไปทางฟลอร์ ที่มีคนคืบอยู่พรืด ๆ ...

(ตราบาป หน้า 121)

"คุณให้ตาตำราง เทียวรับโทรศัพท์รัก"

(ทิพย์ เล่ม 1 หน้า 189)

... ผู้เป็นชายออกเดินหน้าหน้ามีเด็กหญิงแมวกระโดดเขย่งเก้งกอด
ตามหลัง ...

(มงกุฎนามา เล่ม 1 หน้า 13)

... เสียงครีคราสดังขึ้นอีก หากผู้ฟังทะเลลุกขึ้น ...

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 30)

... ร่างหอมบางของดาบิวและดาผลค่อย ๆ กระดิกกระเดี้ยขึ้นทีละน้อย ...

(คู่กรรม เล่ม 1 หน้า 360)

... เพื่อนแก้วรับพahnya เกือบจะเป็นอาการล้นเข้าไปในหอพระ ...

(รักที่ดองมนตรา หน้า 338)

... ห่อนมจึงรับคานยงโย่งทยอยขึ้นไปบนพื้นระเบียงลด ...

(ร่วมฝัน เล่ม 1 หน้า 89)

... แม่กลิ่นซอก ๆ หาของเสาะท่องมากินกับवादไม้ไผ่วายเว้น ...

(ร่วมฉัตร เล่ม 1 หน้า 700)

... คุณหยดกลานดับดับขึ้นตำหนักไปกระซิบทูลเบา ๆ ...

(ร่วมฉัตร เล่ม 2 หน้า ๒3)

1.7.9 จินตภาพทางพานสัมพันธ์ หมายถึง การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายอันสามารถ

เข้าใจและรับรู้ได้ด้วยกลิ่น ซึ่งสัมพันธ์ได้ทางจมูก เช่น

"มีลูกสาวเหมือนมีสาวอยู่หน้าบ้าน จัดการดีก็เสมอตัว เผลอหน่อยก็

กลิ่นฟุ้ง"

(อันธการ หน้า 49)

... ชายหนุ่มก้าวเข้าไปใกล้ กลิ่นลมหายใจฉุ้งหนึ่งก่อนที่จะก้มลงไป

สำรวจใบหน้านั้นอย่างใกล้ชิด กลิ่นความเสียดกระดูกจึงต้องถอยออกมา ...

(แนวสุดท้าย หน้า 545)

... ไม่นานกลับ นอกจากเกล้าแล้ว ดูเหมือนจะมีแต่มันทอด ถั่วทอด

ซึ่งหมิ่นเสียจน ถ้าเป็นร้านภายนอก คงไม่มีคนแตะต้อง ...

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 512)

... กลิ่นหอมอ่อน ๆ กมยับกอยู่เป็นระยะ รวากับใครผู้หนึ่งเดิน

เด็ดไปมาในระยะใกล้ ...

(พิชสวาท หน้า 59)

... เส้นทุกเส้นรวมเข้าเป็นจุดคำใหญ่ ครั้นแล้วเงาของโลหะผ่าน

แวบเข้ามา จุดคำกระจ่างใสขึ้นจนเห็นเป็นหยดโลหิตแดงจ้ำ กลิ่นความ

กระดูก ...

(พิชสวาท หน้า 128)

"เห็นฉันเป็นยังงี้คะคุณป้า ต้องจับฉันพลิกหน้าพลิกหลังดูทุกที"

"เห็น เป็นสาวซีเปลือยนะซี เหม็นสาบ เหม็นสาบเหมือนอย่างศพ"

(ร่วมฉัตร เล่ม 1 หน้า 341)

1.7.4 จินตภาพทางเสียง หมายถึง การใช้ถ้อยคำอันสามารถสื่อความหมายให้

เข้าใจและรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสทางหู เช่น

... เสียงหุ่ครอไฟดังแหลมกระซิบ พร้อมทั้งเสียงกึ่งกึ่งของล้อเหล็ก
กระทบรางสะพานดังก้องกลบเสียงอื่นใดอยู่ยาวนาน ...

(แนวสุทธ้าย หน้า 592)

... เจ้า 6 - 7 คน ผิวปากหรีดหาวด บางคนแหกปากร้องเพลงลูกทุ่ง
ลั่น ๆ ...

(ล่า หน้า 169)

... แม่นุ่ยมลงมาบ่นกระปอดกระแปดที่ครัว ...

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 379)

... ยายเปี่ยมถอนใจนิค ๆ พลงก้มลงค้นเขียนหมากกุกัก รวกับจะ
พยายามซ่อนสีหน้า ...

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 49)

... ดันท่ากะอุบกะอุบ เพราะไม่ยอกให้ใครรู้ ...

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 71)

... ส่นลงแอตั้งแต่เข้ามิด ...

(สารองรัก หน้า 475)

... คำใต้เตียงลอยมากับสายลมหวิว ด้คณียกมือขึ้นลูบหน้า ...

(ผิขสวาท หน้า 79)

"เดี่ยวเอะ แม่เขาก้มาเบ๊ ๆ เอะพรอก"

(มงกฏหนาม เล่ม 1 หน้า 105)

... เด็กหญิงแวมลุกขึ้นนั่งขัดสมาธิในมุ้ง เมื่อคุณยายไอไขลก ๆ ก่อนจะ
บัวนเสมหะลงกระโถน ...

(มงกฏหนาม เล่ม 1 หน้า 324)

... เมื่อวาดลงปรารภดู คุณอรธก็ถึงกับปล่อยก้าน

(ร่วมฉัตร เล่ม 3 หน้า 243)

... รายนั้นแทบจะกรากเข้าไปแย่งจากมือ พอเห็นหน้าก็กรี๊ดกร๊าด เสียงดัง

"ดูซิ ... จริงด้วย"

คนอื่น ๆ เขกกันเข้ามาส่งเสียงเจี๊ยะจ้าว ...

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 233)

1.7.5 จินตภาพทางความรู้สึก หมายถึง การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายในทางที่สามารถสื่อความรู้ ความเข้าใจได้ถึงความคิด ความรู้สึกอันเกิดจากภายในจิตใจ ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตามไปกับความคิด ความรู้สึกของตัวละครในเรื่องนั้น ๆ คำประเภทนี้ทมนต์ขึ้นมาใช้ประกอบการบรรยายความและใช้ได้ผลอย่างยิ่ง เช่นตัวอย่าง

... คำถาปนนั้นไหลลงขึ้นอย่างตรงไปตรงมา แต่กระทบความรู้สึกของผู้ฟังอย่างจัง ทำให้ร้อนรนขึ้นทั้งตัว แล้วค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นเย็นเฉียบ มือกำแน่นสั้นน้อย ๆ ...

(กุกรรม เล่ม 1 หน้า 446)

... เขาอาจจะไม่ต้องการ ผู้หญิงต่างดาว ชาวต่างแดนเท่า ๆ กับเธอ ไม่ต้องการเขาเช่นกัน เพียงแต่อุปนิสัยอันอ่อนโยนเป็นสุภาพบุรุษเต็มตัว ซึ่งเธอก็รู้แน่แกใจดี ทำให้เขาไม่อาจพูดออกมาได้ ... ยังศุมาสินยอก
แสบแปลบปลาบอยู่ในใจ

(กุกรรม เล่ม 2 หน้า 62)

... ทำทางปกอบประโลมรับขวัญ ทำให้ฉันยืนดูอยู่นิ่ง นาน พร้อมกันนั้นความรู้สึกว่าเหวเือกเย็นอย่างประหลาด ดูเหมือนจะค่อย ๆ วาบลึกลงไปในหัวใจอย่างช้า ๆ ...

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 83)

... คำว่า "ถูกเรา" ทำให้ชาวาบไปทั้งตัว ...

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 84)

... เสียงคุณแม่บอกเรียบ ๆ แต่ปลาบเข้าไปในหัวใจฉัน คุณแม่คงกลัวใจ
ฉันกระมัง ความเย็นเยือกวิ่งเข้าสู่หัวใจ

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 112)

... ฉันกลืนความตื่นตึงลงไปอย่างลำบาก ...

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 209)

... ฉันฝันร้าย แต่ตัวเบาไหลว สติปัญญาหายไปจนหมดสิ้น ...

(อันตราย หน้า 176)

... เมื่อมันเกิดเล่นชักกระสายขึ้นมา ผมก็จบเท่าเหมือนกันแหละ และถ้าจะ
ให้สารภาพผมก็เยือกไปทั้งตัวเหมือนกัน ...

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 398)

... ผมขนลุกชูไปทั้งตัว ...

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 2 หน้า 301)

... ข้าฯ พยายามไม่ออก ความรู้สึกเย็นเยือกวาบลึกลงไปหัวใจ เพราะ
สุรเสียงของเพื่อนแก้ว เขาจนแทบจะกลายเป็นเสียงกระซิบ

(รักที่ต้องมนตรา หน้า 471)

... ฉันเดินตัวเบาไหลวลงจากโรงพัก ...

(รอยมลทิน เล่ม 1 หน้า 200)

... พอได้ยินชื่อนั้น หญิงสาวก็ถอนใจเยือกอย่างเปิดเผย

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 606)

... อาการช่ายหางตา แลมาของพนักงานหญิงที่เดินผ่านไปทำให้ร้อนชา
ขึ้นทั้งตัว ...

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 616)

"ไม่ค่ะ ตอนนี้เห็นชนบทที่ไร ดีขึ้นมาทุกที"

(สายรุ้ง เล่ม 2 หน้า 288)

... ทั้ง ๆ ที่ตอบเช่นนั้นแล้ว แต่หัวใจฉันก็ยังคล้ายถูกกลืนด้วยไอร้อนอยู่
มันเอง มันหวิว เจ็บ สบ ไปทุกชุมชน ...

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 4๑2)

... ร่างสูงในชุดขาวโอบเข้ามามอง ดวงตาคู่นั้นมีแววประหลาด ทั้งกึ่ง
พิศวงกึ่งเยาะหยันฉายชัด ... ศรีเรือน ว้าย ไปทั้งตัว ความละเอียดซ่านไป
ทุกชุมชน อย่างที่ศรีไม่เคยรู้สึกมาก่อนเลย ...

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า ๓๓1)

... กิริยาที่หันกลับมีแววเหนียวหน่าย ไหลที่เคียดตรง ห่อคลุมราวกับแยก
ทุกขไว้เต็มล้า ทำที่นี้เองทำให้คุณปราจิณวาบ ลึก ด้วยความรู้ลึก ตัน

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 2 หน้า 483)

2. ท่วงทำนองแต่งด้านการสร้างประโยค

ลักษณะการสร้างประโยคในงานวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีนั้น กุหลาบ มัตลิกะมาส¹

ได้จำแนกลักษณะทั่ว ๆ ไป ของการสร้างประโยคออกได้เป็น 4 ชนิด คือ

1. ประโยคสั้น (Attic sentence)
2. ประโยคยาวขึ้น (Isocratic sentence)
3. ประโยคยาวแบบไวยาหาร (Ciceronian sentence)
4. ประโยคบาโรก (Baroque sentence)

จากการศึกษานวนิยายทั้ง 1๐ เรื่องของหมยงค์ หอจะสรุปลักษณะการสร้างประโยคใช้
ในงานประพันธ์ได้ดังนี้

2.1 ประโยคยาวแบบไวยาหาร (Ciceronian sentence) ประโยคชนิดนี้มีลักษณะ "เป็น
ประโยคยาวที่จะต้องกล่าวรายละเอียดแต่ละอย่าง ๆ ไปจนจบประโยค จึงจะมีเนื้อความสมบูรณ์เป็น
ที่เข้าใจ หรือประโยคคำถามแบบ Rhetoric question ... หรือมีฉะนั้นก็เป็นแบบประโยคที่พูดให้

¹กุหลาบ มัตลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 133 - 134

ตีความหมายเสียก่อน ไม่กล่าวอย่างตรงไปตรงมา¹ ทยอยดันน้ำประโยคประเภทนี้มาใช้ในบทสนทนา และบรรยายความเป็นพื้น ลักษณะของประโยคชนิดนี้ เท่าที่มีใช้อยู่ในนวนิยายทั้ง 19 เรื่องนั้น พอจะแบ่งออกได้ดังนี้

2.1.1 ประโยคยาวแบบโวหารชนิดสรุปความ หมายถึง ประโยคยาวแบบโวหารที่มีการแยกแยะข้อความ โดยกล่าวถึงข้อความย่อย ๆ มาก่อน แล้วจบลงด้วยข้อความสำคัญ อันเป็นการสรุปใจความนั้นทั้งหมด ทยอยดันใช้ประโยคชนิดนี้ได้เป็นอย่างดี ทำให้ข้อความนั้นมีเอกภาพ ไม่สับสนวุ่นวาย บางครั้งทำให้มีทางเสียงเหี่ยเยาะประชดประชันตามมาด้วย เช่นตัวอย่าง

"คนที่มึงงานท่า มักไม่สนใจกับเรื่องของคนอื่น เพราะเพียงแต่งานของตัวเองปวดหัวอยู่แล้ว คนที่ชอบสนใจเรื่องของคนอื่น คือคนที่ไม่มึงงานจะท่า"

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 348)

"ถ้าแม่หนูเล็กคิดจะให้อะไรแก่คนแก่ล่ะก็ ให้แก่นายไ่กับนายไข่แทนเถิด วันหนึ่งข้างหน้าแม่หนูเล็กจะรู้ว่า ทานที่ประเสริฐที่สุด คือ การให้ความรักแก่มวลมนุษย"

(อย่าลืมฉัน เล่ม 1 หน้า 307 - 308)

"ครับ ... ผมว่าไม่ใช่เรื่องเผชิญหน้าที่จู้ ๆ คุณหมอคนนั้นจะเอาแผ่นเงินมาปิดทับรอยบั้นของกระดูกสันหลังซะ ผมคิดว่า ... เธอจะตั้งใจทำอะไรสักอย่าง อย่างน้อยแผ่นเงินจะเป็นชีวิตีเล็กโตรคของไฟฟ้าได้เป็นอย่างดี เท่ากับเป็นการเพิ่มศักย์ไฟฟ้าให้กับคลื่นสมองของคุณ แต่ ... หมอที่จะทำอย่างนั้นได้ คุณคิดเอาเองแล้วกันว่าจะเป็น "มือ" ขนาดไหน ... และมีขนาดนี้จะมีอยู่สักกี่คน ... ส่วนใหญ่ผมรู้จักทั้งนั้น และข้อสำคัญ ... ไม่เคยมีผู้หญิงสักคนเดียว"

(ทิพย์ เล่ม 1 หน้า 92)

¹ กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 133

"ผมไม่เคยคิดว่าความหะเยอหะยานจะมีโทษ เพราะความหะเยอหะยานมีส่วนทำให้คนก้าวหน้า ถ้าใครก็ตามไม่มีความหะเยอหะยานมักยากที่จะประสบความสำเร็จ แต่ ... วิธีทางที่จะก้าวหน้ามันต่างหากที่ทำให้คนแตกต่างกัน บางคน ... หาทางลัดได้ ก็ไปเร็ว บางคนพบแต่อุปสรรคขวากหนาม ตรงนี้แหละครับที่เป็นการพิสูจน์กำลังใจกันว่าใครจะยืนยาวกว่ากัน"

(ตราบาป หน้า 208)

"หน้าไม่รู้ร้อน ไม่รู้หนาว หน้าไม่สุข ไม่ทุกข์ เขาเรียกหน้ากากสังคม"

(ตราบาป หน้า 318)

"ถ้าหม่อมฉันเป็นผู้หญิง และถ้าหากจะมีผู้ชายคนใด ยอมมาติดบ่วงแห่งความตายเพื่อหม่อมฉันแล้ว หม่อมฉันคงถือ เป็นเกียรติยศอย่างยิ่ง เพราะจะไม่มีผู้ชายคนใดยอมเสี่ยงชีวิต เพื่อผู้หญิงที่ตนไม่รัก"

(รักที่ต้องมนตรา หน้า 4๔๕)

"คุณเกลียดผมลึกซึ้งเหลือเกิน เกลียดโดยที่ผมยังไม่รู้ตัวว่าทำผิดอะไร หากความเกลียดนั้นมาจากเหตุผลระหว่างประเทศ คุณก็ควรรู้ว่าทั้งคุณทั้งผมเลือกอะไรไม่ได้"

(คู่กรรม เล่ม 1 หน้า 254) .

2.1.2 ประโยคยาวแบบไวยากรณ์รวมเนื้อความ หมายถึง "ประโยคที่มีเนื้อความหลายประโยครวมกัน และแต่ละประโยคมีความสัมพันธ์ต่อกัน เมื่ออ่านจบประโยครวมแล้วจึงจะได้เนื้อความที่สมบูรณ์"¹ ประโยคชนิดนี้ที่หมยันตีใช้ในนวนิยาย มักจะมีคำที่มีความหมายถึงการ "รวม" เนื้อความที่กล่าวมาข้างหน้า รวมอยู่ส่วนท้ายของประโยคด้วย ซึ่งคำที่หมยันตินำมาใช้มักจะได้แก่คำว่าท้ายสุด ลงท้าย เป็นต้น เช่นตัวอย่าง

¹ มีทนา นาคะบุตร ศิลปะการแต่งผู้ชนะสิบทิศของยาขอบในด้านท่วงท่ามองแต่งและกลวิธี

... เงินที่ไปจมกับเพชร ทอง ตามตู้เซฟ คือเครื่องแสดงว่า เศรษฐกิจ
ของประเทศไม่หมุนเวียน เมื่อเศรษฐกิจเราทรุดลง ทั้งปัญหาคนว่างงาน
และการพัฒนาประเทศก็จะตามมา ท้ายสุด ประเทศก็พัง

(สำรองรัก หน้า 248)

"ที่ผมเรียนมา เขาก็สั่งสอนกันว่า ถ้าจะเป็นนักปราชญ์ ต้องพยายามถาม
ตนเองตลอดเวลากว่า ว้อท แวร้ เวน วาย หรืออะไร ทำไม ที่ไหน
อย่างไร ถ้าหัดเป็นคนหาเหตุผลให้แก่ตนเองอยู่เรื่อย ความรู้จะเพิ่มพูน
ลงท้ายไม่ว่าใครก็ไม่สามารถทำให้เราฉวยมาได้"

(ทิพย์ เล่ม 2 หน้า 482)

"คนเรานั้น ถ้าไม่ติดอะไรเลย ไม่ว่าคนด้วยกัน ไม่ว่าวัตถุสิ่งของหรือ
อะไรอื่นที่เป็นของล่อใจ ลูกจะรู้สึกว่าเป็นนาย เป็นอิสระอย่าง
แท้จริง คนที่รู้สึกว่าตนเองเป็นไทๆนั้น ท้ายสุดจะเป็นคนเชื่อมั่นใน
ตนเองอย่างแรงกล้า ..."

(อุณหภูมิกนอกทำเนียบ เล่ม 2 หน้า 637)

"... บัดนี้ภฤตยามนตร์กำลังเข้าครอบงำ ท้าวเธอไม่ได้เหลือที่ทำได้
ยศเยี่ยงสีหราชอีกแล้ว นอกจาก ... เป็นเพียงชาย ... ที่กำลัง
หลงใหลคร่ำครวญหาสตรีอันเป็นที่รักเท่านั้นเอง พระองค์จะชมชาน
ไปทั่ว ละทิ้งเวียงวัง และมารดา วัตรมเหสี ไพร่พลนิกรให้ประสบ
ความพินาศอยู่ ณ เบื้องหลัง ... หมดยล้นด้วยศกศิกี้ ลงท้ายก็จะ
หมดยล้นแม้กระทั่งชีวิต"

(รักที่ดองมนตรา หน้า 338)

บัดนี้ ... คนไทยยุคหลังดูเหมือนจะเล็งเห็นแต่ความสำคัญของชาว
ต่างประเทศ จนลืมความสำคัญของประเทศตนเองเสียสิ้น ลืมขนบ-
ธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือกันมาช้านานและก่อกำเนิดด้วยว่า หากเราเห็น

ความสำคัญของชาติอื่นมากกว่าชาติตนเอง ห้ายสุมจะไม่มีอะไรเหลือ
เป็นตัวของตัวอีกเลย

(รณมิตร เล่ม 1 หน้า 229 - 230)

ผู้ชายคนสุดท้ายที่ผ่านคุณเภาไป ได้ใช้ระบบการควบคุมอย่างทารุณ
ยิ่งกว่าการทรมาน คือ ... การเลี้ยงไว้ด้วยยาเสพติด ซึ่งดูเหมือน
จะทำให้ผู้หญิงสงบปากสงบคำได้อย่างวิเศษ ใหม่ ๆ การเสพยาก็เกิด
จากการถูกบังคับ ... ต่อมาเสพยาเพื่อให้ลืมอะไร ๆ ที่ผ่านมาเสีย
และท้ายสุด ... เสพยาเพื่อความพอใจของตัวเอง ...

(รอยมรณิคม เล่ม 1 หน้า 343)

2.1.3 ประโยคยาวแบบโวหารชนิดพูดให้ตีความ ประโยคชนิดนี้ ผู้พูดจะไม่กล่าว
อย่างตรงไปตรงมา แต่จะใช้วิธีกล่าวถึงสิ่งหนึ่ง แต่ให้มีความหมายอีกอย่างหนึ่ง ทมยันต์นำประโยค
ชนิดนี้มาใช้มากทั้งในบทสนทนาและบรรยายความ ทำให้ผู้อ่านเพิกเฉยไปกับการใช้ประโยคลักษณะนี้
เช่นตัวอย่าง

"กลับไปเสีย" เสียงบงการดู "ก่อนที่เจ้าจะพบกับชะตากรรมอันไม่พึง
ประสงค์" (ตาย)

(พิษสวาท หน้า 200)

"คนบางคนเราไม่อยากได้ตัวไว้หรอก" (ไม่มีค่าอะไรเลย)

(คู่กรรม เล่ม 1 หน้า 286)

"ตราบไตที่คุณยังมั่นคงต่อฝ่ายเรา คุณยอมมีค่าสำหรับเราเสมอ" (จงอยู่
ฝ่ายเรานะ ไม่จึ่งก็ตายเสีย)

(แนวสุดท้าย หน้า 513)

"หากนโยบายบาง เศรษฐกิจของเราได้ผลดี เราก็คงหวังว่าประเทศของท่าน
จะได้ผล เต็มเม็ดเต็มหน่วยตามโครงการ" (ถ้าประเทศเรามีรายได้สูง
ขึ้น - รายได้ขึ้น ประเทศของท่านก็จะได้รับความช่วยเหลืออย่างเต็มที่
ถ้าเป็นตรงข้ามก็อด)

(แนวสุดท้าย หน้า 528)

"นี่ละเว้ย พระที่จะมาโปรยละ"

"ดีตัวเดินทางกะแม่แล้วเสียตัว" (จ่ายค่าตัวแล้ว)

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 15)

คุณปราชิตดูเหมือนจะอารมณ์ห่อ้งแห้งเป็นพิเศษเพราะ ... กำลังจะได้

เปิดหนังสือเล่มใหม่เอี่ยมอ่องออกอ่านอยู่รอมมระอ ... (กำลังจะมีภรรยาใหม่)

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 2 หน้า 279)

"อัสรี ..." ฉันทวางมือลงบนแขนเสื้อเขา "วิมาร์เป็นคนอย่างไรคุณก็รู้ ..."

"เขาคิดว่าเขายืนอยู่บนยอดเขา ที่คนอื่นต้องแหงนมองเขาเสมอ"

(คิดว่าตัวเองเป็นผู้มีอำนาจยิ่งใหญ่กว่าใคร ๆ ในแผ่นดิน)

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 84)

นายพลกัมบังมิได้แต่งตั้งขุนายพลที่โปรตปราน หากชุดศึกออลฟ์ที่สวมอยู่

แสดงว่ากำลังจะเริ่มออกหลุมแรกที่บ้านฉัน ... (กำลังจะเริ่มงาน

ปฏิวติ)

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 84)

"ให้ท่านหักเสียบ้างก็ดี แต่ระวังนะหมอ ..." ผมมองสบตาตรง ๆ

"อย่าให้ยาจนต้องหักตลอดกาลละ" (ตาย)

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 422)

"เรียงสรวงย่อมจะตัดสินใจอนาคตของตัวเอง ด้วยความคิดของตนเอง

เสมอ เราไม่เคยยอมให้ใครมาคิดแทนเรานานแล้ว ..." (มีเสรีภาพ

อย่างสมบูรณ์)

(รักที่ต้องมนตรา หน้า 364 - 365)

"ข้าพระพุทธเจ้าเข้ามาถึงนี้ ก็ใช้จะต้องการพึ่งว่าอย่างข้าของนครสอง

มีมาน้อยแคไหน ..." (ไม่ต้องมาล่ำเลิกบุญคุณ)

(รักที่ต้องมนตรา หน้า 517)

"วันนี้ไม่ไปญาติมิตรที่ไหน หรือ" (เล่นไพ่)

(ร่วมฉัตร เล่ม 3 หน้า 498)

"... เธอยอมทนสัณนิศ ก็คงไปกันรอด"

"แต่ดิฉันก็ทนกินโซแปงโมสาร์ททุกวันไม่ไหว" (ยอมเป็นที่ระบ้ายากรรม
ของผู้ชีวิตน้อย ๆ ไม่ได้)

(รอยมลทิน เล่ม 2 หน้า 406)

"ผมเป็นนักกฎหมายก็จริง แต่ในด้านความสัมพันธ์ของมนุษย์แล้ว ผม
ยอมรับสภาพความเป็นจริงมากกว่าทฤษฎี" (แม้ทฤษฎีจะให้สิทธิ
สามีภรรยาเท่าเทียมกันทุกประการ แต่ความเป็นจริง สามีต้องเป็นผู้นำ
ของครอบครัว)

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 420)

อย่าเสียใจไปเลย คนเรานั้นก็เหมือนเครื่องจักร ถ้าชำรุดนิดหน่อย
ก็ซ่อมแซมแก้ไขไปได้ ถ้าไอตัวฟันเฟืองใหญ่มันพัง มันก็ต้องทิ้งกันไป
(ตาย)

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 202)

"เขารวยมากนะ พ่อ - แม้มีลูกสาวคนเดียว"

นิยน์ดาที่ชุมมีแวนฝัน และฉันก็รู้จักที่ชุมดีพอว่า เขาไม่ได้ฝันถึงก้อนเนื้อ
ในชุดมองดาการันแน่ หากฝันถึงเครื่องประดับก้อนเนื้อนั้นต่างหาก
(สมบัติของหล่อน)

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 311)

"คุณแมวที่รัก" เสียงนั้นหวานผิดปกติ "เช็ดที่เพื่อนคุณจ่ายค่าละครวิทยุ
ให้มาขึ้นปาข้างฝากระดองออกมาดังฝิงเลยจ๊ะ" (เช็ดไม่มีเงิน)

(มงกุฎหนาม เล่ม 2 หน้า 209)

2.1.4 ประโยคยาวแบบโวหารชนิดทวีความ ทมยันตีใช้ประโยคนี้เพื่อช่วยทวีความ
สำคัญของข้อความนั้นให้สูงขึ้น เป็นลำดับ ทั้งนี้ เพื่อเน้นให้เห็นความสำคัญของข้อความที่กล่าวมาตาม
ลำดับนั้น เช่นตัวอย่าง

"การรู้จักสรรพสิ่งทั้งหลายในโลกเป็นของประเสริฐ หากการรู้จักตนเอง
ประเสริฐกว่า"

(ทิพย์ เล่ม 2 หน้า 510)

"... จำไว้ละหนู ... ในโลกนี้ไม่มีอะไรเลยที่จะได้มาด้วยง่าย ยิ่ง
การรักษาสิ่งที่ได้มายิ่งยากกว่าร้อยละเก้าสิบล้าน"

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 347)

"... สายชั้นดี คือ สายที่ทำงานอย่างเงียบ ๆ เราไม่ต้องการนักสู้
ผู้สามารถ เพราะเราต้องการเพียงมันสมอง เราไม่ต้องการฆ่าเพราะ
เราต้องการเพียงรายงาน หากเมื่อถึงคราวเราจะถูกฆ่า เราก็ต้อง
ปิดปากให้สนิท ..."

(แนวสุตท้าย หน้า 888)

ฉันเดินออกไปหน้าบ้าน หวดตัวลงนั่งหิงตันชมพู่ด้วยความรู้สึกอ่อนแรง
... ชีวิตในวัยเด็กมักจะเป็นอย่างนั้น คือเราคิดว่าเราทำอะไรไป
ไม่ได้เสียหาย แต่แท้จริงเมื่ออายุมากขึ้น เราจึงได้รู้ว่า สิ่งที่เรา
ต้องทนในตอนเป็นผู้ใหญ่นั้น โหดร้ายยิ่งไปกว่า

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 213)

ณ บัดนี้ จุดที่ครอบครอง เธอยืนอยู่คือจุดเพียงวัน แน่แท้แล้ว หาก
... เวลา ... เคยคงที่หรือ อีกนานเท่าไรเล่า จุดเพียงวันจะ
เคลื่อนคล้อย เป็น ... บ่าย ... คำ การไถ่มาซึ่งอำนาจย่อม
ยากเย็น หากการชำระอำนาจไว้อย่างแสนเชื่องช้า ...

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 2 หน้า 188)

"... เขาบอกแก่ทุกคนในทุกรัฐว่ากราเซียไม่มีเวลาสำหรับร้องอะไร
อีกแล้ว กราเซียต้องระดมทรัพยากรทุกชนิดที่มีอยู่เสริมสร้างประเทศ
ให้มั่นคงให้ได้ แม้แต่ ... เด็ก ... เขาก็ถือเป็นทรัพยากรส่วนหนึ่งที่
ต้องใช้ ในเจเนอเรชั่นของเราอาจจะทำประโยชน์ให้กราเซียไม่เต็มที่
แต่เจเนอเรชั่นต่อ ๆ ไปจะต้องดีขึ้น ... ดีขึ้น ... จนกระทั่ง
สมบูรณ์แบบ"

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 2 หน้า 208)

ปลายเข็มที่เข็มลงบริเวณกล้ามเนื้อ ไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกสะทึงสะเทือนใด ๆ
ทั้งสิ้น เพราะความรู้สึกเจ็บแปลบปลาบในหัวใจมีมากเกินไป ...

(อุกกรรม เล่ม 2 หน้า 507)

"หม่อมฉันในฐานะทาสต่าง ... ทาสแห่งความภักดี ทาสแห่งความ
งาม ... ความงามที่ถูกกล่าวขวัญว่า ... จะงามงามสามโลกก็เหลือหา
สมเป็นนางพญาอันสูงสุด บ่ควรคู่กับผู้ใดในมนุษย์ ควรสมมุติแต่กษัตริย์
ชาติดิยา ... และหม่อมฉันก็ได้ประจักษ์แล้วว่า นอกจากความงามที่หา
สามโลกเปรียบมิได้ น้ำพระทัยของฝ่าพระบาทยังยิ่งไปกว่านั้น ..."

(รักที่ต้องมนตรา หน้า 497)

"ขอบคุณที่อุทิศคำห่ออกความเห็น ดีเหมือนกัน คิดฉันจะได้สมญาว่า "แม่มด
เจ้าเสน่ห์" เพราะสามารถปกกลอกได้มากที่สุดในเวลาอันรวดเร็วที่สุด
และอาจจะ เป็นอนุที่ดำรงตำแหน่งสั้นที่สุดด้วย"

(สายรุ้ง เล่ม 2 หน้า 51)

สำหรับเมียน้อย ... หากมีแต่ความสุข ในไม่ช้าเราจะเป็นเพียงเมีย
ผ่าน เพราะผู้ชายไม่พอใจ เพียงแต่ความสุขอันชั่วช้า จ่าเจ แต่ผู้ชาย
จะแสวงหาความสุขที่เขาคิดว่าจะมีมากขึ้น ... มากขึ้น ... ตลอดไป

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 536)

"ถ้าคุณลงมือทำงานในวันนี้ อย่าหวังว่าเกียรติยศจะมาถึงคุณในวันรุ่งขึ้น
มันอาจจะมาถึงในสิบปี ... ยี่สิบปีข้างหน้า หรือไม่มีวันมาถึงเลยก็ได้"

(มงกุฎหนาม เล่ม 2 หน้า 342)

2.2 ประโยคยาวขึ้น (Isocratic sentence) คือประโยคที่มีขนาดยาว ปกติแล้วจะ
ประกอบด้วย ประโยคเนกัตถประโยค หรือสังกรประโยค ซึ่งช่วยขยายความแก่กัน ในกลุ่มประโยค
นั้น ประโยคชนิดนี้มีทวน นาคะบุตร¹ จำแนกออกไว้เป็น 3 ชนิดคือ ประโยคยาวขึ้นชนิดที่มีการขนาน
ความ ประโยคยาวขึ้นชนิดที่มีการสมดุลในเนื้อความ และประโยคยาวขึ้นชนิดที่มีการชักความ

¹ มีทวน นาคะบุตร ศิลปะการแต่งผู้ชนะสิบทิศของยาขอบในด้านท่วงทำนองแต่งและ

สำหรับนวนิยายของทมยันตีมีการใช้ประโยคยวาวขึ้น (Isocratic sentence) อยู่ทั่วไป และปรากฏอย่างเด่นชัดได้แก่ ประโยคยวาวชนิดที่มีการขนานความ

ประโยคยวาวขึ้นชนิดที่มีการขนานความ คือประโยคที่มีเนื้อความเป็นคู่ขนานและคล้องความกันโดยใช้สันฐานคู่ เป็นตัวเชื่อมข้อความนั้น สันฐานคู่ที่นำมาใช้เป็นตัวเชื่อมได้แก่ คำว่า ทรายโค - ทรายนั้น ดันโค - ดันนั้น เมื่อโค - เมื่อนั้น เช่นตัวอย่าง

ฉันกระวนกระวายอยู่เจียน ๆ เหมือนเด็กที่ห่ามิด ถ้าถูกผู้ใหญ่ทำโทษแล้ว ก็สิ้นเสียงกันไป แต่ทรายโคที่ผู้ใหญ่ยังนิ่ง เด็กก็ยังหวาดระแวงอยู่ทรายนั้น

(อันธการ หน้า 155)

ลูกตาคุณม้าวาด ... นักถ่ายรูป เห็นวิวสวยออกใจไว้ไม่ได้ฉันโค นักเขียนรูป เห็นดาไครสวยก็อดไม่ได้ฉันนั้น คุณรู้ไหม

(สำรองรัก หน้า 350)

"และฉันว่าดวงจันทร์เป็นขวัญแห่งราตรี และพระสุริย์เป็นขวัญแห่งทิวา กับแสงสวรรค์เป็นขวัญฟ้าฉันโค เขาก็ขอลาเธอฉันเป็นประจุจุหลาบงาม ประจําใจเขาไปฉันนั้น"

(ศิษสาวาท หน้า 225)

"ที่ย่อเรื่องให้หนูหน่อยนะ ชำนิคเกิดสวาทละ 2 - 3 หน้า ก็พอ นะที่แฉะนะ"

"คนฟังเข้าอ่อน เพราะเพื่องวางปากกาเข้านอนมาหยก ๆ นักร้องเมื่อลงจากเวที ก็เกียจร้องเพลงฉันโค นักเขียนพอวางปากกาก็ก็เกียจจับอีก ฉันนั้น ..."

(มงกุฎหนาม เล่ม 2 หน้า 208)

วาดนิกอยู่เสมอว่า ความเชื่อเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์มีความหวัง ถ้า เมื่อโค มนุษย์ขาดความเชื่อมั่น ความหวังซึ่งหล่อเลี้ยงหัวใจอยู่ก็จะหมดไป และเมื่อนั้น มนุษย์ก็จะไม่ติดกับท่อนยนต์กลไกอะไรขึ้นหนึ่งเท่านั้นเอง

(ร่มฉัตร เล่ม 3 หน้า 175)

"สมการยอมไม่กินไก่วัดฉันใด ผมก็ไม่เคยยุ่งกับพวกนี้ฉันนั้น ไปหากินที่อื่นดีกว่า ไม่เสียการปกครอง"

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 103)

"คุณเมย์ ผู้ชายด้วยกันนะเขาตลกกันไม่ค่อยผิดหรอกนะ เขาดูความรู้สึกของผมที่มีต่อคุณออกฉันใด ผมก็ดูเขาออกฉันนั้น ..."

(สายรุ้ง เล่ม 2 หน้า 78)

... อาวุธของผู้หญิงนั้นมีอยู่หลายประการ การพูดมากมีทั้งคุณและโทษฉันใด อาการยืมเฉยของผู้หญิงก็มีทั้งคุณและโทษฉันนั้น ...

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 30)

ถ้าคุณอาศัยได้รู้ว่า ความรักถูกมิใช่เพียงการตามใจ และให้โดยไม่มีขีดขึ้นบางที ... ทางชีวิตของบุตรสาวคนใหญ่ คงจะได้ดำเนินไปในรูปนี้ ... มีที่แข็งกระด้างทำให้ภาชนะที่ปั่นแฉกหักลงฉันใด การใช้แต่พระเดชก็ยอมทำให้ชีวิตมนุษย์ราวฉาดลงฉันนั้น ทว่า ... มีที่อ่อนปวกเปียกไม่มั่นคงยอมไม่สามารถขึ้นรูปภาชนะปั่นได้ฉันใด พระคุณประการเดียวที่ใช้วางวิถีชีวิตมนุษย์ไม่ได้ ฉะนั้น ...

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 2 หน้า 624 - 625)

"... ผมยังไม่เห็นเลยว่าคุณได้พยายามแก้ไขในข้อที่ขัดแย้งกันอย่างสุดฝีมือจน ... แล้วลงไปพูดกับเธอใหม่ ถ้าเธอพูดด้วยตรงใจ แสดงว่ายังมีทางแก้ไขตรงนั้น"

(อย่าลืมฉัน เล่ม 2 หน้า 273)

2.3 ประโยคสั้น (Attic sentence) หมายถึง ประโยคชนิดที่เป็นเอกถลประโยคเป็นส่วนใหญ่ ประโยคลักษณะนี้อ่านง่าย แต่ค่อนข้างมีความหมายน้อย หมายความว่าจึงมักไม่ใช้ประโยคชนิดนี้มากนัก นอกจากจะใช้ในบทสนทนาบ้าง และใช้ปะปนอยู่ในบทบรรยายความที่มีลักษณะเชิงสั่งสอน หรือบรรยายให้เห็นนาฏการของตัวละคร เช่น

"เอ็งจะทะเลาะทะเล้นอะไร ข้าไม่ว่าหรอก ... แต่เรื่องนี้ ... ขอเสียที่เถอะวะหงตางคงอาชุนมากแล้ว และที่ทำไมก็ไม่เห็นมีพิษมีภัยกะใคร ส่วนใหญ่

ก็ช่วยทุกข์ทางใจของคนที่ไม่ไปหา ที่เขาให้มาก็ด้วย เสน่ห์หา หลงตาก็กินมั่ง
เลี้ยงลูกศิษย์มั่ง ใครเล่าจะไปขอ ก็ให้ คนเรามันต้องจำแนกฟามดี ฟาม
ชั่วให้ออก ถ้าดีมากกว่าชั่ว ก็หักกลบลบไปเสีย คนบางคนนะ ... ถ้าไม่
ไปหาพระรัตนันต์ ไม่ไปหาหมอ มันทก็ต้องบ้า ... หลงตาก็คน มีดีมีชั่ว
ประสาคน หากที่นับถือว่าดีมากก็คือ รู้ตัวว่า หากอยู่ในผ้าเหลือง จะมัว-
หมองก็เลยสึกเสีย ที่เื่องจะตั้งตัวเป็นเจ้าแม่ล่ะ เื่องอย่าคิดว่าสนุก แรก ๆ
มันก็อาจจะสนุกอย่างว่า แต่พอนานเข้า มีคนมานั่งเล่าความจริงทุกซั้ให้เื่อง
ฟังทุกวัน ๆ วันละหลาย ๆ คน คราวนี้เื่องจะรู้ว่า มันไม่สนุก ใจมันจะ
ห่อเหี่ยว ลงท้ายเจ้าแม่ดาวเื่องก็จะบ้าเอาน่ะนา"

(ดาวเื่อง เล่ม 2 หน้า 252)

"หนู ... ล้างหน้าให้ท่านสักหน่อยซิจ๊ะ"

ส่วนไหนกันเล่าคือหน้า ... หน้าที่เคยแยมเยื่อน กรู้มกรุ้มพริ้มพราย
หน้าที่เคยบอกรัก ชอบ ชัง หน้า ... ที่มนุษย์นับถือกันนัก ... ทุกคนถึง
จะไม่มองตรง แต่ก็ชำเลืองดูสรี ที่ยื่นมือออกไปรับมะพร้าวลูกนั้นด้วยที่ทำ
เจียบขริม มันคง ไม่หว่าดหรั้น ไม่สั่นสะท้าน ไม่รำไห้ สะอื้นอาวรณ์ ...
มือพอมบาง เท้ามะพร้าวลาดลงจากส่วนบนลงสู่ล่าง ริมฝีปากซีดขมูบขมิบ
เล็กน้อย ไม่มีใครรู้ว่า เธอกล่าวคำอาลาในชั้นสุดท้ายว่าอะไร

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 2 หน้า ๑๑๑)

ที่วาดจำได้ก็คือ ภาพคนจีนนั่งกางเกงแพรบังฉิ่น เสื้อกุยเฮงอย่างดี
นั่งรถลากเก้ ๆ กัง ๆ อยู่กลางถนน ครันมีคนร้องบอกว่า "หลีกไปทางอื่น
อาแปะข้างมา"

ผู้ที่นั่งเฝ้าเตี้ยมจนเห็นหันทองเหลืองอร่ามไปทั้งปาก

"ม่ายเบ๊งลายน้อ ข้างมีเจ้าของ ไม่ต้องกลัว"

แม่กลืนหัวเราะคิก "เออ ... เคียวก็รู้ ..."

แค่หอร่างสูงใหญ่มีน รุ่งเรืองตรงมา โดยมีทราดคู่กับบนคอไล่คนเสียงดัง
ว่า "หลีก ... หลีก ..."

ฝ่ายที่ลากรร็องได้คำเดียวว่า "ซีเลียวอ้า"

จากนั้นก็ปล่อยคารรถลาก ปล่อยให้คนนั่งหงายหลังผลึง ขาซีฟ้า ตัวเอง
วิ่งทางเปียซีไปตามถนน ปากยังตะโกน "อ้าวซีเลียวอ้า" ไปตลอดทาง
และคนนั่งเอง หอดูกขึ้นได้ก็ออกวิ่งไปในทางเดียวกัน หวดหวัดกับวง
อันยาวที่คว่ำรถลากคันนั้นฟาดเสียวยับเยิน แล้วจึงวิ่งลี้วต่อไปอีก เสียงคน
ที่กลืนลมหายใจไปตาม ๆ กัน ถอนใจดังเชือก

(ร่วมฉัตร เล่ม 1 หน้า 725 - 726)

... ขณะที่เดินผ่านห้องรับแขก ปรากฏว่ามีแสงไฟสว่างจ้า ดันจึง
ชะโงกหน้าเข้าไปดู ปรากฏว่าคุณเกาเหล่านั่งอยู่บนเบาะหน้าเปียโน มือซ้าย
เท้าคาง คาลอย มือขวาลูบคลำบนคีย์สีขาวนั้นไป - มา นาน ๆ จึงจะ
กดให้ดังบ้องแบ่สักครั้ง ตอนแรกดันยังนึกกันว่าคุณเกาจะแอบลงมาหัดเล่น
เจ้าเครื่องดนตรีชนิดนั้นตอนดึก ๆ แต่แล้วขณะที่ดันขยับจะเดินจากไปเสียง
เพลงก็กระหึ่มขึ้น ท่วงทำนองแปลก จนดันต้องหยุดฟัง แต่ก็กระห่อนกระแต่น
คล้านคนเล่น เล่น ๆ หยุด ๆ จนสุดท้ายจึงเป็นเพลงเศร้า ... คุณเกา
นั่งตัวตรง ใบหน้าก็มจมนิดอก ตัวโยกไปมาเล็กน้อย ทำนองเพลงนั้น มี
ลักษณะคล้ายเสียงคนสะอื้น จนทำให้ดันยิ่งเกิดความรู้สึกตื่นตัน จึงขยับย่อง
จะกลับไปห้อง แต่แล้วเสียงเพลงนั้นก็หยุดทันควัน ดันเห็นคุณเกาขบหน้าลง
กับท่อนแขน นิ่งอยู่ทำเนิ่นนาน ...

(รอยมลทิน เล่ม 1 หน้า 258 - 259)

3. ท่วงทำนองแต่งด้านการใช้จำนวนโวหารและการบรรยายความ

ในการศึกษาวิเคราะห์ท่วงทำนองแต่งด้านการใช้จำนวนโวหารและการบรรยายความนี้
ผู้ศึกษาได้แยกการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเด็น คือ

3.1 ท่วงทำนองแต่งด้านการใช้จำนวนโวหาร

3.2 ท่วงทำนองแต่งด้านการบรรยายความ

3.1 ท่วงทำนองแต่งคำการใช้สำนวนโวหาร

การใช้สำนวนโวหาร เป็นศิลปะของการใช้ภาษาในการประพันธ์อีกลักษณะหนึ่ง เพราะเป็นการนำถ้อยคำภาษาที่มีความหมายอย่างหนึ่งมาพูดหรือ เขียนให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านเข้าใจความหมายไปตามความรู้สึกนึกคิดของผู้พูดหรือผู้เขียน โดยปกติแล้ว สำนวนโวหารช่วยให้ผู้รับสาร เกิดมโนทัศน์ หรือจินตนาการกว้างขวาง ชัดเจนกว่าการพูดหรือเขียนด้วยภาษาอย่างตรงไปตรงมา แต่การที่จะใช้สำนวนโวหารได้ดีเพียงใดหรือบรรลุจุดมุ่งหมายได้นั้น มีองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ ๖ ความรู้ ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมและภาวะทางสังคมของผู้ส่งสารนั้น ในขณะเดียวกัน การใช้สำนวนโวหารของผู้ส่งสาร คือผู้พูดหรือผู้เขียนก็สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ ตามองค์ประกอบดังกล่าวด้วย แต่จะอย่างไรก็ตาม นักพูดหรือนักเขียนแต่ละคนต่างก็มีลีลาการสร้างและใช้สำนวนโวหารเป็นไปตามรูปแบบอันเป็นลักษณะเฉพาะของตน และแตกต่างกันไปตามความถนัดชัดเจน ซึ่งความแตกต่างของการสร้างและการใช้สำนวนโวหารนี้ ชลธิรา กลัคอยู่¹ ได้จำแนกไว้หลายลักษณะ ได้แก่ สำนวนภาษาถิ่น ๗ กระชับสื่อความหมายตรงไปตรงมา สำนวนยาว มีประโยคเชื่อม มีคำขยาย สำนวนกำกวม สำนวนสื่อภาพที่มีชีวิต มีรายละเอียด มีสีสันและแสง สำนวนสื่อเสียงและให้รสทางขนสัมผัส สำนวนโวหารเชิงกร้าว ทุตัน สำนวนโวหารเรียบ รื่นหู ห่าให้อ่อนหวาน สำนวนภาษาลมัยใหม่ และสำนวนโวหารแบบโบราณ เป็นต้น และผลจากการศึกษาการใช้สำนวนโวหารในนวนิยายของทมยันตี ทั้ง 19 เรื่อง สามารถจำแนกลักษณะเด่น ๆ ในการใช้สำนวนโวหารของทมยันตีได้ดังนี้

3.1.1 สำนวนโวหารยาว มีประโยคเชื่อมและคำขยาย ตามปกติแล้วทมยันตีจะใช้ประโยคชนิดยาวขึ้น (Isocratic sentence) และประโยคยาวแบบโวหาร (Ciceronian sentence) ในการประพันธ์นวนิยายอยู่แล้ว เพราะการใช้ประโยคดังกล่าวช่วยให้แสดงความคิดเห็นได้กว้างขวาง ใช้ถ้อยคำได้สะดวก ทั้งสื่อความหมายได้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ผู้ประพันธ์ต้องการ ดังนั้นนวนิยายของทมยันตีจึงมักมีสำนวนโวหารค่อนข้างยาว มีทั้งประโยคเชื่อม คำขยาย คำเชื่อมและโวหารที่แสดงภาพพจน์แพรวพราว เช่นตัวอย่าง

... หากชีวิตคน เปรี๊ยะ เหมือนดวงเทียน ชีวิตของเด็กหญิงแมวกก็ เทียบ

เท่ากับเทียนที่เพิ่งจุดลุกรุ่งโรจน์ แม้จะมีน้ำตาหยาดน้อยบ้าง ก็ไม่เหมือน

¹ชลธิรา กลัคอยู่ และคนอื่น ๆ การใช้ภาษา หน้า 213 - 217

เขียนชีวิตของอุณยาที่หกล้านสิบหกล้านทุกที หยคน้ำตาเขียนที่กองพะ เนินอยู่นั้น
คือเครื่องวัดความยาวนานแห่งกาลเวลาที่ผ่านไป และความทุกข์ที่อุณยา
ผจญนับนานปี ...

(มงกุฎนาม เล่ม 1 หน้า 384)

"นักหนังสือพิมพ์นั้น เขายืนอยู่ตรงกลางระหว่างโลกดีสุดกับเลวสุด เพราะ
โลกสองซีกนี้เท่านั้นที่มีข่าวมากที่สุด เพราะเหตุนี้เขาก็อดที่จะเปรียบเทียบ
โลกทั้งสองซีกนั้นไม่ได้"

"แล้วมันเป็นความผิดของคนในโลกทั้งสองซีกนั้นหรือ การเกิดมาก็หรือเลว
เราเลือกไม่ได้ แต่เราก็พยายามที่จะเอื้ออาหารต่อกัน คนที่เกิดมาก็ต้อง
พยายามช่วยโลกอีกซีกหนึ่งเท่าที่เขาช่วยได้ เท่าที่เขาให้ได้ แต่ก็ไม่ใช่ให้
จนหมด และคนในโลกอีกซีกหนึ่งก็ต้องพยายามช่วยตัวเองด้วย ไม่ใช่คอยรับ
คอยบ่นว่าไม่มีใครช่วยเหลือ คนที่ประสบความยากลำบากนั้น มีมากมายซึ่ง
บางทีเราก็ไม่รู้ด้วยซ้ำไปว่าเขาไปอยู่ในซอกไหน มุมไหน แต่พอมีข่าวตลุม
ขึ้นมาก็จะคิดว่าคนในอีกซีกหนึ่งหันหน้าไม่ช่วยเหลือ มันยุติธรรมหรือ เหลือ"

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 2 หน้า 322)

"หม่อมฉันเคยผ่านความรักที่คิดว่าเป็นที่สุด หาสิ่งใดเทียบมิได้มาแล้วถึง
สองประการ ความรักประการแรก คือความรักของสมเด็จพระเจ้าแม่ที่ทรงมีต่อ
หม่อมฉัน และความรักประการที่สองคือ ความตุดตัมแบบหนุ่มสาว แต่ครั้งนี้
หม่อมฉันเพิ่งรู้ว่า ความรัก ที่หม่อมฉันได้รับอีกประการหนึ่งนั้น มีทั้งรัก
และภักดี รักอย่างถวายชีวิต ... หม่อมฉันเคยบอกกับผู้หญิงคนหนึ่งมาแล้ว
ว่า หม่อมฉันรักเขาด้วยหัวใจทั้งหมด บัดนี้ หม่อมฉันขอพูดว่า หม่อมฉันขอ
ถวายความภักดีไว้แทบพระบาท สำหรับคุณค่าของน้ำพระทัยอันหาที่เปรียบ
มิได้นั้น ... หม่อมฉันฝากหัวใจไว้ที่คน ๆ หนึ่ง แต่จะฝากชีวิตไว้ที่นี้ ..."

(รักที่ต้องมนตรา หน้า 529)

3.1.2 ส่วนนวนิยายสื่อภาพที่มีชีวิต มีรายละเอียด มีสีสัน แสง เสียง และโทรทัศน์

ทางยานสัมผัส ทุนันดี เป็นนักเขียนที่ได้ชื่อว่าใช้ภาษาได้ถูกอกถูกใจคนอ่านมาก ส่วนหนึ่งเป็นเพราะ

ความประณีตในการใช้ถ้อยคำ ทั้งในบทสนทนาและการบรรยายความ ช่วยให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ (Image) หลาย ๆ แบบอย่างเด่นชัด ทั้งมีรายละเอียด สีสัน กลมกลืนกันโดยตลอดราวกับมีภาพเหล่านั้นปรากฏอยู่ต่อหน้า บางครั้งก็ให้ความรู้สึกทางเสียง และให้รสทางขนสัมผัสตะเคล้ากันไป ค้วย เช่นตัวอย่าง

"รถสีมีสตาร์คันนี้ เมื่อก็แซงปาดหน้าเราขึ้นมา แต่แล้วก็มาตัดไฟแดง
พร้อม ๆ กัน คุณดูหน้าแกซิ ..."

หนุ่มน้อยคนขับ ผมยาว พู สมสมัย หากถูกดมตีจนเป็นกระเซิง ดวงหน้าซูบ
เรียวราวกับคนอดอาหาร มีเค้าตุงจริงมาจากทางไกล แล้วได้หยุดผ่อนลม
หายใจชั่วครู่ และ ... ครั้นไฟเขียวสว่างวาบขึ้น เจ้าตัวก็ขมวดคิ้ว
เข้าเกียร์อย่างเอาเป็นเอาตาย ก่อนจะออกรถกลางปฏิบัติการแซงอย่าง
โลดโผนต่อไป

(เล่า หน้า ๘1)

... ลูกน้อย มอมกบโก๋จนเห็นปมกระดูกทุกปม ผมยาวมุ่มเหยิง เสื้อผ้า
สมปรก มอมแมม เล็บที่ตะกุดพื้น ตะกุดฝ่าเท้าทางหนีมนุษย์ เว้าแหว่ง
บางครั้งเลือกโหมม นาน ๆ ครั้งหรือก ดวงตาแกจึงมีแววจดจาลาง-
เลือน คล้ายฝัน พอที่จะเรียกมันได้ว่า "แม่จ๋า ..." จากนั้น ...
แกก็จะเข้าสู่สภาพเดิม สภาพของสตรีที่ถูกทำร้ายจนกลัวลาน

(เล่า หน้า 200)

มือข้างที่มีได้ถือไฟฉายส่องสะท้อน เพราะรู้ราคาดีว่าวัตถุอยู่ต่อหน้าสูงค่า
ปานใด ... เสียง หวัง ... หวัง ... หวังขึ้น ถมเย็นสะท้อนโซซเข้า
มาในท้องได้อย่างประหลาด กลิ่นเครื่องสำอางอับ ๆ จรุงขานไปทั่ว
ในมมมิตดูเหมือนจะมีเสียงเสื้อผ้าเสียดสี และอาการเคลื่อนไหวแผ่ว ๆ
ขึ้น ไฟฉายขนาดจิ๋วเบนแสงไปทันที ทว่าตรงนั้นว่างเปล่า กลิ่นหอมโชย
ชายผ่านไปในระยะใกล้ ราวกับมีใครเดินเฉียดไปกระนั้น ...

(พิชสวาท หน้า 199 - 200)

ม่านสีแดงสดประดับลายนกทอง ค่อย ๆ เลื่อนขึ้นสู่เบื้องบนอย่างช้า ๆ ฉากภายในเป็นรูปวาดแอบสแตรคง่าย ๆ หากใช้แสงสีอินฟราเรดตรงตงามเข้าช่วยประกอบด้วยเสียงบรรยายถึงความเป็นไปของอยุธยาตอนปลาย ตอนใดที่กล่าวถึงการศาสนา แสงสีก็จะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีทองเหลืองอร่าม ระคนเสียงประกอบท่วงนองสวดกระหึ่มชวนให้คนฟังเกิดความรู้สึกซาบซึ้งกันอย่างประหลาด

(พิเศษวาท หน้า 375)

สะพานยาวทำน้ำว่างเปล่า มีแต่ความมืดสลัว แสงที่หยอตามต้นลำพูชายน้ำ วาบวับ เสียงเครื่องดนตรีของเรือเร็วที่คุ้นหูดังอยู่ไกล ๆ ฟองคลื่นทำน้ำที่แตกกระจายขึ้นขาวเป็นเงา ๆ ยังมาลนชะเง้อตามพลาญถอนใจ ไม่ไกลนี้เอง ... เพียงแค่เอื้อม ... แค่นี้ ... แต่ทำไมหนอช่างแคล้วคลาด กันไปได้ทุกครั้ง ...

(อุกรรม เล่ม 2 หน้า 588)

ทันทีที่ไฟดับลง สภาพของโรงทึมก็เปลี่ยนไป หัวห้องมีเพียงแสงไฟสีแดงสลัว นาน ๆ ก็สลับสีเป็น ม่วง เขียว เหลือง ผู้คนเริ่มทยอยเข้ามา เสียงดนตรีกังวานลั่นแสบแก้วหู ล้วนแต่ใช้จังหวะร้อนแรงคึกคักทั้งสิ้น ฉันทอบดูแสงไฟที่เปลี่ยนสีหน้าผู้คนให้เป็นไปได้ต่าง ๆ บางครั้งแดงจัด จนทำให้รู้สึกคล้ายกับว่าทุกคนกำลังตกอยู่ในกองเพลิงอันร้อนแรง และบางคราวเป็นสีเขียว ทำให้ทุกคนราวกับซากศพที่กำลังยึดกอง แสงไฟเหล่านั้นคือ ตัวแทนแห่งอารมณ์ของมนุษย์นั่นเอง บางคราวเร้าร้อน บางคราวริษยา ซึ่งล้วนแต่เป็นทางที่ทำให้มนุษย์มีคดียิ่งขึ้น

(รอยมรดก เล่ม 2 หน้า 8 - 10)

บ้าน ... เก้าแก่ ทวดโหมม แม้แต่นั่งจุกที่นั่งมองดูลูกสาวอยู่ห่าง ๆ ก็จะมีสังขารไม่แตกต่างอะไรกับบ้านหลังนี้ ... ดวงหน้าที่มีแต่ริ้วรอยเหี่ยวย่น แลดูคล้ายภาพวาดในกระดาษเก่า ๆ ดวงตาก็เลื่อนลอยและริมฝีปากดกย้อย บอกถึงดวงจิตที่ไม่ยอมอยู่ภายใต้การควบคุมใด ๆ เลื้อยคองกระเช้าสีแสดแปด

มีรอยเขียนอย่างไม้เป็นหย่อม ๆ ไร่รวงดอกพราว เก๋ามอม ความหลวมของคอ
เสื้อแลลลอปไปเห็นส่วนอกที่มีแต่กระดูกและแขนที่กอดรอบหัว เข้าไว้ ก็มีสภาพ
ไม่ผิดกับท่อนกระดูกที่เห็นข้อโปนปมหมดทุกข้อ ...

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 2 หน้า 281)

๓.1.3 ส่วนนวนโวหารสมัยใหม่ ส่วนนวนโวหารประเภทนี้หมายถึง การใช้ส่วนนวน
โวหารที่มีลักษณะทางโครงสร้างของประโยคเลียนแบบโครงสร้างประโยคในภาษาอังกฤษโดยไม่คำนึง
ถึงความถูกต้องตามแบบแผนทางโครงสร้างของประโยคในภาษาไทย จุดมุ่งหมายสำคัญในการใช้ส่วนนวน
โวหารชนิดนี้ ก็คือ ต้องการให้มีส่วนนวนโวหารแปลกออกไป และเพื่อให้ข้อความนั้น เป็นที่สนใจของผู้อ่าน
ทั้งการใช้โวหารในลักษณะนี้ก็สามารถใช้ถ้อยคำภาษาประกอบการสนทนาและการบรรยายความได้อย่าง
กว้างขวาง แพร่พราว ทำให้มีประติมากรรมทางภาษาได้ง่าย หมออินต์ได้นำส่วนนวนโวหารชนิดนี้มาใช้
อย่างมากมาย เช่นตัวอย่าง

"คุณใหญ่ไปเถอะ พวกเราจะจับแท้กซี่ไปเอง"

(อันธการ หน้า 127)

... สำหรับ เอเดน - ยัง - โซน เธอซ่อนความเสียบขาดและเฉลียว
ฉลาดไว้ภายใต้หน้ากากของความเป็นผู้หญิงนั้นเอง ...

(แนวสุกท้าย หน้า 430)

... เงาแห่งวัดกุสีทองและสีแห่งสายสะพายเด่นชัดขึ้นมาจนคุณหญิงสามารถ
ที่จะเล่าประวัติความเป็นมาแห่งเครื่องราชอิสริยาภรณ์นั้นได้ทุกชิ้น หากไม่มี
ชิ้นใดเลยที่ได้มาเพราะกรรมดีของตนแท้ ๆ ...

(พิชสวาท หน้า 514)

... คุณหมอใหญ่ ร่างสูง ก่อนข้างอ้วน ท่าทางใจดี หันมามองฉันนิ่งอยู่สักครู่
หนึ่ง แววตาภายใต้แว่นตาขาวหนาเปอะ สดคลงจนเห็นได้ชัด ...

(รอยมดหิน เล่ม 1 หน้า 141)

... และแล้ว ... หันทีที่มีแขกใหม่อย่างเข้ามา ฉันถูกเรียกตัว ก้าวแรกที่
ย่างออกไป หมายความว่า ฉันได้เริ่มเปิดฉากชีวิตใหม่แล้ว ค่ายมือของ
ฉันเอง ...

(รอยมดหิน เล่ม 2 หน้า 11 - 12)

... ประดูกระจกด้านหน้าถูกผลักให้เปิดออกกว้าง ไอเย็นพุ่งผ่านออกมา
เด็กสาววัยรุ่นในเครื่องแต่งกายชุดไทยเรอตัน เดินเข้ามาต้อนรับอย่าง
รวดเร็ว ...

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 517)

... ใบหน้าของคุณอ้อย เบื้องหลังคันทรี มองดูคล้ายมีหมอกบาง ๆ ปกคลุม
อยู่แววตาค่อนข้างแห่งลึงจับนิ่งอยู่ที่ปลายนุหรีในนิ้วมือ ...

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 518)

๓.๑.๔ ไวยาหารขัดแย้ง เป็นไวยาหารชนิดที่มีการนำคำหรือข้อความที่มีความหมายตรง
ข้ามกัน มาเรียงต่อกันโดยรักษาสมดุลของข้อความไว้ ทำให้มีลักษณะเหมือนกับจะขัดกันเองและไม่
น่าจะเป็นไปได้ แต่เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าเป็นความจริง ไวยาหารประเภทนี้เป็นไวยาหารอีกแบบหนึ่ง
ที่หมยันตินำมาใช้ประกอบการบรรยายความและบทสนทนาเพื่อเร้าอารมณ์สะเทือนใจผู้อ่านได้อย่างดี
และจะสังเกตการใช้ไวยาหารชนิดนี้ได้โดยหมยันตินี้มักจะใช้คำว่า "หาก, แต่" เป็นคำเชื่อมอยู่ด้วยเสมอ เช่น
"ทหารเป็นไม่ได้ทุกอย่างหรอกลูก ทหารเป็นคนที่ถูกปกครองที่ดี แต่เป็น
นักปกครองที่เลว"

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 491)

... มนุษย์เคยอยากได้อ่านางเพราะคิดว่ามันจะอ่านวยความผาสุกให้ แต่
ความผาสุกที่แท้จริงไม่ต้องการอ่านางเลย ...

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 2 หน้า 360)

แท้จริงการแต่งงาน คือ การเปิดหน้าแรกของนิยายชีวิต ซึ่งมีทั้งความขมขื่น
ชิงชัง และการต่อสู้ การต่อสู้ที่ร้ายแรงที่สุด มิใช่เป็นการต่อสู้เพื่อครอบครัว
หากเป็นการต่อสู้ภายในครอบครัวต่างหาก

(มงกุฎหนาม เล่ม 2 หน้า 99)

"... ผมคงไม่มีความสุข ถ้าต้องอยู่กับคนที่ผมไม่รัก แต่ผมเพิ่งรู้ว่า การที่เรา
มีคนที่เรารัก รักมาก บางทีก็หาความสุขไม่ได้เหมือนกัน ..."

(คู่กรรม เล่ม 2 หน้า 180)

“สิ่งที่มนุษย์ทำได้ง่ายที่สุดคือ การพูด และสิ่งที่มนุษย์ทำได้ยากที่สุดคือ ทำให้
ได้อย่างที่ตัวพูด”

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 528)

3.1.5 ส่วนวนโวหารเพื่อสร้างภาพพจน์ (Figures of speech) การสร้างภาพพจน์

หมายถึง วิธีการสร้างมโนภาพให้เกิดขึ้นด้วยการเลือกสรรถ้อยคำมาเรียบเรียงเป็นโวหาร เพื่อให้
ข้อความที่จะกล่าวนั้นมีความแบบยลขึ้น ชวนให้จดจำ น่าคิด และมีประสิทธิภาพต่อความเข้าใจ ความรู้สึก
นึกคิดของผู้อ่านยิ่งกว่าการใช้ข้อความในเชิงบอกเล่าอย่างตรงไปตรงมาตามธรรมดา ในขณะเดียวกัน
การสร้างภาพพจน์ของนักเขียนแต่ละคนก็จะมีแบบแผนหรือลักษณะ เฉพาะตัวที่แสดงให้เห็นแนวการใช้
ซึ่งสามารถแยกให้เห็นถึงความแตกต่างกันได้อย่างเด่นชัดอีกด้วย และจากการศึกษานวนิยาย ของ
หมยงค์ทั้ง 10 เรื่องแล้ว หอจะสรุปลักษณะการใช้ส่วนวนโวหารเพื่อสร้างภาพพจน์ได้ดังนี้

3.1.5.1 ส่วนวนโวหารชนิดกล่าวเย้ย กล่าวประชด (Irony หรือ Sarcasm)

เป็นส่วนวนโวหารชนิดที่ “เริ่มตั้งแต่ขึ้นต้นด้วยการประชดประชันเยาะไปจนถึงแตกคั่นและเหยียดหยาม
เป็นขั้นที่สุด แต่มีได้กล่าวตรง ๆ มีวิธีการพูดที่ตึงใจให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายที่แท้จริงเอาเอง”¹ ด้วย
การใช้ถ้อยคำและโวหารอย่างแบบยล อันมีทั้งการเสียดสี แยกคั่น อากตาง ลดเลี้ยว ยอกย้อน ค่อนซอก
ต่าง ๆ บางทีก็มีการใช้ถ้อยคำด้วยอารมณ์ขันเพื่อล้อเลียน เหยียดหยาม เหน็บแนมหรือชี้ให้เห็นข้อบกพร่องและ
ความไม่ฉลาดของสิ่งที่ต้องการกล่าวถึง โวหารเช่นนี้ผู้แต่งมักจะสร้างทำเป็นใจ ดังนั้นความหมายที่
แท้จริงคือ ความฉลาดนั่นเอง ...² โวหารประเภทนี้ หมยงค์ซึ่งเป็นนักประพันธ์ประเภท “ปากคม”
ได้นำมาใช้ในนวนิยายของตนอย่างมากมาย และใช้ได้อย่างคมคาย เหมาะสมกับเนื้อเรื่องและบุคลิกของ
ตัวละคร ทำให้เข้าถึงอารมณ์ของผู้อ่านได้อย่างดี การใช้โวหารชนิดนี้ นอกจากหมยงค์จะนำมาใช้ให้
สอดคล้องกับเนื้อเรื่องและบทบาทของตัวละครแล้ว ยังกล่าวไปถึงมนุษย์ สังคม การเมือง ความรัก และ
บุคคลทั่ว ๆ ไปในสังคมด้วย เช่น

¹ ภูทาบ มวลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 130

² สิทธา หิณญาวตล และทิพย์สุเนตร นาคธน การอ่านและการพิจารณาหนังสือ หน้า 21

... ฉันยังไม่รู้จักค่าของเงิน ไม่เคยรู้ว่าเงินเป็นได้ทุกอย่างในชีวิตร
มนุษย์ ไม่เข้าใจด้วยซ้ำไปว่า บางกรณีถึงเกียรติยศ หน้าตา และความรัก
ใช้เงินซื้อได้ทั้งนั้น ...

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 64)

... ความซื่อสัตย์ไม่มีหรอก มีแต่ชื่ออย่างสัตว์ ชื่ออย่างสัตว์ ซึ่งในยามที่เรา
"ขุน" มันจนเต็มที มันก็จะภักดีต่อเรา แต่ยามใดที่เราเผอเรอ มันก็พร้อมที่
จะแว้งขบกัดเราเช่นกัน ...

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 65)

... เศรษฐี มหาเศรษฐี เขาซื้อกล้วยไม้ต้นละแสน หมาตัวละห้าแสน เขาทำ
กันได้ คนเดินถนนอย่างเรา ราคาถูกกว่าหมา ถูกกว่ากล้วยไม้ ...

(อันธการ หน้า 169)

"ยุคนี้เขากำล้างเห่จิ้งกัน คนใหญ่คนโตเขาต้องพยายามค้นหาเซ่ของตัวให้ได้
ไม่เงินไม่พันสมัย"

"จิ้งอีกหน่อย ถ้านิยมรัชเซีย ก็ต้องเดิมชื่อให้ลงท้ายเป็นสกี ๆ ด้วยหรือคะ"

(สารองรัก หน้า 262)

"เป็นคุณหญิงอะไรจะแต่ยังสาว"

"คุณหญิงเงินตราใจละ" ผู้มีศักดิ์เป็นลูกเลี้ยงเล่าให้เพื่อนฟังอย่างครั้นเครง

"เจ้าหล่อนเอาเงินพ่อข้า 'สงเคราะห์' เสียไม่กี่สมาคม ชีกร้านมีคนแย่งกัน
ขอเหรีญตราให้จุมพู ถ้าแม่ข้าอยู่ก็ได้เป็นคุณหญิงคุณหยั่ง แม้กระเซ้งกันใหญ่กับ
เขาแล้ว"

(สารองรัก หน้า 268)

"ใคร ๆ เขียน มันก็เอาเงิน นักวิจารณ์ เขาอุตส่าห์ต่อสังขารไปพึ่งหล่อน
เจ-ระ-จา อุตส่าห์กลับมาเขียนถึง เขาก็หวังไค้ฮู้ มีไครมันเขียนพริ้ม
นอกจากหวังเป็นกระไดไค้ไปสู่คำด้วราคาหงวันหน้า ..."

(มงกุฎหนาม เล่ม 2 หน้า 64)

... ดูหนังเคี้ยวนี้ก็มีเก้าอี้เสริม เจ็บก็มีเตียงเสริม สงสัยตอนตายอาจจะมีย
โลงเสริม ...

(อันตราย หน้า 289)

"ใครบ้างไม่ชอบการสไลด์ ที่มีการร่ววงกินข้าวสนุกสนาน คำห่อคนอื่นได้
โดยเสรี แถมได้เงินโดยไม่มีความผิดใด ๆ เสียด้วย ยิ่งเป็นรัฐวิสาหกิจด้วย
แล้วถึงกับมีเสียงว่า "สไลด์กันเสียทั้งเดือนก็ดิหรงก ยกเว้นวันรับเงินเดือน
วันเดียว ..."

"บางรายถือโอกาสไปจ่ายของ สระผม ดูหนัง เป็นที่สบายอกสบายใจยิ่ง ..."

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 133)

"... ผมเคยคิดว่า ... สมอง ... เป็นส่วนสำคัญที่สุดของมนุษย์ แต่อาชีพ
ผู้แทน ... มีอภิสสำคัญกว่า"

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 410)

"เป็นความคิดของผมเองที่ทหารในบังคับบัญชาของผมก่อความยุ่งยากขึ้น ..."

"จะเป็นไรไป แผ่นดินไทย คนไทย ของ ๆ ไทย มันเหมือนของชาวญี่ปุ่น
อยู่แล้ว"

(คูกรรม เล่ม 1 หน้า 181)

"ถ้าตำรวจทุกคนใช้คำว่ารูดากับผู้ต้องหา ผู้ต้องหาจะสารภาพเป็นแถว
เลยล่ะ"

(รอยมดหิน เล่ม 2 หน้า 100)

"เห็นไหมพี่เมย์ บอกแล้วว่า คนที่มาที่นี่ละ ต้องอาการหนักทั้งนั้น ..."

ขนาดถูกยิงหัวใจไปทะลุออกนอกหางปาก เขาจึงจะรีบทำให้"

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 200)

"... ไม่เคยได้ยินหรือว่า เงิน ... ทำให้ถึงกลายเป็นทวดาได้เสมอ"

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 282)

"วีรบุรุษที่ลงเอยไปแล้ว จะมีประโยชน์อะไรอีก"

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 340)

... ศาสตราจารย์ปรารภให้นั่งจุฬิง "อุปการณ์ตั้งแต่เกิดจนตาย เจ็กขายทั้งนั้น
ผ้าขาว ค้ายตราสัง โลง หวงหรีด เจ็กกินดิบหมด ยังคืออย่างเดียวกับที่สวด
พระไทย ไม่ใช่พระเจ็ก"

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 121)

"คนเรานั้นมีเสรีภาพประกอบอาชีพณะยะ ของเขามีจะไม่ให้เขาขายได้ยังง
หรือเป็นอาชีพสงวนไว้เฉพาะคนต่างค้ำ"

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 184)

3.1.6.2 ไวยาหารอุปมาอุปไมย (Simile) "เป็นไวยาหารที่เปรียบเทียบของสองสิ่ง
ที่ไม่จำเป็นต้องนำมาเปรียบกันว่าเหมือนกัน คำที่ใช้ไวยาหารประเภทนี้ใช้ในการเปรียบเทียบคือ คำว่า
เหมือน คล้าย กุจ ชูราว กล ประหนึ่ง เพียงดัง ราวกับ เฉก ฯลฯ"¹ เป็นต้น การใช้ไวยา
หารเปรียบเทียบในลักษณะนี้หมยอินตินำมาใช้มาก บางครั้งในข้อความเดียวกัน หมยอินติใช้ไวยาหารเปรียบเทียบ
ชนิดนี้ ซ้อน ๆ กัน มากกว่า 2 ครั้งก็มี นอกจากนี้หมยอินติยังนำคำอื่นที่มีความหมายเช่นเดียวกับคำดัง
กล่าวมาใช้เป็นคำเชื่อม เพื่อแสดงถึงการเปรียบเทียบในลักษณะนี้ด้วย เช่นตัวอย่าง

พอส่นชา ทั้งผู้คน ทั้งรถก็กลับแน่นราวมคแดกรัง อากาศเย็น มีดสลัว ทำให้
แสงไฟเริ่มพราวระยับ เมื่อสะท้อนกับเงาถนนก่อให้เกิดภาพราวกับตะแค้นสี
ลงบนพื้นผ้าใบสีดำ ...

(อินธการ หน้า 96 - 97)

ฉันถูกเข้ากระโจม นึ่งท้อง ประคบจนครบ "คอร์ส" ของท่านผู้เฒ่าทั้งหลาย
และหอครบกรรมวิธี ตัวก็เหลืองคล้ายไก่ถูกทาสีนั้น

(อินธการ หน้า 247)

ถนนทั้งถนนเจียบสจัด แสงไฟสีแดงจากป้อมจราจรกระพริบวาบ ๆ ราวกับ
ดวงตาที่คอยจับจ้องดูความเป็นไปของท้องถนนในยามดึก

(แนวสุดท้าย หน้า 468)

¹ วิชา กงกะนันท์ วรรณคดีศึกษา หน้า 49

เหล่าสุภาพสตรีในวงการในชุดค็อกเทลต่างสืบรวมกลุ่มกันแล้วก็กระจายออกไป ครั้นแล้วก็กลับรวมกลุ่มใหม่ ละม้ายคล้ายกลับคอกไม้หลาก ๆ สีที่ไหลวนไปตามกระแสน้ำ

(แนวชุดท้าย หน้า 528)

ฉันเกลียดจุกวรีน ๆ หน้าแหลมเหมือนหนูผีของยายกรรมกรเสียจริง ๆ

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 142)

ฉันพยายามจะถอยกลับ เข้าห้องสมุด เหมือนหอยทากถอยเข้าเปลือก

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 181)

แม้กิ่งกริดกราดลาเข้ามาหาฉัน ค้วยท่วงท่าราวกับกำลังแสดงหนังไทย ที่ชุมสีหน้าต๋อยดีขึ้น แต่ "คุณนันท" หันขวับมามองราวกับจะให้ฉันมอคไ้ม กลายเป็นเถาถ่านไป

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 462)

ความทรงจำเก่า ๆ รุ่งปราคขึ้นมา ... วงหน้าที่แม้จะร้างไว้คร่ำ ๆ หากละม้ายแมนคอกไม้กำลังขยายกลีบละมุน

(สารองรัก หน้า 373)

"เหนื่อยแล้วค่ะ"

"นั่นแหละ เจ้าตัวจึงหยุดทำกรรมาตุจได้เดือนถูกขี้เถา ..."

(สารองรัก หน้า 402)

ดวงหน้าคงงามคงแยมเยื่อน แต่จรรยาหน้าากหินอ่อนกระนั้น

(ทิพย์ เล่ม 2 หน้า 24)

ดวงหน้าที่เคยสงบนิ่งดูหน้าากแยมละมุน ขวงลาพราว หัสตราภรณ์สีขาว
ขุนแกมเทาฟ้าพลีฐู บรรยาการรอบตัวนวลกระจ่าง เสมือนอยู่ท่ามกลาง
อรุณฉาย

(ทิพย์ เล่ม 2 หน้า 441)

"คุณนะ เหมือนคุณพ่ออยู่กับไขกออกมา"

(มงกุฎหนาม เล่ม 1 หน้า 4)

... หน้าที่ยอดดูคล้ายปลาหมึกถูกบดมันไว้ เหยียดออกนิดหนึ่ง ...

(มังกรกษัตริย์ เล่ม 2 หน้า 211)

... ภาพนั้นละม้ายคล้ายภาพวาด เป็นภาพของพราหมณ์หนุ่มรูปงามในชุด
พัศตราภรณ์ขาวล้วน เกศามุ่นเกล้าไว้เบื้องหลัง หากว่ามันเป็นสตรี รูปทรง
งดงาม ปานพระยาราชสีห์ หากจะว่าเป็นบุรุษเพศ ไฉนวงพักตร์จึงอ่อนงาม
ริมโอษฐ์สดใส คุงสีชาดแต้ม

(รักที่ต้องมนตรา หน้า 418)

ห่อผมถูกบ่าวเขียนด้วยทางกระเบ เบนอันเล็กส่งเสียงร้อง โอโยโอยราวกับ
วัวถูกเชือด ...

(ร่มฉัตร เล่ม 1 หน้า 37)

ไม่มีใครสนใจผมสักคนเมื่อผมก้าวเข้าไป แม้ริมาร์จะประกาศว่า

"เพื่อนตายของผมครับ"

ทุกคนก็ยังทำหน้าคล้ายเห็นตัวตุ่นหลุดเข้าไปในวงนักปราชญ์อยู่นั่นเอง ...

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 384 - 385)

ร่างอันอ่อนที่ดูทรหดทรงดี ยามแต่งชุดสากลมิดชิด บัดนี้ดูละม้ายคล้ายกระสอบ
เก่า ๆ ที่หย่อนตรงนั้น ยานตรงนี้ ...

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 2 หน้า 70)

คุณจำก้มลงคว่ำเสียม กระเตาะน้ำหนักเล่น ราวกับจะเด็ดตอนแก่จะกรายทวน

(ดาวเรือง เล่ม 1 หน้า 72)

"ตะกั่วก็อวบ ไม่เห็นเป็นอะไร" แม่เบอร์ทาดอบ ประจักษ์หยานก็คือ หน้าเจ้า
พล่อนย้งนวลโยคล้ายไข่เยี่ยวม้าประแสง

(ดาวเรือง เล่ม 1 หน้า 177)

"วดี ... แต่ ... คุณก็รู้ใช่ไหมว่า ทำไมผมกลายเป็นคนอย่างนี้ ผมมันก็คง
เหมือนหมาที่ถูกแย่งบ่อ ย ะ เข้า หอใครเข้ามาใกล้ มันก็อดคำรามไม่ได้"

(อย่าลืมฉัน เล่ม 2 หน้า 83)

"โรคของคุณแม่ ชอบอากาศเย็น ถ้าร้อนเดียวเป็นลม เห็นคนมากก็เวียนหัว
เป็นลม เลยต้องอยู่แต่ในห้องกระจก เหมือนปลาทองในอ่างแก้ว"

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 281)

... ปีวรรณหอดสายตาคูศจี๋ และ เป็นครั้งแรกที่ศจี๋รู้สึก ว่า สายตานั้น
ดูราวกับจะลอกเปลือกศจี๋ออกสำรวจตรวจตราโดยถี่ถ้วน ...

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 282)

3.1.6.3 ไวยาหารอุปลักษณ์ (Metaphor) คือการใช้ไวยาหารในการสร้างภาพพจน์

ด้วยการ "เปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องนำมาเปรียบเทียบกันว่าเป็นสิ่งเดียวกันหรือ เท่ากันทุก
ประการ"¹ ไวยาหารเปรียบเทียบชนิดนี้เป็นการเปรียบเทียบกันโดยตรง ไม่มีคำที่มีความหมายว่า "เหมือน"
ปรากฏอยู่ แต่จะใช้คำว่า "เป็น เท่า คือ" มาประกอบเข้ากับข้อความที่มาข้างหน้า เพื่อใช้ในการ
เปรียบเทียบ ไวยาหารประเภทนี้ เป็นอีกประเภทหนึ่งที่หมยตันนำมาใช้มาก เช่นกัน เช่น

"คุณเป็นนักต่อรองที่ฉลาดมาก แต่ฉลาดเกินกว่าที่ผมจะไวใจได้ว่า คุณจะ
เป็นนกสองหัวได้ง่าย ๆ"

(แนวสุทัศน์ หน้า 838)

"ถึงฉันจะหนักเป็นหินมานาน แต่มันก็เป็นหินเหล็กไฟ ถ้าคุณไม่หมั่นดี มันคง
ไม่มีไฟหรอก"

(ฮันธการ หน้า 43)

"ไอ้พรไม่รูไคนี้อีท่าไหน แขนขาดแค่ศอกทั้งสองข้าง ขาดังแต่ได้เข้าหักหัดได้
หมอเขาต้องคือออกหมด ... ถ้าหายเสียยังดีกว่า มีมันยังหายใจอยู่ พุดได้
กินได้ แต่นอนเป็นพรหมลูกขี้ ... ข้าเลยเลิก"

(ศิษสาวท หน้า 536)

"คุณเป็นวิหยาสะก่าหลงรูปแม่บุบหา์จนดั่งเมื่อไรคะธร"

(ทิพย์ เล่ม 1 หน้า 152)

¹ วิชา กงกะนันท์ วรรณคดีศึกษา หน้า 42

"ลูกสาวแม่ว่าด ชาดิดีแล้วคงเป็นนกขุนทอง"

(ร่มฉัตร เล่ม 3 หน้า 389)

"เอิญเขามีตำแหน่งเป็นนางซินกะ พบได้ทุกเวลาที่ในครัว ..."

(ร่มฉัตร เล่ม 3 หน้า 410)

ดาวซึ่งมีสภาพเป็นลูกขุนพลอยหยัก บิบบักหน้าทึงทึงรับคำโดยดี ...

(คู่กรรม เล่ม 2 หน้า 75)

"... โดยเฉพาะหากมีอะไรข้างหน้า ความสัมพันธ์ของเราที่ผ่านมาจะทำให้
ฉันตกอยู่ในสภาพ จะบิบบักตาย จะคลายก็รอด เสียคงหวังนักหวังหนาที่จะทำให้ฉัน
เป็นสะพานเงินสะพานทองก้าวต่อไป ..."

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 435)

... ศจออกจะแน่ใจว่าไม่ใช่ที่อันควรเข้ามานัก และแม้จะรู้แกล้ง ศจก็ยัง
วางหน้าชื่อ เป็นไก่อ่อนสอนขันอยู่เช่นเดิม

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 541)

"ก็เลขาฯ คนเก่า ๆ นะ คุณเขมท่านเอ็ดคะไรให้มั่ง ก่อนให้มั่ง น้ำตาเป็น
เพาเต๋ามากแล้ว"

(อย่าลืมฉัน เล่ม 1 หน้า 37)

"โอ้ ... ก็เราต้องเข้าไปกระซิบบว่า เราจะหนีละนะ เตียวให้ตามไปที่หลัง
ก็ได้นี่คะ คุณเอื้อเธอกำลังเป็นไข้ดาว เห็นจะหยุดพูดไม่ได้ง่าย ๆ"

(อย่าลืมฉัน เล่ม 1 หน้า 272)

3.1.5.4 ไวหารอุทาหรณ์ (Analogy) "เป็นวิธีการเปรียบเทียบเรื่องราว
เหตุการณ์ หรือความคิดสองอย่างที่ไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบว่าคล้ายกัน โดยการยกข้อความที่เชื่อว่า
ง่ายแก่การเข้าใจ เปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้เขียนหรือผู้พูดต้องการจะอธิบาย"¹ ไวหารชนิดนี้ ช่วยทำให้
นวนิยายของทมยันตีเด่นชัด มีเนื้อหา สาระ น่าสนใจ และหมยยันตีก็นำมาใช้บ่อยมากมาย เช่น

¹ วิชา กงกะนันท์ วรรณคดีศึกษา หน้า 58

"ทางแห่งเกียรติยศที่สมบูรณ์แล้ว คนที่มองอยู่ไกล ๆ มักนึกเสมอว่ามันไรย
ราดด้วยกลีบกุหลาบ หากไม่มีคนดูใจคิดบ้างว่า ภายใต้กลีบกุหลาบ ย่อมมี
หนามกุหลาบที่แทงอยู่ตลอดเวลา ... สิ่งใดที่เราได้มาในวันนี้ ต้องเตรียม
พร้อมเสมอสำหรับการเสียไปในวันหน้าและบางครั้งเราเสียไปยิ่งกว่าที่ได้
มาเสียอีก หากชีวิตเป็นการค้า ดันก็คงพูดได้เต็มปากว่าชีวิตของฉันมีแต่
ขาดทุนอย่างยับเยิน สิ่งใดอันเป็นที่หวังมักจะเลื่อนลอยหายเสมอ"

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 102 - 103)

แม้บุญสม เป็นตัวอย่างอันดีของสุภาพชนที่ครูเคยให้คัดไทยซ้ำ ๆ ซาก ๆ ใน
สมัยเป็นเด็ก

อันข้าไทได้หึงเขาจึงรัก

แม้ถอยคักดีสิ้นจ่านางวาสนา

เขาหน่ายหนีมิไค้อยู่คู่ชีวา

แต่วิชาช่วยกายจนวายปราณ

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า ๑๐๒)

ภายหลัง ... ดันจึงได้รู้ว่าฉันเข้าใจผิด เพราะในคราวที่เขาจะเป็น
ฝ่ายเสียประโยชน์ส่วนใหญ่แล้ว ทุกเรื่องกลายเป็น "เป็นอะไรเป็นกัน"
ไปเสียหมด จริงอย่างที่โบราณว่าไว้ไม่ผิด คนที่จะตกปลาใหญ่ต้องใช้ปลา
เล็กเป็นเหยื่อล่อเสมอ

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 54๑)

ผมบอกคุณแล้วไงว่า เวลาของหมกกำลังมาถึงแล้ว เมื่อเราวิ่งหนีไม่ได้ก็
หันหน้ามาพบกับมันเสีย อย่าตกใจไปเลย ... คนใดที่อ่านพิชิตใจไว้ เขา
จะต้องเก็บเกี่ยวผลอันนั้นของเขาด้วยตนเอง

(พิชิตใจ หน้า ๑๒๗)

"คนเรา ... ที่เกิดมานั้นมิใช่เพื่อจะได้ครอบนายธร แต่คนเราเกิดมาเพื่อ
ความสูญเสียต่างหากเหมือนดวงเทียนที่กันใดเริ่มให้แสงสว่าง เปลวไฟก็จะกัก
กร่อนลงเทียนให้สั้นลง ความโศกสลดในชีวิตก็คือน้ำตาเทียนที่พอกพูนขึ้นตามวัน

... เวลา ... ที่ล่วงไป ห้ายศไฟมันก็ดับ หมดก็เลศ หมดความร้อนจุ่มจาก
โทสะ โมหะ วิชา อาฆาต เมื่อเรารู้เสียแล้วว่าเราเกิดมาเพื่อสูญเสีย จะ
ยังไปไขว่คว้าอะไรไว้ในครอบครองอีก"

(ทิพย์ เล่ม 2 หน้า 438)

"อ่านาจนนั้นก็เหมือนขนมหวานแหละแม่ว่าด เมื่อเรามีขนมจานใหญ่ มดมันก็
ต้องมาเป็นธรรมดา"

(ร่มฉัตร เล่ม 3 หน้า 384)

"จะไปโทษคนอื่นเขาทำไม โทษตัวเราเองซิที่อยากไปเชื่อเขา ไม่มีใคร
หรอกจะมาบังคับให้เราเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ได้ ถ้าใจเราไม่สมัคร ... แต่
มนุษย์เราทุกคนชอบโทษคนอื่นมากกว่าตัวเราเองทั้งนั้น ประตูดอกนี้จะมืออยู่เสมอ
แต่เราก็มักจะไม่ค่อยเลือกทางนั้น"

(รอยมลทิน เล่ม 1 หน้า 280)

"... อย่าไปซ้ำเติมลูกเลยล่ะ ไม่มีประโยชน์ เด็กอย่างนี้ ยิ่งเข้มงวดยิ่ง
เดลิท รวักาลังตื่น ถ้าล่อมคอกเล็กคับแคบก็ทลายหนี ถ้าไม่มีล่อมคอกเสียเลย
ก็ไปกันใหญ่ ค่อย ๆ ค้างคิจะ กว้าง ๆ ก่อน แล้วค่อย ๆ เลื่อนเข้ามา"

(รอยมลทิน เล่ม 2 หน้า 239)

"ถ้าคุณพยายามจะรังแกคนอื่นละก็ โลกจะกว้างพอที่เราจะหาที่หลบซ่อน
ตัวเองได้เสมอ แต่ถ้าที่คุณกำลังรังแกอยู่เป็นเงาของตัวเองละก็ ไม่ว่าคุณ
จะไปที่ไหน โลกก็จะแคบอยู่วันยังค่ำ"

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 521)

"รู้ไหมศรั เราเคารพรูปปั้นนี้เพราะอะไร"

ศรัฐิติ แต่ก็ไม่ปรารถนาจะพูด คงนั่งฟังอยู่เฉย ๆ

"เราเคารพ เพราะรูปปั้นนี้เป็นตัวแทนของสิ่งที่เราเคารพ หากเป็นก้อน
พลาสติกหรือถูกขยำวางไว้เฉย ๆ เราก็คงไม่รู้สึกละไร เหมือนคนแต่ละศรั"

ถ้าสักแต่เป็นคนก็ย่อมปราศจากความนับถือจากคนอื่น ยกเว้นแต่ว่าเขา
พยายามทำตนให้เป็นที่น่าเชื่อถือ มนุษย์ทุกคนมาจากดิน ย่อมไปสู่ดิน มาจากพง
คลี เปือกตม ย่อมกลับไปเป็นพงคลี เปือกตม แต่ยามที่เรายังไม่ได้กลับไปสู่
ความเป็นดิน เราต้องปั้นรูปลักษณะของเรา ให้มีค่าควรแก่การนับถือให้จงได้

(กฤษณิกนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 278)

3.1.5.5 ไวยาหารปฏิพจน์ (Rhetorical question) คือการใช้ไวยาหารชนิด
ที่เป็นคำถามแต่เป็นคำถามที่รู้คำตอบอยู่แล้ว ไม่หวังจะได้รับคำตอบอีก ผู้ถามมีเจตนาเพียงจะเรียกร้อง
ความสนใจจากคู่สนทนามากกว่าอย่างอื่น หรือหากจะมีคำตอบก็มักเป็นคำปฏิเสธ ไวยาหารลักษณะนี้โดย
ส่วนรวมแล้ว ทมยันตีมักนำมาใช้ในบทสนทนาหรือบรรยายความ ในกรณีที่ต้องการแสดงถึงความรู้สึก
อัดอั้นตันใจของตัวละคร เมื่อถูกภาวะแวดล้อมบีบคั้นและยังหาทางออกอันเหมาะสมไม่ได้ เช่น

ฉันก้มหน้าเจียนตอง หากชูฝั่ง ... เด็กที่โชนบ้างที่ไม่ชอบสอครู่สอดเห็นใน
เรื่องของผู้ใหญ่

(อันธการ หน้า 18)

"ผมขอบคุย ใครช่างพูดผมขอบหัง ใครมีความรู้ผมขอบซักถาม มันเป็นความผิด
ของผมหรือที่จะหาเพื่อนคุยไปเรื่อย ๆ"

(อันธการ หน้า 85)

"สนทนากับคนที่ผมไม่รู้จักหน้าคำดา ไม่มีผลอะไรกับประเทศผมแล้วแต่กับ
ชีวิตผมอีกด้วย เป็นคุณจะนำคิดใหม่"

(แนวสุตท้าย หน้า 838)

"รู้แล้วว่าคนไข้อยานดา ยังมาทวงค่าเลือกค่ายาอยู่ได้ คนรวยเท่านั้นแหละที่
ไม่มีสิทธิ์จะตาย"

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 340)

"มีอะไรในโลกนี้บ้างที่ไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของโฆษณา"

(ตำรอรัก หน้า 341)

"ดิฉันเป็นคนพูดจริงเสมอ ที่นี้ ..."

หญิงสาวที่มีมือลงบนพื้น "คือบ้านของดิฉัน" บ้านที่ดิฉันมีสิทธิ์ขาด มันอาจจะ
มิใช่บ้านอย่างที่คิดฝัน แต่ ..."

ศัจฉะมือยื่นออกไปเบื้องหน้า พลางยิ้มอย่างเยือกเย็น

"เศษธุลีในมือ ยังดีกว่าอากาศธาตุมิใช่หรือคะ ..."

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 2 หน้า 622)

"คุณจะไม่ให้ผมรู้สึกเหมือนโลกทั้งโลกหลายลงมาหรือ เมื่อจู่ ๆ ... เธอก็ลาออกจากมหาวิทยาลัยไปแต่งงานกับ ... ใครอื่น ... ที่ไม่เคยมีวีแววมาก่อนเลย คุณจะไม่ให้ผมเจ็บปวดหรือ"

(อย่าลืมฉัน เล่ม 1 หน้า 301)

... ชีวิตอย่างฉัน จะดีหรือชั่วก็ตาม หากระยะเวลาที่ผ่านมา ฉันได้พบในสิ่งที่ยิ่งหลายร้อย หลายพันคนไม่เคยได้พบเห็น ได้ประสบชีวิตที่ยิ่งหลายร้อยหลายพันคนไม่ได้ประสบ แล้วเราจะเอาอะไรให้มากไปกว่านั้น

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 29)

"ฉันรู้เหมือนกับที่เธอรู้ และก็เคยคิดจะทำเหมือนกับที่เธออยากจะทำ แต่จะมีประโยชน์อะไรที่ทำอย่างนั้น ถ้าเราจับหลงตากง เธอคิดหรือว่าคนที่มกมายจะเลิกมกมาย เพียงแต่ว่าเขาจะวิ่งไปหาที่ใหม่เท่านั้นเอง หลงตากงนั้นท่านรู้จักคนพวกนี้เท่ากับฉันหรือเธอ ท่านถึงได้ตัดสินใจลาบวช เพราะถ้าท่านยังครองผ้าเหลือง ขึ้นทำอย่างนี้ก็รังแต่จะให้ศาสนาฉกฉวย ครั้นท่านจะเฝ้าแต่เทศน์ให้คนหลุดพ้นจากความมกมาย จะมีใครบ้างล่ะที่ฟังท่าน ..."

(ดาวเรือง เล่ม 1 หน้า 302 - 303)

"ผมอยากบอกเธอคนเดียวเท่านั้นว่า ถ้าผมเคยทำผิด ถ้าผมเคยเลวร้ายต่อเธอก็เพราะเนื่องจากเหตุเดียว คือ ผม ... รักเธอมากเกินไป ผมรักเธอจนจำความเจ็บปวดเก่า ๆ ไว้ทุกบท ทุกตอน และลืมไม่ได้ ผิดนักเขี้ยวหรือถ้าผมจะรักเธออย่างนั้น"

(อย่าลืมฉัน เล่ม 2 หน้า 273)

๓.๑.๕.๘ ไวยากรณ์กล่าวเกินจริง (Hyperbole) ทมยันต์นำไวยากรณ์นี้มาใช้ในกรณีที่ต้องการเน้นความรู้สึกและให้กระทบอารมณ์ มิได้คำนึงถึงข้อเท็จจริง หรือความถูกต้องตามข้อความนั้น แต่ก็มิใช่คำหลอกลวง เป็นเพียงชี้ให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดอันรุนแรงของผู้พูดเท่านั้น เช่นตัวอย่าง

ในยุคที่เขานิยมเครื่องถักกันเราก็ต้องเวรถูกละไมจนแทบมือหักมืองอ

(อันตราย หน้า 89)

"เจ้าประคุณ อย่าให้พี่ปองหลงแม่ดอกกรรณิการ์ดอกนี้เลย พี่เกียจชื้อยาลม
ไว้กินเป็นกุรุษ ๗"

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 169)

"... ตอนวารีเขาอยู่ไม่ค่อยมีใครกล้าหอก รายนั้นเขาจริง นี่แม่บ่นถึง
วันละห้าร้อยหน ทว่าเราไม่ดีเท่าลูกตะโก ..."

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 429)

"เพลงใหม่ว่ายังงัยะ สัญญาตั้งห้าร้อยปีแล้วจะให้ฉันร้อง"

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 456)

"แหม เอาแต่ประโยชน์ตัว ใ้เราหรือน้ำลายจะเป็นเลือด ..."

(สำรองรัก หน้า 307)

"เราต้องยอมรับอีกว่า เครื่องแต่งตัวสวย เวลาสวมมักไม่มีความสุขอย่างชุด
สากลของผมหัศจรรย์ ร้อนแทบดับชีพทุกที"

(สำรองรัก หน้า 432)

"ไม่เป็นไรค่ะ พญานอยากนั่งสบายขณะที่แม่ทำงานสายตัวแทบขาด"

(คู่กรรม เล่ม 1 หน้า 119)

"รู้ไหม ตอนสงครามระเบิดอยากจะทำบ้านใจจะขาด แต่ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ..."

(คู่กรรม เล่ม 2 หน้า 550)

"ไม่ค่ะ ... เราต้องอยู่ด้วยกันอีกนาน ... นานเหลือเกิน นานจนคุณต้อง
ถามฉันว่า ... ฮีเคโกะ เราอยู่ด้วยกันมากี่ปีแล้วนะ ... แล้วฉันก็ตอบคุณว่า
... ตั้งร้อยปีมาแล้วกระมัง ..."

(คู่กรรม เล่ม 2 หน้า 610)

"ดูตีนมือมันซิ ยังกับขุดมาจากดิน ซึ่โคลหนาดั่งศอก เคยอาบน้ำดูตัวมั่งไหม
เจ้านวม?"

(ร่วมฉัตร เล่ม 1 หน้า 89)

"ไอ้ย ... เดินเสียตีนลึกจนเกือบจะถึงตาตุ่ม ขอน้ำหนอยเถอะคุณवाद"

(ร่มฉัตร เล่ม 3 หน้า 375)

... เที้ยถูกทรมานอยู่อย่างนั้นเป็นเวลานานแสนนาน ฉันไม่รู้ว่ามันนานสักเท่าใด แต่ดูเหมือนจะหมื่นโกฏิแสนกัลป์ เลยทีเดียว ...

(รอยมลทิน เล่ม 1 หน้า 328)

พี่แสงโสมจุดบุหรี พ่นควันด้วยท่าทางแบบเก่า แล้วเดินวนขนาดผ่านฉันไป เสียงประตูเปิด เปิดแล้วปิดดังปัง จากนั้นทุกสิ่งทุกอย่างก็เงียบ ... เงียบจนฉันได้ยินเสียงหัวใจของตัวเองเต้น ...

(รอยมลทิน เล่ม 2 หน้า 124)

ข้าวมดติดอยู่แค่ลำคอฉัน พี่ทับทิมต้องต่อสู้มากเหลือเกิน ต่อสู้เพื่อจะมีชีวิตอยู่ ฉันเคยคิดว่า ฉันเท่านั้นที่ต้องต่อสู้จนเลือดตาแทบกระเด็น แต่ความจริงฉันเสียอีกยังดีกว่าพี่ทับทิม ...

(รอยมลทิน เล่ม 2 หน้า 274)

"เสื้อถ่านนี้ตัดเร็ว ได้เร็ว ตะเข็บมันก็เลยไม่ค่อยจะแน่นหนา ดัดเสื้อหลวม ๆ ใส่ละก็ ถ้าตัดเข้ารูปเข้าทรงนั่งหรืดเดียวชิปปลิวว่อน"

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 278)

ฉันรู้สึกเข่าอ่อนยวบ โลกทั้งโลกดูจะหล่นลงมากองอยู่ตรงหน้า ดวงตาพร่าพร่า ...

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 181)

"ไหนคุยว่ารู้ดีหมด รู้จนกระทั่งมคอคนอน รุข รุเจี้ยว รุกบ รุเขียด รู้ทั้งนั้น ..."

(ดาวเรือง เล่ม 1 หน้า 493)

"คุณไปเถียงกับคุณอาหลวงแล้วกัน ท่านบ่นว่ารอให้คุณไปเซ็นเอกสาร ตั้งแต่ปีมะโว้ คุณไม่ยอมไปสักที ท่านเลยฝากให้ผมมาจับมือคุณเซ็น"

(อย่าลืมฉัน เล่ม 1 หน้า 380)

3.1.5.7 ไวยาหารปฏิกษณณ (Paradox) เป็นไวยาหารชนิดที่กล่าวถึงความขัดแย้งที่มีลักษณะ เป็นความขัดแย้งคู่ขนานกัน ไวยาหารชนิดนี้จะนำคำหรือข้อความที่มีความหมายแย้งกันมาใช้ด้วยกัน เพื่อให้สับสนใจ และดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ทมยันสินนำไวยาหารประเภทนี้มาใช้บ้างไม่มากนัก เช่น

"คนอะไรปากหัวเราะทั้งที่ตาเหงา"

(ดราบาป หน้า 105)

"การที่เราจะรักใครสักคน ไม่เกี่ยวกับความโง่หรือความฉลาดหรอก

เอเลน ... คุณเป็นผู้หญิงโง่ที่น่ารักซะมีด"

(แนวสุดท้าย หน้า 541)

"ชุดที่จริง ... ผมก็อยากเป็นอชิบตี ..." เขาพูดลากก้าม "ยิ่งได้เป็น

หนุ่ม ๆ ยิ่งดี ซื่อเสียมันจะได้หอมไฉ"

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 506)

"ไม่ใช่ฉลาดค่ะ ใจต่างหากค่ะ"

"จันคุณก็เป็นเด็กโง่ที่น่ารัก"

(รอยมลทิน เล่ม 2 หน้า 263)

... ฉันทลักประตูล็อกกับตัวตลอดเข้าบ้าน แต่ยังคงได้ยินเสียงพสุสวาทขึ้นดี
ตามมาข้างหลัง ...

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 66)

"จริง ๆ นะ คุณเป็นปีศาจที่น่ารักผิด"

(พิษสวาท หน้า 222)

"เรื่องลึกลับก็อาจจะผิด แต่ ... ที่เขาปิดกั้นให้ฉันมันมีเค้าอยู่นะ"

(ทิพย์ เล่ม 1 หน้า 486)

3.2 ท่วงทำนองแต่งคำบรรยายความ

การบรรยายความเป็นองค์ประกอบอันสำคัญอีกอย่างหนึ่งของการประพันธ์นวนิยาย
ทั้งนี้ เพราะการบรรยายความช่วยให้ผู้เขียนสามารถเล่าเรื่องและให้รายละเอียดต่าง ๆ ได้ชัดเจนขึ้น
ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้ผู้อ่านเข้าใจสารที่ผู้เขียนพยายามสื่อไปยังผู้อ่านได้อย่างถูกต้องตรงกันอีกด้วย

แต่นักเขียนหลายคนอาจใช้วิธีการอย่างอื่นในการสื่อความหมายเหล่านี้ เช่น ใช้บทสนทนามากกว่าการบรรยาย แต่บางคนก็อาจใช้การบรรยายความมากกว่าบทสนทนา ทั้งนี้ขึ้นกับความถนัดจัดเจนของนักเขียนแต่ละคน

สำหรับบทย่นต้นนั้น นับได้ว่าเป็นความถนัดในการใช้บทบรรยายความมาก สามารถนำถ้อยคำมาใช้บรรยายความได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และเหตุการณ์ที่สร้างขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องในแนวสูงส่งเกี่ยวกับบุคคลที่มีฐานะทางสังคมในระดับสูง เช่น เรื่องร่มฉัตร รักที่ดองมนตรา หรือเรื่องรักต่างเชื้อชาติ เช่น เรื่องคู่กรรม หรือเรื่องในแนวอื่น ๆ นอกจากการใช้ถ้อยคำ แล้วยังมีรายละเอียดให้ภาพเด่นชัด เรื่องอารมณ์และความรู้สึกจึงทำให้ผู้อ่านคล้อยตามไปกับการบรรยายความนั้นได้ง่าย ลักษณะการใช้บทบรรยายความในนวนิยายของทมยันตี จำนวน 19 เรื่องนั้นพอจะสรุปได้ดังนี้

3.2.1 การบรรยายความเพื่อมุ่งให้เกิดความรู้สึกสะเทือนอารมณ์ คล้อยตามไปกับความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมของตัวละคร การบรรยายความในลักษณะนี้ นับว่าเป็นบทบรรยายความที่เด่นมากของทมยันตี เพราะทมยันตีสามารถเลือกใช้ถ้อยคำ จำนวน ภาษา มาประกอบการบรรยายได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการเลือกสรรบทเพลง คำประพันธ์และกวีนิพนธ์ต่าง ๆ อันมีทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมทั้งการนำบทสนทนามาแทรกในบทบรรยายความนั้น ทำให้ข้อความนั้นมีภูมิหลัง (Background) ที่ให้ความรู้สึก เศร้าสร้อย อ่อนหวาน และเร้าอารมณ์ จို့จุดสะเทือนใจผู้อ่านได้อย่างยอดเยี่ยม เช่น

คนตายมีหลายอย่างน่ะยายฉัน ... จากเป็นกับ ... จากตาย ... บางคน
เดินสวนกันอยู่ทุกเมื่อเชิวัน แต่เหมือนตายจากกัน บางคน ... นึกถึงที่ไรรยัง
ชื่นใจทุกที
ฉันนอนนิ่ง คุณศรีจะพูดอะไร ฉันฟังบ้าง ไม่ฟังบ้าง น้ำตาไหลรินผ่านทางตา
ฉันไหลเรื่อยอย่างไม่มีอะไรหยุดยั้งได้ หากไม่มีเสียงสะอื้น ... ฉันรู้ ...
มันจะหยุดก็ต่อเมื่อไม่มีน้ำตาเหลืออยู่ในท่านบใจอีกเลย

(อันธการ หน้า 211)

Twinkle, twinkle little star
How I wonder
Where you are ...

Up above the world so high
 Like a diamond in the sky ...
 Twinkle, twinkle little star
 How I wonder
 Where you are ...

ยามเด็ก ... ฉันเคยสงสัยอย่างเห็นว่า ดวงดาวที่ระยิบแสงอยู่เบื้องบน
 ท้องฟ้าจะมีคล้ายเพชรเม็ดงาม จะมีความเป็นอยู่อย่างไรหนอ จะเยือก
 เย็นหรือร้อนเราจะสุขหรือจะทุกข์ ... ฉันเคยบอกใคร ๆ ว่า ฉันอยาก
 จะขึ้นไปนั่งบนดวงดาวเพื่อจะได้ย้อนกลับมาดูคนทุกคนที่ฉันรู้จัก และบัดนี้
 ... ฉันก็ยังอยากเช่นนั้น โดยเฉพาะอยากดูให้ถึงถึงหัวใจของคนด้วย

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 58)

ฉันยืนนิ่งอยู่นาน ประจักษ์จะให้มีนางฟ้าใจดีสักองค์หนึ่งเอาไม้เท้ามาแตะ
 ที่หัวฉันอย่างในนิทาน เพื่อที่ฉันจะได้ไม่น้อยหน้าคนอื่น ๆ แต่ ... ชั่วชีวิต
 ของฉันตราบเท่าทุกวันนี้ ฉันยังไม่เคยเจอนางฟ้าใจดีสักองค์เดียว ส่วนใหญ่
 ถ้าไม่เป็นแม่มดก็ห่อมดเสียทั้งนั้น

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 156)

แต่เมื่อเข้าไปในบ้าน ปรากฏว่านอกจากประตูทุกบานจะเปิดอ้าอยู่แล้ว
 ไม่มีใครสักคนเดียว เว้นแต่สภาพภายในยิ่งรุ่งรังหนักเข้าไปอีก ข้าวของ
 เครื่องประดับไม่เหลือสักชิ้นเดียว แม้ข้าวสารในตุ่มก็ถูกเทกองไว้กลางบ้าน
 "อะไรกันนี่" ศีป่องถามอย่างงง ๆ

"ไม่มีอะไรหรอกค่ะ" ฉันตอบด้วยน้ำเสียงขมขื่น

"ที่ตุ่มคงยื้อมาจนของที่เหลือไปอีกเที่ยวมังคะ คราวก่อนมาจนไปที่แล้วยัง
 ไม่หมด ..."

ฉันก็มลงกอบข้าวสารมากำแล้วปล่อยให้ร่วงพรูผ่านช่องนี้วลงสู่พื้น

"คราวนี้เลยเอาไปเสียหมด ถ้าไม่ใช่บ้านเช่าคงเราจะผา หรือหลังกาไปด้วย"

ทุกคนยืนนิ่ง ศีป่องก็ครีบกปากหน้าเคียดขึ้น

"ไอ้หมอนี่ซึกจะหนักข้อ"

"อย่างนี้แล้วจะให้เจ็บตบอีกหรือคะ"

ความอดทน ดันล้นสุดเพียงนั้น ดันทรุดเข้าซวบลงท่ามกลางกองข้าวของ ความ
คั่งแค้นเดือดดาลทะยานออกมาทุกขุมชน

"ทำไมเป็นอย่างนี้ ทำไม ... ทำไม"

หูฉันได้ยินเสียงผู้หญิงคนหนึ่งดังโหยทวน กึกก้อง เสียงซึ่งฉันพยายามปฏิเสธ
ว่า ... ไม่ใช่ฉัน ... ฉันไม่ได้รำรื่องปานหัวใจจะแตกสลายอย่างนั้น ...
ฉันต้องอดทน ... ไม่ใช่ฉัน ... ไม่ใช่ ...

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 594 - 595)

ความภาคภูมิใจที่สุดในชีวิตฉันนั้น จึงมิได้อยู่กับตำแหน่ง "สตรีหมายเลขหนึ่ง"
อย่างที่ใครอื่นคิด หากความภาคภูมิใจที่ยิ่งใหญ่กว่านั้น คือ ฉัน เป็นหนึ่งในหัวใจ
ของผู้ที่ได้ชื่อว่า "บุรุษเหล็กแห่งกรรมาเซีย"

บุรุษเหล็ก ... ที่ไม่เคยก้มหัวให้แก่อำนาจจอร์จ

บุรุษเหล็ก ... ที่ไม่ยอมแพ้แก่ศัตรูสักก้าวเดียว

บุรุษเหล็ก ... ที่รู้จักว่างานมากกว่าชีวิตส่วนตัว

บุรุษเหล็ก ... ที่ความงามอื่นใดไม่สามารถนำมาใช้กับเขาได้

ฉันภูมิใจเท่านั้นและจะไม่มีสตรีใดภูมิใจอย่างฉันหรือ ... วันนั้น ... เราได้
เดินร่วด้วยกัน ท่ามกลางเสียงเพลงและแสงเทียน อันเป็นความสุขท่ามกลาง
ความเงียบ ก่อนที่ความวุ่นวายจะอุบัติขึ้น ...

Your eyes hold a dream of a love for two

A love so warm and rare

I hope to see that dream come true

A dream we both can share ...

ใช่ ... ชีวิตที่ผ่านมาของเรา คือความฝันแห่งเราทั้งสองเช่นกัน

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 180 - 187)

ร่างสูงนั้นก้าวออกมาจากห้องเป็นคนสุดท้าย พักใหญ่ต่อมาเสียงฝีเท้า เสียง
พูด ก็เงียบหาย หญิงสาวหลับตาลงช้า ๆ รู้สึกเหมือนว่าตัวเองกำลังล่องลอย
ลงมาจากหน้าผาสูง คอยเวลาที่จะกระแทกลงสู่พื้นเบื้องล่าง แหกกละลายเป็น
ภัสรมธุลีไป หากสิ้นใจไปเสียก่อน ความรู้สึกที่รบกวนก็คงจะไม่เกาะกินดิ๊กถึง
เพียงนี้ ความรบกวนนั้นเกิดจากการรอ ... รอโดยรู้ว่าผลลัพธ์ในเบื้องปลาย
จะเป็นเช่นไร

ลมที่พัดกรรโชกเข้ามาทางหน้าต่าง ทำให้เครื่องดนตรีที่ขึ้นสายไว้มืด เกิดเสียง
ดังเบา ๆ คล้ายเสียงเพลงพื้นเมืองอันหวานละห้อยที่ "เขา" เคยแปลให้เธอ
ฟังว่า "สายน้ำที่ไหลผ่านแก่งหิน ยังกระซิบกล่าวคำอำลาต่อกัน และสายฝน
ที่หล่นพร่ายังมีเวลาฉ่ำชุ่มเมฆ แต่เมื่อเธอจากฉัน ไม่มีคำอำลาใด ๆ ทั้งสิ้น
ราวกับหยาดหิมะที่โปรยปรายลงมาแล้วก็ละลายหายสาบสูญไปในพื้นดินกระนั้น"

(อุกกรรม เล่ม 2 หน้า 517 - 518)

ชาคริตหลักประตูออกไปสู่เบื้องนอก แสงแดดสีทองสดใสส่องสว่างไปทั่ว
บริเวณระเบียงอันยาวเหยียดว่างเปล่า สูงขึ้นไป ... ห้องฟ้าสีคราม
ปราศจากหมู่เมฆแลละลือ ... ชาวหนุ่มเกาะขอบระเบียงเพ่งมองไปยัง
ขอบฟ้า ราวกับจะส่งใจไปถึงผู้ที่ห่างไกล ... ป่านะนี่เจ้าของร่างเล็ก
แบบบาง ขาวม่อ่ง คงจะนอนสงบนิ่งอยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่งภายใต้เนินดิน ไม่มี
ป้ายปักชื่อ ไม่มีดอกไม้ ไม่มีน้ำตาจากคนที่เธอรัก ไม่มีคำพร่ำอาลัย มีแต่
ความเงียบและเสียงลมพัด นั่นคือ "บ้าน" แหล่งสุดท้ายของเธอ บ้านซึ่ง
เธอไม่เคยนึกฝันมาก่อนเลย เสียงเรียบเรื่อยเรื่อยดังดังติดหู ... ชื่อของ
คนคนหนึ่ง ที่เธอมั่นใจว่าจะให้ความคุ้มครองเธอได้ ... เพอร์วานโตเมเยอร์
ผู้ที่ให้ความคุ้มครองเธอได้ ชาคริตทบทวนประโยคนั้นด้วยความรู้สึกขมขื่น
กว้าง - อัน - ชู อาทิพตรงที่ว่า คนที่เธอรัก คนที่เธอฝากความหวังไว้
มักจะทรยศต่อเธอทุกคน แม้แต่เขาเอง
"กลับมาเร็ว ๆ นะคะ"

เสียงกระซิบสั่งแว่วมาสู่ความทรงจำ ... ชาคริตเพ็งนึกออกมาว่า ความหมายของน้ำเสียงนั้น นอกเหนือไปจากความหวาดกลัว ยังแฝงความหวังอย่างมั่นใจไว้เต็มเปี่ยมด้วย มั่นใจว่าชายคนที่สอง ในชีวิตเธอจะสามารถปกป้องรักษาเธอได้ เธอหาเอาความมั่นใจนี้ติดตัวประทับอยู่ในความทรงจำไปยังดินแดนอันไกลโพ้น ฉะนั้นแม้แต่ในช่วงวินาทีสุดท้าย เธอก็ยังหวังว่าบุคคลนั้นจะยังติดตามไปให้ความคุ้มครองต่อเธอ กวาง - อัน - ชู ขานนามที่เธอรู้จัก เช่นเดียวกับขานชื่ออันศักดิ์สิทธิ์ ...

(แนวสุคท้าย หน้า 344 - 345)

"หญิงนี้แม่ต้องนั่งแถวหน้าเลยนะคะ"

"จ๋า ... นอนเพียเถอะ"

คืนนั้นฉันยังได้ยิน เสียงลูกตะเอยห้าวเราอย่างแจ่มใส และคืนนั้นเช่นกัน ... เป็นคืนที่เรา ... แม่ลูก ... ได้สนิทสนมอย่างผาสุก เพราะหลังจากคืนนั้นแล้วไม่มีคืนใดเลยที่ฉันจะได้หลับตาลงอย่างเต็มตื่น ไม่มีคืนใดที่ฉันจะไม่ผวาลุกขึ้นด้วยเสียงกรีดร้องอย่างสิ้นร้าย ... ทุกวัน ... ทุกคืน ... คือความทรงมานอันยาวนาน ... ความเจ็บปวด ขมขื่นได้ออกรากฝังโคนลงทุกชุมชน ...

(เล่า หน้า 156 - 157)

... ฉันหยุดที่ศพหนึ่งอยู่นาน แผ่นจารึกนั้นกล่าวว่า ผู้ที่นอนนี้อยู่ตรงหน้าฉัน มีศเป็นถึงว่าที่เรือดรี อายุที่คำนวณได้เพียง 21 ปี ฉันเอื้อมมือไปลูบคลำแผ่นปูน ด้วยความรู้สึกอยากรู้กันว่า พ่อ แม่ ที่ น้อง เขาจะรู้สึกอย่างไรหนอ ในการที่เสียเขาไป ... ยังห่อหุ้มแน่นแสนสวยมาด้วยมุก ... ยังห่อหุ้มคนองนิก เพ็งเรียนจบด้วยซ้ำ ... ถ้าเขายังอยู่นาคตเขาจะก้าวไปอีกไกล ใครจะไปรู้ว่า เขาอาจจะเป็นนายพลคนสำคัญในภายหน้าก็ได้ ... แต่บัดนี้ ... เขาเหลือแต่เพียงซากที่นอนสงบนิ่งสู่ห้วงไปตามกาลเวลา รอที่จะถูกฉาปนกิจ ... จากนั้นก็เหลือเพียงกระดูกห่อเดียว ถูกทิ้งจมดินหายสูญไปพร้อมกับชื่อเสียง และเลื่อนไปจากความทรงจำของผู้ที่อยู่เบื้องหลัง ... คอกกุหลาบช่อใหญ่ที่

ปักไว้ในแจกันดินหน้าป้ายเหี่ยวแห้ง ไรยรา รูปเทียนใกล้ ๆ มอศสนิท ...
 คงจะมีใครสักคนที่รักเขามาเป็นที่ตรงนี้ ... ที่ ๆ ฉันกำลังยืนอยู่ ... ชบ
 หน้าลงกับปูนร่ำไห้จนน้ำตาแทบจะเป็นสายเลือด ... ก็ศพมาแล้วที่ถูกนำมา
 บรรจุ ณ ที่เดียวกันนี้ และตรงมีน้ำตาของใครก็คนที่หลังรดข้าวแล้วข้าเล่า
 ... กุหลาบที่เหี่ยวแห้งไรยรา คงจะชบน้ำตาของผู้ที่มาสักการะไว้มากมาย
 ผู้ที่อยู่เบื้องหลังคงจะฝากความรักความอาลัยไว้บนกลีบกุหลาบทุกกลีบ แต่
 ... ไม่ว่าจะเสียงระฆังระฆังอย่างใจจะขาดหรือน้ำตาที่หลังแทบจะเป็น
 สายเลือด ตลอดจนกลิ่นรูป ครันเทียน ไม่มีวันที่จะปลุกร่างที่นอนสงบอยู่นั้น
 ให้ลุกขึ้นมาได้อีก ... เหมือนกรรม ฉันไม่รู้ด้วยซ้ำไปว่า จะมีใครจัดการ
 กับศพเขาอย่างไร ป่านะนี่ ... เขาคงนอนโคดเดี่ยวอยู่คนเดียว ไม่มี
 กลิ่นรูป ครันเทียน ... ไม่มีช่อกุหลาบ ... มีแต่ดอกกลิ่นหอมที่เหี่ยวแห้งไรยรา
 เพียงดอกเดียวที่เขาทำไว้ในมือ ... ลาก่อนกรรม ... ความอดกลั้นของ
 ฉันมลายในวบนั้นเอง น้ำตาที่แห้งผากมาตลอดอาทิตย์ หลุดออกมา ... ฉัน
 ชบหน้าลงร้องไห้เหมือนใจจะขาด ระฆังจนสุดหัวใจ ...

(รอมมลิน เล่ม 1 หน้า 474 - 476)

มือที่เกาะขอบลูกกรง สันสันทันด้วยความรู้สึกรุนแรง One day when we
 were young วันนั้นมันไม่กลับมาแล้วละ วันที่พี่ภาคย์บอกรักเมย์ด้วยเพลงนี้
 ... ตอนนั้นเราไม่ได้คิดเลยนะค่ะว่า จะมีวันหนึ่งอีกครั้งที่เราจะต้อง When
 came the time to pass วันที่เราจะต้องจากกัน ... วันที่เราจะเรียก
 วันคืนเก่า ๆ กลับมาไม่ได้

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 70)

ถนนทั้งสาย ก่อนข้างว่างเพราะอย่างเข้ายามดึก แสงไฟแดงบนหน้าปัทม์บอก
 ถึงน้ำมันที่ใกล้จะหมดลง จันทรวงานต์เอื้อมมือไปปิดสวิทช์ไฟ พลาจเอนตัวผิง
 หนักที่นั่ง

... ลาก่อน ... ลาก่อน

คำอำลาแว่วอยู่ในความทรงจำ

... The falling leaves drift by the window ...

บทเพลงบทเก่าดังขึ้นในความรู้สึก

... When you went away the day grow long ...

เขาไปแล้ว เหมือนใบไม้ร่วงที่ไม่มีใครรู้ว่าใบไม้ใดจะปลิวหิวรับจากกิ่ง
ไหนเมื่อไหร่ หากเป็นการจากอย่างสงบเงียบ และเยือกเย็น ... หญิงสาว
ห่อไหล่ เพราะกระแสดี๋ยบเย็นที่วิ่งเข้าเกาะกุมหัวใจ

... The sun burnt hands I used to hold ...

ไม่มีอีกแล้วที่ร่างสูงตรงนั้นจะก้าวผ่านเข้ามา ไม่มีอีกแล้วที่ริมฝีปากอุ่นจัด
จะแตะดวงที่หน้าผาก ข้างแก้ม ไม่มีอีกแล้วที่ดวงหน้าคร่ำจะหลับตาอยู่บน
หมอนโกส ๆ ให้เธอไขปลายนีวลูบคางสาก ๆ นั้นเล่น ... หมดสั้นกันที่

(ดราบาป หน้า 412 - 413)

"เอาเถอะแม่ ฉันกลับมาเมื่อไหร่แม่รู้เอง"

"แม่จะคอย" นังจุกบอกสั้น ๆ ง่าย ๆ หากความหมายลึกซึ้ง ... ใน
ความทรงจำอันลับสน นังจุกเฝ้าคอยลูกน้อยที่นังจุกเคยอุ้มชู เลี้ยงดู ป้อน
ข้าว น้ำมาด้วยมือ ลูก ... ที่เฝ้าเรียกหานังจุกเสมอว่า "แม่หนาย ...
แม่อยู่หนาย" ลูก ... ที่นังจุกเพียงแต่ลูบหน้า ที่ทำก็รู้ว่า อืม ทิวหรือไม่ว่า
สบาย ... แต่ลูกน้อยคนนั้นไม่เคยกลับมาหานังจุกสักที นังจุกมีแต่ลูกที่ดู
เหมือนจะรู้ไปเสียทุกอย่าง แต่ไม่รู้อยู่อย่างเดียว คือ ความโหยหาในหัวใจ
นังจุก ลูก ... ที่เคยบอกนังจุกว่า นังจุกควรทำอะไร ไม่ควรทำอะไร ...
คำว่า ... แม่จะคอย ... ศิจึงยอมไม่เข้าใจอยู่ดี

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 2 หน้า 288)

... นังจุกนอนอยู่บนเตียง ... ในท่าที่เคย ทว่า ... คราวนี้ดวงหน้า
ผ่องใส ริมฝีปากราวกับจะยิ้มรับศศิ ผ่าพรเพลาะสีศศกลุมตลอดขึ้นมาถึงคอ
... หลับ นังจุกก็หลับอยู่อย่างนี้ทุกครั้ง หากคราวนี้ ... อะไรอย่างหนึ่ง
เย็นเยือกเข้าไปในอกศศิ

"แม่ ... แม่จำ ..." ศจีและท่อนแขนที่วางแนบอย่างเบา มือ ราวกับ
กลัวผู้เป็นมารดาจะตื่น

"แม่ ... ไหนว่าแม่จะคอยให้จิกกลับบ้าน แม่ ... ตื่นเถอะ ..."

"คุณหญิงคะ ..." เสียงนางพยาบาลผู้หนึ่งดังขึ้น หากศจีมิได้เหลือบแล
ไปมองแม่แค่น้อย

"แม่ ... เมื่อยาคายนะจะ ถ้าแม่ตายก็จะอยู่กับใคร"

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 2 หน้า 511 - 512)

3.2.2 บรรยายความเพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่องและเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยส่วนรวมแล้ว
นวนิยายของทมยันตีมักมีการวางเค้าโครงเรื่อง และการดำเนินเรื่องเป็นไปอย่างเรียบง่าย ไม่ลึกซึ้ง
ซับซ้อนมากนัก แต่เมื่อเรื่องใดมีการหักเหเหตุการณ์จากเหตุการณ์หนึ่งไปสู่เหตุการณ์อีกอย่างหนึ่ง ทมยันตี
จะให้ผู้อ่านเข้าใจถึงเบื้องหลังของเหตุการณ์นั้นด้วย โดยการให้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้บรรยาย หรือ
ให้ตัวละครที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์บรรยายในลักษณะของการใช้กระแสดวงความนึกคิดหรือกระแสดวงจิตประหลาด
และในบางครั้งก็เสริมข้อความที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวที่จะดำเนินต่อไปด้วย ลักษณะการบรรยาย
ความซมึนนี้มีอยู่ในนวนิยายของทมยันตีแทบทุกเรื่อง เป็นผลให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องราวและเหตุการณ์
ต่าง ๆ ได้ทันที อ่านด้วยความเพลิดเพลิน และสบายใจ โดยไม่ต้องอาศัยความจำหรือการตีความมากนัก
เช่นตัวอย่าง

"โอ๊ะเอ๊ย แค่นี้จะเป็นไร"

เจ้าหนูไม่รู้เลยว่า ฉันทักมันมาสำหรับให้เป็นตัวประกอบในการแสดงฉากใหญ่
และฉากสุดท้ายของฉันทัก ... ฉากสุดท้ายสำหรับละครชีวิตอันขมขื่นที่ตัวแสดง
เอกเช่นเรา แม่ลูกเท่านั้น จึงจะซาบซึ้งดี ...

(ล่า หน้า 536)

ร่างทั้งสองคนกอดกันแนบแน่น ดวงหน้างามบริสุทธิ์แอบอิงกับอกหอมเหง้า พลาญ
หัตถ์ตาลงช้า ๆ เงาแห่งความสุขสงบดูจะฉายชัดทั่วดวงหน้าที่หริ่มละไมไม่รู้
กับความโศกเศร้าใด ๆ ในโลกทั้งปวง
... กาเหว่าเฮย .. ไซ้ให้แม่กาฬิก แม่กาฬิกหลงรัก คิดว่าลูกในอุทร คาบเอา
ข้าวมาเพื่อ คาบเหยื่อมาป้อน ปีกเจ้ายังอ่อน แม่ก็สอนให้ลูกบิน ...

เสียงเพลงกล่อมไทยหวานไปทั่วห้อง ดวงหน้าคล้ำด้วยความทุกข์ยากค่อย
 คลายลง เงาของแม่มดดูเศร้าด้วยชีวิตขึ้นทีละน้อย ริมฝีปากแห้งจนแตกเป็น
 ระแหง บรรจงจูบลงเหนือหน้าผากนวลเกลี้ยง นิ้วมอมสกปรกค่อย ๆ และ
 ลงตรงดวงตาถูกรัก รวากับจะปิดดวงตานั้นให้หลับ มิรับรู้กับความเป็นไป
 อื่น ๆ อีกสืบไป

(ล่า หน้า 621 - 622)

ทันทีที่มีมือแตะก้นก้นน้ำ ความรู้สึกอย่างหนึ่งจากปลายนิ้วพุ่งปราดขึ้นมาทันที
 ความจุนงนหายวูบไป แสบจะเป็นปลิดทิ้ง ซากจิตก้มลงดูอย่างล้าหน้าจนชิด
 ที่ก้นก้นน้ำตลอดจนตัวอ่างแห้งสนิท ขอบโลหะที่ก้นอ่างเป็นมันวาว รวากับถูก
 เช็ดถูมาเป็นอย่างดี แม้สมองจะถูกกดด้วยอำนาจของน้ำเมา แต่ก็ยังทบทวน
 ความจำได้โดยไม่ผิดพลาด ... ก่อนที่จะออกไปจากห้อง หลังจากนอนเขลง
 มาเวลายาวนาน เขาลุกขึ้นมาอาบน้ำ แล้วจึงออกไปแต่งตัวขณะที่อาบน้ำ
 ชายหนุ่มยังนึกขมที่น้ำฝักบัวที่ค่อนข้างแรงจนกระเซ็นไปทั่วห้อง อ่างล้างหน้า
 ที่อยู่ใกล้ ๆ เปียกมากกว่าส่วนอื่น โดยเฉพาะเมื่อเขาเปิดน้ำล้างมือแถม
 เข้าไปอีกด้วย ระยะเวลาที่เขาออกไปไม่นาน พอที่จะทำให้อ่างน้ำแห้งสนิท
 ถึงเพียงนี้ ซากจิตหันไปทางโถส้วมซึ่งอยู่ห่างออกไป ฝ่าไม้ขัดมันที่ปิดครอบ
 ยังมีหยดน้ำกระเซ็นเกือบจะแห้งอยู่หลายหยด ฝ่าทองที่บุด้วยกระเบื้อง เคลือบ
 เมื่อเอามือลูบยังลื่น แต่ ... ความผิดปกติอยู่ที่อ่างล้างหน้าเพียงแห่งเดียว
 ทั้ง ๆ ที่ทุกอย่างภายในห้อง ไม่มีร่องรอยว่าจะถูกลอบค้นแต่ประการใด?

ซากจิตตัวชาวูบ ... ผู้ที่บุกรุกเข้ามานั้นเป็นมือขึ้น "อาชีพ" จริง ๆ เพราะ
 ได้ถ่ายรูปลูกสิ่งทุกอย่างไว้อย่างละเอียดลออ ก่อนที่จะลงมือค้นห้อง เมื่อ
 จากไปจึงไม่ไ้ทิ้งร่องรอยพิรุณใด ๆ ไว้แม้แต่น้อย

(แนวสุดท้าย หน้า 70 - 71)

ชายหนุ่มกำมือแน่น ... อา ... กวาง - อัน - ชู ความรัก ความภักดี
 ทั้งหมดได้รับการตอบแทนเช่นนี้เอง เหตุการณ์ต่าง ๆ ปะติดปะต่อกันเข้า

อย่างรวดเร็ว ตลอดเวลา เลี้ยว - เวียน - ซาน คีหน้าเป็นนายทหาร
หนุ่มในกองทัพบกเวียดนามได้เป็นอย่างดี กวาง - ฮัน - ซู เป็นเพียง
"ฉาก" ที่เขาได้อ้างตัวเองให้สมจริง สมจริงมากขึ้น โดยเฉพาะเธอ
เป็นญาติกับผู้ยิ่งใหญ่ในยุคนั้น ซึ่งคงอำนวยความสะดวกให้เขามากพอ จม
กระทั่งเกิดความเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองขึ้น เลี้ยว - เวียน - ซาน
ผลจากหญิงสาวไปโดยไม่มีเยื่อใย แต่แล้วเธอต่างหากที่อุทิศชีวิตหา
ตัวเขาทุกสารทิศ เธอเองทำให้เขาคิดได้ว่า เขาจะใช้เธอหาประโยชน์
อะไรได้บ้าง เธอจะรู้เรื่องนี้บ้างไหมหนอ ... อาการคร่ำครวญของ
หญิงสาวแวบมาสู่ความทรงจำ ซาครีตตัวชาวบ ... กวาง - ฮัน - ซู
คงจะรู้ความจริงในข้อนี้แล้ว รู้จากเจ้าสองคนที่คงคะนองปาก ถากถางเธอ
ตอนที่จับตัวไปได้ เพราะเธอเองก็สงสัยในข้อนี้ตลอดมา นี่ซิที่หญิงสาวลั่น
ปากว่า เลี้ยว - เวียน - ซาน ตายเสียแล้ว เธอหมายถึงแต่เพียงว่า
เขาตายไปจากเธอหนึ่งเอง เธอรู้ความจริงก่อนเขาเสียอีก ...

(แนวสุดท้าย หน้า 330 - 331)

ฝ่ายสามีก็มีหน้าจุกนุหรีโดยเสีย เพราะหลายครั้งมาแล้วที่ถูกขู่ว่าจะมีเรื่อง
หากพอจริงจึงเข้า "เรื่อง" อย่างมากก็เพียงแค่ทำความเดือดร้อนรกรุง
เฉพาะในบ้านเป็นเคือง และคนที่ "ก่อเรื่อง" ก็ไปหลบเสียตาม "บ้าน
ใหม่" เหล่านั้น เนื่องจากรู้ว่าฝ่ายภรรยาไม่เคยทวงถามอะไรเท่าตำแหน่ง
ที่กำลังเป็นอยู่ ตำแหน่ง ... นี่ช่วยเชิดชูเกียรติยศในวงสังคมมิให้น้อยหน้า
กว่าคนอื่น และตำแหน่งนี้แหละช่วยให้ผู้หญิงซึ่งมีพื้นฐานทั้งฐานะ การศึกษา
มิได้ดัดนักให้อยู่ในภาวะคนทิ้งเมืองจำต้องยกย่อง และตำแหน่งนี้กาลครั้งหนึ่ง
ก็เคยหลุดลอยไปชั่วระยะ เพราะความผันผวนทางการเมือง ซึ่งทำให้ผู้
ครองตำแหน่งได้รู้รสชาติของความขมขื่น จากการไร้อำนาจ ฉะนั้น เมื่อ
เฟื่องฟูขึ้นมาอีกจึงต้องทวงถามตำแหน่งตนเอง เป็นอย่างยิ่ง

(กินสวาท หน้า 423 - 424)

3.2.3 บรรยายความเพื่อให้เห็นภาพการของตัวละคร หมายถึงการบรรยายพฤติกรรม การเคลื่อนไหวของตัวละครในลักษณะต่าง ๆ ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพเกี่ยวกับบทบาทและลีลาของตัวละคร ในการทำกิจกรรมนั้น ๆ การบรรยายความชนิดนี้บางทีหมยันดีก็นำบทสนทนาของตัวละครมาใช้ควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ช่วยวางพื้นฐานทางอารมณ์และชักจูงความสนใจของผู้อ่าน ให้สร้างจินตภาพคล้อยตามไปกับ ข้อความนั้นตามลำดับขั้นทีละน้อย จนถึงขั้นสูงสุดของพฤติกรรมนั้น ฉะนั้นการบรรยายความในลักษณะนี้จึง มักจะยืดยาว และหมยันดีก็มักจะสอดแทรกถ้อยคำ ส่วนวนโวหารที่ช่วยให้กระชับใจผู้อ่านอยู่ด้วยเสมอ ดังนั้น นอกจากจะบรรยายให้ผู้อ่านเห็นภาพการต่าง ๆ ของตัวละครแล้ว ยังทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ต่าง ๆ ไปกับ บทบาทและลีลาท่าทางของตัวละครเหล่านั้นด้วย เช่นตัวอย่าง

... ท่ามกลางความมืดมิดรอบด้าน หญิงสาวรู้สึกตัวเองกำลังก้าว เปะปะ ไปข้างหน้า ความเยือกเย็นทำให้หนาวสะท้านและแสงสว่างที่เห็นอยู่ไกลโน้น ก็เลื่อนลอยห่างออกไปทุกที

"ช่วยด้วย ... ช่วยด้วย ..."

เสียงที่เปล่งออกมาถูกกลืนหายไปในความเงียบและความเรวังว่างอันไม่มีที่ สิ้นสุด ความเหน็ดเหนื่อย ทำให้ชวนเซ แต่ก็ต้องพยายามวิ่ง ... วิ่งไป ข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ... ครั้นแล้ว ... จู่ ๆ ทุกอย่างก็กลับสว่างจ้า ขึ้น เบื้องหน้าคือแถบสายรุ้งต่างสี ทอดจากกลุ่มหมอกครึ้นสีขาวไปจดขอบฟ้า ลึคราม แสงระยับพร่างพราย จนทำให้ความเหน็ดเหนื่อยมลายหายไป

"สายรุ้ง"

หญิงสาวยืนแขนออกไปสุดลำ พยายามไขว่คว้าแถบสีที่ดูเหมือนจะอยู่ใกล้ แค่อ้อม แต่หมอกครึ้นที่ทวีความหนาแน่นยิ่งขึ้นกั้นกลางขวางเอาไว้

"สายรุ้ง"

ความพยายามครั้งสุดท้ายปราศจากผล เพราะทุกอย่างหายวับไปกับตา ทั้งแต่ความมืดมนและความเย็นยะเยือกไว้ตามเดิม หญิงสาวสะอื้นซอก และ เสียงสะอื้นนี้เอง ทำให้ถึงกับพวาลุกขึ้นนั่ง ...

(สายรุ้ง เล่ม 2 หน้า 324 - 325)

"เขาจับห่อผมไปอาบน้ำเจ้าค่ะ"

"ทำไมต้องจับด้วยล่ะ"

"แม่เขาพาไปโกนจุก"

ตอนนั้นห่อผมเกาะต้นน้อยหน้า ซึ่งเหิงโตเพียงกำเดียวไว้ได้ถนัดมือ จึงยึดอย่างแน่นเหนียว พวกผู้ใหญ่ที่ตามมาอีก ๒ - ๓ คน ช่วยกันแกะมือเป็นซุลมุน-ซุลเก คราวนี้ห่อผมหุ่ยเครื่องให้หนึ่ง ฮิตเกาะต้นไม้ไว้มือหนึ่งอีกมือหนึ่งยังถูกผู้เป็นแม่ถึงรังจนสุดแรง แต่ถึงกระนั้นเท้ายังอยู่ว่าง ห่อผมจึงยกขึ้นปาดซ้ายที ขวาที อย่างไม่ยอมลดละ กว่าพวกผู้ใหญ่จะจ้วงนิ้วออกได้ทีละนิ้วก็นานพอๆ

"ฉิบหายนี่"

ห่อผมหลุดปากออกมา เมื่อเห็นว่าจะสู้ไม่ไหวแน่ หลางรีบปล่อยมือที่เกาะต้นไม้ไว้ทันครัน หันขวับมาตะปบชายใจกระเบนผู้เป็นมารดากระซากเต็มเหนียว

"ว้าย ตาเถรช่วย"

แม่ห่อผมรีบปล่อยมือห่อผมมากุมชายหักข้างหน้าไว้มั่น ห่อผมจึงใช้มือทั้งสองยึดยุบชายกระเบนได้ถนัดมือยิ่งขึ้น คราวนี้กลายเป็นการชักคะเย่อระหว่างบุคคลทั้งสอง พวกผู้ใหญ่อื่น ๆ มีว่แต่หัวเราะจนงอหายใจ เด็ก ๆ ใ้กันเกรียวกราวอย่างเป็นของสนุก จึงไม่มีใครห้าม แม่ห่อผมร้องชายทกไว้หลาง คำหลางด้วยประโยคแบบเดียวกับที่ห่อผมใช้มาเมื่อสักครู่ แต่ออกจะเป็นฝ่ายเสียเปรียบ เพราะหันหลังให้ และยังมีชายกระเบนร้องอยู่หว่างขาห่อผมลืมนิ่งให้เสียสนิท กลับกระตุกรั้งชายผ้าเค็มที่กลางหัวร่ำว่า

"เฮ้อซุยเลซุย ... เฮ้อซุยเลซุย"

แม่ห่อผมถูกกระตุกให้เดินขาทาง ถอยหลัง แฉมฉ้ามจะหลุดมิหลุดแท้ ห่อผมท่าท่าจะเอาทางกระเบนผูกไว้กับต้นน้อยหน้าอย่างแข็งขัน ...

(ร่วมฉัตร เล่ม 1 หน้า 74 - 75)

หญิงสาวหลุดลุกขึ้นยืนดั่งท่าจะถอย แต่ชักกว่าอาการหุงหัวเข้ามาอย่างรวดเร็วของอีกฝ่ายหนึ่ง เสียงร้องเบา ๆ ของกวาง - อัน - ชู ทำให้เจ้าคนเดีย

เหลือบตามองอย่างร้อนใจ ช่วงขณะนั้นเอง เหล้าที่เหลือกกว่าครึ่งแก้วสาดเข้า
ใส่หน้า พร้อมกับชายหนุ่ม พุ่งตัวเข้าถึงมือคานที่ห้อยคอกอยู่เหนือกระเป๋
กางเกง จับปิดกลางไขเท้าขวาซ้อนเข้าเหนือข้อพับซ้ายของอีกฝ่ายหนึ่ง
อย่างรุนแรงจนทรุดลง ปืนที่ถูกชักขึ้นมากระเด็นไปทางหนึ่งชั่วระยะที่เจ้า
คนร่างสูง เหลียวไปทางคู่ต่อสู้ที่นั่นเอง หญิงสาววิ่งปราดไปที่มุมห้องกตกรัง
เรียกคนใช้อย่างสุดแรง

(แนวสุดท้าย หน้า 205)

... ความเคลื่อนไหวอย่างเนิบนาบ สง่างามเปลี่ยนแปลงไปอย่างน่าพิศวง
แก้วเหล้าในมือปลิวเข้าหาชายหนุ่มซึ่งเข้าใจอาการชะงักนั้นได้ทันทีเช่นกัน
จึงดีดตัวจากเก้าอี้หลบไปอย่างหลุดหลิดเลี้ยว - เรือน - ชาน ตะโกนเป็น
ภาษาพื้นเมือง ๒ - ๓ คำ ชาคริตรู้ดีว่า เขามีเวลาอยู่เพียงช่วงวินาทีเดียว
เท่านั้น แขนซ้ายสะบัดเหยียดออกไปเต็มแรง หลางงอปลายนิ้วรองรับค้ำมิก
ซึ่งเลื่อนลงมาไม่รวดเร็วทันใจ ทำยามฝึกหัด เพราะความเกรงกลัวของ
สนิม สายตาซึ่งแจ่มใสเพียงครึ่งเดียวของยามปกติ ยังแลลออกไปเห็นมือที่
ดริคแตะไปยังส่วนบั้นเอวคอนหลัง ที่ทำนั้นได้จังหวะจะโคน แสดงถึงความ
เป็นมือปืนชั้นเยี่ยม รวมทั้งความฉลาดในการหกอาวูที่ดูเผิน ๆ เหมือนว่า
มิได้มีสิ่งใดติดตัวทั้งสิ้น เสียงระเบิดดังกึกก้องทำให้เขาผงะไป แขนซ้าย
ตกขวับไร้ความรู้สึกไปทันที แต่มือขวาดริครับค้ำมิกได้เสียแล้ว และช่วง
เวลาเกือบจะพร้อม ๆ กันนั้น ปลายมีดก็ปักลงกะตรงส่วนศูนย์รวมประสาท
ชายโครง ขณะที่ร่างนั้นทรุดลง มือขวาก็ตะปบไปบนปืน เสียงหญิงสาวตะโกน
อะไรไม่ได้ศัพท์ เขาดีดตัวไปเท่าที่แรงมีอยู่หลบวบลงทางซ้าย แต่หูยังฮือด้วย
เสียงกึกก้องและความร้อนที่นามผ่านชายโครงขวา จนเซพวาทมนไปเกือบรอบ
ถึงกระนั้นมือยังกำปืนไว้แน่น ยันตัวตรง ... หนึ่งตรงประตู่ และหนึ่งตรง
หน้าต่าง ... ชาคริตไม่มีเวลาคิดเพราะคนหลังใช้ปืนยิงเร็ว เขาเบนปาก
กระบอกปืนไปทางนั้นสั้นไก เกือบแน่ใจว่าตัวเองจะต้องคว่ำลงเพราะปืน
กระบอกทางประตู่เช่นกัน แต่เสียงระเบิดที่ดังขึ้นเกือบพร้อมกันนั้น ปะปนด้วย

เสียงอุทานแหลม ๆ ลั่น ๆ ชายหนุ่มลั่นโกปินเป็นครั้งที่สอง ครั้นแล้วก็รู้สึก
เหมือนว่าโลกทั้งโลกหยุดนิ่งเงียบไปในบัดดล ...

(แนวสุดท้าย หน้า 646 - 647)

สตรีในชุดสีเทาบางเบา ถอนใจยาวก่อนจะยกมือขึ้นเสยผมยาวแค่ออซึ่ง
แม่กระจายด้วยแรงลม แว่นตาขนาดใหญ่ คงไม่สามารถป้องกันฝุ่นได้
เจ้าตัวจึงถอยออก หลางควานหาผ้าเช็ดหน้ามาแตะหัวตา จากนั้นจึงเหลียว
มองไปรอบ ๆ ห้องเล็ก ๆ แห่งนั้น ...

(สำรองรัก หน้า 242)

ที่ป้อมอำปากกว้างยังกับถ้ำขุนคต แล้วยัดขนมที่เหลือทั้งหมดเข้าไปจน
กัมพอง หลางใช้มือปิดกับสะโพก พร้อมกับพยักหน้าหงิกหงัก เพราะไม่
มีทางจะพูดได้อีกแล้ว คงใจมอญค้อน ๆ ...

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 259)

ศจี้หันกลับ ริมฝีปากยังคงเม้ม หากล่าคอตตั้งตรงขึ้น ท่าที่เดินค่อนข้างเร็ว
ทำให้คนในบ้านแอบตัวลีบไปตาม ๆ กัน หญิงสาวผ่านบันไดหน้าออกไปโดย
ไม่เหลียวมองคนรถที่คอยอยู่แถวนั้น นายคนขับอำปากค้าง เมื่อเห็นฝ่ายนั้น
เดินลี้วไปทางประตูใหญ่ โดยไม่เหลียวหลัง

"อ้าว ... ยังไงกัน"

ศจี้ก้าวเร็วขึ้น ... เร็วขึ้น ... ยิ่งแรงกดดันในใจมากเท่าไร ศจี้ก็ดู
เหมือนจะเร่งฝีเท้าหนักขึ้นเท่านั้น ความพลุ่งพล่านในใจ ประกอบกับการ
ออกแรงกาย ทำให้เหงื่อไหลซึม แม้ดวงตาของศจี้จะทอดตรงไปเบื้องหน้า
แม้จะหลบหลีกผู้คนได้ด้วยสัญชาตญาณ แต่ศจี้ก็ได้รู้สึกว่าเป็นใคร หรืออะไร
"ศิรีเศษกันมาจากไหน" หญิงสาวกอดพินแน่น "มันก็ไอ้ ..." ความนึกคิด
ในใจศจี้ นั้น หากมีเสียงออกมา คงจะทำให้คนที่อยู่ใกล้ ๆ สะดุ้งด้วยความ
คาดคิดไม่ถึง

"แม่ ... เห็นแม่เราเป็นยังไง"

(กฤษณอกนอกทำเนียบ เล่ม 2 หน้า 428 - 429)

... ทุกครั้งที่ฉันไปตูลูก ชวนหัวคนเคียวของแม่มีกจะคลานหนีลงจากเตียง ไปซุกอยู่ที่มุมห้องด้านมืดที่สุด รวากับสัตว์ก๊วกับกระรอกนั้น ดวงหน้าของแก จะชอบอยู่ระหว่างหัวเข้า ผมยุ่งเหยิง ... ลูกน้อยไม่ยอมรับรู้ความเป็นไป ไต ๆ ของโลกอีกสัปดาห์ จิตสำนึกที่เหลือมีแต่ความกลัว ... กลัวจนคลาน ... และทุกครั้งที่มือมาแตะต้องตัว แกจะกรีดร้องอย่างโหยหวนร่ากับ สัตว์ถูกทำร้ายกระรอกนั้น

"ไม่เอา ... ไป ... แม่จ๋า ..."

ขอดรักของแม่ ... ลูกยังหวังหึ่งอกแม่เสมอมา แต่ ... เมื่อแม่เข้าไปหา ลูกจริง ๆ ดวงตาของลูกไม่ได้บอกเลยว่า ลูกจำแม่ได้ ... ถ้าเป็นผู้หญิง ลูกจะขดซุกแนบบอก ตัวสั้นเทา ร่าห็นแต่ว่า

"โลมันไป โลมันไป หนูกลัวจะแม่"

แต่ถ้าเป็นผู้ชายผ่านมา ลูกจะคลานตะกุกตะกายหาทางหนี ... สัตว์ร้าย จำนวนหนึ่งในร่างคนได้ทำให้ ... ขอดรักคนเคียวของแม่กลายเป็นสัตว์จริง ๆ ไปอย่างสมบูรณ์

(เล่า หน้า 195 - 198)

ปลายนิ้วทั้งห้าของแม่รุ่งฤติก้าค้ำมีคไว้อย่างมั่นคง เจ้าเหยื่อ ... นอน รวากับแมวที่กรนอยู่บนตักเจ้าของ

"เออละ ... ก็จะทำให้สบาย ... สบายเคียวนี้"

ถ้าจะตามความรู้สึกของแม่รุ่งฤติ เจ้าหล่อนก็คงตอบไม่ได้ว่าอะไรเกิดขึ้น นอกจากวูบหนึ่งของสายตา คือเงามืดต้องแสงไฟวาบแล้วก็ควักต่ำลงจาก นั้นก็มีเสียงร้อง โอ๊ก ... คล้ายควายถูกเชือก ร่างที่ถูกหับอยู่ภายใต้ดิน สดแรง เกิด แม่รุ่งฤติหัดคดลงมา หากมือยังกดมีคลงกับที่หมายอย่างแน่นหนา ... กดไม่ยอมปล่อย น้ำเมือกเหนียว ๆ กลิ่นคาวคลุ้งพุ่งขึ้นมาถึงมือจนล้น หากแม่รุ่งฤติไม่ยอมวาง

"ฆ่า หรือถูกฆ่า"

หากฆ่าไม่สำเร็จ คราวนี้แหละเจ้าหล่อนจะเป็นฝ่ายถูกฆ่าบ้าง ร่างนั้นยังคงยืน ... แต่ยังคง ปลายมือยังหมุนซ้ายหละออกเป็นวงกว้าง มือเท้าที่บิดเปะปะ อย่างรุนแรงในตอนแรกค่อยลดความรุนแรงลง ท้ายสุดแขนขาหักคดคก หิ้น ลั่นระริก เหมือนกับแม่มุ้งฤดีที่ชอบ เพราะออกแรงระคนตื่นเต้น พักใหญ่ที่ เจ้าหล่อนยังกดปลายมือไว้ราวกับตรึงด้วยกาว กลืนความชวนให้ต้องเบือน หน้าไปอาเจียนจนไม่มีอะไรเหลือ ทว่าสองมือไม่ยอมละจากค้ำมือ นาน ... นานราวกับชั่วกัปชั่วกัลป์ กว่าแม่มุ้งฤดีจะขยับมือ หาก ... คนที่ฝัง ลึกติดแน่นทำให้เจ้าหล่อนต้องโยกซ้าย - ขวา กว่าที่จะดึงขึ้นได้ โดยมีเสียง อากาศดังจวบ ผ่านตามร่องสันมือ คราวนี้ฉันรู้ละว่า ร่องเล็ก ๆ ตรงนั้น เขามีไว้ทำไม

ตะเกียงมูมห้องยังสาดแสงสีแดงแถมสาดจับร่างที่นอนแผ่ แขนกางขากาง ดวงหน้าสยะ บุคเบี้ยว ปากอ้า ยิ่งฟันขาวเล็ดโลหิตนองไปทั่วพื้นและยัง กระเซ็นเประเลื้อยผ้าฉิ้นเป็นรอยค่าง ดวง ...

(เล่า หน้า 361 - 364)

... ชายหนุ่มในชุดห้อมคไค้งตัวลงต่ำ หากยังไม่หันจะเอ๋ยปาก หลันทุก สิ่งทุกอย่างก็เจียบลงทันที เจียบ ... ราวกับทุกคนนัดกันไว้ แสงไฟขาวนวลจ้าส่องจับ ณ ข้างหลังซึ่งจู่ ๆ ก็ปรากฏร่างในชุดดำหาม โลงศห สีขาวเข้ามาอย่างเจียบ ๆ อะไรอย่างหนึ่งในท่าเดินนั้น ทำให้ ทุกคนได้แต่จับตามองด้วยความรู้สึกสะท้านหนาวเย็น ครั้นแล้วเสียงสวด ในทำนองอันไทยหวานก็ดังกังวานกระหึ่มก้องขึ้น ... เศษฐาตันไปมอง หลางตอนใจอย่างโล่งอก

"นี่ ... คือสิ่งตอบแทนคำท้าทายของท่าน"

ใครคนหนึ่งในกลุ่มคนหึ่งสี คงจะ เป็นผู้เอ่ยขึ้นด้วยน้ำเสียงแหบท้าวก่อนที่ จะค่อย ๆ วางโลงใบนั้นลงกลางเวที หลางทำท่าจะเปิดฝ่าโคง

"อูย ..."

เสียงผู้หญิงเริ่มคราง หากมีเสียงปลอบว่า

"ไม่เป็นไรนะ ลังไม้ฉำฉาเท่านั้นที่กลัวด้วย"

เสียงดาบที่ถูกถอนออกด้วยความผิดพลาดทำให้หลายคนชะเง้อชะแง้ อีกหลายคน
เบียดซุกเข้าหากัน

เชษฐากระซิบถามคนในชุดดำที่อยู่ใกล้ที่สุดว่า

"คุณสโรชนี ยอมลงทุนนอนมาในนี้ เสียวเรอะ"

หากไม่มีคำตอบ นอกจากความเงิบและดูราวกับบุคคลที่มาจะรู้หน้าที่ที่อยู่แล้ว
ทันทีที่ฝ่ามือเปิดออก ร่างในชุดดำก็หมอบราบ ชบหน้าลงราวกับจะคารวะ
อย่างสูงสุด เสียงสวดประกอบโหยหวนแรงกระชั้น ราวกับจะเป็นการปลุก
วิญญาณที่อยู่ในปรภพให้ลุกขึ้น

ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นมือ เพราะหันผ้าขาวไว้หมด ค่อย ๆ ยืนขึ้นมาช้า ๆ
คนหน้าเวทีเริ่มรวนเร .

"เล่นบ้า ๆ เลิกเถอะใจคอหายหมด"

"ไม่เป็นไรนะ นายเชษฐามั่นหลอกให้ก็กลัว ในสุจิตร์ก็บอกแล้วว่า

คุณสโรชนี แต่งเป็นปีศาจ จะกลัวอะไรนะ"

"ไม่น่าทำให้ถึงขนาดนี้"

"ทำให้ดูสมจริงกับมัน ใครไม่ยอมอยู่ก็กลับไปเสียสิ"

แต่จะด้วยอะไรก็ตาม ไม่มีผู้ใดยอมลุกขยับเขยื้อนไปแม้แต่คนเดียว ...

มือในผ้าขาวพันหนา ยื่นออกมาเกาะขอบโลงไว้ทั้งสองข้าง ราวกับจะ
เหนี่ยวร่างให้ลุกขึ้น ครั้นแล้วส่วนศีรษะก็กระดกขึ้นช้า ๆ คราวนี้หลายคน
ร้องกรี๊ดอย่างเหลืออด เพราะร่างท่อนบนพันผ้าขาวแบบตราสังไม่ผิดเพี้ยน
ส่วนใบหน้าก็ยังมีแผ่นขี้ผึ้งเหลืองปิดทองปะไว้อีกชั้นหนึ่ง ทำให้งูน่ากลัวยิ่งขึ้น
"เฮ้ย"

(พิชสวาท หน้า 147 - 148)

"ต้องพูดหยุดถึงจะถูก เค้กน้อย ..."

ฉันทัดทั้งห้าหน้าปึง ค้อนขรึบ กระแทกจานอย่างกระหึกระเหี้ย เข้าวเรอะ

ที่ ๆ หลางวางงานข้าวลงข้าง ๆ ทาบ แล้วลุกขึ้นยืน เดินไปรินน้ำจาก
คนโท บนโต๊ะดื่ม ...

(รอบมณฑล เล่ม 1 หน้า 53)

"สำหรับคำตัดสินะ หักจากเงินค่าขนมประจำวันของเอี้ยคก็ไค้กะ"

ฉันสอดขึ้นทันที คุณแม่ก้าวเข้ามาใกล้แล้วพาดฝ่าละลงบนเนื้อตัวของฉันอย่าง
ไม่ต้องนับ และไม่ดูตัวว่าเป็นที่ไหน

"อวดคีนึก อวดคื่อะไรอย่างนี้"

ฉันกัดริมฝีปากแน่น น้ำตาไหลพรากแต่ไม่ยอมสะอื้น

"ใจหมีพินชาตินึก"

คุณแม่คว้าปลายผมฉัน รวบลากออกจากห้อง ฉันเซลงตามด้วยความเจ็บ
มือหนึ่งพยายามรั้งโคนผมไว้ ถึงยังใจฉันก็ไม่ยอมร้องไห้ออกมาดัง ๆ อยู่
นั่นเอง

คุณแม่เปิดประตูปึ้งเข้าไปในห้องสมุด คุณพ่อเงยหน้าจากงานบนโต๊ะหลาง
ถามอย่างรำคาญว่า

"อะไรกันแต่เข้าอีกละ ตะกี้ก็ได้ยินยายหนูร้องลั่น ๆ บ้านไปคนหนึ่งแล้ว"

"แม่คนนี่อีคะ" เสียงคุณแม่บ่นทวน "... อิจฉาน้อง ยายหนูคิดเสียใหม่
มาให้รีดไว้ แกจะไปงานวันเกิดเพื่อนวันนี้ แม่ ..."

พอถึงตอนนี้ คุณแม่เขย่ากระซอกผมฉันไปมา ประกอบคำพูด ...

.....

มุมห้องหนังสือ ใกล้กับโต๊ะทำงานของคุณพ่อ มีแจกันใบสูงใสไม้แก้วบ้าง
ไม้เท้าของโบราณบ้าง เกือบเต็ม คุณพ่อหันไปกระซอกขึ้นมาอันหนึ่งและ
หวดฉันอย่างไม่ยอมหึงอะไรอีก ฉันทำไต่อย่างมากที่สุดคือ เอาศีรษะซุก
ไว้ระหว่างเข่า เอามือปิด แล้วพยายามหลบไปมา ...

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 304 - 305)

ฉันหันกลับไปไขว่คว้าบ้าน ไฟเหนือซุ้มประตูคงจะเลีย รอบบริเวณจึงมืดมิด

ฉันไขว่คว้าหลายครั้ง หากแล้วก็ประหลาดใจที่ว่า ฐู่ ๆ ประตูก็เปิด
แง้มออก

"อ้าว ... คุณศรีหรือคะ"

ฉันก้มตัวก้าวเข้าไป ครั้นแล้วบัดดลก็รู้สึกว่ามีผ้าผืนใหญ่คลุมลงมา

"อู๋"

ฉันดูทานได้แค่นั้น ก่อนที่จะพยายามสลัด หากผ้าทั้งผืนดัดรัดคลุมอยู่รอบ

"ใจ"

หอก็คิดได้เท่านี้ ฉันก็พยายามดิ้น แต่แล้วก็รู้สึกเหมือนมีกำปั้นหนัก ๆ ทุบลง
มาตามแขนและลำตัว จนฉันต้องทรุดลง

ฉันถูกหิ้วตึง หิ้วลาก ไปตามถนนขึ้นไปสู่ระเบียบด้านหน้า แม้จะเจ็บแสนเจ็บ
แม้ร่างกายจะถูกรัดรั้ง ฉันก็พยายามดิ้น พยายามจะร้อง ทว่าก็ไม่สามารถ
จะดังออกมาจากผ้าที่คลุมไว้ได้ ข้าฉันครูดไปตามชั้นบันไดแล้วก็ถูกผลักกลิ้ง
ลงกับพื้นระเบียบ

.....

ฉันรำร้องเท่าที่จะเปล่งเสียงออกมาได้ ครั้นแล้วผ้าเฉพาะตรงส่วนหัวของ
ฉันก็ค่อยเผยออก ฉันสลัดกิริยาก่อนจะบอกเสียงแหบ ๆ ว่า

"จะเอาอะไรก็ เอาไป อย่า ..."

ฉันหยุดชะงัก ท่ามกลางแสงไฟสลัว คุณศรีถูกมัดมือ มัดปาก นอนกลิ้งอยู่ใกล้ลูก
ซึ่งนั่งมองเหตุการณ์ทั้งหมดด้วยดวงตาใสแจ้ว ตุจเค็กไม่รู้เตียงสา

"คุณศรี"

พอฉันอ้าปาก มะนาวทั้งลูกก็ถูกยัดเข้าปาก ทำให้ฉันต้องพยายามดิ้นอีกครั้งหนึ่ง

"ยังจะฤทธิ์มาก อีผี"

ดวงหน้าของเจ้าอริชชัย ยิ้มแฉะอยู่ไม่ห่างนัก

"คราวนี้ทีของกูละ"

ถ้าเป็นใจอื่น ฉันคงไม่ใจหายวาบเท่านี้ ... ฉันพยายามดึงผ้าที่คลุมตัว
พร้อมทั้งกลิ้งหนี แต่กำปั้นหนัก ๆ ชัดลงมาตามตัว ตามขา และท้ายสุด
หน้าท้อง ทำให้ฉันงอตัวลงทันที

"กูยอมมานานแล้ว คราวนี้ไม่ยอมละ"

ฉันถูกมัดมือ มัดเท้า และครึ่งโคที่คืน กำปั้นก็จะประ เคนลงมาไม่หยุดยั้ง
ท้ายสุดฉันก็รู้ว่า แรงผู้หญิงหรือจะสู้แรงผู้ชายได้
คุณศรีพยายามจะดิ้น จะช่วย หากทั้งวัยและคงถูกทุบตีเช่นกัน ทำให้ทำอะไร
ไม่ได้มาก ลุก ... ซึ่งกำยำล่ำสัน พอที่จะช่วยเราได้ หากที่ท่าที่มองคล้าย
เด็กไม่เข้าใจในเหตุการณ์ใด ๆ แม้แต่น้อย ...

คุณศรีหลับตาลง ... เพื่อจะได้ไม่เห็นภาพที่ฉันถูกทารุณกรรม ฉันเอง ...
ถ้ายังมีแรงเหลืออยู่ ก็อยากที่จะสู้กับตาถูกตีปิดลงเช่นกัน ความร้าวรานใด
เล่าจะ เท่าความร้าวรานของผู้เป็นแม่ ที่ได้เห็นดวงตาที่ใสแจ้ว จ้องมองมา
อย่างสนใจ ท้ายสุด ... ฉันเอง ... ต้องหลับตาเสีย

(อันธการ หน้า 275 - 278)

"เอละ นายเอามือทั้งสองข้างวางบนโต๊ะได้แล้ว"

ฝ่ายนั้นเอามือแตะขอบโต๊ะไว้อย่างไม่เต็มใจนัก ในขณะที่ผู้ถือปืนชะเง้อตัว
ไปวางปืนไว้กลางโต๊ะ พลาถอยออกมาอยู่ในท่าเดียวกัน

"... หนึ่ง ... สอง ..."

และเพียงนับเท่านั้น คนตรงหน้าก็พุ่งพรวดเข้าหาปืน ... ทุกอย่างในห้อง
อลเวงด้วยการต่อสู้ แม้จะเล็กกว่า หากการต่อสู้ที่เคยชินและมักคล้ำมที่ใช้
อยู่เป็นนิตย เป็นส่วนที่ทำให้ฉันไหว ปืนถูกบักกระเด็นไปครึ่งแล้วครึ่งเล่า ผู้ที่
สืบคลานเข้าใกล้จะถูกเตะ ถูกกระหิບอย่างไม่ปราณี ท้ายสุด ... ท่ามกลาง
เสียงหอบหืด ค้ำปืนก็อยู่ในมือของคนเล็กกว่า ซึ่งกดจ่อลงกลางหน้าผากอีก
ฝ่ายหนึ่ง

"อัศว"

เสียงแหลมเฉียบขาดนั้น ทรงอำนาจสำหรับเจ้าของชื่อเสมอ

"อย่าอิงนะฮัสรี"

ดวงตาทั้งคู่ยังสบกัน เขม็ง ผู้ที่อยู่เบื้องบนมองลงมาอย่างเคร่งเครียด

เบิกเียน ในขณะที่ผู้นอนหงนเงย แลรับด้วยอาการว่างเปล่า ทอดอาลัย

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 2 หน้า 197 - 198)

"อิเคโกะ"

อังศุมาลินไม่ทันรู้สึกถึงความผิดปกติ แห่งน้ำเสียงอันเปี่ยมพันไปด้วยความรักนั้น

"คุณนอนที่นี่แหละ เดี่ยวฉันจะออกไปนอนข้างนอกเอง"

"ทำไม"

"วางแผนดำสั่นตั้งร่างเล็กที่คุกเข่าอยู่ใกล้ ๆ โถยแรงจนอังศุมาลินถลาล้มแนบ

ไปบนอกกว้าง ลมหายใจจู่ ๆ ปะทะอยู่ข้างหู พร้อมกับคำถามที่ค่อนข้างดุเดือด

"ทำไม ผมเสวนักหรือ เลวจนคุณรักไม่ได้เพราะอะไร?"

"โกโบริ"

อังศุมาลินดูทานอย่างตกใจเต็มที พยายามค้นหรวงอกนั้นไว้ แต่วางแผนอีก

ข้างหนึ่ง โอบตระหวัดรัดไว้นั่นหนา น้ำเสียงระคนขมขื่น ชัดแค้น ยังกระซิบ

อยู่ริมหู

"บอกมาสิ ผมเลวตรงไหนบอกมาสิ"

"ปล่อย ... บอกว่าปล่อย"

"ในสายตาของคุณ ผมเป็นคนเลวที่ไม่มีวันจะเป็นคนดีขึ้นมาได้เลย คงไม่

แปลกอะไรหรอก ถ้าผมจะเลวเสียจริง ๆ อย่างที่คุณกล่าวหา"

"กรุณาเถอะค่ะ ปล่อยดิฉัน"

"คุณไม่เคยกรุณาผมเลย ไม่เคยแม้แต่จะพูดดี ๆ ให้ผมชื่นใจสักนิด"

"วันหลังเถอะค่ะ วันหลังเราค่อยพูดกันใหม่ คินนี่คุณเมามาก นอนเสียก่อน"

ริมฝีปากร้อนจัด ทาบลงบนชอกแก้มอย่างร้อนแรง อังศุมาลินแฉ่งกั๊กเนื้อตรง

ส่วนหัวไหล่อันเปล่าเปลือยนั้นทันควัน เสียงชายหนุ่มดูทานเบา ๆ อย่าง

เจ็บปวด และดูเหมือน ความรู้สึกอันนั้นเองจะยั่วยุความคลุ้มคลั่ง รุนแรง

ระคนรักแถมแค้นให้ลูกไฟลงขึ้น ร่างเล็กแบบบางถูกกระซอกปลิวมาโอบไว้

แนบแน่น หึงสรวกั้นจนอย่างสุดฤทธิ์

"ผมแต่งงานกับคุณแล้ว คุณไม่มีทางหลีกเลี้ยงผมแน่"

ศีรษะที่ถูกโอบประคับไว้ชิดอกใหญ่ ถูกกดไว้นั่นพร้อมกับที่หญิงสาวคงกัด
เนื้อตรงส่วนนั้นไว้อย่างแรง แรงจนรู้สึกถึงรสของเลือดที่ซึมออกมา แต่
อีกฝ่ายหนึ่งก็จ้องใจเอาชนะเพราะความมีเมตตา บวกกับความรู้สึกอันลึกซึ้ง
ที่เปี่ยมล้นอยู่ในใจ

(อุกกรรม เล่ม 2 หน้า 280 - 282)

"หนูจะไปดูเขาค่ะ"

"อย่าไปเลยลูก อันตราย"

"หนูต้องไปค่ะ"

คุณอรพายาม เทนิยวรั้งไว้ แต่ร่างที่อยู่ในอ้อมแขนคืนสะบัดเรา ๆ

"อย่าเลยลูก กำลังท้องกำลังไส้ เตียวจะเป็นอะไรไป เชื้อแม่จะจ๊ะ"

"ไม่ค่ะ หนูต้องไป"

สำเนียงนั้นเจือสะอื้น พลาญสะบัดตัวโดยแรง ด้วยกำลังทั้งหมดของคนที

คืนนั้นไขว่คว้าหาหัวใจซึ่งจะหลุดลอยหายไป

"ให้หนูไปเถอะค่ะ แม่ค่ะ ให้หนูไปเห็นแก่ตา ว่าเขาเป็นอะไรหรือเปล่า"

หนูทนไม่ได้ หนูทนยืนดูอยู่ตรงนี้ได้"

ประโยคสุดท้ายไทยละห้อย "ถ้าเขาเป็นอะไรไปก็ขอให้หนูเห็นแก่ตาเถอะค่ะ"

พอหลุดจากวงแขนผู้เป็นมารดา หญิงสาวก็ผวาวิ่งลงบันได ปลดใช้หัวเรือ

ซึ่งผูกไว้กับสะพานทำน้ำด้วยมืออันสั่นระรัว

(อุกกรรม เล่ม 2 หน้า 588)

วิเคราะห์นวนิยายของทมยันตีในด้านกลวิธีในการแต่ง

✓ ความรู้เกี่ยวกับกลวิธีในการแต่ง (Technique)

✓ ความหมายของคำว่ากลวิธีในการแต่ง (Technique)

กุหลาบ มลลิกะมาศ ให้ความหมายของกลวิธีในการแต่งไว้ว่า "เทคนิค (Technique) คือ กลวิธีในการแต่งเรื่อง ซึ่งแสดงฝีมือหรือความสามารถของผู้แต่ง ... หรือจะสรุปกล่าวได้ว่าเทคนิคเป็น โครงสร้างทั้งหมดของวรรณคดีเรื่องนั้น หรือคือการนำเสนอวรรณคดี (Presentation) เรื่องนั้นโดยตัวผู้แต่ง"¹

ส่วนชลธิรา กลัคอยู่² ให้คำอธิบายไว้ว่า วิธีการที่ผู้แต่งจงใจนำมาใช้ในการประพันธ์เพื่อเสนอ งานเขียนของตนให้ปรากฏออกมาเป็นรูปแบบหรือลักษณะต่าง ๆ เช่น การกำหนดโครงสร้างของเรื่อง ตัว การวางเค้าโครงเรื่อง การลำดับเรื่องราว วิธีการดำเนินเรื่องจากเริ่มต้นไปสู่จุดจบ การกำหนดลักษณะ ตัวละครและการปล่อยตัวละคร การสร้างฉากหรือการกำหนดเวลา สถานที่ บรรยากาศ วิธีการเสนอ แนวคิดหรือจุดมุ่งหมายต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นเรื่องของเทคนิคทั้งสิ้น

แนวทางการศึกษากลวิธีในการแต่ง (Technique)

สำหรับแนวทางการศึกษากลวิธีในการแต่งนั้น ได้มีท่านผู้รู้แนะนำไว้ดังนี้

กุหลาบ มลลิกะมาศ³ กล่าวว่า กลวิธีในการแต่งมีหลายแบบ การศึกษากลวิธีการแต่ง ควร พิจารณาในสิ่งต่อไปนี้

1. กลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง ได้แก่ การพิจารณาในด้านการเลือกผู้เล่าเรื่องว่า ผู้แต่งใช้ วิธีการเล่าเรื่องแบบใด สำหรับกลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่องนี้มีอยู่หลายวิธี ได้แก่

1.1 ผู้แต่งเป็นผู้เล่าเรื่องเอง (Omniscient point of view)

1.2 ตัวละครในเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่องของตนเอง (First person point of view)

¹ กุหลาบ มลลิกะมาศ วรรณกรรมไทย หน้า 183

² ชลธิรา กลัคอยู่ และคนอื่น ๆ การใช้ภาษา หน้า 211 - 212

³ กุหลาบ มลลิกะมาศ วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 166 - 122

1.3 การใช้กระแสจิตประหวัด (Stream of consciousness)

1.4 ให้อัตตาชระตัวโคตัวหนึ่งในเรื่องเป็นผู้เล่า (Third person point of view)

1.5 ใช้ผู้เล่าเรื่องหลายแบบประสมกัน

2. กลวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง (Development) ได้แก่

2.1 การเล่าเรื่องตามลำดับปฏิทิน

2.2 การเล่าเรื่องย้อนคืน (Flash - back)

2.3 เล่าเหตุการณ์ต่างสถานที่สลับไป - มา

2.4 การผูกเรื่องให้น่าสนใจด้วยการสร้างความใคร่รู้เรื่องต่อไป (Suspense)

2.5 การสร้างความขัดแย้งในการดำเนินเรื่อง

2.6 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโครงเรื่องใหญ่กับโครงเรื่องย่อย

2.7 การใช้เหตุประจวบ (Co-incident)

2.8 การสื่อความคิดให้เห็นโลกทัศน์ของผู้แต่ง

2.9 การคลี่คลายสารัตถะของเรื่องมีความสอดคล้องกัน

2.10 การใช้สัญลักษณ์ และบุคลาธิษฐาน

2.11 การจบเรื่อง

3. กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละครในเรื่อง เนื่องจากตัวละครเป็นผู้แสดงบทบาท ฉะนั้นการสร้างตัวละครจึงเป็นเรื่องสำคัญ และจากลักษณะการสร้างตัวละครนี้ทำให้สามารถแบ่งผู้แต่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือประเภทให้ความสำคัญแก่ตัวละคร และประเภทให้ความสำคัญแก่เนื้อเรื่อง แต่เรื่องที่ประพันธ์นั้น จะดีหรือด้อยประการใด ต้องอาศัยองค์ประกอบอื่นด้วย คือ

3.1 การใช้กลวิธีกระแสจิตประหวัด (Stream of consciousness) เป็นการสร้างตัวละครในลักษณะที่ให้ทั้งตัวละครและเนื้อเรื่องดำเนินไปในโอกาสเดียวกัน

3.2 การสร้างตัวละครให้สมจริง คือมีลักษณะนิสัยหลายอย่างและเปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์

3.3 การสร้างตัวละครแบบเหนือจริง คือมีลักษณะแปลกเกินออกไปจากปกติของมนุษย์

ส่วนใหญ่

3.4 การสร้างตัวละครแบบร่างภาพ (Sketch) คือใช้วิธีบรรยายให้ผู้อ่านรู้จักตัวละคร
อย่างละเอียดถี่ถ้วนทุกแง่มุม

3.5 การสร้างตัวละครแบบแนะ (Suggest) เป็นการสร้างตัวละครแบบให้ผู้อ่านรู้จัก
ตัวละครด้วยตนเอง

เจือ สดะเวทิน¹ กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของนวนิยายว่ามี 6 ประการคือ

1. ข้อคิดสำคัญของเรื่อง (Theme) มี 2 ชนิดคือ ความคิดใหญ่กับความคิดย่อย
2. โครงเรื่อง มีส่วนประกอบที่สำคัญคือ
 - 2.1 การเปิดเรื่อง (The opening)
 - 2.2 การผูกปม (Complication)
 - 2.3 การทวนเรื่อง (Suspense)
 - 2.4 จุดสุดยอด (Climax)
 - 2.5 การคลายปม (Denouement)
 - 2.6 การปิดเรื่อง (Conclusion)
3. ตัวละคร มีการแสดงออก 2 แบบคือ
 - 3.1 แบบทางแบน (Flat)
 - 3.2 แบบทางกลม (Round)
4. บทสนทนา หมายถึงคำพูดหรือบทเจรจาของตัวละคร การใช้บทสนทนาได้ดีจะช่วยให้

เรื่องราวน่าอ่าน น่าสนใจขึ้น

5. ฉาก (Setting) หมายถึงสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติทั้งปวงที่ก่อให้เกิดอารมณ์ซึ่งรวมทั้ง
สถานที่ บรรยากาศและอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส

วิภา กงกะนันทน์² ให้ความเห็นเกี่ยวกับการศึกษาวรรณคดีว่า ผู้ศึกษาน่าจะต้องรู้จักพิจารณา
กลวิธีการประพันธ์ เพราะกลวิธีการแต่งของนักเขียนแต่ละคนมีผลต่องานสร้างสรรค์ทั้งหมดของเขา
สำหรับการศึกษากลวิธีการประพันธ์นั้น จะต้องพิจารณาถึงสิ่งต่อไปนี้คือ

¹ เจือ สดะเวทิน วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 74 - 89

² วิภา กงกะนันทน์ วรรณคดีศึกษา หน้า 76 - 127

1. วัตถุดิบ (Material) หมายถึงเรื่องราวต่าง ๆ ของมนุษย์และสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม ซึ่งนักเขียนจะนำมาประติงดัดแปลงเป็นเรื่องราวขึ้นตามเจตนารมณ์ของผู้ประพันธ์แต่ละคน สำหรับแหล่งของวัตถุดิบที่นักประพันธ์นำมาใช้เป็นข้อมูลในการแต่ง ได้แก่

- 1.1 จินตนาการ (Imagination)
- 1.2 ธรรมชาติ (Nature)
- 1.3 สังคมและวัฒนธรรม (Social and cultural environment)
- 1.4 อัตชีวประวัติและชีวประวัติ (Autobiography and biography)
- 1.5 ศาสนา (Religion)
- 1.6 นิทานชาวบ้าน (Folktale)
- 1.7 วรรณคดีต่างภาษา (Foreign literature)
- 1.8 ผลของการศึกษาค้นคว้า

ฯลฯ

2. แก่นเรื่อง (Theme) ทำให้ทราบถึงจุดประสงค์ของผู้แต่งและเจตคติที่ผู้แต่งมีต่อวรรณศิลป์ในการประพันธ์เรื่องนั้น ๆ นอกจากนี้ยังทำให้ผู้อ่านรู้ว่าควรจะได้อะไรจากงานประพันธ์ชิ้นนั้นบ้าง

3. โครงเรื่อง (Plot) ในการพิจารณาโครงเรื่องนั้น เรามุ่งถึงวิธีการเรียงลำดับเหตุการณ์ ความคิดหรือความรู้ในเรื่องคือเปิดเรื่อง ดำเนินเรื่องและการจบเรื่อง รวมไปถึงผลอันมีต่องานประพันธ์นั้น และผลต่อผู้อ่านด้วย

4. การสร้างตัวละคร (Characterization) จะต้องพิจารณาในด้านต่าง ๆ คือ

- 4.1 การเลือกประเภทของตัวละคร อาจเป็น คน สัตว์ พืช อมนุษย์ หรือสิ่งอื่น ๆ
- 4.2 แนวการสร้างตัวละคร ได้แก่
 - 4.2.1 สร้างให้สมจริง (Realistic)
 - 4.2.2 สร้างตามอุดมคติ (Idealistic)
 - 4.2.3 สร้างแบบเหนือจริง (Surrealistic)
 - 4.2.4 สร้างแบบบุคคลิยฐาน (Personification)
 - 4.2.5 สร้างโดยใช้ตัวละครแบบฉบับ (Type)

4.3 วิธีสร้างตัวละคร มีวิธีการสร้างหลายวิธี เช่น

- 4.3.1 ผู้เขียนเป็นผู้บรรยายให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครในเรื่องโดยตรง
- 4.3.2 ให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครจากการสนทนาของตัวละครตัวอื่น
- 4.3.3 ใช้พฤติกรรมของตัวละครเอง
- 4.3.4 ใช้ปฏิกิริยาของตัวละครอื่นสร้างตัวละคร

5. การสร้างฉาก (Setting) โดยทั่วไปนักเขียนจะสร้างฉากให้มีลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น

- 5.1 สร้างให้เหมือนจริง
- 5.2 สร้างตามอุดมคติ
- 5.3 สร้างในลักษณะของมโนทัศน์
- 5.4 สร้างให้มีลักษณะเหนือจริง
- 5.5 สร้างตามประเพณีนิยม

6. วิธีการเสนอผลงาน (Presentation) คือการเสนองานประพันธ์แก่ผู้^{อื่น}

ดังนี้

- 6.1 เสนอผลงานโดยใช้ร้อยกรองในด้านลักษณะชนิดใดชนิดหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นโคลงกาพย์ กลอน หรือร้อยกรองเพียงชนิดเดียว
- 6.2 เสนอผลงานโดยใช้ร้อยกรองในด้านลักษณะผสม ได้แก่การใช้ฉันทลักษณ์หลายชนิดผสมกัน
- 6.3 เสนอผลงานโดยใช้ร้อยแก้ว ซึ่งมีลักษณะการเสนอหลายวิธีได้แก่
 - 6.3.1 ใช้บทพรรณนา หรือบรรยายโดยตลอด
 - 6.3.2 ใช้บทพรรณนาและบรรยายสลับบทสนทนา
 - 6.3.3 คล้าย 6.3.2 แต่มีเครื่องหมายคำพูด
 - 6.3.4 ใช้คำถามและคำตอบสลับกันไป
 - 6.3.5 ใช้บทสนทนาของตัวละคร
 - 6.3.6 ใช้วิธีการเลียนกระแสความคิดหรือความฝันของมนุษย์
 - 6.3.7 ใช้วิธีการเขียนจดหมายหรือบันทึก
 - 6.3.8 ใช้วิธีการเช่นเดียวกับการเสนอภาพยนตร์ข่าว

7. กรรมวิธีเบ็ดเตล็ด เป็นกรรมวิธีที่นอกเหนือกลวิธีพื้นฐานของการประพันธ์เพื่อเพิ่มคุณภาพของผลงานให้สูงขึ้น กรรมวิธีเช่นนี้ได้แก่ การเล่นคำ การใช้คำเสียงสื่อความหมาย การเปลี่ยนสภาวะของตัวละคร การนำไสยศาสตร์และวิทยาศาสตร์เข้ามาให้มีบทบาทต่าง ๆ การสร้างอารมณ์ขึ้นและอารมณ์อื่น ๆ เป็นต้น

ตามความเห็นของท่านผู้รู้เกี่ยวกับความหมาย และแนวทางการศึกษากลวิธีในการแต่ง ดังกล่าว ผู้เขียนได้นำมาสรุปรวมเพื่อใช้เป็นแนวทางวิเคราะห์นวนิยายของทมยันตีในด้านกลวิธีในการแต่ง ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. กลวิธีเกี่ยวกับการเล่าเรื่องและการดำเนินเรื่อง จะแยกการศึกษาวិเคราะห์ออกเป็น 2 ประเด็นคือ

1.1 กลวิธีเกี่ยวกับการเล่าเรื่อง

1.2 กลวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง

2. กลวิธีเกี่ยวกับตัวละครและบทสนทนา จะแยกการศึกษาวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเด็นคือ

2.1 กลวิธีเกี่ยวกับตัวละคร

2.2 กลวิธีเกี่ยวกับบทสนทนา

3. กลวิธีเกี่ยวกับฉาก

จากการศึกษาความหมายและแนวทางการศึกษากลวิธีในการแต่งตามที่ท่านผู้รู้ได้วางแนวทางไว้ดังกล่าว สรุปได้ว่า "กลวิธีในการแต่ง (Technique) หมายถึง วิธีการต่าง ๆ ที่นักเขียนแต่ละคนจงใจนำมาใช้ในการสร้างงานประพันธ์ของตน เพื่อให้งานประพันธ์นั้นมีคุณค่าน่าสนใจยิ่งกว่าการบอกหรือการเล่าเรื่องตามธรรมดา วิธีการต่าง ๆ นั้นได้แก่ วิธีการเกี่ยวกับการเล่าเรื่อง เกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง เกี่ยวกับตัวละคร เกี่ยวกับบทสนทนา และวิธีการเกี่ยวกับฉาก" เป็นต้น และผลจากการศึกษานวนิยายของทมยันตีทั้ง 19 เรื่องนั้น กล่าวได้ว่า ทมยันตีมีกลวิธีในการแต่งนวนิยายดังต่อไปนี้

1. กลวิธีเกี่ยวกับการเล่าเรื่องและการดำเนินเรื่อง

1.1 กลวิธีเกี่ยวกับการเล่าเรื่อง หมายถึงกลวิธีในการเลือกผู้เล่าเรื่อง ซึ่งกลวิธีการเล่าเรื่องนี้ นักประพันธ์แต่ละคนมีวิธีการเลือกผู้เล่าเรื่องได้หลายแบบคือ แบบที่ผู้แต่งเป็นผู้เล่าเอง ผู้แต่ง

ตัวละครในเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่องของตนเอง การใช้กระแสดิจิประหวัด การให้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องในฐานะเป็นผู้รู้แจ้งในเหตุการณ์นั้น และการใช้ผู้เล่าเรื่องหลายแบบประสมกัน สำหรับหมั่นได้นำเอาวิธีการในการเล่าเรื่องหลายแบบมาใช้ในการประพันธ์นวนิยายของตน ซึ่งพอจะนำเสนอออกได้ดังนี้

1.1.1 ผู้แต่งในฐานะเป็นผู้รู้แจ้งในเหตุการณ์ทุกอย่างเป็นผู้เล่าเรื่องเอง (Omniscient point of view) การเล่าเรื่องโดยวิธีนี้ผู้แต่งจะสมมุติตัวเองเป็นผู้รู้แจ้งเห็นจริง ล่วงรู้ในเหตุการณ์ทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับตัวละคร และทุกเรื่องที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนั้น ๆ แล้วนำมาบรรยายได้อย่างที่ถนัดครบทุกประการ วิธีการนี้ หมั่นได้นำมาใช้ในนวนิยายเรื่องคู่กรรม สายรุ้ง ฟ้าผ่าท กลุ่หญิงนอกทำเนียบ ทิพย์ ออย่าลืมฉัน แนวสุดท้าย ดาวเรือง ดราบาป สำนองรัก และ อกุฏพนาม เช่นตัวอย่าง

เสียงประตูเปิด และเสียงฝีเท้าเบา ๆ ทำให้หญิงสาวพลิกตัวตื่น ลืมตาขึ้นโดยเร็ว ภาพภายในห้องอันแปลกทำให้ต้องนอนล่าับความอยู่ชั่วครู่ จึงเริ่มเข้าใจในภาวะใหม่ของตนเอง ความซุกมุ่นวุ่นวายที่ผ่านมา ทำให้จนงงคล้ายตกอยู่ในความฝัน จนหญิงสาวเกือบจะแน่ใจว่า หากได้หลับเสียคืนหนึ่งเมื่อลืมตาขึ้น ภาพเหล่านั้นจะหายไปทันที บัดนี้ ... ทุกอย่างกระจ่างชัดแล้วว่า เธอไม่มีวันจะถอยไปเริ่มตั้งต้น ณ จุดเก่าได้เสียแล้ว ๆ พุดอยู่ภายนอก 2-3 คำ แล้วก็เงยบทยายไป หญิงสาวจึงตรึงผ้าห่มออกจากตัว พับตามยาววางไว้ด้านปลายเท้าอย่างเรียบร้อย หลางอดเช้าต้องมองไปยังฟูกตรงกันข้ามมิได้ ผ้าที่ปูไว้ยังซิงดังเรียบร้อยปราศจากรอยยับ มองดูอ้ากว้างเบิกเียนอย่างประหลาด ฉากกระดาษที่เธอเป็นผู้เลื่อนไว้ด้วยมือตนเอง ไม่มีรอยยับเขยื้อน แสดงว่าเธอผู้นั้นได้รักษาคำมั่นสัญญาไว้อย่างแข็งแรง อังศุมาลินถอนใจยาวขณะที่จะบัดผ้าแพรเหนือหน้าต่างคลุมทับลงไปอีกชั้นหนึ่ง สภาพการณ์เช่นนี้จะดำเนินไปได้ นามสักแคไหน

กลวิธีในการแต่งวิธีมี เป็นกลวิธีที่นักประพันธ์นิยมนำมาใช้ในการเขียนนวนิยายกันมาก เพราะ เป็นวิธีที่ผู้แต่งสามารถจะบรรยายเรื่องราว เหตุการณ์ ลักษณะอุปนิสัยใจคอของตัวละครได้อย่างละเอียด- ละเอียดทุกแง่มุม ไม่ว่าตัวละครนั้น ๆ จะมีบทบาทหรือมีความรู้สึกนึกคิดอะไร ในสถานการณ์เช่นใด ทั้งใน บางครั้งผู้ประพันธ์ก็อาจจะสอดแทรกความรู้สึกนึกคิดของตนลงไปในนวนิยายเรื่องนั้น ๆ ได้ด้วย และสำหรับ ทมยันตีก็นำกลวิธีการแต่งชนิดนี้มาใช้ในบทประพันธ์ของตนหลายเรื่อง

1.1.2 ผู้แต่งให้ตัวละครซึ่งเป็นตัวเอกของเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่องของตนเอง (First person point of view) วิธีนี้ผู้แต่งจะให้ตัวละครซึ่งเป็นตัวเอกในเรื่องเล่าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง โดยใช้สรรพนามแทนตัวผู้เล่าว่าฉัน ดิฉัน ผม ข้าฯ เป็นต้น ทมยันตีนำกลวิธีการเล่าเรื่องชนิดนี้มาใช้ในนวนิยาย ของตนหลายเรื่องได้แก่ เรื่องเพลงชีวิต รักที่ต้องมนตรา เมียน้อย รอยมลทิน และเรื่องอันตราย

การใช้กลวิธีในการเล่าเรื่องโดยให้ตัวเอกเป็นผู้เล่าเรื่องของตนเองเช่นนี้เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ ผู้ประพันธ์สามารถใช้ตัวละครในเรื่องบรรยายเรื่องราวได้อย่างกว้างขวางทั้งความรู้สึกนึกคิดอันลึกซึ้ง ละเอียต อ่อนหวานอารมณ์ และความคิดเห็นต่างต่าง ๆ ทั่วไป เช่น

วันนี้ ... และนับจากวันนี้ ... ฉันจะใช้ชื่ออันตราย เพราะมันแปลตรงกับ ความเป็นไปของฉันอย่างที่สุด คือมีดบาด ใจเปล่าเบาปัญญา ... ฉันเกิดมาใน ครอบครัวใหญ่ แต่มีใช้เป็นคนชั้นศักดินานายทุนหรือศักดินาขุนนางอย่างที่สมัยนี้ เขาพูดกัน "ครอบครัวใหญ่" ของฉันมีเด็กมากมาย ซึ่งเริ่มต้นด้วยสภาพเดียวกัน คือ "แม่ตั้งไว้ให้โรงพยาบาล"

เห็นไหม ... พี่น้องในครอบครัวของฉันมากมายปานใด แต่ ... จนป่านนี้ฉัน ก็ไม่เคยจะโทษแม่ แม่คงต้องมีเหตุผลมากมายเหลือเกินฉันจำต้องหึงฉันไว้ แม่ อาจจะยากจนนักหนาจนขนาดแม่เชื่อว่า ถ้าแม่หอบเอาฉันไปด้วย แม่จะต้องเลี้ยง ดูฉันได้เร็วกว่าโรงพยาบาล หรือ ... สภาพทางสังคมของแม่อาจจะดีจนหาก แม่หอบฉันไปด้วย สังคมแวดล้อมของแม่ จะทำให้แม่ย่อยยับได้ในหริบตา หรือ ... หรือ ... และหรือ ... อีกตั้งร้อยล้านอย่าง ตามแต่ฉันจะพยายามคิดหาเหตุผล ให้แม่ ...

(อันตราย หน้า 3 - 4)

ณ บัดนี้ ... ขณะที่ข้าฯ กำลังเขียนบันทึกอยู่นี้ ... แสงไฟจากภายนอกสว่างจ้าตลอดเข้ามาเป็นสีแดงฉาน เสียงลมอาวูอกระหอบกัน ข้าฯ รู้ว่าคืนแห่งคำสาบานกำลังตกต้องลงสู่ข้าฯ กับเพื่อนแก้วเป็นแน่แท้ แต่ข้าฯ ก็ไม่หวั่นหรือกลัวจะต้องตายด้วยอาวุธชนิดใด หรือจะต้องหมกไหม้อยู่ในแสงเพลิงอันเรืองร้อนสักแค่วินาที เพราะ ... ในหัวใจข้าฯ อบอวนและเป็นสุขที่ได้รู้จักรู้ว่า ความรักเป็นอย่างไร ข้าฯ รักท้าวเธออย่างภักดี ข้าฯ จึงยินดีที่จะตายอยู่แทบพระยุคลบาท ถ้าหากรู้ว่ายอดหัวใจของข้าฯ จะได้รับความสุข ... และข้าฯ นะรี ... จะกล้าทำอันตรายต่อศิลาตราขแมร์แต่จะทำให้เจ็บปวดเพียงแค่ปลายพระกรรชนี เพราะถ้าข้าฯ กระทำเช่นนั้นหัวใจข้าฯ ก็ต้องยอมเจ็บปวดร้าวยิ่งไปกว่า ... เมื่อไม่มีทางใดเลือก ข้าฯ ก็ยินดีที่จะตายไปกับท้าวเธอมากกว่าที่จะมีชีวิตอยู่โดยปราศจากรัก ...

(รักที่ต้องมนตรา หน้า 59 - 60)

"เข้ย ... อย่าไปถามเลยว่า สงสัยถูกตีบออกมา"

ฉันไม่ได้โกรธคนพูด เพราะชีวิตประจำวันยุคนี้ เป็นยุคที่ผู้หญิงดี ๆ จะไม่กล้าออกมาเดินดูฉายในยามค่ำคืนเป็นอันขาด ถึงแม้แต่กลางวันแสก ๆ ก็เกาะสถานที่บางแห่งก็ปลอดภัยเสียเมื่อไหร่

รถเมล์ยังมีคนเกือบแน่น สีหน้าทุกคนดูเหน็ดเหนื่อย เด็กนักเรียนวัยรุ่นทั้งหญิงชายเหิงกลับบ้าน ทำให้ฉันมองดูอย่างท่วงนิต ๆ ... เรียนอะไรกันนักหนาหนอ ... บางคน ... เช่นอย่างฉัน ... เรียนมาแทบตาย แต่ก็เพื่อคนอื่นโดยคนอื่น และของคนอื่น ก็อย่างที่ว่า "ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด" ผู้เรียนรูโลกเพื่อไว้เอาเปรียบมนุษย์ไม่ได้ เงินดี งานเบา

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 355 - 356)

ปีที่ฉันเข้าประกวดหรือที่เรียกว่า "ถูกส่งเข้าประกวด" มีนักเรียน "นอก" แท้ ๆ หลายคนไม่ใช่ชนกแบบไฮสกูลของจังหวัด เพราะโรงเรียนสูง ดังที่ฉันได้ยินมา ในที่นั้นผู้เข้าประกวดจึงแบ่งออกเป็นหลายกลุ่ม กลุ่มแรกมีจำนวนค่อนข้างมากคือกลุ่ม

สาวเหนือซึ่งดูเหมือนลักษณะเฉพาะของเธอคือ ผิวขาวเนียน หน้ากลมแป้น คาง
 แป่วแกว่ ยิ้มง่าย มีช่วงขาเท่านั้นที่แพ้นจากภาคอื่น กลุ่มนี้เวลาคุยกันเธอใช้
 ภาษาหนุง ๆ หนิง ๆ ที่ฉันชอบฟังนักหนา กลุ่มต่อมาคือกลุ่ม "นักเรียนนอก" แม้
 จะมีไม่กี่คน แต่ก็ "ใหญ่" พอตัว กลุ่มนี้ใช้ภาษาไทยปนอังกฤษ ค่อยท่วงสำเนียง
 ขึ้นจมูก และโดยเฉพาะเป็นกลุ่มเดียวที่ไม่ถูกกรรมการต้อนรับเหมือนคนอื่น กลุ่ม
 ภาคใต้ถึงจะมีจำนวนไม่มาก แต่ก็พอที่เธอจะใช้ประโยคอันรวดเร็ว ยาวปรี
 คุยกันคึกคัก สำหรับคนกรุงเทพฯ แม้จะมีจำนวนไม่น้อย แต่เราก็ไม่ได้จับกลุ่ม
 เหมือนคนภาคอื่น โดยเฉพาะจากอีสานด้วยแล้ว นางสาว "อ่อนใจ" แทบจะ
 หาเพื่อนไม่ได้เลย

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 416 - 418)

ตอนเย็นฉันกลับไปบ้าน จัดเครื่องใช้กระจุกกระจกลงกระเป๋แล้วจึงเลยไปหา
 พี่แสงโสมสั่งเสียให้ช่วยไปเฝ้าบ้าน พร้อมทั้งมอบเงินไว้ให้อีกเมื่อมีธุระเกี่ยวกับ
 เรื่องพ่อ ... ตลอดระยะทางขาไปและตลอดเวลาที่อยู่ชายทะเล เป็นครั้งแรก
 ที่ฉันได้เป็นตัวของตัวเองโดยปราศจากสิ่งเคลือบแฝง ครั้งแรกที่ฉันลงทะเล ฉัน
 ถึงกับลองกลืนน้ำทะเลเข้าไปอีกหนึ่ง เพื่อให้อุ่นใจมันเค็มแค่นั้น ฉันพยายามลืม
 เรื่องส่วนตัวทั้งหมด เพื่อดื่มรสแห่งความสุขให้เต็มที่
 สามีภรรยาวัยกลางคนหาถูก ๆ หลาน ๆ มาหลายคน หักอยู่ที่บังกาโลัดัดเราไป
 สองหลัง ถึงกับออกปากบอกเขาว่า "ภรรยาคุณยังสาว แล้วก็สวยมาก"
 ถ้าเขาจะหัวเราะออกมาดัง ๆ ต่อความเข้าใจอันนั้น เขาก็คงทำได้แต่คงจะ
 ทำให้ความรู้สึกของฉันย่อยยับลงอย่างไม่มีขึ้นดี แต่เขายิ้มนิท ๆ ซ้ำเลื่องมวง
 ฉันอย่างปราณี จนฉันต้องเอื้อมมือไปจับมือเขาไว้อย่างตื่นตัวใจ

(รอยมดหิน เล่ม 2 หน้า 280)

1.1.3 ผู้แต่งใช้กลวิธีแบบประสม คือการใช้กลวิธีแบบผู้แต่งในฐานะเป็นผู้รู้แจ้งในเหตุการณ์
 ทุกอย่างเป็นผู้เล่าเรื่องเองประสมกับกลวิธีที่ผู้แต่งให้ตัวละครซึ่งเป็นตัวเอกของเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่องของ
 ตนเอง ทมยันต์นำกลวิธีการแต่งแบบประสมมาใช้ในการแต่งนวนิยายของตนสามเรื่องคือ เรื่องเล่า เรื่อง
 ศศิธรหมายเลขหนึ่ง และเรื่องร่มฉัตร แต่กลวิธีในการแต่งนวนิยายทั้งสามเรื่องนี้ มีลักษณะแตกต่างกันใน
 การดำเนินเรื่องอยู่บ้าง คือ

เรื่องเล่า หมยันดีใช้วิธีเริ่มเรื่องและดำเนินเรื่องด้วยการให้ตัวเอกของเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่องของตนเอง แล้วจบลงด้วยการใช้แบบผู้แต่งในฐานะเป็นผู้รู้แจ้งในเหตุการณ์ทุกอย่าง เป็นผู้เล่าเรื่องเอง

สำหรับเรื่องสตรียหมายเลขหนึ่ง เริ่มเรื่องด้วยการใช้กลวิธีแบบผู้แต่งในฐานะเป็นผู้รู้แจ้งในเหตุการณ์ทุกอย่างเป็นผู้เล่าเรื่องเอง แล้วดำเนินเรื่องด้วยการใช้กลวิธีแบบให้ตัวละครซึ่งเป็นตัวเอกของเรื่องทั้งตัวเอกฝ่ายหญิงและตัวเอกฝ่ายชายต่างเล่าเรื่องของตนเองโดยตัวเอกฝ่ายหญิงเป็นผู้เล่าเรื่องของตนเองก่อนแล้วให้ตัวเอกฝ่ายชายเล่าเรื่องของตนเองต่อไป จบเรื่องด้วยผู้แต่งเป็นผู้เล่าเรื่อง

นวนิยายเรื่องร่มฉัตร หมยันดีใช้วิธีเริ่มเรื่องด้วยกลวิธีที่ผู้แต่งในฐานะผู้รู้แจ้งในเหตุการณ์ทุกอย่างเป็นผู้เล่าเรื่อง แล้วดำเนินเรื่องด้วยการให้ตัวเอกในเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่อง และจบเรื่องด้วยการใช้ผู้แต่งในฐานะผู้รู้แจ้งในเหตุการณ์ทุกอย่างเป็นผู้เล่า

1.1.4 กลวิธีการเล่าเรื่องแบบใช้กระแสจิตประหวัด (Stream of Consciousness)

เป็นการเล่าเรื่องโดย "ใช้บุรุษที่ 1 เล่าเรื่องตนเองโดยปรากฏเป็นรูปกระแสความคิดประหวัดไปถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ"¹ ที่เกิดขึ้นในอดีต กลวิธีการเล่าเรื่องในลักษณะนี้ หมยันดีนำมาใช้ในนวนิยายของตนทุกเรื่องโดยใช้ปะปนไปกับกลวิธีในการเล่าเรื่องแบบอื่น ๆ ซึ่งใช้เป็นหลักในการประพันธ์เรื่องนั้น ๆ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวละเอียดถึงภูมิหลังความเป็นมาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นชัดเจน โดยเฉพาะถ้าเป็นนวนิยายที่หมยันดีใช้วิธีให้ตัวละครในเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่องของตนเองด้วยแล้ว จะมีการใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบใช้กระแสจิตประหวัดผสมอยู่บ่อย ๆ ดังเช่น

นวนิยายเรื่องธิดาธการ นวนิยายเรื่องนี้ หมยันดีให้ธิดาธการธเป็นตัวเอกของเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่องของตนเอง และมีการใช้กระแสจิตประหวัดปะปนอยู่มาก เช่น ในตอนที่ธิดาธการธไปกินข้าวกลางวันกับวัดหลวงศเป็นครั้งแรก หมยันดีให้ธิดาธการธเล่าถึงการไปกินอาหารในวันนั้นว่า

"ฉันเพิ่งจะมาลองกินวันนี้" ธิดาธการธบอกหน้าตาเฉย เพราะไม่เห็นจะเป็นความผิดปกติ

ไหนที่คนไทยจะไม่เคยกินข้าวฝรั่ง เนื่องจากฝรั่งเคยกินข้าวไทยหรือเปล่าเล่า

¹ ฤทธิลาภ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 116

จีนเคียวได้สัมผัสกับกันว่าชอบไหม กับข้าวไทยผมไม่กินอย่างเดียวแหละ ปลาไหล ...” เขายิ้มอย่างกว้างขวาง “บางคนเชื่อว่าเพราะประเภทเดียวกันกระมังเลยไม่กินกันเอง” ท่าทางเขาเปิดเผย คุยสนุกไม่ทุขรื้อน ว่าคนที่มาด้วยจะเป็นอย่างไร

“ที่ผมไม่กินเพราะผมว่าเป็นประเภทเดียวกับงู หวกอาหารฝรั่งก็มีประเภทเนื้อดำ” และเพียงสบตาเขาก็อธิบายต่อว่า “ประเภทเนื้อดิบสับปรุงรสคล้าย ๆ ลาบเนื้อสดของเราละมัง”

“เพิ่งทราบวันนี้ว่าของเขาก็กิน”

“คงจำมาจากพวกดำดำสมชื่อมัน”

เขาช่างพูด ช่างเล่า จนฉันเพลิน ... ก็ด้วยความเพลินอย่างนี้กระมัง ความทรงจำของฉันที่เกี่ยวกับ เขาจึงสับสนไม่รู้วาม

“ขบวนนักกินปลาไหลต้องไต่อยู่กับไต่มัน”

“ของเราผิดกับพริกไทยอ่อนอร่อย”

“แน่ ...” เขาระดิกนิ้วใส่หน้าฉัน “คุณไม่เกลียดปลาไหลใช่ไหมละ”

ฉันไม่เกลียดปลาไหล แต่ก็ไม่ยอมกินเพราะสงสารมันที่ถูกทุบเมื่อกด้วยใบข่อย หัวคดหัวงอด้วยความเจ็บปวด

“ทำปลาไหลเขาต้องทำเป็น ไม่ล้างเลือด เนื้อถึงจะหวาน” คุณศรีอธิบาย แต่ก็เห็นใจเถอะว่า ถ้าเมื่อใดใช้ให้ฉันทำปลา ฉันเป็นแอบปล่อยลงบ่อเสียทุกคราวไป แม้จะรู้ว่าต้องถูกตีก็ก็ตาม

“ปลาไหลอะไร ไม่รู้จักกระมัดระวัง” คุณแม่เอ็ดลั่น “แล้วทำไมจะต้องไปทำริมบ่อ ขึ้นมาทำห่าง ๆ ไม่ได้หรือ”

จะมีก็แต่ผู้เฒ่าผู้แก่ในบ้านที่มักจะมีมองฉันอย่างรู้ทัน

“ชื่อปลาซาคีกว่า ถูกด้วย ...” ท่านผู้เฒ่าทั้งหลายพยายามเกลี้ยกล่อม

แต่คุณแม่ก็ว่า “ปลาซามันไม่หวาน ทำอะไรไม่อร่อย”

รสมือของคุณแม่ก็จริงเสียด้วย ไม่ว่าจะทำอะไรจะจับอะไรขึ้นมา แม้แต่

คุณศรียังยอมรับว่า “ยังจืดแหละ เขาเรียกเส้นที่ปลายจวัก”

“แต่ทำไมคุณใหญ่ ...” คนพูดหยุดชะงัก เพราะเห็นฉันอยู่ด้วย ... ช้านาน

ต่อมาฉันจึงเข้าใจว่าความรักอย่างเดียวไม่สามารถจะผูกชีวิตมนุษย์ไว้ได้

และจะเล่นที่ปลายจวัก เล่นที่สมบัติก็ไม่ยืนยงเช่นกัน แต่ ... ส่วนประกอบ
อีกมากหลายต่างหากทำให้มนุษย์จำต้องร่วมทางเดินในชีวิต แม้จะมีความ
ขมขื่น เป็น เครื่องเชื่อมโยงก็ตาม

(อันธการ หน้า 72 - 75)

ต่อจากนี้จึงให้อันธการ สันทนากับวัฒนธรรมต่อไปใหม่

นวนิยายเรื่องตราบาป ซึ่งหมยันตีใช้กลวิธีในการเล่าเรื่องโดยวิธีที่ผู้แต่งในฐานะ เป็นผู้รู้แจ้ง
ในเหตุการณ์ทุกอย่างเป็นผู้เล่าเรื่องเองนั้น หมยันตีก็นำเอากลวิธีการใช้กระแสดิจประหวัดมาใช้อยู่บ่อย ๆ
เช่นกัน ดังเช่น ตอนที่จันทร์กานต์โกรธคุณบันลือผู้สามีที่หาดาราสาวมาล่อครักที่บ้านและจันทร์กานต์ยื่นคำขาด
ให้คุณบันลือหาออกไปภายในครึ่งชั่วโมง แต่คุณบันลือไม่ทำตาม จันทร์กานต์จึงออกจากบ้านไปอยู่แฟลตพร้อม
กับปัดให้พันโทฮิดไปหา ทั้งฮิดและจันทร์กานต์ต่างยอมรับต่อกันว่าต่างฝ่ายต่างมีใจรักกันมาก แต่ฮิดมี
ภรรยาแล้วและจันทร์กานต์ก็มีสามีที่ร่ำรวยมาก ฉะนั้นการที่ฮิดมารักจันทร์กานต์อีก ทำให้ฮิดเกิดความสำนึก
ในความผิดที่ไม่ซื่อสัตย์ต่อภรรยา เพราะภรรยาของตนเป็นคนดีมาก หมยันตีให้ฮิดใช้กระแสดิจประหวัดไป
ถึงจันทร์กานต์ เมื่อฮิดกลับบ้าน

ฮิดบิณฑุญแจรถ บิดสวิทช์ จากนั้นเสียงเครื่องยนต์ก็ขาดหายรอบบริเวณบ้าน
เหลือแต่ความเงียบสงัดเพราะเป็นเวลาตีมากแล้ว อากาศแม้จะค่อนข้างเย็น
หากชายหนุ่มกลับร้อนรุ่ม ... เมื่อไม่กี่นาทีมานี้เอง เขายังเหลียวหน้าเหลียว
หลัง สังคนที่แฉ่มประตูปูอยู่เบื้องหลังว่า "พอผมไปแล้ว คุณอาบนานอนเลยนะ
อย่าคิดอะไรมาก ไครมาเคาะประตูเรียกอย่าเปิด ถ้าผมโทร.มา ผมจะให้
กริ่งดังสามครั้ง แล้วผมจะวางหู จากนั้นจะต่อเข้ามาใหม่ เพราะฉะนั้นถ้า
สัญญาณไม่ดังอย่างนี้ คุณอย่ารับสาย"

"ค่ะ"

ดวงตาที่อยู่หลังประตูมีแววว่าเหว่ จนคนจะไปใจรอน ๆ

"เดียน่า ... ผมไม่อยากไปเลย แต่ ..."

"ไปเถอะค่ะ ไม่เป็นไร"

"หญิงนี้ผมจะรับมา"

เขาให้คำมั่นสัญญา บัดนี้ ... เขาเป็นคน "สองบ้าน" แล้วหรือ บ้าน ...
ที่อยู่ตรงหน้า แม้จะเป็นบ้านพัก หากก็เคยคุ้นมานานปี จนตราใดที่เขานึกถึง
บ้าน เขาย่อมไม่เคยคำนึงหาบ้านใดอีก นอกจากบ้านที่เขาแน่ใจว่าจะมีสตรี
หนึ่งคอยอยู่ตลอดกาล ทว่า ... ขณะนี้ ... ใครเล่าที่บอกเขาว่า
"ฉันจะคอยหวังนี้ล่ะ"

ประโยคนั้นสั้น แต่มีความหมายลึก สตรีอื่นที่เขาพบ อลิตเคยหน่ายด้วยความ
ช่างเจรจา แต่เธอผู้นี้ดูเหมือนจะใช้ดวงตาแทนการสื่อสารได้เป็นอย่างดีที่สุด
ตา ... ตาที่ติดหัวใจ ติดความทรงจำไม่เคลื่อนคลาย ... อย่างว่าอื่นใดเคย
แม้แต่เวลา ... เมื่อเสร็จงานกลับมามีบ้าน อลิตเคยสนใจอยู่กับหนังสือ
เพราะไม่รู้จะใช้เวลาเพื่ออะไร แต่ยามอยู่กับเธอผู้นั้น เวลาช่างผ่านไปอย่าง
รวดเร็ว เวลาที่เขาเห็นเธอก็มองหน้าก็ตาดีไปอย่างดังอกตั้งใจ ...

"คุณลิตคะ ใช้ไค้หรือยัง"

เสียงแจ้ว ๆ ที่เรียกหา ก่อให้เกิดอารมณ์ขึ้น แม้แต่ท่าที่ก้มหน้าก้มตาดักข้าว
ใส่ปากก็ละม้ายเด็ก และยั้งเวลา ... ที่นั่งหันหลังยืนก้มอยู่เงิบ ๆ หลวง
โยกตัวไปมา

"คุณลิตคะ ทำไมจึงจกหน้าเหมือนจระเข้"

"เพราะจระเข้หน้าเหมือนตุ๊กแก"

"แน่ คอบไม่ตรงคำถาม"

เขาแกล้งยั้งหลังให้เธอคว่ำลง อีกฝ่ายจึงยืนตอบอย่างแรง อลิตรอจังหวะให้
เธอออกกำลั้งเต็มที่ แล้วจึงเบี่ยงตัวหลบ จันทรวงศ์จึงเสียหลักหงายหลังลง
มาบนดักเขาอย่างเต็มที่ ... ดวงหน้าที่แหงนเงยขึ้นหัวเราระนั้นสลไก่นัก ชายหนุ่ม
จึงลูบแก้มนวลด้วยอาการทะนุถนอม

"เดียน่า คุณรู้ไหมว่า คุณน่ารักนัก"

เขารักเธอ ... เขาช่างรักเธอจนไม่กล้าจะแตะต้องให้มองมัว ใครเลยจะคิดว่า
เขาจะรักเธอได้ถึงปานนั้น

จากนั้นก็ให้โลผู้เป็นภรรยาลงมาเปิดประตูบ้านรับอดีต

นวนิยาย เรื่องสายรุ้ง เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่หมยันตีใช้กลวิธีในการเล่าเรื่องโดยผู้แต่งเป็นผู้เล่า

เรื่องเอง และนำเอากลวิธีในการเล่าเรื่องแบบกระแสดิจิประหัดมาใช้ผสมเข้าไปด้วย ดังเช่นตอนที่เมหิณีได้เกี่ยวข้องกับมารดาของตนในเรื่องที่มารดาต้องการให้เมหิณียอมไปเป็นอนุภรรยาของ "ท่าน" ผู้ร่ำรวยคนหนึ่ง เพื่อจะได้เอาเงินมาถ่อถอนบ้านด้วย แต่เมหิณีไม่ตกลง และคุณหมยันทนารู้เป็นมารดาโกรธมาก ประกอบกับตีมราชจนมีเมมาไคที่แล้วก็แล้วจึงเข้านอน ผ่านเมหิณีเดินเข้าไปในห้องนอน

... จุดนุหรืสุบพลาโยนของนุหรืกับโลห์เตอร์ไว้นนโตะ เล็กไกล แก้อียาวพนัก

โค้งทำด้วยไม้ค้ำชันอย่างประณีต ครั้นแล้วจึงหึ่งตัวลงนอนเหยียดยาว พาด

ศีรษะไว้กับพนักที่ค้ำชันหน้าหลังดาบ ... ใครกันแน่ที่ควรจะเป็นฝ่ายอยากให้

พันเวรพันกรรมเสียที อย่างผู้ที่ผู้เป็นมารดาพร่ำรำพันทุกครึ่งยามที่ "ไคที่ ..."

"พ่อคะ" เสียงที่กระซิบจากหัวใจ ทำให้ตื่นตื่นขึ้นมาจนกระทั่งมีหยาดน้ำใส ๆ

ไหลผ่านลงมาทางหางตาช้า ๆ

"เมย์ ... อยากให้พ่ออยู่ข้าง ..."

"พ่อ" ที่ยังแจ่มชัดอยู่ในความทรงจำ คือชายร่างสูงใหญ่ ยิ้มแย้มอย่างใจดีอยู่
เป็นนิคย์

"ทุกวันนี้ เมย์พยายามรักษาคำมั่นสัญญาที่ให้กับพ่อไว้อย่างดีที่สุดแล้ว แต่เมย์

... ก็ทำได้แค่นี้เอง ..."

"คำมั่นสัญญา" ที่ผู้เป็นพ่อกระซิบแก่ลูกสาวคนโตก่อนที่จะล้มลงหายใจว่า

"เมย์ คุณต้องด้วยนะลูก รักน้อมให้มาก ๆ ลูกต้องน้อมพ่อ อย่างที่น้อมนะลูกนะ"

"เมย์ สัญญาค่ะพ่อ เมย์จะรักน้อม ลูกน้อม แล้วก็เลี้ยงน้อม"

"ขอบใจลูก แล้วลูกแล้วเมย์เองด้วย มาให้พ่อหอมแก้มที่ก่อน เดี๋ยวหาน้องมา
ให้พ่อจูบลาด้วย"

จมูกเย็น ๆ ของพ่อแตะแก้มซ้ายขวาของลูกสาวคนโตเป็นครั้งสุดท้าย เพราะ
กว่าเธอจะหาน้องสาวซึ่งยังเล็กนัก เข้ามา พ่อก็สิ้นใจไปอย่างสงบเสียแล้ว ...

จากนั้นทุกสิ่งทุกอย่างก็จะดูอลวนวุ่นวาย ระหว่างแม่กับญาติทางพ่อที่พยายาม
เข้ามายุ่งเกี่ยวในชีวิต

"ยายเจนนี่ะ คุณมันจะให้เราไปเลี้ยงเลขก็ได้ แต่แม่เมย์ ... ฉันไม่รับ ไม่
อยากเอาลูกเขามาเลี้ยง เอาเมียของเขามาอม"

"คุณป้า" คนหนึ่งประกาศสั้น ๆ ในขณะที่เมย์จับมือของสาวไว้มั่น พาดมอง
คนโน้นที คนนี้ทีอย่างไม่เข้าใจอะไรทั้งสิ้น

"คุณที่พูดยังหมายความว่ายังไงคะ" แม่เสียงแหลมเข้าใส่

"ก็หมายความว่าฉันพูดอะไรจะ แม่เมย์ก็จะแฉกเผ่าเหล่าออกไปเหมือนไอ้หรั่ง
หัวแดงเข้าได้"

"คุณก็พูดถูกดิฉันนะคะ"

"ดูถูกหรือดูหมิ่นก็ไม่รู้ละ เกิดหรือก็เกิดที่โน่นไม่ได้เห็นคาตาแบบยายเจนจะได้
ตกลงปลงใจรับเป็นหลานได้สนิทใจ"

ความรุนแรงในครั้งนั้น ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคุณมณฑากับญาติทางฝ่าย
สามีขาดสะบั้นลงอย่างสิ้นเชิง ...

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 52 - 54)

นวนิยาย เรื่องคุณกรรม ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่หมยสันต์นำวิธีการใช้กระแสจิตประหวัด (Stream
of consciousness) มาใช้มาก โดยเฉพาะในตอนที่ไม่โกโบริเสียชีวิตแล้ว หมยสันต์ให้อังศุมาลินทวนรำลึกถึง
ความหลังบางตอนที่เธอมีความประทับใจต่อโกโบริในขณะที่โกโบริยังมีชีวิตอยู่ด้วยความรู้สึกนึกคิดทั้งหมดที่
แฝงเร้นอยู่ได้จิตสำนึกของเธอ หมยสันต์ใช้กระแสจิตประหวัดตอนนี้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถดึงดูดใจ
ผู้อ่านให้มีความรู้สึกคล้อยตามอารมณ์ของอังศุมาลินได้อย่างดีเยี่ยม เช่นตัวอย่าง

... ตลอดเวลาไม่ว่าศพจะ เคลื่อนไปทิศใด ร่างสูงระหงจะ เคลื่อนตามไป
คล้ายรูปปั้นอันปราศจากชีวิตจิตใจ ดวงหน้านั้นปราศจากน้ำตา นับตั้งแต่เธอ
จัดการอาบน้ำศพ เปลี่ยนเครื่องแต่งกายชุดใหม่ให้ด้วยตัวเอง

"จำได้ไหม ชุดนี้ใจ ที่คุณใส่ในวันแต่งงานของเรา"

ริมฝีปากซีดเขียวกึ่งแหม่นมืด ๆ ดวงตาปิดสนิทราวกับจะฝันถึงวันที่ผ่านมาแล้ว
หญิงสาววางมืออันสั่นระริกทาบบัวบนฟอรัมสีขาวเต็มยศ บรรณาณที่จะให้
หัวใจรักดวงนั้นเด่นระริกขึ้นมา แม้แต่เพียงน้อยนิดก็ยังดี หัวใจที่กระหังใน
ขามสุทท้ายก็เฝ้ากระซิบว่า

"ผมรักคุณ ฮีเลโกะ รักเสมอ"

"โกโบริ ดันเก็บดอกมะลิที่บ้านอยู่ข้างบ้านวางบนอกคุณด้วย ไม้ก้านไหมคะ
จำได้ไหม แม่ชอบเรียกคุณว่า พ่อดอกมะลิ ... ดอกมะลิที่สีขาวบริสุทธิ์เหมือน
หัวใจคุณ"

ครั้งแล้วครั้งเล่าที่ริมฝีปากอันอบอุ่นแตะลงบนหน้าผาก ดวงตาที่เป็นขีตราบ
กับจะปลุกให้ฝันอันหนึ่งอยู่นั้นกลับลุกขึ้นมา

"คุณเคยตามฉันใช่ไหมคะว่า ทำไมฉันจำอะไร ๆ เกี่ยวกับคุณได้มากมาย

โกโบริ ดันรักคุณนี่คะ คุณเชื่อไหมคะ ฉันจำได้ตั้งแต่วันแรกที่เรามาพบกันเชียว"

"ผมเชื่อคุณเสมอ"

เสียงหัวเราะ ๆ นุ่มนวล อาหารรักใคร่อย่างลึกซึ้ง แววอยู่ในความทรงจำ

"คุณพูดเรื่อย ๆ นะ ผมชอบฟัง"

"ฉันจะพูดไปเรื่อย ๆ ตลอดนะ คุณต้องฟังนะคะ"

ริมฝีปากคู่นั้น ยิ้มกับตัวเองอย่างเศร้า ๆ ไกลออกไป ไกลออกไป คือภาพ
ของหนุ่มน้อย รูปร่างสูงตรง ที่กำลังยิ้มแย้มอย่างแจ่มใส ดวงตาดำ ยาวรี
เป็นประกายรับ

"ฉันไม่รู้หรอกค่ะว่าฉันรักคุณตรงไหน รู้แต่ว่าทุกอย่างที่ประกอบกันเข้าเป็น
ตัวคุณ ฉันก็รักทั้งนั้น"

หญิงสาววางกางเกงไว้บนท่อนแขนที่พาดอยู่บนหลังโคง ความรู้สึกเหมือนกับ
วันหนึ่ง ที่เคยอิงแอบอยู่ในอ้อมอกกว้าง แข็งแรง

"ผมตาย คุณจะร้องไห้ไหม"

"ไม่"

"ผมจะคอยดู"

เสียงยั่วเย้าแกมหัวเราะยังไม่จางไปจากความทรงจำ

"โกโบริ ดันไม่ร้องไห้แล้วค่ะ ไม่ร้องจริง ๆ ... แต่หัวใจฉัน ... หัวใจฉัน
แหลกสลายตามคุณไปด้วย น่าแปลกนะคะ ที่คนเรายังอยู่ได้ ทั้งที่หัวใจแตกทำลาย
หมดแล้ว"

การที่หมยันทินนำเอากลวิธีในการเล่าเรื่องหลายแบบมาใช้ในการประพันธ์นวนิยายนั้นทำให้มี
ความหลากหลายในการนำเสนอเรื่องราว และเมื่อนำเอากลวิธีการใช้กระแสจิตประหวัดมาประสมกับกล-
วิธีในการเล่าเรื่องแบบอื่น ๆ ด้วย จึงช่วยให้ผู้อ่านทราบรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวละครในด้านความ
นึกคิด พฤติกรรมและอุปนิสัยใจคอ รวมทั้งความเป็นมาของเหตุการณ์นั้น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น ทำให้นวนิยาย
ของหมยันทินมีความง่ายในการทำความเข้าใจและเป็นที่สนใจของนักอ่านโดยทั่วไป

1.2 กลวิธีในการดำเนินเรื่อง

การดำเนินเรื่องมีความสำคัญในด้านที่เป็นส่วนช่วยให้เรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ น่าสนใจ
จนให้ติดตามหรือประทับใจ โดยปกติแล้วกลวิธีในการดำเนินเรื่องมีอยู่หลายแบบ แต่จากการศึกษานวนิยาย
ของหมยันทินทั้ง 18 เรื่อง ปรากฏว่า หมยันทินนำกลวิธีในการดำเนินเรื่องมาใช้เพียง 3 แบบ คือ

1.2.1 ดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิกิริยา

1.2.2 ดำเนินเรื่องย้อนต้น (Flash back)

1.2.3 ดำเนินเรื่องต่างสถานที่สลับไปสลับมา

1.2.1 ดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิกิริยา คือการดำเนินเรื่องไปตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

เหตุการณ์ใด เกิดขึ้นก่อนกับบรรยายก่อน เหตุการณ์ใด เกิดขึ้นภายหลังกับบรรยายในตอนหลัง วิธีการดำเนิน
เรื่องแบบนี้มีส่วนดีในด้านที่ช่วยให้ผู้แต่งค่อย ๆ วางพื้นฐานและภูมิหลังของเรื่องได้อย่างละเอียด ทั้งผู้อ่าน
ก็สามารถเข้าใจเรื่องราวได้ง่ายและชัดเจน หมยันทินนำกลวิธีในการดำเนินเรื่องลักษณะนี้มาใช้มากกว่าวิธีอื่น
เนื่องจากนวนิยายที่นำมาศึกษาทั้ง 18 เรื่องนั้น หมยันทินใช้วิธีดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิกิริยา 10 เรื่องด้วยกัน
คือเรื่องอย่างฉิมฉิม นวนสวดห้าย สายรุ้ง ดาวเรือง ทิพย์ คุณหญิงนอกทำเนียบ คู่กรรม ดราบาป สำนองรัก
และเรื่องพิษสวาท เช่นตัวอย่าง

เรื่องคุณหญิงนอกทำเนียบ หมยันทินกำหนดให้เนื้อเรื่องเกิดขึ้นจากช่องนางโลมแห่งหนึ่ง ตัวเอก

คือเรื่องชื่อศจิกก็มีกำเนิดจากผู้หญิงในช่องแห่งนี้ โดยหมยันทินได้วางพื้นฐานทางสภาพความเป็นอยู่ พื้นเพทาง
ชีวิตกำเนิดและความสามารถของศจิกไว้อย่างละเอียด กล่าวคือ หมยันทินให้นังจุก แม่ของศจิกเป็นลูกเลี้ยงของ
ปริกเจ้าของช่อง และนังจุกก็หาเงินอยู่ในบ้านของยายปริกนั่นเอง ต่อมานังจุกแต่งงานกับตาศรีมรรคทายก
ใหญ่ศรีสุพรรณ ซึ่งมีบ้านอยู่ไม่ห่างจากวัดและบ้านยายปริกมากนัก และให้นังจุกมีท้องกับเจ้าชังก์แขกชายผ้า
ขาวของนังจุก ฉะนั้นศจิกจึงเป็นเด็กลูกครึ่งที่มีทั้งความงาม สติปัญญาเฉลียวฉลาด เรียนหนังสือเก่งจนได้
ทุนของโรงเรียนทุกปี มีความสามารถพิเศษหลายด้าน เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมจากโรงเรียน "คอนแวนต์"

ที่นั่นแล้ว ใ้ขอเข้าทำงานฝ่ายธุรการของโรงเรียนโดยปฏิเสธความหวังดีของโรงเรียนที่จะให้ทุนศรี
 ธรรมโณมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพราะเชื่อมั่นในตนเองอย่างมากว่าจะสามารถหาความรู้และความก้าวหน้าใน
 การได้ศึกษาเรียนในมหาวิทยาลัย ในระหว่างที่ศรีทำงานอยู่ระยะหนึ่ง แกมแก้วเพื่อนนักเรียนที่สนิทกับศรี
 ที่สุดได้ขอให้ศรีไปทำงานเป็นเลขานุการของคุณหญิงอรุณวดีผู้เป็นมารดาเพื่อช่วยงานบางอย่าง เนื่องจาก
 คุณหญิงอรุณวดีป่วยออก ๆ แอด ๆ เพราะเป็นโรคหัวใจ ศรีจึงลงใจไปทำงานด้วย คุณหญิงอรุณวดีเห็นลักษณะ
 ความสามารถของศรีจึงใช้ศรีเป็นเครื่องมือแก้แค้นรัชนิลา น้องสาวต่างมารดาที่ไม่มีสัมพันธฉันท์กับ
 คุณปราจิตสามีของเธอซึ่งคุณปราจิตก็พอใจ และรัชนิลาที่ทราบจุดประสงค์ของคุณหญิงอรุณวดีด้วย ทำให้
 รัชนิลาเดือดดาลมาก แต่ยังไม่ทันที่ความหวังของคุณหญิงอรุณวดีจะบรรลุจุดหมาย ก็มีเหตุการณ์ให้เกิดความ
 โศกโศกกันระหว่างคุณรัชนิลา กับคุณหญิงอรุณวดีเสียก่อน เป็นเหตุให้คุณหญิงอรุณวดีเสียชีวิต คุณปราจิตเอง
 ก็เฝ้าช่วยรัชนิลาอยู่ก่อน เพราะความเจ้ากี้เจ้าการมากเกินไป และคุณปราจิตก็ปรารถนาจะแต่งงานกับ
 รัชนิลาอยู่ด้วย ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างคุณปราจิตกับรัชนิลาจึงสิ้นสุดลง ศรีจึงได้แต่งงานกับคุณปราจิต แต่การ
 แต่งงานในครั้งนี้แกมแก้วไม่พอใจมาก ส่วนชีวิตที่ชายแกมแก้วไม่มีปฏิภิกิริยามากนัก และเพราะเหตุที่แกมแก้ว
 ไม่พอใจที่ศรีกลายเป็นแม่เลี้ยง ทำให้แกมแก้วสนิทสนมกับสุพรรณมากขึ้นจนถึงขั้นขี้ทอง ศรีต้องช่วยแก้ปัญหา
 ในการพาไปหาแพทย์ ส่วนทางด้านคุณปราจิตนั้นอนาคตทางการงานในหน้าที่การทูตกำลังก้าวหน้ามีโอกาส
 จะไปเป็นทูตต่างประเทศ แต่เกิดเหตุเสียก่อน เพราะบังถูกถูกรถเมล์เฉี่ยวขณะกลับจากชายฝั่งที่ตลาด
 และศรีกับคุณปราจิตไปพบเข้าโดยบังเอิญ ทำให้เรื่องราวของศรีซึ่งปกปิดมานานถูกเปิดเผย ถึงแม้ต่อมาจึงถูก
 รัชนิลาเสียชีวิตแล้ว แต่ตำแหน่งสำคัญทางการทูตของคุณปราจิตก็พลอยพลาดไปหมดเพราะภูมิจิตของศรี ทำให้
 คุณปราจิตเสียใจมาก ประกอบกับแกมแก้วไปพูดให้คุณปราจิตสะเทือนใจ คุณปราจิตจึงเสียชีวิตลง ศรีจึงต้อง
 กลับไปอยู่บ้านของครอบครัวเดิม

นวนิยายเรื่องตราบาป หมยันตีกำหนดให้จันทรภานต์เป็นภรรยาของคุณนันลือมหาเศรษฐีนักการ
 กับการนิยมการมีภรรยาหลายคน ทำให้ไม่มีเวลาสำหรับจันทรภานต์เท่าที่ควร ฉะนั้นจันทรภานต์จึงต้องอยู่
 ที่บ้านคุณปราสาทอย่างว่าเหวเดียวดาย

เมื่อเรื่องเริ่มขึ้นที่ห้องอาหารของโรงแรมแห่งหนึ่งซึ่งใช้เป็นสถานที่จัดแสดงแฟชั่นโชว์ จันทรภานต์
 ไปร่วมงานด้วย และอดิคนายทหารจากชายแดนก็มาพบกับเพื่อนที่ห้องอาหารของโรงแรมแห่งนี้ ทั้งอดิและ
 จันทรภานต์พบกันโดยบังเอิญ ต่อมาทางสมาคมสงเคราะห์ซึ่งจันทรภานต์ร่วมทำงานอยู่ด้วยจะจัดงานหาเงิน
 เพื่อหน่วยราชการอื่นและเด็กยากจน โดยจัดให้มีการแสดงลีลาประกอบเพลง ซึ่งจันทรภานต์ได้รับมอบหมาย

ให้ติดต่อยืมอุปกรณ์การแสดงจากฝ่ายทหาร ทำให้จันทร์กานต์ได้พบกับอสิตอีก การที่อสิตกับจันทร์กานต์ได้พบกันหลายครั้ง และต้องมียานเกี่ยวข้องกับกัน ทำให้ทั้งสองมีความพอใจกันอยู่เงียบ ๆ ทั้ง ๆ ที่ต่างก็มีพันธะทางครอบครัวแล้ว

ฝ่ายจันทร์กานต์นั้น เนื่องจากสามีเป็นคนเจ้าชู้มาก ความร้าวฉานภายในครอบครัวซึ่งก่อตัวมานานก็ถึงจุดที่จันทร์กานต์ทนไม่ได้ เมื่อคุณบันลือหาตาราสาวจากช่องทงไปพลอดรักที่บ้าน จึงออกจากบ้านไปเข้าพลตอยู่ และผิดใจอสิตไปพบ ทำให้ทั้งสองฝ่ายมีทัศนคติสวาทต่อกัน ฝ่ายคุณบันลือรู้ว่าตัวเองผิดจึงพยายามจะให้จันทร์กานต์กลับบ้านได้ขอให้นางครายพี่สาวของจันทร์กานต์ช่วยเหลือ ทางด้านอสิตก็ระแวงว่าจันทร์กานต์จะกลับบ้าน ทั้งมีความรู้สึกว่าคุณเองทำผิดไม่ซื่อสัตย์ต่อภรรยา แต่ไม่สามารถจะห้ามใจได้ ทำให้เกิดมีปากเสียงกับจันทร์กานต์ แม้จันทร์กานต์จะยืนยันว่าตนเองตัดสินใจแล้ว แต่ที่ต้องกลับบ้านบ้างเพื่อให้คุณบันลือยอมหย่าให้ แต่ทั้งสองฝ่ายต่างไม่เข้าใจกันจึงเกิดมีปากเสียงกันอย่างรุนแรง แต่ยังคงจะทำความเข้าใจกันได้ เหตุการณ์รุนแรงต่อมาเมื่อจันทร์กานต์ต้องออกงานกับคุณบันลือตามหน้าที่ภรรยา ส่วนอสิตต้องไปรับภรรยาซึ่งกลับจากการไปเที่ยว ทำให้กลางคืนเกิดความเข้าใจผิดจนไม่สามารถจะทำความเข้าใจกันได้ จันทร์กานต์ขับรถออกไป อสิตคอยอยู่ที่พลต จนรุ่งเช้าจันทร์กานต์ก็ยังไม่กลับ อสิตจึงกลับบ้าน และไปหาซื้อของกับภรรยาไปพบจันทร์กานต์โดยบังเอิญ แต่จันทร์กานต์ก็ยังน้อยใจอสิตอยู่ ได้ขับรถหนีและไปประสบอุบัติเหตุแล้วไปนอนพักที่ที่บ้านนงคราญ อสิตได้กลับไปที่พักอีกครั้ง เมื่อไม่พบจันทร์กานต์ก็ตัดสินใจขอไปปฏิบัติหน้าที่ชายแดนตามเดิม จันทร์กานต์ได้กลับไปอยู่ที่พลตอีกครั้งพร้อมกับรู้ตัวว่ากำลังตั้งครรภ์ ทั้งยังหวังว่าอสิตคงจะกลับไปหาเธอ แต่ความหวังก็สลายลงเมื่อได้ทราบข่าวการเสียชีวิตของอสิต จันทร์กานต์จึงต้องอยู่ที่พลตนั้นด้วยความหวังใหม่ว่า แม้เธอจะไม่มีอสิตแต่เธอกำลังจะได้เลือกเนื้อคู่ใหม่ของอสิตเป็นเพื่อนและเป็นสมบัติของเธอตลอดไป

1.2.2 คำเนินเรื่องย้อนคืน (Flash back) เป็นวิธีการดำเนินเรื่องอีกแบบหนึ่งซึ่งผู้เขียนอาจจะเปิดเรื่องขึ้นในตอนหนึ่งตอนใดของเรื่องก็ได้ แล้วมาเล่าตั้งแต่ต้นเรื่องไปถึงตอนที่เริ่มเรื่อง บางทีก็อาจดำเนินเรื่องต่อไปถึงเหตุการณ์ข้างหน้าด้วย วิธีการดำเนินเรื่องในลักษณะนี้ ทมยันดินนำมาใช้ในนวนิยายเรื่องร่วมจักร ล่า อันธการ เพลงชีวิต มงกุฎหมาม เมียน้อย รักที่ต้องมนตรา และเรื่องรอยมดหิน

นวนิยายเรื่องร่วมจักรซึ่งทมยันตีใช้กลวิธีในการเล่าเรื่องแบบประสมขึ้น เริ่มขึ้นโดยผู้แต่งในฐานะผู้รู้แจ้งในเหตุการณ์ทุกอย่าง เป็นผู้เล่าถึงเหตุการณ์อัน เป็นจุด เริ่มเรื่องในพระอุโบสถแห่งหนึ่งซึ่งแม่น้ากในขณะนั้นมีวัยอยู่ในช่วงสุดท้ายของชีวิตและอยู่ในฐานะ "คุณแม่ของคนทั้งประเทศ" ได้ไปฟังพระธรรม เทศนา

ประจำ เมื่อพระสงฆ์แสดงพระธรรมเทศนาจบลงแล้ว แม้นวาคได้ขึ้นไปพบแม่กลิ่นผู้เป็นเพื่อนสนิทมา
 แล้วแต่สมัยยังไม่ได้ไถนจุก เมื่อสนิทกันเล็กน้อยแล้ว ต่างคนต่างแยกย้ายกันไป สำหรับแม่นวาคได้ไปยัง
 สถานที่เดิมอันเป็นอดีตของตน ได้แก่พระบรมมหาราชวัง และท่านปลัดคำรวจ แล้วเลยไปนั่งที่บริเวณสนาม-
 หลวงเพื่อรำลึกถึงอดีตที่ผ่านมา ต่อจากนั้นคำเนินเรื่องด้วยการให้แม่นวาคเป็นผู้เล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่
 เกี่ยวข้องกับตนเองไปตามลำดับ เหตุการณ์ตั้งแต่แม่นวาคยังเป็นเด็กแล้วได้เข้าไปอยู่ในวังกับคุณป้าหยด ใน
 ความอุปการะของเสด็จฯ พระองค์หนึ่ง มีแม่กลิ่นเป็นเพื่อนสนิทและเติบโตคู่กันมา มีทั้งทุกข์และสุขละคร-
 ่กันไป ครบจนทั้งสองต่างแยกย้ายกันไป โดยแม่นวาคแต่งงานกับคุณอรธ และแม่กลิ่นแต่งงานกับขุนชัยโชค
 ชาติ กระทั่งถึงตอนที่แม่นวาคมานั่งระลึกถึงอดีตของตนที่สนามหลวง แล้วให้ผู้แต่งเล่าเรื่องต่อไปจนถึง
 แม้นวาคสิ้นใจอย่างสงบ ขณะนั่งรถส่วนตัวกลับบ้าน อันเป็นจุดจบของเรื่อง

นวนิยายเรื่องมงกุฎหนามซึ่งหมยอันตีใช้กลวิธีการเล่าเรื่องโดยให้ผู้แต่งในฐานะผู้รู้แจ้งใน
 เหตุการณ์ทุกอย่าง เป็นผู้เล่า เรื่องนี้ ผู้แต่งเรื่องเป็นผู้รู้แจ้งเห็นจริงในเหตุการณ์ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง
 กับพลีหรือเด็กหญิงมวดตามลำดับ เหตุการณ์ตั้งแต่พลียังเป็นเด็กเล็ก ๆ ที่ค่อนข้างซุกซนและมีลักษณะนิสัย
 ใกล้เคียงไปทางเด็กผู้ชาย มีเพื่อนชายที่สนิทสนมกันมากคนหนึ่งชื่อคิสหัต แล้วเล่าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
 กับพลีทั้งด้านดีและด้านที่ทำให้พลีมีความทุกข์ใจไปจนถึงพลีคำเนินอาชีพเป็นนักเขียนนวนิยายบ้าง เป็น
 นักพูดบ้าง และจบลงด้วยปณิธานของพลีที่ว่า จะเขียนนวนิยายต่อไปจนกว่าชีวิตจะหาไม่

เรื่องเล่า นวนิยายเรื่องนี้หมยอันตีให้ตัวเอกเป็นผู้เล่าเรื่องของตนเอง เริ่มเรื่องตั้งแต่ให้มธุสร
 เล่าว่าตนเองหย่าขาดกับสามี แล้วไปเข้าบ้านอยู่กับลูกสาวที่ยังเด็กยังสถานที่แห่งหนึ่งอย่างคนยากจน ต่อมา
 มีอันธพาลวัยรุ่น 7 คนซึ่งค้ำฆาตกรฆาตกรรมจนบุตรสาวมีสภาพจิตใจเสื่อมโทรม ทมคสภาพของความเป็นมนุษย์
 มธุสรเองเสียใจและแค้นใจมาก ยิ่งสามีเก่ามากล่าวคำปรามาสใส่หน้าด้วย ยิ่งเพิ่มความแค้นแค้นมากขึ้น
 มีสภาพจิตใจเปลี่ยนไป แล้วเริ่มคำเนินงานล้างแค้นด้วยการ ตามสังหารกลุ่มอันธพาล เหล่านั้นจนสิ้นชีวิตไป
 โลกอีก 1 คนถูกหาญกรรมจนหมดสภาพความเป็นคนเช่นกัน และมธุสรก็ถูกจับส่งโรงพยาบาลโรคจิต

เรื่องเพลงชีวิต เรื่องนี้หมยอันตีให้ทพหัตหรือเอี้ยคอันเป็นตัวเอกของเรื่องเป็นผู้เล่า เรื่อง
 นวนิยายเริ่มขึ้น ณ สถานที่จัดงานพระราชทานรางวัลแผ่นเสียงทองคำ แล้วเล่าย้อนค้นไปถึงแต่เอี้ยคยังเด็ก
 ใจแรกก็ได้รับความรักใคร่เอ็นดูจากพ่อแม่ที่ขอมมาเลี้ยง แต่พ่อแม่ไม่มีลูกของตนเองเอี้ยคก็ถูกทอดทิ้งได้รับ
 ความทุกข์ทั้งทางกาย ทางใจ จากพ่อแม่ยังไม่พอ เมื่อแต่งงานแล้วยังถูกสามีเอาเปรียบ แม้จะทำงานหา

เงินได้มากเพียงใด สามีก็เก็บไปหมด ทั้งยังถูกเบียดเบียนจากน้องและแม่ของตนอีก จนเสียคนไม่ได้จึงต้องแยกทางกัน แล้วโชคก็เป็นของเอี้ยคเมื่อเพลงที่เอี้ยคแต่งขึ้นได้รับรางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน อันเป็นจุดจบของเรื่อง

เรื่องเมียน้อย เรื่องนี้หมยตันตีให้ชลา เป็นผู้เล่าเรื่องของตนเอง เนื้อเรื่องเปิดฉากขึ้นที่ห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง เมื่อชลาเดินออกมาขึ้นรถหลังจากซื้อของแล้ว และขณะนั้นชลาได้แต่งงานเป็นภรรยาคนเดียวของคุณตุลาอธิบดีกรมหนึ่ง หมยตันตีให้ชลาได้ยินเสียงซุบซิบเกี่ยวกับตัวเธอจากกลุ่มของผู้หญิงกลุ่มหนึ่ง ทำให้ชลาคิดถึงอดีตของเธอ ตั้งแต่ยังเป็นเด็กนักเรียนชั้นมัธยม อายุยังไม่ครบ 15 ปี แต่ถูกบังคับซื้อไป เป็นเมียน้อยของเสียเจ้าของโรงแปงมันที่บิดาทำงานอยู่ ต่อจากนั้นได้เข้าประกวดความงาม และได้ไปเป็นอนุภรรยาคนโปรดของท่านผู้ยิ่งใหญ่ทางการเมือง หลังจากท่านผู้นั้นถึงแก่กรรมจึงได้มาเป็นภรรยาของคุณตุลา อันเป็นจุดจบของเรื่อง

เรื่องรอยมลทิน เรื่องนี้หมยตันตีใช้วิธีให้ตัวละครเล่าเรื่องของตนเอง เนื้อเรื่อง เริ่มต้นด้วยการให้ลั่นทมรำลึกถึงคำถามของบุคคลบางคนที่ชอบถามถึงสาเหตุที่มามีคอาซิเป็น "ดอกไม้นิสวนสาธารณะ" เช่นนี้ ซึ่งเป็นคำถามที่ตอบยากมากสำหรับลั่นทม จากนั้นหมยตันตีก็ให้ลั่นทมเล่ามาตั้งแต่ยังเป็นเด็กช่วยแม่ขายข้าวแกงหางแร่ ต่อมาแม่ป่วยเป็นมะเร็ง ลั่นทมต้องขายข้าวแกงเองและถูกขูดรีดขยี้ตลอด ทั้งต้องส่งแม่เข้ารักษาตัวในโรงพยาบาล ความจำเป็นบังคับให้ต้องไปมีอาซิเป็นนางข้างเฒ่า จากนั้นก็เปลี่ยนไปอยู่บ้าน เลื่อนระดับสูงขึ้นจนกระทั่งไปร่วมงานกับองค์การ หลังจากองค์การถูกกวาดล้าง จึงได้เปลี่ยนไป เป็นหัวหน้าสำนักเอง จนกระทั่งพบกับคณิตเสียค่าของเดือนเช้า เกิดรักใคร่ชอบพอกัน และแต่งงานกัน รวมทั้งเลิกอาซิอันน่ารังเกียจนี้ในที่สุด

เรื่องอันธการ เรื่องนี้หมยตันตีให้อันธการเป็นผู้เล่าเรื่องของตนเอง เริ่มเรื่องตั้งแต่อันธการยังเป็นเด็กที่โรงพยาบาล เลี้ยงไว้แล้วได้มีโอกาสเข้าไปอยู่ในบ้านของผู้มีอันจะกินที่คุ้นเคยอยู่กับระบบของสังคมเก่า ในฐานะบุตรบุญธรรม หลังจากเรียนหนังสือจบชั้นมัธยมแล้วได้ไปเรียนพิมพ์ดีด และถูกครูผู้สอนพิมพ์ดีดชื่อธวัชชัย ลวนลาม จึงเลิกเรียน คุณพ่อพาไปฝากงานบริษัทแห่งหนึ่ง แต่ธวัชชัยก็ยังตามรังควานอยู่อีก ต่อมาคุณแม่เสียชีวิตและอันธการตั้งครรถ์ก่อนแต่งงานกับรัตนวงศ์ และไม่มีโอกาสได้แต่ง เพราะรัตนวงศ์เสียชีวิตจากอุบัติเหตุ ทำให้อันธการเสียใจอย่างรุนแรงจนถึงกับซื้อคโป จากนั้นก็ออกจากงานมาอยู่บ้านจนกระทั่งถึงกำหนดคลอด หมยตันตีให้อันธการเล่าว่าเด็กคลอดผิดปกติด้วย เป็นผลให้เกิดความผิดปกติทางสมอง ต่อมาคุณพ่อเสียชีวิตลงทำให้อันธการประสบภาวะวิกฤตทางการเงินประกอบกับบุตรชายโตพอ

จนครบแล้วจึงออกทำงานอีก และเนื่องจากอยู่บ้านหลังใหญ่แต่มีคนเพียง 3 คนคือธิดาการ กุลศรี และบุตรชาย
ที่มีความผิดปกติทางสมอง จึงเป็นโอกาสให้ธิดาชายเข้ามาข่มขืนถึงในบ้านต่อหน้ากุลศรีและลูกชายของเธอใน
คืนวันหนึ่ง จากนั้นธิดาก็ย้ายบ้านไปเช่าพลตอยู่ ต่อมากุลศรีเสียชีวิตและธิดาการถูกลูกชายที่มีความผิด
ปกติทางสมองข่มขืนอีก ทมยันตีให้ธิดาการจบเรื่องราวของเธอด้วยคำถามว่า "ช่วยบอกฉันทีชีว่าฉันควรจะ
ทำอย่างไร"

นวนิยายเรื่องรักที่ต้องมนตรา เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ใช้วิธีให้ตัวละครเป็นผู้เล่าเรื่องของตนเอง
เริ่มเรื่องขึ้นในตอนปลายของเรื่อง ขณะที่เพื่อนแก้ว แพงทองและลอติลกราชถูกทหารของเจ้าย่าเข้าโจมตี
ทมยันตีให้แพงทองเป็นผู้เล่าเรื่องย้อนกลับไปถึงแต่เพื่อนแก้ว แพงทองยังเป็นเด็ก เรื่อยมาจนเจ้าเมืองสรอง
สมพระชนม์ขาดคอช้าง ลอติลกราชขึ้นครองเมืองมนตรา มีข่าวเล่าถึงถึงความงามของลอติลกราช ฝ่าย
เจ้าย่าให้มีการขับชอของความงามของเพื่อนแก้ว แพงทอง และหาเสน่ห์โดยใช้สลาเหินของปู่เจ้าสมิงพราย
ให้ลอติลกราชเดินทางไปหาเพื่อนแก้ว-แพงทอง เพื่อนแก้ว-แพงทองรู้ถึงอุบายของเจ้าย่า คิดหาทางช่วย
ลอติลกราช แต่ทั้งสองพระองค์ก็หลงใหลในความงามและความมีเสน่ห์ของลอติลกราช การกระทำของสอง
พี่น้องที่เจ้าย่าทราบโดยตลอด เมื่อท้าวพิชัยจึงบุตรต้องเสด็จไปเมืองงาวกับพระมเหสี เจ้าย่าจึงถือโอกาส
ใช้ทหารเข้าไปจับตัวลอติลกราช แต่เพื่อนแก้ว แพงทอง ไม่ยอมให้ การต่อสู้กันระหว่างทหารของเพื่อนแก้ว
แพงทองและทหารของเจ้าย่าจึงเกิดขึ้น ทมยันตีให้แพงทองบันทึกเรื่องราวเหล่านี้จบลงในตอนที่กำลัง
พระราชวังขึ้นในฝันเป็นที่ประทับของสามกษัตริย์กำลังจะหลาวยลง หวังให้ผู้อ่านคิดถึงวาระสุดท้ายของสาม
กษัตริย์นั้นด้วยตนเอง

1.2.3 คำเนินเรื่องต่างสถานที่กลับไปกลับมา การใช้กลวิธีในการดำเนินเรื่องโดยวิธีนี้มี

ปรากฏในนวนิยายของทมยันตีหลายเรื่องแต่ไม่ชัดเจนนัก ที่ชัดเจนมีอยู่เรื่องเดียวคือเรื่องสตรีหมายเลขหนึ่ง
เรื่องนี้เปิดเรื่องขึ้นที่สนามบินคอน เมืองของประเทศไทย ในตอนเริ่ม เรื่องนี้ผู้แต่งในฐานะผู้รู้แจ้งในเหตุการณ์
ทุกอย่าง เป็นผู้เล่าเรื่อง บอกให้ทราบถึงสาเหตุที่เราว่าสตรีหมายเลขหนึ่งของกราเซีย ต้องเดินทางออก
นอกประเทศ เพราะถูกวิมารปฏิวัติและธัสริจะเดินทางตามมาภายหลัง แต่ปรากฏว่าธัสริถูกก่อวินาศกรรม
เครื่องบินตก ธัสริเสียชีวิต แล้วให้เราว่าเล่าเรื่องของตนเอง ย้อนต้นไปตั้งแต่เราว่าเริ่มสนิทสนมกับธัสริ
และวิมาร ซึ่งขณะนั้นบุคคลทั้งสองยังเรียนวิชาทหารอยู่ จนกระทั่ง เราว่าได้แต่งงานกับธัสริ เพราะอาศัย
เหตุผลทางการเมืองทำให้วิมารซึ่งหลงรักเราว่าต้องไม่พอใจธัสริอย่างยิ่ง หลังจากธัสริแต่งงานแล้วได้
เดินทางไปปฏิบัติราชการยังชายแดน ต่อจากนั้นให้ธัสริเล่าถึง เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง จนกระทั่งได้รับ

การโยกย้ายกลับเข้ามาปฏิบัติราชการในนารีนเมืองหลวงของกราเซีย ทั้งได้ร่วมมือกับนายพลกัมบังและ
 รมารทำปฏิวัติประธานาธิบดีอาโนส ต่อจากนั้นให้มีเหตุการณ์ปั่นป่วนเกี่ยวกับการปกครองและเศรษฐกิจ
 ทำให้แม่ทัพภาคสองพ่อตาของรมารเองคิดทำปฏิวัติ ัธศรีได้โอกาสทำปฏิวัติเสียก่อนและประสบผลสำเร็จได้
 เป็นประธานาธิบดีของกราเซีย

จากนั้นหมยันตีใช้วิธีผู้แต่งในฐานะผู้รู้แจ้งในเหตุการณ์ทุกอย่าง เป็นผู้นำเรื่องถึงเหตุการณ์
 วนวายก่อนที่รมารจะทำปฏิวัติธัธศรีอีกต่อหนึ่ง โดยให้รมารร่วมมือกับกลุ่มผู้มีอิทธิพลทางด้าน เศรษฐกิจของ
 ประเทศสร้างความปั่นป่วนทางการเงิน แล้วร่วมมือกับทหารปฏิวัติธัธศรีได้เป็นผลสำเร็จ และจบเรื่องลงที่
 บ้านพักของสถานทูตกราเซียในประเทศไทย

2. กลวิธีเกี่ยวกับตัวละครและบทสนทนา

การศึกษาวิเคราะห์นวนิยายของหมยันตี ในด้านกลวิธีเกี่ยวกับตัวละครและบทสนทนานี้ จะแยก
 การศึกษาออกเป็น 2 หัวข้อคือ

2.1 กลวิธีเกี่ยวกับตัวละคร

2.2 กลวิธีเกี่ยวกับบทสนทนา

2.1 กลวิธีเกี่ยวกับตัวละคร

ตัวละครในนวนิยายของหมยันตีในที่นี้หมายถึงบุคคลซึ่งหมยันตีกำหนดให้มีพฤติกรรมต่าง ๆ
 ตามเหตุการณ์ในนวนิยายเรื่องนั้น ๆ หรืออาจ เป็นผู้ที่ได้รับผลอย่างใดอย่างหนึ่งจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
 ตามเรื่องราวที่สร้างขึ้น สำหรับการพิจารณากลวิธีเกี่ยวกับตัวละครในที่นี้ แยกการศึกษาออกได้ดังนี้

2.1.1 กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละคร

2.1.1.2 กลวิธีในการเสนอลักษณะนิสัยของตัวละคร

2.1.1.1 กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละคร

ในการสร้างตัวละครนั้น นักเขียนที่ดีจะต้องสร้างให้ตัวละครมีชีวิตแสดงบทบาททั้งด้าน
 การพูด การคิดและมีพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งจากการศึกษา
 นวนิยายของหมยันตีทั้ง 19 เรื่องแล้ว สังเกตได้ว่า หมยันตีมีวิธีการสร้างตัวละคร 3 แบบคือ

2.1.1.1.1 แบบเน้นตัวละคร

2.1.1.1.2 แบบเน้นเนื้อเรื่อง

2.1.1.1.3 สร้างตัวละครแบบเหมือนจริง

2.1.1.1 การสร้างตัวละครแบบเน้นตัวละคร การสร้างตัวละครในลักษณะนี้ ภูทาบ

ภักตะมาส¹ ให้คำอธิบายไว้ว่า ผู้เขียนจะใช้ตัวละครเป็นศูนย์กลางของเรื่อง ตัวละครเด่นกว่าโครงเรื่อง โดยเรื่องจะดำเนินไปตามลักษณะนิสัย จิตใจ บุคลิกภาพของตัวละคร ซึ่งหมยงค์ได้นำวิธีการสร้างตัวละครในลักษณะนี้มาใช้มากกว่าวิธีอื่น และจากนวนิยายที่นำมาศึกษาจำนวน 19 เรื่องนั้น หมยงค์สร้างตัวละครในแบบนี้ 12 เรื่อง ได้แก่ เรื่องคู่กรรม สวรรค์รัก ดราบาป สตรีหมายเลขหนึ่ง ดาวเรือง คุณหญิงนอกทำเนียบ ภูทาบ สายรุ้ง อย่างลิ้มฉัน เพลงชีวิต รอยมลทิน และเรื่องเมียน้อย ซึ่งนวนิยายดังกล่าวล้วนแต่ใช้บุคลิกลักษณะนิสัยของตัวละครเป็นหลักสำคัญช่วยให้เนื้อเรื่องดำเนินไปสู่จุดสุดท้ายของเรื่องทั้งสิ้นดังเช่น

อังศุมาลิน ตัวเอกฝ่ายหญิงในเรื่องคู่กรรม หมยงค์สร้างให้มีลักษณะนิสัยเป็นคนเจ้าหญิง

อริน ถอดดี เด็ดเดี่ยว มีความซื่อสัตย์ มั่นคง เชื่อมมั่นในตนเอง และมีความรู้สึกในความเป็นชาตินิยมรุนแรง ไม่ให้กลายเป็นคนมีความรู้สึกรุนแรงในความเป็นตัวของตัวเอง แต่ถึงกระนั้นก็ยังไม่ทิ้งลักษณะของความเป็นสตรีเพศเสียทีเดียว กล่าวคือยังมีลักษณะอ่อนหวาน ร่าเริง และมีความอ่อนไหวทางอารมณ์ง่ายดังเช่นสตรีทั่วไป และด้วยลักษณะนิสัยความเป็นคนเชื่อมั่นในตนเอง มีจิตใจสูง และมีความรู้สึกในความเป็นชาตินิยมรุนแรง เธอทำให้อังศุมาลินต้องพบกับปัญหาต่าง ๆ อันมีต้นเหตุมาจากตัวของอังศุมาลินเองทั้งสิ้น นับตั้งแต่ตัวพี่ชายคนโตของเธอ เดินทางไปศึกษาต่อที่อังกฤษและโกโบริ เข้ามาเกี่ยวข้องกับตัว อังศุมาลินก็พหุพาไว้ด้วยความเกลียดชังอย่างลึกซึ้งจนบางทีก็ไร้เหตุผล ทั้ง ๆ ที่โกโบริพยายามสร้างความดีกับเธอและครอบครัวของเธออย่างจริงใจ แม้คุณธรรมาตาของเธอจะดักเตือนเชิงตำหนิกลาย ๆ ให้เธอเข้าใจถึงการอันควรและไม่สมควรอย่างไร อังศุมาลินก็ไม่ยอมเข้าใจ กลับบอกมารดาของตนว่า "หนูลบความเกลียดในหัวใจหนูไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่หนูพยายามแล้ว แต่หนูไม่ชอบให้เขามาบังพระธรรมาถึงบ้านเมืองของเขาอวดเรา บ้านเมืองเราจะเรไรเสียใจยังงั้นนะ ยันเรื่องของเขา หนูไม่อยากจะ ไม่อยากฟัง ไม่อยากเห็น ..." ² แต่โกโบริก็ยังพยายามทำความดีต่ออังศุมาลินและบุคคลในครอบครัวของเธอต่อไปอย่างไม่ทอดทิ้ง แม้จะรู้ว่าอังศุมาลินมีความรังเกียจตนเองอย่างลึกซึ้งมาก และด้วยความดีของโกโบริทำให้อังศุมาลินเกิดความรู้สึกครั้ง ๆ ว่าง ๆ แต่ความรู้สึกที่ดีที่มีอยู่ในสายเลือดทำให้อังศุมาลินไม่สามารถจะยอมรับในความปรารถนาดีของ

¹ ภูทาบ ภักตะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 119

² ริมล ศิริไพบุณย์ คู่กรรม เล่ม 1 โดยหมยงค์ (นามแฝง) หน้า 331

โกโบริได้ ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ปฏิเสธเสียทั้งหมด จากการยอมรับแบบครึ่ง ๆ กลาง ๆ เช่นนี้ทำให้เกิดเหตุการณ์เกี่ยวกับตัวอังศุมาลินหลายอย่างบีบบังคับให้อังศุมาลินต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับโกโบริมากขึ้นจนในที่สุดอังศุมาลินต้องแต่งงานกับโกโบริ ทำให้พฤติกรรมของอังศุมาลินเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ผิดโกโบริบ้าง ต่อมาอังศุมาลินตั้งครรภ์และได้ข่าวว่าวันนี้อยู่คลอด เดินทางเข้ามาแต่โชคร้ายถูกทหารญี่ปุ่นจับได้ อังศุมาลินเข้าใจว่าโกโบริเป็นต้นเหตุ จึงแกล้งโกโบริด้วยการทำร้ายตัวเอง โดยวิธีกลิ้งลงบันไดเพื่อให้แท้งลูก แต่หมอได้ช่วยไว้ได้ทำให้โกโบริเสียใจและพยายามตัดใจจากอังศุมาลินด้วยการย้ายตัวเองไปหม่า และจากผลการกระทำตัวเองครั้งนี้ ทำให้อังศุมาลินรู้ว่าตนเองผิดจึงพยายามหาทางทำความเข้าใจกับโกโบริ ทั้ง ๆ ที่รู้ว่ามัน "เป็นการยากที่สุดสำหรับคนใจแข็งที่อยู่ได้ด้วยอิฐนิมมะ และความทะนงตนเป็นที่ตั้ง ..."¹ อังศุมาลินที่จะต้องยอมงอนง้อโกโบริบุคคลที่เธอถือว่าเป็นศัตรูคนสำคัญเป็นครั้งแรก และในช่วงนี้เองที่อังศุมาลินได้พบกับวณิชด้วย ทำให้อังศุมาลินละความมีอิฐลงได้หมด แต่ก็สายเกินไป ผลสุดท้ายเธอจึงต้องมานั่งรำพึงรำพันถึงความผิดพลาดในการถือดี ถือรั้นและความมีอิฐอย่างผิด ๆ ของเธอข้างเตียงบรรจุศพโกโบริว่า "... ถ้าฉันไม่รั้น ไม่เจ้าอิฐ ... ฉันจะรักคุณเสียตั้งแต่วันนั้น เพื่อจะกอบโกยเวลาที่เราจะอยู่ใกล้กันไว้ให้มากที่สุดที่จะมากได้ ..."² เพราะ "ไม่ใช่ว่าฉันเพิ่งจะรู้ตัวนะคะว่ารักคุณ ฉันรู้มานานแล้ว แต่ ... ฉันรับสัญญาไว้กับคน ๆ หนึ่งว่าจะคอยเขา ฉันก็ต้องคอยค่ะ คุณเข้าใจไหมคะ บางครั้งการรักษาเกียรติศักดิ์และคำมั่นสัญญา ทำให้เราต้องเชือดหัวใจตัวเองเหมือนกัน"³

โกโบริ นายทหารหนุ่มชาวญี่ปุ่นหลานแม่ทัพ ไทยอินดีสสร้างให้เป็นบุคคลที่มีบุคลิกล้ำลึก ระบุว่าสมชายชาติทหาร มีลักษณะนิสัยจริงจังต่อหน้าที่การงานและชีวิต ซ่อนแหวแค้นขาดไว้ภายใต้ที่ท่าสุภาพ อ่อนโยนและความเป็นศิลปิน ด้วยคุณลักษณะดังกล่าว เมื่อมาพบกับลักษณะท่าทางที่แสดงถึงความเชื่อมั่นในตนเอง แหวคาซุกุซึม ร่าเริงและชอบคนดริประเภเดียวกันอย่างอังศุมาลินเข้า ความเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่มีอยู่ทำให้มีเหตุการณ์เกี่ยวกับความรักต่างเชื้อชาติเกิดขึ้น แต่โกโบริเป็นบุคคลที่มีลักษณะนิสัยของชายในทัศนคติหมั่นตีปรารภนาจะให้เป็น กล่าวคือเมื่อมีรักกับหญิงใด ก็ต้องรักจริง รักอย่างสุดหัวใจ และ เป็นรัก

¹ ริมต ศิริไพบุลย์ คู่กรรม เล่ม 2 โดยหมอินดี (นามแฝง) หน้า 542

² ค. หน้า 813

³ ค. หน้า 817

ที่มีแต่การให้โดยไม่หวังผลตอบแทน มีความมั่นคงซื่อสัตย์ และเอื้ออาทรต่อหญิงคนรัก ทั้งเมื่อก่อนความผูกพันอันลึกซึ้งต่อหญิงคนรักแล้วต้องรับผิดชอบในการกระทำนั้นอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยง แม้จะต้องได้รับความทุกข์เป็นเครื่องตอบแทนก็ตาม ด้วยลักษณะนิสัยเช่นนี้ เหตุการณ์อันก่อให้เกิดความระทมขมขื่นใจของโกโบริ จึงเกิดขึ้นจากตัวของโกโบริเองเช่นกัน เมื่อฝ่ายอังซุมาลิน ถือคติอย่างแรงกล้าเป็นที่ตั้ง และโกโบริก็มีความจริงจังและรับผิดชอบในความผูกพันอย่างเต็มเปี่ยม แต่เมื่ออังซุมาลินยังถือคติอยู่ไม่สร้างชา ความอดทนของโกโบริก็สิ้นสุดลง ทุกอย่างก็เริ่มเปลี่ยนไป แต่ด้วยความหึงในเกียรติและความรับผิดชอบในผลการกระทำ ยังมีอยู่ทำให้โกโบริไม่อาจตีจากอังซุมาลินไปได้ง่าย ๆ ในที่สุดจึงตัดสินใจขยับไปประจำที่หมา แต่ยังไมทันที่จะออกเดินทางก็มีเหตุการณ์ให้โกโบริถูกระเบิด สิ้นชีวิตเสียก่อน

เรวาดี ตัวเอกฝ่ายหญิงในเรื่องสตรีหมายเลขหนึ่ง หมย่นตีกำหนดให้เป็นธิดาสาวสวยของเวปรี นายธนาคารใหญ่แห่งกราเซีย มีลักษณะนิสัยสุภาพ อ่อนหวาน ฉลาดและเชื่อมั่นในตนเอง แต่เพราะการเป็นบุตรสาวนายธนาคารที่ร่ำรวยมาก ทั้งผู้เป็นบิดารักและตามใจ ทำให้เรวาดีไม่สนใจเรียนหนังสือ แต่สนใจศึกษาหาประสบการณ์ชีวิต เมื่อได้รู้จักคุ้นเคยกับธัสริและริมาร์ เพราะความเฉลียวฉลาดและบุคลิกสมชายชาดีทหารของธัสริประกอบกับความเชื่อมั่นในตนเองที่ยึดมั่นในคุณค่าของความรักทำให้เรวาดี เลือกลงแต่งงานกับธัสริทั้งที่ริมาร์หลงรักเรวาดีอยู่ ทำให้ริมาร์เกิดความขัดแย้งกับธัสริทันที แต่ริมาร์ก็เก็บความแค้นไว้อย่างเจ็บแสบ ๆ เพราะต้องการความช่วยเหลือจากธัสริในการทำการใหญ่ต่อไป ต่อมาเมื่อธัสริได้เป็นประธานาธิบดีแล้ว ริมาร์กับธัสริเกิดข้อขัดแย้งกันอย่างรุนแรง ถึงกับประลองฝีมือกัน ขณะที่ธัสริกำลังจะฆ่าริมาร์ เรวาดีมาพบเข้าพอดี และห้ามธัสริไว้ เนื่องจากความคุ้นเคยและความอ่อนไหวทางอารมณ์อันเป็นคุณลักษณะโดยทั่วไปของผู้หญิงทุกคน เป็นเหตุให้ริมาร์แยกทางกับธัสริ และเก็บความแค้นแค้นไว้หาโอกาสแก้แค้นในภายหลัง

หน้าที่การงานและการะความรับผิดชอบในตำแหน่งประธานาธิบดีของธัสริ เป็นเหตุให้ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวคลายลง เรวาดีเริ่มรู้สึกเบื่อหน่ายและเกิดความว่าเหว่มากขึ้น เมื่อธัสริติดต่อกับริมาร์อีกครั้ง เรวาดีจึงหันไปให้ความสนิทสนมกับริมาร์และเพาลีผู้เป็นภรรยาของริมาร์อีกครั้ง ประกอบกับเหตุการณ์ภายในของกราเซียเริ่มมีเค้าไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจเกิดขึ้น ริมาร์ได้จังหวะใช้เรวาดีเป็นเครื่องมือทำการปฏิวัติธัสริและใช้เล่ห์เหลี่ยมสังหารธัสริด้วย เรวาดีจึงคิดได้ว่า ตนเองผิดพลาดและยอมรับกับบุตรทั้งสองของตนว่า

"... แม่ต่างหากผิด ... ผิดเพราะไม่เชื่อพ่อ"

"แม่ไม่เชื่อพ่อเรื่องอะไรจะ"

"ทฤษฎีแห่งการทำลายจะ"

"ถ้าเราไม่ยอมถูกทำลาย เราต้องเป็นผู้ทำลายเสียเอง ลูก"

(ศตริหมาย เลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 15 - 16)

อัสรี ตัวเอกฝ่ายชายในเรื่องศตริหมาย เลขหนึ่ง หมยันตีให้อัสรีเป็นลูกชาวนาที่ยากจน มีบุคลิกสง่า สมชายชาติทหาร แฝงแววสุภาพอ่อนโยนไว้ภายใต้ท่าทางหึงผยอง ฉลาดและมีความทะเยอทะยานสูง จึงได้เข้าเรียนในโรงเรียนนายร้อย เมื่อพบกับเรวดีผู้มีความเชื่อมั่นในความเป็นหนึ่งของตนเอง ทำให้อัสรีเกิดความสนใจในตัวเรวดี และเนื่องจากอัสรีไม่ชอบพูดมาก แต่มีความจริงจัง มั่นคงและฉลาด ทำให้เรวดีเลือกอัสรีเป็นคู่ชีวิต เป็นเหตุให้รีมารกับอัสรีต้องเกิดความขัดแย้งกัน และรุนแรงขึ้นเมื่อความทะเยอทะยานของอัสรีขึ้นถึงจุดสูงสุด กล่าวคือทำการปฏิวัตินายพลกัมบัง บิดาของรีมารได้เป็นผลสำเร็จ และปล่อยรีมารรอกชีวิตไปด้วยความใจอ่อนเห็นแก่เรวดี ทำให้รีมารเก็บความแค้นไว้รอโอกาสปฏิวัติอัสรีในตอนหลัง

เมื่ออัสรีเป็นประธานาธิบดีคนแรก ความเชื่อมั่นในตนเองทั้งด้านความคิดและการกระทำก็มากขึ้น ทำให้อัสรีบริหารงานผิดพลาดเป็นโอกาสให้รีมารประจบช่องทางที่จะล้มล้างอำนาจของอัสรี พร้อมกับใช้อิทธิพลของคนบังคับให้อัสรีลาออก แต่เพราะอัสรีมีความหึงผยองในศักดิ์ศรีของตนจึงไม่สามารถจะทำได้ รีมารจึงถือโอกาสทำการปฏิวัติและสังหารอัสรีในที่สุด

มัทนินทรในเรื่องสารองรัก หมยันตีให้มัทนินทรเป็นภรรยาของมหาเศรษฐีนักธุรกิจผู้มีภรรยาหลายคน และถูกสามีทอดทิ้งให้อยู่ในบ้านอย่างว่าเหว่ กับบุตรชายเล็ก ๆ 1 คน และลูกเลี้ยงวัยรุ่นอีก 1 คน นาน ๆ สามีจึงจะมาหาสักครั้ง ทำให้มัทนินทรว่าเหว่มาก ประกอบกับลูกเลี้ยงวัยรุ่นของเธอมักจะสร้างปัญหาให้เธอวุ่นวายใจอยู่บ่อย ๆ ด้วยการรังแกลูกชายของเธอบ้าง พูดจาเยาะเย้ย ถากถาง เสียสติเธอฝากไปอยู่กับคนรับใช้และบุตรชายของเธอบ้าง ทำให้มัทนินทรหงุดหงิดใจอยู่เป็นประจำ เธอจึงหาทางออกด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาคมสงเคราะห์ต่าง ๆ และบางครั้งก็ออกไปเดินหาซื้อสินค้าตามแบบของภรรยาเศรษฐีที่ว่าเหว่ทั้งหลายนิยมทำกัน วันหนึ่งได้ไปพบกับวศินนักเขียนภาพเข้าโดยบังเอิญ ได้สนทนาถูกอวยยศยกกัน ทำให้มัทนินทรรู้สึกพอใจอยู่เฉย ๆ และได้ไปพบวศินอีกหลายครั้งเมื่อเธอเกิดความรู้สึกว่าเหว่ หงุดหงิด และเกิดความขัดแย้งในบ้าน เพราะมัทนินทรรู้ว่า ยามใดที่เธอมีความรู้สึกเช่นนั้นแล้ว จะสบายใจขึ้นเมื่อไป

วาทิน จนมีความคุ้นเคยกันอย่างดีถึงขั้นยอมเป็นแบบให้วาทินเขียนภาพด้วย แต่ด้วยความรู้สึกที่รักชอบชั่วดี
 อยู่ในจิตสำนึกของคน ทั้งสภาวะทางสังคมที่แวดล้อมเธออยู่ทำให้เธอต้องระมัดระวังตัวในการติดต่อกับวาทิน
 ต่อมาสามีของเธอเดินทางไปต่างประเทศได้นำภรรยาอีกคนหนึ่งไปด้วยแต่มาเยี่ยมเธอได้ของของเธอ ทำให้
 วาทินแค้นเคืองมาก เมื่อกลับจากไปส่งสามีที่สนามบินแล้วได้แวะไปหาวาทิน ซึ่งพอวาทินเห็นลักษณะอาการก็
 เข้าใจในความรู้สึกของเธอได้พูดให้เธอเข้าใจว่า "การดำรงชีวิตอยู่ในโลกนี้มีทั้งกฎธรรมชาติและกฎสังคม
 ... กฎธรรมชาตินั้นนับถืออิสระเสรีของมนุษย์ ในขณะที่กฎสังคมเอาสิ่งแวดล้อม ประเพณีกำหนด สังคมได้
 กำหนดกฎอะไรขึ้นมามากมาย โดยในความมุ่งหมายนั้น แรกเพียงเพื่อให้ทุกคนมีความสุขร่วมกัน หากแล้วใน
 สิ้นหลังสังคมกลับเอาความเห็นแก่ตัวของบุคคลบางกลุ่ม บางเหล่ามากำหนด แล้วบอกให้ยึดถือ กฎสังคมจึง
 ครอบครองมนุษย์ให้ไกลไปจากกฎธรรมชาติ และถ้าเมื่อใดใครก็ตามวิ่งมาหาความเป็นอิสระตามกฎธรรมชาติ
 คนนั้นก็จะถูกตำหนิแหกคอกจากกฎสังคม ... การนับถือกฎสังคมมากเกินไป จะทำให้คุณไม่มีความสุข จงยอม
 รับเกิด ... ถ้าจะทำให้ส่วนรวมมีความสุข แต่ถ้าเมื่อใดมันทำให้คุณขัดอีก คุณจงละมันเสียบ้าง จงหันมา
 ยอมรับนับถือกฎธรรมชาติ แล้วคุณจะมีความสุข ..."¹ ซึ่งทำให้วาทินสบายใจขึ้น และมีความเห็นคล้อย
 ตามวาทิน ถึงกับปล่อยใจปล่อยตัวไปตามอารมณ์ปรารถนาตามธรรมชาติของตน แต่เพราะความรู้สึกชอบที่มี
 อยู่และฝ่ายสามีของเธอรู้สึกตัวในความประหลาดของตนได้ให้สัญญาต่อเธอว่าจะไม่ทำตัวเหลวไหลอีก ทั้งบุคคล
 ในแวดวงของเธอก็มีเรื่องเช่นนี้มาซบซิบนิทนากันอยู่บ่อย ๆ ทำให้เธอเกิดความละอายใจจึงพยายามตัดใจ
 จากวาทิน แต่ด้วยความอาลัยในตัววาทินยังมีอยู่ วาทินจึงยังหลบไปพบกับวาทินในบางครั้งเท่านั้น ซึ่งก็เป็น
 อารมณ์ของมนุษย์ที่ยังมีกิเลสค้นหาทั้งหลายนั่นเอง

ทางด้านวาทิน ซึ่งเป็นตัวเอกฝ่ายชายนั้น ทนย่นตีสร้างให้เป็นเจ้าของแกลลอรี่ หนุมโศก
 ฐานะดี สุภาพ มีอารมณ์ละเอียดละไม สมคุณสมบัติของศิลปินทั้งหลาย มีความเชื่ออยู่ว่าความรักทุกรูปแบบ
 ล้วนเป็นสิ่งสวยงามทั้งสิ้น ด้วยคุณลักษณะเหล่านี้ วาทินในนวนิยายจึงไม่แตกต่างไปจากผู้ชายในสังคม นั่นคือ
 เจ้าชู้ มีคู่นอนหลายคนและเมื่อพบกับวาทินที่อยู่ในสภาพอ้างว้าง ว้าเหว่ จึงทำให้เกิดเหตุการณ์ผูกพัน
 เรื่อยไปถึงขั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งเกินขอบเขต และเกิดความรู้สึกจริงใจต่อวาทินด้วย แต่เมื่อ
 วาทินเปลี่ยนแปลงไป วาทินเองก็รู้สึกสะเพื่อนใจแต่ด้วยลักษณะของความ เป็นคนที่มีความ เชื่อมั่นในตนเอง

¹ วิมล ศิริไพบูลย์ "สารองรัก" ใน ตะวันดา+ตำรองรัก โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า ๑๑๑

ความสันโดษ และมีความเป็นสุภาพบุรุษเต็มตัวทำให้วศินศัลใจได้ ไม่แสดงความเสียใจมากนัก และยัง
อึ้งพอลที่จะปลอบใจมัทนินทรได้อีกว่า

"อย่าร้องไห้ ถ้าคุณคิดว่าคุณศัลใจดีแล้ว คุณจะร้องไห้ทำไม"

"ฉันไม่มีทางเลือก ..."

... And I be here

If you should find, you ever need me ...

(สํารองรัก หน้า 480)

จากตัวอย่างตัวละครอันเป็นตัวละครเอกในนวนิยายทั้งสามเรื่องดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงลักษณะ
การสร้างตัวละครของทมยันตีในแบบที่เน้นตัวละครมากกว่าโครงเรื่อง ใช้บุคลิกลักษณะของตัวละครช่วยให้
เนื้อเรื่องดำเนินไปจนถึงจุดจบ และการสร้างตัวละครในลักษณะนี้ ทมยันตีก็ไม่ลืมสร้างตัวละครให้มีลักษณะ
จริง คือให้ตัวละครมีชีวิตจิตใจ มีรัก โลภ โกรธ หลง ดี ชั่ว ฉลาด ใจเขลา ต้องการความรัก ความสุข
เงิน มีอำนาจ หวาดระแวงต่าง ๆ อันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ทั่ว ๆ ไป และเมื่อถึงจุดหนึ่ง เหตุการณ์
ก็พลอยผันแปรไป ทมยันตีก็ให้ตัวละครนั้นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามไปได้อย่างเหมาะสม ดังในกรณีของ
อัมมาลินและโกโบริ ถ้าอัมมาลินไม่มีนิสัยถือดีถือรี หรือเป็นชาตินิยมรุนแรงเกินไป ความขัดแย้งอย่างรุนแรง
กับโกโบริก็จะไม่เกิดขึ้น การดำเนินชีวิตคู่ก็จะราบเรียบ ไม่มีเหตุผลใดที่จะทำให้อัมมาลินทำร้ายตัวเองและ
ลูกที่อยู่ในท้อง ในขณะที่เดียวกัน ถ้าโกโบริไม่เป็นคนที่มีลักษณะนิสัยจริงจัง มั่นคง ใจเดียวรักเดียว และมี
ความรับผิดชอบอย่างสูงแล้ว ชีวิตของโกโบริก็จะต้องพบกับปัญหาต่าง ๆ ที่อัมมาลินสร้างขึ้น และเมื่อ
อัมมาลินจะให้ตัวละครเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมก็ให้เปลี่ยนอย่างสมเหตุสมผล คือให้โกโบริอดทนทำความดีต่อ
อัมมาลินจนถึงที่สุดในตอนที่อัมมาลินทำร้ายตัวเองให้แท้งลูก โกโบริจึงตัดสินใจขอย้ายไปหามาและให้อัมมาลิน
เห็นว่าตนเองทำผิดอย่างมหันต์แล้วพยายามจะตามจ้อ แต่โกโบริตัดสินใจจะไปหามาเสียแล้ว ทำให้ทั้งสอง
ผูกพันต่อกัน จนกระทั่งโกโบริถูกระเบิดเสียชีวิต

สำหรับมัทนินทรกับวศินในเรื่องสํารองรักนั้น ถ้ามัทนินทรไม่ค้นพบเสาและดวงหาลิ่งทดแทนที่
ยังขาดคือความรัก ความเอื้ออาทร และการเอาใจใส่จากคนบุคคลใกล้ชิด โดยเฉพาะจากสามี วิถีชีวิต
ของมัทนินทรก็คงไม่ดำเนินไปจนพบกับวศิน และมีรักสํารองในที่สุด แต่ถึงกระนั้น ทมยันตีก็ได้ปล่อยให้
มัทนินทรหลงใหลอยู่ในสิ่งใหม่นั้นจนลืมความรับผิดชอบ ชั่วดี อันมีอยู่ในจิตสำนึกของสุภาพชนทั่วไปเสียทั้งหมด
โดยการให้มัทนินทร รู้กระทั่งจับอับยังซึ่งใจใน การกระทำอยู่บ้าง แม้จะคิดไม่ขาดเสียทีเดียวก็ตาม ส่วนวศินนั้น
ทมยันตีจะพยายามให้วศินมีลักษณะเร่ ๆ ทั่ว ๆ ไป แต่ยังมีคุณลักษณะแบบที่ทมยันตีต้องการจะให้ เป็น

ความเป็นสุภาพบุรุษเต็มตัว ไม่หักท้าวด้วยน้ำใจ ให้เกียรติศรัทธาทั้งต่อหน้าและลับหลัง และมีความจริงใจ
กับคหบดีหญิงที่ตนรักเพียงคนเดียว ทั้งเมื่อรู้ว่าตนเองหมดหวังที่จะได้เป็นเจ้าของ "หญิง" คนนั้นไม่ว่าจะ
ด้วยเหตุผลใด ผู้ชายคนนั้นก็ตั้งใจได้เช่นเดียวกับโกโบริในเรื่องทุ่งกรรม และวากินในเรื่องสวรรค์รัก

ส่วนเรवादกับฮัสริในเรื่องสตรีหมายเลขหนึ่ง ถ้าเรवादไม่ยึดมั่นในความรักและยกย่อง
ภาพของความรักสูงกว่าสิ่งอื่นใด ฮัสริก็จะไม่มีความขัดแย้งกับริมาร์ ในขณะที่เดียวกันถ้าฮัสริไม่มีความทะเยอ-
ทะยานอาจหาญถึงขั้นปฏิวัตินายพลก็ยังมีบิดาของริมาร์ ก็จะไม่ทำให้ริมาร์สะสมความแค้นแค้นไว้มากจนมี
โอกาสได้ใช้ลักษณะอารมณ์อ่อนไหว ความรักถูก และความว่าเหวของเรवादมาเป็นเครื่องมือปฏิวัติฮัสริ
ในภายหลัง

2.1.1.2 การสร้างตัวละครแบบเน้นเนื้อเรื่อง การสร้างตัวละครในแบบนี้มีลักษณะตรง
ข้ามกับแบบให้ความสำคัญแก่ตัวละคร กล่าวคือการสร้างตัวละครในแบบเน้นเนื้อเรื่อง ผู้เขียนจะให้ความสำคัญ
แก่แก่นโครงเรื่องและเนื้อเรื่องมากกว่าลักษณะนิสัยของตัวละคร ตัวละครจะมีลักษณะนิสัยประการใดต้อง
เป็นไปตามเรื่องราวที่เกิดขึ้น วิธีการสร้างตัวละครลักษณะนี้ ทมยันตีนำมาใช้สร้างตัวละครในนวนิยายของ
ตนหลายเรื่อง ได้แก่ เรื่องร่มฉัตร ล่า นวนสุมท่าย อันธการ และรักที่ต้องมนตรา

จากนวนิยายทั้ง 5 เรื่องดังกล่าว เมื่อพิจารณาเฉพาะตัวละครที่เป็นตัวเอกของเรื่องแล้ว
จะเห็นได้ว่า ทมยันตีสร้างตัวละครให้มีลักษณะนิสัยที่ควรจะเป็นไปตาม เนื้อเรื่องมากกว่าที่จะคำนึงถึงความ
สมจริงตามธรรมชาติของมนุษย์ ดังเช่น

อันธการจากเรื่องอันธการ นวนิยายเรื่องนี้เป็นเรื่องของหญิงสาวคนหนึ่งซึ่งถูกบุตรชาย
ของเธอเองกระทำทารุณกรรมและข่มขืน เนื่องจากบุตรชายของเธอมีการทางสมองและได้เห็นการกระทำ
ดังกล่าว จากนายธวัชชัยที่บุกรุกเข้าไปข่มขืนเธอถึงในบ้านเมื่อบุตรชายของเธอโตขึ้นก็ยังคงมีความรังเกียจจาก
เหตุการณ์ครั้งนั้นอยู่และเมื่อมีโอกาสอยู่กับเธอตามลำพังจึงได้แสดงพฤติกรรม เช่นนั้นกับเธอแบบเดียวกับที่
นายธวัชชัยกระทำต่อเธอ ทำให้อันธการขมขื่นใจมาก

จากลักษณะของเนื้อเรื่องในนวนิยายเรื่องอันธการนี้ ทมยันตีได้สร้างตัวละครสำคัญคืออันธการ
ให้มีลักษณะเป็นหญิงสาวที่ค่อนข้างสวยแต่อาภัพ ถูกมารดาทอดทิ้งให้เติบโตอยู่ในแผนกเด็กกำพร้าของ
โรงพยาบาลแห่งหนึ่ง และเพราะเหตุที่ถูกทอดทิ้งนี้เองทำให้อันธการเป็นคนที่ขาดความรักและความอบอุ่น
ทางใจ ทำให้เกิดความรู้สึกว่าเหวอย่างรุนแรง ดังนั้นตลอดชีวิตของอันธการจึงต้องค้นหาแสงสว่างที่
ซ่อนเร้น แม้ว่าเธอจะมีโอกาสได้ออกจากที่อยู่เดิมไปเป็นบุตรบุญธรรมของกบศรอนครวัทหนึ่งเมื่ออายุ 12 ปี
แต่ครอบครัวนั้นเป็นครอบครัวที่ยึดมั่นในค่านิยมของสังคมยุคเก่า ฉะนั้นอันธการจึงได้รับการเลี้ยงดูและฝึก

อบรมมารยาทต่าง ๆ อย่างเข้มงวดตามแบบฉบับที่ผู้ใหญ่ในบ้านนั้นนิยมยกย่อง ซึ่งหลายอย่างขัดกับสิ่งที่
 อันธการรับรู้จากโรงเรียนที่อันธการเล่าเรียนอยู่ เมื่อเป็นดังนั้นอันธการจึงกลายเป็นคนสองสมัย กล่าวคือ
 เมื่ออยู่ในบ้านจะต้องปฏิบัติตัวอย่างหนึ่งและเมื่ออยู่ในโรงเรียนก็ต้องวางตัวอีกแบบหนึ่งทำให้กลายเป็นคน
 ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความหวาดระแวงและไม่กล้าตัดสินใจ นอกจากปล่อยให้ชีวิตดำเนินไปตาม
 สถานการณ์แวดล้อมเท่านั้น

เมื่ออันธการเรียนจบชั้นมัธยมแล้ว มารดาได้พาไปเรียนพิมพ์ดีดที่โรงเรียนสอนพิมพ์ดีดแห่งหนึ่ง
 และเพราะความสวยของเธอทำให้ตัวช่วยครูสอนพิมพ์ดีดหลงรักและหาโอกาสชวนลามเธอ อันธการได้แต่
 พยายามหลบหนี จนบิดาทราบเรื่องจึงให้เธอลาออกแล้วพาไปฝากทำงานในบริษัทแห่งหนึ่ง ทำให้เธอได้รู้จัก
 คุณเคยกับวัฒนวงศ์ เศรษฐีหนุ่มผู้เป็นที่หมายปองของพนักงานสาว ๆ ในบริษัทนั้น ทั้งวัฒนวงศ์ก็ให้ความสนิทสนม
 กับอันธการมากเป็นเหตุให้อันธการถูกกลั่นแกล้งจากเพื่อนร่วมงานบ้าง อันธการได้แต่เก็บความเจ็บแค้นไว้
 ในใจ ไม่ได้ตอบโต้หรือเล่าให้ผู้ใดทราบ คงทำงานไปตามปกติ และในระหว่างนี้เองมารดาประสบอุบัติเหตุ
 เสียชีวิต ทำให้อันธการรู้สึกเป็นอิสระขึ้น เพราะบิดาไม่เข้มงวดเหมือนมารดา ผลจากการมีอิสระอย่างกะทันหัน
 ทำให้อันธการเผลอตัวเผลอใจไปกับวัฒนวงศ์จนตั้งครรภ์ขึ้น และยังไม่ทันที่วัฒนวงศ์จะจัดการอย่างใด วัฒนวงศ์
 ก็มาจบชีวิตลงเพราะอุบัติเหตุอีก ทำให้อันธการเสียใจมากถึงกับช็อค หลังจากนั้นจึงออกจากงานมาเก็บตัวอยู่
 กับบ้าน ส่วนตัวช่วยนั้นเมื่อทราบเรื่องของอันธการเข้า บังเกิดความโกรธแค้นมาก เมื่อพบอันธการก็กล่าวคำ
 เยาะเย้ย ถากถางและบริภาษให้บ้าง ทำให้อันธการทั้งเกลียดและกลัวตัวช่วยอย่างจับใจ

อันธการเก็บตัวอยู่กับบ้านจนกระทั่งถึงกำหนดคลอด ปรากฏว่าเกิดความผิดปกติขึ้นกับ เด็กใน
 ครรภ์ ทำให้เด็กพิการทางสมองมีระดับสติปัญญาต่ำกว่าปกติจนเกือบเป็นเด็กปัญญาอ่อน ถึงกระนั้นอันธการ
 ก็รักและทุ่มเทความรักให้แก่ลูกของเธอด้วยชีวิตจิตใจเพื่อทดแทนในสิ่งที่เธอขาดและด้วยความกลัวว่าลูก
 ของเธอจะว่าเหลวเช่นเดียวกับที่เธอประสบมา

ชีวิตของอันธการท่าทางจะราบรื่นดีถ้าบิดาของเธอไม่เป็นอัมพาต และเสียชีวิตไปหลังจาก
 รักษาพยาบาลอยู่ระยะหนึ่ง เพราะการเจ็บป่วยของบิดาทำให้ฐานะการเงินของอันธการทรุดลง ฉะนั้นเมื่อ
 บิดาสิ้นชีวิตแล้วอันธการจึงต้องออกทำงานอีกครั้งโดยเป็นพนักงานบัญชีซึ่งต้องกลับบ้านดึก ๆ ในบางวัน
 ประกอบกับ เธออยู่กับคุณศรีและบุตรชายผู้พิการทางสมอง เพียงสามคนเท่านั้นจึงเป็นโอกาสให้ตัวช่วยซึ่ง
 พยายามเกลี้ยกล่อมอันธการมานานบุกเบิกเข้าไปทำหัตถกรรมและข่มขืนเธอในคืนวันหนึ่งต่อหน้าคุณศรีและบุตรชาย
 ของเธอ ด้วยเหตุที่เธอได้รับการอบรมมาตามแบบกุลสตรียุคเก่าและมีทั้งความเกลียดกลัวตัวช่วยอยู่แล้ว
 ประกอบกับเกรงว่าเรื่องที่เกิดขึ้นนี้จะอื้อฉาว อันธการจึงหาคุณศรีไปเช่าแฟลตแห่งหนึ่งพักอาศัย ระยะนี้
 บุตรชายของเธอโตขึ้นและมีพฤติกรรมแปลก ๆ แต่ด้วยความรักลูก เธอจึงไม่เห็นว่ามีผิดแต่ประการใด

จนกระทั่งหลังจากคุณศรีสิ้นชีวิต เธอต้องอยู่กับลูกชายความลำบาก พหุติกรรมแปลก ๆ ของบุตรชายของเธอมีมากขึ้น เพื่อนบ้านข้างเคียงได้แนะนำให้เธอพาบุตรชายไปไว้ที่โรงพยาบาล แต่ด้วยความรักลูก และความสงวนในสถานที่เลี้ยงเด็กกำพร้าที่อันตรายประสพมาทำให้อันตรายไม่สามารถจะทำตามคำแนะนำของเพื่อนบ้านได้ ทมยันตีให้อันธการเล่าไว้ตอนต้นเรื่องว่า "ขณะที่ฉันเขียนหนังสืออยู่ที่นี่ ฉันเองก็เป็นแม่คนแล้ว ฉันจึงเข้าใจหัวอกของความเป็นแม่ได้ดี เขาว่ากันว่า สิ่งที่มีมนุษย์รักที่สุดในโลกนั่นคือตัวเอง ... หากในความเป็นแม่ ความรักที่ยิ่งใหญ่กว่าตนเองคือลูก"¹ ฉะนั้นสิ่งที่อันธการทำได้ในขณะนั้นคือเอาใจใส่ดูแลลูกอย่างใกล้ชิดขึ้นจนในคืนวันหนึ่งเธอกลับจากทำงานในตอนดึก เธอก็ถูกทำทารุณกรรมและถูกข่มขืนด้วยลักษณะการ เช่นเดียวกับที่ธวัชชัยทำกับเธอในคืนวันนั้น และเมื่อเธอรู้ว่าใครเป็นคนทำกับเธอแล้ว อันธการก็ได้แต่หวาดกลัวทุกสิ่งทุกอย่าง โดยไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรต่อไป แต่การที่จะให้เธอหาลูกไปอยู่ในโรงพยาบาลนั้น อันธการได้บอกไว้ในตอนท้ายของบันทึกนั้นว่า "บรรณาธิการ อย่าบอกให้ฉันเอา "เด็กคนนั้น" ไปโรงพยาบาลนะคะ เพราะเป็นหนทางเดียวที่ฉันทำไม่ได้ ..."²

จากลักษณะของตัวละครที่ทมยันตีสร้างขึ้นนี้ จะเห็นว่ามีคุณสมบัติคล้องจองกันกับเนื้อเรื่องเป็นอย่างดี ทั้งมีความสมจริงตามธรรมชาติของมนุษย์อยู่มาก กล่าวคือให้อันธการมีทั้งความฉลาด ความเขลา ปราศรัยที่จะได้รับความรัก ความเอื้ออาทร เอาใจใส่จากบุคคลรอบข้าง ทั้งเมื่อมีลูกของตนเองก็ทุ่มเทความรักความเอ็นดูให้แก่ลูก แม้จะรู้ว่าลูกของตนมีการทางสมองจนใกล้เคียงเด็กปัญญาอ่อนก็ไม่ยอมพาไปไว้ยังโรงพยาบาล เพราะความรักลูก กล่าวว่ารูจักจะว่าเหว เช่นเดียวกับที่ตนเองเคยประสบมาอันเป็นความเขลาที่ก่อให้เกิดผลร้ายตามมาในภายหลังคือบุตรชายของตนได้จดจำเอาพฤติกรรมที่ธวัชชัยกระทำต่อเธอมาใช้กับเธอในที่สุด ซึ่งถ้าทมยันตีจะให้อันธการมีไหวพริบดีขึ้นโดยตัดปัญหาด้วยการจัดส่งบุตรชายของเธอไปรับการรักษาพยาบาลจากแพทย์ตั้งแต่แรก เหตุการณ์ระหว่างอันธการกับบุตรชายของเธอก็จะไม่เกิดขึ้น และ ...แน่นอนนวนิยายเรื่องนี้ก็จะไม่จบลงในลักษณะที่ชวนให้เกิดความสังเวชใจแก่ผู้อ่านดังกล่าว ...

2.1.1.3 การสร้างตัวละครแบบเหนือจริง เป็นการสร้างตัวละครให้มีลักษณะแปลกออกไปจากลักษณะของมนุษย์โดยทั่วไป บางครั้งมีลักษณะคล้ายภาพมายาอันเกิดจากจินตนาการ วิภา กงกะนันทน์³ กล่าวว่า การสร้างตัวละครในลักษณะนี้ มิใช่เป็นการหลอกลวงหรือมอมเมาผู้อ่าน แต่มีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างความตื่นเต้น เร้าใจผู้อ่าน ด้วยการสร้างตัวละครให้มีลักษณะ พหุติกรรมและความสามารถแปลกออกไป

¹ ริมล ศิริไพบูลย์ อันธการ โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 4

² ด. หน้า 327

³ วิภา กงกะนันทน์ วรรณคดีศึกษา หน้า 101 - 102

และการสร้างตัวละครประเภทนี้ ทยอยดินำมาใช้ในนวนิยายของตน ที่เห็นได้ชัดเจนมียู่ 2 เรื่องคือ เรื่อง กิษสาวาท และ เรื่องทิพย์

ตัวละครที่มีลักษณะเหมือนจริงในเรื่อง กิษสาวาท ได้แก่ สโรชนี หรืออุบล อันเป็นตัวละครฝ่าย หญิงของเรื่อง ทยอยดินำมาทำให้สโรชนีมีอดีตเป็นสาวงามในราชสำนักตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา มีชื่อใน สมัยนั้นว่า อุบล ต่อมาเจ้านายได้ประทานอุบลให้เป็นภรรยาของขุนศึกผู้หนึ่ง ก่อนหน้าที่กรุงศรีอยุธยาจะ ถูกเผา ขุนศึกผู้นั้นได้สังหารอุบลด้วยการดักสัระเพื่อสาปให้อุบล เผ่าทรีหย้ของแผ่นดินที่นำไปฝังซ่อนไว้ ทำให้วิญญาณของอุบล เกิดความอาฆาตตามทวงชีวิตคืนจากบุคคลที่กระทำต่อเธอซึ่งปรากฏชื่อในชาตินี้ว่า "อัคนี" และอุบลที่มาปรากฏตัวชาติเดียวกับอัคนีก็เป็นเพียงภพมาชาติที่อุบลปรารถนาจะให้อัคนีและบุคคล อื่น ๆ ได้เห็น ฉะนั้นบุคลิกลักษณะของอุบลในชื่อว่า สโรชนีจึงมีลักษณะของความเหมือนจริงปรากฏอยู่ดังเช่น เมื่อกล่าวถึงการปรากฏตัวครั้งแรกของสโรชนีในสถานที่นัดพบกับเชษฐาเป็นครั้งแรก

ร่างสูงระหงในชุดผ้าขึ้นม้าย หากสั้นเหนือเข้า เข้าชุดกับเสื้อผ้าลูกไม้ด้วยยาว
เกือบถึงชายขึ้น เห็นชัดว่าผู้แต่งเข้าใจผสมกลมกลืนระหว่างของใหม่กับของเก่า
ผิวหน้าเหลืองนวล ปราศจากเครื่องสำอาง ขับคิ้วและดวงตาให้คำสนิทยิ่งขึ้น ผม
ยาวประไหล่ ปลายงอนเล็กน้อย รวบไว้ด้วยดลีสทองส่องประกายรับแวม
อะไรอย่างหนึ่งในที่ท่ามีสง่านั้น ทำให้ผู้ที่เดินผ่านไปมาอดเหลียวดูมิได้ หาก
เมื่อสบตาคำสนิทมีแววลึกล้ำ ทุกคนมักจะนึกหนาวเยือกขึ้นมาโดยไม่มีเหตุผล
"คุณสโรชนี" เสียงเรียกอย่างรีบร้อนที่ดังจากข้างหลังทำให้หญิงสาวค่อย ๆ
หันมาช้า ๆ ริมฝีปากเหยยคอกกิด ๆ คล้ายจะยิ้มแต่มิได้ยิ้ม
"ขอโทษ ที่ทำให้ต้องคอย"

หากเป็นสตรีอื่นก็คงจะปฏิเสธว่า "ไม่เป็นไรมิได้" หรืออะไรอย่างอื่นคล้าย ๆ

เช่นนั้น แต่หญิงสาวคงนิ่งสงบ เฉยริมฝีปากทบทวน

"คุณมานานหรือยัง"

"ดิฉันมักจะตรงเวลาเสมอค่ะ"

สำเนียงที่พูดค่อย พังราวกับดังออกมาจากลำคอมากกว่าริมฝีปาก ...

(กิษสาวาท หน้า 13 - 14)

เมื่อสโรชนีไปปรากฏกายยังสถานจัดงานคอนเสิร์ตที่โรงละครแห่งชาติ ทยอยดินำบรรยาย

ลักษณะของสโรชนีไว้ว่า

... เมื่อร่างของสตรีผู้หนึ่งก้าวผ่านประตูกระจกเข้ามาช้า ๆ แสงโคมไฟระย้า
เบื้องบนราวกับจะมีวามันลงทันที เงาของค้ายกทองตัดแบบถุงสำเร็จเป็นประกาย
รับ แล่ผ้าไปรุ่ง ด้วยยาวสีนวล ขยับผิวเหลืองลออให้ดูละม้ายคล้ายกับผิวมะยมสุก
ยิ่งขึ้น ใบหน้าปราศจากเครื่องสำอาง ทว่าสดใส อ่อน บาง ผอมยาวประบางอน
ปลาย ปลิวไสว ดูราวกับภาพวาดของสตรีโบราณ หดมาเป็นตัวจริงฉะนั้น ...

(พิชสวาท หน้า 64 - 65)

และ เมื่ออัคนีพบกับสโรชินีภายหลังจากการแสดงทำนายอดีตให้แก่ผู้สนใจในงานออกร้านของ
สโมสรแห่งหนึ่งเสร็จสิ้นลง ทมยันตีให้อัคนี เห็นลักษณะของสโรชินีที่ ...

ยืนอยู่ตรงข้ามอันมีแนวหน้าหุ้มเป็นฉากกั้นอยู่นั้น มีลักษณะคล้ายภาพอันเลื่อนลาง
ที่เขาเคยเห็น เครื่องแต่งกายสีขาว เมื่อต้องแสงไฟสีต่าง ๆ ทำให้แลเหลือบ
เป็นสีรุ้ง ใบหน้าที่เห็นเป็นเงา หน้าเลื่อนดูจากภาพวาดของนางไม้ในหมอกครึ้ม
หากอาการที่แลจ้องตรงมา กลับยิ่งเครียดเยือกเย็นอย่างประหลาด ...
ชายหนุ่มก้าวยาว ๆ ถอยอ่าวน้ำพุปราดเข้าไปหาอย่างรวดเร็ว หากเมื่อ
ประจันหน้ากัน แววตาดำลึกซึ้ง ทำให้เขาต้องหยุดนิ่งลง
"ถ้าคุณตัดสินความเป็นมนุษย์ด้วย เลือดเนื้อ ดิฉันมิใช่มนุษย์กระนั้นหรือ"
ลำแขนที่ทอดมาตรงหน้า แม้ผิวจะเนียนผ่อง หากถึงกระนั้นก็ยังละม้ายแม้น
งาช้างเหลืองเก่าอยู่นั่นเอง"

(พิชสวาท หน้า 162 - 163)

ในงานสวดศพของท่านผู้ใหญ่วางการ เมืองคนหนึ่งซึ่งชอบสะสมอนุกรมมาสโรชินีก็ไปปรากฏ
กายในงานนั้นด้วยในลักษณะที่ทำให้ทุกคนในงานนั้นเห็นแล้ว เกิดความรู้สึกแตกต่างกันไป ดังเช่น "คุณหญิง"
ผู้เป็นเจ้าภาพของงาน

ครั้นแล้วจู่ ๆ เงาสีขาวก็แว่นผ่านเข้ามาทางหน้าต่าง แม้จะยังไม่รู้ว่าอะไร
แน่ชัด หาก "คุณหญิง" กลับเียนวาลึกเข้าไปอย่างประหลาด จนต้องหันมามอง
โดยเร็ว ... สตรีที่ก้าวอย่างเข้ามาช้า ๆ นั้น แต่งชุดขาวล้วนมองดูเผกตา
หากดวงหน้าและกริยาท่าที่ราวกับก้าวออกมาจากภาพวาด ดวงตาดำ ลึก แน่นิ่ง ดูจะ
แลมาสบตาคุณหญิงในทันที ครั้นแล้วริมฝีปากที่หุบสนิทก็มีเค้าละไมขึ้นดั่งกับจะเอะ

(พิชสวาท หน้า 514)

เมื่อนายวฤทธชัชวาลประจำตำแหน่งของท่านผู้วายชนม์ได้พบสโรชินีในงานนั้น
 พอสายตาระหอบกับกระโปรงขาวมัน เป้มเงา แตกต่างจากสีดำที่มีทั้งไหมและ
 ลูกไม้ กอศเบยขึ้นดูอย่างประหลาดใจไม่ได้ ... ใบหน้าवल เหลืองลอร ฉาย
 รอยยิ้มเย็น ดวงตาคำลงตรงมาอย่างมีอำนาจ ทำให้ถักฝ่ายตัวแข็งไปในบัดดล

(พิชสวาท หน้า 515)

ตัวละครที่มีลักษณะเหมือนจริงอีกตัวหนึ่งคือ อมตาเทวี ตัวเอกฝ่ายหญิงในเรื่องกิพย์ ทมยันตี
 อมตาคือเป็นมนุษย์ต่างดาวที่เดินทางมาจากดาวดวงหนึ่งซึ่งเป็น "สถานที่อันเร้งว้าง หิ้งหิวเขาสลับซับซ้อน
 ภูมิบริเวณแห้งแล้ง มีแต่แสงเจิดจ้าสาดตา"¹ สถานที่นี้อยู่ไกลมาก ไกลจากโลกออกไปทางด้านหลังของกลุ่ม
 ดาวที่มีชื่อเรียกกันว่าทางช้างเผือก ดังนั้นรูปร่างลักษณะของอมตาก็มีลักษณะ เช่นเดียวกับสมาชิกของดาวดวง
 นั้นคือมี "รูปศีรษะโค้ง มน ทล้ายรูปไข่ ปราศจากเส้นผม จมูกโค้งสูง สันแก้มนูน ริมฝีปากบางเฉียบ
 ให้พิศแปลกไป เมื่อกระทบกับดวงตาดำสนิทด้วยแล้วจึงแลดูดุจนุ่นกระนั้น"² แต่เนื่องจากมีความก้าวหน้าทาง
 วิทยาศาสตร์สูงมาก ถึงขนาดมีการคัดเลือกพันธุ์และสร้างสมาชิกในสังคมของตนได้ด้วยกลวิธีทางวิทยาศาสตร์
 เมื่ออมตาคะเดินทางมายังโลกมนุษย์ อมตาก็ได้รับการทำศัลยกรรมตกแต่งรูปร่างใหม่ขึ้นจากนิ้วมือซึ่งมี
 ลักษณะ "แผ่ติดกัน มีคล้าย ๆ โยหรือหิ้งผิด ... บิดเอาไว้"³ มาเป็นนิ้วยาวเรียว และทำ "ศัลยกรรม
 ปลูกศัลยกรรม แก่โครงกระดูกโครงกระดูก สลักเส้นผม ดัดสันจมูกลงบ้าง ริมฝีปากตกลงกันว่าคงลักษณะเดิมไว้
 ...⁴ ทำให้รูปร่างลักษณะของอมตาแตกต่างไปจากลักษณะของมนุษย์ในสังคมของศักราช คือมีลักษณะ
 คล้ายคนในแถบเอเชียไมเนอร์โบราณ"⁵ และมีดวงหน้า "वलเนี่ยน ดวงตาที่ดูใหญ่จนเกือบปิดปากดี มีจุด
 กระจุกกระจิกกลางดวงตา ทำให้ดูราวกับมีแสงไฟเรืองแรงจูดอยู่ภายใน"⁶ สามารถขยายและหรี่ได้ ส่วนหัตถการ

¹ วิมล ศิริไพบูลย์ กิพย์ เล่ม 2 โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 461

² ก. หน้า 460

³ ก. หน้า 185

⁴ ก. หน้า 461

⁵ ก. หน้า 461

⁶ วิมล ศิริไพบูลย์ กิพย์ เล่ม 1 โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 16

ที่สวมอยู่เป็นสีขาวขุ่นแกมเทาฟ้าซึ่ง "ผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีเคมี สามารถปรับระดับอากาศในร่างกายได้"¹ ทำให้ "ผิวหนังสีซีด มองดูเผือด เกือบจะแกมเทาอย่างประหลาด"² ฉะนั้นลักษณะความเหมือนจริงของอมตาคงอยู่ที่ถูกสร้างขึ้นมาด้วยกลวิธีทางวิทยาศาสตร์อันสามารถสร้างให้อมตาเป็นบุคคลที่มีความรู้เฉลียวฉลาดอย่างยอดเยี่ยม สามารถใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ได้ก้าวหน้ากว่ามนุษยชาติในโลกทั้งปวง จะเห็นได้จากนับแต่วินาทีแรกให้อมตามาถึงพื้นโลก ทยันต์ก็ให้อมตาใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ผ่าตัดสมองของศกคิธรเพื่อช่วยเหลือให้รอดชีวิตจากการฉีกรอกว่า โดยใช้แผ่นโลหะ เงินปะกะโหลกศีรษะส่วนที่ปั่นจนทำให้สมองของศกคิธรมีประจุไฟฟ้ามากกว่ามนุษย์ปกติทั่วไป และสามารถเข้าใจความคิดของผู้อื่นได้ รวมทั้งสื่อสารกับอมตาคด้วยระบบโทรจิตได้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ทยันต์ยังกำหนดให้อมตามีความสามารถในด้านวิทยาศาสตร์อีกหลายอย่าง เช่น ผลิตรายการวิทยุควมเมียม สร้างรถยนต์ด้วยวัสดุชนิดพิเศษ แล่นได้เร็วและไม่ใช้น้ำมัน ใช้แสงเลเซอร์ผ่าตัดและทำอวัยวะ รวมทั้งสิ่งที่มีมนุษย์ในโลกทั้งหลายยังทำไม่ได้ แต่ไม่รู้จักความรักความสัมพันธ์อันลึกซึ้งทางด้านจิตใจ จนกระทั่งได้สมาคมกับมนุษย์จึงเกิดความรู้ความเข้าใจในคำว่ารัก แล้วเดินทางกลับไปยังสถานที่ที่เธอจากมา

2.1.2 กลวิธีในการเสนอลักษณะนิสัยของตัวละคร

การเสนอลักษณะนิสัยของตัวละครก็คือการแนะนำให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครแต่ละตัวทั้งทางด้าน "ภาวะเชิงกายภาพและจิตภาพที่รวมกัน เข้าแล้วทำให้บุคคลคิด พุทธและทำตามที่บุคคลนั้น ๆ มักทำ"³ ส่วนวิธีการแนะนำหรือการเสนอลักษณะนิสัยของตัวละครนั้น สุมนtha ไสรัจจ์⁴ กล่าวว่า นักประพันธ์มีวิธีการเสนอหลายวิธีได้แก่ ผู้แต่งบรรยายลักษณะนิสัยของตัวละครนั้นแก่ผู้อ่านโดยตรง (Discursive Method) ผู้แต่งบรรยายสภาพความเป็นอยู่ ภูมิหลัง และพฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวละครเพื่อจะให้อ่านสรุปลักษณะนิสัยของตัวละครเอาเอง (Dramatic Method) ผู้ประพันธ์ใช้วิธีให้ตัวละครอื่นกล่าวถึงหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครนั้น ๆ (Characters on Other Characters) หรือผู้ประพันธ์ใช้หลาย ๆ วิธีรวมกัน

¹ วิมล ศิริไพบูลย์ วิทยุ เล่ม 2 โดยทยันต์ (นามแฝง) หน้า 226

² วิมล ศิริไพบูลย์ วิทยุ เล่ม 1 โดยทยันต์ (นามแฝง) หน้า 204

³ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ วิเคราะห์วรรณคดีไทย หน้า 10

⁴ สุมนtha ไสรัจจ์ บทวิเคราะห์วิจารณ์งานในวรรณคดีไทย หน้า 7

(Mixing Method) และจากการศึกษานวนิยายของทมยันตีทั้ง 18 เรื่องแล้วเห็นว่าทมยันตีใช้วิธีการสำหรับเสนอลักษณะนิสัยของตัวละครหลายวิธี ดังนี้

2.1.2.1 เสนอลักษณะนิสัยของตัวละครโดยวิธี ผู้แต่งบรรยายลักษณะนิสัยของตัวละครนั้นโดยตรง (Discursive Method) วิธีนี้ผู้แต่งจะเป็นผู้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะนิสัยของตัวละครเองทั้งหมดว่าตัวละครตัวนั้นมีรูปร่าง ลักษณะ หน้าตา นิสัยใจคอ อารมณ์ ทัศนคติ พฤติกรรมและมีประวัติความเป็นมาอย่างไร การเสนอลักษณะนิสัยของตัวละครในแบบนี้ ทำให้ผู้อ่านรู้รายละเอียดต่าง ๆ ได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของผู้ประพันธ์ แต่ทมยันตีมักไม่ค่อยนำมาใช้มากนัก เพราะเป็นวิธีที่ง่ายและไม่น่าสนใจ ตัวอย่างเช่น ลักษณะนิสัยของศรี ตัวเอกฝ่ายหญิงในเรื่องคุณหญิงนอกทำเนียบ ทมยันตีบรรยายรายละเอียดไว้ว่า

ศรีเรียนหนังสือเก่ง อย่างที่เด็กเลือดผสมมักเป็น เช่นนั้น หากเหนือกว่าอะไรทั้งหมด

คือความทรงจำและนิสัยช่างซักช่างถาม

"ใจอ่อนกับอ่อนใจ ใจน้อยกับน้อยใจ" ศรีทำการบ้านเสียงแจ้ว ๆ ขณะที่พวกพี่ ๆ

นั่งกางขา มีจานส้มตำอยู่ตรงหน้า พร้อมกับดูเศษปูเค็มกองใหญ่ และบ้างก็ถอน

ขนคิ้ว บีบลิ้นให้กันและกันเป็นการฆ่าเวลา

"นอนหลับกับหลับนอน" รายหนึ่งต่อให้ เด็กหญิงเงยหน้าขึ้นมองตาแป๋ว

"แต่งประโยคยังโง่งนะ ครูเขาให้แต่งทำคำที่ให้คำเหมือนกัน แต่คำแปล

ไม่เหมือนกัน"

"ฉันนอนหลับที่บ้าน" ครูใหม่ช่วยสอน "แต่ไปหลับนอนที่ ..."

"เฮ้ย!" แม่คนดูคปูเค็มจ๊วบ ๆ เอ็ดตะโร "อย่าไปสอนให้เด็กเสียชีวะ เด็กมัน

กำลังจะดี ... คำนี้อย่างจ่านะจ๊ะ ... หาเอาใหม่"

ศรีทำปากขมขมบีบคิคำใหม่ โดยทำที่เหมือนไม่สนใจ ทว่าความจริงแล้ว

เด็กหญิงบันทึกไว้ในสมองอย่างแม่นยำ ไม่ว่าคำคำอันโลดโผน ส่วนนวนยกย่อน

ที่ใคร ๆ คิดว่า "เด็ก" ไม่เข้าใจนั้น ศรีจดจำได้ทั้งสิ้น ฉะนั้นต่อไปภายหน้า

ศรีจึงมีสภาพเหมือนเจ้าแม่กาฬี ซึ่งมีทั้งภาคอ่อนหวาน นุ่มนวล งดงามเท่าที่

เหตุการณ์ภายหน้าจะขัดเกลามาได้ กับภาครุร้าย หยาดกายจนไม่มีใครคิดเช่นกัน

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 184 - 185)

... วิสัยทัศน์นั้นไม่เคย เคยที่จะยอม เป็นผู้ตามใคร เมื่อเป็นตัวละคร ศจก็ต้องพยายามเป็นหัวหน้าซะบ้าง และเมื่อเล่นละคร แม้ยามอายุน้อย แต่ก็จะให้ศจเป็นตัวละครสาวใช้ นั่นเป็นไม่มีหวัง ศจต้องพยายามเป็นน้องพระเอก น้องนางเอกให้จงได้ อาศัยที่ศจเป็นคนมีความทะเยอทะยานลึกอยู่ในกมลสันดาน ไม่ว่ายามเรียนหรือยามเล่น ศจจะมุ่งมั่น พยายามฝึกหัดอย่างเอาเป็นเอาตาย ขนาดที่ครู ๆ ออกปากว่า "เด็กคนนี้เป็นแปลก ทำอะไรต้องทำให้ดีทุกอย่าง"

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 218 - 219)

ศจไม่เคยสนใจ "กรรมลิขิต" แต่ศจเชื่อว่าตัวเองจะลิขิตชีวิตตัวเองได้ บ่อยครั้งที่ศจเคยชี้สมมตตนเอง พยายามยื่นมือขวากออกไปข้างหน้า พร้อมด้วยรอยยิ้มอย่างเชื่อมั่นตนเอง ขณะบอกเพื่อนฝูงว่า "มี ... กับสมมต ... ของฉันนี่แหละ จะช่วยตัวฉันได้"

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 220)

"เรียนวิชาโรงเรียนก็คืดนะแม่" ลูกเล่ารายหนึ่งออกความเห็นบ้าง "มันเข้ากับทางท่ามาหากินของเรา"

"จะเรียนไปทำไม" ลูกเล่าขัดคอตนเอง "เรียนแล้วสู้ไอ้โกมันก็ไม่ได้เรียนกะอาจารย์โกเสียไม่ดีหรือ"

ศจฟังได้โดยไม่สะอึกสะเทือน เพราะตัวตนของศจคล้ายจะแบ่งเป็นสองภาค ภาคหนึ่งนั้น เกิดจากการกล่อบ เกลียดตัวเอง ด้วยความทะยานอยากอย่างแรงกล้า หากอีกภาคหนึ่ง เป็นภาค เนื้อแท้ที่ได้เห็น ได้ยินจนคุ้นกับความทะยานแห่งอารมณ์ คำพูดและกิริยาทั้งปวงที่แวดล้อมศจมาแต่เล็กแต่น้อย ถ้าศจเป็นตัวละคร ศจก็ต้องเป็นตัวละครที่มีความสามารถเป็นเยี่ยม เพราะยามใดที่แต่งองค์ทรงเครื่อง นางพญาเต็มยศ ศจสามารถที่จะวางทีท่าได้ถูกนางพญาตัวจริงกระนั้น ทว่ายามใด ถอดเครื่องทรงอลงกตออก ศจก็คือผู้หญิงธรรมดา ๆ คนหนึ่ง ซึ่งมีทั้งกิเลส ตัณหา ครอบงำจนกระบวนความ

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 248 - 249)

... ฝ่ายที่อยู่บนเก้าอี้เหล็กคดनुฟองน้ำหุ้มผ้าสีน้ำเงินสลับแดงวางเข้าชิดกัน มีมือทอดอยู่บนตัก เกือบถึงสามรวม หากไหลตรง หลังตรง ดวงหน้าคมเข้ม มีลักษณะคล้ายภาพสลัก โดยเฉพาะเมื่อเจ้าตัวหริ่มแสงกลาง หริ่ตั้งเรียบ เบื้องหลังดักไว้เป็นเปีย รวบขมวดเป็นมวยต่ำ ทำให้มีที่ท่าสง่าอย่างน่าพิศวง

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 382)

ศจก็เหมือนเด็กสาวคนอื่น ๆ ที่มีความต้องการมากมาย หากสรุปไม่ได้ว่า ตนต้องการอะไรมากที่สุด ... แต่สิ่งที่ศจรู้แน่คือ การกระทำครั้งนี้จะเท่ากับเป็นการเหยียบยงคนอื่นหลายคน ซึ่งล้วนแล้วแต่เคยประมาทหน้าศจมาแล้วทั้งสิ้น นับจาก ... คุณรัชนิลา ... ที่ศจจำทำเยี่ยงกราย ชายตา ได้อย่างไม่มีวันลืม

"สักวัน เราจะทำทำอย่างนั้นใส่ให้บ้าง"

และยังชีวินอีกเล่า ... สมัยเรียนหนังสือร่วมชั้นกับแกมแก้ว เมื่อแกมแก้วมีคำว่า "พีริน" ติดปาก ศจก็พลอยเรียก ... พีริน ... ไปด้วยภาษาเด็ก ภาพของ "พีริน" ในสมองศจ คือภาพของพี่ชายใจดี ข่างเล่น ข่างเจรจา แต่ครั้นยามศจย่างเท้าเข้ามาสู่ภาพจริงเข้า "พีริน" กลับกลายเป็นหนุ่มน้อยที่ดูเหมือนจะมองผ่านเธอไปราวกับเป็นวัตถุโปร่งแสง ไร้ค่า

"แล้วเราจะได้เห็นกัน" ศจเก็บความอาฆาตไว้ในใจอย่างเยือกเย็นโดยอีกฝ่ายมิได้รู้ตัว ... และก็มีคนอื่น ๆ อีกเล่า ... ความว่าเทวประกอบกับปมด้อยในชีวิต ทำให้ศจเป็นคนที่เฝ้าหาความรักอย่างรุนแรง ศจปรารถนาที่จะได้รับความรักจากคนที่ห้อมล้อมอยู่โดยถ้วนหน้า และครั้นเมื่อมิได้ตัวอย่างใจ ศจก็แปรความขัดแค้นอาฆาตเฝ้าแต่จะหาทางทดแทนให้อีกฝ่ายหนึ่งเจ็บปวด ยิ่งขึ้นไปกว่า ฉะนั้นเมื่อคุณปราชิตกลายเป็นตัวโอกาส ศจจึงไขว่คว้าไว้โดยมิได้คำนึงถึงสิ่งอื่นใด นอกจาก "คราวนี้แหละ หวังของเราบ้างละ"

ศจมิเคยคิดเลยว่า ความทะยานอยากอย่างรุนแรงของศจ จะเสมือนดาบสองคมที่ค้ำหนึ่งศจได้ใช้ฟันฝ่าอุปสรรคตะลุยไปเบื้องหน้า แต่อีกค้ำหนึ่งจะย้อนมาทำลายศจภายหลัง

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 2 หน้า 282 - 283)

ลักษณะนิสัยของอังศุมาลิน ตัวเอกฝ่ายหญิงในเรื่องตุ๊กธรรม

... พุดกลางกระซิบผ้าห่มคลุมตัว ก้มลงเช็ดผมด้วยผ้าเช็ดตัวผืนใหญ่ ชั่วครู่จึง
สะบัดให้เลยไปตกห้อยอยู่ทางเบื้องหลัง ร่างเล็กที่คลุมด้วยผ้าผืนใหญ่นั้นค่อนข้าง
ระหง แบบบาง จนมองดูผืน ๆ คล้ายเด็ก ผมยาวดกดำเป็นมัน หยักศกเป็นคลื่น
ใบหน้าขาวซีด อ่อนเยาว์ สิ่งที่เด่นที่สุดในใบหน้าได้แก่ ดวงตาดำใหญ่ มีแนว
ซุกซนสนุกสนานร่าเริง

(ตุ๊กธรรม เล่ม 1 หน้า 7)

"หนูผอมไปนะลูก ไม่สบายหรือเปล่า"

น้ำเสียงอ่อนโยนนั้น ไม่ค่อยได้ใช้กับผู้โตบ่อนัก อังศุมาลิน เกิดความตื่นตัวขึ้น
มาเจี๊ยบ ๆ แต่สีหน้าและแววตาไม่ได้เปลี่ยนไปเลยแม้แต่นิดเดียว

"หนูสบายดีค่ะ"

"แม่กับคุณยาย สบายดีหรือ"

"ค่ะ"

คำตอบนั้นสั้น ๆ ทอดเสียงให้อ่อนโยนไม่ดูแข็งกระด้างจนเกินไป

"หนูข้ามเรือไปมาทุกวันสิ ลำบากไหม"

"ไม่ลำบากค่ะ"

"ถ้าลำบากจะมาอยู่กับพ่อก็เอา"

"ขอบพระคุณค่ะ แต่ ... บ้านของหนูไม่มีใคร"

ประโยคนั้นจงใจเสียดแทงผู้เป็นบิดาโดยตรง คำว่า "บ้านของหนู" แสดง
ความเห็นทางศีตรอนจนอีกฝ่ายหนึ่งรู้สึก ทำให้เกิดปลวบแปลบใจขึ้นมาทันที
แววตาดำใหญ่จะม้ายคล้ายกันจึงทอดมองมาอย่างเศร้า ๆ ใบหน้าขาวซีดมี
ริ้วรอยอดทน บึกบึน จนทำให้ผู้เป็นพ่ออดคิดไม่ได้ว่า ใจแข็ง เจ้าทริเทียมอน
แม่ ไม่มีวันละที่จะยอมก้มหัวให้ใคร

"เรียนหนังสือเป็นอย่างไรบ้างลูก"

"พอไปได้ค่ะ"

อังศุมาลินอยากจะยิ้มเยาะให้สะใจ เมื่อได้ยินคำถามประโยคนี้ ผู้ที่นั่งอยู่ข้าง ๆ เธอมี คือผู้บังเกิดเกล้าของเธอแท้ ๆ แต่ก็ไม่มีความรู้ใด ๆ เกี่ยวกับตัวผู้เป็นลูกแม้แต่น้อย ไม่ว่าความเป็นอยู่ สุขภาพ หรือการเรียน ... ไม่รู้ แม้แต่ว่าในมหาวิทยาลัยต่างคาดหวังกันว่า เธอจะเป็นผู้คว้าเหรียญเกียรติยศในตอนสำเร็จการศึกษา

ปมด้อยในด้านครอบครัว ทำให้อังศุมาลินมานะ บากบั่นในการศึกษาอย่างเต็มศติกำลังความสามารถ ยิ่งน้องต่างมารดาซึ่งมีอายุน้อยกว่าหลายปี แต่ได้รับการศึกษาในระยะเริ่มแรกเร็วกว่าเธอ กวดตามขึ้นมาติด ๆ ทำให้อังศุมาลินต้องคอยฟังข่าวการเคลื่อนไหวอยู่เงียบ ๆ และพร้อมกันนั้น เธอก็พยายามขัดแย้งตัวเองในใจโดยมิได้ประกาศให้ผู้ใดทราบ ... หลายครั้งที่เธอได้เห็นเด็กหญิงทั้งสองนั่งรถไปในขณะที่เธออยู่บนรถรางบ้าง เดินอยู่ริมทางบ้าง ภาพนั้นยิ่งยั่วความเจ็บช้ำ ขมขื่นเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ จนเกิดเป็นทัศนคติที่อยู่ในใจอย่างเงียบ ๆ และสิ่งนี้เองที่เปรียบประดุจกำแพงอันกว้างใหญ่ที่แบ่งกันเธอไว้จากผู้เป็นบิดา แม้ทุกครั้งที่ได้พบกัน ผู้เป็นพ่อจะแสดงความรักใคร่อาทรเช่นใดก็ตาม อังศุมาลินคงตอบสนองเท่าที่เหล่านี้อย่างซิดชาเสมอมา

(ศุภธรรม เล่ม 1 หน้า 41 - 43)

ดวงตาของหญิงสาวเป็นประกายเกิดเดี่ยว มันคง ชีวิตของเธอเอง ภายหน้าจะเป็นอย่างไรก็ช่างเถอะ แต่ชีวิตที่จะอุบัติขึ้นใหม่นี้เป็นของเธอ โดยชอบธรรม เป็นชีวิตที่ใครจะยื้อแย่งไปไม่ได้ เป็นอันขาด แม้แต่เขาผู้ขึ้น ... ผ่าแพร่เนื้อเนียนนุ่ม ซึ่งดัดแยกออกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย ถูกเย็บสอยเป็นตัวเสื้อด้วยฝีมือประณีตนี้ ตลอดระยะเวลาที่เพ่งอยู่กับงาน ความรู้สึกร้อนรนกระวนกระวายในใจ ดูเหมือนจะลดถอยลงเป็นลำดับ ความซาบซึ้งผูกพันใด ๆ ปราศจากความหมายไปโดยสิ้นเชิง เมื่อเทียบกับความรู้สึกอันใหม่นี้ ฉะนั้นในตอนกลางคืนเมื่อคุณอรเคียวเชิญผู้เป็นบุตรสาวให้เข้านอน อังศุมาลินจึงแอบขนงานเข้าไปทำต่อในห้อง แสงตะเกียงสว่างนวลทอดลออกไปจับที่ม่านหน้าต่าง สะท้อนให้เห็นเงาของผู้ที่ก้มหน้าก้มตาอยู่กับงานในมือ โดยที่เจ้าตัวไม่มีวันรู้เลยว่า ณ ท่าน้ำไม่

ไกลออกไปนัก ร่างสูงใหญ่ของบุรุษผู้หนึ่งนั่งทอดขาเหยียดยาว สิบบุตรี เผ่าดู
เงาค่ำ ๆ นั้นอยู่เงียบ ๆ หลายครั้ง บุตรีซึ่งเหลืออยู่กว่าครึ่งมวนถูกขว้างทิ้งน้ำ
กลางเจ้าตัวขยับจะลุกขึ้น แต่แล้วก็กลับทรุดลงนั่ง เริ่มจุมวนใหม่ต่อไปราวกับ
ตัดสินใจไม่ตก ครั้นเมื่อแสงตะเกียงถูกหริ่ง เงาค่ำ ๆ วูบวาบเคลื่อนไหวลับ
หายไป จึงมีเสียงถอนใจยาว แสงไฟจากปลายบุหรีมวนสุดท้ายแดงวาบขึ้นติด ๆ
กันหลายครั้ง ก่อนที่จะขว้างทิ้งไปอีกครั้ง จากนั้นร่างสูงตรงก็เคลื่อนไหวลับหายไป
ในความมืดอย่างเงียบ ๆ

(คู่กรรม เล่ม 2 หน้า 534 - 535)

ลักษณะนิสัยของโกโบริ ตัวเอกฝ่ายชายในเรื่องคู่กรรม

... ใบหน้าที่โผล่ขึ้นมานั้นค่อนข้างขาวดัดกับรอยเขียว ๆ ที่แก้มและริมฝีปาก
เป็นปื้น ดวงตาเรียวยาว ไร้เป็นประกายอย่างขึ้น ๆ ผมเกรียนดัดสั้น คล้ายเด็ก
นักเรียน ...

(คู่กรรม เล่ม 1 หน้า 124)

... ผู้ที่เดินตามมาเป็นคนสุดท้าย รูปร่างสูง ลำสันกว่าทุก ๆ คนในชาติเดียวกัน
ณ ที่นั้น ใบหน้าที่เริ่มเผือดคล้ำเพราะแดดและไฟอันร้อนตรงหน้าเตาหลอมโลหะ
ไม่ได้มีรอยยิ้มอย่างรำเริงเช่นแต่ก่อน ริมฝีปากแดงสดใส เม้มสนิท คิ้วขมวด
นิด ๆ อย่างปึงดิง เขาเหลือบตามองไปรอบ ๆ เช่นกัน ดวงตาคำ ยาว ไร้ มี
แววประหลาดใจขึ้นมานิดหนึ่ง เมื่อสบกับร่างสูงระหง แบบบาง ยืนเกาะเชือกดู
อย่างเคร่งขรึม แววตาของหญิงสาวที่มองเขม้นสบนนั้นมีแววจงชังแฝงอยู่อย่าง
เต็มเปี่ยม อีกฝ่ายจึงมองเลยไป คิ้วขมวดยิ่งขึ้น ...

(คู่กรรม เล่ม 1 หน้า 146)

ร่างสูงใหญ่นั้น นอนขวางอยู่บนฟูกทั้งชุดฟอร้ม ใบหน้าที่หงายเงยมีริ้วรอย
เหี่ยวเหี่ยว ท้อแท้ ดวงตาปิดสนิท ริมฝีปากได้รูปสวย เม้มจนเกือบเป็น
เส้นตรงราวกับครุ่นคิดอะไรอยู่จนมึนแต่เมื่อมีเสียงฝีเท้าเบา ๆ ก้าวเข้ามา
หยุดอยู่ข้างดานนั้นก็ดูเหมือนจะไม่รู้สึก อากัปกริยาเช่นนี้ ก่อให้ผู้มาใหม่เกิด
ความรู้สึกกังวลนิด ๆ แกมขุ่นใจหน่อย ๆ เพราะน้อยครั้งนักที่เธอจะเห็น

เขาผู้นั้น แสดงความรู้สึกที่ถ้อยออกมาให้ปรากฏชัด ไม่ว่างานอันหนักไม่ว่า
ความรู้สึกใด ๆ ในใจ จะถูกเก็บงำไว้อย่างมีศรัทธาภายใต้ที่ท่าเข้มแข็ง สุภาพ
และสีหน้าอ่อนโยนเป็นนิมิต จนยังกุมารสินเคยคิดว่าร่างสูงใหญ่สมทรงนี้จะเป็น
ประจักษ์ปรากฏการที่มีเคหวั่นไหวด้วยอำนาจความเปลี่ยนแปลงใด ๆ

(อุกกรรม เล่ม 2 หน้า 451)

2.1.2.2 เสนอลักษณะนิสัยของตัวละครด้วยวิธีให้ตัวละครอื่นกล่าวถึงหรือแสดงความคิด
เห็นเกี่ยวกับตัวละครนั้น ๆ (Characters on Other Characters) การเสนอลักษณะนิสัยของตัวละคร
โดยวิธีนี้ ผู้แต่งจะวางตัวเป็นกลางอย่างผู้มีอุเบกขา ไม่แสดงความคิดเห็นหรือให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวละคร
ใด ๆ แต่จะให้ตัวละครในเรื่องเป็นผู้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะนิสัยของตัวละครนั้น ๆ เอง ซึ่งโดย
ทั่วไปแล้ว การเสนอลักษณะนิสัยของตัวละครในแบบนี้มี 2 ลักษณะคือ ลักษณะหนึ่งให้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง
แสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกนึกคิดถึงตัวละครอื่นหรือตัวเองก็ได้ และอีกลักษณะหนึ่งคือให้ตัวละครสนทนา
กันหาทางไปถึงตัวละครอื่น การเสนอลักษณะนิสัยของตัวละครด้วยวิธีนี้เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้ผู้อ่านรู้จัก
ตัวละครแต่ละตัวได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง ทั้งด้านความรู้สึกนึกคิดอันซ่อนเร้น แอบแฝงอยู่ในจิตใจ อารมณ์
อันละเอียดละไม อ่อนไหวและประวัติกวามเป็นมาของตัวละครนั้น ๆ ได้อย่างดี ดังเช่น

อันธการ ตัวเอกฝ่ายหญิงในเรื่องอันธการ ทนยันทิให้อันธการเขียนบันทึกถึงบุคลิกลักษณะ
ของตัวเองตามคำพูดของผู้ที่พบเห็นเธอไว้ว่า

... คนเลี้ยงฉมเคยหูกกันบ่อย ๆ ว่า "สงสัยห่อแม่มคงจะสวย หน้าดามิวพรรณที่ดี"

"พวกถูกผู้ที่มีอิฐชะละมั้ง ไซ้ทิ้งไว้แล้วก็บินไปนอก"

"เฮ้ย ... แบบนั้นเขาไปปาริค เขาไม่ทิ้งไว้ให้เป็นตัวหอรอก"

"มันรักไม่ไหวนะซี"

ตอนเป็นเด็กฉันยังไม่เข้าใจว่า เขาหมายถึงอะไร แต่พอโตขึ้นฉันจึงเข้าใจได้ที

นั่นละ ...

"ลูกเมียเข้าหรือเปล่าทว่า จมูกจปากมันถึงสวยนัก"

"แต่ทำไมผมไม่แดง ดาไม่ฟ้า"

(อันธการ หน้า 4 - 5)

"แหม ... แต่ทำทางจะอาร์ท"

คนที่มาเลือกพวกเรายังจะพลิกหน้าพลิกหลังอย่างถนัดคล้อยหาจุดเน้นในผลไม้มัน

"ตาขึ้นเหมือนคนร้องไห้"

ใช่ ... ขนตาขาวของฉันทายจะขึ้นด้วยน้ำตาเสมอ

"มีไฟรองน้ำตาเสียด้วย ไม่เอาละ"

(อันธการ หน้า 7)

จากบทสนทนาที่ แสดงว่าอันธการในวัยเด็กมีหน้าตาสวยมาก แต่ลักษณะไม่ค่อยดีตามความเชื่อของผู้มีวิชาสูงๆว่าเป็นคนอาร์ท

ลักษณะนิสัยของฉันทายตัวเอกฝ่ายหญิงในเรื่องรอยมลทิน

... ฉันทายห้องนี้ด้วยความรู้สึกที่ว่า ถ้าฉันทายแต่งงานแล้วมีห้องของตัวเองสักห้อง

ฉันทายก็จะจัดทำอย่างนี้เหมือนกัน น่าชื่น ... ที่ฉันทายไม่เคยคิดถึงบ้านสักนิด ...

เห็นจะเป็นเพราะฉันทายมีสภาพเป็น "นางห้อง" จนเคยชินกระมัง ... ฉันทายปลด

กระดุมเสื้อเข้า ๆ เป็นครั้งแรกที่ความรู้สึกฉันทายผ่อนคลายไปทั่วร่าง ... เสียง

หัวเราะหัวเราะ ๆ ยังคงวานก้องอยู่ในความทรงจำ ... นังเด็กคนนั้น จริงซี

... ฉันทายมีค่าเป็นเพียงเด็กคนนั้น นังคนใจที่หลงคารมคนง่าย ๆ คิดว่าตัวเอง

วิเศษวิโส จนคนอื่นเขาจะซื่อตอบ เหมือนกับที่หัวใจของตัวเองซื่อต่อใคร ๆ

"ยังไม่ต้องรีบร้อนก็ได้ คุยกันก่อนไม่ดีเรอะ"

ฉันทายดึงเสื้อที่โยนไปพาดบนพนักเก้าอี้มาคลุมร่างโดยเร็ว เสียงนุ่ม ๆ อ่อน ๆ

นั้นสามารถปลุกความตะอายเป็นหัวขึ้นมาได้เป็นอย่างดี ...

(รอยมลทิน เล่ม 1 หน้า 272 - 273)

อย่างไรก็ตาม งาน "ปฏิมากรรม" ของเกษร ทำให้ฉันทายคิดไม่ได้ว่า ก็ทำไม

พวกเราส่งเสียให้คนอื่นเรียนจนถึงขั้นสูงปานั้นได้ ทำไมเราจะเรียนเองไม่ได้

ฉันทายหันมากระตือรือร้น แอบไปเก็บไว้ในห้อง ยามว่างฉันทายเริ่มหัดเขียนหนังสือ โดย

เอาหนังสือพิมพ์เป็นแบบเรียน หัดเขียนหัดสะกดอยู่คนเดียว ใหม่ ๆ ตัวหนังสือ

มันคอยจะโตเท่าหม้อแกงอย่างน่าขัน แม้เริ่มต้นจะพยายามบีบให้เล็กสักปานใด

พอท้าย ๆ มันก็โตอีกจนได้ บางครั้งฉันทายก็อึดอัดใจ เพราะตัวหนังสือบางตัว

พยายามสะกดเท่าไร ๆ ก็อ่านไม่ออก จนกระทั่งวันหนึ่ง ขณะที่ฉันนั่งคัดลายมือ
อยู่หน้าเตียงภายในห้อง คุณเภาก็พรืดพรืดเข้าไปจนฉันเก็บกระดาษซ่อนได้
หนึ่งล่อนี่พิมพ์ไม่ทัน

(รอมมอลติน เล่ม 1 หน้า 293 - 294)

ฉันกลับเข้าไปในห้องคล้ายหุ่นเดินได้ รู้สึกงง ๆ หมุนกว้าง ขณะที่หยิบเสื้อนอน
ชุดนั้นขึ้นมาสวม หลากคลุ้มผอง ... ภาพที่ฉันเห็นจากกระจกเป็นภาพของ
ผู้หญิงคนหนึ่งที่ไม่รู้จักมาก่อนเลย ... ผู้หญิงคนนั้นหน้าอ้อม ดวงตาเป็นประกาย
แก้มและปากเป็นสีจิด ผมยาวสลวยแผ่กระจายเต็มหลัง ชุดนอนบางเบาสีฟ้าใส
รุ่มร่าม ฉันชะโงกไปซิดกระจก ถึงเชื่อให้แบบตัว ... รูปร่างนั้นยังไม่มีอะไร
บุบสลายสักนิดเดียว โดยเฉพาะระยะนี้ฉันว่างเว้นจาก "งาน" มาเสียจนทำให้
สมบูรณ์ขึ้นอย่างเต็มที่ ... เสียงประตูเปิดเบา ๆ ฉันหันกลับไปช้า ๆ รู้สึกว่า
ตัวเองสั่นสะท้าน ... เขายืนอยู่ที่นั่นใบหน้าคงสงบเลย แต่ดวงตาเป็นประกาย
คราวนี้ฉันจะได้มี "ใคร" สักคนที่ เป็นของฉันอย่างแท้จริง

(รอมมอลติน เล่ม 1 หน้า 454)

ลักษณะนิสัยของเพื่อนแก้ว แหงทอง ตัวเอกฝ่ายหญิงในเรื่องรักที่ต้องมนตรา
... ข้าฯ ทวนรำลึกไปถึงยามเยาว์ชั้นชาระหว่างข้าฯ แหงทอง ... กับ ...
เพื่อนแก้ว ... แม้เราจะเหมือนกันในด้านรูปโฉมเพราะข้าฯ มีขนมาอยู่ต่างกว่า
เพียงไม่ถึงชั่วโมง แต่เราก็ต่างกันในด้านอุปนิสัย ใคร ๆ ในราชสำนักตลอดจน
พระญาติพระวงศ์กันแต่เยียดายว่า เพื่อนแก้วประสูติมาเพื่อเป็นชาติขัดเคือง
โดยแท้ เพราะอุปนิสัยของเธอหัวทากู ปราดเปรี้ยว ผิดกับข้าฯ ที่ชอบอยู่อย่าง
สงบในตำหนัก ขลุกอยู่กับกิจของกุลสตรี บ่อยครั้งในขณะที่ข้าฯ ร้อยมาลัยสำหรับ
ถวายให้เจ้าพ่อ เจ้าแม่ ทรงนำขึ้นบูชาพระปฎิมา เธอจะเสด็จเข้ามาซักถามว่า
"วันนี้มาด้วยสำหรับงานอะไรอีก"
"ถวายเจ้าพ่อเจ้าแม่ สำหรับบูชาพระเพคะ"
เธอเข้ามาจับต้องอย่างจะพยายามให้เบาคิด "งามดี แต่พี่เห็นจะไม่มีปัญหาคำ
อย่างเธอ กว่าจะกรองเสร็จ คงช้าหรือไม่มีอีกขาดหมด"

"งานอย่างนี้ พระทัยร้อนไม่ได้เพคะ ต้องค่อย ๆ กรองคอกไม้ถึงจะได้ระดับสวย"

"เธอมีเกิดมาสมกับ เป็นผู้หญิงไทยแท้ ทำไมนะนี่ถึงไม่ได้เป็นผู้ชาย ก็จะได้เป็นเจ้าหลวง แล้วเธอจะได้เป็นแม่อยู่หัว"

คำปรารภแบบนี้ข้าฯ จะได้ยินบ่อยครั้ง ดูเหมือนเธอจะขัดพระทัยนักหนาที่ไม่ได้ประสูติมาเป็นชาย บ่อยครั้งในขณะที่พระอาจารย์มาถวายการศึกษา ถ้าเป็นวิชาที่เกี่ยวกับนิติธรรมราชประเพณี เธอมักจะเรียนไต่รวดเร็วและจดจำได้ดีกว่าข้าฯ แต่ถ้าเป็นวิชาวรรณคดี ภาษาศาสตร์เธอจะไม่สนใจ บางครั้งถึงกับปิดหนังสือ
มด
เอาทิ้ง ๆ

ปกคลุมด้วย

เมไม่เอาใจใส่ หน้า 8 - 11)

ลักษณะนิสัยของดาว เรื่อง ตัวเอกฝ่ายหญิงในเรื่องดาว เรื่อง

จินตวิมลมองร่างเล็กในชุดเสื้อม่อฮ่อมสีดำ กางเกงดำมีผ้าขาวม้าคาดพุงด้วยสีหน้าคล้ายกำลังมองสิ่งมหัศจรรย์ของโลก ... ดวงหน้าที่ถูกแดดเผาจนเป็นสีจืดนั้นทิ้งรอยสไลไ้ที่แก้มและริมฝีปาก ดวงตาแจ่มจรัสฉายประกายกล้าแบบคนไม่ยอมแพ้ใครง่าย ๆ ผมตัดสั้น หยิกยุ่งปรกหน้าผากดูหนุ่มน้อยรูปร่าง สิ่งที่จินตวิมน์เห็นว่า "กวนกิเลส" ที่สุด คงได้แก่ริมฝีปากที่เผยอขึ้นลงเจรจาจ้อย ๆ อย่างไม่มีวันเกรงกลัวใคร

(ดาวเรื่อง เล่ม 1 หน้า 240)

ลักษณะนิสัยของเขมชาติ ตัวเอกฝ่ายชายในเรื่องอย่าลืมฉัน

"ผมว่า ... ต่อไปนี่คงสนุก ..."

"คะ"

"ก็เลขาฯ คนเก่า ๆ นะ คุณเขมท่านเอ็ดตะโรให้มั่ง ค่อนให้มั่ง น้ำตาเป็นเผลาเต๋ามากแล้ว"

"สงสัย ... ไม่คุณก็คุณสมคิด คงต้องชบน้ำตาให้บ่อย ๆ"

"หาความใหม่ละ" ชายหนุ่มอุทานอ้อย ๆ "ลงคุณเขมรู้เข้าจะได้ม้วย"

"ทำไมกลัวกันนักคะ"

"แหม ... พูดขาก ..." วิบูลย์ถอนใจ "บทดี ... คุณเอ๊ย ... ดีใจหาย

คนในบริษัทเป็นอะไรจะอยู่ถึงไหนเป็นบุกบันไปเยี่ยม บางคน ... โน่น ...

ที่สอง ... ไทศัพทไปปลูกให้ลูกไปโรงหักช่วยประกันตัว เพราะเมาขับรถไปชนเขาบาดเจ็บ ทานตำรากรตั้งแต่ขึ้นโรงหัก ค่าต่อมาอีกสามวันสามคืน แต่จัดการให้หมด ลูกน้องเลยขาดปากไปตาม ๆ กัน แต่กับผู้หญิง ไม่รู้เป็นใจไม่ก่ออยู่ถูกชะตากับท่าน"

"มันซี คัดฉันก็คงอยู่ได้สักสาม เดือนตามสัญญา"

(อย่าลืมฉัน เล่ม 1 หน้า 37 - 38)

สุริยง วางงานที่จะเสนอลงบนโต๊ะผู้อำนวยการ ที่ก้มหน้าก้มตาเขียนหนังสือปราด ๆ โดยไม่เงยหน้า ... ส่วนศีรษะซึ่งก้มต่ำ ปกคลุมด้วยเส้นผมหยักเป็นลอนที่คงจะดูดีกว่านี้ หากไม่ยุ่งเพราะความไม่เอาใจใส่ ต้นคอสะอาก ผิวในส่วนซิดคอก เสื้อขาวกว่าผิวนอกที่ดูราวกับอยู่กลางแจ้งแดดมานาน มีโอใหญ่ที่เขียนหนังสืออย่างรวดเร็วนั้น เล่าก็น่าจะเป็นมือของคนทำงานหนักมาก่อน เสื้อสีขาวริ้วไหมมันเป็นรอยหยักเอี่ยมล่อ แต่เจ้าของรูปแทบเสื้อไว้อับอาย แสดงว่าไม่ยอมแพ้แต่จะเสียเวลากับ

(อย่าลืมฉัน เล่ม 1 หน้า 93)

จันทร์กานต์ในเรื่องตราบาป ทมยันตีให้บรรดาผู้คนในสังคมที่จันทร์กานต์เกี่ยวข้องอยู่

กล่าวถึงลักษณะนิสัยของจันทร์กานต์ในล้านต่าง ๆ ว่า

"ยายจันทร์กานต์นี่ แกสวยจริง ๆ"

"อ้าวเมียนายแบ็งคี่ใหญ่ใจจะ แกก็สวยอยู่ได้ตลอดกาลสิ วัน ๆ เขาทำอะไรมั่งล่ะ นอกจากนวดผิว อบผิว ไปงาน วันนี้มีหวังแม่สั่งเสื้อเป็นโหล"

.....

เมื่อมีผู้สนทนาแทรกเข้ามา หญิงสาวก็ดับนิ่ง เงียบไปตามเดิม ก่อให้เกิดเสียงซุบซิบได้ว่า

"ท่ายายนี่แกหยิ่งชะมัด"

"เงินเป็นยั้ง บ้านยังกับวัง จะหยิ่งยังงี้ก็ได้"

"สวยยังงี้ ผิวยังมีเมียน้อยอีกเธอ"

"โธ้ย ... อีตาบันลืออะไร คล้าไม่มีทางเสียอย่าง เป็นใช้ไต่ทั้งนั้น"

(ตราบาป หน้า 9 - 10)

เมื่อจันทร์กานต์หนีออกจากบ้านไปมีสัมพันธ์กับอลิต นงคราญกับศิษย์ผู้เป็นพี่สาวและพี่เขยมา

กับคนทั้งสองเข้า ได้พาจันทร์กานต์ไปคุยกันที่บ้าน

"และก็เพราะคุณบันทึกประวัติมานานปีแหละ ทำไมจันทร์เพ็ญตกใจ"

"พี่น้องคะ" น้ำเสียงของจันทร์กานต์มีแววอ่อนใจ "พี่น้องจำนิทานเรื่องฟางเส้น

สุดท้ายที่ทำให้หลังลาหักได้ไหมคะ หนูบันทึกไว้ว่าตัวนั้นแหละค่ะ ใครบอกได้ว่า

ทำไมน้ำหยดสุดท้ายจึงทำให้น้ำล้นแก้ว หนูรู้แต่ว่า หนูทนต่อไปอีกไม่ได้"

ดวงตาแห่งแสงจ้องตอบแววตาของผู้เป็นพี่ "ไม่ใช่เพราะคุณอึดหรือคะ ที่ทำ

ให้หนูตัดสินใจอย่างนั้น แม้ไม่มีเขาหนูก็แน่ใจว่า หนูคงจะตัดสินใจอย่างนี้ หนู

ยอมรับอย่างเดียวแหละว่า ..." น้ำลายของหนูเหวี่ยงจนฝุดคอ "หนูรักเขา

โทษผิดทั้งหมดคือหนูรักผู้ชายคนนี้ แต่คุณอึดไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของหนูเลย"

(ดราบาป หน้า 327 - 328)

"คุณเข้าข้างยายจันทร์"

"ผมนับถือแตกต่างหาก ถ้าแก่กล้ารู้ความจริง แกจะเป็นคนเต็มคนเสียที ไม่ใช่

ตุ๊กตาอย่างแต่ก่อน นายบันลือนี้ต่างหากที่ไม่ยอมรู้ความจริง คนจริงนะ เขา

ไม่ต้องมาขอให้ใครช่วยหรอกคุณ"

"ไม่ได้ขู่คะ แต่ ..."

"อ้างกฎสังคม ... หน้าตา ความซื่อสัตย์ ... ยังงี้ ยังไม่เรียกว่าขู่หรือ"

ผู้เป็นภรรยาทอดถอนใจใหญ่ "จันยายจันทร์แกควรจะทำยังไงคะ"

"ยายน้องแกไม่โง่หรือคุณ คน ๆ นี้จะอ่อนเมื่อยังไม่คิดสู้ ถ้าเมื่อไหร่แกสู้

คุณเชื่อไหม ... แกแข็งแกร่งกว่าคุณเสียอีก"

"แกไม่เคยแข็งเลยนะคะ"

"ใช่ ... เพราะแกยังไม่รู้จักรัก ถ้าแกรัก ... แกจะรู้เองว่าแกควรทำอย่างไร

เพื่อที่จะรักษาความรักไว้ ... ความรักเป็นครูที่ดีที่สุดเสมอ ..."

(ดราบาป หน้า 338 - 339)

จากบทสนทนาเหล่านี้ทำให้ผู้อ่านได้รู้จักจันทร์กานต์ทั้งลักษณะ หน้าตา ท่าทาง พฤติกรรม

ส่วนตัวบางอย่าง และอุปนิสัยใจคอว่าเป็นคนที่มีจิตใจเข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว อึดทนมีความเชื่อมั่นในตนเอง

เมื่อความอดทนของเธอถึงที่สุด จันทร์กานต์ก็เข้มแข็งพอที่จะออกจากคุกหาสโนไปเผชิญชีวิตตามที่ใจตน

ปรารถนา โดยไม่ลงโทษผู้อื่น นอกจากจะบอกว่าเป็นการตัดสินใจของตนเอง

2.1.2.3 การเสนอลักษณะนิสัยของตัวละครโดยอาศัยพฤติกรรมของตัวละครเอง

การเสนอลักษณะนิสัยของตัวละครในแบบนี้ ผู้แต่งจะไม่บอกรายละเอียดใดๆ เกี่ยวกับตัวละครให้อ่านทราบ แต่จะให้ผู้อ่านสังเกตจากคำพูด บทสนทนาหรือการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวละครนั้น ๆ เองเอง แต่การเสนอโดยวิธีนี้ค่อนข้างยืดหยุ่นและซับซ้อน อาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจลักษณะนิสัยของตัวละครผิดไปได้ हमยั้งดีจึงมักไม่ค่อยนำมาใช้บ่อยครั้งนัก ส่วนที่มีใช้อยู่บ้างได้แก่ ลักษณะนิสัยของพระชนินายในเรื่องคุณหญิงนงคำเนียบ เช่นตัวอย่าง

อีกครั้งหนึ่งที่คุณอาลัยต้องเฝ้าดูกิริยาคร่ำครวญทวนไห้ของบุตรสาวคนใหญ่ด้วยท่วงท่ากึ่งหุ่นมัว กึ่งรำคาญ

"เห็นไหมคะ คุณแม่ เห็นไหมคะ ลงท้ายเขาก็ยุ่งเกี่ยวกับมึงเด็กคนนั้น

จริง ๆ หนูรู้ ... คุณพี่ดีจึงใจส่งมันมามาค่อยคุณจิต ..."

"เดี๋ยว ... ก็ไหนว่าคุณจิต ... เอ้อ ... บ่ลูกปล้ำ"

"มันก็ต้องไปบอกทางบ้าน ยังงั้นซิคะ มันจะบอกได้หรือว่า มันยอมเขาเอง"

"แล้วทางเจ้าตัวเขายังไง"

"โอ๊ย ... เขาจะไปพูดยังงี้ เก๊าะสำราญบานลุ่มไปเท่านั้นเอง หนู

ไม่ยอมจริง ๆ คุณแม่ต้องจัดการให้หนู ..."

"แม่จะไปจัดการอะไรได้" เสียงคุณอาลัยทอดอาลัย

"ก็แม่เป็นแม่ของหนู ไปพูดกับคุณพี่ดีให้เขาไล่นั่งเด็กคนนี้ออก ให้คุณจิต

เขารู้ว่าเขาควรจัดฐานะหนูไว้อย่างไร"

"แม่ทำไม่ได้หรอกลูก" ผู้เป็นมารดาตอบเรียบ ๆ "แม่เคยพูดกับหนูแล้วไม่ใช่

หรือว่า แม่ไม่อยู่ในฐานะพูดอะไรได้เต็มปาก คุณจิตนั้นเป็นอะไรกับคุณพี่ดีของหนู

ก็รู้ ๆ กันอยู่ แล้วจะให้แม่สอดแทรกเข้าไปนั้น แม่ ... ทำไม่ถนัด หรือเด็กคนนั้น

ก็เถอะ ก็เท่ากับคนของคุณพี่ดีเขา แม่จะเข้าไปเจาก็เจ้าการได้ยังงี้"

"แม่ไม่ยอมช่วยหนูเลยหรือคะ"

"แม่ทำได้ในขอบเขตของแม่เท่านั้นแหละลูก ... หนูสงบบอกสงบใจเสียบ้าง

ดูคุณพี่ดีเขาเป็นตัวอย่าง เราเป็นลูกผู้ดี ทำอะไรต้องให้งาม การดีโหย

ดีพ่ายไม่ใส่นิสัยของผู้ดี"

"หนูไม่อยากเป็นผู้ทำให้ยี่ซ้ามันมาแย่งคุณจิตไป"

"หนูค่อย ๆ คิดนะลูก" คุณอาลัยเตือนสติ "ธรรมชาติของผู้ชาย ชอบและเล็งมองของใหม่เรื่อยไป แต่เราก็ต้องรู้จักตัวเราเองด้วยว่า เราอยู่ในชั้นไหน ถ้าหนูลดตัวลงไปสู้กับเด็กนั้น ก็เท่ากับหนูตีราคาตัวเท่ากับเด็กคนนั้นนั่นเอง หนูเคยคิดไหมใช้หรือว่า ... สักวัน ... หนูจะเป็นอะไร ..."

"โอ้ย ... หนูคงเป็นได้แต่คุณหญิงนางบำเรอเท่านั้นแหละค่ะ คุณหญิงองค์จริงท่านไม่ยอมลาโรงไปง่าย ๆ หรอก"

"พูดอะไรยังงั้น ..." คุณอาลัยขมวดคิ้ว "หนูพยายามทำตัวมาอย่างดีที่สุดแล้วก็น่าจะทำให้ตลอด คุณพี่ดีเขายังทนได้ หนูก็ต้องพยายามอดทนอย่างคุณพี่เขา"

"เขาไม่ได้ทนอย่างที่ผมว่านะคะ หนูบอกแล้วว่า คุณพี่ไวสินั้นแหละเขาแกล้งหนู เขาเอานั่งเด็กนั้นเป็นเครื่องมือแก้แค้นหนู"

"ถ้าคุณพี่เขาจะทำยังงั้นเขาต้องทำก่อนหน้านั้นะลูก ไม่ใช่มาทำเอาเดี๋ยวนี้"

ดวงตาของหญิงสาวฉายประกายแวววาว ทั้งเจ็บซ้ำ อาฆาต จงชัง ระคนกัน

"ก็เพราะคุณพี่เขาไม่อยากให้ใครรู้สิคะว่า เขาเป็นคนอย่างไร แต่หนูรู้ รู้"

ตลอดมาว่า คุณพี่เขาเกลียดหนู เกลียดที่คุณจิตมาเกี่ยวข้องกับหนู เกลียดที่รู้ว่า

หนูจะได้ทุกอย่างที่เขาครอบครองอยู่ เขาเกลียดตั้งแต่แม่ได้คุณพ่อมารอง ...

และยังหนู ... ได้คุณจิตไปครอง ..." เสียงที่พูดเกือบแทบกระซิบ หากเน้น

หนัก "เขาเกลียดเราทั้งหมดแหละค่ะ ไม่ใช่เฉพาะหนูคนเดียว ถ้าหนูมีอันเป็น

อะไรไปเสีย ไม่ได้อย่างที่หวัง ก็เท่ากับเขายังที่ได้ยวได้นกงสองตัว แม่เข้าใจ

ไหมคะ" คำถามดังขึ้นอย่างกราดเกรี้ยว

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 2 หน้า 3 - 8)

2.2 กลวิธีเกี่ยวกับบทสนทนา (Dialogue)

บทสนทนาเป็นองค์ประกอบอันสำคัญอีกประการหนึ่งของการประพันธ์นวนิยาย เพราะบทสนทนาเป็นสิ่งที่ตัวละครใช้พูดจาโต้ตอบกัน ทำให้เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นรวมทั้งความเป็นไปต่าง ๆ ของตัวละครได้ชัดเจนขึ้น สำหรับการใช้บทสนทนาในนวนิยายของหมยงค์ติหัง 18 เรื่องนั้น พอดจะประมวลลักษณะที่เด่นชัดได้ 2 ประการคือ

2.2.1 ใช้บทสนทนาช่วยในการเล่าเรื่อง

2.2.2 ใช้บทสนทนาช่วยให้รู้จักตัวละคร

2.2.1 ใช้บทสนทนาช่วยในการเล่าเรื่อง หมายถึง เนื้อหาสาระ ในบทสนทนาของตัวละคร ในเรื่องนั้น ๆ มีส่วนสัมพันธ์กับการดำเนินเรื่องต่อไปโดยผู้แต่งไม่ต้องบรรยายให้ผู้อ่านทราบ และบางทีก็ใช้บทสนทนาประกอบกับการบรรยายความได้อย่างกลมกลืนเหมาะสมกัน ทำให้ผู้อ่านทราบถึงเหตุการณ์บางอย่างที่ผู้แต่งมิได้บรรยายไว้บ้าง และทราบถึงเหตุการณ์ที่จะดำเนินต่อไปบ้าง เช่น

นวนิยายเรื่องรอยมลทิน ตอนที่ล้นทมคำเนินอาชีพโสเภณีเต็มตัวแล้วไปประจำอยู่ที่สาขาขององค์การซึ่งมีคุณเกาเป็นหัวหน้า วันหนึ่งคุณชัยซึ่งเป็นผู้ชายคนแรกของล้นทมได้เข้าไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ และได้พูดคุยกับล้นทม แต่คุณชัยจำล้นทม "อดีตแม่ค้าขายข้าวแกง" ไม่ได้ และล้นทมก็ยังไม่แน่ใจทีเดียว จนกระทั่งล้นทมถามขึ้นว่า

"คุณชื่อชัยหรือคะ"

"ใช่แล้ว ... ชื่อเรียม ... นางสาวละ"

"ทำงานที่ไหนคะ"

"นุ่น ... ไกลมาก นาน ๆ จะมาสักที"

ล้นทมกำมือแน่นตัวล้นทมสะท้าน "เชียงใหม่หรือคะ" เสียงดังไม่ดังไปกว่าเสียง

กระซิบเลย

"ตลอดชายแดนเลยน้องสาว ... ตระเวนไพร่ไก่เถื่อนโน้น ชีءแมงปอปร้อไป

ปร้อมา ..."

"ตกบ้างไหมคะ"

"ถามยังกะเห็น เธอเป็นหมอดูแม่น ๆ ด้วยเหรอ ... เคยตกจ๊ะ ธกไดดิน ปู้ด

ตายหมด ... เหลือแต่เรียม หน้าเหวอะ ขาหัก แขนหัก นอนโรงพยาบาลเสีย

สามเดือน สบาย ..."

ใช่แล้ว ล้นทมรู้สึกเย็บวูบ แล้วร้อนวาบสลับกันไป น้ำตาลอดจนเกือบหยด

"ใช่แล้ว นึกออกแล้ว หน้าเธอเหมือนใคร ..." เขาพูดเสียงดังอ้อแอ้

"ใครคะ"

เขายังจำกันได้ เขายังไม่ลืมล้นทมสาวน้อย ...!

"เด็กคนนั้น ..." เขาหันไปทางเพื่อนคนหนึ่งที่อยู่ใกล้ ๆ "หน้าเหมือนเด็กคนนั้น คนที่อ้าวะเล่าให้ลือฟังยังงี้"

"คนไหนวะ ของลือมันหลายคนนัก"

"รายที่อ้าวะว่าแกล้งเด็กกว่าเพื่อนงี้ ก่อนที่เรือจะตกนะ"

"อ้อ แม่สาวน้อยร้อยซึ้งของลือนะเรอะให้ตาย ... เขียนจอมบหยาดเยี่ยม ตัวเท่าหม้อแกง เวลาอ้าวะแต่งคอปให้ที่ไรชั้นทุกที ไอ้ลือก็เผลอไปหลอกเด็ก เจออีกมึงไหนวะ"

"ไม่เจอะวะ ถ้ามีเรื่องไปตามอ้าวะที่สามมุก คงเดินทางกันดินขวิด"

"สงสารเด็กมัน อยู่อีสานกันไปหลอกว่าอยู่ชลา"

เขาหัวเราะเสียงดัง ... ดังกังวานฮือเข้าไปในหู ฉันทะท้านหัวใจ ...

(รวมมรดกheim เล่ม 1 หน้า 263 - 264)

จากการสนทนากันระหว่างคุณชัยกับเพื่อนของเขาในตอนนี้ ทำให้ฉันทราบดีว่าตนเองถูกหลอกหลวง แล้วยังถูกเยาะเย้ยซึ่ง ๆ หน้าอีกด้วย และตรงจุดนี้เองทำให้ฉันหมดสติในใจอย่างเฉียบพลันไม่คร่าครวญถึงคุณชัยอีกเลย ทั้งเป็นการบอกให้ผู้อ่านทราบว่านับแต่บัดนี้เป็นต้นไป วิธีชีวิตของฉันทะจะดำเนินไปตามบทบาทอันเกิดจากการตัดสินใจอย่างอิสระของฉันทะเอง ไม่มีคุณชัยเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยแต่ประการใด

นวนิยายเรื่องสตรีหมายเลขหนึ่ง หมยันตีได้บันทึกสนทนาช่วยในการเล่าเรื่องตลอดทั้งเรื่องดังเช่น เมื่อตอนที่เรวาทิเดินทางมาถึงสนามบินตอนเมืองแล้ว เจ้าหน้าที่สถานทูตไปต้อนรับและพาเข้าไปพักที่บ้านพักรับรองของสถานทูต ขณะที่นั่งรถไปยังบ้านพักนั้น หมยันตีให้โรต้า และเรย์ บุตรของเรวาทิ คุยกับมารดาของตนว่า

"แม่ ..." เด็กหญิงกระตุกมือมารดา "ที่นี่เขาเรียกอะไรจ๊ะ"

"ประเทศไทย ลูก ประเทศนี้อยู่ใกล้กับกราเซียของเรา เมืองนี้ชื่อกรุงเทพฯ เหมือน ๆ กับนารีน"

"พ่อเมื่อไหร่จะมาครับ แม่"

"ต้องให้พ่อเสร็จธุระก่อนจ๊ะ"

"แม่ ... ทนุณณ์อุ้มหมยันตีน้ำตาลบตเพียงมาด้วย"

"ไม่เป็นไรจ๊ะ"

"หนูกลัวเขาม่ามัน"

"ไม่หอรอกลูก ตราบใดที่พ่ออยู่ พ่อจะจัดการทุกอย่างได้เรียบร้อยเสมอ"

"แม่ ผมได้ยินทหารเขาพูดกันว่าลุงวิมารจะฆ่าพ่อ"

ร่างของผู้เป็นมารดาสะท้อนขึ้นนิตหนึ่ง ก่อนจะโอบบุตรชาย - หูยงไว้แนบอก

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 13 - 14)

ทมยันตีใช้บทสนทนาตอนนี้ออกให้ทราบว่ากราเซีย มีเมืองหลวงชื่อนาวิน ตั้งอยู่ใกล้ชิดกับประเทศไทยและวิมารจะฆ่าพ่อของไรต้ากับเรย์ ซึ่งเป็นประธานาธิบดีของกราเซีย ซึ่งเหตุการณ์ในตอนต่อไปก็ปรากฏว่าวิมารกระทำเช่นนั้นจริง

นวนิยายเรื่องนี้เป็น เรื่องเกี่ยวกับการเมืองโดยตรง และทมยันตีก็ใช้บทสนทนาของตัวละครเล่าเรื่อง แสดงความคิดเห็นและพฤติกรรมทางการเมือง ตลอดทั้งเรื่องเช่นกัน

นวนิยายเรื่องคู่กรรม ทมยันตีใช้บทสนทนาของตัวละครช่วยเล่าเรื่องประกอบบทบรรยายอย่างกลมกลืนกับเรื่องราว ทำให้เข้าใจเรื่องราวอย่างละเอียดควบคู่ไปกับบุคลิกลักษณะของตัวละครในบางลักษณะด้วย ดังเช่นในตอนเริ่มเรื่อง ทมยันตีกล่าวถึงเหตุการณ์ในตอนนี่ว่า

"ดูซิ ลูกคนนี้ หน้าเขียวแล้ว ... ขึ้นมา ... ทนายจะตายอยู่แล้ว ลงมาอาบน้ำ
ทำไม"

"โอ้ ... พ่อลงมาอยู่ในน้ำแล้วอุ่นออก ไม่เชื่อแม่ลองเอามือจุ่มดูซิคะ"

"อุ่นแล้วทำไมปากเขียวยังงั้นละ"

"ก็ปากมันพันน้ำนี่แม่"

"อย่ามัวเล่นสำนวน ขึ้นมา ... ปล่อยให้ตั้งแต่เมื่อไหร่ ถ้าคุณยายไม่ถามคงไม่รู้หอรอก"

ใบหน้าขาว ๆ นั้นผลุบหายลงไปอีก เสียงน้ำกระຈាយตาม ชั่วครู่ร่างเล็ก ๆ
ก็ขึ้นบันไดมาหลังซัดปากเบา ๆ

"ไหนว่าไม่หนาวใจละ" ปากบ่นแต่มือรีบหยิบผ้าเช็ดตัวคลุมไหล่ให้

"ไม่ได้เอาผ้าถุงมาผัดด้วยเรอะ"

"หนูขาดไว้ตรงกึ่งไม้นั่นกะ"

ขณะที่ผลัดผ้าถึงกับตัวสั่นสะท้าน ผู้เป็นมารดาต้องรวบผมมาบีบน้ำให้

"ผมแพ้เปียกหมด ใคร ๆ เขาหนาวกันจะเป็นจะตาย แม่นึกกับอาบน้ำ สมละที่
ใคร ๆ เขาว่าเรามันคงร้อนวิชา"

"หนูไม่ได้บ๊าริชาสักหน่อย เพียงแต่อยากสวยมั่งเท่านั้น" เสียงพลางผัดผ้า
อย่างรวดเร็ว

"อะไรกัน อาบน้ำหน้าหนาวแล้วสวย แม่นึกเคยได้ยิน ไก่ยืนแต่เขาวัว ภูเขา
ให้ดูหน้าหนาว ภูเขาให้ดูหน้าร้อน"

"ไม่ใช่ค่ะ หนูหมายความว่า ถ้าว่ายน้ำบ่อย ๆ แล้วรูปร่างจะสวยต่างหาก นี่หนู
ผอมออก จนเพื่อน ๆ มันตั้งสมญาให้หนูแล้วว่ายายกึ่ง"

"ถ้าอยู่ในน้ำนาน ๆ จะกลายเป็นอาหารกุ้งไม่รู้ตัว ตะกริวกินเข้าก็จมน้ำตาย
เท่านั้นเอง วันนี้ไม่ไปมหาวิทยาลัยหรือลูก"

"แม่ลืมวันอีกแล้ว วันนี้วันอาทิตย์"

"อ้าว ... มีน้ำถึงว่า ทำไมปล่อยให้ผมแพ้เปียกมะล่อมะแล็ก" บ่นพลางกลี
ผ้าห่มออกจากตัวคลุมให้อีกชั้นหนึ่ง

"ปีนี้หนาวจังเลยนะแม่"

"ฮือ ... น้ำก็มากด้วย ถ้าเกิดน้ำท่วม ล้มสวนนอกเห็นจะแย่"

"เขวากันว่า จะเกิดสงครามด้วย"

"ใช่ ... ยายยัง เอาอะไรมาพูด"

"จริงนะแม่ ที่มหาวิทยาลัยเขาก็กูดกัน"

(อุกกรรม เล่ม 1 หน้า 5 - 7)

ต่อมาอีกไม่นานนักสงครามโลกครั้งที่สองก็ถาโถมมาถึงประเทศไทย คือญี่ปุ่นยกพลเข้ามายัง
ประเทศไทย แล้วเหตุการณ์รักต่างเชื้อชาติก็เกิดขึ้น ระหว่างโกโบริกับอังคมาลิน

ตอนที่โกโบริหาอังคมาลินไปหลบระเบิดในท้องร้อง และเกิดเหตุการณ์อันเป็น เหตุผลอันหนึ่ง
ที่ทำให้อังคมาลินยอมแต่งงานกับโกโบริ

"ได้สติแล้วแม่อร เป็นยังไงมั่งยายยัง"

หญิงสาวกระหิษตาถี่ ๆ ภาพที่ปรากฏอยู่ในสายตาจึงค่อย ๆ กระจางขึ้น

"อะไรคะนี่ ... อะไรกันคะ หนูอยู่ที่ไหน"

"บนบ้านจ๊ะ หนูรู้สึกดีขึ้นบ้างไหม"

อังศุมาลินลูบไล่มือไปบนที่นอนอันอ่อนนุ่ม เฉพาะตัวพยายามจะยกศีรษะขึ้น แต่
หนักอึ้ง

"อย่าเพิ่งลุกเลย นอนเลย ๆ คึกกว่าลูก"

"หนู เป็นอะไรไปคะ"

"คงถูกก้อนดินก้อนใหญ่กระแทกจ๊ะ ตอนเอาตัวหนูนานะยังไม่ได้สติ"

"นานหรือยังคะ"

"นานแล้วลูก พอหิวหมดกัย แม่กับคุณยายก็รีบกลับบ้าน แต่พอเห็นประตูบ้านเปิด
ก็อะใจ เลยลงไปตามหาหนู พบหนูกับพ่อตอภะสิสลบอยู่ในท้องร้อง แม่เลยรีบ
ไปตามหวกเพื่อนบ้านเขามาช่วย"

"เกิดอะไรขึ้นคะ"

"เรือบินมาทิ้งระเบิดคู่ต่อเรือจ๊ะ แต่พลาดมาลงกลางสวน ระเบิดแล้วลูกหนึ่ง
อีกลูกหนึ่งด้าน หนูโชคดีที่พ่อตอภะสิสลบอยู่ข้างบน ตอนที่แม่เห็นหนูนอนอยู่
นะใจหายหมด มีดินทับอยู่เต็มทีเดียว"

"โกโบรี เป็นยังไงบ้าง"

"พีก่อนหนูตั้งแต่อยู่ในสวนนั้น หัวแตกเลือดโชกแต่แกยังมีแรงอุ้มหนูนานี้ จัดการ
ให้หมอที่อุ้มมาดูแล เขาก็บอกไม่เป็นอะไร มีทหารมาตามให้ไปดูระเบิดลูกที่ด้านว่า
จะไปจัดการถอนถอนหรือยังไงนี่แหละ แกสั่งแม่ไว้ว่าเดี๋ยวจะกลับมาดูแลหนูอีก"

(อุกกรรม เล่ม 2 หน้า ๑ - 11)

นวนิยายเรื่องคุณหญิงนอกทำเนียบ เมื่อแกมแก้วชัชชวนศย์เข้าไปเป็นเลขาฯ ให้แก่คุณหญิง-

อรุณดีผู้เป็นมารดาของตนแล้ว คุณหญิงอรุณดีได้โอกาสที่จะแก้แค้นรัชนิลายน้องสาวต่างมารดาที่มีสัมพันธ์
สวาทกับคุณปราชิตสามีของเธอ ด้วยการเปิดโอกาสให้คุณปราชิตได้สนิทสนมกับศย์ ซึ่งการกระทำเช่นนี้
คุณรัชนิลายก็รู้ดี ดังนั้นในวันหนึ่งรัชนิลายได้โอกาสจึงถามปราชิตเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

"คุณที่ ... คุณที่ชอบเด็กคนนั้นหรือเปล่า" คำถามค่อนข้างแรงร้อน

"คนไหน" น้ำเสียงที่ย่อนให้เอื่อยเฉื่อย

"ก็ ... เด็กศย์"

"แกยังเป็นเด็ก ..."

"ฮิ ... เด็ก ... ก็น้องล่ะ ไม่ได้จงรักภักดีต่อคุณที่มามีตั้งแต่เด็กหรือ"

"พี่รู้ ..."

"น้องก็รู้นะว่า พี่อรวรดีคิดยังไง"

"ทำไม"

"เขาจะเอาเด็กคนนั้นมาแทนที่น้อง" คำตอบกระแทกกระทั้น

"ใครเขาจะเห็นคนอื่นดีกว่าน้องแท้ ๆ นะ"

"แต่ก่อนน้องเป็นเด็กอยู่ในโอวาท คุณพี่อรวรดีอาจจะไม่คิด แต่ ... เดียวนี้
น้องโตแล้ว ..."

"ไม่เอาน่า ... คิดอะไรไม่รู้"

"หรือไม่จริงละ ญ่แต่คุณพี่เคยสัญญาว่าจะไม่ ... อยู่เกี่ยวกับคุณพี่อรวรดีแล้ว
ทำไม ..."

(อุกหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 369 - 370)

คำพูดเหล่านี้ หมยันตีกำหนดให้ศลีได้ยืนหมดทุกภาระทางความ และเหตุการณ์ต่อไปก็เป็น
ถึงที่คุมขังนี้ฉายพูดไว้ ส่วนรัชชินีฉายเสียใจมากได้แยกทางออกไป และชีวิตในบั้นปลายของรัชชินีฉายก็ตกต่ำลงมาก
ถึงขั้นคิดฆ่าเสพยาติด

นวนิยายเรื่องสารองรัก หมยันตีให้เด็กชายเอบุตรชายคนเดียวของมัทนินทรสนทนากับ
มัทนินทรถึงเรื่องราวของผู้เป็นบิดา

"... แม่ครับ ทำไมคุณพ่อยังไม่กลับมาสักที"

"คุณพ่อไปทำงานนี้ลูก" ผู้เป็นมารดาเองก็ก้มหน้าอยู่กับรายการต่าง ๆ

"พี่เอกเขาว่า คุณพ่อพาเมียน้อยคนใหม่ไปโซว"

"เอ" เสียงเรียกค่อนข้างเซียว

"เขาพูดจริง ๆ นะแม่ เอไม่โกหกเอง" ลูกชายยืนยัน

"ไม่ใช่เรื่องของเด็กนะลูก"

"เพื่อนพี่เอกเขาว่า ถ้าข้าเป็นแม่เลี้ยงเอ็งละ เอ็งตาย"

(สารองรัก หน้า 438 - 439)

พฤติกรรมของผู้เป็นบิดาของเด็กชาย เอ เช่นนี้ เป็นพฤติกรรมที่เป็นปกติวิสัยมานานและ
 มัทนินทรก็รู้สึก "เซ็ง" ขึ้นทุกวัน จนกระทั่ง มัทนินทรไปพบกับวศินเข้าจึงเป็นเหตุให้มัทนินทรมีรักสำรอง
 ในที่สุด

นวนิยายเรื่องเพลงชีวิต หมยงค์ให้ชุมสายเป็นหนุ่มเจ้าสำราญ ทำตัวน่ารังเกียจด้วยการ
 เอาเปรียบภรรยาและมีภรรยาน้อย ทำให้พรพิศตรหรือ เอียดผู้เป็นภรรยาทนไม่ได้และพยายามขอย้ายขาด
 จากกัน แต่ชุมสายไม่ยอม ทั้ง ๆ ที่ชุมสายไปอยู่กับคุณหมยงค์เป็นภรรยาคนใหม่และเป็นน้องสาวของคุณเมธ
 แล้วก็ตาม วันหนึ่งคุณเมธากับชุมสายมีเรื่องกันในโทรศัพท์ เพราะชุมสายไปพบคุณเมธากำลังคุยกับ เอียดใน
 โทรศัพท์แห่งนั้นและวันต่อมา คุณเมธาก็ไปพบเอียดที่บ้านพัก

"ผมรู้ว่าไม่ควรมา แต่ก็อยากพูดกับคุณสักนิด" สีหน้าของคนพูดมีแววเสียใจแถม
 อยู่ด้วย "เรื่องที่เกิดขึ้น ..."

"ถ้าจะพูดถึงเรื่องนั้นละก็ ขออภัยค่ะ เลิกพูดกันดีกว่า เพราะฉันไม่ใช่ความผิด
 ของคุณ หรือของคิฉัน"

"ผมอยากจะพบกับหมวดชุมสาย ... เวลา ... เอ้อ ... ไม่เอาจะได้ปรับ
 ความเข้าใจกันเสีย ผมไม่ต้องการไปพูดที่กรม เพราะสภาพระหว่างนายทหารกับ
 นายสิบ ทำให้เราพูดอะไรกันไม่ค่อยได้ ผมอยากพูดกันแบบถูกผู้ชายต่อถูกผู้ชาย"

"ถ้าจะให้ดี คุณไปบ้านน้องสาวคุณดีกว่าค่ะ"

คนฟังเบิกตากว้างขึ้นเล็กน้อย ดันจึงย่ำด้วยเสียงเรียบ ๆ ว่า "จริงค่ะ ตอนนี
 ที่ชุมไปอยู่ที่บ้านโน้นแล้ว"

"แล้วจะตกลงกันยังไง" คุณเมธาทถามเสียงเบา พรางกรับหูที่ขึ้นมาจูดือบ

"ถ้าไม่มีอะไรขัดข้อง ก็คงหย่ากันเร็ว ๆ นี้"

ฝ่ายนั้นเงยไปสักครู่ "สาเหตุเพราะคืนวันนั้น หรือสาเหตุเพราะน้องผม"

"นั่นมันปลายเหตุค่ะ ต้นเหตุมันเกิดจากอย่างอื่น"

"บอกผมบ้างได้ไหม ถ้า ... คิดว่าผมเป็นเพื่อน"

"ก็ไม่มีอะไรมาก ..."

"ถ้าไม่มาก เรื่องก็คงไม่มาไกลถึงแค่นี้หรอก"

"ความเห็นเราไม่ค่อยตรงกันนะค่ะ"

คุณเมธาี่ยมินิด ๆ "คุณพูดยังกับฝรั่ง ความเห็นไม่ตรงกันเลยหย่ากัน"

"แต่ไอ้คำนี้มันครอบจักรวาลทีนี่ละ ความเห็นไม่ตรงกันแสดงว่ามีอะไร ๆ เข้ากันไม่ได้สักอย่างเดียว"

"เช่น ... " เขาเว้นระยะพลางรอให้คำตอบ

"อย่าให้ดิฉันดูถูกตัวเองมากกว่านี้เลยนะ"

"ทำไม ผมไม่เข้าใจ"

"สามี ภรรยา เขาว่าเหมือนบุคคลคนเดียวกัน การกล่าวหาคนอื่นก็เท่ากับว่าตนเองด้วย"

เขาถอนใจนิด ๆ กดกันบุรีที่เหลือกว่าครึ่งลงกับจานรอง "ผมจะลองไปเจรจากับหมวดชุมสายดู"

"ถ้าคุณจะปรับความเข้าใจกันระหว่างผู้ชายต่อผู้ชายละก็ ... เชิญเถอะค่ะ แต่ถ้าคิดจะระงับ ... เรื่องของเราด้วย เห็นจะไม่สำเร็จ"

๕

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 537 - 538)

และเธอก็หย่าขาดจากชุมสายได้เป็นผลสำเร็จ หลังจากได้พยายามมาอย่างสุดความสามารถ

สามารถ

2.2.2 ใช้บทสนทนาช่วยให้รู้จักตัวละคร นอกจากบทอันดีจะใช้บทสนทนาเพื่อช่วยในการเล่าเรื่องแล้ว บทอันดียังนำมาใช้ในการแนะนำตัวละคร เพื่อให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครได้ชัดเจนขึ้น ทั้งที่เป็นตัวเอกของเรื่องและตัวประกอบที่ช่วยในการดำเนินเรื่อง ดังเช่น

บทสนทนาที่ช่วยให้รู้จักชาคริต ตัวเอกฝ่ายชายในเรื่องแนวสุดท้าย บทอันดีกำหนดให้พันเอกสุเมธ ผู้บังคับการหน่วยสืบราชการลับ พูดยถึงลักษณะนิสัยของชาคริตให้ตัวชาคริตฟังในวันแรกที่ชาคริตไปรายงานตัวเข้าทำงานเป็นสายลับ หลังจากที่ผ่านมาการทดสอบมาอย่างดีแล้ว พบว่าเป็นการกล่าวถึงบุคลิกลักษณะและอุปนิสัยใจคอของชาคริตอย่างละเอียดที่สุด

"จากรายงานแสดงว่า คุณได้รับการคัดเลือกมาจากคนหนึ่งร้อยยี่สิบคน ประวัติดีย่อ ๆ ของคุณ เมื่อคุณอายุ 10 ขวบ มารดาคูณถึงแก่กรรมในประเทศฝรั่งเศส ขณะที่บิดาคูณรับราชการเป็นเลขานุการโทในสถานทูตที่นั่น คุณพูดภาษาอังกฤษกับฝรั่งเศสได้พอใช้ แต่การอ่านอยู่ในขั้นนี้ เมื่อคุณกลับมาเมืองไทย ทำไมคุณเลือก

เข้าเรียนวิชาทหาร โดยไม่คิดจะดำเนินอาชีพแทนคุณพ่อของคุณ"

"เพราะผมเห็นพ่อผมหัวกระเป๋ทำให้ทุกคนในคณะบูตมามากแล้ว ผมเลยไม่อยากหัวกระเป๋ให้ใครอีก"

"ทำไมคุณถึงเลือกเรียนหรรคกลืนในโรงเรียนนายเรือ"

"ผมชอบเป็นทหารเรือ เพราะยังอยากเที่ยวอยู่ ที่เรียนหรรคกลืนก็เพราะเห็นว่าถ้าเครื่องยนต์มันเสีย เราพอจะถอดคนแก้ไขได้ แต่มนุษย์เสีย ๆ ไม่รู้จะถอดแก้ตรงไหน"

.....

"คุณสอบได้ที่สาม ตอนสำเร็จเป็นนายทหาร ระหว่างลงเรือคุณฝึกงานด้านวิทยาศาสตร์พิเศษได้อย่างประหลาด พอถูกส่งขึ้นบก คุณได้รับคัดเลือกไปอยู่กรมข่าว ต่อมาได้ทำงานแผนกข่าวกรอง ได้ไปเรียนร่วมกับกรมข่าวทหารบก ผลการเรียนของคุณดีเยี่ยม คุณดื่มเหล้าไม่มาก ... ข้อนี้น่าสงสัยเพราะพวกทหารเรือ ..."

"ผมมีโรคประจำตัวครับ คีบมากท้องไม่ค่อยดี"

"คิดละ ... สูบบุหรี่บ้าง ... คำว่าบ้างนี้หมายความว่าไหน"

"มวนต่อมวนถ้าจะคิดอะไร แต่ทำงานมาก มือไม่ว่าง ไม่สูบลอยครับ"

"เป็นโรค ไม่ชอบสังคม ... ทำไม"

"ผมขี้เกียจกินเหล้า ดื่มน้ำที่สโมสรร และคำว่าสังคมทางทหารมันมีความหมายอยู่แค่นั้น"

"คุณยิงปืนสั้นได้ดี เคยไปฝึกที่สนามกรมตำรวจ"

.....

(แนวสุดท้าย หน้า 14 - 18)

จากบทสนทนาทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของชาคริต ทั้งชาติกำเนิด การศึกษา อาชีพ และความสามารถต่าง ๆ อันจะเป็นพื้นฐานให้ผู้อ่านเข้าใจถึงบทบาทการเป็นสายลับของชาคริตในตอนต่อ ๆ ไป

บทสนทนาระหว่างเสด็จฯ คุณป้าหยด แม่กลิ่นและแม่นวดในเรื่องร่มฉัตร
... พอหันบันไดก็จะมีพระสุรเสียงถามมาว่า "มันร้องให้กันเรื่องอะไร ที่แรก
ข้าคิดว่ามันร้องให้คิดถึงบ้าน กลายเป็นนั่งกลืนไสกาแทน"
"โง่หม่อมฉันดีเอายังกะ"

"อ้าว ... สาระแนไปดีมันแต่เข้าเรื่องอะไรล่ะ ป้าหลานกูนี่เห็นดีกันเรื่อย"
"คุณป้าว่าหม่อมฉันมีดวงศวารเป็นลิงมึงกะ หม่อมฉันบอกว่าหม่อมฉันไม่ได้เป็นลิง
คุณป้าก็ไม่ได้เป็นลิง เลยตีหม่อมฉันมึงกะ" เสียงแม่กลิ่นพูดฟ้องชดถ้อยกระเทย
ความ เสด็จฯ ทรงพระสรวลเบา ๆ
"ป้าแกเขาคงรู้ตัวมึงว่า แกพูดผิด เขาเป็นป้า เขาต้องรู้ว่าดวงศวารแกเป็น
ลิงจริงหรือเปล่า"
"อ้าว ... แล้วกัน" เสียงคุณหยดอุทาน

(ร่มฉัตร เล่ม 1 หน้า 417)

บทสนทนาระหว่างแม่นวด แม่กลิ่น และพ่อนวม
"แน่หรือพ่อนวม มีอะไรอีกหรือเปล่า" วาดคาดคั้นถาม พ่อนวมจึงยืนยันประโยค
เดิม หากน้ำเสียงดูจะขาดความมั่นคงไป
"ท่านไม่เจ็บไขอะไรผี สบายดีจริง ๆ"
"แต่เสียงพ่อนวมมันบอกนี่นา" แม่กลิ่นทะเล่กลางปล้องขึ้น
"ทำไมเสียงมันบอกอะไร" พ่อนวมทำเสียงหนุ่มติดขึ้นมาทันที
"ถ้าเสียงมันบอกอะไรได้ละก็ แม่กลิ่นควรจะฟังไว้ให้ดี ๆ น้า"
"กลิ่นไล่" แม่กลิ่นทำหน้าประกอบ "ฉันพูดถึงเรื่องเจ้าคุณพ่อแม่นวดเขาตะหาก"
"ไอ้ฉันมันคอยนึกว่า แม่กลิ่นจะรู้ใจฉันซะเรื่อย"
"ประเทเจ้าผู้ไท่แจ้ เห็นแม่ยังเกี้ยวผี ขอที"
พ่อนวมยิ้มแห้ง ๆ "พอเป็นสาวเข้าหน่อยเดียว ปากยังกับกระโดนห้องพระโรง"

(ร่มฉัตร เล่ม 1 หน้า 561 - 562)

จากบทสนทนาตอนนี ทำให้ผู้อ่านรู้จักบุคคลทั้งห้าคนได้ดีขึ้น โดยเฉพาะลักษณะนิสัยของ
แม่กลิ่นซึ่ง เป็นตัวประกอบอันสำคัญตัวหนึ่งในเรื่องร่มฉัตร

บทสนทนาระหว่างแม่ระ เบียบกับคุณอ้อยในเรื่องเมียน้อย

แม่ระ เบียบโผล่หน้าเข้าประตูมา แต่พอเห็นท่าหน้าของคุณอ้อย จึงยกขาไปพาดไว้

บนพนักเก้าอี้อีกตัวหนึ่งก็ร้องลั่น

"ตาย ... นั่งดูอะไรให้ระวังหน้าซีตักคุณ"

"ลมเย็นดี ..."

"หัง ... หังพูดเข้า"

"เขามีข้างในน่า ทำเป็นกลัวไปได้"

"เป็นลูกเป็นเต้าดีตาย" แม่ระ เบียบบ่นลูบอึบ

"ฉันไม่อยากเป็นเต้าน้ำเบียบหรอก ยิ่งกับแฟงข้างร้าน"

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 482)

บทสนทนาระหว่างคุณตุลา ขลา และคุณอ้อย

"แล้วกัน" เขาทำเสียงบ่น "ทำไมหัวเราะเยาะกันได้"

"ก็คุณตุลาใช้คำว่า จะกลับมาตามด้วย แสดงว่าระหว่างมีชีวิตอยู่คงจะร่อนเร่

เรื่อยไป หอจะตายค่อยกลับเอาศพมาให้มีตะ"

"โอ้ ... ยังดีกว่าผมไปแล้วไปลับ ไปแล้วไม่กลับคืนมาไม่ใช่ว่าครับ"

"แบบมีไปลับดีกว่านะ" ฉันประจบให้

"แต่กลับมาก็ดีแฮะ" คุณอ้อยแกว้งแก้วน้าแข็งเล่น "จะได้ออกกัณฑ์หาเงินช่วย

ใส่กระป๋องไว้หยอดรูเล็ก"

"ไม่คิดจะทำบุญให้เลยหรอ" คุณตุลาร้องลั่น

"ทำให้ซิหน้า" อีกฝ่ายทำเสียงปลอม "รวยเมื่อไหร่ทำบุญเลี้ยงพระทั้งวัดให้เมื่อนั้น"

"แล้วถ้าเสียหมดล่ะครับ"

"ไม่น่าถามเลย" คุณอ้อยทำหน้าเฉย "อยากให้เขาทำบุญไปให้ก็ต้องช่วยหนุนรูเล็กกันหน่อย"

"เดี๋ยวก่อน วัดที่คุณจะทำบุญนะวัดไหน"

"เอาเถอะน่า ตายแล้วก็รู้เอง ยุ่งจริง บอกว่าทำบุญทั้งวัดก็ทั้งวัดซิ"

"บางวัดมีพระองค์เดียวนี่ คุ้ม"

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 466)

จากบทสนทนาตอนนี ผู้อ่านได้รู้จักตัวละครอันเป็นตัวประกอบสำคัญของเรื่อง เมื่อน้อยอีกตัวหนึ่งคือคุณอ้อย ที่มีลักษณะนิสัย มีความจริงใจต่อเพื่อน มีอารมณ์ขัน เป็นนักพนันและกล้าได้กล้าเสีย สำหรับคุณตุลาซึ่งเป็นตัวเอกฝ่ายชายนั้นจะมีลักษณะนิสัยที่เหมือนกับตัวเอกฝ่ายชายในนวนิยายที่ทมยันตีสร้างขึ้นทุกเรื่อง คือมีอารมณ์ขันและจริงจังกับหญิงที่ตนเองจะแต่งงานด้วยอย่างจริงจัง

3. กลวิธีเกี่ยวกับฉาก

กุหลาบ มัลลิกะมาส ให้ความหมายของคำว่าฉากในนวนิยายไว้ว่า "หมายถึง สถานที่และเวลาที่เรื่องนั้น ๆ เกิดขึ้น"¹ ซึ่งไม่จำกัดอยู่เฉพาะสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่แลเห็นได้จากการดูละคร แต่ได้รวมไว้ทุกสิ่งทุกอย่าง ทั้งด้านวัตถุ สิ่งของ เวลา และสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติทั้งหลายทั้งปวงที่ก่อให้เกิดอารมณ์ต่าง ๆ แก่ผู้อ่านด้วย สำหรับวิธีการสร้างฉากในนวนิยายของนักประพันธ์ทั้งหลายนั้น มีวิธีการสร้างหลายวิธี ได้แก่ "สร้างให้เหมือนจริง สร้างตามอุดมคติ สร้างในลักษณะของมดคันคด สร้างให้มีลักษณะเหนือจริง สร้างตามประเพณีนิยม"²

สำหรับกลวิธีในการสร้างฉากของทมยันตีนั้น จากการศึกษานวนิยายทั้ง 18 เรื่องแล้ว สังเกตได้ว่าทมยันตีมักจะใช้วิธีการพรรณนาประกอบบทสนทนาของตัวละคร เพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ อย่างชัดเจน และให้มีลักษณะสมจริงในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 สร้างฉากให้มีลักษณะสมจริงตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น กล่าวคือนวนิยายเรื่องนั้นเกิดเหตุการณ์อย่างใด เกี่ยวข้องกับอะไรบ้างก็จะบรรยายฉากให้สอดคล้องกับเหตุการณ์นั้น ๆ เช่นตัวอย่าง

ฉากที่โกโบริหาอังศุมาลินร้องไห้ระเิดเพลิงที่ฝ่ายสัมพันธมิตรนำมาทิ้งในกรุงเทพ เพื่อตัดกำลังฝ่ายทหารญี่ปุ่นในเรื่องคู่กรรม ทมยันตีบรรยายไว้ดังนี้

"ไปให้หัน ที่นี้ไม่ต้อนรับพวกไอ้ยูน"

หญิงสาวสะอื้นเบา ๆ ในขณะที่เสียงสนั่นหวั่นไหวดังสวบแก้วหูอยู่ไม่ห่างนัก คราวนี้

มีแสงไฟรุ่งโรจน์ขึ้น

"ระเิดเพลิง ... ไปกันเถอะอยู่แถวนี้ก็ไม่ปลอดภัย"

¹ กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 110

² วิภา กงกะนันทน์ วรรณคดีศึกษา หน้า 113

ความกลัวที่พุ่งขึ้นจับใจ ทำให้หญิงสาวแทบจะไม่รู้สึกรู้สีกตัว นอกจากวิ่ง ... วิ่งไปตามแรงดูดของผู้ที่อยู่ใกล้ ๆ หลายครั้งที่เธอพิมพ์่าเรียกชื่อเขาราวกับจะให้แน่ใจว่าเขาจะยังอยู่กับเธอตลอดไป อีกครั้งหนึ่งที่คนทั้งสองเซกแลล้มลงใกล้กองอิฐ วัตถุต่าง ๆ ไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไรปลิวว่อนอยู่ในอากาศ

"หมดแล้ว"

เสียงของชายหนุ่มทำให้หญิงสาวหันไปภูข้างหลัง แต่แล้วก็ใจหายวูบเพราะหลุมหลบภัยที่เธอจะต้องผละมาเมื่อครั้งนี้นั้น บัดนี้แปรสภาพเป็นเพียงหลุมใหญ่ลึก ไม่มีเค้าเดิมเหลืออยู่เลย วัตถุสิ่งหนึ่งตกลงใกล้ตัว ยังมาลื่นก้มลงดูแล้วก็ร้องหวัคสุดเสียง เพราะปรากฏว่าเป็นท่อนแขนที่อาบด้วยเลือดสด ๆ แดงฉาน ปลายนิ้วที่ตัดแหลมมน ยังกระตุกกระตือกอยู่เล็กน้อย โกโบริพยายามวิ่งร่า่งนั้นให้ลุกขึ้น แต่หญิงสาวรู้สึกขาไปทั้งร่า่ง ไม่มีแรงแม้แต่จะก้าวเดินแม้เพียงก้าวเดียว

"ไปเถอะ หึงฉันไว้ที่นี้แหละ ... ไปไมไหวแล้ว ..."

"ฮิเดโกะ ... ทำใจดี ๆ ไว้ ตอนนี้เรากำลังโดนกระหน่ำด้วยระเบิดเพลิง ซ้ำอยู่ซ้ำไม่ได้"

"ไปเถอะ ... ฉันไปไมไหว หึงฉันไว้เถอะ ... ไป ... เร็ว ๆ เข้า ... ไป"

หญิงสาวครวญอยู่ซ้ำ ๆ ซาก ๆ แต่แล้วรู้สึกว้า ตัวเองถูกถล่มลอยพาตไว้แทบโหลในขณะที่ยังเพลิงร่าวกกับจะรุมล้อมทั่วทุกค้ำม กลิ่นควันไฟ กลิ่นเหม็นเขียว ๆ ของผู้คนที่ถูกเผาสด ๆ คละคลุ้งจนแทบหายใจไม่ออก แคมยังมีเสียงครางกระหึ่มดังก่ากับอยู่เบื้องบนฟ้า ร่า่งสูงนั้นวิ่งลัดเลาะไปตามซากปรักหักพัง บางแห่งยังมีเสียงโอดโอยดังแว่วมา แสงไฟแลบเลียจนรู้สึกร้อนผิว หลายครั้งที่ร่า่งนั้นเซกลาไปเพราะน้ำหนักของหญิงสาวและทางที่ขรุขระ แต่เขาก็พยายามยันกายไว้ เพราะห่วงผู้ที่ซุกหน้าไว้แนบโหลอย่างคนขวัญเสีย ทางระเบิดนั้นปูพรมผ่านศีรษะ เรือยขึ้นไปทางเหนือ ชายหนุ่มจึงวิ่งวกย้อนลงสู่ทางใต้ตามหลักยุทธวิธีที่เคยร่ำเรียนมา แต่อุปสรรคสำคัญคือซากกองเพลิงที่ถูกไหม้เป็นหย่อม ๆ กองดับเพลิงเริ่มออกปฏิบัติหน้าที่กันสับสน แต่ค่อนข้างไม่ไค้ผล เพราะท่อประปา

ถูกระเบิดทำลายพินาศไปก่อนแล้ว อย่างมากที่ทำได้คือตัดต้นไม้ให้ลุกลามไป
กว่านั้น กับพยายามช่วยผู้ที่ถูกสิ่งปรักหักพังทับเอาไว้
กองไฟที่กำลังลุกไหม้ตัวตึกสองหลัง ตรงข้ามปากถนนกัน ทำให้โกโบริทมนคว้าง
จะวักยอนไปทางอื่นก็ใช้ที่ พนักงานดับเพลิงที่อยู่ตรงกันข้ามร้องตะโกนเอะอะ
หลางโบโกไม้โบกมือให้หลบไปทางอื่นพร้อมกับบ้วนไ้ให้ดูว่าซากตึกทั้งสองหลังนั้น
กำลังทลายลงในนาที่ใดนาที่หนึ่ง แต่ทางที่จะวักยอนไปนั้น มีแต่ซากอิฐหิน ครั้น
จะกลับไปทางเดิมก็สุดวิสัยที่จะทำได้ ชายหนุ่มแห่งนมองภาพตัวตึกทั้งสองหลัง
ที่ทำท่าจะทรุดลงมา ลูกไฟที่ฉวัดตามเศษไม้พรางพรู ครั้นแล้ว เขาก็ตัดสินใจวิ่ง
หรววขึ้นไปเบื้องหน้า ทะลุผ่านซากหักพังร้อนแรงท่ามกลางเสียงร้องเอะอะ
เสียงไฟปะทุ ครั้นไฟพุ่งแสบตาแทบมองไม่เห็นทางจนสะดุดล้มลง หลางถอน
หายใจอย่างโล่งอกเมื่อรู้ว่ามีมือหลายมือมาช่วยกันลากเขาออกไป หลาง
ตบถูกไฟตามร่างกายดังหึบหึบ เสียงโครมครามดังขึ้นทางเบื้องหลัง ในขณะที่
ตัวตึกทั้งสองยุบยวบลงมารวมกันอยู่ระหว่างช่องทางที่เขาเพิ่งผ่านมาเมื่อสักครู
พนักงานดับเพลิงจึงละจากคนทั้งสองกลับไปสาดละวบน้ำในงานในหน้าที่ต่อไป
โกโบริยืนตัวเองให้กึ่งนั่งกึ่งนอนหึ่งกองอิฐ แขนข้างหนึ่งยังโอบกระชับหญิงสาว
ไว้มั่น ใบหน้านั้นขาวซีดจนเกือบเขียว ผงกระจายรุ่งรัง มีเศษไม้ ผงอิฐ
ซีโคลนติดอยู่เต็ม เสื้อผ้าอมน้ำมัน ตัวเขาเองก็มีสภาพไม่แตกต่างอะไรกับนัก
ชายกางเกงขาดเป็นทางยาวรุ่งรัง ร่างที่ซุกอยู่ขยับเล็กน้อย ครั้นแล้วดวงตา
ค้างามประหลาดก็ลืมขึ้น

(คู่กรรม เล่ม 2 หน้า 144 - 147)

ฉากที่อังศุมาลินตระเวนหาโกโบริ ภายหลังจากฝ่ายสัมพันธมิตรทิ้งระเบิดที่บางกอกน้อย
และอังศุมาลินทราบว่าโกโบริอยู่ที่นั่นด้วย หมอฮันต์บรรยายฉากนี้ไว้ดังนี้

เรือลำเล็กพุ่งตัดกระแสน้ำไปอย่างรวดเร็ว แต่กระนั้นดูจะไม่ทันใจคนที่จ้วงหา
อย่างหนักครั้งแล้วครั้งเล่า ที่หมายข้างหน้าคือบรี เวชอันมีลักษณะคล้ายกับกองไฟ
กองใหญ่ เปลวเพลิงลุกฮือดังคะคิก เสียงตะโกนเอะอะโหวกเหวกและผู้คนที่วิ่ง
ขวักไขว่ไปมา มองดูแดงฉานราวกับภาพที่เกิดในเมืองนรก รถไฟหลายคันถูก

ระเบิดระเนระนาด บางขบวนขึ้นไปเกยซ้อนกัน นาน ๆ เสียงระเบิดของถังน้ำมันจะกึกก้องเป็นจังหวะ ครั้นแล้วควันท่อ ๆ ก็พุ่งขึ้นสู่ท้องฟ้า ใกล้เคียงส่วนใหญ่หลายราย ชากสลักหักพังกระจัดกระจายไปทั่วทิศ เรือดับเพลิงทำงานอย่างหนัก แต่สายสูบทุกสายดูเหมือนจะไม่สามารถสู้เพลิงดับเพลิงแรงได้ จนต้องถอยร่นไป ถัดน้ำเลี้ยวส่วนที่ยังพอจะเหลืออยู่บ้างไว้ ทหารที่เหลือเข้าแถวเรียงกันส่งถังน้ำมันทอด ๆ อย่างแข็งขัน แต่พอถังน้ำมันระเบิดขึ้นอีกครั้ง เปลวไฟลุกแลบเลียวาบขึ้น แถวทั้งแถวก็ต้องแตกฮือ ถารน้ำมันไหลลุดเป็นทางไปถึงที่ใด ที่นั่นก็พลอยสว่างไสวในช่วงขึ้นจนกระทั่งคนที่อยู่ใกล้ที่สุดต้องกระโจนหนีเรือใหญ่น้อยลอยเป็นแพอยู่เต็มท้องน้ำ ทั้งเรือทหารและส่วนราชการที่พยายามเข้าไปช่วย ทั้งเรือราษฎรที่เข้าไปดูแลคนติด ยังพยายามผลักดันเรือรอบ ๆ เข้าไปให้จงได้ ความร้อนและความเหนียวทำให้เชื้อเพลิงท่วมตัว แต่หัวใจที่จดจ่อยังคงอันเป็นที่รัก ทำให้หญิงสาวมิได้พะวงถึงอะไรอื่น นอกจากพยายามค้นหา "เงา" ผู้นั้นให้จงได้ เสียงเรือดับเพลิงร้องตะโกนลั่น "อย่าเข้าไป อย่าเข้าไป" แต่หญิงสาวฮือเสียงแล้ว ดวงตาสอดส่ายไปเบื้องหน้าอย่างร้อนรน หัวใจเต้นระริกอยู่แต่คำว่า "โกโบริ โกโบริ"

เรือลำเล็กพุ่งเข้าเทียบท่าแม่น้ำ ซึ่งจมเยี่ยงตะแคงอยู่ครึ่ง ๆ สะพานยาวเหยียดเทไปข้างหนึ่ง แต่ยังพออาศัยเดินได้ คนที่วิ่งลงขวักริ้วล้วนแต่หามคนเจ็บมาส่งยังเรือเพื่อจะนำไปศิริราช บางคนก็เพ็งลั่นใจถูกทิ้งสูม ๆ ไว้ริมตลิ่งบ้าง ข้างทางเดินบ้าง ที่อาคารหนักจนหมดหวังถูกหามมาวางไว้เรียงรายใกล้ผนังอาคารซึ่งเหลือแต่กำแพงคานเดียว นอกนั้นหลายรายกลายเป็นกองอิฐปูนสูง แสงไฟสว่างจ้าราวกับดวงวันส่องให้เห็นร่างที่แดงฉานไปทั่วเลือด บางแห่งอวัยวะมนุษย์กระจัดกระจายไม่เป็นรูปเป็นร่าง กลิ่นเมื่อถูกไฟไหม้เหม็นเขียวคละคลุ้ง

หญิงสาวเกร็งแขนเหนียวเส้าที่เสียงกระแท่เร่ขึ้นไปบนทูน หลางเพียงตัวหลบบุรุษพยาบาลที่หามเปลวิ่งสวนมา ร่างที่อาบโชกด้วยเลือดคราจร้องแล้วก็เจียบไป

"เฮ้ย ... ไปแล้วโว้ย"

"อ้าว ... ญบอกแล้วว่าอย่าหามลงมา เคียวก็ตายชก เสียเวลาเปล่า ๆ เอาไปไว้ตรงนี้"

ร่างนั้นถูกตะแคงเหวี่ยงไว้ข้างสะพานอย่างง่าย ๆ แล้วคนทั้งสองก็วิ่งกลับขึ้นไปใหม่ ยังคุมมาลินยืนตัวแข็งกลืนลมหายใจตาเบิกโพลงจับอยู่ที่ร่างซึ่งม้วนงออยู่ใกล้ ๆ ครั้นแล้วจึงพยายามรวบรวมกำลังใจเอื้อมมือไปผลักใบหน้านั้นให้เงยหงายขึ้น คอที่อ่อนพับอยู่เอนตามมา ใบหน้าที่เลอะด้วยเลือดส่วนหนึ่งซีดขาวปากอ้า ตาเบิกกว้าง หญิงสาวหตม็อกกลับโดยเร็ว แต่ถึงกระนั้นปลายนิ้วก็ยังเปื้อนเลือดหยาดหยดเป็นทาง

"อู๋ ..."

เสียงอุทานหลุดออกมาเพราะความตกใจ หากต่อมรู้สึกโล่งอก เมื่อใบหน้านั้นมิใช่เป็นของคนที่เรากำลังค้นหาอย่างใจจดใจจ่อ

เรือลำใหม่พุ่งเข้ามาจอด ร่างของไกรคมหนึ่งแผ่นผิงขึ้นมาจนท่อนไทรยวบคพที่นอนม้วนงออย่างหมิ่นเหม่กลิ้งผ่านปลายเท้าหญิงสาว ตกลงในน้ำดังตูมใหญ่ แต่ดูจะไม่มีใครสนใจ

(ตุ๊กธรรม เล่ม 2 หน้า ๕๑๒ - ๕๑๕)

ฉากห้องสอบสวนผู้ต้องหาของหน่วยสืบราชการลับในเรื่องแนวสุดท้าย ทยอยตีบรรยาย

ให้รายละเอียดต่าง ๆ ไว้ดังนี้

ชาคริตก้าวเข้าไปภายในกลางกคสวทชไฟอย่างเคยชิน ห้องนั้นเป็นห้องแคบ ๆ แต่ด้านหนึ่งถูกระงกชนิดมองผ่านเข้าไปได้เพียงข้างเดียวไว้โดยตลอด หน้ากระงกเป็นโต๊ะและเก้าอี้ยาว บนโต๊ะมีแผงสวิทช์ไฟรวมทั้งไมโครโฟนวางอยู่เรียงราย จากกระงกด้านนั้น เมื่อมองเข้าไปจะเห็นห้องข้างเคียงซึ่งเป็นห้องกว้าง แต่ค่อนข้างเกลี้ยงเกลา เครื่องประดับห้องมีเพียงโต๊ะยาวใหญ่ก้นกลางระหว่างผู้สอบสวนและผู้ต้องหา ด้านในสุดเป็นเวทีเดี่ยว ๆ ม้านั่งด้านหลังมีเส้นขีดความสูงแสดงไว้อย่างชัดเจน รอบห้องและบนเวทีมีไฟแรงสูงจัดวางไวโนแง่มุมอย่างพอเหมาะติดไว้พราว ขณะนั้นไฟในห้องสว่างจ้าจับเฉพาะร่างที่

เล็ก ๆ ในชุดสีหม่น ๆ ค่อนข้างกลมไม่เป็นรูปเป็นร่าง นั่งซุกเก้าอี้อยู่ด้วย
ท่าทางอ่อนระโหย ไม่ใส่ใจกับแสงไฟอันเคืองตา และคำถามที่ถูกถามมาจาก
ผู้ที่นั่งอยู่ในเงามืด ...

(แนวสุดท้าย หน้า 308 - 309)

ฉากมูนมิติกัลชอกเล็ก ๆ ระหว่างห้องแถวอันเป็นช่องทางเข้าสู่โรงแรมและเป็นจุดเริ่มต้น
การดำเนินอาชีพโสเภณีของฉันทิมในเรื่องรอยมลทิน หมยันทิมให้ฉันทิมบรรยายภาพไว้ดังนี้

ฉันทิมเดินไปสู่ ณ ที่นั้น ... แดนประหารชีวิตตัวเอง และเป็นก้าวแรกที่จะพลิก
อนาคตฉันทิมอย่างสิ้นเชิง ... ระยะต้นเดือน แถบนั้นดูจะมี "คน" หลุกหล่าน
หลายคนหยุดซุกซิบกัน แล้วก็กว้งแขนหายไปนอกนั้น ... คนที่เดินผ่านเข้า
ไปคนแล้ว ... คนเล่า ... แต่ไม่ใช่วัยฉันทิม ฉันทิมจึงเปลี่ยนวิธีการใหม่ โดยหยุด
ดู "วิธีการ" เสียก่อน ขึ้นแรกฉันทิมจับตาดูแม่ผู้หญิงในชุดสีเขียวที่เพิ่งกลับออก
มากับคู่ครองของเธอ ซึ่งพอเดินมาถึงที่สว่างก็รีบผลัดไปอย่างรวดเร็วไม่สนใจกับ
อาการโบกมืออำลาของแม่สาวผู้นั้น เสียด้วยซ้ำ ฉันทิมมองดู "ครู" อยู่เงียบ ๆ
เธอเดินไปช้า ๆ พอผู้ชายเดินสวนทางมา เธอก็จะสบตาตรง ๆ ยิ้มน้อย ๆ
เดินเลยไปแล้วหยุดทำท่ารีรอ แล้วอีกเพียงชั่วครู่เดียวเธอก็ได้เหยื่อรายใหม่
ทันทีที่แม่ผู้หญิงชุดเขียวกลับกายเข้าไปทางชอกเข้าโรงแรม ฉันทิมก็เริ่มทำตามวิธี
การนั้นบ้าง ... ผู้ชายคนที่เดินสวนทางมาเป็นหนุ่มใหญ่ แต่งกายเรียบร้อย
จนฉันทิมชักจะลังเล แต่แล้วก็ตัดสินใจมองตาเขา แล้วพยายามยิ้ม แต่ ...
หมดหวัง ... ริมฝีปากแห้งผาก สันหลังจนขม กล้ามเนื้อส่วนนั้นไม่ยอม
เคลื่อนไหวแม้แต่นิดเดียว ฉันทิมเดินไปยืนพิงเสาไฟฟ้าในมุมมืดอย่างอ่อนใจ ...
แต่แล้วก็ต้องสะดุ้งสุดตัว เพราะมีมือ ๆ หนึ่งตะปบแขนฉันทิมแรง พร้อมกับมีเสียง
อ้อแอ้ดังขึ้น เบื้องหลัง

.....

แล้วฉันทิมก็ก้าวเข้าไปชอกนั้นบ้าง เป็นครั้งแรก ... แต่ต่อ ๆ มาชีวิตฉันทิมก็ขึ้นอยู่กับ
กับชอกมูน เหล่านี้จนชัดเจน
ฉันทิมรีรอเล็กน้อย เมื่อไปถึงเคาน์เตอร์ ขึ้นล่าง เด็กหนุ่มลูกจีนคนหนึ่งมองฉันทิม
อย่างเพ่งพิศจนฉันทิมใจหาย เพราะฉันทิมเองก็ไม่รู้ว่าวิธีการต่อไปจะเป็นอย่างไร

แต่แล้วฉันก็ถอนใจอย่างโล่งอก เมื่อเขาเบนสายตาจากฉันไปสั่งเจ้าที่อีก
 คนหนึ่งว่า "หาไปห้องเบอร์สิบ" แล้วก็หันมามีทะเล้น ๆ กับฉัน
 "เพิ่งมาแถวนี้ใหม่ ๆ ชินะ พอลงมาแล้วมาจ่ายที่นี้สิบบาททุกครั้ง"
 แสงไฟภายในห้องค่อนข้างสลัว ส่องให้เห็นห้องแคบ ๆ ประกอบด้วยเตียง
 นอนเก่า ๆ ผ้าปูที่นอนเท่านั้นที่ดูสะอาดสะอ้านและโต๊ะเครื่องแป้งอย่างเฉว
 กระจกด้านหนึ่งราวมัวซัว ปลายเตียงมีโสร่งหาคไว้สองตัว ฉันพิศดู "แขก"
 คนแรกของฉันแวบหนึ่ง ... ก่อนที่ภายในห้องจะมีคนสนิท

(รอยมลทิน เล่ม 1 หน้า 102 - 108)

ฉากท้องฟ้าในโรงแรมชั้นต่ำแห่งหนึ่งในเรื่องเล่า ก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์ฆาตกรรมล้างแค้น

กันขึ้นจากฝีมือของมธุรสหรือรุ่งฤดี

ห้องในโรงแรมชั้นนั้น อ�่าหาเลยที่ว่าจะมี สิ่งที่มารุ่งฤดีเพิ่งจะหนักใจคือ
 ผนังห้องจะบางเกินไปสำหรับเสียงที่อาจจะมิขึ้น และรู้ร่ำรากับกระซอน
 อย่างนั้น จะทำให้คนข้างเคียงแอบดูเข้ามาโดยง่าย หากเมื่อเจ้าคนหน้าหน้า
 หาวผ่านไปอีกด้านหนึ่งซึ่งค่อนข้างเงียบกว่าด้านที่ธุรกิจการค้ากำลังดำเนิน
 ไปอย่างคึกคัก แม้รุ่งฤดีก็ค่อยโล่งใจขึ้น

"ด้านนี้สำหรับแขกค้างคืน จะได้พูดกันได้สะดวก"

ตามทางเดินมีแสงไฟจากหลอดอันเคลือบด้วยฝุ่นและหยากไย่เพียงดวงเดียว
 ห้องที่เดินผ่านไปส่วนใหญ่ปิดไฟมืด ถ้าเจ้าของไม่อยู่ก็คงไม่มีคนพัก แต่ที่ใคร
 จะเข้านอนในยามค่ำคืน ขณะที่การค้าโลกก็ดำเนินอยู่แค่ปลายจมูกก็เห็นจะมืดไปละ
 ห้องที่ถูกหามาชื่อห้องริมสุด จากทางเดินมีระเบียงยื่นออกไป ขณะที่เจ้าของ
 ห้องไขกุญแจ แม้รุ่งฤดีก็ชะงักออกไปมอง พร้อมกับได้รับความประหลาดใจ
 ว่ามีบันไดเก่า ๆ ราวผุไยเย่ทอดลงไปสู่ตรอกมืด ๆ ด้านหลัง

(เล่า หน้า 297 - 298)

ฉากพระราชอุทยานในนครสรองอันเป็นที่ตั้งของพระตำหนักเย็นซึ่งเป็นสถานที่ลอบสังหาร

กับเพื่อนแก้ว - แหงทอง พบกันเป็นครั้งแรกก่อนที่จะเกิดโศกนาฏกรรมขึ้นกับกษัตริย์ทั้งสามพระองค์นี้ใน

ตอนจบของเรื่อง ทมยันตีบรรยายไว้ว่า

... บริเวณพระอุทยานร่มรื่น พื้นดินลาดสูง ๆ ต่ำ ๆ ถูกแผ้วถางเตียนราบ เฉพาะช่องทางเดิน นอกจากนั้นเป็นพงไม้กรึ่ม มะลิวัลย์เลื้อยขึ้นเกาะพันกิ่ง ไม้ใหญ่เป็นชุมออกดอกขาวสะพรั่ง หอมกลบ ไม้ดอกนานาชนิดชูช่อไสว แสงแดดทอดกึ่งไม้ลงมาเป็นทางสีทอง หมุ่นางข้าหลวงที่ตามเสด็จหายไปหมด ไม่มีเหลือสักคนเดียว นอกจากบางครั้งจะได้ยินเสียงตัวเราะดังแว่ว ๆ มา แต่ไกล ทว่าบริเวณเจียบหงัก มีแต่เสียงตัวแมลงร้องอยู่ตามพงไม้

"เจียบ ... แล้วก็ค่อนข้างเย็นนะพี่"

"เพคะ เชิญขึ้นประทับบนพระตำหนักดีกว่า"

ทางเดินที่แผ้วถางไว้เตียนราบ ทอดกว่นขึ้นไปบนเนินสูง สันเป็นผิวพระตำหนักใหญ่ ไกลออกไป หมู่พระตำหนักเล็ก ตำหนักน้อย ลดหลั่นกันลงมา ผิวพระตำหนักเย็นปัดเจียบ ด้านหน้าเป็นเฉลียงกว้าง ร่มครึ้มด้วยใบไม้ใหญ่ที่ขึ้นอยู่เรียงราย รอบเฉลียงมีหมู่ไม้ดอกขึ้นล้อมรอบ แต่ขาดการดูแลรักษาจึงทอดกิ่งก้าน เกะกะ

(รักที่ต้องมนตรา หน้า 415 - 416)

3.2 สมจริงตามสภาพแวดล้อม คือการสร้างฉากให้สอดคล้องต้องกันกับเรื่องราว สถานที่ เวลา และสภาพทางอารมณ์ของตัวละคร เป็นผลให้ผู้อ่าน เกิดจินตภาพ เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้ชัดเจนขึ้น ดังเช่น

ฉากบ้านของอังศุมาลินในเรื่องคู่กรรม

แสงแดดอ่อน ๆ ทอผ่านกลุ่มหมอกลงมา ทำให้ครันบางเบาค่อยจางหายไป สะพานยาวที่ทอดจากริมน้ำนั้น ไปจดทางเดินเล็ก ๆ ขนาบด้วยต้นสร้อยทอง วกอ้อพุ่มนมแมวและทิวมะพร้าวน้ำหอมต้น เตี้ยจึงถึง เรือนโบราณใต้ถุนสูง กวาดเตียนเรียบ บันไดที่ทอดขึ้นสู่ตัวบ้านค่อนข้างชัน เชิงบันไดก่อปูนเป็น อ่างสี่เหลี่ยมมีน้ำเต็มสำหรับล้างเท้า ใกล้กับอ่างมีพุ่มราตรีห่วยใหญ่ออกดอกขาวทั้งต้น สุดบันไดเป็นชุมประตูก่อนข้างทรุดโทรม ไม้ทุกชิ้นดูเหมือนจะยัด กันไว้ด้วยเถาขามะนาศที่ขึ้นพันขึ้นไปรก เลื้อยออกดอกหอมกรุ่น รังไรที่ล้อม ขาน ดีเป็นตารางโปร่ง ๆ รอบขานกว้างนั้นล้อมด้วยห้องทำแบบเรือนแถว ส่วนมากปิดไว้เจียบ คำนขวามือห้องแรกจัดเป็นที่ทำครัว ตามชายคามีกระเบื้อง ตะกร้า แขนวนอยู่เต็ม

ซานหน้าครัวมีหลายหมากกองอยู่หลายทะเลหลาย รวมทั้งกระดังง์ซึ่งมีหมากพัน
แล้ว ทั้งที่ยังสดและแห้งวางเรียงรายเป็นแถว หมู่งชราผู้หนึ่งสาละวนอยู่กับการ
การเฉาะหมากออกจากเปลือก และออกเป็นลูกกองไว้ในกระดังง์เกลี้ยงไม่
ขนาดใหญ่ นาน ๆ ลากกระโถนเข้ามาบ้วนน้ำหมากเสียทีหนึ่ง เสียหัวเราะ
ที่คงมาจากบันได ทำให้รำมือจากการทำงานหันหน้าไปซ้ำ ๆ

(อุกกรรม เล่ม 1 หน้า 8 - 9)

จากนี้ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพถึงบ้านของอังคณาณลินว่าเป็นบ้านสวนที่ปลูกแบบบ้านไทยโบราณอยู่ริมน้ำ
ทั้งสถานที่ตั้งและสภาพแวดล้อมทั่วไปแม้จะไม่อยู่ในฐานะที่ร่ำรวย แต่ก็มีความสงบสุขตามอัธยาศัยของชาวสวน
ทั่วไป

จากบ้านยายสนในเรื่องรอยมลทิน หมอชั้นตีบรรยายไว้ดังนี้

... ฉันลุกตามออกไปบ้างเอาจานข้าวใส่ไว้ในอ่างสังกะสีใบใหญ่หน้าครัวอย่าง
คนอื่น ๆ สูดระเบียงนั้นมีห้องน้ำอยู่สองห้อง แต่ที่บานประตูเขียนไว้ด้วยชอล์ค เป็น
ตัวหนังสือขยุกขยิกและที่สายงูใส่กุญแจไว้ ฉันมารู้ภายหลังว่า ห้องน้ำสองห้องนั้น
สำหรับแขกโดยเฉพาะ พวกเราจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวไม่ได้ ตอนเย็นยายสนจะเป็น
ผู้ไขกุญแจเอง และตอนเช้าหลังจากมีคนมาทำความสะอาดแล้ว ยายสนก็สิ้นกุญแจ
ไว้ตามเดิม ฉันมาได้ยินนกอรรถาธิบายในภายหลังว่า

"ชั้นปล่อยอีพวกนี้ซิ จะไล่สกปรกจนเหยียบไม่ลง เหมือนห้องข้างล่าง แขกเขาก
คลื่นไล่ตาย สะดือระไรเลยไม่มาอีก ห้องน้ำสกปรกก็เหมือนพวกมึงไม่ค่อยอาบน้ำ
ทำความสะอาดนั่นแหละ พอเขาได้กลิ่นใจฉาวก็เบื่อหน้าหนี"

จากระเบียงไปอีก 3 - 4 ชั้นก็ถึงลานซีเมนต์แกลบ ๆ ด้านหนึ่งมีโอ่งน้ำตั้งไว้
เป็นแถวอยู่ใกล้ ๆ ราวตากผ้า ใกล้ ๆ โอ่งแต่ละใบมีเสาไม้ต้นเตี้ย ๆ หัวเสา
มีกระดานแผ่นเล็ก ๆ ติดไว้เป็นแป้นวางขันอตุมิเผียมน้อย ๆ สูดรีวมีห้องตัวมุง
สังกะสีอีก 2 ห้อง พวกที่อ้อมข้าวก่อนหลายคนนั่งไถ่รังสีแดด กระโถนออก มี
ผ้าเช็ดตัวผาดโหล ในมือมีขันพลาสติกใส่กล่องสบู่ ลงไปอาบน้ำที่ลานนั้นกลาง
ส่งเสียงร่ำว่าดเมื่อเพื่อน ๆ ดกน้ำสาด ฉันกลับไปห้องของฉันซึ่งอยู่ด้านในสุด
ห้องเหล่านั้นเรียงกันเป็นแถว แต่ละห้องมีสภาพคล้ายคลึงกันคือ เป็นห้องแกลบ ๆ

มีหน้าต่างบานเดียว ชิดฝาข้างหนึ่งเป็นเตียงไม้แล้ว ๆ พื้นนอนเก่า ๆ ก่อนข้าง
ข้าง ปูด้วยผ้าดอกสีสดฉาด เพื่อจะได้เห็นรอยสกปรกได้ยาก แต่สำหรับห้องฉัน
สังเกตเห็นได้ว่าฝาปูนข้างใหม่ เพราะเตรียมไว้รับ "แขกขาประจำ" หัวเตียง
มีมุ้งสีมอ ๆ รวบขมวด ๆ ไว้ บนโต๊ะเล็กชิดหน้าต่างมีขวดน้ำครอบแก้วพลาสติก
สีขาวขุ่น ๆ พื้นห้องปลายเตียงมีกระโถนเคลือบวางแอบอยู่ ชิดฝาอีกด้านหนึ่ง
เป็นตู้ติดกับโต๊ะเครื่องแป้ง กระจกส่องหน้ามีว้าว เพราะขาดการดูแล แลบริมด้าน
หนึ่งมีรอยร้าวหลายแฉก คล้ายกับรอยถูกขว้าง ปุ่มฝาตู้ทำด้วยพลาสติกสีขาว
แตกจนเหลือแต่ตะปูควง ตัวฝาตู้บานพับมีรอยแยกจนเวลาจะเปิดปิดต้องกระแทก
ไฟฟ้าขนาด 15 แแรงเตียนกลางห้อง มีโป๊ะสีขาวครอบ แต่หยากไย่จับจนมองดู
ขมุกขมอม โกลัประตุมิเก่าอีเก่า ๆ วางอยู่ตัวหนึ่ง ฉันหยิบห่อผ้าจากเก้าอี้
มานั่งแกะบนเตียง ภายในมีผ้าถุง 3 - 4 ตัว กับเสื้อผ้าดอกสีสด ๆ 5 - 6 ตัว
นอกนั้นก็เป็นของกระจุกกระจิก เช่น หวี แป้งร่ำกระป๋องถูก ๆ ลิปตีกยี่ห้อ
เลว ๆ และพระเจดีย์งาเล็ก ๆ ใส่กระตุงแม่ ฉันเปิดดูเอาพระเจดีย์นั้นไว้
ชั้นบนสุด ถัดลงมาถึงวางเสื้อผ้า ส่วนเครื่องสำอางอื่น ๆ วางไว้หน้ากระจก
เท่านั้นเองสมบัติของฉัน ... และบ้านนี้เองคือโลกของฉัน ...

(รอยมอหิน เล่ม 1 หน้า 169 - 171)

จากซอยเข้าบ้านยายปรีกในเรื่องคุณหญิงนอกทำเนียบ ทมยันตีบรรยายไว้ว่า

ซอยซอยแห่งนั้นเป็นทางเดินแคบ ๆ ด้านหนึ่งขนานด้วยคูซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็น
คลอง หากบัดนี้มีแต่เศษขยะและน้ำคร่ำส่งกลิ่นฟุ้ง ฝั่งด้านหนึ่งส่วนใหญ่เป็นรั้ว
สังกะสีสูงท่วมหัว ทว่าประตูเล็กแคบพลอดเข้าไปได้เฉพาะคน หน้าประตูมี
กระถางบอน ตำแย นางกวักใส่อ่างดินเผา กระถางแตก ๆ ปูถูกเรียงเป็น
แถว สภาพของบ้านแถบนี้นั้นมีส่วนละม้ายคล้ายกันหมด แม้กระทั่งรั้วที่มีรอยบุบบุ๋บ
เพราะถูกเตะกับ ทุบไม่เว้นแต่ละวัน ชีวิตของผู้คนในตรอกนั้นจะเริ่มขึ้นก็ต่อ
เมื่อความมืดเข้ามาเยือน ผู้คนที่เดินเข้าออกขวักรั้วมักมีแต่ชายล้วน จะเป็น
ผู้หญิงก็เฉพาะที่อยู่ในตรอกนั้น วันดีคืนดี ... ผู้หญิงทั้งตรอกเคยนัดกันแต่ง
ชุดอาบนํ้าทั้ง ๆ ที่มีแต่ชายหาคนน้ำคร่ำ และบางครั้งจะมีกระดานคำเขียน

ด้วยลายมือโย้เย้ขึ้นป้ายไว้ว่า "วันกรรมกร ลดครึ่งราคา"

หรือบางทีจะมีข้อความว่า "ห้ามใช้บัตรเขาวงกต"

(คุณหญิงนงนุชทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 3 - 4)

จากดังกล่าวนี้ หมยันต์สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของผู้หญิงที่มีอาชีพทำค้อยในสังคม และมีชื่อจะเป็นที่รู้ของคนทั่วไป เฉพาะในการทำอาชีพเท่านั้น แม้สภาพความเป็นไปอยู่ก็ไม่ชวนให้เกิดความรื่นรมย์แก่ผู้พบเห็น เท่าใดนัก

จากบ้านของแม่นวดภายหลังจากที่พ่อของแม่นวดตกเป็นทาสของการหมัน

สภาพของบ้านที่เห็นเลวร้ายกว่าที่คิด ตัวเรือนโรงที่ใช้เป็นที่ทุงข้าวเลี้ยง บ่าวไพร่รกร้าง เตาดินหลายลงมาเกือบครึ่ง กระทะใบบัวถูกทิ้งตะแคง อยู่กลางลาน มีน้ำและดินขังสกปรก หลังจากจากโหว่เกือบหมดจนเห็นแต่ไม้ระแนง เรือนครัวและเรือนที่อยู่ของอค์ลูกเมียบ่าว ค่อม่อหุดจนเอียงไปด้านหนึ่ง ฝรั่งลูกทรงหักหายแทบไม่มีเหลือ ตัวเรือนใหญ่เท่านั้นที่ยังอยู่ในสภาพค่อนข้างดี หากดูว่างเปล่าเพราะข้าวของหายไปเกือบเกลี้ยง วาดกวาดสายตามองตั้งแต่หอนั่งที่ยังมีกรงนกแขวนเรียงรายหากไม่มีนก สักตัวเดียว กระถางบอน ไม้คัด โกศล ตายไปบ้าง ส่วนที่เหลือมีแต่กิ่ง ก้านไกร่นเกร่นบ้าง แล้วก็ถอนใจ

(ร่วมมิตร เล่ม 1 หน้า 711 - 712)

และจากบ้านของศรีภายหลังจากที่นังจุกแม่ของศรีและคุณปราชิตผู้เป็นสามีต่างก็เสียชีวิตแล้ว ศรีก็กลับมามีบ้านของตน ซึ่งมีสภาพต่างไปจากเดิมก่อนที่ศรีจะไปอยู่กับปราชิต หมยันต์บรรยายไว้ดังนี้

บ้าน ... หชุดไทรมจนศรีแทบจำไม่ได้ กระถางว่าน กระถางบอนที่เคยวางซับซ้อน ไม่เหลือแม้แต่กระถาง ลูกบันไดหัก เหลือเพียง 3 - 4 ชิ้น หอก้าวข้าม ๆ ขึ้นไปบนระเบียงที่มุจไม่แน่ใจว่าเหยียบลงไปแล้วจะไม่ตกลงมาได้ทุน สวน ... ที่มองจากบ้านมีใช้สวนที่ศรีเคยวิ่งเล่น มีใช้สวนที่นังจุกเคยพาไปไล่เตียน หากในฤดูน้ำต้น มีเศษขยะสะสมอยู่เต็ม ต้นไม้หักโค่นแห้งตาย รกรุงรัง

(คุณหญิงนงนุชทำเนียบ เล่ม 2 หน้า 860)

ฉากบ้านของจันทร์กานต์ ภรรยาของคุณบันลือนาถนาถการใหญ่

... รถเลี้ยวผ่านบานประตูไม้หนา มีหมุดทองเหลืองดอกลำพรวพราราวกับ
ป้อมโบราณเรียงขึ้นสู่เนินที่ลาดสูง สองข้างชนาบด้วยพุ่มพฤษภรณ์เย็น จากนั้นทาง
จึงลาดลงสู่สะพานเหล็กทรวดทรงแบบยุโรปยุคเก่า ทอดผ่านสระน้ำกว้าง คาราคา
ด้วยบัวหลากหลาย ชำมไปสู่ตัวตึกสี่เหลี่ยมที่มิดชิดปรากฏการณ์ในยุคโบราณกระนั้น ...

(ดราบาป หน้า 19 - 20)

ครั้งนี้พอรถคันยาวใหญ่จอดเทียบชานชาลาและผู้ที่นั่งอยู่ในตอนหลังก้าวลงมา
บานประตูโค้งอันกรวดด้วยกระจกต่างสีก็เปิดออก จนรู้สึกถึงไอเย็นที่พุ่งผ่านออก
มา ห้องโถงกว้างนั้นปูด้วยพรมทอลวดลายแบบเก่า ด้านหนึ่งคือบันไดโค้งทอด
ไปสู่เบื้องบนชั้นลาดด้วยพรมตลอดเช่นกัน สองข้างคือผนังไม้โอ๊ค ประดับภาพ
เขียนยุคเก่า สลับด้วยกระจกเคลือบต่างสีปักไม้ดอกเป็นพุ่ม สูงขึ้นไปคือโคม
ไฟระย้าที่สะท้อนแสงจากกระจกต่างสี ก่อให้เกิดแสงเลื่อมพราย หากรอบ
บริเวณนี้แต่ความเงียบร่ากับไม่มีสิ่งมีชีวิตกระนั้น ...

(ดราบาป หน้า 44 - 45)

ฉากบ้านทั้งสามแบบดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับสภาพความเป็นไปของเนื้อเรื่องแต่
ละเรื่องได้อย่างดี กล่าวคือบ้านปิตาของแม่น้ำวัดและบ้านของศรีจันทร์ เมื่อวันเวลาผ่านไป และเหตุการณ์ต่าง ๆ
ทำให้ผู้เป็นเจ้าของตกอยู่ในภาวะที่เลวร้าย สภาพจิตใจอ่อนแอ เป็นผลให้สถานที่อยู่อาศัยทรุดโทรมลง
ทำให้ผู้อ่านยังเกิดความสอดคล้องใจคล้อยตามไปด้วย ส่วนคฤหาสน์ของจันทร์กานต์ซึ่งเป็นคฤหาสน์ของเศรษฐี
ก็วิจิตรตระการตาสมฐานะ แต่เมื่อผู้เป็นเจ้าของขาดความสุขอย่างแท้จริง ทุกสิ่งทุกอย่างก็ดูประจักษ์จะไร้
คุณค่าเช่นกัน

ฉากภายในบาร์อัน เป็นสถานที่ทำงานแหล่งสุดท้ายของลันทม ก่อนที่ลันทมจะมายึดอาชีพเป็นผู้ควบคุม
กิจการเอง หมยันต์ให้ลันทมบรรยายไว้ดังนี้

... ฉันได้รับการบรรจุให้เข้าทำงานในไนท์คลับที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง พาร์ตเนอร์
ทุกคนจะต้องไปถึงที่ทำงานไม่เกินห่ม ผู้ที่เป็นหัวหน้าควบคุมพวกเราเป็นสาวใหญ่
วัยสี่สิบ ทำทางเอาการเอางาน แต่งกายเรียบร้อยด้วยกระโปรงน้ำเงินเสื้อขาว
เป็นประจำ รวากับจะจงใจแยกตัวเองให้แยกที่มารู้ว่า "ฉันไม่ใช่คนธรรมดาฉันนะจะ"

มองจากภายนอก บาร์ที่ฉันประจำอยู่ เป็นเพียงสถานที่ที่บีบ ๆ อับ ๆ ปิดกันหมดทุกด้าน ไม่มีเสียงอะไรลอดออกมาแม้แต่คนเดียว ภายในเป็นห้องแคบ ๆ สูดดมห้องด้านหนึ่งยกขึ้นเป็นเวทีสำหรับวงดนตรีเล็ก ๆ และอีกด้านหนึ่งเป็นบาร์เหล้า ข้าง ๆ บาร์มีเก้าอี้นวมยาวตั้งอยู่ระหว่างทางที่จะไปห้องน้ำ ด้านและบาร์ทเนอร์ทั้งหมดต้องนั่งคอยลูกค้าอยู่ตรงนี้ นอกจากนั้นใช้เป็นที่ตั้งโต๊ะเล็ก ๆ พร้อมด้วยเก้าอี้หวัดสี่ตัว หน้าเวทีเป็นฟลอร์แคป ๆ ... นั่นคือโลกอีกโลกหนึ่งที่ฉันจะได้รู้จัก

ตอนเย็น ... ขณะที่ใคร ๆ กำลังกลับบ้าน รับประทานอาหารเตรียมพักผ่อน ชีวิตของพวกเราเพิ่งจะเริ่มขึ้น นักดนตรี นักร้องจัดแจงแต่งตัวกันชุดหรู เหล้าและเครื่องดื่มต่าง ๆ เติมเต็มไว้เต็มอัตรา พวกบาร์ทเนอร์ที่ทยอยกันเข้ามาจัดแจงแต่งตัวแต่งหน้าให้เข้มยิ่งขึ้น ขณะที่แสงไฟส่องสว่างจ้า สถานที่นั้นคือโรงพิมพ์เราดี ๆ นี่เอง บาร์ทเนอร์หลายคนหน้าตาซูบซีดร่างโรยจนขอบตาเขียวคล้ำเพราะอดนอน แหบจะไม่ต้องใช้อายแชโดว์ แต่กลับต้องใส่แป้งฝุ่นพวกกลบเกลื่อนเอาไว้ พวกนั้นพอเห็นฉันก็พากันขยับยิบ บางคนก็ยิ้มให้เป็นเชิง รับรู้ว่า บัดนี้ฉันได้เข้ามารวมพวกด้วยแล้ว

ทันทีที่ไฟดับลง สภาพของโรงพิมพ์ก็เปลี่ยนไป ทิวทัศน์ห้องมีเพียงแสงไฟสีแดงสลัวน่าน ๆ ก็สลับสีเป็นม่วง เขียว เหลือง ผู้คนเริ่มทยอยเข้ามา เสียงดนตรีกังวานลั่น แสบแก้วหู ล้วนแต่ใช้จังหวะร้อนแรงคึกคักทั้งสิ้น ฉันชอบดูแสงไฟที่เปลี่ยนสีหน้าผู้คนให้เป็นไปได้ต่าง ๆ บางครั้งแดงแฉ่งจนทำให้รู้สึกคล้ายกับว่าทุกคนกำลังตกอยู่ในกองเพลิงอันร้อนแรง และบางครั้งกลายเป็นสีเขียว ทำให้ดูทุกคนจาวกับซากศพที่กำลังอืดพอง แสงไฟเหล่านั้นคือตัวแทนแห่งอารมณ์ของมนุษย์นั่นเอง บางคราวเร่าร้อน บางคราวริบหรี่ยิ่งล้วนแต่เป็นทางที่ทำให้มนุษย์มีคัมภีร์ยิ่งขึ้น

สายธารแห่งเงินในที่นั้น ถูกล้างไหลออกมาไม่มีที่สิ้นสุด ขนาดน้ำส้มแก้วเดียวที่ภายนอกราคาไม่เกินสามบาท แต่ราคาภายในบาร์ถึง 15 บาท และยิ่งกว่านั้น เบียร์ยี่ห้อหนึ่งในขวดอาจจะไม่เหมือนยี่ห้อที่ปิดไว้ข้างขวดก็ได้ ตลอดจนเฮนเนสซี่

ราคาแพงก็จะถูกถอดออกเมื่อใช้เหล้าชนิดอื่นผสมลงไป ... โลกในนั้น เป็น
โลกมายา หลอกลวงยิ่งกว่าแห่งอื่น ๆ ที่ฉันเคยพบมาแล้ว

.....

ผู้ที่ไปเที่ยวบาร์ เป็นผู้ชายเสียร้อยละเก้าสิบ สำหรับผู้หญิงโดยมากเท่าที่ฉัน
สังเกต ดูเหมือนจะเข้าไปนั่งดูอะไรแปลก ๆ เสียมากกว่า แล้วก็กลับ มีบาง
รายเหมือนกันที่เข้าไปด้วยจุดมุ่งหมายอย่างอื่น แต่ก็น้อย ฉะนั้นเมื่อมีผู้หญิง
มาด้วย แยกจากพวกนี้จึงมักถูกนำไปนั่งโต๊ะมุมห้องและถือ เป็นธรรมเนียมว่า
จะไม่เข้าไปรบกวนเป็นอันขาด บางครั้งอาจมีเด็กวัยรุ่นทั้งหญิงชาย นัยว่า
เป็นลูกของผู้ทรงอำนาจเข้าไปเลี้ยงฉลองกันเกรียวกราวในวาระวันเกิดหรือ
อะไรอย่างหนึ่ง บางคู่ก็ออกไปเต้นรำ ทำให้ฉันอดนึกไม่ได้ว่าผู้ยิ่งใหญ่เหล่านั้น
ท่านจะรับรู้บ้างหรือไม่หนอว่าบาร์มีของท่านที่แม่คุ้มครองลูกเต๋าคงไม่มีใครกล้า
แตะต้องว่ากล่าวตักเตือนนั้น ทำให้บุตรหลานต้องกลายสภาพมาเป็นอย่างนั้น
เป็นการเลี้ยงฉลองวันเกิดที่ก้าวไปสู่ความหายนะโดยแท้

(รอยมลทิน เล่ม 2 หน้า 8 - 12)

จากการเสนอฉากนี้แสดงให้เห็นถึงความละเอียดรอบคอบในการเสนอฉาก แต่เป็นการเสนอตาม
สภาพความเป็นจริงภายในสถานที่ที่ต้องห้ามสำหรับกุลสตรีในสมัยหนึ่งเท่านั้น เพื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าผู้แต่งมีความ
รอบรู้ในสภาพของสถานที่เช่นนั้นเป็นอย่างดี หวังว่าฉากนี้เข้ามาประกอบได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับ
เนื้อเรื่องซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินอาชีพอันเป็นที่ถูกกลอนของสังคมในยุคนั้น

ฉากในโรงเรียนคอนแวนต์แห่งหนึ่ง ที่มังจุกพาசிไปฝากเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา

ผู้ทำหน้าที่ธุรการเป็นแม่ชี มีทั้งไทยและต่างชาติในเครื่องแต่งกายมิดชิดที่มักจะ
ดูน่ากลัวสำหรับเด็ก ภายในห้องซึ่งแบ่งเป็นตอน ๆ ด้วยเก้าอี้หวมรับแขกมีน้ำเงิน
เข้ม เข้ากับบรรยากาศมืดมัว มีสตรีสาวน้อย สาวใหญ่ แต่งกายด้วยสีนํ้าเงินสมัย
ยุคก่อนเองบ้าง โต๊ะตามแม่ชีด้วยภาษาไทยและเทศอย่างคล่องแคล่วบ้าง จะมีก็แต่
ศีกกับมังจุกที่งูมมือกัน เข้าไปนั่งในเก้าอี้หวมสุดอย่างสำรวมเป็นอย่างยิ่ง ศีกนั้นแต่ง
ชุดนักเรียนซึ่งเป็นชุดที่ดีที่สุด ส่วนมังจุกนุ่งกระโปรงสีนํ้าตาลและเสื้อสำเร็จรูปที่
ซื้อมาจากตลาด โดยที่ยังไม่ทันซักรีดใหม่ด้วยซ้ำไป สองแม่ลูกนั่งมองภาพตรงหน้า

อย่างไร้รู้จะทำอะไรดีไปกว่านั้นและก็ไม่มีการสนใจจะไต่ถามว่าอะไรสักคน

ทุกคนดูจะมีธุระเดินไปเดินมา และพูด ... พูด ... แข่งกัน

"แม่ ..." ศศิภระซิบเบา ๆ "คนไหนเป็นครู"

ศสิจถาม เพราะครูที่เคยสอนศสิจคือผู้หญิงนุ่งกระโปรงสีน้ำเงิน เสื้อสีขาว เคาะ

ไม้บรรทัดลั่น ๆ หลวงตะโกนแข่งกับนักเรียนจนคอเป็นเอ็น แต่ ... โรงเรียน

นี้ไม่เห็นมีครูอย่างนั้นสักคน

"ไม่รู้สิ" นิงจุกเองก็จนปัญญา "ต้องคอยไปก่อน"

นิงจุกมองภาพสังคมตรงหน้าอย่างพิศวงงงงวย เพราะโลกที่นิงจุกคุ้นเคยตั้งแต่

เล็กจนเติบโตใหญ่ ตลอดจนปัจจุบันไม่มีลักษณะดังนี้เลยสักนิด ทุกคนแต่งตัวสวย ...

ทุกคนพูดภาษาไทยคำต่างประเทศคำปนกันไป อย่างไม่น่าที่จะรู้เรื่อง หากเขา

ก็เข้าใจกันได้ บางคนพูดภาษาฝรั่งเศสยาว ๆ ได้ด้วยซ้ำไป ... สังคมอย่างนี้

แหละที่นิงจุกปรารถนาจะให้ลูกก้าวเข้าไป

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 198 - 199)

ฉากนี้เป็นอีกฉากหนึ่งที่หมยอันตีสร้างขึ้นให้มีความสมจริงตามสภาพแวดล้อมโดยให้ผ่านทางความรู้สึก

นึกถึงและประสบการณ์ของตัวละครอื่น เป็นฉากที่แสดงให้เห็นถึงความ เป็นปกติธรรมดาของโรงเรียนคอนแวนต์
แห่งหนึ่ง

ฉากชนบทแห่งหนึ่งซึ่งเป็นทางไปยังร้านค้าของดาวเรืองใน เรื่องดาวเรือง หมยอันตีบรรยายไว้

ดังนี้

สะพานไม้ที่ข้ามลำห้วยลึกลงนั้นมีสภาพอ่อนแอ เพราะรถลากซุงวิ่งโครม ๆ ผ่าน

วันละหลายเที่ยว หากคนที่ขี่ลงสะพาน สองข้างทางก็ล้อมค้ำด้วยเงาไม้ใหญ่

ซึ่งดูเหมือนจะเหลือทิ้งไว้กระห่อมเดียว และภายใต้ร่มเงาไม้นั้นก็คือร้านค้า

หลังคามุงลาดตั้งอยู่บนดินปราบเรียบ โต๊ะเก้าอี้ใช้ปึกซุง ผ่านเป็นแผ่นคอกติด

ขาไม้ ผังติดดินทั้งสิ้น

"แถวนี้ โต๊ะ เก้าอี้ ถ้าไม่ผิงขาคิดดิน ก็ต้องตีไม้ติดกันหมด กันมันยักผาคกบาด

กันครับ"

จากจำนวนรถจักรยานยนต์ รถซุง รถสิบล้อที่จอดเป็นดับ บอกชื่อว่า ณ ที่นี้

เป็นแหล่งรวมรถที่ผ่าน เข้าออกจากป่ากับจังหวัดอย่างไม่มีข้อสงสัย

.....

(ดาวเรือง เล่ม 1 หน้า 21 - 22)

จากกลวิธีการสร้างและเสนอฉากตามตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า หมยันทิม่องสร้างฉากให้มี

ลักษณะสมจริงมากกว่าลักษณะด้านอื่น โดยเฉพาะฉากที่มีลักษณะสมจริงตามเหตุการณ์นั้น หมยันทิม่องมีความประณีต

พิถีพิถันมาก บรรยายรายละเอียดต่าง ๆ ได้สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและมีการปรุงแต่งให้ผู้อ่านเกิด

จินตภาพหลายด้านทั้งด้านรูปธรรมกลิ่นเสียง และนาฏการของตัวละครอย่างพร้อมสรรพ ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศ

ของเรื่องให้มีชีวิตชีวาเป็นจริงเป็นจังมากขึ้น แต่ส่วนฉากที่มีลักษณะสมจริงตามสภาพแวดล้อมนั้น หมยันทิม่องใน

ด้านของความ เป็นจริงตามสภาพแวดล้อม เพื่อประโยชน์ในการดำเนิน เรื่องและสร้างภูมิหลังของตัวละคร

มากกว่าที่จะนำมาใช้เสริมบรรยากาศของ เรื่องให้เกิดความซาบซึ้งประทับใจ การเสนอฉากในลักษณะนี้จึง

ไม่เด่นเท่าที่ควร

วิเคราะห์โลกทัศน์ที่ปรากฏในนวนิยายที่นำมาศึกษา

ความนำ

นวนิยายเป็นผลิตผลของนักประพันธ์ที่ใช้ความสามารถในการถ่ายทอดความฝัน จินตนาการ อารมณ์ และประสบการณ์ในแง่มุมต่าง ๆ ออกมาเป็นเรื่องราวที่มีเนื้อหารสชาติชวนให้ผู้อ่านติดตามไล่ตามในข้อเขียนนั้น และในเนื้อหารสชาติชวนให้ติดตามนั้น มีองค์ประกอบอันสำคัญส่วนหนึ่งคือ ทักษะหรือโลกทัศน์ (Worldview) ที่ผู้ประพันธ์มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งผู้อ่านจะค้นหาได้ในลักษณะที่ง่ายบ้าง ยากบ้าง เพราะนักประพันธ์บางคนอาจแทรกทักษะต่าง ๆ ไว้อย่างซ่อนเร้นในช่องว่างระหว่างบรรทัด (Between the lines) ผู้อ่านจะต้องพยายามค้นหาด้วยการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ แต่ นักประพันธ์บางคนก็อาจเสนอทักษะต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน โดยไม่ต้องอาศัยการตีความในช่องว่างระหว่างบรรทัด แต่จะอย่างไรก็ตาม การทำความเข้าใจกับทักษะต่าง ๆ ในนวนิยายนั้นมีข้อชวนคิดอยู่ประการหนึ่งคือ ทักษะเหล่านั้นเป็นทักษะของใครในระหว่างผู้ประพันธ์ ตัวละคร และสังคม จริงอยู่ บางครั้งผู้ประพันธ์บางคนอาจใช้ตัวละครในเรื่องเป็นผู้เสนอทักษะของตน แต่ในนวนิยายเรื่องหนึ่ง ๆ มิใช่มีตัวละครอยู่เพียงตัวเดียวที่สามารถเสนอทักษะนั้น ๆ ฉะนั้น ทักษะของตัวละครอื่น ๆ จะหมายความว่าอะไร ผู้ศึกษาจะตีความว่า ผู้เขียนมีทักษะหลากหลายก็อาจไม่ถูกต้องนัก แต่ในฐานะที่นวนิยายเป็นผลิตผลของนักประพันธ์ และนักประพันธ์ส่วนใหญ่ย่อมมุ่งหวังไปสู่จุดเดียวกันคือ การเสนอข้อคิดอันจะเป็นชนวนชักนำให้ผู้อ่านดำเนินวิถีชีวิตไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่มีคุณค่าในสังคม ดังนั้น แม้ว่าเราไม่สามารถจะยืนยันได้อย่างจริงจังว่าทักษะของตัวละครในนวนิยายเรื่องนั้น ๆ เป็นทักษะของผู้ประพันธ์ได้ก็ตาม เพราะมนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงทักษะได้ตามวัย ความรู้ ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อม แต่เมื่อผู้ประพันธ์เป็นผู้สร้างตัวละครเหล่านั้นขึ้นมาให้มีบทบาทโดดเด่นไปบนถนนชีวิตในนวนิยาย ทั้งนี้ไม่ว่าจะสร้างขึ้นมาจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลในเอกสารหรือชีวิตจริง เราก็ต้องยอมรับว่า ผู้ประพันธ์ย่อมจะมีทักษะส่วนหนึ่งสอดคล้องกับทักษะของตัวละครเหล่านั้น และการวิเคราะห์โลกทัศน์ (Worldview) ที่ปรากฏในนวนิยายที่นำมาศึกษาจึงไม่สามารถจะแยกออกจากโลกทัศน์ (Worldview) หรือทักษะของทนายยันดี ผู้ประพันธ์นวนิยายทั้ง 18 เรื่อง ที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ได้อย่างแน่นอน

ความหมายของคำว่า "โลกทัศน์" (Worldview) และแนวทางสำหรับการศึกษา

วิทย์ วิศทเวทย์ กล่าวว่า "โลกทัศน์ ก็คือความเชื่ออันเป็นระบบในวิถีชีวิตของคน ๆ หนึ่ง เราอาจพูด คิด ทำอะไรต่ออะไรหลายอย่าง แต่ถ้าเขาเป็นคนคงเส้นคงวา ความหลายหลากนี้จะเป็นเพียงภาพสะท้อนของทัศนะพื้นฐานอันเดียวกัน ทัศนะพื้นฐานเหล่านี้แต่ละคือโลกทัศน์ของคน ๆ นั้น ... ดังนั้นโลกทัศน์ จึงเป็นตัวกำหนดทิศทางของชีวิตแต่ละคนและ เป็นตัวกำหนดทิศทางของสังคมมนุษย์ด้วย"¹

สมบัติ จันทร์วงศ์ ให้คำอธิบายไว้ว่า โลกทัศน์ (Worldview) "คือระบบรวมทั้งหมดของความคิด ความอ่าน ความเชื่อที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมหนึ่ง ๆ มีรวมกันอันเกี่ยวกับปัญหาทั้งหมดของชีวิตมนุษย์ ซึ่งจะปรากฏในผลผลิตของความคิดของมนุษย์ อันได้แก่ ภาษา นิยายปรัมปรา ความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนา ศิลปะ และวรรณกรรม ฯลฯ การศึกษาในเรื่องโลกทัศน์นั้น ยังครอบคลุมไปถึงการพยายามอธิบายว่า บุคคลเข้าใจฐานะและบทบาทของคนในฐานะเป็นปัจเจกชนและในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมอย่างไร เขาเข้าใจเป้าหมายชีวิตของเขาและสังคมที่เป็นสมาชิกอย่างไร และมีความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของสรรพสิ่งอย่างไร"²

สิทธิ บุตรอินทร์ ผู้ศึกษาโลกทัศน์ชาวไทยล้านนาได้ให้ความหมายไว้ว่า "โลกทัศน์ หมายถึงปรัชญาอันเป็นประมวลแนวคิดและความเชื่อซึ่งเป็นตัวการกำหนดอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ ของมนุษย์"³ พร้อมทั้งได้กล่าวถึงแนวทางศึกษา "โดยกำหนดเอาเรื่องของมนุษย์เป็นศูนย์กลางในการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์
2. ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ
3. ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ"⁴

¹วิทย์ วิศทเวทย์ ปรัชญาทั่วไป มนุษย์โลก และความหมายของชีวิต หน้า 189

²สมบัติ จันทร์วงศ์ "โลกทัศน์ของสุนทรภู่" วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร 2 : 172

เมษายน - มิถุนายน 2521

³สิทธิ บุตรอินทร์ โลกทัศน์ชาวไทยล้านนา หน้า 12

⁴ด. หน้า 14

ทางด้านปัญญา บริสุทธิ์ ได้วิเคราะห์โลกทัศน์ของคนไทยจากวรรณคดีคำสอนสมัยสุโขทัย และให้ความหมายไว้ว่า "โลกทัศน์ หมายถึง ทัศนะหรือความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อโลกหรือสังคมที่เราอาศัยอยู่ แสดงให้เห็นว่าเขาคิดนึกหรือรู้สึกอย่างไรต่อชีวิตที่อยู่ร่วมกันในสังคม"¹ พร้อมกับจำแนกโลกทัศน์ของคนไทยออกได้เป็น 4 ประการคือ

1. โลกทัศน์เกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาและจริยธรรม
2. โลกทัศน์เกี่ยวกับการปกครองและการเศรษฐกิจ
3. โลกทัศน์เกี่ยวกับวัฒนธรรม
4. โลกทัศน์เกี่ยวกับความสำนึกทางสังคม²

สุธิวศ์ พงศ์ไพบูลย์ และคนอื่น ๆ ได้ร่วมมือกันศึกษาโลกทัศน์ของคนไทยภาคใต้ โดยกล่าวถึงที่มาและกระบวนการเกิดโลกทัศน์ของคนไทยภาคใต้ว่า เกิดจากความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ ความเชื่อ ศาสนา อาชีพ สภาพแวดล้อม การอบรมศึกษา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดวัฒนธรรมที่ไปกระตุ้นให้มนุษย์สร้างผลงานด้านต่าง ๆ ขึ้น แล้วนำผลงานเหล่านั้นมาใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อความอยู่รอดของตน การกระทำดังกล่าวเป็นกระบวนการเกิดของโลกทัศน์ และจากกระบวนการนี้ได้ให้นิยามไว้ว่า "โลกทรรศน์ หมายถึง ภาพที่แลเห็นหรือหยั่งเห็นสิ่งต่าง ๆ อันเกิดจากความรู้ ประสบการณ์ วัฒนธรรมที่สืบทอดของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มชนแต่ละกลุ่ม"³ แล้วได้กำหนดแนวการศึกษาออกเป็นประเด็นหลักและหัวข้อย่อยได้ 3 ประเด็นคือ⁴

1. โลกทรรศน์ระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ ได้แก่ โลกทรรศน์ที่บุคคลมีต่อสภาพการของบุคคล ระบบครอบครัว เครือญาติ กลุ่มชน สังคมและแนวการดำเนินชีวิต
2. โลกทรรศน์ที่มนุษย์มีต่อธรรมชาติ ได้แก่ โลกทรรศน์ที่มนุษย์มีต่อคุณค่าของธรรมชาติ สิ่งเร้นลับของธรรมชาติ และจินตนาการจากธรรมชาติ

¹ปัญญา บริสุทธิ์ โลกทัศน์ของคนไทยวิเคราะห์จากวรรณกรรมสุโขทัย หน้า 1

²ด. หน้า 3

³สุธิวศ์ พงศ์ไพบูลย์ และคนอื่น ๆ โลกทรรศน์ไทยภาคใต้ หน้า 19

⁴ด. หน้า 29 - 30

3. โลกทรรศน์ที่มนุษย์มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ ได้แก่ โลกทรรศน์ที่มนุษย์มีต่อคติเกี่ยวกับ
คุณไสย เกี่ยวกับดวงวิญญาณ ภูติผีปิศาจ และเกี่ยวกับคติทางศาสนา

เสาวภา โปทยวัฒน์¹ ได้ศึกษาโลกทัศน์ของคนไทยสมัยรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2325 -
พ.ศ. 2416) โดยศึกษาจากผลงานวรรณกรรม ศิลปะ จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ขนบ-
ธรรมเนียมประเพณี และกำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้เฉพาะด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. โลกทัศน์ของคนไทยทางด้านความเชื่อในพุทธศาสนาและลัทธิความเชื่ออื่น ๆ
2. โลกทัศน์ของคนไทยเกี่ยวกับการปกครอง
3. โลกทัศน์ของคนไทยทางสังคม

จากการศึกษาความหมายและแนวทางการศึกษาโลกทัศน์ของท่านผู้รู้ดังกล่าว สรุปได้ว่า
"โลกทัศน์ (Worldview) หมายถึง ทัศนะหรือปรัชญา หรือความเชื่อของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่แสดง
ออกในด้านค่านิยมและความเชื่อ ทำให้เห็นถึงประสบการณ์ ความรู้ และความเข้าใจที่เกี่ยวกับชีวิต
โลกและมนุษย์ของบุคคลหรือกลุ่มชนนั้น ๆ" โดยแยกการวิเคราะห์ออกเป็นประเด็นหลัก 2 ประเด็นคือ

1. ทัศนะที่เกี่ยวกับค่านิยม (Values)
 2. ทัศนะที่เกี่ยวกับความเชื่อ (Belief)
1. ทัศนะที่เกี่ยวกับค่านิยม (Values)

กรณีการ อักษรกุล สุขเกษม² กล่าวถึงความสำคัญของค่านิยมว่า ค่านิยมเป็นเจตคติ
และความเชื่อของบุคคล มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ทุกด้าน ช่วยทำให้มนุษย์มีความหมายทั้งช่วย
บุคคลในการเลือกและจัดแบบสิ่งที่ให้เลือก ซึ่งบุคคลจะต้องเผชิญในสถานการณ์ต่าง ๆ ค่านิยมของบุคคล
มักมีมากกว่าหนึ่งอย่างและย่อมแตกต่างกันไปจากค่านิยมของบุคคลอื่นไม่มากนักน้อย ทั้งนี้เนื่องมาจาก
องค์ประกอบต่าง ๆ หลายประการ เช่น ความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านการอบรมเลี้ยงดู ความ
สัมพันธ์ในครอบครัว ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม การศึกษา การเรียนรู้ ความต้องการ และความสนใจ

¹ เสาวภา โปทยวัฒน์ "โลกทัศน์ของคนไทยสมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325 - 2416"
วารสารประวัติศาสตร์ 1 : 1 - 41 มกราคม - เมษายน 2525

² กรณีการ อักษรกุล สุขเกษม วัฒนธรรมและบุคลิกภาพ หน้า 147

เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ ค่านิยมจึงเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่ช่วยสร้างบุคลิกภาพและความเป็นตัวของตัวเอง ทำให้มีความแตกต่างกันไป ฉะนั้นค่านิยมจึงเป็นรากฐานให้บุคคลตีค่าของสิ่งต่าง ๆ ตามค่านิยมของตน และในขณะที่เดียวกันก็ได้รับการตีค่าจากคนอื่นด้วย

ความหมายของค่านิยม

พริษฐ์ หันนาคินทร์ นิยามคำว่า ค่านิยมไว้ว่า "หมายถึง การยอมรับนับถือและพร้อมที่จะปฏิบัติตามคุณค่าที่คน หรือกลุ่มคนมีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นวัตถุ มนุษย์หรือสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ รวมทั้งการกระทำในด้านเศรษฐกิจ สังคม จริยธรรม และสุนทรียภาพ ทั้งนี้โดยได้ทำการประเมินค่าจากทัศนะต่าง ๆ โดยถี่ถ้วนและรอบคอบแล้ว"¹

กุหลาบ มลลิกะมาศ กล่าวถึง ค่านิยมว่า "ค่านิยมคือสิ่งซึ่งบุคคลในกลุ่มหนึ่ง หรือคน ๆ เดียวเห็นว่า เป็นสิ่งมีค่าควรรักษาไว้ อุดมคติคือสิ่งดีเลิศสูงสุด ส่วนค่านิยมอาจไม่ดีที่สุด แต่เป็นความนิยมในสิ่งหนึ่งสิ่งใด เห็นว่ามีค่าควรยกย่อง ..." ²

จากค่านิยมของท่านผู้รู้ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าค่านิยมมักจะเป็นสิ่งที่ดี แม้จะไม่ดีที่สุด หรือมิใช่สิ่งดีตลอดไป กล่าวคือ สามารถจะเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาก็ตาม แต่ก็ถือได้ว่า ค่านิยม เป็นกฎเกณฑ์เบื้องต้นสำหรับควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ ฉะนั้น การศึกษาค่านิยมทั้งของบุคคลและสังคมจึงเป็นประโยชน์ หากได้มีการศึกษา และวัดค่านิยมได้ถูกต้องแน่นอน เพราะ "ค่านิยมจะเป็นตัวพยากรณ์ที่ดี (better predictor) ของพฤติกรรมมนุษย์ ..." ³ ในขณะเดียวกัน "ก็จะให้ประโยชน์ในการใช้เป็นตัวบ่งชี้ทางสังคม (Social indicator) ตัวหนึ่งของคุณภาพชีวิตของมนุษย์ เพราะค่านิยมนั้นจะชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญ ๆ หลายอย่างที่มีลักษณะเชิงคุณภาพและจำเป็นมากด้วย สำหรับที่จะมีชีวิตรอยู่อย่างสมบูรณ์และมีคุณภาพ" ⁴ ดังนั้น จึงมีการศึกษาค่านิยมกันอย่างกว้างขวาง ทั้งได้จำแนกลักษณะของค่านิยมออกเป็นประเภทต่าง ๆ เช่น

¹ พริษฐ์ หันนาคินทร์ การสอนค่านิยม หน้า 18

² กุหลาบ มลลิกะมาศ วรรณกรรมไทย หน้า 39

³ สุนทรี ไคมิน และสนิท สมัครการ ค่านิยมและระบบค่านิยมไทย เครื่องมือในการสำรวจวัด

หนังสือ หันนาคินทร์¹ ได้จำแนกค่านิยมของคนไทยออกได้ 3 ลักษณะคือ

ก. ค่านิยมด้านสังคม - อิศริยา ได้แก่ ความรักอิสรภาพ ความเป็นตัวของตัวเอง ความรู้สึกมักน้อย การหาความสุขจากชีวิต การเคารพเชื่อฟังอำนาจผู้ใหญ่ ความโอ้อำ ความสุภาพอ่อนโยนมีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ข. ค่านิยมทางจริยธรรม เป็นค่านิยมที่ได้รับอิทธิพลมาจากคำสอนทางพุทธศาสนา ได้แก่ การเป็นตัวของตัวเอง ชอบความสนุกสนาน ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ มีใจเมตตากรุณา สุภาพเรียบร้อย

ค. ค่านิยมทางการเมือง ได้แก่ การนิยมยกย่องความมั่งคั่ง ยกย่องอำนาจ ยกย่องบรรดาศักดิ์ นิยมตัวบุคคลมากกว่าคำนึงถึงอุดมการณ์ คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัว

ไพฑูรย์ เครือแก้ว² กล่าวว่าค่านิยมที่สำคัญของคนไทยมีหลายชนิด ได้แก่ การนิยมความมั่งคั่ง ยกย่องอำนาจ ยกย่องความเป็นผู้ใหญ่ ยกย่องความเป็นคนใจนักเลง นิยมการเป็นเจ้านาย ยกย่องความมีใจกว้าง ยกย่องความกตัญญูรู้คุณ ยกย่องความเป็นปราชญ์ และยกย่องความเคารพนบนอบ รู้จักที่ต่ำที่สูง เป็นต้น

ฟิลลิป เฮช. ฟีนิกซ์ (Philip H. Phenix) ได้แบ่งค่านิยมออกเป็น 6 ชนิด คือ

1. ค่านิยมทางวัตถุ (Material Values) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับปัจจัย 4 ของมนุษย์ ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค
2. ค่านิยมทางสังคม (Social Values) เป็นค่านิยมที่ช่วยให้บุคคลเกิดความรักและความซื่อสัตย์กันในสังคม
3. ค่านิยมทางจริยธรรม (Moral Values) เช่น ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบ เป็นต้น
4. ค่านิยมทางด้านความจริง (Truth Values) เป็นค่านิยมเกี่ยวกับความจริง ซึ่งเป็นค่านิยมที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้ต้องการความรู้ นักปราชญ์และนักวิทยาศาสตร์ ที่ค้นคว้าหากฎแห่งธรรมชาติ

¹ หนังสือ หันนาคินทร์ การสอนค่านิยม หน้า 38 - 54

² ไพฑูรย์ เครือแก้ว ลักษณะสังคมไทย หน้า 91 - 103

๕. ค่านิยมทางสุนทรียภาพ (Esthetic Values) เป็นความซาบซึ้ง ความดี และความงามของสิ่งต่าง ๆ

๖. ค่านิยมทางศาสนา (Religious Values) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับความปรารถนาความสมบูรณ์ของชีวิต รวมทั้งความรัก การบูชาในทางศาสนาด้วย¹

จากนิยามและการจัดแยกประเภทของค่านิยมดังกล่าว สรุปได้ว่า ค่านิยม (Value) หมายถึง สิ่งที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มชนใด กลุ่มชนหนึ่งได้พิจารณาแล้วและยอมรับว่าเป็นสิ่งดี มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการประพฤติปฏิบัติ เพื่อประโยชน์สุขสำหรับตนเองและสังคม แต่ทั้งนี้ ค่านิยมใด ๆ ย่อมเปลี่ยนแปลงไปได้ตามวัย ประสบการณ์ การศึกษาและสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม

สำหรับทัศนคติเกี่ยวกับค่านิยมที่ปรากฏในนวนิยายของทมยันตี ซึ่งนำมาศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 19 เรื่องนั้น มีทัศนคติเด่น ๆ พอจะประมวลได้ดังนี้

1. ทัศนคติเกี่ยวกับค่านิยมทางด้านสังคม (Social Values)
2. ทัศนคติเกี่ยวกับค่านิยมทางด้านจริยธรรม (Moral Values)
3. ทัศนคติเกี่ยวกับค่านิยมทางด้านสุนทรียภาพ (Esthetic Values)
4. ทัศนคติเกี่ยวกับค่านิยมทางด้านวัตถุ (Material Values)

1. ทัศนคติเกี่ยวกับค่านิยมทางด้านสังคม (Social Values)

ค่านิยมด้านสังคม (Social Values) หมายถึงค่านิยมที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลต่อบุคคล บุคคลต่อสังคมแวดล้อมอันจะเป็นส่วนช่วยให้บังเกิดความรัก ความเข้าใจอันดี และมีความใกล้ชิดต่อกันในสังคม

สำหรับทัศนคติเกี่ยวกับค่านิยมด้านสังคมที่ปรากฏในนวนิยายที่นำมาศึกษาทั้ง 19 เรื่อง พอจะแจกทัศนคติเด่น ๆ ออกได้ดังนี้

- 1.1 ทัศนคติเกี่ยวกับการยกย่องผู้มีการศึกษา
- 1.2 ทัศนคติเกี่ยวกับความกตัญญูต่อผู้มีบุญคุณ

¹ วรรณิการ์ อักษรกุล สุขเกษม วัฒนธรรมและบุคลิกภาพ หน้า 144

1.1 ทักษะที่เกี่ยวกับการยกย่องผู้มีการศึกษา ทมยันตียอมรับในค่านิยมนี้ว่า การศึกษามีความสำคัญและ เป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับ เป็นอุปกรณ์ช่วยในการดำเนินชีวิตในสังคมประการหนึ่ง นอกเหนือจากปัจจัยที่จำเป็นด้านอื่น เพราะ "การศึกษาทำให้คนเรามีความคิดกว้างขวางขึ้น สิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ มันก็ต้องเกิดขึ้น ..."¹ นั่นคือ ยิ่งเรียนมากขึ้นเท่าใด ก็ย่อมจะมีความรอบรู้ ความคิดและความเฉลียวฉลาดมากขึ้นเท่านั้น และจะทำให้ตนเองมีคุณค่าสูงขึ้น ทมยันตีมีความเห็นว่า ความรอบรู้ ความเฉลียวฉลาดมีคุณค่ายิ่งกว่าสิ่งใดทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นเกียรติยศ ชื่อเสียง หรือเงินตรา โดยเฉพาะผู้หญิงด้วยแล้ว ความเฉลียวฉลาดมีค่ายิ่งกว่าความสวยมากมายนัก ทมยันตีได้เสนอทัศนะเช่นนี้ผ่านตัวละครสำคัญในนวนิยายของตนหลายเรื่อง เช่น

นวนิยายเรื่อง เพลงชีวิต ทมยันตีให้เชียด หรือพรหัตถ์ ตัวเอกฝ่ายหญิง ซึ่งผจญชีวิตมาอย่างระทมขมขื่นจนสามารถเรียนจนได้ประกาศนียบัตรพยาบาล ราห์ถึงคุณค่าของประกาศนียบัตรแผ่นนี้ อย่างชื่นชมว่า

"ประกาศนียบัตร ถึงแม้จะเป็นเพียงกระดาษแข็งใบหนึ่ง แต่ก็เป็นสิ่งแรกที่ผมมีไว้ แสดงว่าความพยายามทั้งหมดของผมได้ผลอย่างไรบ้าง และกระดาษแข็งใบนั้นแหละที่ช่วยให้ผมมีงานทำ มีเงินใช้ เลี้ยงตัวเองมาดราบเท่าทุกวันนี้ ถ้าปราศจากเสียงกระดาษแข็งใบนั้น ผมยังไม่มีรู้เลยว่า ผมจะอยู่รอดมาได้อย่างไร ..."

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 31 - 32)

ต่อมาเชียดได้เตือน "น้องหนู" ลูกจริง ๆ ของบิดามารดาที่ขอเชียดมาเลี้ยงตั้งแต่เล็ก ๆ ให้เห็นคุณค่าของการเล่าเรียนว่า

"เรียนให้มาก ๆ เอะน้องหนู โตขึ้นน้องหนูจะรู้ว่าความสวยไม่เคยช่วยใครได้เลย"

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 889)

¹ วิมล ศิริไพบูลย์ ร่วมจักร เล่ม 3 โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 112

สำหรับ เรื่องสารองรัก หมยันดีให้มัทธิพนธ์ อบรมสั่งสอน "เด็กชายเอ" ลูกชายคนเดียวของเธอให้เห็นค่าของการเรียนในตอนหนึ่งว่า

"เงินนะ ใช้ไม่เท่าไรหรอกหมด แต่วิชาใช้ไม่หมด เอต้องขยันเรียนนะลูก ถ้าพ่อแม่เป็นอะไรไปจะได้มีวิชาเลี้ยงตัว"

(สารองรัก หน้า 355)

และเมื่อ "เด็กชายเอ" เห็นตัวอย่างจาก "เอก" พี่ชายต่างมารดาไม่สนใจการเรียน เอาแต่เที่ยวเตร่ ดื่มเหล้า เล่นดนตรีกับเพื่อน ๆ "เด็กชายเอ" ได้มีความสงสัยนี้ไปตามมัทธิพนธ์ ผู้เป็นมารดาของตน

"เอไม่ต้องเรียนหนังสืออย่างพี่เอกไม่ได้หรือแม่"

"ถ้าไม่เรียนหนังสือจะเป็นคนโง่ คนโง่นะถึงจะมีเงินเท่าไรก็หมด"

(สารองรัก หน้า 440)

ในเรื่องพิษสวาท หมยันดีให้นายทหารคนสนิทของนายทหารชั้นผู้ใหญ่ที่มีอำนาจทางการเมืองสูง และนิยมชมชอบในการมีอนุภรรยาหลายคน กล่าวเตือน เด็กผู้หญิงในวัย เรียนที่สวามากคนหนึ่ง ภายหลังจากติดต่อนำตัวไปให้เจ้านายไม่สำเร็จว่า

"... ตั้งอกตั้งใจเรียนนะหนู ทรัพย์สินเงินทองมันมีได้ แต่ก็หมดได้ วิชาเท่านั้นจะติดตัวเราจนตาย"

(พิษสวาท หน้า 434)

นวนิยายเรื่องมงกุฎหนาม เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่หมยันดีเสนอทัศนะให้เห็นว่า การศึกษาเล่าเรียนมีคุณค่ากว่าความสุข มีค่ายิ่งกว่าทรัพย์สินใด ๆ โดยหมยันดีมอบให้คุณยายของปาลีสหรือเด็กหญิงแมวสั่งสอน เด็กหญิงแมวให้เห็นประโยชน์ของการเล่าเรียน เมื่อเห็นว่าเด็กหญิงแมวดีแต่สนุกสนาน สนใจแต่หนังสือนอกหลักสูตรและการพินิจทาน ระดับการเรียนตกต่ำลงทุกที ทำให้ถูกคุณประพิมซึ่งเป็นมารดาคุณค่าเรียนดีอยู่เป็นประจำ

"เออ ... ยัวแต่ผัดวันประกันพรุ่งอยู่นั่นแหละ เรียน ๆ เข้าเถอะนั่งแมวเอ๊ย

มีวิชาอยู่กะตัวไม่กลัวใคร โตขึ้นจะได้ทำมาหาเลี้ยงตัว"

(มงกุฎหนาม เล่ม 1 หน้า 13)

บางครั้งเมื่อคุณยายจับได้ว่า เด็กหญิงแมวแกล้งเจ็บป่วยเพราะไม่อยากไปโรงเรียน
คุณยายก็ได้ดักเตือนเด็กหญิงแมวให้สนใจเล่าเรียน

“อย่าเกโรงเรียนนักเลย นังแมวเอ๊ย มีวิชาอยู่กะตัวมันดีกว่าอะไรทั้งหมด
โจรขึ้นบ้านลักร่อยคนมันก็ปล้นเอาไปไม่ได้”

(มงกุฎหนาม เล่ม 1 หน้า 108)

ถึงกระนั้น เด็กหญิงแมวก็ไม่อนุาทรร้อนใจกับการเล่าเรียน แม้จะสอบเกือบตกอยู่ทุกที
ซึ่งต่างกับเด็กหญิงแห้วผู้เป็นน้องสาว ที่หน้าตาดีกว่และขยันเล่าเรียนมากกว่า จนแม้กระทั่งแม่นกแก้ว
ซึ่งเป็นคนรับใช้เก่าแก่ในบ้านนั้นและเป็นมิตรคนหนึ่งของเด็กหญิงแมวก็ยังอดปรารภกับเด็กหญิงแมวไม่ได้

“คุณกะคุณแห้วไม่ยักกะเหมือนกัน” แม่นกแก้วปรารภตามประสาผู้ใหญ่ที่มีก

จะเอ็นดูเด็กที่หน้าตาสะสวย “คุณแห้ว ขาว สวยยังกับตุ๊กตาฝรั่ง”

“สวยแล้วกินไ้ไหม” เด็กหญิงแมวถามอย่างไม่สะอ่ดสะเทือน

“คนสวยล่านากทุกคน”

แม่นกแก้วมองดูเด็กหญิงที่มั่งของ ๆ อยู่ตรงหน้าอย่างประหลาดใจเพราะใน

วัยขนาดนั้น เด็กหญิงผู้นี้สามารถจะต่อปากคำกับผู้ใหญ่ได้ทั้ง เนื้อถ้อยกะทง

ความและเท่าทันอย่างไม่ลดราวาศอกราวกับเป็นผู้ใหญ่คนหนึ่งกระนั้น

“ล่านากยังใจคะ คนสวยมีแต่ได้ดีกันเป็นแถว ๆ เป็นคุณหญิงคุณนายก็เยอะ

ใครเห็นใครชอบ”

“คนสวยไม่แ่กระอะ ถ้าชอบเพราะสวย หากไม่สวยเขาก็ไม่ชอบใช้ไหมละ

คุณยายเคยบอกว่า อะไร ๆ มันก็ไม่ยั่งยืนทั้งนั้น แต่ ...” เด็กหญิงแมว

ใช้นิ้วชี้เคาะขมับทำท่าเป็นผู้ใหญ่เต็มที

“มีวิชาเหมือนมีทรัพย์อยู่นับแสน จะตกถิ่นฐานใดไม่คลอนแคลน”

(มงกุฎหนาม เล่ม 1 หน้า 187 - 189)

แม้ว่าทมยันดีจะเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาว่ามีคุณค่าสูงปานใดก็ตาม แต่ทมยันดี
ก็มีขอบเขตสำหรับการศึกษาหาความรู้ในระดับหนึ่งคือ ทุกคนจะต้องเข้าศึกษาอย่างน้อยควรจบชั้น
มัธยมศึกษา ส่วนการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นทมยันดีเห็นว่า ไม่มีความจำเป็นมากนัก เพราะ
ความรู้ในทักษะของทมยันดีนั้นมิได้มีอยู่เฉพาะในสถาบันการศึกษาชั้นสูงเพียงอย่างเดียว แต่ทุกคนสามารถ

แสวงหาความรู้ได้จากทุกหนทุกแห่ง แล้วแต่ความตั้งใจ และไหวพริบของแต่ละคน ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า ทมยันตีไม่สนับสนุนให้บุคคลเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพียงแต่ทมยันตีมีความเห็นว่า ถ้าตนเองมีความสามารถอย่างเพียงพอก็ไม่จำเป็นต้องขึ้นเรียน กระแสการกระแสนตามค่านิยมของสังคมที่มีค่านิยมในปริญญาบัตรสูงมากอย่างในปัจจุบัน ที่เห็นว่าบุคคลใดมีปริญญาสูงสุด หรือมีหลายสาขาที่ยังนิยมชมชอบกันมาก โดยลืมนึกถึงคุณค่าและจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการศึกษา รวมทั้งไม่คำนึงถึงคุณภาพของผู้เป็นเจ้าของ ปริญญานั้นว่าเป็นบุคคลชนิดใดและจะสามารถนำความรู้เหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและประเทศชาติได้มากน้อยเพียงใด หรือไม่ ทศณะดังกล่าวนี้ ทมยันตีถ่ายทอดผ่านตัวละครในนวนิยายบางเรื่องดังเช่น ใต้ศรัณยี่ เป็นตัวเอกฝ่ายหญิงในเรื่องคุณหญิงนอกทำเนียบ กล่าวกับคุณหญิงอรุณวดีว่า "ปริญญาเป็นเพียงใบเบิกทางให้เราทราบว่าเราเคยเรียนมาทางใดเท่านั้นเอง แต่ยามทำงานเขาต้องการคนรู้จริง ๆ มากกว่าคนที่เพียงแต่เคยเรียน"¹ นั่นคือ ทมยันตีมีความเห็นว่า ความสามารถและความมีไหวพริบในการทำงานมีความสำคัญกว่าปริญญาบัตร แต่จะอย่างไรก็ตาม ทมยันตีก็ไม่ปฏิเสธค่านิยมของสังคมในเรื่องนี้เสียทีเดียว เพียงแต่ทมยันตียังยอมรับในค่านิยมของสังคมไทยที่ให้ความสำคัญกับผู้ชายในแง่ที่ว่า ผู้ชายเป็นเพศที่มีความเข้มแข็ง กล้าหาญ จะต้องเป็นหัวหน้าครอบครัว ต้องรับผิดชอบให้ความคุ้มครอง ดูแล เลี้ยงดูบุตร ภรรยา ผู้ชายจึงจำเป็นต้องเป็นผู้มีความรู้สูง สมควรเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งทมยันตีก็ยอมให้ผู้ชายมีระดับการศึกษาถึงระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า และทศณะดังกล่าวจะเห็นได้จากการสร้างตัวละครที่เป็นตัวเอกฝ่ายชายในนวนิยายของตนเกือบทุกเรื่อง จะมีการศึกษาถึงระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หากจะมีตัวเอกในบางเรื่องที่ไม่มีความรู้แสดงถึงระดับการศึกษา ทมยันตีจะกำหนดให้ตัวเอกฝ่ายชายในเรื่องนั้น เคยมีชีวิตผ่านสถาบันอุดมศึกษามาก่อนและมีความรู้ความสามารถมากพอที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาประกอบอาชีพเพื่อดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ดังเช่น

คุณปราชิต ในเรื่องคุณหญิงนอกทำเนียบ เป็นนักการทูต

ภาคย์หรือหงศธร ในเรื่องสายรุ้ง ศึกษาวิชาการจากต่างประเทศ

ชุมสาย ในเรื่องเพลงชีวิต จบจากโรงเรียนนายร้อยทหารบก

ตุลา ในเรื่องเมียน้อย เป็นนักกฎหมายที่ชำนาญงาน เคยเป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายของท่าน

ผู้ยิ่งใหญ่ทางการเมือง

¹ วัลลภ ศิริไพบูลย์ คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 236

อรรถ ในเรื่องร่มฉัตร จบวิสาขกฎหมายจากยุโรป

อัสนี ในเรื่องสตรีหมายเลขหนึ่ง จบจากโรงเรียนนายร้อยทหารบก

โกโบริ ในเรื่องกุ่มกรรม นายทหารเรือผู้พ้นตำแหน่งนายช่างใหญ่ประจำเรือ

จินตวัฒน์ ในเรื่องดาวเรือง จบวิสาขกฎหมายจากมหาวิทยาลัย

อลิต ในเรื่องตราบาป นายทหารยศพันโทประจำอยู่ชายแดน

ชาคริต ในเรื่องแนวสุดท้าย เป็นนายทหารเรือมาก่อนที่จะมาทำงานเป็นสายลับ

ศักดิ์ธร ในเรื่องทิพย์ เหลือบอยที่เคยผ่านการศึกจากต่างประเทศ

คณิต ในเรื่องรอยมรดก เคยเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย แต่ไม่จบ

วกิน ในเรื่องตำราองรัก เคยศึกษาจากกิลปากร ถึงจะศึกษาไม่จบหลักสูตร แต่มีความรอบรู้

เพียงพอที่จะนำความรู้นั้นมาประกอบอาชีพส่วนตัวได้

เขมชาติ ในเรื่องอย่าฝืนฉัน เคยเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยและน่าจะเรียนจนจบหลักสูตร

อัศนี ในเรื่องพิษสวาท ทำงานเกี่ยวกับศิลปะวัตถุโบราณ

ลอคิลกราช ในเรื่องรักที่ต้องมนตรา นวนิยายเรื่องนี้ ทมยันตีนำเค้าโครงเรื่องมาจากเรื่อง

ลิลิตพระลอ มาประพันธ์ใหม่ในรูปแบบของนวนิยายสมัยใหม่ ฉะนั้นไม่ว่าจะเป็น

ลอคิลกราช หรือเพื่อนแก้ว แห่งทอง จึงยังคงบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของ

ตัวเอกไว้เช่นเดียวกับเรื่องเดิม

จากนวนิยายของทมยันตี ทั้ง 19 เรื่อง และมีตัวเอกฝ่ายชายที่ชัดเจนเพียง 16 เรื่อง

มีเพียง 3 เรื่อง (ยกเว้นเรื่องรักที่ต้องมนตรา) เท่านั้น ที่ตัวเอกฝ่ายชายจะไม่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาแห่งใด ไม่ว่าจะเป็นสถาบันอุดมศึกษาภายในประเทศหรือต่างประเทศ ได้แก่ ศักดิ์ธร ในเรื่องทิพย์ คณิต ในเรื่องรอยมรดก และวกิน ในเรื่องตำราองรัก แต่ตัวเอกทั้ง 3 เรื่องนั้นก็สามารถนำความรู้และประสบการณ์ในชีวิตมาปรับปรุงใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขตามอัธยาศัยของแต่ละคน

สำหรับทักษะที่แสดงให้เห็นถึงค่านิยมด้านการเป็นผู้มีการศึกษาสำหรับสตรีนั้น นับได้ว่า ทมยันตียังติดขัดกับค่านิยมของไทยแบบเก่าอยู่มาก แม้ทมยันตีจะสร้างให้สตรีในนวนิยายของตนมีบุคลิกเปลี่ยนไปก็ตาม กล่าวคือ ทมยันตี แสดงทักษะให้เห็นว่าสตรีที่น่านิยมนกย่องจะต้อง เป็นคนที่มีความรู้ความสามารถในหน้าที่แม่บ้านการเรือน ไม่บกพร่องทั้งการบ้าน การครัว ขยันขันแข็ง มีฝีมือประณีตในการเย็บปักถักร้อย และประดิษฐ์ตกแต่งต่าง ๆ ส่วนระดับการศึกษานั้น ทมยันตียอมให้มีการศึกษาสูงสุดเพียงระดับปริญญาตรี และตัวเอกฝ่ายหญิงที่มีวุฒิบัตรถึงระดับนี้ มีเพียงมธุสร ในเรื่องล่า เรื่องเดียวเท่านั้น นอกนั้นต่ำกว่าปริญญาตรีทั้งสิ้น ทั้ง ๆ ที่ทมยันตีกำหนดให้ตัวเอกฝ่ายหญิงในนวนิยายของตนหลายเรื่องมีความรู้ความสามารถมากพอที่จะเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างสบาย แต่ทมยันตีก็ให้ตัวละครในบางเรื่องปฏิเสธโอกาสนั้น เช่น ศจีในเรื่องคุณหญิงนอกทำเนียบ บางเรื่องมีโอกาสดำเนินไปศึกษาอยู่ชั่วระยะหนึ่งแต่ไม่จบการศึกษาตามหลักสูตรและไม่มีวุฒิบัตรใด ๆ รับรอง เช่น สุริยาวดีในเรื่องอย่าลืมฉัน อังศุมาลินในเรื่องคู่กรรม เรวดีในเรื่องสตรีหมายเลขหนึ่ง แต่บางคนก็มีวุฒิบัตรรับรองผลการศึกษา เช่น ปวดีในเรื่องมงกุฎหนาม ได้อนุปริญญาทางบัญชี ส่วนเอียด หรือพรหัตถ์เข้าศึกษาในโรงเรียนพยาบาลสำเร็จการศึกษาได้ประกาศนียบัตรพยาบาล นอกนั้นไม่มีโอกาสเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาใด ๆ ทั้งนี้ ยกเว้นตัวเอกฝ่ายหญิงในนวนิยายบางเรื่องที่ทมยันตีสร้างขึ้นมาเป็นพิเศษ ได้แก่ อมตาในเรื่องทิพย์ ซึ่งเป็นมนุษย์ต่างดาวที่มีความสามารถเป็นพิเศษ อุบลหรือลโรบินในเรื่องพิษสวาท เป็นวิญญาณที่ถูกสาปให้เผ่าทrophy แผ่นดิน และเพื่อนแก้ว - แหงทอง ซึ่งเป็นตัวเอกฝ่ายหญิงที่มีคุณลักษณะของกุลสตรีในวรรณคดีไทย การที่ตัวละครที่เป็นตัวเอกฝ่ายหญิงมีพฤติกรรมทางการศึกษาดังกล่าว ทมยันตีได้ให้ตัวละครเหล่านั้นเสนอทักษะเกี่ยวกับการศึกษาในลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น

✓ อันธการ ในเรื่องอันธการ ซึ่งเป็นตัวเอกฝ่ายหญิงที่มีภูมิหลังมาจากเด็กหญิงที่ถูกมารดาทอดทิ้งไว้ที่โรงพยาบาลเลี้ยง ต่อมาผู้มีใจบุญขอไปเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม เมื่ออันธการมีอายุได้ 12 ปีแล้ว สำหรับผู้มีใจบุญนั้น แม้ว่าจะมีฐานะดี แต่มีความเคยชินอยู่กับค่านิยมของสังคมไทยแบบเก่าที่ถือว่าผู้หญิงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ดีมีคุณสมบัติของความ เป็นกุลสตรีจะต้องอยู่ใน "ประเภทหนึ่งทีไหน หอมติดกระดานที่นั่น"¹ อันธการจึงได้รับการอบรมสั่งสอนให้มีวิถีชีวิตเป็นไปตามแบบของผู้ใหญ่ภายในบ้านนั้น ทมยันตีให้

อันธการเล่าเรื่องของตนเองว่า ได้รับการอบรมสั่งสอนมาในแบบของหญิงชาววัง เพื่อให้ตนเองมีคุณลักษณะ
ดีพร้อมสำหรับการเป็น "สาวน้อย" คำตัวแพง ตายทศนะที่ว่า "สาวน้อยที่คำตัวจะถึงร้อยชั่งในสมัยก่อนนะ
เขาต้องละเลงขนมเบื่องเป็น จีบหลู บั้นขนมจีบ ปอกมะปรางรีวคล่อง ถึงจะมีราคา"¹ ยิ่งเกี่ยวกับเรื่อง
เรียนหนังสือด้วยแล้ว ผู้ใหญ่ในบ้านนั้นจะไปแนวทางเดียวกันหมด นั่นคือ "ลูกผู้หญิงเรียนไปทำไม ... มัน
ก็ไอ้เท่านั้น ... พอมีลูกมีสาว มันก็ไม่หันครัว หันไม้กวาด"² ด้วยเหตุนี้ อันธการจึงมีสิทธิ์ได้เรียนเพียง
แค่ชั้นมัธยมศึกษา แล้วออกมาทำงานบริษัทแห่งหนึ่งเท่านั้นเอง

ในนวนิยายเรื่องดาวเรือง หมอยันตีให้ดาวเรืองระลึกถึงคำสอนของมารดาเมื่อตอนไป
ชุดไทเห่แล้วเตือนที่ตนพึงซ่อนไว้ในไร่ลับประตว่า "ลูกผู้ชายเขาต้องเรียนมาก ๆ ... ลูกผู้หญิงนะ เรียน
ไปก็เท่านั้น พอมีลูกมีสาว ริษาก็มีแต่ทุ้งข้าวคัมแกง เลี้ยงลูก ไอ้ที่เรียนมาแทบเป็นแทบตายนะ ไม่ได้
ใช้หรอก"³ ฉะนั้นดาวเรืองจึงเป็นสาวเอกฝ่ายหญิงอีกคนหนึ่งที่ยังเรียนจบเพียงชั้นมัธยมศึกษาปีที่สามจาก
โรงเรียนในจังหวัด แม้มารดาจะอนุญาตให้ดาวเรืองเรียนครูหรืออาชีวศึกษา แต่หมอยันตีก็กำหนดให้
ดาวเรืองปฏิเสธ ด้วยความคิดเห็นอันซ่อนเร้นอยู่ในใจของดาวเรืองที่ถ่ายทอดให้คุณจันทรามารดาของ
จินตวัฒน์ฟังในตอนหลัง เมื่อคุณจันทราสอบถามถึงเรื่องการศึกษาของดาวเรือง โดยมีจินตวัฒน์เป็นผู้ช่วย
บรรยายรายละเอียด

"ไอ้ริษาก็เขามีอยู่นะ ไม่มีในตำราเล่มไหนหรอกครับแม่"

"ทำไมจะต้องเรียนจากตำรา" มันย้อนให้เสียอีก "ตำราบอกทุกอย่างได้
หมดหรือ อย่างไข่ ... ตำราบอกได้หรือเปล่าว่า ฟักออกมาแล้วจะเป็น
ตัวผู้หรือตัวเมีย อย่างงูทำไมต้องมีสองรู ไข่ตั้งเอาไว้ทำประโยชน์
อะไร ..."

จินตวัฒน์ มองหน้ามารดาอย่างจะให้รับรู้เอาเอง

¹ ริมล ศิริไพบุณย์ อันธการ โดยหมอยันตี (นามแฝง) หน้า 131

² ด. หน้า 28

³ ริมล ศิริไพบุณย์ ดาวเรือง เล่ม 1 โดยหมอยันตี (นามแฝง) หน้า 79

"นั่นสิ" คุณจันทร์รายอมแพ้ "บางอย่างไม่ต้องเรียนก็ได้ ประสบการณ์สอน
คนได้ดีกว่าเยอะ"

(ดาวเรือง เล่ม 2 หน้า 537 - 538)

สำหรับชลา ในเรื่องเมื่อน้อย ก็เป็นตัวเอกฝ่ายหญิงอีกคนหนึ่งที่ได้รับคำสอนจากมารดา
ว่า "ลูกผู้หญิงไม่ต้องเรียนหนักก็ได้"¹ และชลาก็ไม่มีโอกาสได้เข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาเพราะถูกบังคับ
ซื้อตัวมาเป็นอนุภรรยาเสียก่อน แต่ถึงกระนั้น ทมยันตีก็ยังให้ชลาดักเตือน ทานพผู้เป็นน้องชายให้เห็นคุณค่า
ของการศึกษาว่า

"เราเป็นคนจน แม้ที่จะทำอะไร ๆ ได้ตอนนี้ก็ใช่ว่ามันจะคงทนถาวรวัน
อาจจะหมดไปได้ ฉะนั้นเมื่อตอนนี้ที่ยังมีปัญญาสั่งเสียอยู่ นพต้องพยายาม
กอบโกยหาความรู้ใส่ตัว ถ้าที่ตายหรือเป็นอะไรไป นพจะได้มีวิชาไว้เลี้ยง
ตัวเอง"

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 204)

และเมื่อชลาหาทางแก้แค้นเสียเจ้าของโรงงานทำแป้งมันที่เป็นต้นเหตุให้ชีวิตของเธอ
ต้องกลายมาเป็นอนุภรรยาของท่านผู้ยิ่งใหญ่ทางการเมืองโกยนำความลับของเสียคนนั้นไปบอกให้ "ท่าน"
ทราบ ทำให้เสียต้องจ่ายเงินให้ "ท่าน" ผู้นั้นเป็นจำนวนเงินหนึ่งล้านบาท ท่านได้มอบเงินจำนวนนั้นให้
ชลา แต่ชลาปฏิเสธ พร้อมกับบอกให้เขาไปสร้างโรงเรียน แต่ชลากลับได้รับคำเตือนจาก "ท่าน" ว่า
"คนเรียนหนังสือจบ แต่ไม่แน่หรอกว่าจะเป็นคนดีเสมอไป"

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 188)

จากคำเตือนและประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมาทำให้ชลาเกิดความเชื่อมั่นในตนเองว่า
แม้ตัวชลาจะไม่มีโอกาสเข้าเรียนในสถาบันชั้นสูงเหมือนเพื่อน ๆ ก็ตาม แต่ทมยันตีก็ให้ชลามีความมั่นใจว่า
"ความรู้มากกว่าไม่กลัว เพราะอย่างเก่งก็รู้แค่หนังสือ แค่ว่าเรา แตกกลัวคน
อายุมากกว่า เพราะมันแก่โลกตามไม่ทัน"

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 54)

¹ ริมล ศิริไพบูลย์ เมียน้อย เล่ม 1 โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 9

นวนิยายเรื่อง สตรีหมายเลขหนึ่ง ทมยันตีให้เรวัตมีโอกาสดีในการเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ไม่ว่าจะในประเทศหรือต่างประเทศ และถึงจะได้เข้าศึกษาแล้ว แต่เรวัตก็เรียนไม่จบหลักสูตร เพราะ

"... ฉันไม่เอาทั้งดีและทั้งเลว ได้แต่ลอยละล่องไปประเทศโน้น ประเทศนี้ท้ายสุดก็มีแต่ภาษากลับมา"

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 40)

นอกจากนี้ ทมยันตี ยังให้เรวัตเล่าว่า ตนเองได้รับการบอกเล่าและคำอบรมสั่งสอนเตือนสั่งสอนจากบิดาของตนว่า

"ความฉลาดของคนไม่ได้มาจากการเรียน"

บางคนว่าพ่อพูดเข้าข้างฉัน เพราะรักฉัน แต่ฉันรู้ว่าพ่อพูดจากประสบการณ์แท้ ๆ เพราะพ่อเคยเป็นเสมียนธนาคารมาก่อนที่จะเป็นนายธนาคารใหญ่ "ยิ่งปริญญายาวเท่าไร สูงเท่าไร แสดงว่าคนนั้นจริงจังแต่ในเฉพาะเรื่องแคบ ๆ"

ธนาคารของเรวัตต้อนรับคนหนุ่มที่มีความทะเยอทะยานสูงมากกว่าคนมีปริญญายาวเหยียด

"ไม่ต้องดูจากอะไร สมัยเราเป็นเด็ก เราเรียนก็วิชา ... เรียกว่าครอบจักรวาลก็ว่าได้ พ่อเข้ามหาวิทยาลัย เราต้องเลือกเรียนเฉพาะวิชา หากก็ยังครอบจักรวาลในสาขาวิชานั้น แต่พ่อทำปริญญาโท เราต้องเลือกอีกว่าในสาขาวิชานั้น เราจะเลือกเฉพาะแนวไหน พ่อถึงปริญญาเอก เราต้องเลือกเลยว่าจะค้นคว้าหาวิทยานิพนธ์ที่จุดใด ทุคง่าย ๆ ว่า ถ้าจะทำเรื่องตัว ก็ต้องเลือกว่าจะทำเรื่องตัวเขียวหรือตัวลิสง แต่เรื่องตัวแระจะไม่มีวันรู้เป็นอันขาด"

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 40 - 41)

จากคำสอนของบิดาดังกล่าว ทำให้เรวัต มีทัศนคติต่อบุคคลที่กระเสือกกระสนศึกษาจนได้ปริญญาสูงส่งว่า

"... เมื่อมี "ด็อกเตอร์" เข้ามาหัวพัน ฉันจึงนึกถึง "ด็อกเตอร์ตัวเขียว"

หรือ "ด็อกเตอร์ตัวลึง" ของพ่อทุกทีไป"

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 41)

ศสฺในนวนิยายเรื่อง คุณหญิงนอกทำเนียบ เป็นตัวเอกฝ่ายหญิงอีกคนหนึ่งที่มีหมยันทิกำหนดให้ปฏิเสธโอกาสอันดีในการเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ทั้ง ๆ ที่เป็นคนเรียนเก่ง และเฉลียวฉลาดทันคน หมยันทิให้ศสฺเสนอทศนะเกี่ยวกับการเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไว้อย่างน่านำไปพิจารณาอย่างยิ่ง เมื่อคุณหญิงอรุณวดีมารดาของแกมแก้วสอบถามถึงสาเหตุที่ศสฺอยากทำงานมากกว่าเรียนต่อในมหาวิทยาลัย

"ถ้าเราตั้งใจที่จะเรียน จะเรียนจากมหาวิทยาลัยหรือที่อื่น เราก็จะได้วิชา

ทั้งนั้น ถ้าไม่ตั้งใจ ... ถึงจะเข้ามหาวิทยาลัยได้ปริญญาบัตรออกมา บางที

ก็ใช้ประโยชน์ไม่ได้"

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 287)

และจากทศนะของศสฺทำให้คุณหญิงอรุณวดี ถึงกับตกปากชมเชยศสฺพร้อมกับหันไปสอนแกมแก้วบุตรสาวของตนด้วย

"พูดสำคัญ จ่าที่เพื่อนพูดไว้จะลูกแก้ว ปริญญาน่ะเป็นใบเบิกทาง เพื่อแสดงให้

รู้เท่านั้นเองว่า ลูกแก้วมีความรู้อะไรบ้าง แต่การทำงานสำคัญกว่ามากมายนัก"

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 1 หน้า 287)

เมื่อพิจารณาถึงทศนะที่เกี่ยวกับการยกย่องผู้มีการศึกษาจากตัวละครทั้งตัวเอกฝ่ายชายและตัวเอกฝ่ายหญิง จากนวนิยายทั้ง 19 เรื่อง ที่นำมาศึกษาโดยส่วนรวมแล้ว จะเห็นได้ว่า หมยันทิมีได้คัดค้านการพยายามศึกษาหาความรู้ในสถาบันอุดมศึกษา ไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง แต่ก็มิได้ถึงกับให้ตัวละครมีพฤติกรรมต่อต้านการรักษาค่านิยมของสังคมไทยแบบ เก่าที่ไม่ส่งเสริมให้ผู้หญิงศึกษาเล่าเรียนด้วย ทั้งมีความเห็นสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมประการหนึ่งคือ เห็นว่าการศึกษาเป็นองค์ประกอบอันสำคัญของมนุษย์ ที่จะทำให้นมนุษย์เป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์และมีคุณค่าต่อสังคม เพราะการศึกษาทำให้มีความรอบรู้ ความคิดกว้างขวาง แต่หมยันทิมีทศนะที่แตกต่างออกไปในกรณีที่มีความเห็นว่า การศึกษามีใช้มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่ปริญญาบัตรเพียงอย่างเดียว แต่ควรมุ่งไปที่คุณภาพของการศึกษา โดยผู้ศึกษาจะต้องตั้งใจศึกษาให้มีความรู้อย่างแท้จริง เพื่อนำความรู้นั้นไปปรับปรุงการปฏิบัติกิจการงานต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและช่วยตนเองให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยไม่จำเป็นต้องศึกษา

ให้ได้ปริญญาสูงสุด หรือมีปริญญาบัตรหลายใบ หลายสาขา ทั้งไม่มีความจำเป็นเลยที่จะต้องศึกษาจากสถาบันต่างประเทศหรือสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง เพราะ "ความรู้ไม่จำเป็นต้องได้จากชื่อสถาบัน ไม่จำเป็นต้องอยู่ในตึกใหญ่ มันอยู่ทั่วไป สุดแต่เราจะเก็บเป็นหรือไม่ ใบปริญญาเป็นใบเบิกทางก็จริง แต่เมื่อก้าวออกไป ความชำนาญจะเป็นผู้สอน ถ้ามีแต่ใบเบิกทาง แต่ไม่รู้จริง มันก็ต้องเดินกระเดาะ กระแตะไปอย่างนั้น แต่คนรู้จริง ถึงจะบุกป่าฝ่าพายุมันก็ก้าวรุดหน้าไปได้ ..."¹ ฉะนั้นสังคมจึงไม่ควรมีค่านิยมในปริญญาบัตรสูงเกินไป แต่ควรพิจารณาถึงคุณภาพของผู้เป็นเจ้าของวุฒิปัตร์นั้นว่ามี ความรู้ ความสามารถและไหวพริบในการทำงานมากน้อยแค่ไหน และใช้ความรู้นั้นทำประโยชน์ให้แก่ สังคมได้เพียงใด สำหรับหมยันตินั้น แสดงให้เห็นว่ามีความนิยมชมชอบมาก ถ้าบุคคลนั้น แม้จะมีปริญญา บัตรหรือประกาศนียบัตร เพียงใบเดียว แต่มีความกระตือรือร้นและมีคุณภาพในการทำงานสูง ผลาต มี ไหวพริบในการปฏิบัติงาน สามารถนำความรู้ที่นำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าหากจะมีวุฒิปัตร์แสดง คุณวุฒิมากเพียงใด แต่ไม่สามารถจะนำความรู้ที่ไปทำประโยชน์แก่ประเทศชาติหรือแม้แต่ตนเองได้ แล้ว การได้วุฒิปัตร์นั้นมากก็จะให้ผลได้ไม่คุ้มกับ เวลาและ เงินที่ต้องสูญเสียไปในระหว่างเล่าเรียนอย่าง แน่นนอน

1.2 ทศนะที่เกี่ยวกับการมีความกตัญญูรู้คุณผู้มีบุญคุณ

ค่านิยมด้านนี้ นับว่ามีความสำคัญในสังคมไทยมาทุกยุคทุกสมัย และ "ทุกสถาบัน ตั้งแต่ ครอบครัว โรงเรียน ศาสนา รัฐ ฯลฯ จะพยายามถ่ายทอดคุณธรรมนี้ ซึ่งก็ควรจะมีในทุกคน เพราะ แต่ละคนควรจะมี ความกตัญญูรู้คุณจึงจะนับได้ว่า เป็นคนอย่างแท้จริง ..."² และหมยันดีก็มีความชื่นชม กับค่านิยมนี้มาก จะเห็นได้จากการให้ตัวละครสำคัญในนวนิยายของตนเกือบทุกเรื่องกล่าวถึงความ สำคัญของความกตัญญูรู้คุณผู้มีบุญคุณด้วยข้อความคล้าย ๆ กันว่า "คนดีมีความกตัญญู ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟ ไม่ไหม้"

และมีใช้เพียงแต่ให้ตัวละครกล่าวซ้ำข้อความที่แสดงถึงคุณค่าของความกตัญญูรู้คุณคน เท่านั้น หมยันดียังนำคุณค่าของค่านิยมนี้ไปใส่ในบุคลิกลักษณะของตัวละครซึ่งส่วนมากเป็นตัวเอกของ เรื่องด้วย เช่น

¹ ริมล ศิริไพบุลย์ อันธการ โดยหมยันดี (นามแฝง) หน้า 46

² สุพัตรา สุภาพ สังคมและวัฒนธรรมไทย หน้า 7

ในเรื่องรอยมลทิน หมยันตีสร้างล้นทมให้เป็นตัวละครที่มีคุณลักษณะของบุคคลที่มีความกตัญญูอย่างเปี่ยมล้นคนหนึ่ง กล่าวคือ ให้ล้นทมเป็นบุตรสาวคนเล็กในจำนวน 2 คนซึ่งเป็นบุตรสาวทั้งคู่ แต่บิดามารดาไม่ค่อยรักล้นทมเหมือนทับทิมผู้เป็นที่ ครบครันของล้นทมค่อนข้างยากจนมาก นางทรัพย์ผู้เป็นมารดามีอาชีพขายข้าวแกง ขนมันจีน หาบแร่ ส่วนนายสินผู้เป็นบิดามีอาชีพเป็นนายตรวจจราจร ชอบดื่มสุราและเมาอยู่ตลอดวัน ล้นทมต้องช่วยมารดาขายของ เมื่อนางทรัพย์ป่วยซึ่งรู้ในเวลาต่อมาว่าเป็นมะเร็งนั้นในระยะแรก ๆ ได้รักษาที่หมอกกลางบ้าน แต่เมื่ออาการยังไม่ดีขึ้นจึงได้ให้นายแพทย์ใกล้บ้านรักษา และนางทรัพย์ออกขายของตามปกติไม่ได้ ล้นทมจึงต้องทำหน้าที่ขายของแทน เพื่อหาเงินมารักษามารดา ในระหว่างนี้ล้นทมต้องสูญเสียความสาวให้แก่ชายชู้ ตำรวจตระเวนชายแดนลูกค้าประจำของล้นทม ก่อนที่ชายชู้จะเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ของตนเพียงวันเดียว แต่ล้นทมมิได้เสียใจเพราะล้นทมเองก็รักชายชู้อยู่มาก ทั้งตั้งหน้าตั้งตารอวันที่ชายชู้จะกลับมา ค่อมานายแพทย์ผู้รักษามารดาได้แนะนำให้ล้นทมส่งมารดาเข้ารักษาในโรงพยาบาลซึ่งล้นทมก็ปฏิบัติตามทั้ง ๆ ที่มีเงินไม่มากพอที่จะทำเช่นนั้นได้ นางทรัพย์เองก็รู้สึกถึงสภาพความเป็นอยู่ของตน แต่ไม่สามารถจะชักชวนล้นทมได้ ส่วนนายสินและทับทิมก็ไม่สนใจกับอาการป่วยของนางทรัพย์ นางทรัพย์จึงทำได้เพียงพูดด้วยความนิยมยกย่องในน้ำใจและสั่งสอนล้นทมอยู่ในที่ว่า

“จำไว้นะทม ... คนดีรู้จักกตัญญูคุณคน ตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้”

(รอยมลทิน เล่ม 1 หน้า 74)

หลังจากส่งมารดาเข้าโรงพยาบาลแล้วจึงทราบว่ามารดาเป็นมะเร็ง ต้องรักษาด้วยการผ่าตัด ซึ่งต้องใช้เงินมาก พอศึกก็ได้รับข่าวว่า ชายชู้เครื่องบินตก ล้นทมคิดว่าชายชู้ตาย ทำให้ล้นทมเสียใจเกิดความรู้สึกหมดหวัง ทั้งเงินที่จะนำมาใช้จ่ายในการรักษามารดาก็มีไม่มากพอ ล้นทมจึงตัดสินใจค้าเงินอาชีพ เป็นนางบัง เงามด้วยหวังที่จะได้เงินมากพอที่จะนำมาช่วยชีวิตมารดาของตนได้ แต่ในที่สุดล้นทมก็ต้องเสียมารดาไป เพราะมารดาของเธอมีอาการหนักจนเกินกว่าแพทย์ของโรงพยาบาลจะช่วยชีวิตไว้ได้ และล้นทมก็ค้าเงินอาชีพโสเภณีแบบตกกระไดพลอยโจนต่อไป

นอกจากความกตัญญูต่อมารดาแล้ว หมยันตียังให้ล้นทมแสดงออกถึงพฤติกรรมความเป็นผู้มี ความกตัญญูต่อผู้เป็นบิดา เมื่อล้นทมค้าเงินอาชีพโสเภณีอย่างเต็มตัว มีรายได้ดีขึ้น และได้กำไรรายได้บางส่วนของตนส่งเสียเลี้ยงดูบิดารวมทั้งทับทิมผู้เป็นพี่สาวด้วย เมื่อบิดาป่วยเป็นโรคปอดบวมก็ได้ล้นทมเป็นผู้จัดการรักษาให้ แม้ทับทิมซึ่งเป็นลูกที่พ่อรักมากก็ไม่สนใจ เช่นเคย ด้วยความกตัญญูต่อผู้มีบุญคุณอย่าง

เปี่ยมล้นในหัวใจของล้นทม ทำให้ล้นทมรอดพ้นจากการกวาดล้างของเจ้าหน้าที่บ้านเมือง เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าจับกุมผู้หญิงโสเภณีในบ้านของยายสน ซึ่งล้นทมประจำอยู่ และในช่วงนี้ล้นทมได้รับความช่วยเหลือจากองค์การหนึ่ง ทำให้การดำเนินชีวิตในอาชีพโสเภณีของล้นทมประสบความสำเร็จในชีวิตรับปลายเป็นอย่างดี มีสภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น พบคนที่รักจริงและเลิกอาชีพที่สังคมดูแคลนได้ในที่สุด เป็นการยืนยันค่าเตือนของนางทรรพที่พูดกับล้นทมไว้ตั้งแต่ต้นนั่นเอง

ในนวนิยายเรื่องร่มฉัตร แม้ว่าแม่นวาคซึ่งเป็นตัวเอกของเรื่องจะไม่มีพฤติกรรมของความเป็นผู้มี ความกตัญญูอย่างชัดเจนนัก แต่ทว่าเธอก็สร้างให้แม่นวาคเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะของความเป็นกุลสตรีที่อ่านอนสอนง่าย ยอมรับฟังคำสอนของผู้ใหญ่อย่างสงบ เช่น เมื่อคราวที่มารดาของแม่นวาคเสียชีวิตแล้ว บิดาได้ส่งตัวแม่นวาคเข้าไปอยู่ในวังกับบำเหน็จตามธรรมเนียมของสังคมสมัยโบราณ บรรดาคนในสมัยนั้น ทนยั้งดีให้บิดาของแม่นวาคเตือนแม่นวาคว่า

"คุณป้าท่านรักแม่ของวาคมากเหลือเกิน วาคต้องเคารพท่านให้เหมือนกับที่เคารพพ่อแม่ ไปอยู่ในโน้นต้องหนักเอาเบาสู้ เพราะไม่เหมือนอยู่บ้านเรา จะได้มีบ่าวไพร่ทำให้ เราเป็นผู้น้อยต้องก้มประณมกรา เหนื่อยไปก่อนจึงสบายเมื่อปลายมือ ใครเขาจะยังใจกว้าง วาคต้องเอาความดีเข้าข่ม คนดีมีความกตัญญูนะ ดกน้ำไม่ไหล ดกไฟไม่ไหม้ ..."

(ร่มฉัตร เล่ม 1 หน้า 298)

และแม่นวาคก็พยายามปฏิบัติเป็นคนที่อยู่ในโอวาทของคุณป้าหยดและเสด็จฯ ตลอดมา จนกระทั่งเสด็จฯ ก็คงจะให้วาคเข้าพิธีสมรสกับพระญาติองค์หนึ่ง แต่วาคไม่สมัครใจ และหาทางบิดาหนี จนกระทั่งเสด็จฯ เองก็ทราบ เมื่อเรื่องนี้รู้ถึงบิดาในคราวที่แม่นวาค แม่กลิ้ง และคุณป้าหยดออกไปเยี่ยมบิดาซึ่งกำลังป่วย บิดาของแม่นวาคได้เตือนว่า

"... มนุษย์เรา ความเป็นคนดีมิใช่ว่า ทำแต่ให้ตัวเองได้ดีเป็นพอ แต่ต้องทำดีโดยคิดถึงคนอื่นที่เขาหวังดีต่อเรา แล้วสนองน้ำใจเขา สิ่งอื่น ๆ ในชีวิตมันอาจจะหมดสิ้นไปได้ มีอยู่แค่คนน้ำใจเท่านั้นที่วัดดวงใจไม่มีหมด วาคต้องรู้จักทดแทนน้ำใจอันนั้นจึงจะนับว่าเป็นคนดี"

(ร่มฉัตร เล่ม 2 หน้า 13)

หลังจากนั้น เมื่อคุณธรรมมาสู่ขอแม่นวาคจากเสด็จฯ แม่นวาคจึงได้เข้าพิธีสมรสกับ
คุณธรรมด้วยความเห็นชอบของเสด็จฯ และโดยความกตัญญูของแม่นวาคที่มีต่อเสด็จฯ พระองค์นั้น

นวนิยายเรื่องเมียน้อย ทมยันตีสร้างให้ชลาเป็นลูกที่มีความกตัญญูรู้คุณบิดามารดาอย่าง
เต็มเปี่ยมเช่นกัน กล่าวคือให้ชลาตอบแทนคุณบิดามารดาด้วยการยอมไปเป็นอนุภรรยาของเสียเจ้าของ
โรงงานทำแป้งมันผู้เป็นนายจ้างของบิดาตั้งแต่ชลายังมีอายุไม่ครบ 15 ปี เมื่อชลารู้ว่าบิดาของตนเสียรู้
ต้องตกเป็นลูกหนี้ของเสียเป็นเงินเกือบหกหมื่นบาท ทั้งนี้เพื่อให้บิดาของตนมีงานทำต่อไป ทั้งจะช่วยให้
บิดามารดามีที่พักอาศัย และมีเงินทุนอีกจำนวนหนึ่งไว้ส่งให้ทามพี่น้องชายของชลาได้เรียนต่อไปอีก
หนึ่งหมื่นบาท การตัดสินใจของชลาครั้งนี้ แม้บิดาจะได้แย้งอย่างเต็มที่ แต่ชลาได้บอกกับบิดาของตนว่า

"... พ่อเป็นพ่อของชลา มีหน้าที่ให้ความสุขแก่ชลา แก่นพ แก่นแม่ แต่ชลาก็มี

หน้าที่เหมือนกัน เป็นหน้าที่ของลูกหึงกตัญญูทดเวทิต่อพ่อแม่ ..."

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 94)

เมื่อชลาไปอยู่กับเสียแล้ว และต่อมาชะตาชีวิตเปลี่ยนไป ทำให้ชลาต้องไปเป็นอนุภรรยา
ของ "ท่าน" ผู้ยิ่งใหญ่ทางการเมืองคนหนึ่งที่นิยมการเมืองอนุภรรยาหลายคน ในวันแรกที่ชลาเข้าพบ "ท่าน"
ผู้นั้นและเล่าความจริงทั้งหมดเกี่ยวกับตนเองให้ฟัง "ท่าน" ผู้นั้นได้สอนชลาว่า

"... เราเป็นลูก ต้องมีความกตัญญูต่อพ่อแม่จึงจะสมควร ..."

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 110)

นวนิยายเรื่องเพลงชีวิต เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ทมยันตีแสดงให้เห็นว่าการเป็นคนดีที่น่านิยม
ยกย่องจะต้องเป็นคนที่มีคุณธรรมในข้อนี้ด้วย โดยทมยันตีกำหนดให้เอียดหรือพรหังค์เป็นเด็กที่ถูกมารดา
ที่แท้จริงทอดทิ้งไว้ที่โรงพยาบาล แล้วได้รับความอุปการะจากครอบครัวของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ครอบครัว
หนึ่งซึ่งชอบไปเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม แต่ภายหลังเหตุการณ์เปลี่ยนไป เนื่องจากครอบครัวนั้นมีบุตรของตน
เองขึ้นมา เอียดจึงถูกทอดทิ้ง และถูกลงโทษในบางครั้ง ครั้งหนึ่งเอียดถูกลงโทษรุนแรงมาก ด้วยสาเหตุ
มาจาก "น้องหนู" ผู้มีฐานะเป็นน้องของเอียดและเป็นบุตรจริง ๆ ของบิดามารดาบุญธรรมของเอียดนั่นเอง
ทำให้เอียดมีความเจ็บช้ำน้ำใจมากขึ้น แต่ยายเปี่ยมซึ่งเป็นคนรับใช้เก่าแก่ในบ้านนั้นได้เตือนเอียดให้สำนึก
ตัวว่า

"... คนที่เขาขอมาก็หลุดส่าห์ผูกเรามาจนโต แค่นี้บุญคุณก็ล้นเหลือแล้ว คุณ

เอียดจะไปคิดอะไรอีก คนเรานั้นที่สุดก็ความกตัญญูทดเวทิต่อพ่อแม่ ยกให้ท่านไปเสียเถิด ..."

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 308)

คำสั่งสอนของยายเปี่ยม ทำให้เอี้ยคคลายความเจ็บช้ำน้ำใจลง ต่อมาเมื่อเอี้ยคเรียนจบและได้ทำงานเป็นพยาบาล มีรายได้ดีและหลักฐานเริ่มมั่นคงขึ้น เพราะความกตัญญูของเอี้ยคที่มีต่อมารดาบุญธรรมทำให้เอี้ยคต้องตัดสินใจแต่งงานกับซุมสายนายทหารหนุ่มที่เอี้ยคมารู้จักอุปนิสัยใจคอในตอนหลังว่าเป็นคนค้อยในคุณธรรมและบกพร่องในหน้าที่ของสามีที่ดี ทั้งนี้เนื่องมาจากมารดาเกรงว่าซุมสายจะมาหลอกหลวงน้องหนู เป็นผลให้เอี้ยคต้องพบกับความทุกข์ระทมใจอย่างรุนแรง เมื่อเหตุการณ์เปลี่ยนไปฐานะทางบ้านของบิดามารดาที่เลี้ยงดูเอี้ยคมา ชวนเซลง มารดาได้ขอให้เอี้ยคช่วยกู้ฐานะทางบ้านบ้าง เอี้ยคได้นำเรื่องไปปรึกษาซุมสาย และเกิดการโต้เถียงกันขึ้นเพราะซุมสายไม่เห็นด้วยที่จะให้เอี้ยคนำเงินไปช่วย เหลือ เอี้ยคจึงบอกให้ซุมสายเข้าใจในความรู้สึกนึกคิดของตนอย่างฉุนเฉียวว่า

“นั่นแม่ของเอี้ยคนะคะ ยังไง ๆ ก็เป็นแม่ที่เลี้ยงมา ไอ้ที่เอี้ยคได้ดิบได้ดีมา
ทุกวันนี้ ก็เพราะบารมีที่ซุมสมาแต่เล็ก ไครผิดถูกอย่างไรพูดกันทีหลัง เมื่อ
เคือคร้อนหันมาพึ่งก็ต้องช่วยไว้ก่อน ...”

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า ๑๐๕)

เอี้ยคช่วยเหลือบิดามารดา รวมไปถึงลูกพี่ ๆ ของบิดามารดาบุญธรรมตลอดมา และมารดาก็พยายามเรียกร้องค่าเลี้ยงดูไม่รู้จักจบสิ้นจนเอี้ยคทนไม่ไหว จึงเกิดการโต้เถียงกันอย่างรุนแรง มารดาถึงกับคัดขาดความผูกพันกัน แต่ถึงกระนั้นด้วยคุณสมบัติประจำตัวของเอี้ยค ทำให้เอี้ยคบอกกับมารดาของตนว่า

“คุณแม่จะไม่นับหนูยังงี้ก็ได้ แต่คุณแม่เลี้ยงหนูมา ถึงยังงี้ ๆ หนูก็ยังนับ
คุณแม่ไว้ในฐานะผู้มีพระคุณอยู่นั่นเอง”

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า ๑๗๖)

นอกจากหมยันดีจะมีความเห็นว่า การมีความกตัญญูต่อบิดามารดาหรือผู้ที่อยู่ในฐานะผู้อุปการคุณคุณบิดามารดาของตนเอง เป็นคุณธรรมอันประเสริฐที่ทุกคนควรมีประจำใจตนเองแล้ว หมยันดียังมีความเห็นว่า การรู้จักกตัญญูต่อผู้มีอุปการะซึ่งอยู่ในฐานะที่ห่างออกไปจากบุคคลดังกล่าวก็เป็นสิ่งอันควรกระทำเช่นกัน ดังเช่น

ในนวนิยายเรื่องคู่กรรม หมยันดีได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับคำนิยามนี้เมื่อโกไบริเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัวของฮังจุมาลินโดยนำหมอชาวญี่ปุ่นไปช่วยรักษาไข้มาลาเรียให้แก่กุนยายของฮังจุมาลินจนหาย เป็นปกติ โดยมีได้รับการขอรับรอง และไม่ได้เรียกร้องค่ารักษาพยาบาล คุณธรมารดา

ของอังศุมาลินได้เชิญโกโบชิและนายแพทย์คนนั้นไปรับประทานอาหารที่บ้านในตอนเย็น แต่อังศุมาลินไม่พอใจที่มารดาของตนทำเช่นนั้น คุณอรได้บอกให้อังศุมาลินยอมรับในความคิดของตนว่า

"... แม่คิดของแม่คือ คนที่เราทำความดีต่อเรา เราไม่ควรตอบแทนเขา ด้วยความร้าย เขามีน้ำใจต่อแม่ แม่ก็ต้องมีน้ำใจต่อเขา เขามาช่วยเรา โดยที่เราไม่ได้อ่อนน้อม ขอร้อง แม่แต่ชนิดเดียว แม่ก็อยากจะทำอะไรให้ เขารู้ว่าเราซาบซึ้งในน้ำใจเขาเป็นอย่างดี"

(กุ๊กกรม เล่ม 1 หน้า 202)

สำหรับเรื่อง ร่มฉัตร ทมยันตีก็เสนอทัศนะเกี่ยวกับค่านิยมนี้ไว้เช่นกันคือ เมื่อคุณอรรถตกต่ำลงถึงขั้นถูกจับในฐานะ เป็นอาชญากรสงครามและมีที่ท้าวำรัฐบาลชุดใหม่จะส่งตัวไปอยู่เกาะตะรุเตา นั้น แม้นวาดได้ติดต่อขอความช่วยเหลือจากบุคคลที่คุ้นเคยมาก่อนหลายคน แต่ไม่มีใครช่วยเหลือจนกระทั่ง คุณหลวงวิจิตรวรลักษณ์ ผู้เคยเป็นเพื่อนชายของคุณอารีย์ บุตรสาวแม้นวาด และคุณหลวงผู้นี้เคยมาชอบพอกับ "ปังเอิญ" ซึ่งเป็นหลานสาวที่แม้นวาดรับมาเลี้ยงตั้งแต่ยังเด็ก แต่เพราะความไม่เข้าใจกันหลายฝ่าย ทำให้คุณหลวงวิจิตรฯ ต้องแยกย้ายไปเป็นทูตอยู่ต่างประเทศ เมื่อเดินทางกลับมารับตำแหน่งใหม่ใหญ่โตขึ้น สามารถให้ความหวังแก่แม้นวาดว่าจะช่วยเหลือคุณอรรถได้ แม้นวาดได้ขบใจคุณหลวงวิจิตรฯ แต่คุณหลวงวิจิตรฯ ได้บอกให้แม้นวาดรู้ว่า เขาเต็มใจช่วยคุณอรรถเพราะ

"... มันควรเป็นหน้าที่ของกระผมอยู่แล้วนี่ขอรับ กระผมเคยกินข้าว กินน้ำ บ้านท่านมาหลายสิบมือ เคยรับความกรุณามาหลายอย่าง บุญคุณท่านยังท่วมหัว อยู่เลย"

(ร่มฉัตร เล่ม 3 หน้า 534)

ในเรื่อง เมียน้อย นอกจากทมยันตีจะกำหนดให้ชลลาเป็นผู้มีความกตัญญูต่อบิตามารดาของตนเองดังกล่าวแล้ว ทมยันตียังให้ชลลามีความกตัญญูต่อผู้มีอุปการคุณด้านอื่นด้วย กล่าวคือ เมื่อชลลาไปเป็นอนุภรรยาของ "ท่าน" ผู้ยิ่งใหญ่ทางการเมืองผู้นั้นแล้ว ชลลามีสภาพความเป็นอยู่ดีขึ้นและมีความสุขอย่างแท้จริง แม้จะต้องอยู่ในฐานะอนุภรรยาก็ตาม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ชลลามีความรู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจที่ "ท่าน" ผู้นั้นมอบให้ เมื่อ "ท่าน" ผู้นั้นถึงแก่กรรมลง บรรดาผู้ที่เคยเป็นอนุภรรยาของท่านรวมทั้งสื่อมวลชนต่างหากันคำทักท้วงและโจมตีพฤติกรรมของท่านไม่เว้นแต่ละวัน ทมยันตีได้ให้ชลลาระลึกถึงคุณงามความดีของ "ท่าน" ตอนหนึ่งว่า

... ตอนนั้นฉันยังไม่เข้าใจในเรื่องกฎหมายนัก แต่พอเข้าใจฉันจึงซาบซึ้ง
ต่อคำสั่งเสียนั้น "ท่าน" ไม่ได้ทำหน้าที่ของสามีประการเดียว หากทำหน้าที่
ของพ่อผู้ปกป้องอนาคตในภายหน้าด้วย ... บางคนเคยพูดเยาะ ๆ ฉันว่า
"สรรเสริญจริงนะ จน "ลุงโต" ไปนานแล้ว ยังจัดชั้นมารำพัน จะได้
ประโยชน์อะไร"

ฉันมักจะตอบให้ทันทีทันควันว่า "คนอย่างฉัน ไม่เคยล้มอะไรง่ายหรอก ไม่
ว่าความดีหรือความเลวของใคร ฉันจำได้ทั้งนั้น ใครดี ใครชั่ว ฉันแจ่มแจ้ง
ไปตามความจริง สิ่งเดียวที่ฉันไม่เคยทำคือ หักทอนผู้มีพระคุณ"

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 141 - 142)

เมื่อขลามมีโอกาสไปรื้อค้นน้ำศพ "ท่าน" หมยันตีให้ขลาระลึกถึงเวลาที่ผ่านมาว่า
ระหว่าง "เรา" ไม่เคยที่จะทำเวรกรรมต่อกันไว้ "ท่าน" ให้ความ
เมตตาต่อฉันตลอดมา และฉันก็ตอบแทนท่านด้วยความกตัญญูเช่นกัน ฉันบอก
ท่านแต่เพียงว่า "ขอขอบพระคุณสำหรับทุกสิ่งที่ท่านให้ดิฉัน ดิฉันจะระลึกถึง
อย่างไม่มีวันลืม"

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 321)

นวนิยายเรื่อง ออย่าลืมฉัน เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่หมยันตีสร้างให้สุริyawดีหรือนางสุริยง
รัตนชาติ เป็นตัวเอกที่มีความกตัญญูอย่างสูงสุด กล่าวคือ นอกจากจะกตัญญูต่อบิดามารดาด้วยการยินยอม
ลาออกจากมหาวิทยาลัยไปเป็นภรรยาโดยมิติดินของหลวงรัตนชาติฯ ประธานธนาคารแห่งหนึ่ง เพื่อช่วย
ปลดหนี้สินของบิดาซึ่งมีจำนวนมากจนไม่สามารถจะหาเงินมาใช้หนี้ได้ในขณะที่สุริyawดีหรือหนูเล็กรักใคร่
อย่างสุดซึ้งกับ เขมชาติ เพื่อนมิลิตด้วยกัน หมยันตียังให้สุริyawดีมีความซื่อสัตย์ กตัญญูต่อหลวงรัตนชาติสวัสดิ
อย่างจริงใจจนหลวงรัตนชาติฯ ไว้วางใจให้เป็นผู้จัดการมรดกของลูกชายคู่แฝดคนเล็กที่เกิดกับภรรยา
คนสุดท้ายทั้งหมดแทนที่จะมอบให้ เขื่อนบุตรชายคนโตและมีฐานะเป็นที่ชายของ เด็กชายทั้งสอง ความไว
วางใจของหลวงรัตนชาติฯ ที่มีต่อสุริyawดีนี้ ทำให้สุริyawดีสงสัย และก็ได้รับคำตอบว่า

"เพราะฉันลงใจมาแล้วว่า แม่หนูเล็กรู้จักกตัญญูกตเวทิตะไหน เรา ... ลง
ฉลองพระเดชพระคุณผู้มีคุณได้แม้ด้วยชีวิต คนอย่างนั้น รุ่นฉันเขาเรียกว่า คน
หัวใจเป็นทอง ..."

(ออย่าลืมฉัน เล่ม 1 หน้า 316)

จริงอยู่ แม้ว่าความเป็นคนมีความกตัญญูรู้คุณผู้มีบุญคุณอย่างล้นเหลือนั้นจะมีใช้สิ่งที่น่านิยมนอกย่องนักในทัศนะของบางคน เพราะบางครั้งก็อาจทำให้ผู้ที่มีลักษณะนิสัยเช่นนั้น ต้องพบกับความเจ็บช้ำอย่างแสนสาหัส และทมิฬนตีกี่เข้าใจในความจริงข้อนี้เป็นอย่างดี ฉะนั้นในระยะแรก ๆ จึงให้ตัวละครผู้มีลักษณะนิสัยและมีคุณธรรม เช่นนี้พบกับความผิดหวัง ความเจ็บปวดในการมีความกตัญญูรู้คุณบ้าง ดังเช่น ล้นทมต้องไปมีอาชีพเป็นโสเภณี ซลาต้องไปเป็นอนุภรรยาของเสีย และผู้ยิ่งใหญ่ทางการเมือง เขียวถูกเอารัดเอาเปรียบจากมารดาและสามีหรือสุริยาวาทิต้องแยกห่างจากเขมชาติ ทำให้เขมชาติเจ็บช้ำและหาทางแก้แค้นในภายหลัง เป็นต้น แต่หลังจากนั้น ทมิฬนตีก็นำให้ตัวละครเหล่านั้นได้รับรางวัลตอบแทนคุณงามความดีที่ได้ประพฤติคุณธรรมข้อนี้มาด้วยความอุตสาหะพยายามอย่างคุ้มค่าในตอนจบทุกคน เท่ากับการยืนยันทัศนะที่ว่า คนที่มีความกตัญญูทศเวทิตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ นั่นเอง

2. ทัศนะที่เกี่ยวกับค่านิยมทางด้านจริยธรรม (Moral Values)

ค่านิยมด้านจริยธรรม (Moral Values) หมายถึง ความนิยมชมชอบในด้านของความประพฤติอันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม เพื่อก่อให้เกิดความสุข ความเจริญรุ่งเรืองในตัวเอง ในสังคมและสมาชิกของสังคมนั้น ๆ การปฏิบัติให้เป็นไปตามค่านิยมนี้ จำต้องประกอบด้วยความรู้สึกด้านจิตใจ และการปฏิบัติทางกายจะต้องให้สอดคล้องกับความรู้สึกทางจิตใจของผู้ปฏิบัติด้วยจึงจะได้ผล

สำหรับค่านิยมชนิดนี้ที่ปรากฏในนวนิยายทั้ง 19 เรื่องนั้น เน้นค่านิยมในด้านความประพฤติอันพึงปฏิบัติต่อตนเอง โดยเฉพาะความประพฤติของสตรี เพื่อฝึกให้เป็นบุคคลที่มีระเบียบ มีจรรยาบรรณเรียบร้อย งดงามในการกินอยู่หลับนอนสมคุณลักษณะของกุลสตรีไทย ทมิฬนตีสอนอรรถนะเกี่ยวกับค่านิยมด้านนี้โดยผ่านตัวละครที่มีวิริยคุณสูงในลักษณะที่แสดงให้เห็นว่ามีความชื่นชอบมาก ถ้าหากสตรีใดจะเป็นผู้มีระเบียบเรียบร้อยในการกินอยู่หลับนอนและเรียกบุคคลชนิดนั้นว่า "ผู้ดี" พร้อมทั้งแจกแจงคุณสมบัติของบุคคลที่ได้ชื่อว่าผู้ดีไว้ว่า "ผู้ดี ต้องถึงพร้อมด้วยกิริยาวาจาใจ"¹ มีความ "ประณีตทางการงาน ประณีตทางอารมณ์ ประณีตทางการแต่งตัว และประณีตทางวาจา รวมความว่า ... ผู้ดี ... ต้องรู้จักตัวเอง อยู่เสมอ ไม่ข้องด้วยโทษะ โมหะ ใครที่เป็นอย่างนี้ได้ เป็นผู้ดีทั้งนั้น ไม่จำเป็นต้องมีเงินหรือไม่มีเงิน"²

¹ ริมล ศิริไพบุลย์ สายรุ้ง เล่ม 2 โดยทมิฬนตีส (นามแฝง) หน้า 272

² ริมล ศิริไพบุลย์ อันธการ โดยทมิฬนตีส (นามแฝง) หน้า 78

แต่ถ้าผลวิจัยของคุณลักษณะดังกล่าว จะถูกตีความผิดเพี้ยนเชิงสร้างสรรค์ บางทีอาจเป็นถ้อยคำรุนแรง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานภาพของตัวละครผู้ให้การอบรมสั่งสอนกับตัวละครผู้รับการสั่งสอน ดังเช่น

นวนิยายเรื่อง มงกุฎหนาม ทมยันตี กำหนดให้ปวลีหรือเด็กหญิงแมว เป็นตัวเอกที่มีบุคลิกค่อนข้างกระด้าง ซุกซน มีอุปนิสัยคล้ายกับเด็กผู้ชาย ทำให้ถูกคุณยายอบรมอยู่บ่อย ๆ และมักจะด้วยถ้อยคำรุนแรงเสมอ เช่น มรรยาทในการรับประทานอาหาร

"คนเรา ... จำไว้มังแมว คนไหนกินเหมือนหมูนอนเหมือนหมาใช้ไม่ได้
เครื่องกินเครื่องอยู่มันบอกสกุลเท่า ๆ กับสำเนียงส่อภาษากิริยาส่อสกุล
เหมือนกัน"

(มงกุฎหนาม เล่ม 1 หน้า 59)

"เป็นเด็กเป็นเล็กกินแล้วต้องล้างชาม ไว้เป็นคุณหญิงคุณนายถึงค่อยให้บ่าว
โห่ล้าง"

(มงกุฎหนาม เล่ม 1 หน้า 60)

และเด็กหญิงแมวก็นึกจะพอใจที่มีคุณยายคอยอบรมสั่งสอน ทมยันตีให้เด็กหญิงแมวก้าวด้วยความนิยมชมชอบว่า

เด็กหญิงมีความสามารถที่จะเปิบข้าวด้วยนิ้วเพียงสี่นิ้ว โดยนิ้วก้อยแทบจะ
ไม่เปื้อน เพราะเคยโดนตำมาว่า
"กินข้าวสามมือปามยังกับแขก ปายเอापายเอาเลอะเทอะไปถึงจุกถึงหู
ไม่เอา ... กินให้ดี ข้าวอีก ... อย่าเคี้ยวแฉับ ๆ ไคยินไปถึงยมโลก
ไม่เอาฝอยเปรมันบ้างจะอะ ..."

(มงกุฎหนาม เล่ม 1 หน้า 62 - 63)

มรรยาทในการนอน

ทมยันตีให้เด็กหญิงหูกถึงลักษณะท่านอนที่เหมาะสมสำหรับลูกผู้หญิง โดยอาศัยท่านอนของคุณยายเป็นต้นแบบว่า

... ท่าหลังของคุณยายมีอยู่สองท่าคือ หากนอนหงาย คุณยายจะไขว้ขาแยกกัน
มือประสานอยู่บนอก หรือบนตะแคงแบบคุณยายว่าเป็นท่าสัณนิบาสน์

"ลูกผู้หญิง ... นอนอาঁข่าเป็นผีตายลอยน้ำ ไข่ไก่ที่ไหนด จะนอนจะนั่งมันก็
ต้องเก็บมือเก็บเท้าให้เรียบร้อย"

(มงกุฎหมาย เล่ม 1 หน้า ๑๑๑)

ความมีระเบียบเรียบร้อย

ในฐานะที่หมยันตีสร้างให้ปวดีเป็นลูกของนายทหารเรือ และมีคุณยายเป็นหญิงชาววังมาก่อน
ฉะนั้นปวดีจึงได้ชื่อว่าเป็นลูกผู้ดีมีสกุล และถูกกวัดขั่นเกี่ยวกับจรรยา มารยาทอย่างเข้มงวด

แม้เสื้อผ้าที่จะส่งให้ซัก คุณยายก็ไม่ยอมให้ถอด ๆ โยนลงไป

"ลูกชาติลูกตระกูล ถอดเสื้อโยน ๆ ได้เรอะ ทำยังกับหมาขยี้ม"

ถุงเท้าที่ใส่แล้วต้องคลี่มึงไว้ปากตะกร้า ... เมื่อกลับจากโรงเรียน

ภาระแรกที่จะต้องทำคือไป "สรีลิตี" ทั้งคุณยายและผู้เป็นมารดาตามระเบียบ

ที่คุณประหิม วางไว้

"จะอยู่ไหนต้องไปลามาไหว"

(มงกุฎหมาย เล่ม 1 หน้า 1๑๐)

นวนิยายเรื่อง อันธการ หมยันตีให้อันธการเป็นตัวละครอีกคนหนึ่งที่ได้รับการอบรมจากผู้ใหญ่
ในบ้านที่รับไปอุปการะให้มีคุณลักษณะของกุลสตรีที่มีความละเอียดอ่อนทางอารมณ์ กิริยามารยาทเรียบร้อย
ละมุนละไมทั้งทางด้านการกินอยู่หลับนอน โดยให้อันธการเป็นผู้เล่าถึงการได้รับการอบรมสั่งสอนมา ได้แก่
มารยาททางการรับประทานอาหาร อันธการได้เล่าถึงการได้รับการอบรมสั่งสอนมาว่า

... ฉันไม่เคยเข้าร่วมส่ำรับกับคุณพ่อคุณแม่ หากจะรอ "เลื่อนลงมา" กิน

พร้อมกับคุณศรี แล้วจะเลื่อนต่อ ๆ กันไปจนถึงคนขับรถ

"เป็นเจ้าเป็นนาย กินอะไรต้องคิดถึงบ่าว"

ใหม่ ๆ อะไร ๆ ก็ร่อยไปเสียทุกอย่าง แต่พอจะดักกับข้าวของชอบเป็น

ครั้งที่สาม ฉันเป็นต้องถูกเอ็ดหันควีน "เราอร่อย คนอื่นเขาก็ต้องอร่อย"

กับคุณศรี ฉันยังกล้าที่จะถามว่า "ทำไมไม่แบ่งเป็นส่ำรับ ๆ ละคะ"

"แบ่งอย่างนั้นมันเปลือง คนโน้นดักทีคนนี้ดักที เทำไรมันถึงจะพอ กินแบบนี้

เขาเรียกว่าสอนให้รู้จักกิน จะได้นึกถึงหัวอกคนอื่น จานไหนอร่อยก็จัดดักเต็ม

เสียใหม่ เวลากินก็ต้องไม่ให้เลอะปากถ้วยปากชาม"

.....

"จำไว้เถอะ มีบ่าวมีไพร่กินอยู่ไม่เรียบร้อย เขาจะว่ากินยังกับหมูกับหมา"

(อันธการ หน้า 28 - 29)

มรรยาทในการพูดจา การยืน นั่ง เดิน นอน และข้อควรปฏิบัติตัวของสตรี ซึ่งหมยงค์ให้
อันธการเล่าถึงการได้รับการอบรมสั่งสอนอย่างเข้มงวดอย่างยิ่ง

คุณแม่ไม่เคยพูดสั้น ๆ อย่างคนอื่นว่า "ทานอาหาร" เพราะท่านว่า "ทาน
มันแปลว่าให้ทานมันไม่สุภาพ ถ้าจะพูดภาษาแขกก็พูดเสียให้ครบเครื่องว่า
รับประทาน จะพูดไทยก็ว่า กิน มันไม่หยาบไม่คายตรงไหน" ทั้งนี้รวมทั้ง
คำลงท้ายด้วย ฉันเคยใช้ "ชะ" และก็ถูกขนาบขยับให้ว่า

"เป็นกะเทยหรือจ๊ะ จะคะก็คะ จะขากก็ขา ไอ้ชะนี่มันมาจาก ตะกั๊บครับ
กะเทยเขาถึงจะพูดกัน"

"คุณแม่ให้มาเชิญคะ" ฉันถูกเขาลงบอก เพราะขึ้นยืนแทนนั่งจะได้อวด
ก่อนอีกว่า "เป็นเสาวเรือนหรือจ๊ะ ถึงต้องตั้งตรงวันยังค่ำคืนยังรุ่ง"

(อันธการ หน้า 30)

"เรานะ ... เป็นสาวแล้วนะยายฉัน" คุณแม่บอกเสียงต่ำ "จำไว้ ผู้หญิง
... ไม่ควรอยู่กับใครสองต่อสอง แม้ว่ามันจะเป็นพ่อแท้ ๆ" ฉันจำ
ประโยคนั้นของคุณแม่ได้แม่นยำ โดยเฉพาะเป็นคำสอนที่ถูกต้องเสียด้วย

(อันธการ หน้า 43)

... ฉันลงนั่งกอดเข่าดูกาน้ำ ใจไม่ก่อยสยายนัก

"เฮ้! อย่างนี้กอดเข้าเจ้าจุก"

ฉันโดนกวักขับไปเสียทุกอย่าง แม้จะเดินแกมวิ่งก็ไม่ได้ "เดินขยับธณิ
ทรัพย์เท่าไรก็หนีหมด"

"อย่างนอนก่ายหน้าผาก มีทุกข์อะไรหนักหนา"

"เอาท่อนแขนปิดตา จะได้มืด ๆ หลับได้ต่างหาก" ฉันยังเถียง

"นั่นแหละ คนมีทุกข์ เลยหลับตาไม่ลง ต้องเอาแขนทับหนังตา"

บางทีก็โดนเข็ดว่า "อย่านอนหงายอ้าขา ผู้หญิงต้องนอนตะแคง"

ฉันเลยแกล้งบ่นว่า "คินะยังไม่มีใครตามเข้าห้องน้ำ ไม่จิ้นคงโดนสอนอีก"

แต่พอฉันออกจากห้องน้ำ ก็โดนสำรวจว่า "อาบนํ้ายังงัย นํ้ากระเซ็นไป

ทั่วห้อง ฟองสบู่กระจายถึงบนฝา ชันนํ้าใช้แล้วต้องคว่ำให้สะเด็ดนํ้า ไม่จิ้น

จะสิ้นมือ เมื่อกจะจับ สบู่อย่าให้นํ้าเง็งจะละลายหมด" รวมความแล้วห้องนํ้า

จะต้อง "เรียม" อีกเช่นกัน

(อันธการ หน้า 108 - 109)

แม้ว่าอันธการจะถูกอบรมสั่งสอนอย่างกวัดจันจนแทบจะกระดิกตัวไม่ได้ แต่อันธการก็ไม่ปฏิเสธ กลับมีความยินดีด้วยซ้ำ หมยันตีให้อันธการเล่าว่า

ความประณีตส่วนตัวของฉันจึงได้มาจากบ้านคุณแม่ทั้งร้อยเปอร์เซ็นต์ ...

(อันธการ หน้า 109)

นวนิยายเรื่อง รอยมลทิน ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่หมยันตีแสดงให้เห็นว่า การมีความประพฤติที่จรรยาบรรณเรียบร้อยเป็นคุณสมบัติที่สตรีทุกคนควรมีให้เป็นกิจนิสัย เพราะการมีกิริยามารยาทเรียบร้อยมิใช่เพียงช่วยให้ตนเองเป็นคนมีระเบียบวินัย จัดอยู่ในกลุ่มของผู้มีสมบัติผู้ดีเท่านั้น แต่ยังเป็นเสน่ห์ชวนมองจากผู้ที่พบเห็นอีกด้วย หมยันตีถ่ายทอดทัศนะเช่นนี้ผ่านลั่นทม เมื่อลั่นทมกับแสงโสมเริ่มเข้าทำงานในสังกัดของ "องค์การ" ทั้งลั่นทมและแสงโสมต้องถูกส่งตัวไปอบรมกิริยามารยาทการกินอยู่หลับนอนกับคุณเกาเห่เปลี่ยนบุคลิกใหม่ก่อนที่จะให้ทำงาน

... ที่แสงโสมพอจับทัฬหีไค้ก็จ้วงข้าวจนพูนจานอย่างเคย

"นี่เธอ ... ไม่ต้องดักยั้งกับกลัวใคร เขามาแย่งกินหรอก หมดแล้วก็เอาใหม่ได้"

ศกอย่างนั้น เคี้ยวก็ทก เลอะเทอะ"

(รอยมลทิน เล่ม 1 หน้า 238)

"ไม่ต้องกำซ่อนส้อมยังกับกลัวจะหลุดหายหรอก เธอ จับทรงปลายด้วยนิ้วกลาง

นิ้วชี้ นิ้วหัวแม่มือเพียงสามนิ้ว ไม่ใช่ห้านิ้ว"

(รอยมลทิน เล่ม 1 หน้า 239)

"เป็นผู้หญิงยัง เรือ นอนยังกับหมาตายอย่างนี้ใช้ไม่ได้"

(รอยมลทิน เล่ม 1 หน้า 241)

"นั่งตรง ๆ อย่างนั่งหลังโกง มือประสานไว้บนสีก ... ไม่ต้องเกร็งแน่น
ยังงั้นหรือ ... เอาละ ... นี่เธอ ... บอกก็หนแล้วว่าจะอย่างนั่งขากาง
ให้ผ้าถุงตกท้องข้างยังงั้น ..."

(รอยมลทิน เล่ม 1 หน้า 244)

"... นี่เธอ ... เวลาถูอย่าพรวดพรวดอย่างนั้น ผู้ใหญ่ที่นั่งอยู่ต่ำกว่า
ยืนค้ำหัวเขาไม่เหมาะ ... ควรค่อย ๆ ถอยเก้าอี้ออกจากสีกนิด ลุกขึ้นยืน
และก้าวถอยหลังไปสีก้าวค่อมหันกลับ ... ฉันก็ไม่ใช้คนเจ้าระเบียบนัก
หรือ แต่ก็ไม่ชอบคนกิริยาเป็นม้าดีดกระโหลก ..."

(รอยมลทิน เล่ม 1 หน้า 251)

แม้ว่าการฝึกอบรมกิริยามารยาทดังกล่าวจะไม่มีผลจำเป็นในทัศนะของแสงโสมที่พูดกับลั่นทมว่า

"... พี่จะเจ็บใจนักให้เด็กข้าวที่ละน้อย ๆ แต่หนอย ... เอาข้าวกิน
สามจานไม่ได้ ใครมันจะกินอ้อม กับข้าวจะตักข้าวกินสองจานไม่ได้ ...
อะ ... ถ้าเราชอบคนอื่นเขาก็ชอบ ..."

"หัดยังกับจะให้เราไปเป็นคุณนาย ใครว่า ... เวลามันมาเที่ยว มันจะ
มาดูว่าเรากินข้าวกันยังงั้น"

(รอยมลทิน เล่ม 1 หน้า 240)

แต่ทมยันตีก็ให้ลั่นทมบอกว่า

"... เป็นครั้งแรกที่พี่แสงโสมพูดผิด ..."

(รอยมลทิน เล่ม 1 หน้า 240)

และให้ลั่นทมถ่ายทอดความรู้สึกจากการที่ถูกฝึกกิริยามารยาทเหล่านั้นว่า

"เราถูกกวาดขันแม้กระทั่งการเดิน การนอน ... ถึงฉันจะโค่นแบบนี้น้อย ๆ
แต่ถลกลงไปฉันก็ยังชอบคุณเภาอยู่ดี"

(รอยมลทิน เล่ม 1 หน้า 241)

เมื่อพิจารณาถึงทัศนะเกี่ยวกับค่านิยมด้านจริยธรรมโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับความประพฤติอันพึง
ปฏิบัติต่อตนเอง ที่ปรากฏในนวนิยายทั้ง 19 เรื่อง โดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่า ทมยันตีมีความเข้าใจถึง
การเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันว่า ทุกครอบครัวต่างก็มีปัญหาที่จะต้องค้นหาคำตอบเพื่อการมีชีวิตอยู่ใน

สังคมอย่างมีความสุข จนไม่มีเวลาว่างพอสำหรับครอบครัว ทำให้ไม่มีโอกาสอบรมสั่งสอนบุตร ธิดาของตน ให้เป็นผู้มีกิริยา มารยาทเรียบร้อย สมลักษณะของกุลบุตรกุลสตรีไทย ประกอบกับหลักสูตรการเรียนการสอนในปัจจุบันก็ยกเลิกการสอนสมบัติผู้ดีไปแล้ว ทมยันตีในฐานะที่มีอดีตเป็นครูมีความเห็นว่า สมบัติของผู้ดี บางอย่างยังมีคุณค่าควรแก่การที่เยาวชนทั้งหลายจะนำไปประพฤติปฏิบัติให้เป็นกิจนิสัย จึงได้ถ่ายทอดทัศนะดังกล่าวผ่านตัวละครสำคัญในนวนิยายของตน เกือบทุก เรื่องในลักษณะที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลใดมี กิริยามารยาทเรียบร้อย มีความประพฤติทางกาย วาจา ใจ แล้ว มิใช่เพียงแต่จะทำให้เป็นคนดีมีระเบียบเรียบร้อย มีพฤติกรรมต่าง ๆ จดงาม เป็นเสน่ห์แก่ผู้พบเห็นเท่านั้น แต่จะทำให้สังคมมีระเบียบตามไปด้วย

๓. ทัศนะเกี่ยวกับค่านิยมด้านสุนทรียภาพ (Esthetic Values)

ค่านิยมด้านสุนทรียภาพ (Esthetic Values) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับความรู้สึกซาบซึ้งในความสวยงาม ความดีของวัตถุสิ่งของ ความไพเราะของคนตรี ความนิยมชมชอบในการประดิษฐ์ตกแต่ง หรือการประดับประดาอาคารสถานที่ ค่านิยมชนิดนี้ ที่มีปรากฏในนวนิยายของทมยันตีทุก เรื่องจะเป็น ความนิยมชมชอบในการประดิษฐ์ตกแต่งและการจัดเตรียมอาหาร เช่น การจัดทำดอกไม้ การแกะสลักผัก ผลไม้ต่าง ๆ ทมยันตีให้ตัวละครสำคัญในนวนิยายของตนถ่ายทอดทัศนะค่านิยมนี้ในลักษณะที่แสดงว่ามีความ นิยมชมชอบกับค่านิยมประเภทนี้เป็นอย่างยิ่ง ทั้งให้ตัวละครที่มีวิสัยทัศน์สูงแจ่มแจ้งให้เห็นถึงคุณค่าของความเป็น สุนทรียภาพในการประดิษฐ์ตกแต่ง เหล่านี้ว่างานประเภทนี้ช่วยฝึกอบรมคนให้มีระเบียบ รอบคอบ มีเหตุผล รู้จักระวังยับยั้งชั่งใจ ทำให้มีความประพฤติทางอารมณ์อันเป็นคุณลักษณะหนึ่งของความเป็นผู้ดี ดังที่ให้เสด็จฯ พระองค์หนึ่งในเรื่องร่มฉัตร สอนแม่นวาคให้หัดจัดดอกไม้ ร้อยมาลัย และแกะสลักผัก ผลไม้ อันเป็นงานฝีมือที่ต้องอาศัยความชำนาญจึงจะทำได้ดี แต่แม่นวาคยังอยู่ในระยะฝึกหัด เสด็จฯ พระองค์นั้นมีรับสั่งกับ แม่นวาคว่า

"ค่อย ๆ ทั่วไปเถอะวาค งานเหล่านี้ มันจะสอนเราหลายอย่าง ประการแรก สุกคือความอดทน ใจเย็น เบาลือ เพราะของพวกนี้ ช่าง่าย เจ้ามือง่าย ถ้า ไม่อดทนใจเย็นจับต้องเบามือก็เสียหาย ประการต่อมาจะได้รู้จักใช้น้ำมันตักผิวนิจ หิจารณาของสวยของงาม ไร่ของกินนะ สักแต่ว่ากิน ๆ มันก็กินเข้าไปได้อิ่ม เท่ากัน รสเหมือนกัน แต่กินแบบนั้นไม่ใช่วิถีกินของผู้ดี ผู้ดีต้องการทั้งรสทางลิ้น และศิลปะทางตาพร้อมกันจึงจะได้รับรสทางใจเป็นเครื่องประกอบ ผู้ดี ไพร่

ไม่ได้อยู่ที่ฐานะทางเงินทอง แต่ต่างกันที่ฐานะทางใจ ความประณีตทาง
อารมณ์"

(รวมฉัตร เล่ม 1 หน้า 427)

และทมยันตีก็ให้แน่วแน่ว่าคอยรับฟัง ทั้งพยายามฝึกฝนจนชำนาญ ต่อมาได้ให้แน่วแน่ว่าคร่ำพิงกับ
ตัวเอง เมื่อสอนหลานสาวทำงานฝีมือเช่นนั้นบ้าง

"ซื้อเขาหรือจ้างเขาก็ได้ค่ะ ไม่ต้องมานั่งหลังขดหลังแข็งทำ มีเงินเสียอย่าง
จะให้ใครเศษแค่นี้ก็ได้"

เด็กรุ่นหลังจึงเรียนรู้เพียงแค่วิชาหาเงินเป็นพอ เงิน ... ซึ่งในยุคหลัง
ก็อาจจะซื้อได้ทุกอย่างทุกอย่าง ไม่ว่าเกียรติยศ หน้าตา และคน ส่วนสะใภ้
"นอก" บางคนของवाद บอกไปเสียอีกทางว่า "ถ้าสลักเสลาமாக ผักเกี้ยว
ขาดวิตามินซี ซิคะ"

ไม่มีใครสักคนรู้ว่า ที่ขาดยิ่งกว่าวิตามินดังกล่าวมา คือความประณีตทาง
อารมณ์ ซึ่งจะต้องปลูกฝังให้มีในมนุษย์ เพราะความประณีตทางอารมณ์นี้
จะช่วยขัดสันดานหยาบของคนให้เจือจางลง ...

(รวมฉัตร เล่ม 2 หน้า 91)

นอกจากงานฝีมือจะเป็นเครื่องช่วยขัดเกลาลักษณะนิสัยใจคอของคนให้เป็นผู้มีความประณีต
ทางอารมณ์ ขัดสันดานหยาบของคนให้เจือจางลงจนมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ดีแล้ว งานชนิดนี้ยังแสดง
ให้เห็นถึงความ เป็นชนในชาติที่มีวัฒนธรรมเจริญรุ่งเรืองมาก่อน ทมยันตีเสนอทัศนะนี้โดยให้อันธการรำลึก
ถึงคำสอนของผู้เป็นปิตาว่า

"วัฒนธรรมเป็นเครื่องวัดว่า มนุษย์มีความเจริญมาแค่ไหน ไฉนวิถีการดำ
ยง ๗ ชาติใส่ปากนะใครมันก็ทำได้ ความประณีตในการอยู่ การกิน จึงเป็น
เครื่องหมายถึงความเจริญของกลุ่มชน"

(อันธการ หน้า 133)

ด้วยความซาบซึ้งในสุนทรียภาพของการประดิษฐ์ตกแต่งต่าง ๆ ทมยันตีได้ให้ทุนศึกษาใน
เรื่องทึพย์ กล่าวกับอมตา ด้วยความภาคภูมิใจในความงดงามของการจัดอาหาร ที่นำมาต้อนรับว่า

"พวกเราเป็นอย่างนี้ จะกินจะอยู่ต้องมีความประณีต เขาเรียกความประณีตทางอารมณ์ อิ่มทั้งท้อง สบายทั้งตา สุขทั้งใจ ถ้าจะดึก ๆ ใส่ปากมันก็อึด แต่มันขาดความประณีตทางอารมณ์ ..."

(ทิพย์ เล่ม 2 หน้า 238)

และจากทัศนคติที่แสดงให้เห็นถึง ความนิยมชมชอบในค่านิยมด้านนี้ หมยันตีได้ถ่ายทอดความมีสุนทรียภาพในการประดิษฐ์ตกแต่งต่าง ๆ ไว้ในนวนิยายของตนทุกเรื่องทั้งด้วยวิธีให้ตัวละครเป็นผู้บรรยายถึงความงดงาม และหมยันตีในฐานะผู้เล่าเรื่องเป็นผู้บรรยายเอง เช่นตัวอย่าง

"กุ้งซีแฮ้วกเสียก่อนค่อยมาว่า เหนื่อยบ้าง หนาวบ้าง ฝนใด ๆ นะ จะได้อยู่กันได้แดงกวากจกแล้วหันหน้า ๆ แชน้ำยาไว้ให้ชุ่ม"

ของที่ปรุงรสจัด เหล่านี้จะจัดลงภาต เราใช้ไม้จิ้มฟันเสียบแดงกวาก่อน ช้อนด้วยเนื้อมันพอกำ หรือกุ้งซีแฮ้วแล้วทับด้วยดินหอมจก ถ้าเป็นปลาชุกำ จะต้องห่อด้วยผักสลัด กัดด้วยไม้จิ้มฟัน ...

(อันธการ หน้า 77 - 78)

ซามโคมใบขนาดย่อมสีน้ำเงินรองรับด้วยจานเข้าชุดกัน แต่ขอบหยักเป็นรูปกลีบดอกไม้ บรรจุโจ๊กไก่เกือบครึ่ง โรยด้วยผักชีและเต้าหู้เหลืองทอดกรอบ วางอยู่ใกล้กับภาตกระเป๋ารองรับถ้วยใบเล็กใบน้อย ใส่ น้ำปลา น้ำส้ม พริก-คอง และซิงหั่นละเอียดเป็นฝอย

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 324)

ผักสลัดในจานที่เป็นแดงกวากั้นทั้งสูงตามยาว ตามขอบหยักเป็นรูปใบไม้ สลับสีกับมะเขือเทศซึ่งสรรมาทั้งแดงสด และออกแสดแกมเหลือง ส่วนที่เป็นดินหอมก็จกหยิกคล้ายดอกไม้ กึ่งกลางคือถ้วยทรงสูง บรรจุน้ำสลัดเป็นสีครีม ประดับโดยรอบด้วยไส้กรอกทอดผ่าสี่มีลักษณะละม้ายคล้ายกลีบไม้ดอกที่บานเต็มที่

(พิศสวาท หน้า 9)

โต๊ะอาหารทรงกลมกึ่งกลางหมุนได้นั้น ประกอบด้วยภาชนะลวดลายสีน้ำเงิน
 เข้มเข้าชุดกับผ้าเช็ดมือ จีบเป็นรูปพัด รัศไว้ด้วยหวายถักละเอียด ดอกบัว
 ประดิษฐ์ด้วยขี้ผึ้งละเอียดของจริงลอยอยู่ในอ่างแก้ว มีสัตว์น้ำตัวเล็กตัวน้อย
 ประดับ หากหญิงสาวสนใจถึงกับก้มลงมองคือจานสลัด จัดผักสดสีเขียวจัด
 แวดล้อมด้วยแตงกวาเซาะร่อง หั่นตามขวางเป็นรูปดอกไม้ สลับต้นหอม
 กรีดใบจนหยิกและมะเขือเทศกว่านรูปไม้ดอก บรรจุใ้กอบ ฝักเป็นฝอย ราด
 น้ำสลัดข้นขาว

(ทิพย์ เล่ม 2 หน้า 237)

ซามผาที่อยู่ในโตกมีตั้งแต่หักสลักลวดลายใส่ไว้ในโถพอดูกลุ ภายในบรรจุ
 น้ำแกงใสแจ๋ว มีทั้งกุ้งตัวเล็กสีชมพู เครื่องในไก่และเห็ดหอม เครื่องจิ้ม
 เป็นกะปิคว่ำ ชิ้นล่างสีน้ำตาลชั้นหากมีมันแดงจัดลอยหน้า ฝักในจานข้าง ๆ
 จัดพอคำ แม้แต่ผักขิง เส้นขิงทุกเส้นก็ละเอียดยับ แต่ที่เด็ดหญิงแมวชอบนัก
 คือปลาช่อนทอดฟูที่ต้องนั่งเลียก่อน แล้วยัเอาแต่เนื้อลงทอดน้ำมัน กรอบ
 เหลือง ทว่าคนทอดเข้าใจใช้ไม้กลม แหลม คีบให้เป็นดอกไม้ฝักลิบบ้าง
 รูปผีเสื้อบ้าง ...

(มงกุฎหมาย เล่ม 1 หน้า 59 - 60)

อังศุมาลินลูกหายไปในครัว ลักครู่ก็ถือจานขนมกลับมานั่งที่เดิม ข้าวดัง
 แผ่นใหญ่ถูกขูดเสียบาง ปิ้งจนเหลือง เกรียม ทาหน้าด้วยกากหมูสับผสม
 กระเทียม พริกไทย ค่อนข้างหนา ทักไว้พอเป็นคำเล็ก ๆ วางอยู่เกือบ
 เต็มจาน

(คู่กรรม เล่ม 1 หน้า 93)

... ตอนนั้น แม่กำลังเจียนคองท่าขนมสอดไส้ ขนมของแม่เป็นขนมแบบ
 ชาววังแท้ คือห่อเล็กเพียงแค่หัวแม่มือ ถ้าจะใส่ปากให้เต็มคำจริง ๆ ก็
 ต้องกินกันทีละ 2 - 3 ตัว ...

(ร่มฉัตร เล่ม 1 หน้า 99)

ซามโคมปากเป็นรูปกลีบดอกไม้ห้าแฉกใบย่อมนั้น บรรจุหน้าตั้งสีแดงเข้ม
ข้าวตังขึ้นพอกำดัด เป็นรูปสามเหลี่ยม วงกลม และขนมเปียกปูน หอดเหลือง
อร่าม กับยังมีมะพร้าวชุบด้วยกระต่ายจีนเป็นเส้นกลุณน้ำตาล เกือบลำดับมาเสร็จ

(ร่วมจักร เล่ม 3 หน้า 410)

นางสาวสุวรรณเงยหน้าขึ้นจากการควบคุมสาวใช้ 2 คนที่กำลังช่วยกันตัด
ข้าวเหนียวตัดให้เป็นรูปสี่เหลี่ยมพอกำ หักหับด้วยเครื่องใช้เป็นเม็ดเล็กที่
เรียกว่าไข่มงดา ให้เข้ารูปดาวบ้าง กลีบดอกไม้บ้าง แล้วจึงลำดับลงถาด
เงินใหญ่ ใช้เป็นเครื่องว่างเลี้ยงแขก ...

(คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 2 หน้า 304)

สองพี่น้องช่วยกันประคองถาดรูปไข่ บรรจุซามแก้วรูปดอกไม้ห้ากลีบ มีน้ำพริก
เผาสีน้ำตาล เข้ม ลอยน้ำมันแดงจัด ล้อมรอบด้วยข้าวตังขึ้นเล็ก มันทอดและ
เต้าหู้ทอดกรอบชิ้นบาง ยาว มาวางลงบนโต๊ะกระจก ...

(อย่าลืมฉัน เล่ม 1 หน้า 366)

ข้าฯ ใช้กอมณฑาประดับเป็นยอดไถ แล้วจึงวางลงมาก้วยจำปาสลักกุหลาบ
ตัวไถใช้ประดับด้วยกุหลาบเป็นสีพื้น เล่นลายด้วยดอกจำปา งอกลับปักเรียง
เป็นวง และเรียงขอบด้วยจำปาขาว ...

(รักที่ต้องมนตรา หน้า 238)

เมื่อพิจารณาโดยรวม ๆ แล้ว หมยันดียังเล็งเห็นความสำคัญของการฝึกอบรมจิตใจของคนใน
สังคมให้มีความละเอียดอ่อน ประณีต และเห็นคุณค่าความงดงามของศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ แม้กระทั่งการ
จัดตกแต่งอาหารสำหรับรับประทานในแต่ละมื้อ เพราะบุคคลที่มีความประณีตแม้จะเป็นของที่รับประทาน
ในแต่ละวันหรือแต่ละมื้อได้ หมยันดีเชื่อว่า บุคคลนั้นน่าจะมีความประพฤติไปทั้งกิริยา วาจา และจิตใจ
อันเป็นคุณลักษณะของควมมีสมบัติผู้ดีนั่นเอง

4. ทัศนะที่เกี่ยวกับค่านิยมทางด้านวัตถุ (Material Values)

ค่านิยมด้านวัตถุ (Material Values) ในที่นี้หมายถึงการให้ความสำคัญและชื่นชอบกับ
ทรัพย์สินสิ่งของทุกอย่างที่เป็นวัตถุจับต้องได้ ซึ่งครอบคลุมไปถึงสิ่งที่เป็นปัจจัย 4 ในการครองชีวิตของ
มนุษย์ ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค อันเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้มนุษย์ดำรง

ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีเกียรติและเป็นสิ่งเชิดหน้าชูตาให้แก่ผู้เป็นเจ้าของวัตถุนั้น ค่านิยมในด้านนี้ที่ปรากฏในนวนิยายของทมยันตีที่นำมาศึกษาทั้ง 19 เรื่อง มีอยู่หลายอย่าง แต่ที่เห็นชัดเจนได้แก่ ค่านิยมในเรื่องเงิน

สำหรับค่านิยมในเรื่องเงินนั้น เป็นค่านิยมที่สังคมไทยให้ความยกย่องในระดับที่สูงมาก สุพัตรา สุภาพ¹ กล่าวว่า สังคมไทยปัจจุบันให้ความสำคัญของเงิน วัตถุสิ่งของมากกว่าสิ่งอื่น ๆ ถือว่าเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด และเป็นยอดปรารถนาของทุกคน และทมยันตีก็เสนอทัศนะเกี่ยวกับค่านิยมของสังคมในเรื่องนี้ไว้ในลักษณะยอมรับว่า เงินเป็นอุปกรณ์อันสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคม ทั้งมีค่าและมีอำนาจที่จะบันดาลความสำเร็จให้แก่ผู้เป็นเจ้าของได้ทุกอย่าง หรือแม้แต่ตัวมันเองก็มีค่าและมีอำนาจอยู่ในตัวของมัน ทมยันตีให้สุริยาวัตินในเรื่องอย่าลืมฉัน เสนอทัศนะนี้เมื่อเขมชาติย้อนให้ว่า

"คุณเป็นคนกล้า ..." อากาการยิ้มของเขมชาติมีแววประหลาด แม้แต่ดวงตาก็กลิ้งอย่างยากที่จะเดาความคิดได้ "เพราะคุณยอมรับว่าเงินมีอำนาจ"

"เงินมีอำนาจตลอดกาลแหละค่ะ แม้ดิฉันหรือผู้อำนวยความสะดวกจะไม่ยอมรับ มันก็มีอำนาจอยู่ในตัวเสมอ"

(อย่าลืมฉัน เล่ม 1 หน้า 127)

ในเรื่องเมียน้อย ทมยันตีสร้างชลาให้ต้องดำเนินชีวิตเป็นอนุภรรยาของเสียเจ้าของโรงเบ็งมัน และต่อมาไปเป็นอนุภรรยาของทนายผู้ยิ่งใหญ่ทางการเมือง เพราะสาเหตุประการหนึ่งคือไม่มีเงินใช้หนี้เสียคนนั้น ประกอบกับภักตกลังใจยอมเป็นอนุภรรยาของเสียแล้วจะมีเงินอีกหนึ่งหมื่นบาทไว้ให้บิดามารดาของตน แม้ว่าการมีเงินใช้ในชีวิตนี้ จะทำให้ชลาชอกช้าใจปานใดก็ต้องยอมรับ ทมยันตีให้ชลาบอกถึงความรู้สึกของตนเองต่อคุณค่าและอำนาจของเงินในตอนหนึ่งว่า

"ทุกวันนี้ เขาทำเพื่ออะไร ... สมัยที่เป็นเด็ก ดันไม่เคยรู้เลยว่าอำนาจของเงินมีแค่ไหน และกว่าจะได้มา เหนื่อยยากปานใด ... ค่าของเงินสำหรับฉันมีเพียงแค่แบมือขอจากพ่อแม่ จากนั้นฉันก็ได้ทุกสิ่งทุกอย่างตามประสงค์ แต่แล้ว ... วันหนึ่งฉันก็ได้รู้ว่า เงินนั้นคือ เส้นเลือดใหญ่ของมนุษย์ ทุกคนอยู่

¹ สุพัตรา สุภาพ สังคมและวัฒนธรรมไทย หน้า 4

เพื่อมัน และหายใจเข้าออกเป็นมัน ตราบใดที่มนุษย์ยังไม่ต้องหาเงินเอง ใคร
คนนั้นอาจจะหยิ่งผยองหรือตั้งอุดมคติไว้หูลู่หรืออย่างไรก็ได้ แต่ถ้าเมื่อใดใคร
คนนั้นมีความรับผิดชอบในชีวิตขึ้นมา บทเรียนบทแรกที่เขาจะต้องเรียนรู้คือ
วิธีการหาเงินที่จะให้ได้มากที่สุดและในระยะเวลาอันสั้นที่สุด ..."

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 515 - 518)

และเมื่อชลาลัยประสบความสำเร็จตามที่เคยกล่าวคำสาบานกับตัวเองในใจว่า

"... สักวันหนึ่งฉันจะมีทุกสิ่งทุกอย่างดังที่ฉันปรารถนา ..."

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 13)

หมยันตีให้ชลาลัยใคร่ครวญถึงค่าและอำนาจของเงินในอีกด้านหนึ่งว่า

"อีกไม่นานฉันก็ได้ประจักษ์ถึงคุณค่าของเงิน เงินที่จะซื้ออะไร ๆ ได้ทุกอย่าง
ในโลก แม้แต่เกียรติยศ ชื่อเสียง ความนับหน้าถือตา ... ความจริงที่ฉัน
ประสบอยู่ ฉันต้องยอมรับว่า แม้แต่คน เงินก็ซื้อได้ เพียงแต่คุณค่าที่แตกต่าง
กันเท่านั้น ฉันเองเคยขายทุกอย่างเพื่อเงิน และในบั้นปลายของชีวิต ฉันก็ใช้
เงินอีกนั่นแหละซื้อทุกอย่างที่ฉันอยากได้ ... รวมทั้งคน ..."

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 39 - 40)

นอกจากเงินจะมีค่าที่สามารถใช้แลกเปลี่ยนในสิ่งที่ต้องการได้แล้ว เงินยังทำให้ผู้เป็นเจ้าของ
มีคุณค่าและฐานะทางสังคมเปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นมิวหรือเพสโต หมยันตีให้คุณอ้อย เพื่อนสนิทของชลาลัย บอก
กับชลาลัยในครั้งที่ไปร่วมงานบุญฉลองพระที่บ้านของท่านหัวหน้ากองคนหนึ่งที่

"เรื่องอะไรเราจะอย่าตอกเข้าไป เขาจะได้ถูกกว่าเรามันแค่เล็ก ๆ ลองลง
จากรถคันโต ๆ ยังจี๊ดๆ ก็ถึงจะเป็นเด็กเป็นเล็กคนมันก็นับถือ"

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 262)

และมีใช้เพียงแค่นับถือเท่านั้น หมยันตีได้ให้คุณอ้อยมารดาคุณอ้อยบอกให้ชลาลัยถึงความจริง
ในสังคมที่แวดล้อมอยู่ว่า

"จำไว้นะชลาลัย เงินเสียงดังที่สุดเสมอ"

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 25)

และให้คุณช้อยย้ำความสำคัญของเงินให้ชลาจดจำอีกด้วยว่า

"เก็บ ๆ เงินไว้นะชลา แก่ตัวลง ถ้ามีเงินมากเท่าไร จะมีค่ามากเท่านั้น"

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 88)

คำเตือนของคุณช้อยมิใช่เพียงแต่ผ่านหูของชลาไปเฉย ๆ แต่หมยันดีได้ให้ชลานำมาระลึกถึงความจริงในคำและอำนาจของเงินในเวลาต่อมาว่า

"ถึงคุณช้อย จะไม่บอกฉันถึงคุณค่าของเงิน ฉันก็ประจักษ์อยู่แล้วว่าภาษา
ของเงิน เป็นภาษาเดียวที่พูดกับมนุษย์ได้รู้เรื่องดีที่สุด ..."

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 25)

ทั้งยังทำให้ "คนมีเงินได้เปรียบคนอื่นประการหนึ่งคือ สามารถตำหนิใครต่อ
ใครโดยไม่ต้องไฉ่หน้า"

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 60)

นอกจากหมยันดีจะให้คุณช้อยเตือนชลาแล้ว ยังให้คุณช้อยซึ่งเป็นลูกสาวของคุณช้อย และเป็น
เพื่อนสนิทของชลา ย้ำเตือนชลาถึงเรื่องคุณค่า และอำนาจของเงินอีกด้วยว่า

"สมัยนี้หมดสมัยเสียแล้วที่จะยืนยันว่า เกียรติศักดิ์ของข้าเหนืออื่นใด ...
เพราะคนที่มีเกียรติคือตายมีอยู่ถมเถไป โลกนี้เป็นโลกของคนมีเงินเท่านั้น
แหละ ..."

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 515)

"สำหรับชลาตอนนี้ถ้าจะพูดก็ไม่มีอะไรอีกแล้ว นอกจากความสวย เพราะ
ฉะนั้นก็จำเป็นต้องขายความสวยให้ได้ราคาที่สุด บางที ... ต่อไป
... ชลาจะรู้ว่า ทุกอย่างในโลกเรา นี้ นับจากเกียรติยศ หน้าตาและ
ความสุข เราใช้เงินซื้อได้ทั้งนั้น เงินมีอำนาจมากเชียวนะ ชลา ... จำไว้"

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 386)

และหมยันดีก็ให้ชลายอมรับว่า

"จริงของคุณอ้อย เงินมีอำนาจมากเหลือเกิน และฉันก็ได้ประจักษ์ถึงคุณค่า
ของมันมาแล้ว ฉันขายอิสรภาพของตัวเองมาก็เพราะเงิน ทำไมฉันถึงจะ
ไม่กอบโกยมันไว้ให้มากที่สุด ..."

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 388)

นวนิยายเรื่อง รอยมลทิน เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่หมยันตีเสนอทัศนะผ่านตัวละครสำคัญ ๆ เพื่อให้เห็นค่านิยมของสังคมที่ยกย่องเงิน และหมยันตีเองก็ไม่ปฏิเสธความจริงในควมมีค่าและมีอำนาจของเงิน จะเห็นได้จากหมยันตีสร้างลัทธิให้คำเนินอาชีพโสเภณีเพราะต้องการเงินไปรักษาพยาบาลมารดา สร้างคณิดให้มีอาชีพพ่อค้าของเถื่อน เพื่อให้ได้เงินมากที่สุดในเวลาสั้นที่สุด หมยันตีให้ลัทธิหมบอกแสงโสมเพื่อนสนิทในอาชีพเดียวกันว่า

"ไม่รู้เรอะว่า เงินมีอำนาจแค่ไหน มันเปลี่ยนแปลงอะไร ๆ ได้ทุกอย่าง
แหละที่ สักวันหนึ่ง ... ฉันจะมีเงินให้มากกว่านี้"

(รอยมลทิน เล่ม 2 หน้า 338)

ทั้งนี้ เพราะลัทธิรู้ตัวเองว่าต้องมามีอาชีพเช่นนี้เพราะมีสาเหตุมาจากความยากจน ทุกคนจึงต้องดิ้นรนกระเสือกกระสนหาเงิน เพื่อให้พ้นจากสภาพนั้นไม่ว่าจะด้วยกลวิธีเช่นใด และไม่ว่าจะเป็นบุคคลชนิดใด ต่างคนเข้าใจดีว่าความยากจนทำให้เกิดความขาดแคลน แม้แต่สิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตก็แทบจะหาไม่ได้ หมยันตีให้คณิดเล่าให้ลัทธิรับทราบภูมิหลังของตนในตอนหนึ่งว่า

"สมัยเด็ก ๆ ฉันเคยอยากกินแกงเผ็ดจนน้ำลายไหล พอแม่มีเงินเลยแกงให้ แต่ไม่มีเนื้อหรือหมู มีแต่มะเขือ ตอนไปเรียนหนังสือที่วัด ฉันเคยเอาข้าวบูดมาชาน้ำกิน ฉันสาบานว่าวันหนึ่งฉันจะต้องหาเงินให้รวยให้จงได้ จะหาทางไหนก็ตามที่ ... ฉันกลายเป็นโรคกลัวจนมีเท่าไรก็ไม่พอ อยากจะมีให้มาก ๆ มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ กอปรโดยเข้าใจให้มั่นใจว่า ฉันจะไม่ต้องตกไปสู่สภาพเก่า ที่แม้แต่กางเกงจะนุ่งก็ไม่มี ..."

(รอยมลทิน เล่ม 2 หน้า 412)

นอกจากหมยันตีจะให้คณิดบอกกับลัทธิว่าการขาดเงินทำให้เจ็บปวด ซอกซำ เพียงใดแล้ว ยังให้คณิดบอกให้ลัทธิรู้ว่า

"ฉันรู้จักอำนาจของเงินดีทีเดียว รู้จักจนหลงมัน ฉันรู้ว่าถ้ามีเงินเสียอย่างเดียว ไม่มีอะไรที่ฉันปรารถนาแล้วจะไม่ได้ ฉันใช้เงินซื้อทุกสิ่งทุกอย่างที่ฉันอยากได้ อยากมี อยากเป็น เดียวนี้แม้แต่ความซื่อสัตย์ เขาก็ซื้อกันด้วยเงิน ..."

(รอยมลทิน เล่ม 2 หน้า 413)

ค่าและอำนาจของเงินมิใช่มีเพียงทำให้ค่าของคนเปลี่ยนไป หรือ "ถ้าคุณมีเงินคุณจะซื้อโลกทั้งโลกยังได้"¹ เท่านั้น แต่ค่าและอำนาจของเงินยังไปมีอิทธิพลเป็นตัวกำหนดรูปแบบและพฤติกรรมของมนุษย์ในบางประการด้วย เช่น พฤติกรรมเกี่ยวกับความรัก

ทมยันตีถ่ายทอดทัศนคติด้านค่านิยมในสังคมเกี่ยวกับการให้การยกย่องเงินในด้านค่าและอำนาจของเงินที่ไปมีพฤติกรรมเกี่ยวกับความรักไว้ในนวนิยายเรื่องสายรุ้ง โดยให้คุณมณฑนา มารดาของเมทินี เป็นผู้ปลุกฝังความคิดนี้ให้แก่เมทินี ด้วยการให้คุณมณฑนาขอร้อง แกมบังคับขู่เข็ญให้เมทินียอมไปเป็นอนุภรรยาของ "ท่าน" ผู้มีอำนาจและร่ำรวยมากคนหนึ่ง

"อะไรบ้างล่ะในโลกนี้ที่เราใช้เงินซื้อไม่ได้" ผู้เป็นมารดาขอร้องถามอย่าง อารมณ์เย็น "แม่ผ่านโลกมามากกว่าแม่และก็ได้เห็นการซื้อขายในวาระต่าง ๆ กันเสมอ"

"แต่แม่ไม่เคยเห็นบ้างหรือคะว่า การซื้อ - ขายนั้นอยู่ที่มูลค่าของความพอใจ ซึ่งไม่ได้เทียบเป็นเงินเสมอไป"

"มนุษย์เรามักจะคิดอย่างนั้นเสมอ แต่ในโลกแห่งความเป็นจริงมันไม่ใช่ อย่างนั้น เกียรติยศชื่อเสียง ความรัก ซื้อขายเป็นตัวแทนเงินได้ทุกอย่าง ..."

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 321)

แต่จนแล้วจนรอด เมทินีก็ไม่ยอมทำตามคำขอร้องของคุณมณฑนา เพราะเมทินีมีความลึกซึ้งทางใจกับภาคย์อยู่ก่อน และพฤติการณ์ของคุณมณฑนามีลักษณะขายลูกสาวตนเอง ทำให้เมทินียังตั้งต้นอยู่ ครั้นคุณมณฑนาเห็นว่าไม่สามารถจะขู่เข็ญเมทินีได้จึงหันไปหาเงินจิรายุตรสาวคนเล็กแทน แต่เมทินีก็คัดค้านอีก ทมยันตีให้คุณมณฑนาสะท้อนทัศนคติค่านิยมในสังคมที่มีต่อค่าและอำนาจของเงินอันเป็นผลต่อพฤติกรรมด้านความรักไว้ว่า

"แม่คิดว่าดีหรือคะ ที่จะจับให้เด็กแต่งงานกันโดยต่างหวังผลประโยชน์ เป็นที่ตั้ง"

"มีใครมั่งล่ะ แต่งกันโดยไม่หวังผลประโยชน์" คุณมณฑนาเคาะเก้าอี้หรืออีกครึ่งอย่างแรง "แม่เห็นคำนวณด้วยกันทั้งนั้น จะอยู่ยืดยาวไหม ต่างฝ่ายต่าง

¹ ริมล ศิริไพบุลย์ วิทย เล่ม 1 โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 369

มีอะไรเท่าไร กองทุน แหวนเพชรใครจะมากกว่ากัน หาได้พอเลี้ยงกันไหม
ไอ้ชนิดกัดกันเกลือกินน่ะ มันหันสมัยไปแล้ว นี่เป็นเรื่องของการอยู่รอด ปาก
กัดดินดิบ สมัยก่อนมนุษย์อาจจะเริ่มทุนได้ด้วยจำนวนเงินเป็นบาทหรือเป็นร้อย
แต่สมัยนี้ทุนในชีวิตมันเริ่มด้วยจำนวนล้าน ถ้ามานั่งเริ่มชีวิตด้วยทุนร้อยละก็
รายไหนรายนั้นไปไม่รอด"

(สายรุ้ง เล่ม 1 หน้า 507 - 508)

พฤติกรรมทางการเมือง

ทัศนคติที่แสดงให้เห็นว่าเงินมีค่าและมีอำนาจก่อให้เกิดพฤติกรรมทางการเมืองในที่นี้คือ การใช้เงินเป็นฐานสำหรับการแสวงหาอำนาจเพื่อไต่เต้าไปสู่ความเป็นผู้นำทางการเมือง ซึ่งทมยันตีเสนอความคิดไว้ในเรื่อง สตรีหมายเลขหนึ่ง โดยให้อัสรีเป็นนายทหารหนุ่มลูกชาวนาที่ยากจน เป็นเพื่อนรักกับริมา รันนายทหารหนุ่มรุ่นเดียวกัน แต่เป็นลูกนายพลแม่ทัพภาค และมีเรวาดีธิดาสาวที่สวยงามของเวปรี นายธนาคารใหญ่ของกราเซีย เป็นผู้สร้างปัญหา ทมยันตีถ่ายทอดทัศนคติผ่านตัวละครสำคัญ ๆ เพื่อชี้ให้เห็นว่าการที่จะก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งสำคัญทางการเมืองนั้นต้องอาศัยเงินตราเป็นเครื่องประกอบเสมอ

ฉันหมายถึงว่าการเมืองเต็มทน ทั้ง ๆ ที่ตระกูลเราเป็นนักการธนาคาร

แท้ ๆ แต่การเงินกับการเมืองก็ห้วพันกันตลอดมา

"อำนาจนั่นหรือ" สีสหน้าพ่อแสดงความดูหมิ่นดูแคลน "ถ้าไม่มีการเงินหนุนหลังก็อยู่ไม่ได้นาน"

"แล้วนักการเงินอย่างเราล่ะคะพ่อ"

"เราก็ต้องมีอำนาจหนุนหลัง"

พ่อต้องพูดถูก เพราะหาไม่เราคงไม่ยังยืนมาตลอดกาล ไม่ว่ากราเซียจะ

เปลี่ยนรัฐบาลกี่ครั้ง ...

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 38)

ด้วยเหตุที่เงินและอำนาจต้องพึ่งพาอาศัยกัน ฉะนั้นผู้ที่หวังก้าวหน้าทางการเมืองจึงต้องแสวงหาสิ่งใดสิ่งหนึ่งไว้ให้ไต่ก่อน ทมยันตีให้อัสรียกคำพูดของเวปรี ซึ่งเป็นพ่อตาของอัสรีเองมาอ้าง ... การจะเป็นนักการเมืองได้นั้น เขาว่า ... ต้องมีทั้งเงินและอำนาจ หรือถ้าจะมีเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ช้าอีกอย่างมันก็ต้องวิ่งมาหาจนได้

"พอมิเงินก็ซื้ออำนาจได้ และพอมิอำนาจมันก็มีทางหาเงินได้"

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 442)

แต่ถ้ามีเงินเพียงอย่างเดียวแล้วหวังจะมีอำนาจ หมยันตีให้รีบบอกกับฮั้วว่า

"อำนาจราคาแพงเสมอ ..."

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 386)

และยิ่งการแสวงหาอำนาจ เพื่อได้เข้าขึ้นสู่อำนาจทางการเมืองโดยวิธีปฏิวัติด้วยแล้วยิ่งต้องใช้เงินมากขึ้น ตามทฤษฎีการปฏิวัติ ซึ่งหมยันตีให้เราตี อ้างถึงว่า

"ไม่มีการปฏิวัติครั้งใดไม่ใช้ปืนและเงิน"

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 181)

เพราะเงินจะไปเป็นตัวเสริมให้กลไกทางการเมืองของรัฐบาลไม่มั่นคงโดยเฉพาะกลไกทางเศรษฐกิจ ถ้าเศรษฐกิจของชาติล้มเหลว ประชาชนจะเดือดร้อนและไม่ไว้วางใจรัฐบาล ทุกอย่างเกี่ยวพันกันเป็นลูกโซ่ หมยันตีให้เวปรีผู้เชี่ยวชาญทางการเมืองเสนอความเข้าใจนี้ให้เวตริบุตรชายทราบว่า

"เศรษฐกิจเป็นพื้นฐานทางการเมือง ถ้าเศรษฐกิจสะดือ่น ถ้าการเมือง

คลอนแคลน อะไรจะเกิดขึ้นกับรัฐบาล"

(สตรีหมายเลขหนึ่ง เล่ม 1 หน้า 155)

จะอย่างไรก็ตามไม่ว่าจะก้าวขึ้นสู่อำนาจทางการเมืองโดยวิธีการปฏิวัติหรือถูกต้องตามทำนองครองธรรมของกฎหมายในประเทศเสรีประชาธิปไตยใด ๆ หรือการที่จะรักษาตำแหน่ง รักษาอำนาจของตนไว้ได้นานเพียงใด จำเป็นต้องใช้เงินเป็นอุปกรณ์สำคัญเช่นกัน

นอกจากค่าและอำนาจของเงินจะทำให้มีพฤติกรรมดังกล่าวแล้ว หมยันตีก็ยังยอมรับว่าเงินมีอิทธิพลที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งอื่นได้ด้วย ดังเช่น ความสวยของผู้หญิง หมยันตีได้ถ่ายทอดทัศนคติผ่านอดีตในเรื่องราวป เมื่ออดีตข่อยย้ายจากชายแดนกลับไปปฏิบัติราชการในกรุงเทพฯ และไปพบกับเพื่อนคนหนึ่ง ที่ห้องอาหาร และพบจันทร์กานต์เข้าโดยบังเอิญ

"เสียนายบังค์ ชื่อจันทร์กานต์"

คนฟังทำท่าไม่สนใจ หากเมื่อพนักงานเสิร์ฟรินกาแฟเติมให้ เจ้าตัวก็ได้ปฏิเสธ

หัง ๆ ที่ยกนาฬิกาขึ้นดูเวลาแล้ว

"รูปสวย รวยทรัพย์ นับริชา"

"เงินกับความสวยไปด้วยกันเสมอแหละ ถ้ามีเงินถึงไม่สวย ไม่ซำ้ก็ทำให้
สวยได้ หรือถ้าสวยอยู่ก่อน ไม่ซำ้เงินก็วิ่งมาหา ..."

(ดราบาป หน้า 18)

แม้ว่าทมยันตีจะมีทัศนะ เกี่ยวกับค่านิยมของสังคมที่ย่ำใน เรื่องของเงิน ในทำนองยอมรับว่า
เงิน เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม เป็นยอดปรารถนาของมนุษย์ทุกคน มีค่าและมีอำนาจ
ในการจะบันดาลให้ผู้นั้นเป็นเจ้าของสมบัติปรารถนาในสิ่งที่หวัง เกือบทุกประการ ทั้งไปมีอิทธิพลต่อการกำหนด
รูปแบบและพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ในสังคมก็ก็ตาม แต่ทมยันตีก็มีความเห็นว่ามนุษย์ไม่ควรจะหลงใหล
ยกย่อง เทิดทูนเงินจนกระทั่งตกเป็นทาสของเงิน คั่นรบนเสาะแสวงหาโดยไม่คำนึงถึงว่าวิธีการที่ได้เงินมานั้น
จะชอบด้วยกฎหมายหรือเป็นที่น่ารังเกียจของสังคมหรือไม่ ทมยันตีถ่ายทอดทัศนะนี้ ผ่านล้นทมในนวนิยาย
เรื่อง รอยมลทิน เมื่อกำหนดให้ล้นทมพบกับเหตุการณ์ต่าง ๆ จนถึงที่สุดแล้ว ทมยันตีก็ให้ล้นทมเกิดความ
สำนึกในความพหุของชีวิต เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง เสียใหม่ รวมทั้งให้ล้นทมเปลี่ยนพฤติกรรมตาม
ไปด้วย ล้นทมบอกกับล้นทมว่า

"... มนุษย์เราต้องการเงินไปทำไมนักหนา มีเท่าที่จะทำให้เรามีความสุข
สบายพอสมควรไปจนตายก็พอแล้ว คุณเองก็ไม่มีลูกหลานคอยรับมรดก เรื่อง
อะไรคุณจะต้องไขว่คว้าหาเงิน ... เงิน ... ทั้งที่ลำบากเสี่ยงภัยทุกอย่าง
ยามกิน ยามนอน ไม่ได้มีความสุขสักนิด" เขาหลบตาฉันลงต่ำ สีหน้าเรียบเฉย
จนฉันเดาไม่ออกว่าเขารู้สึกอย่างไร

"คนเรามีความสุขเพียงแค่นี้ก็กินอิ่มนอนหลับ ถึงจะกินก็คงไม่มากอะไรนักหนา
เพียงชั่วอึดหนึ่ง จะกินในไนท์คลับหรือร้านข้างถนนมันก็อิ่มเท่ากัน สิ่งที่ไม่อิ่ม
สำหรับมนุษย์คือความอยากต่างหาก อยากมี อยากเป็น อยากได้ ถ้ายังอยาก
คุณก็ต้องวิ่งสนองความต้องการของมันเรื่อยไป อยากมั่งอยากมีก็ต้องวิ่งกอบโกย
เข้าไว้ อยากเป็นใหญ่ อยากมีหน้ามีตาก็ต้องวิ่งไขว่คว้าหา อยากได้โน่นได้นี่
ก็ต้องวิ่งหาเงินซื้อ ทั้ง ๆ ที่สิ่งที่อยากไม่ได้มีความจำเป็นแก่ชีวิตสักนิดเดียว
ความอยากทำให้มนุษย์เรามีความพยายามก็จริง แต่ต้องใช้มันให้พอดี อย่าให้
มีอำนาจเหนือเรา ทุกวันนี้ ที่มนุษย์หัวป้นกันก็เพราะยอมเป็นทาสเจ้าความ
อยากนี่เอง ..."

(รอยมลทิน เล่ม 2 หน้า 410 - 411)

และการเป็นทาสเจ้าความอยากก็เท่ากับยอมตนตกเป็นทาสของเงินด้วย เพราะการจะตอบสนองความอยากต่าง ๆ ได้ จำเป็นต้องใช้เงินเป็นเครื่องแลกเปลี่ยน จึงค้นแสวงหาด้วยความคิดว่า ถ้ามีเงินมาก ๆ แล้วจะสนอง "ความอยาก" ได้อย่างสมบูรณ์ จะทำให้ชีวิตมีความสุขอย่างที่ต้องการไว้ แต่หมั่นตั้งก้นให้หมั่นทบทวนในเรื่อง สารองรัก ตามตัวเองว่า

"... ความสุขทั้งหมดมาพร้อมกับ เงินจริงหรือ"

(สารองรัก หน้า 260)

และให้คิดในเรื่องเดียวกัน บอกกับหมั่นทบทวนในตอนหลังว่า

"... เงินซื้อความสุขทางใจของเราไม่ได้"

(สารองรัก หน้า 368)

สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ถึงแม้จะมีเงินจนล้นเหลือ แจกจ่ายไม่รู้จักหมดสิ้น

"... แต่ถึงกระนั้น เงินก็ไม่สามารถจะเหี่ยวร้างชีวิตไว้ได้ เพียงแค่มีกเวลาให้ข้าหรือเร็วเท่านั้น"

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 201)

และเมื่อถึง "ยามสุดท้ายของชีวิต แม้แต่น้ำหยดเดียวก็ไม่สามารถจะก้าไว้ได้ ..."

(เมียน้อย เล่ม 2 หน้า 320)

เมื่อความจริงเป็นเช่นนี้ หมั่นตั้งจึงมีทัศนะว่าการไม่ดูถูกเงิน การพยายามแสวงหาเพื่อให้ได้เงินมาเป็นสิ่งดี แต่ไม่ควรมากมายจนเกินกว่าความจำเป็นแก่การที่จะช่วยให้มีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ทัศนะที่เกี่ยวกับความเชื่อ (Belief)

สุนทร โคมิน และสนธิ สมัยการการ นิยามคำว่า ความเชื่อไว้ว่า "ความเชื่อ (Belief) หมายถึง สิ่งที่เราเชื่อว่าเป็นจริง ถูกต้องและมักจะใช้กับเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับศาสนา มายาศาสตร์และอุดมการณ์ต่าง ๆ มากกว่าอย่างอื่น เช่น ความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม เป็นต้น"¹

¹ สุนทร โคมิน และสนธิ สมัยการการ ค่านิยมและระบบค่านิยมไทย เครื่องมือในการสำรวจวัด

ภิญโญ จิตต์ธรรม¹ อธิบายถึงเรื่องความเชื่อไว้ว่าเป็นสิ่งที่มนุษย์ค่อย ๆ เรียนรู้และทำความเข้าใจโลกมาเป็นจำนวนหลายพันปี และเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับที่จะทำให้มนุษย์ได้รับผลดีผลร้ายได้เพราะโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์มีความกลัวอำนาจของสิ่งลึกลับ เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ฉะนั้น เมื่อมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดเกิดขึ้นโดยไม่ทราบสาเหตุก็จะกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อมิให้ถูกลงโทษ และเพื่อเอาใจสิ่งลึกลับเหล่านั้นด้วย ทำให้กลายเป็นพิธีกรรมบูชาเทพเจ้าต่าง ๆ ขึ้นในเวลาต่อมา ความเชื่อในทัศนะของภิญโญ จิตต์ธรรมมีหลายประเภทได้แก่ ความเชื่อที่เกิดจากความกลัว ความเชื่อที่เกิดจากปรากฏการณ์ธรรมชาติและ การสังเกตธรรมชาติ ความเชื่อเกี่ยวกับขาลงบ้าน ความเชื่อทางไสยกลาง ความเชื่อทางไสยศาสตร์และความเชื่อเกี่ยวกับฤกษ์ยาม นิमितสัน

มณี พยอมยงค์² มีความเห็นว่าความเชื่อเป็นธรรมชาติของมนุษย์ทุกคน เกิดขึ้นจากความไม่รู้ เป็นประการสำคัญ เมื่อไม่รู้ว่าสิ่งที่ตนพบเห็นนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร ก็ทำให้คิดว่าต้องมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดบันดาลให้เกิดขึ้นหรือให้เป็นไปอย่างนั้น ทำให้มีการสร้างสิ่งสมมุติขึ้นไว้บูชา เช่น สรวง เพื่อเอาใจสิ่งที่ตนคิดว่ามีอยู่นั้น อีกต่อหนึ่ง ซึ่งได้กลายมาเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมในเวลาต่อมา โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางศาสนา มณี พยอมยงค์ แบ่งความเชื่อออกเป็น 2 ประเภทคือ ความเชื่อที่เป็นนามธรรม และความเชื่อที่เป็นรูปธรรม

โครเบอร์³ (Kroeber A. L.) ได้อ้างทฤษฎีของมาลินโนสส์ที่ว่าความเชื่อถือในอำนาจเวทมนตร์และสิ่งมีอำนาจของมนุษย์ เป็นการตอบสนองของความต้องการเมื่อมนุษย์รู้สึกว่าไม่มั่นคง การแสดงพฤติกรรมตามความเชื่อจะเกิดขึ้นในขณะที่มนุษย์มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นหรือเหตุการณ์นั้นน้อย เป็นเหตุให้ไม่เข้าใจตลอดจนไม่มีอำนาจพอที่จะแก้ปัญหาหรือฟันฝ่าอุปสรรคนั้นได้ เพราะฉะนั้น เมื่อมนุษย์รู้สึกไม่มั่นคงและไม่ปลอดภัย จึงจำเป็นต้องหาเองที่มนุษย์จะต้องหาเครื่องยึดเหนี่ยว อาจจะเป็นเวทมนตร์ คาถาหรือเช่นสรวงสิ่งต่าง ๆ เพื่อเป็นกำลังใจที่จะแก้ปัญหาและเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ เมื่อทำเช่นนี้แล้วจะได้รับผลสำเร็จ

¹ภิญโญ จิตต์ธรรม "ความเชื่อ" วารสารรวมก้าวหน้า 2 : 54 - 57 กรกฎาคม 2518

²มณี พยอมยงค์ "คติความเชื่อ" เอกสารประกอบการสัมมนา 8 - 10 กันยายน 2526,

³ประสาธ อิศรปริตตา "ความเชื่อและสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจของชาวอีสาน" ใน เอกสารทางวิจัยฉบับที่ ๑ หน้า 7

จึงเชื่อต่อไปว่า สิ่งที่มีอำนาจจะสามารถดลบันดาลให้พบกับความสำเร็จ และถ้าหากขัดแย้งก็อาจจะดลบันดาล
 ให้มนุษย์ประสบเคราะห์กรรมได้ จะเห็นได้ว่า ความเชื่อมีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมของมนุษย์
 พฤติกรรมที่เกี่ยวกับความ เชื่อจะมากน้อยเท่าไรนั้น จะขึ้นอยู่กับระดับความรู้สึกไม่มั่นคงทางอารมณ์ที่มีอยู่ และ
 การที่จะแสดงพฤติกรรมตามความ เชื่อโดยวิธีใด หรือต่อวัตถุใด ก็ขึ้นอยู่กับความคิดของมนุษย์ว่าสิ่งใด
 เหมาะสม ในขณะที่คนเผชิญกับ เหตุการณ์รุนแรงโดยกะทันหัน

ตามความเห็นดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ความไม่รู้จักจริง เป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดความ เชื่อ เป็นเหตุ
 ให้มีการกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อบูชา เช่นสรวง สิ่งลึกลับนั้น ในที่สุดได้กลายมาเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี
 และวัฒนธรรม ซึ่งส่วนมากมักเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางศาสนา ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า "ความเชื่อ (Belief)
 คือความรู้สึกนึกคิดที่เข้าใจเอาว่าสิ่งนั้นสิ่งนี้มีจริง เป็นสิ่งที่ถูกต้อง ควรแก่การเลื่อมใส ศรัทธา และใช้กับ
 เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับศาสนา ไสยศาสตร์ มายาศาสตร์ และอุดมการต่าง ๆ เช่น ความเชื่อในเรื่องกฎแห่ง
 กรรม การเวียนว่ายตายเกิด เป็นต้น"

จากการศึกษานวนิยายของทมยันตีทั้ง 19 เรื่อง สามารถจำแนกทัศนะที่เกี่ยวกับความเชื่ออัน
 ปรากฏอย่างชัดเจน เป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภทคือ

1. ทัศนะที่เกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนา
2. ทัศนะที่เกี่ยวกับความเชื่อในไสยศาสตร์ ไหรศาสตร์และโชคลางต่าง ๆ

1. ทัศนะที่เกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนา

ศาสนาถือได้ว่ามีอิทธิพลต่อความ เชื่อของมนุษย์ในแต่ละสังคมเป็นอย่างมาก ทั้งเป็นพื้นฐานของ
 ขนบธรรมเนียมประเพณีและค่านิยมต่าง ๆ ซึ่งมนุษย์ในสังคมนั้น ๆ ยึดมั่นปฏิบัติสืบเนื่องกันต่อมา จนกลายเป็น
 เป็นวัฒนธรรมของสังคมในภายหลัง สำหรับสังคมไทย คนไทยส่วนใหญ่ยึดมั่นอย่างเหนียวแน่นต่อหลักธรรม
 คำสอนของพุทธศาสนา และทมยันตีก็เป็นคนหนึ่งที่มีความคุ้นเคยกับพุทธศาสนามาแต่เยาว์วัยจนเกิดความ
 เชื่อมมั่นในหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนาอย่างมาก ทั้งได้เคยกล่าวถึงความเชื่อมั่นในพุทธศาสนาไว้
 หลายแห่ง ต่างกรรมต่างวาระกัน โดยเฉพาะในการให้สัมภาษณ์โดยสารขวัญเรือน ทมยันตี กล่าวว่า
 "ดิฉันเป็นคนชอบศาสนาพุทธมาก และทุกวันนี้ดิฉันเล่นสมาธิด้วย แต่ดิฉันนับถือแก่นของศาสนา ..."¹

¹ เจษณี - กรรณิกา (นามแฝง) เปิดใจสนทนา ผู้หญิงคนนี้มีชื่อว่า "ทมยันตี" ขวัญเรือน

แม้ว่าทมยันตีจะ เคยกล่าวถึงวิธีการประพันธ์นวนิยายของคนไว้มากหลายแห่งเช่นกันว่า ใช้วิธีศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและตำราต่าง ๆ ให้เข้าใจเรื่องราวเหล่านั้นเสียก่อน แล้วรวบรวมแนวคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้านั้นมาปรุงแต่งให้เป็นนวนิยายอีกต่อหนึ่ง โดยยึดถือหลักใช้ศิลปนำศาสตร์ และจากการที่ทมยันตีนำแนวคิดเหล่านั้นมาถ่ายทอดในนวนิยายของตนโดยผ่านตัวละครสำคัญ ๆ ทุกเรื่องในลักษณะที่ให้ตัวละครยอมรับความคิดทางศาสนานั้น แสดงให้เห็นว่า ทมยันตีมีความเชื่อมั่นในพุทธศาสนาอย่างมั่นคงคนหนึ่ง

นอกจากนี้ จากคำให้สัมภาษณ์ของทมยันตีเองในนิตยสารฉบับเดียวกัน ทมยันตีกล่าวว่า "ดิฉันเป็นคนชอบทางพุทธศาสนา มีชีวิตอยู่ได้ทุกวันนี่ก็เพราะมีพระพุทธรูป มีคือเคล็ดลับให้ชีวิตมีความสุขและสู้กับโลกมนุษย์ ดิฉันชอบหลวงพ่อดำยี่สิบห้า ดิฉันหึงท่านพุทธในหนังสือ ไปอ่านเจอ ท่านบอกมนุษย์เราที่มีความทุกข์ทุกวันนี้ เกิดจากเสื่อมโทรม เสือกเกิดมาแล้ว อย่าเสื่อมไวย แหม่ดิฉันอ่านแล้วหัวเราะ ตั้งแต่บัดนั้นมา ดิฉันอ่านแล้วยึดเลย"¹

ด้วยเหตุที่ทมยันตีมีความเชื่อมั่นในพุทธศาสนามาก ทำให้ทมยันตีเขียนนวนิยายโดยอาศัยแนวความคิดและคติความเชื่อทางพุทธศาสนาที่ค้นคว้าได้จากเอกสารและตำราทางศาสนา เป็นแกนนำขึ้นหลายเรื่อง แล้วนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์บ้าง โสยศาสตร์และโหราศาสตร์บ้าง เข้าประกอบโดยยึดถือหลักใช้ศิลปนำศาสตร์เพื่อให้ผู้อ่านเพลิดเพลินและมีเรื่องราว เนื้อหา สารน่าสนใจขึ้น นวนิยายเรื่องที่ประพันธ์ในลักษณะนี้ที่เห็นได้ชัดคือ เรื่องทิพย์ และพิศวงวาท โดยเฉพาะเรื่องทิพย์นั้น ทมยันตีกล่าวว่า เรื่อง "ทิพย์" นี้เก็บมาจากไตรภูมิพระร่วงทั้งนั้นเลย เป็นเรื่องของพุทธศาสนาเท่านั้นเอง"² ส่วนเรื่องอื่น ๆ อีกหลายเรื่องแม้จะมีเนื้อหาไม่เกี่ยวข้องกับทางศาสนา แต่ทมยันตีก็จะแทรกทัศนะทางพุทธศาสนาบางประการไว้ทั่วไป สำหรับทัศนะที่เกี่ยวกับความเชื่อในทางศาสนาที่ปรากฏในนวนิยายทั้ง 19 เรื่องนั้น มีทัศนะที่ชัดเจนดังนี้

1.1 ทัศนะที่เกี่ยวกับความเชื่อในสถานภาพของมนุษย์

1.2 ทัศนะที่เกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม

¹ เจษณี - กรรณิกา (นามแฝง) เปิดใจสนทนากับผู้หญิงคนนี้มีชื่อว่า "ทมยันตี" ขวัญเรือน 297 :

39 - 46 เมษายน 2527

² ริมด ศิริไพบูลย์ นักเขียนเขียนเพื่ออะไร สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย รายการอภิปรายทางวิชาการ ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย 19 พฤษภาคม 2527 เวลา 13.00 - 18.00 น.

1.1 ทศนะที่เกี่ยวกับความเชื่อในสถานภาพของมนุษย์ เป็นทศนะที่แสดงออกถึงความเชื่อในภาวะความเป็นมนุษย์ตามธรรมชาติของมนุษย์ทั่วไป ซึ่งรวมไปถึงความเกี่ยวพันของมนุษย์กับสังคมอันเป็นตัวกำหนดให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตและสืบเชื้อสายเผ่าพันธุ์ให้คงความเป็นมนุษย์อยู่ในโลกได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ทมยันตีเสนอทศนะเกี่ยวกับความเชื่อในสถานภาพของมนุษย์ผ่านตัวละคร ในนวนิยายของตน ตั้งแต่ค่านองค์ประกอบของมนุษย์ไว้ว่า "มนุษย์ประกอบไปด้วยสสารและพลังงาน"¹ สสารคือส่วนที่เป็นร่างกายและเป็นส่วนที่ไม่รู้ เพราะประกอบด้วยธาตุ 4 ได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ "ธาตุดินคือเนื้อ ธาตุน้ำคือเลือด ธาตุลมคือระบบหายใจ และธาตุไฟคือพลังงาน"² ส่วนพลังงานนั้นก็คือวิญญาณและให้เชษฐาในเรื่อง พิศาวาทยอธิบายเพิ่มเติมว่า "วิญญาณก็คือพลังงานของมนุษย์เท่านั้นเอง พลังงานของหัวใจ พลังงานของสมอง"³ ฉะนั้นมนุษย์ตามทศนะที่ทมยันตีเสนอผ่านตัวละครในนวนิยายของตนจึง "เป็นสัตว์ประเสริฐ"⁴ เพราะมีพลังงานทางสมองทำให้มนุษย์มีปัญญา รู้จักคิด รู้เหตุ รู้ผล รู้จักประโยชน์และมิใช่ประโยชน์ และจากคุณลักษณะของมนุษย์ดังกล่าวจึงทำให้มนุษย์เป็นสัตว์โลกที่ต่างจากสัตว์โลกรังดานอื่น ๆ

ในการเกิดมาเป็นมนุษย์นั้น ทมยันตีให้พระยาจินดารังสรรค์ บิดาของแมนวาทใน เรื่อง ร่มฉัตร บอกกับแมนวาทว่า "เพราะมีการรมันถึงได้เกิด"⁵ แต่มนุษย์มิได้เกิดมาพร้อมกับเสรีภาพทั้งไม่มีอิสระพอที่จะเลือกเกิดได้ด้วยทั้งนี้เพราะ "มนุษย์มีการรมเป็นของตนเองทั้งนั้น"⁶ นั่นคือ มนุษย์จะเกิดมาพร้อมกับกรรมติดอกติดผล ซึ่งได้แก่ โลภะ โทสะ โมหะ และต้องตกอยู่ภายใต้การควบคุมของหลักไตรลักษณ์อันเป็นสัจธรรมทางพุทธศาสนาได้แก่ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อันหมายถึง โลกและชีวิตเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไม่เที่ยงแท้แน่นอน มีกรรมเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีแห่งกรรม ฉะนั้นมนุษย์ที่ทมยันตีเสนอผ่านตัวละครในนวนิยายจึง "ตายแล้วเกิด เกิดแล้วตาย

¹ ริมล ศิริไพฑูรย์ พิศาวาท โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 18

² ริมล ศิริไพฑูรย์ ทิพย์ เล่ม 1 โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 368

³ ริมล ศิริไพฑูรย์ พิศาวาท โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 18

⁴ ริมล ศิริไพฑูรย์ ล่า โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 173

⁵ ริมล ศิริไพฑูรย์ ร่มฉัตร เล่ม 3 โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 600

⁶ ริมล ศิริไพฑูรย์ บงกชพนา เล่ม 1 โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 178

วนเวียนอยู่เช่นนี้¹ ไม่มีที่สิ้นสุด เว้นเสียแต่ว่ามนุษย์จะเข้าใจใน "กฎแห่งกรรม" ความรู้แจ้งเห็นจริงในกรรม ... ผู้ใดยอมรับรู้ในกฎนั้นย่อมเห็นแจ้ง ... กรรมจึงจะสิ้นสุดลง ...² แต่มนุษย์ที่จะมีความเข้าใจในกฎแห่งกรรม ละทิ้งอกุศลกรรม เพื่อนำชีวิตตนเองสู่ภพอันเป็นความสุขอย่างแท้จริงนั้น หาไม่ได้ ทยันตีให้แห่งทองในเรื่อง รักที่ต้องมนตรา ระลึกถึงคำเตือนของปู่เจ้าสมิงพราย แล้วบันทึกไว้ว่า "... มนุษย์นั้น มีกรรมเป็นเครื่องคำจุน ถ้าหากมนุษย์ละความโกรธ ความโลภ ความหลง ความริษยาอาฆาตพยาบาทหลงได้ ก็จะมีสุขอีกมากทีเดียว"³

ธรรมชาติของมนุษย์ เนื่องจากมนุษย์มีองค์ประกอบอันสำคัญคือ ธรรมะและพลังงาน ซึ่งเมื่อพิจารณาตามทัศนะของพุทธศาสนาแล้ว ส่วนที่เป็นธรรมะคือส่วนที่พุทธปรัชญาเรียกว่ากาย อัน "เป็นบ่อเกิดของกิเลสตัณหาที่สำคัญความอยากหรือความปรารถนาทางกายของมนุษย์ เมื่อเกินพอดีมัก เป็นเหตุให้มนุษย์ต้องประพฤติดิถีศีลธรรมมากกว่าจะชักจูงไปสู่ความประพฤติปฏิบัติชอบ ความทุกข์ทางใจของมนุษย์มักมีสาเหตุเบื้องต้นมาจากความอยากมีอยากเป็นที่ไม่มีที่สิ้นสุด อันเกี่ยวโยงถึงความโลภในความสุขทางกายเป็นเบื้องต้นมากกว่าอย่างอื่น"⁴

และในด้านของพลังงานซึ่งเทียบได้กับจิตตามพุทธปรัชญานั้น "เป็นศูนย์กลางแห่งปัญญาทั้งหลายของมนุษย์ เป็นทั้งจุดเริ่มต้นและการดับสลายของกิเลส ตัณหา ราคะ กุศลธรรมและอกุศลธรรมทั้งหลายในสังขมมนุษย์ ตลอดจนความสุขและความทุกข์ทั้งปวงล้วนมีเหตุเกิดจากจิตเป็นที่สุด"⁵ ในขณะเดียวกัน มนุษย์ซึ่งเกิดมาพร้อมกับกรรม คือมีอกุศลมูลติดมาด้วยนั้น ทำให้มนุษย์ยึดมั่นถือมั่นในตัวเอง มีโลภ โกรธ หลงอย่างพร้อมมูล แต่เพราะมนุษย์มีวิญญาณที่ประกอบไปด้วย ปัญญา ฐิติ อันเป็นพลังงานของสมอง หรือจิต

¹ ริมล ศิริไพบูลย์ พิชสวาท โดยทยันตี (นามแฝง) หน้า ๖๐7

² ริมล ศิริไพบูลย์ รักที่ต้องมนตรา โดยทยันตี (นามแฝง) หน้า ๒๕๐

³ ค. หน้า 47

⁴ วณิดา ธนสุภาณูเวช มนุษย์ตามทรรศนะของพุทธปรัชญา หน้า ๕๐

⁵ ค. หน้า ๕1

คอยสะกดกันมิให้กายประพฤติดีกฎอันดีของสังคม มนุษย์ในทัศนะของทอมฮันตีที่ถ่ายทอดผ่านตัวละครในนวนิยายของตน "ก็คือคนที่มีธาตุดีเลวปะปนกัน ไม่มีใครมีลักษณะสมบูรณ์สักคนเดียว"¹ ทั้งนี้ ไม่จำกัดว่า "รากฐานจะมาจากที่ใด สิ่งเลวที่จะเหมือนกันหมดคือ ความเป็นมนุษย์อันมีทั้งความดี ความชั่ว ผสมปนเปกันอยู่ในตน"² นั่นคือ "มนุษย์ ... ไม่มีใครที่หมด แต่ก็ไม่ใคร่เลวหมด"³ ทั้ง "ไม่มีใครดีเกินไปแล้วก็ไม่มีใครเลวเกินไป"⁴ ด้วย

แต่โดยธรรมชาติของมนุษย์ "มีสัญชาตญาณอย่างหนึ่งที่เหมือน ๆ กันหมดคือ สัญชาตญาณของการอยู่รอด"⁵ ทำให้มนุษย์ "เป็นสัตว์โลกที่ไม่ชอบอยู่โดดเดี่ยว ชอบจะรวมกันเป็นกลุ่มก้อนอยู่เสมอ"⁶ เพื่อความรู้สึกปลอดภัยในชีวิต แต่เพราะเหตุที่มนุษย์ตกอยู่ภายใต้การครอบงำด้วยหลักไตรลักษณ์เช่นเดียวกับสรรพสิ่งทั้งหลาย จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงแปรปรวนอยู่เสมอ ทั้งจิตใจซึ่งฝ่าฝืนด้วยฝุ่นละอองของกิเลส ตัณหาและอริชชา ทำให้มนุษย์มีความรู้สึกไม่มั่นคงในชีวิต เกิดความหลงผิดและยึดมั่นในตัวตนทั้งแสวงหาผลประโยชน์สุขเพื่อตนเอง "โลกมากอยากได้ ไม่มีที่สิ้นสุด อยากทำอะไรตามใจชอบ"⁷ ของตนเอง "ไม่เคยเห็นความสำคัญของใครมากกว่าตัวเอง มนุษย์ซึ่งปากอาจจะบอกได้ว่ารักและเสียสละเพื่อคนอื่นได้ทุกอย่างทุกเมื่อ แต่มนุษย์ก็จะมีวันเสียสละจนหมดเพื่อผู้อื่น มนุษย์คงความเป็นมนุษย์อยู่ได้ก็เพราะวิธีการรักษาตัวรอดเป็นใหญ่"⁸ ทั้ง "ไม่เคยรักสิ่งใดมากเท่าตัวเลย และมนุษย์ไม่เคยเห็นแก่ใครมากไปกว่าเห็นแก่ตัวของตัว"⁹ เอง ฉะนั้น

¹ ริมล ศิริไพบูลย์ คุณหญิงนอกทำเนียบ เล่ม 2 โดยทอมฮันตี (นามแฝง) หน้า 836

² ค. หน้า 808

³ ริมล ศิริไพบูลย์ มงกุฎหมาย เล่ม 1 โดยทอมฮันตี (นามแฝง) หน้า 264

⁴ ริมล ศิริไพบูลย์ รอยมลทิน เล่ม 2 โดยทอมฮันตี (นามแฝง) หน้า 282

⁵ ริมล ศิริไพบูลย์ เบี่ยนน้อย เล่ม 1 โดยทอมฮันตี (นามแฝง) หน้า 113

⁶ ริมล ศิริไพบูลย์ ล่า โดยทอมฮันตี (นามแฝง) หน้า 422

⁷ ริมล ศิริไพบูลย์ แนวสุทท้าย โดยทอมฮันตี (นามแฝง) หน้า 81

⁸ ริมล ศิริไพบูลย์ เพลงชีวิต เล่ม 1 โดยทอมฮันตี (นามแฝง) หน้า 78

⁹ ค. หน้า 187

แม้ว่า "มนุษย์ทุกคนจะอยากทำความดีด้วยกัน"¹ แต่เพราะอิริยาที่ครอบงำอยู่ ทำให้มนุษย์เห็นผิด เป็นชอบ ทมยันตีให้ปวลีในเรื่อง มงกุฎนามรับฟังคำสอนของคุณยายโดยคุณภักทิวาว่า "ทางแห่งความดีมันไปยากทั้งนั้น แลละลูกเอ๋ย ทางทำชั่วมันง่าย เหมือนน้ำไหละ มันต้องไหลลงสู่ที่ต่ำ ใจคนที่จริง เขาก็ว่ามันมีน้ำใจเหมือนกัน มันจะไม่ไหลลงที่ต่ำเรื่อย ๆ ยังไงไหว"² ด้วยเหตุนี้ "มนุษย์ที่มีธาตุมนุษย์มากกว่าเทวดา ... จึง ... ทำผิดมากกว่าทำดี"³ สังคมจึงได้สร้างกฎเกณฑ์ และระเบียบประเพณีต่าง ๆ ขึ้นควบคุมมนุษย์ เพื่อหวังที่จะ ให้มนุษย์เป็นมนุษย์ที่ดีอยู่ในอุดมคติของสังคม แต่ถึงกระนั้นก็ยังมียุขยัยบางกลุ่ม บางพวกที่เต็มไปด้วยกิเลส ตัณหา พอกพูนมากจนเกินกว่าจะใช้กฎเกณฑ์ใด ๆ ของสังคมขัด เกลาออกได้อาศัยกฎเกณฑ์ของสังคมนั้น เบียดเบียน เอาวัดเอาเปรียบมนุษย์ที่ประพฤติปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมอย่างเคร่งครัด และยังเป็นมนุษย์ ผู้ชายซึ่งเป็นเพศที่มีความเข้มแข็ง เอาวัดเอาเปรียบหรือทำร้ายทารุณผู้หญิงซึ่งอ่อนแอกว่าด้วยแล้ว ทมยันตี เห็นว่ามนุษย์พวกนี้เป็นสัตว์โลกที่โหดเหี้ยมจนไม่น่าอภัยให้ ทมยันตีให้มธุสรในเรื่องเล่าบรรยายความรู้สึกต่อ มนุษย์จำพวกนี้ไว้ว่า "มนุษย์ ... มิได้ร้ายกาจ เฉพาะศัตรูของตนหรือคนที่ตนหวาดระแวงว่าจะ เป็นศัตรูอีก สืบไป แต่แม้กระทั่งคนที่ตนไม่รู้จัก มนุษย์ก็ไม่วายพ่นพิษร้ายใส่เพียงเพื่อระบายความแค้นจากใจ"⁴ ด้วย เหตุนี้ มนุษย์ที่มธุสรพบเห็นมาจึงเป็น "สิ่งที่ร้ายกาจกว่าสัตว์มากนัก นั่นคือ ... มนุษย์ สัตว์ให้ร้ายเท่าร้าย เพียงใด หากเรามิได้ทำให้เขาเจ็บปวดก่อน เขาก็มิได้ปรารถนาจะยุ่งเกี่ยวกับเรา แต่มนุษย์ ... มนุษย์ ที่ว่าตนเองเป็นสัตว์ประเสริฐ เป็แหละ สามารถทำลายมนุษย์ด้วยกันอย่างเลือดเย็น ..."⁵ ฉะนั้น มนุษย์ ในทัศนะที่ทมยันตีถ่ายทอดผ่านมธุสรในนวนิยายเรื่องเล่าจึง "... ไม่มีสิ่งใดจะโหดร้ายต่อมนุษย์ ... เท่ากับ มนุษย์ด้วยกัน"⁶ ขณะเดียวกัน "ในกระบวนสัตว์โลกทั้งหมด คงจะไม่มีชนิดไหนโหดร้ายทารุณ เก่งแ่งยิ่งดี

¹ ริมล คิริไพบูลย์ รอยมอดิน เล่ม 2 โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 363

² ริมล คิริไพบูลย์ มงกุฎนาม เล่ม 1 โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 67

³ ริมล คิริไพบูลย์ สายรุ้ง เล่ม 2 โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 28

⁴ ริมล คิริไพบูลย์ ถ้ำ โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 72

⁵ ก. หน้า 173

⁶ ค. หน้า 143

ซึ่งเล่นกันเท่ากับมนุษย์"¹ ด้วย ดังนั้นมนุษย์ตามทัศนะที่ทมิฬยัธิดาทอดผ่านตัวละครในนวนิยายของดอน มิเกล เปรียบเทียบกับบรรดาสัตว์โลกทั้งหลายแล้ว "มนุษย์เป็นสัตว์โลกที่หิ่ที่สุดที่ธรรมชาติสร้างสรรค์มาและก็เป็น สัตว์โลกที่เฉวที่สุดที่ธรรมชาติให้มาด้วย"²

2.2 ทัศนะที่เกี่ยวกับความเชื่อในกฎแห่งกรรม

กฎแห่งกรรมในทัศนะของพุทธศาสนานั้นถือว่าเป็นกฎที่มีอยู่อย่างอิสระ เป็นกฎแห่งเหตุและผล เป็นทั้งกฎธรรมชาติและกฎทางศีลธรรม ในแง่ที่เป็นกฎธรรมชาติ กฎนี้ยืนยันว่าทุกสิ่งทุกอย่างย่อมเกิดขึ้น เป็น ไปตามอำนาจของเหตุปัจจัย ในแง่ที่เป็นกฎทางศีลธรรม กฎนี้มีหลักกว้าง ๆ ว่าผลย่อมสอดคล้องกับเหตุ ผู้ทำ กรรมดีย่อมได้รับผลดี ผู้ทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลชั่ว³ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ผลย่อมเกิดจากเหตุ และถ้า ทำดีย่อมได้รับผลดีทำชั่วย่อมได้รับผลชั่วนั้นเอง ฉะนั้นถ้าพิจารณาถึงสถานภาพของมนุษย์ตามนัยดังกล่าว จะ เห็นได้ว่า "มนุษย์มีความเหมาะสมในการดำรงชีวิตอยู่ ชาติกำเนิด วงศ์สกุล ยศฐานะการศึกษาหรือสิ่งอื่นใด ไม่เป็นอุปสรรคต่อบุคคลในการที่จะประกอบคุณงามความดีและที่จะรับผลของการกระทำ"⁴ นั้น แต่จะแตกต่างกัน ด้วยกรรมของแต่ละบุคคล และมนุษย์จะได้ชื่อว่าเป็นอย่างไรนั้นอยู่ที่การกระทำของเขาเท่านั้น แต่ทั้งนี้มิใช่ เฉพาะแต่การกระทำ หรือกรรมในปัจจุบัน หรืออนาคตเท่านั้น แต่รวมไปถึงกรรมในอดีตชาติด้วย

สำหรับทมิฬยัธิดาซึ่งยืนยันว่าตนเองมีความเชื่อมั่นในพุทธศาสนาอย่างจริงจัง ใ้หน้ากฎแห่งกรรม มาแทรกไว้ในนวนิยายของตนทุกเรื่องและบางเรื่องก็ใช้เป็นแกนในการประพันธ์นวนิยายด้วย ดังเช่น เรื่อง พิศาวาท รักที่ต้องมนตรา เป็นต้น ทั้งได้ถ่ายทอดทัศนะผ่านตัวละครในลักษณะที่ยอมรับว่า คำสอนทางพุทธศาสนา ในเรื่องกฎแห่งกรรมเป็นสิ่งที่ควรเชื่อถือ มีทางเป็นไปได้ และถ้าได้มีการปลูกฝังอย่างจริงจังแล้ว จะช่วยให้ มนุษย์ประพฤติตนอยู่ในกฎเกณฑ์ และระเบียบประเพณีอันดีงามของสังคมนั้น ทัศนะดังกล่าวมีทมิฬยัธิดาให้ปาวลี ในเรื่องมงกฎหนามเล่าถึงการตอบปัญหาที่มีผู้ถามขึ้นในขณะที่ไปอภิปราย เกี่ยวกับการเขียนนวนิยายของตนเอง ณ สถานที่แห่งหนึ่ง โดยให้ปาวลีตอบปัญหานั้นว่า "ฉันเขียนเรื่องนี้เพื่อแสดงกฎแห่งกรรม ถ้าคุณกลัวกฎแห่งการ

¹ วิมล ศิริไพบูลย์ รอยมลทิน เล่ม 1 โดยทมิฬยัธิดา (นามแฝง) หน้า 331

² วิมล ศิริไพบูลย์ เพลงชีวิต เล่ม 1 โดยทมิฬยัธิดา (นามแฝง) หน้า 66

³ จีรวรรณ ชนะโชติ การศึกษาเปรียบเทียบหลักคำสอนเรื่องกรรมในพุทธศาสนาและศาสนาฮินดู หน้าบทคัดย่อ ก.

⁴ วณิดา ธนสุภาวณิช มนุษย์ตามทวทัศน์ของพุทธปรัชญา หน้า 68

อยู่แล้ว คุณก็เป็นสุข ๆ เกิด แต่ถ้าคุณกัวแต่กฎหมาย กัวแต่สายตามนุษย์ ยามใดที่กฎหมายเอื้อมไปไม่ถึง ยามใดที่สายตามนุษย์มองไม่เห็น คุณก็จะทำผิดได้อย่างสบายใจ หากคุณเชื่อมีสิ่งเหนือตา เชื่อกฎกรรม ไม่ว่าคุณจะอยู่ที่ใด คุณจะไม่ง้อล้าทำผิดเลย อย่างน้อยคุณก็กลัวสายตาจากอวกาศอันว่างเปล่า ตา ... ที่มองไม่เห็นนี่แหละคือมโนธรรมของคน ...¹

ดังกล่าวนั้นแล้ว ทมยันตีมีทัศนะเกี่ยวกับสถานภาพของมนุษย์อย่างหนึ่งว่ามนุษย์มีการเวียนว่ายตายเกิด กล่าวคือ เมื่อถึงกาลที่มนุษย์ดับสลายลง "ร่างกายแยกจากวิญญาณแล้วต่างก็ไปอุบัติใหม่ ร่างกายทับถมดิน ธาตุทั้งสี่แยกกันไป วิญญาณล่องลอยไปสู่ชะตากรรมอันกำหนด"² ไว้ด้วยตนเอง เหมือนกับ การเดินทางออกจากเรือนหลังเก่าไปสู่เรือนหลังใหม่ แต่จะเป็นเรือนชนิดไหน ก็ เถว สวยสดงดงาม หรือน่าเกลียด ซึ่งประการใดนั้นขึ้นอยู่กับชะตากรรมที่สร้างไว้ทั้งนี้เพราะ "คนเราเกิดมาด้วยกรรม"³ มีกรรมเป็นของตนเอง "ผลกรรมทำไว้อย่างไรก็ต้องเป็นไปอย่างนั้น"⁴ ไม่มีผู้ใดจะหนีพ้น "กระแสน้ำแห่งกรรมไม่มีผู้ใดหรือสิ่งใดขัดขวางได้"⁵ ฉะนั้นมนุษย์ที่เกิดมาจึงแตกต่างกันทั้งรูปร่าง หน้าตา สติปัญญา และฐานะความเป็นอยู่ ทมยันตีถ่ายทอดทัศนะนี้ผ่านคุณยายของปวลีในเรื่องมงกุฎหมาย โดยให้คุณยายสอนปวลีว่า "มนุษย์ทุกคนมีกรรมเป็นของตนเองทั้งนั้นแหละ บางคนเกิดมาดี ก็เพราะทำกรรมดีไว้เยอะ ที่เกิดมาลำบากก็เพราะชาติที่แล้วทำกรรมไม่ดี"⁶ ไว้มาก ชาตินี้จึงต้องลำบากเพื่อชดใช้กรรมเก่า "มนุษย์เรานั้นปฏิเสธไม่ได้เลยว่า เราเกิดมาเพื่อใช้กรรมและขณะเดียวกันก็ก่อกรรมไว้สำหรับชาติใหม่ภพใหม่อีก"⁷ ซึ่งอาจจะมีทั้งดีบ้าง ชั่วบ้าง แล้ว

¹ ริมล ศิริไพบูลย์ มงกุฎหมาย เล่ม 2 โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 328

² ริมล ศิริไพบูลย์ พิชสวาท โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 47

³ ริมล ศิริไพบูลย์ ล่า โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 24

⁴ ริมล ศิริไพบูลย์ รักที่ต้องมนตรา โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 288

⁵ ริมล ศิริไพบูลย์ พิชสวาท โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 668

⁶ ริมล ศิริไพบูลย์ มงกุฎหมาย เล่ม 1 โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 178

⁷ ริมล ศิริไพบูลย์ เพลงชีวิต เล่ม 1 โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 121

แต่จะมีกิเลสตัณหา ครอบงำจิตใจอยู่มากน้อยเพียงใด แต่จะ "ไม่มีใครเกิดมามีและทำดีไปได้กระทั่งตาย"¹

นอกจากกฎแห่งกรรมจะเป็นผลมาจากการประกอบกรรมของบุคคลนั้น ๆ ในลักษณะ "กรรมของใครก็ต้องตกอยู่กับผู้นั้น ไม่มีใครช่วยได้"² ท่านเองเดียวกับ "ชั่วของใครย่อมเข้าสู่คอกของคนนั้น"³ แล้ว ผลกรรมของผู้เป็นพ่อแม่ยังมีโอกาสตกถึงบุคคลผู้เป็นลูกได้ด้วย ทมยันตีเสนอทัศนะนี้โดยให้แห่งทองในเรื่อง รักที่ต้องมนตรา บันทึกความทรงจำในตอนที่เพื่อนแก้วแห่งทองไปดูน้ำมนต์ในบาตรที่ปู่เจ้าสมิงพรายมอบไว้ให้ แล้วมีเสียงของปู่เจ้ากังวาลขึ้นว่า "เวลานี้มีใช้จำเพาะแต่ที่เราก่อขึ้นในชาตินี้หรือไม่เพียงเท่านั้นหรือ กฏแห่งกรรมเปรียบประดุจกระแสน้ำที่ไหลเป็นวงกว้างดุจลูกโซ่ เกิดขึ้น ... หายไป ... วงแล้ววงเล่า กระแสน้ำวนอันนี้หายไป แต่ไปก่อให้เกิดวงใหญ่ จะมากน้อยเท่าใดก็กระแสน้ำเดียวกัน ... มนุษย์อุบัติขึ้นได้ด้วยกรรมและกรรมก็เป็นเครื่องหล่อเลี้ยงให้มนุษย์คงอยู่ กรรมของพ่อแม่และของเราย่อมอุบัติเกี่ยวเนื่องกัน ดวงของลูกโซ่ที่ร้อยต่อ ๆ กันมาบรรจบวงใหม่ ห่วงแห่งกรรมกล้ำขึง หนาแน่นยิ่งกว่าเหล็กกล้าใด ๆ ทั้งสิ้น"⁴ ฉะนั้นด้วยความเชื่อมั่นในพุทธศาสนา ทมยันตีได้ให้เชษฐาในเรื่อง พิษสวาท ยืนยันกับอัศนีว่า "ให้ฉันเป็นนักวิทยาศาสตร์จำ ยังไง ฉันก็ยังมีศาสนา ไอ้เพื่อนที่เรียนมากับฉันหลายคน มันยังไปโบสถ์ เชื้อพระเจ้า ก็ทำไมฉันจะไม่เชื่อกรรม เพียงแต่ฉันไม่คิดว่าใครจะมาดำเนินกฎแห่งกรรมได้ กรรมมีจริง ... แต่ก็เหมือนกลไกอย่างหนึ่งที่ต้องดำเนินไปด้วยตนเอง ไม่มีใครเป็นผู้กำหนด"⁵ และมนุษย์มีสิทธิ์ที่จะสร้างกรรมและรับผลแห่งกรรมนั้น ๆ อย่างเท่าเทียมกับทุกคนโดยไม่มีข้อยกเว้นเช่นกัน

2. ทัศนะที่เกี่ยวกับความเชื่อทางไสยศาสตร์ ไทราศาสตร์ และโชคลางต่าง ๆ

2.1 ความเชื่อทางไสยศาสตร์ เป็นความเชื่อที่มีอยู่ทุกหมู่ชนในสมัยที่มนุษย์ยังไม่ได้พัฒนาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ หรือแม้แต่ว่าความเจริญทางวิทยาศาสตร์จะได้รับการพัฒนาสูงขึ้นมากดังปัจจุบัน ความเชื่อทาง

¹ ริมต ศิริไพฑูรย์ เมียน้อย เล่ม 1 โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 103

² ริมต ศิริไพฑูรย์ รักที่ต้องมนตรา โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 46

³ ริมต ศิริไพฑูรย์ พิษสวาท โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 127

⁴ ริมต ศิริไพฑูรย์ รักที่ต้องมนตรา โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 261

⁵ ริมต ศิริไพฑูรย์ พิษสวาท โดยทมยันตี (นามแฝง) หน้า 441

ไสยศาสตร์ก็ยังมิอยู่ทั่วไป ไสยศาสตร์เป็นที่พึ่งทางใจอย่างหนึ่งของมนุษย์และมักมีผลมาจากความเชื่อทางโหราศาสตร์ด้วย กล่าวคือ เมื่อได้รับคำทำนายไปในทางร้าย ก็จะมีการคิดค้นหาวิธีขจัดปัดเป่าให้เหตุร้ายเบาบางลงหรือหมดไปด้วยการใช้อำนาจจิต เสกเป่า การลงนะหน้าทอง การลงยันต์ หรือทรงเจ้าเข้าผี เป็นต้น บางครั้งมีการใช้ไสยศาสตร์เป็นเครื่องเสริมให้มีกำลังใจกล้าหาญขึ้น เช่น การทำตะกรุด สาลิกา-ลิ้นทอง รวมไปถึงเรื่องของการอยู่ยงคงกระพัน รดน้ำมันต์ และอื่น ๆ

สำหรับทัศนะของหมอยันต์ เกี่ยวกับความเชื่อในทางไสยศาสตร์ซึ่งถ่ายทอดผ่านตัวละครในนวนิยายของตนหลายเรื่อง แสดงให้เห็นว่า มนุษย์ในสังคมยังให้ความนิยมเลื่อมใสกันอยู่มากและในกิจการเกือบทุกอย่างที่จะสามารถใช้ไสยศาสตร์เข้าช่วยได้ แต่หมอยันต์ก็ได้ให้ตัวละครในนวนิยายของตนชี้ชัดขวาง คัดค้านความเชื่อนั้น ทั้งมีทางเสี่ยงในท่านองยอมรับด้วยความเห็นใจด้วย เช่น

เรื่องน้ำมันต์มักจะทำให้พวกเราทะเลาะกับเจ้าของไข่น้อย ๆ เพราะเจ้าของไข่นางรายพยายามจะเอาน้ำมันต์มาพรมให้คนไข้ ทั้ง ๆ ที่ความร้อนขึ้นสูงจนน่าวิตก ฉันเคยปลอบเจ้าของไข้ว่า

"อย่าถึงกับพรมได้ไหมคะ ไข้ผ้าชุบวางตามหน้าผากก็แล้วกัน"

"อาจารย์ให้พรมนี่คะคุณ"

"คิดค้นว่ายังชุบผ้าวางยังซึมเข้าไปได้มากกว่า"

บางรายก็มีตะกรุด มียันต์มาแขวนไว้รุ่งเรืองรอบเตียง สำหรับคนอื่นจะบ่นว่าอย่างไรก็ตาม หากเป็นฉัน ๆ มักจะยอมให้ เพราะอย่างน้อยจิตใจของทั้งสองฝ่ายจะได้ดีขึ้น

.....

ท่าทางเจ้าตัวจะเบาใจลงและพอเย็นฝ้านั้นก็เริ่มกรรมวิธีจุดธูป แขนพวงมาลัยหับลงไป ... ความเชื่อของคนมักเป็นสิ่งที่ทำให้เรายึดเหนี่ยวหัวใจเราไว้ได้

(เพลงชีวิต เล่ม 2 หน้า 146)

โรงพิธีที่อยู่ด้านหลังสุคนั้น ด้านหนึ่งเป็นประรำโล่ง กลางประรำตั้งแท่น บูชาสนะผ้าขาวไว้เรียบร้อย อีกด้านหนึ่งเป็นโต๊ะหมู่บูชา มีค้ายสายสิญจน์โยงออกไปสู่เตาหิน ตั้งกระทะใบบัวสำหรับหุงน้ำมันมนต์ที่หลงตากงเคยกระทำมาทุกปี

ด้วยเหตุนี้ชาวบ้านร้านตลาดจึงหลั่งไหลเข้ามาไม่ขาดสาย จนภูมิลหงดาคง

แทบทรุด เพราะผู้คนขึ้นลงกันไม่ขาด

"มา ... ใครจะอาบนํ้ามนต์เรียงเข้ามา เตรียมตัวไว้ ..."

ลหงดาคองนั่งขาห่มขาวแนวล้อมด้วยศิษยานุศิษย์หน้าบานเป็นจวนเชิง

"ร้อน ๆ ยังงั้นนํ้ามนต์ศักดิ์สิทธิ์ดีนักอาบแล้วเย็นใจ"

คำแรก ๆ ลูจะไม่มีใครสนใจฟังมากกว่าจับเฉพาะคำว่าศักดิ์สิทธิ์คำเดียว

ผู้คนจึงเชยโหลยั้วเข้าไปพนมมือแต่

"ไม่ต้องเบียดกัน พรหมได้ทั่วถึงทุกคนแหละ วันนี้จะพูนํ้ามนต์เทือกให้ดูเป็น
ขวัญตา"

.....

"การพนันขันแข่ง นํ้ามนต์ที่ไหนก็ช่วยไม่ได้ นํ้ามนต์นั้นจะดีตรงที่ว่าต้องทำใจให้
สบายคิดถึงคุณพระคุณเจ้า ระหว่างรอกต้องตั้งใจให้ดีให้สิ่งร้ายเก่า ๆ หมดไป
ตั้งใจแต่ว่า ทำดี ทำดี ... นํ้ามนต์ถึงจะศักดิ์สิทธิ์"

.....

"ใครรตนํ้ามนต์แล้วถอยไปให้พวกแม่ค้าแม่ขายเขา เข้ามารับสาธุการล้นทองมั่ง"

.....

"เออ ... ใครที่เอาไป ระวังไว้ ... สาธุการนี้ชอบคนสะอาด พูดยาอ่อนโยน
ถ้าพูดสกปรก หยาบคาย ของจะหายจากตัวเวลาเอาไปไว้ต้องหุ้มขี้ผึ้งให้ดี ไม่
จันล่อนหนหายไปนะ"

.....

"ฉันรู้เหมือนกับที่เธอรู้ และก็เคยคิดจะทำเหมือนกับที่เธออยากจะทำ แต่จะมี
ประโยชน์อะไรที่ทำอย่างนั้น ถ้าเราจับลหงดาคอง เธอคิดหรือว่าคนทิ้งมงายจะ
เลิغمงาย เพียงแต่เขาจะวิ่งไปหาที่ใหม่เท่านั้นเอง ลหงดาคองนั้นท่านรู้จัก
คนพวกนี้เท่ากับฉันหรือเธอ ท่านถึงได้ตัดสินใจลาบวช เพราะถ้าท่านยังครอง
ผ้าเหลือง ชินทำอย่างนี้ ก็รังแต่จะให้ศาสนาฉกฉวย ครั้นท่านจะ เผ้าแต่เทศน์
ให้คนหลุดพ้นจากความมงาย จะมีใครบ้างล่ะที่ฟังท่าน"

.....

"... ถ้าเขายังงมง่าย ทำไมเราไม่นำเขาให้ถูกทาง มันอาจจะช้า อาจจะ
ต้องใช้ของเคลือบแฝง เหมือนเม็ดยาใส่แคปซูลเคลือบน้ำตาล ก็ยังดีกว่าเขา
ไม่กินไม่ใช้หรือ สาลิกานั่น ... หลงคาไม่ได้บอกหรือว่าถ้าจะให้หลังต้องทำ
ยังงี้ หรือน้ำมันตักแบบเดียวกับน้ำสบาน ... รดแล้วถ้าทำชั่ว สักบางนะ
... ของที่หลงตาทำ เขาเรียกว่าสื่อ คือเครื่องน้อมนำใจของคนให้รับไว้ใน
ตัวภายหลัง ..."

(ดาวเรือง เล่ม 1 หน้า 287 - 303)

ถ้าเป็นไสยศาสตร์บางอย่าง เช่น การทรงเจ้าเข้าผี และเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นในช่วงเวลา
และสมัยหนึ่งในเรื่อง ร่มฉัตร หมันตึกให้ตัวละครในเรื่องนั้นยอมรับในความศักดิ์สิทธิ์และคิดว่ามีจริง
ไปด้วย ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความคิดของมนุษย์แต่ละสมัยนั่นเอง เช่น

"... อีกนานต่อมาวาดจึงได้ประจักษ์ว่าสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์นั้นมีอยู่ในโลกอย่างแท้จริง
วาดเคยได้ประจักษ์แก่ตาและแก้ไขใจไม่น้อย และเมื่อจำต้องจากที่นั่นมาแล้ว
ยามใดที่วาดผ่านไป วาดจะต้องมีหงวมาลัย รูปเทียนไปบูชาเป็นนิจ ..."

(ร่มฉัตร เล่ม 1 หน้า 407)

"นั่นเขานั่งหลับหูหลับตาอยู่ทำไมนานนักนะ ถ้าจะมีเรื่องหุลถามกันยาวเหยียด
รูปเข้าไปเกือบครึ่งดอกแล้ว"

"เอ๊ะ ... นั่นซิ ..." เสียงคุณหยดมีแววสงสัยเช่นกัน วาดจึงหันไปดูนิธหนึ่ง
... ทำนั่งพับเพียบของแม่ศรีคชกขยับเป็นขัดสมาธิ มื่อยังหมนมำรูปแน่น แต่
ปลายนิ้วเริ่มงออย่างประหลาดนั่งเปี่ยมพิมพำปากคอสิ้นว่า "ท่าชกจะไม่ค่อยดี
นะเจ้ากะ"

รูปในมือแม่ศรีคชกหล่นกระจาย มือทั้งสองยกอเสมอไหล่ ข้อศอกแนบลำตัว ออก
แอ่นคล้ายคนถูกมัดไหล่หลัง ผิวที่เคยดำคล้ำ กร้านเกรียม ขาวซีดจนเผือดราว
กับไม่มีเลือด แต่ก็สตรัสอย่างประหลาด

"เอ ... ไม่เหมือนท่าน ไม่เหมือน แต่ก็ ... ไม่ดี ไม่ดีแน่ ..." นั่งเปี่ยม
บนอุบถอย่างนั้น คุณหยดเองก็ดูเหมือนจะนั่งซึ้งถึงตะโลงตัวแข็งไปเช่นกัน

ภาพนั้นตรงจนบัดนี้ วาดยังจำได้ผิดตา เพราะเป็นภาพที่เกาะฝังลึกอยู่ในใจ
ของวาดตลอดมาว่า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ก็ดั่ง มีแสงเทวดาก็ดี เป็นสิ่งที่มีตัวตน ฉะนั้น
ยามใดที่วาดปรารถนาค้นโกศ ก็คงว่า "ถึงคนไม่เห็นมีแสงเทวดาก็เห็น" วาด
จึงสามารถพูดได้อย่างเต็มปากและเต็มใจ ด้วยความเชื่ออันนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ทำให้ไม่ว่าชีวิตภายนอกของวาดจะผันแปรไปอย่างไร วาดจึงสามารถวางเฉย
เสียได้เป็นนิจ แม่หรีดนั่งขัดสมาธิ มือกำยกเสมอไหล่ หลังแอ่น กิริยาล้ำคน
ถูกมัดให้หลังไว้ ดวงตาหรีดจ้องเกือบหลับ ผิวพรรณดูม่อโสมงามผิดตา ด้วยเหตุนี้
เองเมื่อพ่อนวมวิ่งเล่นลักเข้ามา จึงถึงกับตาฝ้า คุกเข่าลงเลียมือมองแวบเดียว
หลางตามเสียงต่ำ ๆ ว่า "ท่านมาหรือยัง"

"มาแล้วครับผม แต่พอถึงหัวเม็ดก็ ..." พ่อนวมพูดต่อไม่ออก วาดเองก็ไม่
เคยเห็นภาพใดจะทำให้หน้าขนลุกได้เท่าภาพที่พ่อ เดิน เข้ามาด้วยท่าทางประหลาด
แม้กลิ่นถอยกรูด เกือบจะขึ้นไปนั่งบนตักวาด แต่คุณหยดดูเหมือนจะสติดีกว่าเพื่อน
เพราะยังอุทานว่าร้องสิ่งนั่งแปลกได้ว่า "ปู่เสีย เข้าอีกสินซี"

นั่งแปลกท่าท่าเงอะงะ คอยแต่จะหลบแฉะเช่นกัน จนคุณหยดต้องเอ็ดให้ว่า

"เฮ้ ... เอาสินนี่ไปก่อน"

พูดกลางลุกขึ้นจากที่นั่ง วาดขยับจะลุกตาม แต่แม่กลืนท่าท่าเหมือนจะเขยื้อนตัว
ไม่ไหว

"ลุกเร็ว ๆ เข้าซิ กลิ่น"

"ขานมันแข็งไปหมดแล้วค่ะ คุณย่า"

"ปากมันขึ้นไปที่เถอะวาด"

นั่งแปลกกว่าเสียไปพูดจากที่แม่หรีดนั่ง แล้วถอยห่างออกมาโดยเร็ว คุณหยด
ลงไปนั่งพับเพียบแต่อยู่กับดิน ทำให้คนอื่น ๆ พลอยไปรวมเป็นกระจุกอยู่เบื้องหลัง
พ่อซึ่งวาดแน่ใจได้เลยในขณะนั้นว่าไม่ใช่พ่อของวาดแน่ ๆ ทรุดลงนั่งขัดสมาธิมือ
ทั้งสองท้าวหัวเข้า แขนโก่งอย่างประหลาด ผ่าขวาม้าไหมที่พ่อชอบใช้พาดไหล่
บัดนี้เปลี่ยนเป็นคล้องคอไว้ ความซัดของผิวพรรณละม้ายคล้ายกับแม่หรีด เป็น
พิมพ์เดียว

"เชิญประทับกระหม่อม" เสียงที่ออกจากปากแม่หรีดหัวแกมหัวเราะแบบผู้ชาย คำราชาศัพท์ที่ใช้คล้องปาก ทั้ง ๆ ที่วาดรู้ดีว่า บ่าวอย่างแม่หรีดไม่คุ้นเคยแม้แต่น้อย ส่วนเสียงที่พ้องตอบ ค่อนข้างเบา อู้อี้ คล้ายจะพูดได้อย่างลำบาก คนอื่น ๆ ในบ้าน ดูเหมือนจะมาเยียม ๆ มอง ๆ อยู่ไกล ๆ โดยไม่มีใครปรารถนาจะเข้าไปใกล้ สีหน้าของคุณหยดมีทั้งความกลัวและความกล้าปนกันอย่างประหลาด

"เจ้าพ่อเสด็จมาจากไหนมั่งคะ" คุณหยดซึ่งหมายมั่นปั้นมือจะเอาตุปี้ กลับถูกลามด้วยกิริยาและน้ำเสียงแบบเฝ้าหมั่นเต็มที

"ข้าชื่อเจตคุก ผัวมีมันเชิญเข้ามา แถวนี้ไม่ใช่ท้องที่ของข้าหรอก แต่ข้ารู้จักกับเจ้าพ่อข้างท่าน ข้าก็เลยมาเยียม"

ตลอดเวลาพอนั่งหัวส่ายไปมา ถ้ายามใดจะรับคำก็มักทำเสียงอือ ๆ อยู่ในลำคอ เจ้าพ่อในร่างของแม่หรีดชะโงกไปดูเครื่องสังเวทกลางกมลงคมแก้วเหล้า และไม่ว่าอีกกี่ปี ๆ ต่อมาวาดก็ยังยืนยันกับใครได้ดั่งขึ้นเองว่า เจ้าพ่อเพียงแต่ดมเครื่องสังเวทจริง ๆ ชั่วครู่พระสุรเสียงก็เปลี่ยนเป็นอ้อแอ้แบบคนเมา มีไต่ยกขึ้นดื่มเป็นขวด ๆ อย่างที่ถนนหลังเล่าลือ . . .

.....

ข้อความที่รับสั่งบางตอน วาดอาจจะลืมเลือนไปเสียบ้าง แต่บางตอนวาดยังจำได้แม่นยำ เพราะวาดเคยแทงขึ้นดูข้างบนอย่างเชื่อมั่นว่า "อะไร" อย่างหนึ่ง ที่เรามองไม่เห็นด้วยตาเปล่า และจับต้องไม่ได้ด้วยผัสสะ สิ่งเหล่านั้นได้สิงสถิตอยู่เบื้องบนโน้น อีกนานต่อมา เมื่อวาดเล่าเรื่องเหล่านี้ให้ลูกหลานฟัง เด็กสมัยใหม่มักจะตอบได้อย่างคะนองปากว่า "ถ้าวิมานท่านอยู่ข้างบนโน้นจริงละก็ ป่านนี้โดนจรวดย่าง คาวเทียมย่าง ชนพังไปหมดแล้วละครับ" วาดไม่ได้ฉุนเฉียวเข้าใส่ หากอธิบายอย่างใจเย็นว่า "ก่อนวันแกมามั้งแล้ว เรื่องไฟฟ้ากะปรมาญให้ย่าฟัง เป็นรัก เป็นเวรนะ แกเคยมองเห็นไฟฟ้าที่มีมันวิ่งมาตามสายหรือเปล่า หรือแกเคยเห็นปรมาญ มันก็เปล่าทั้งนั้น แต่พอไอ้ของสองอย่างมันแสดงฤทธิ์เดชแกถึงได้เชื่อใจใหม่ว่ามันมีจริง"

(รับฉัตร เล่ม 1 หน้า 577 - 582)

แต่ไสยศาสตร์บางอย่างและบางเหตุการณ์ก็ไม่ยอมรับ แต่ไม่ขัดขวางและไม่คัดค้านด้วย เช่น

ในกระบวนการคลอดลูกง่ายทั้งหมด ยายของพ่อเห็นจะค่อยยังชั่วกว่าเพื่อน

เพราะมีเพียงกล้วยน้ำว้าเสกทีละสามลูกเท่านั้น คราวแรก ๆ แม่ก็ยอมกิน

เป็นอันดี แต่คราวหลังพ่อบอกว่า

"พระที่ไหนเสกให้คะมี"

พ่อตอบอย่างหน้าตาเฉยว่า "ฉันเสกเองแหละ"

"อ้าว ... มีกว่าพระท่านให้มา"

"คาถาที่เสกเป็นคาถาของพระ ใครเสกก็ต้องว่าบถนี้ทั้งนั้นจะเป็นอะไรไป"

แม่ไม่ตอบ แต่ก็ยอมกินกล้วยเสกของพ่ออีก หากไปเที่ยวสรรหาอย่างต่อเนื่อง

ใหม่ ...

(ร่มฉัตร เล่ม 1 หน้า 59)

คนพูด ๆ พดางล้งกระเป่าพอร์มสีขาว หยิบแผ่นเงินแผ่นทองที่ติดไว้บาง

ออกมาจัดสลับเล่ม

"ตาย ... แม่คนร่ำรวย จะเอาไปทำอะไรจะ ทองหรือแหงยังกับอะไรดี"

"เอาไปให้หลวงพ่อทำตะกรุดให้" คนพูดเอ่ยชื่อหลวงพ่อที่ไปแต่จะมีชื่อเป็น

ที่รู้จักเฉพาะในจังหวัดเล็ก ๆ แคบ ๆ แห่งนี้เท่านั้น แต่ระบือลือลั่นไป

ทั่วประเทศ

"ถึงกับจะทำสาธิตาเขียวหรือ" ฝ่ายตามหัวเราะคิก

"ไหนว่ามีดีอย่างสบายไปแปดอย่าง"

"ไหน ๆ จะสู้กันแล้ว มันก็ต้องใช้ให้มันหมด ทั้งเสน่ห์ เล่ห์กล เวทมนต์

คาถา"

(ทิพย์ เล่ม 1 หน้า 13 - 14)

2.2 ความเชื่อทางโหราศาสตร์ เป็นความเชื่อเกี่ยวกับคำทำนายทายทัก ดูดวง หาฤกษ์ยาม รวมไปถึงการดูลายมือ และการดูลักษณะของบุคคลต่าง ๆ ด้วย ความเชื่อด้านนี้ มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยมานาน แม้ปัจจุบันก็ยังมีความนิยมกันอยู่ทั่วไป เพราะโหราศาสตร์เป็นที่พึ่งทางใจของมนุษย์ที่ได้อย่างหนึ่งในขณะที่สภาวะทางสังคมที่แวดล้อมอยู่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมายและรวดเร็ว

ทำให้คนจำนวนมากเกิดความรู้สึกไม่มั่นคงในการดำเนินชีวิตขึ้นในใจจึงต้องหาที่พึ่งทางใจเพื่อต่อเชือกความหวังของตนต่อไป สำหรับทัศนะเกี่ยวกับความเชื่อด้านนี้ ทมยันตีถ่ายทอดผ่านตัวละครในนวนิยายของตนมีลักษณะที่แสดงให้เห็นว่า ความเชื่อทางโหราศาสตร์ โดยเฉพาะที่อาศัยการดูดวง การหาฤกษ์ยามตามวิธี การหาความสัมพันธ์ของดวงดาวต่าง ๆ ของโหรนั้นไม่น่าเชื่อถือนัก บางครั้งไร้สาระและเป็นความเชื่อที่ค่อนข้างจะมกมายด้วย ทมยันตีถ่ายทอดทัศนะนี้ผ่านพรหมกัณฑ์ หรือ เอี้ยตใน เรื่อง เพลงชีวิตไว้ในตอนที่เอี้ยตกำลังจะเข้าพิธีสมรส ดังนี้

"เอี้ยตเกิดเวลาเท่าไรนะ พี่จะเอาไปผูกดวง จำได้แต่วันเดือนปี"

.....

"จะผูกดวงหรือครับ" คนขับแท็กซี่วัยกลางคน หันมาถาม ท่าทางกระตือรือร้น

"มีอยู่วัดหนึ่งครับ ผูกดวงเก่ง คนจึงขึ้นกันคึก ๆ" พอเอี้ยตพูด ดันก็ร้องอ้ออยู่

ในใจ เพราะกระบวนนี้ถูกหมดแล้วที่ทำงานฉัน ดูจะไม่ต้องไปกว่าใคร ไม่ว่า

ใครจะมาบอกเล่าถึงหมอที่ไหนจะชวนกันคั่นคั่นไปจนได้

"ไปด้วยกันไหม เอี้ยต"

เวลาใครมาชวนฉันมักจะปฏิเสธทุกที

.....

"หมอคนใหม่นี้เป็นหมานะ เธอ"

"ใคร เป็นหม่า" แพทย์เวรโผล่หน้าเข้ามาถามทำให้พวกเราได้หัวเราะกันอยู่นาน

"นายตำรวจ ทหารใหญ่ ๆ ไปกันทั้งนั้นแหละคุณ"

พี่ซุ่มซึกสนใจ และฉันก็ตั้งข้อสงสัยเกิดไว้ในใจเงียบ ๆ ว่าคนที่ไปหาหมอนั้นถ้า

เป็นผู้ชาย ส่วนใหญ่จะเป็นคนในเครื่องแบบทั้งสิ้น

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 143 - 145)

ในเรื่องดิพยซึ่ง เป็นนวนิยาย เรื่องที่ทมยันตีเขียนขึ้นด้วยการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือไตรภูมิ-พระร่วง มีแทรกความเชื่อของพจนานุกรม และความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ผสมปะปนอยู่ ฉะนั้นนวนิยายเรื่องนี้จึงมีความเชื่อด้านต่าง ๆ ทางโหราศาสตร์ โสยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทั้งทางฝ่ายของไทยเราเอง และของยุโรป แต่ในด้านความเชื่อทางโหราศาสตร์ที่มีอยู่ในนวนิยายเรื่องนี้ ทมยันตีเสนอทัศนะผ่านตัวละคร ในลักษณะที่แสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่น่าเชื่อถือ ด้วยการให้นายแพทย์ประพจน์พูดกับศักดิ์ธิดาว่า

"เออละ ... ถ้าคุณออกจากห้องผม นางพยาบาลเห็นจะรุมแน่ ... ผู้หญิง ... จะอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ หรือมีปัญหาทางจิตฟุ้งท่าย เป็นชอบทำนาย หายหักไขกระดูกคนจีน"

"ผมอย่าทำเสียงอีกฉมน้ำ เดี่ยวผมจะหลอกจับมือพยาบาลของคุณหมอ ให้หมดทั้งโรงพยาบาล เชียว ..."

(ทิพย์ เล่ม 1 หน้า 227)

แต่ในนวนิยายเรื่องมงกุฎหนาม หมยันตีให้ปวทิระลึกถึงคำบอกเล่าของคุณยายที่บอกถึงสาเหตุที่ปวลีไม่ได้รับความรักจากคุณประติมผู้เป็นมารดาเท่าที่ควรในลักษณะของความไม่แน่ใจว่า ไทราศาสตร์มีความจริงน่าเชื่อถือเพียงใด เพราะมีบางส่วนของคำทำนายนั้นเป็นความจริงปนอยู่ด้วย

... คุณยายก็รู้เหตุผลลึกลงไปกว่านั้นอีก

ชายกลางคนที่นั่งขัดสมาธิอยู่บนเสื่อชั้นบุรณ ผิวหน้าผ่องใส กิริยาเยือกเย็น โดยเฉพาะเมื่อจับดาบอยู่บนกระดาน เขียนวงกลมลงเลขผานาฬิไวั เรียบร้อย คุณประติมนั่งห่างออกมาไกลคุณยาย ซึ่งเพ็งคายนามากลงกระโถน พลองดำหมากคำใหม่

"คุณป้อมมีไฉนจะได้อี อาชีพเห็นจะหมิ่นไม่หัน เครื่องแบบ"

"แหม ..." คุณประติมบ่นออก "พ่อเขาอยากจะได้เรียนหมอ"

"ลูกชายสบายไปละ พ่อแม่จะได้ฟัง ยายคนเล็กนี่ก็จะได้เป็นคุณนาย เขาสบาย ... ไม่ต้องทำมาหากินก็สบายไปชาติหนึ่ง ยายคนกลางนี่แย่หน่อย ... ลำบาก"

ข้อใหญ่ใจความในวันนี้ คุณยายจำได้บ้าง ไม่ได้บ้าง เพราะวัยชรา หากผลคือ "ลูกคนนั้นเต็มจะไม่ได้ฟัง" คุณประติมนั้นแม้จะเคยพูดเสียงแข็งบ่อยครั้งว่า "หมอดูคู่กับหมอเตา ฟัง ๆ ไฉละดี แต่อย่าไปเชื่อ"

หากอย่างไรก็ตาม เด็กหญิงแมวกลายเป็นลูกยาย เสียมากกว่าลูกพ่อลูกแม่ จนไม่ว่า ยามกิน ยามนอน เด็กหญิงติดผู้เป็นยายแฉ

(มงกุฎหนาม เล่ม 1 หน้า 44 - 45)

แต่ถ้าเป็นโหราศาสตร์ ชนิดดูลักษณะของคนหรือลายมือที่เขียนหนังสือแล้ว หมยันที้ให้ตัวละคร แสดงออกถึงการยอมรับว่ามีส่วนที่เป็นจริงมากกว่าโหราศาสตร์ด้านอื่น ซึ่งจะเห็นได้จากเรื่อง ร่มฉัตร และ เพลงชีวิต แต่สำหรับเรื่องร่มฉัตรแล้ว หมยันที้มักให้ตัวละครมีความเชื่อในศาสตร์ทุกอย่างทั้งโหราศาสตร์ โหราศาสตร์ และไสยศาสตร์ต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับแนวความคิดของคนในสมัยนั้น

"แม้ว่าตอนนี้ทวดทรงเขางามสมชื่อ จะยิ้มจะแยมจะเยื่อนข้างพริ้มเพราไป
เสียหมด ท่าทางจะมีวาสนา"

แต่กับแม่เขียน คุณหยดพิจารณาลักษณะอยู่นานก่อนที่จะลดเสียงลงพูดกับแม่
เบา ๆ ว่า "แม่เขียนนี่ลักษณะก็ดีหรอก แต่นิ้วมือนิ้วตีนสั้น เห็นท่าจะอายุ
ไม่ยืน"

(ร่มฉัตร เล่ม 1 หน้า 147)

... ขณะที่พูดดวงตาคู่นั้นก็แลทอดมายังวาทอย่างพิโรธเกราะห้

"ลักษณะดี"

แม่มกิ่นเงยหน้าขึ้นหัวเราะพลางถามว่า "สั้นนะหรือคะคุณบัว"

"แม่มกิ่นนะดีไปอย่างหนึ่ง" คุณบัวตอบแต่ตายังสำรวจตรวจตราดูวาทต่อไป

"น่าจะได้กับตำแหน่งเครื่องยศท่านผู้หญิงเสียก็ไม่ว่า เกิดวัน เดือน ปีอะไร
จำได้ไหมคะ"

คุณหยดรีบตอบแทนวาทโดยเร็ว คุณบัวนั่งอยู่สักครู่ก่อนที่จะยิ้มน้อย ๆ

"เห็นจะไม่ผิดหรอก เสียหาย ... เลื่อนไปเกิดวันอาทิตย์สัณนิศ ตำแหน่ง
หม่อมท้าวจะไปไหน"

(ร่มฉัตร เล่ม 1 หน้า 374)

ลายมือที่ขมก่อนข้างหน้าก ดวัดทางสวยจนฉันนั่งดูเพลิน

"ดูอะไร ลายมือไม่สวย อย่างว่านะ"

"สวยกว่าของเฮียตอีกคะ ลายมืออย่างเฮียต ตำราเขาว่าข้างคิดข้างฝัน"

"แล้วลายมืออย่างพี่ ตำราเขาว่ายังงี้"

ฉันไม่รู้เหมือนกันว่า ทำไมฉันกลัวคุยกับเขา "ไม่ทราบนะคะว่าผิดหรือถูก แต่

ตำราเขาว่า เป็นคนมีความทะเยอทะยานแรงกล้า"

"ไทงเป็นยังงั้นละ ลองอธิบายหน่อยซิ"

"ก็ลงเส้นหนัก ๆ แปลว่ามันคง ผิดถ้าวัดทางด้วยจะกลายเป็นคนมีความ

ทะเยอทะยาน"

"คงจะใช้มั้ง เพราะที่ทะเยอทะยานอยากเป็นทหารเร็ว ๆ จะได้มีเงินเดือน

ใช้ของตัวเอง"

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 206 - 207)

จะอย่างไรก็ตาม แม้ทัศนคติที่ยึดมั่นถ่ายทอดผ่านตัวละครในนวนิยายดังกล่าวจะแสดงให้เห็นว่ามีแนวโน้มไปในทางไร้สาระและเป็นการเชื่อที่ค่อนข้างจะมั่วๆ แต่ทัศนคติที่ไม่ถึงกับให้ตัวละครเหล่านั้นขาดความเชื่อด้านนี้มากนัก ทั้งได้แสดงออกทางเสียงในลักษณะที่มีความเข้าใจและเห็นใจผู้มีความเชื่อด้านนี้ ถ้าหากจะนำมาใช้เป็นเครื่องปลอบใจในทางที่ถูกที่ควร จะเห็นได้จากเรื่องเมียน้อย เมื่อคราวที่ชลาจะเข้าประกวดความงามแล้วคุณอ้อยกับแม่เบียบไปหาฤกษ์การสมรสเข้าประกวด หมั่นดีให้คุณอ้อยกับแม่เบียบเสนอความเห็นแก่ชลาว่า

"... ก็ฤกษ์วันสมรสสิคะ อัดกับคุณอ้อยอุตธ่าไปหาอาจารย์ฝั่งธน รายนี้ให้

ฤกษ์มั่งมีสิ ใครจะขึ้นบ้านใหม่ เปิดร้านต้องไปขอฤกษ์ทุกราย"

"ที่ไปตั้งแต่เช้าจะต้องไปรับบัตรเข้าคิวก่อนนะชลา ยังกับโรงพยาบาล ...

แต่จะว่าไป ก็เป็นสถานพยาบาลโรคใจนะแหละจริงไหม อย่างน้อยก็ทำให้

คนที่ไปมีความหวังในใจขึ้น"

.....

คนที่ไปทุกคนนะ ล้วนแต่หมดหวังหรือเหลือความหวังไว้น้อยเต็มทีแล้วทั้งนั้น

ถ้าไปโรงพยาบาลประสาท เขาก็จับตัวให้กินยา แต่มันไม่ได้ต่อเชื่อความหวัง

ของเขา พวกนี้ก็เลยต้องไปหาความหวังใหม่ ๆ ที่จะทำให้ตัวเองสบายใจขึ้น

"ท่านนั่งทางในดูแล้ว ท่านว่าคุณมีหวัง แต่วันสมรสต้องออกจากบ้านตามฤกษ์"

(เมียน้อย เล่ม 1 หน้า 376 - 377)

2.3 ความเชื่อในโชคลางต่าง ๆ ความเชื่อประเภทนี้ได้แก่ การหุดใต้เป็นลาภ การเขม่นดา จิ้งจกหัก การจะก้าวเท้าเดินทางออกจากบ้าน การแต่งกายโดยใช้เสื้อผ้า ให้มีสีตามสีของวัน การสรรหามิมนต์ผืน และปรากฏการณ์ตามธรรมชาติต่าง ๆ รวมไปถึงเหตุการณ์อื่น ๆ ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้เป็น

ประสบการณ์ที่มนุษย์ได้เก็บรวบรวมมาจากการสังเกต จดจำสืบทอดต่อกันมาเป็นเวลานาน เหมือนกับการเก็บรวบรวมข้อมูลทางสถิติอันถือว่า เมื่อมีเหตุการณ์อย่างใดเกิดขึ้นแล้วจะทำให้เป็นผลดีหรือผลร้ายต่อบุคคลผู้ประสบกับเหตุการณ์นั้น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นจริงตามความเชื่อหรือไม่เป็นจริงก็ได้

สำหรับทัศนะในตำานี้ หมยันตีถ่ายทอดผ่านตัวละครในลักษณะที่แสดงให้เห็นว่า น้าเชือก ทั้งนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการแต่งนวนิยายของตนอย่างมาก เพื่อบอกเป็นนัยให้ผู้่านคาดหมายถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในภายหน้าได้ดังเช่น

2.3.1 เหตุการณ์อันเป็นลางสังหรณ์ให้ทราบถึงการมีบุตร เหตุการณ์ที่หมยันตีนำมาใช้เพื่อบอกให้ผู้่านคาดการณ์ล่วงหน้าในกรณีนี้ได้แก่ ความฝันบ้าง ปรางฎการณ์ทางธรรมชาติบ้าง และอาหารการกินของผู้ที่จะให้กำเนิดบุตรบ้าง ดังเช่น ในนวนิยายเรื่อง ร่มฉัตร หมยันตีให้แม่นวดเล่าไว้ว่า

ตั้งแต่แม่จะมีน้องใหม่ี่ ทุกคนในบ้านตั้งแต่พ่อลงมามีลูกจะ เอาอกเอาใจแม่ยิ่งขึ้น พวก "เมียบ่าว" ต้องผลัดเวรกันมากอยอยู่ใกล้ ๆ แม่ ดูท่าทุกคนจะดีอกดีใจจนว่าไม่รู้ว่าจะใครจะคิดอย่างไรบ้าง คนแก่บางคนในบ้านทำนายว่า วาดจะได้ น้องผู้ชาย เพราะว่า "ลง เกดียคของหอมแล้วผิวพรรณกร้านยังจี๊ดก็ผู้ชายแน่" พ่อเองก็ซึกมันใจยิ่งขึ้น เมื่อแม่มาเล่าให้ฟังว่า "เมื่อคืนฝันว่าได้พระพุทธรูปองค์ใหญ่"

"เห็นจะได้ลูกชายใจดีเหมือนพระเสีแล้วละเรา"

และอีกไม่กี่วันต่อมาพ่อก็ฝันบ้างว่า พ่อจับ เสือโคร่งตัวใหญ่ได้ คราวนี้พ่อถึงกับดบเข้าฉาก "ลูกเรามันต้องมีเชื้อทหารแบบซึกยันก๊วยแน่ ก่าเกิดถึงเป็น เสือใจละ"

.....

ระยะที่แม่เริ่มแพ้ท้อง พวกบ่าวต้องเผาดินสอพองให้แม่กินทีละมาก ๆ เวลาแม่ นั่งกินเอา ๆ ท่าทางจะอร่อย แต่พอวาดลงชิม เข้าไปมั่งก็ถึงกับต้องคายทิ้งไม่ทัน เพราะรสมันจี๊ด ๆ เลือก ๆ อยู่ในคอ แม่บอกกับวาดว่า "ตอนท้องวาดกับแม่เขียมนะ แม่อยากกินแต่น้ำตาลสดจนต้องให้บ่าวไปหาซื้อจากในสวนทุกวัน โบราณเชื่อว่า ถ้าอยากกินน้ำผึ้ง น้ำอ้อย น้ำตาล วิญญามจากสวรรค์มาเกิด ถ้าอยากกินดินพรม ลงมาปฏิสนธิ อยากกินของสดของหวานสดวันรมาเกิด อยากกินผลไม้ เกร็ดจานมาเกิด"

.....

"... ถ้าคนมาเกิด แม่จะอยากกิน แต่ของเผ็ดร้อน"

(ร่วมฉัตร เล่ม 1 หน้า 53 - 55)

และจากกลางสังฆกรรมต่าง ๆ ดังกล่าว แม่ของแม่น้वादได้ให้กำเนิดบุตรชาย แต่อายุสั้นเสียชีวิตตั้งแต่ยังเล็กพร้อมกับแม่น้เขียน

เมื่อแม่น้वादจะให้กำเนิดบุตรชายคนแรก ทมยันตีให้แม่น้वादเห็นดาวหาง และบุตรชายคนนี้ได้ชื่อว่า เอี่ยมวงศ์

"จริงแชะ ไอ้ฉันก็พยายามอธิบายเป็นวรรคเป็นเวรให้แม่น้वादรู้สึกว่าจะดาวหางหรือดาวไม่มีหาง มันก็แค่ดาวดวงหนึ่ง แต่แล้วฉันกลับมามีเด็กลูกตัวเอง นี่เห็นจะเป็นเพราะคนไหนคนนี้มีมาพูดใส่หูมากนี่เอง"

คุณอรรถกับวาดกลับเข้าไปนอน โดยเปิดหน้าต่างคานนั้นทิ้งไว้ วาดนั้น ความรู้สึกอ่อนเพลีย ทำให้พอหลับถึงที่นอนก็แทบจะหลับลงทันที แต่คุณอรรถกระสับกระส่ายอยู่นาน

"ถ้ามีลูกจริง ไอ้คนนี่คงเป็นผู้ชาย"

ความรู้สึกขำขันในใจทำให้วาดตาสว่างขึ้นจึงอดตอปากต่อคำด้วยไม่ได้

"คุณทราบได้ยังไง"

"อ้าว ... ก็มันมาพร้อมกับดาวหางนี่"

"แล้วทำไมจะต้องเป็นผู้ชาย อาจจะเป็นผู้หญิงก็ได้นี่คะ"

"เกะกะน่า ฉันรู้ว่ามันเป็นผู้ชาย แล้วจะต้องได้เสียด้วย"

คุณอรรถย่ำอย่างมึนออกมาใจ "ไอ้ผีแหละมันจะทำให้เหตุการณ์ของโลกเปลี่ยน

แปร ดูแต่ดาวหางซิ นาน ๆ มาที่ยังทำให้โกลาหลกันไปทั่ว ..."

(ร่วมฉัตร เล่ม 2 หน้า 443 - 444)

ทมยันตีให้แม่น้वादเล่าต่อไปว่า "อีกนานต่อมาวาดจึงรู้ว่าคุณอรรถพูดเกือบถูก" เพราะบุตรชายของแม่น้वादคนนี้ได้เข้าร่วมขบวนการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศ และต่อมาได้เป็นผู้นำระดับสูงของประเทศด้วย

ในเรื่องรอยมลทิน ทมยันตีให้ล้นทมเล่าถึงความเชื่อในกลางสังฆกรรมของผู้จะให้กำเนิดบุตร

ไว้ว่า

... เมื่อตอนที่พี่ทับทิมจะเกิด แม่ฝันว่า ได้ทับทิมเม็ดใหญ่ ดังนั้นทั้งพ่อแม่อจึง
หวังหนักหนาว่าพี่ทับทิมจะเป็นลูกที่นำความเจริญมาสู่ครอบครัว ... สำหรับ
ฉัน เมื่อตอนแม่ตั้งท้อง แม่ฝันว่าไปเที่ยวสวนดอกไม้ เก็บดอกส้มมาร้อย
เป็นพวงมาลัยสวมข้อมือ ฉันจึงได้ชื่อว่า ส้มส้ม แต่ดูเหมือนจะไม่มีใครเคย
เรียกชื่อฉันเต็ม ๆ ลึกๆ นอกจาก "ส้มส้ม" หรือ "อีทม" จนฉันคุ้นๆ นี่ถ้า
หากมีใครมาเรียกฉันอย่างนั้นฉันคงไม่รู้ด้วยซ้ำไปว่า เขาเรียกฉัน เพราะ
ฉันเกิดขึ้นมาเมื่อไหร่ใคร ๆ ในบ้านจึงมักพูดว่าฉันเกิดมาเพื่อมาความระทม
ให้แก่พ่อแม่ ...

หลังจากฉันเกิดฐานะทางบ้านก็ทรุดลง แม่ขายข้าวแกงได้ไม่ได้อย่างแต่ก่อน ...

(รอยฉลหิน เล่ม 1 หน้า 14 - 15)

และต่อมาการดำเนินชีวิตของส้มก็เหมือนกับดอกไม้ในสวนที่ใคร ๆ ก็สามารถจะชมเชย
หล่อ่นได้ถ้าผู้ชายคนนั้นมีเงิน นั่นคืออาชีพโสเภณี

๒.๓.๒ ฉากสังหารณ์เกี่ยวกับความตาย ความเชื่อในเรื่องกลางสังหารณ์ที่บอกถึงเหตุการณ์อัน
เกี่ยวกับความตายที่หมยันดินนำมาถ่ายทอดผ่านตัวละคร ในนวนิยายของตนที่ปรากฏบ่อย ๆ มักเป็นความฝัน
บ้าง ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติบ้าง และบางทีก็สังเกตลักษณะทางกายบ้าง เช่น

นวนิยายเรื่อง ร่มฉัตร เมื่อบิดาของแม่น้าทโกถจะเสียชีวิต หมยันดีให้แม่น้าทเล่าไว้ว่า

"ป้าว่าเจ้าคุณท่านหน้าออกฟ้าดำ ๆ ซอบกล เมื่อวานตอนเที่ยงนอนกลางวัน ดูแล้ว

... ใจมันไม่สบาย"

"ทำไมคะ"

"ใบรวมเขาถือ ... ถ้าผมดลบย้อนกลับ ..." คุณหยดหยุดพูดแล้วไม่ยอมปริ-

ปากว่ากระไรอีก ว่าครูสึกแว้งคว้างซอบกล ครั้นแล้วก็อดแอบพิจารณาดูห่อไม่ได้

จริงอย่างคุณหยดว่าใบหน้าพ่อดูหมองคล้ำลง ส่วนแก้มและคาง เนื้อค่อนข้างห้อย

ย้อย หางตาและมุมปากตกเป็นรอย ดูราวกับมีฝาร้าเขียว ๆ ครอบคลุมอยู่ทั่ว ความ

รู้สึกสังหารณ์วูบขึ้นมา

(ร่มฉัตร เล่ม ๒ หน้า ๓๒)

คืนนั้นวาดนอนกระสับกระส่ายพลิกตัวอยู่หลายรอบกว่าจะหลับและในความรู้สึก
ก็งัดเค็มผืนนั้นเอง วาดเห็นแม่เดินขึ้นบันไดมาผ่านห้องนั่งไปยังห้องพ่อ โดยมีได้
เหลียวมาดูวาด ครั้นแล้วชั่วครู่ต่อมา พ่อก็เดินตามแม่ลงเรือนไป วาดเฝ้าแต่
เรียก ... เรียกจนตกใจตื่น ... อากาศในยามเช้ามีตื้นเขินข้างเขียดเย็น
แสงสว่างสลัว ๆ ทอลอดหน้าต่างเข้ามาเป็นทางยาว วาดนอนลืมตา ลำดับ
ความฝันอย่างไม่สบายใจนัก ครั้นแล้วก็รู้สึกคล้ายกับว่ามีสิ่งหนัก ๆ ล้มลงดัง
ดังใหญ่ วาดตะแคงหูฟังก็ไม่ได้ยินสรรพหสาเสียงใด ๆ อีก หากชั่วครู่ก็มี
เสียงฝีเท้าหนัก ๆ และเสียงพ่นลมซึ่งนอนเฝ้าอยู่หน้าห้องพ่อ มาตบประตู
ห้องกลางเรียกเสียงลั่น ...

(รวมฉัตร เล่ม 2 หน้า 41 - 42)

"พ่นลม" มาเรียกวาดเพื่อบอกให้วาดทราบว่าพ่อของวาดล้มฟาดลงกับพื้นอัน เป็นผลให้พ่อของ
วาดเสียชีวิตในเวลาต่อมา

ในตอนที่รัชกาลที่ 6 จะเสด็จสวรรคต หมอฉันตีกำหนดให้มีกลางสังหารณ์ หลากอย่างด้วยกัน นับ
ตั้งแต่ให้เสด็จฯ พระองค์ที่ทรงให้ความอุปการะเลี้ยงดูทั้งคุณป้าหยด แม่กลิ่น และแม้ว่าดมีมิติดเป็นกลาง
สังหารณ์ล่วงหน้าก่อนในระหว่างที่เสด็จฯ ทรงพระประชวร โดยหมอฉันตีให้เสด็จฯ พระองค์นั้นบอกฉันว่า

"แต่ที่ข้าไม่อยากจะออกไปข้างนอกนี่นะ เป็นเพราะมันไม่ค่อยสบายใจ ใจมันเขิน ๆ

หาย ๆ ยังใจก็บอกไม่ถูก หลายวันมาแล้วข้าฝันไม่ค่อยดี ..."

จากบานพระแกลดออกไปข้างนอก วาดยังจำภาพห้องฟ้าที่ฉัวสลัวเหมือนกับมี

หมอกบาง ๆ ครอบคลุมอยู่ทั่วไปได้ พระสุรเสียงนั้นทำให้วาดใจสั่นได้อย่าง

ประหลาด

"ข้าฝันว่าข้าขึ้นไปบน แสงไฟสว่างจ้าเขียว และไม่มีคนสักคน มีแต่เสียงร้องไห้

ไกล ๆ ในใจข้าตอนนั้นนะ ข้าว่าเหมือนกับวันพระบรมลั่น ..." ท้ายประโยคนั้นก่อน

ข้างสันนิษฐาน เช่นกัน "ข้าเหียววิ่งหาใคร ๆ อยู่คนเดียว ท้ายสุดไปพบผู้ชายแก่ ๆ

นุ่งแดงท้มแดง กำลังร้องไห้อยู่ ข้าก็ไปถามว่า พระบรมฯ ลั่นหรือ เขาก็บอกว่า

ไม่ใช่ แล้วก็ร้องไห้จนข้าตกใจตื่น ตอนนั้นมันยามปลายพอดี ข้ายังนอนใจสั่น

อีกนาน ... ข้าใจไม่ดีเลยวาค ... ข้าไม่รู้หรือว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น
แต่ ... ก็คงไม่ใช่เรื่องดีนัก ตอนนี้ข้าถึงไม่อยากไปไหน ..."

.....

เมื่อวาคกลับลงมาจากพระตำหนักเป็นเวลาบ่ายครึ่งโมงแล้ว ด้วยรับสั่ง
เด้าเมื่อสักครู่นี้ให้ดาวสว่างขึ้น อากาศที่เย็นเยือกอย่างประหลาดทำให้วาค
ต้องห่อตัวเล็กน้อย พลองกวาดตาหงขึ้นมองเบื้องบนอย่างไม่ตั้งใจ ...
ไกลออกไป ... ท่ามกลางบรรยากาศม้ายคล้ายกับมีหมอกครันบาง ๆ
ลอยอยู่ทั่ว ดาวดวงหนึ่งทอดแสงจ้ากว่าดวงอื่น ๆ อย่างผิดปกติ โดยเฉพาะ
ดูเหมือนแสงสว่างจะทอดยาวไปไกล ตอนนั้นวาคยังไม่มีความรู้ว่าดาวที่วาค
เห็นคือ ดาวหาง ... วาคจึงมองผ่านไปอย่างไม่สนใจ ..."

(ร่วมฉัตร เล่ม 2 หน้า 408 - 409)

และจากการเห็นดาวดวงนี้ หมยันตีกำหนดให้แม่นาวตตั้งครุฑพร้อมกันไปกับนางสังขรณที่

รัชกาลที่ 5 จะเสด็จสวรรคตด้วย

ดาวหางที่เป็นข่าวชู่ซ่าเกรียวกราวค่อยเลื่อนไปจากความสนใจของประชาชน
เพราะความที่เห็นจนชินตา ในระยะหลังเพียงพลบค่ำ ก็สามารถมองเห็นด้วย
ตาเปล่าได้อย่างแจ่มชัด ลูกบ่าวในบ้านมักจะตะโกนเสียงแจ้วว่า "แม่ ...
ดาวหางขึ้นอีกแล้ว"

ปรากฏการณ์ใหม่ที่เป็น เรื่องขบขันอย่างหวาดหวั่นพรึ่พรึงกันไปทั่วคือในระยะ
เข้าได้เข้าไฟ ขอบฟ้าจะปรากฏแสงสลัวคล้ายควันไฟกำลังถูกไหม้แดงฉานและ
ไม่ว่าจะอยู่ที่ใด ย่อมเห็นเหมือนกันหมด

แม่กลิ่นซึ่งออกมาเยี่ยมวาค เป็นครั้งแรกกราบกระซิบบอกว่า "คุณป้าบอกว่า โบราณ
เขาเรียกว่าอุสม เกตุม เพลิง"

"แล้วเป็นยังไง" วาคถามอย่างไม่สบายใจนัก ความรู้สึกเย็นเยือก ๆ อย่าง
เก่าพุ่งขึ้นจับหัวใจอีก

"อ้าว เขารู้กันว่าบ้านเมืองจะเกิดเรื่องยุ่งนะสิ"

"บ้านเมืองเรานะหรือ"

“อย่าอิงไปवाद” แม่มดล้นปรามอย่างแข็งขัน

เสียงเล่าลือนั้นแผ่ซ่านไปทุกมุมเมือง ...

(ร่วมฉัตร เล่ม 2 หน้า 459 - 460)

หลังจากที่ดาวหางและธุม เกิดธุมเพลิงหายไประชกาลที่ 5 ก็เสด็จสวรรคต และเหตุการณ์ก่อนที่รัชกาลที่ 6 จะเสด็จสวรรคต ทมยันตีก็ให้มีกลางสังหรณ์บอกให้รู้เหมือนกัน แต่เหตุการณ์ในครั้งนี้ ทมยันตีให้มั่นว่าคนนำมาเล่าหลังจากที่รัชกาลที่ 6 สวรรคตแล้ว

“ฉัตรมงคลปีนี้ คงไม่ได้เสด็จออกมั้ง เพราะทรงพระประชวรยังไม่หายเลย”

वादฟังแล้วก็ไม่ได้โต้ถามว่าอะไร ตราบกระทั่งเสด็จสวรรคตแล้วจึงมีผู้มา

เล่าว่า “มันมีกลางมาตั้งแต่วันฉัตรมงคลแล้วละवाद” คนเก่าแก่ฝ่ายใน

สาธยายกลางสระอันพลาง “โดยปกติต้องเสด็จออกรับคำถวายพระพรฝ่ายหน้า

คณะทูตานุทูต แต่เสด็จออกไม่ได้ เลยเปลี่ยนให้มาลงนามถวายพระพรที่พระ

ที่นั่งจักรีนิเทศ วันนั้นไฟก็ดับ ฝนก็ตกหนักแล้ว เคยเระอะไรที่หังคาพระมหา

ปราสาทฝนจะร่ำ พวกชาวที่เชื่อว่าน้ำฝนไหลลงมาจนถึงพระมหาเศวตฉัตร

นั่นะ ทั้งหนาว ทั้งเปียกเย็น เจ็บเย็บยังงิพิกล พุดแล้วขลุ่ย” ...

“คนเล่าเขาว่า ...” ฝ่ายนั้นลดเสียงลง “น้ำฝนที่ไหลลงมาตามพระ-

มหาเศวตฉัตร ดูยังกับน้ำตาไหลลงมาไม่ผิดเลย เทพดาประจำเศวตฉัตร

คงทรงทราบแล้วนะवादนะ”

(ร่วมฉัตร เล่ม 3 หน้า 282 - 283)

ในนวนิยายเรื่องรักที่ต้องมนตรา เมื่อเจ้าเมืองนครสรองจะสิ้นพระชนม์ในสนามรบ ทมยันตีกำหนดให้เกิดธุม เกิดธุมเพลิงขึ้น เป็นลางให้ฝ่ายที่อยู่ในเมืองได้ทราบโดยให้แห่งทองบรรยายเรื่องราวไว้ว่า

“นั่นเจ้าเป็นอะไร ตกใจอะไร” เจ้าแม่รับสั่งถามอย่างประหลาดพระทัย

“ทอดพระเนตรทางช่องพระแกลลชีเพคะ ทอดพระเนตรชีเพคะ” เสียงที่พูด

เจ้าแม่สั้นราวกับคนหนาวจัด เจ้าแม่ทรงหันไปทางช่องพระแกลอย่างฉงนฉงาย

ชั่วครูสี่พระพักตร์ก็เผือดลง ดูเหมือนจะทรงชวนพระวรกายไปเล็กน้อย จนต้อง

เอื้อมพระหัตถ์ไปจับขอบบานพระแกลไว้นั่น

"เป็นไปไม่ได้ ... เป็นไปไม่ได้ ... ไม่ใช่ ..." ทรงรับสั่งพิมพ์

ทวนกลับไปกลับมาอยู่เช่นนั้น

"จริง ๆ เพคะ เมื่อวานตอนเย็น คุณเฝ้าแกก็เห็น แต่ไม่ชัดเท่าวันนี้ ใคร ๆ

ก็ไม่เชื่อ จนกระทั่งวันนี้ ..."

"ไฟไหม้ทางโน้นมัง"

"เปล่าเพคะ ถ้าไฟไหม้เขาคงมาตกลองอัคคีพินาศ แต่มีเปลวเลอยู่ไหน ๆ

ก็มองเห็นไฟ เห็นควันพุ่งสู่ฟ้าไกล ๆ ทุกแห่ง"

ข้าฯ อตรนทนมไม่ได้ต้องเหินยวขอบพระนกละเง้อดูบ้าง แต่ก็ไม่เห็นมีอะไร

นอกจากท้องฟ้าในระยะไกลเป็นสีแดงฉานราวกับไฟไหม้ฟ้าและหมอกควันสีดำ

ขึ้นเป็นกลุ่ม

"เจ้าแม่ทอดพระเนตรอะไรเพคะ"

"ดูฟ้า ลุง"

"ฟ้าเป็นอะไรเพคะ ไฟไหม้ฟ้าอะไรเพคะ"

"ไฟไหม้ได้ไหม้หรือลูก เขาเรียกชุมเกิดชุมเพลิง"

"เป็นยังไงเพคะ"

เจ้าแม่ทรงทอดถอนพระอัสสาสะ ลีพระพักตร์ทมองคล้ำ

"แม่อีกยังไม่รู้เลยลูกว่าเป็นยังไง แต่โบราณเขาถือ ..."

"เขากันว่า ปู่เจ้าสมิงพรายเข้ามาทรงผีท้าวด้วยเพคะ"

นางข้าหลวงทูลต่อแทบจะเป็น เสียงกระซิบ

"ปู่เจ้าว่ายังไงเจ้ารู้ไหม"

"เขากันว่า เสด็จมาทรงท่านายชะตาเมืองเพคะ"

"ชะตาเมืองเป็นยังไง" เจ้าแม่รับสั่งถามอย่างร้อนพระทัย

นางข้าหลวงทูลตอบด้วยเสียงสั่นสะท้าน "ท่านทรงท่านายว่านครสรวงจะ

เสียคนค้เพคะ"

"นครสองก่าลังเลคนดีในเวลานี้" เสียงปู่เจ้ากั้ววานกั้วง ลมเย็นกระโชก มาโดยแรง ... เสียงร่ำไต่ดังแข็งแ้ง แล้วทั้งรูปเงาบนพระแท่นและสรรพ สำเนียงต่าง ๆ ก็จางลงจนเจียนสนิท ท้องฟ้าภายนอกมืดมิด มีแสงดาวปรากฏ ขึ้นสลับ ๆ เพียงรำไร

"ดาวประจำเมือง" เสียงใครคนหนึ่งดังขึ้น ดาวประจำเมืองหรือสัณฐานกับ จะดับมีดับแหล่ ไฟลั่นพันทิวไม้ ทุกคนนั่งเจียน กลืนรูป ครันเทียนคงคละคลุ้ง ... เสียงให้ขานได้ยินอยู่แ่วว ๆ ... ครั้งแรกคิดว่าเป็นเสียงหลอกลอน เช่นเคย แต่เสียงให้ดังไม่ขาดระยะ ทันใดขอบฟ้าก็เป็นสีแดงด้านตุงเพลิงไหม้ ปรากฏขึ้น เสียงคุณเถ่าแก่ครางว่า "ตุมเพลิง ... ทำไมเกิดขึ้นกลางคืน"

(รักที่ดองมนตรา หน้า 47 - 48)

สัญญาณนี้คือกลางบอกเหตุให้บุคคลเหล่านี้ทราบว่า เจ้าเมืองสองไต่สิ้นพระชนม์เสียแล้วนั่นเอง
นวนิยายเรื่องคู่กรรม ทมยันตีใช้อากาการเขม่นตาและอาการใจหาย เป็นลางสังหรณ์บอกเหตุร้าย

ที่จะเกิดขึ้น

"หลัง ๆ นี้ก็ไม่ค่อยกลัว แต่วันนี้ พอได้ยินทวอ ทำไมใจมันหายวับ ๆ ก็ไม่รู้"

ผู้ฟังอีกสองคนมิได้พูดว่า รู้สึกเช่นเดียวกัน ฉะนั้นจึงต่างคนต่างเจียน ...

"คงจะเข้าโจมตีใหญ่มั่งคะ" หญิงสาวคาดคะเน

"นั่นสิ ถึงได้กระเขม่นตามาตั้งแต่กลางวัน นึกแล้วว่าจะต้องมีเหตุโดนทวอ

จริง ๆ นั่นแหละ"

(คู่กรรม เล่ม 2 หน้า 569 - 570)

และการโจมตีของฝ่ายสัมพันธมิตรในครั้งนี้ เป็นเหตุให้โกโบริถูกระเบิดและเสียชีวิตในเวลาต่อมา

2.3.3 ลางสังหรณ์บอกเหตุอื่น ๆ ความเชื่อเกี่ยวกับโชคลางอีกบางอย่างที่ทมยันตีถ่ายทอดผ่าน

ตัวละครในนวนิยายของตมนั้น บางลักษณะกับบอกเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นภายหลังหน้าได้ แต่บางอย่างก็เป็นเพียง

ถ่ายทอดไว้ให้เห็นถึงความเชื่อถือนของบุคคลในสังคมเท่านั้น ดังเช่น

นวนิยายเรื่อง ร่มฉัตร ในตอนที่แม่น้าจะเข้าพิธีสมรสและก่อนหน้าที่จะเข้าพิธีแต่ง ทมยันตี

ให้แม่น้าวาด เกิดความรู้สึกหวาดระแวงระคนความกลัวทำให้แม่น้าวาดนิมิตฝัน เป็นลางบอกเหตุถึงการที่จะดำ เนิน

ชีวิตต่อไปในภายหน้าว่า

วาดกลับไปเมื่อตอนใกล้รุ่งและอาจจะ เป็นเพราะจิตสำนึกก่อนหลับที่ตัวหันอยู่ กับบ้าน วาดจึงฝันไปว่าตัวเองได้หวนกลับไปสู่บ้านเก่า บ้านซึ่งไม่ได้มีสภาพ ดันทรุดโทรมอย่างปัจจุบัน แต่เป็นบ้านอันสมบูรณ์อย่างที่วาดเคยอยู่มาในวัยเด็ก หากแต่ดูเหมือนจะมีอะไรอย่างหนึ่งมากั้นกลางไว้ ทำให้วาดเข้าไปภายใน ไม่ได้ ได้แต่เลาะ ๆ อยู่รอบรั้วด้วยความรู้สึกกระวนกระวายเป็นอย่างยิ่ง ในฝันนั้นวาดพยายามเรียกใครต่อมีใครที่ผ่านไป ผ่านมาให้ช่วยรับวาดเข้าไป ภายใน ทว่าดูจะไม่มีใครสนใจ จึงได้แต่ร้องไห้สะอื้นอยู่ภายนอก ...

(ร่วมมิตร เล่ม 2 หน้า 306 - 307)

ความฝันของแม่นวดในคราวนี้ เป็นฉากบอกเหตุให้รู้ว่า เมื่อแม่นวดแต่งงานไปแล้วแม่นวด มีความสุขอยู่ในบ้านหลังใหม่อย่างสมบูรณ์ และมีได้กลับไปใช้ชีวิตในบ้านเกิดของตนอีกเลย จนกระทั่งสิ้นชีวิต ในเรื่องคู่กรรม หมั่นตีถ่ายทอดความเชื่อถือในเรื่องโชคกลางอันเกิดจากพิธีพินทุ์ไม่บางชนิด ซึ่งเป็นความเชื่อของบุคคลที่ถ่ายทอดต่อ ๆ กันมาว่า พิธีพินทุ์ไม่บางชนิดสามารถบอกเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ เช่น ... ไม่กี่วันมานี้เอง ยายลงสวนแล้วกลับขึ้นไปบ่นนักหนาว่า

"จำปาห้ายสวนเห็นจะตายแน่"

ตั้งคำถามยังยั่วว่า "เลยอดเก็บดอกขายเลย"

แต่ยายทำหน้าที่เป็นทุกข์เป็นร้อน "จำปานะเขาถือเป็นไม้เสี่ยงทายนะลูก ถ้า

มันงอกงาม ก็ถือกันว่าเจ้าของจะอยู่เย็นเป็นสุข"

หญิงสาวแอบหัวเราะเพราะถือว่าทำไมชีวิตคนเราจะต้องขึ้นอยู่กับต้นไม้

ทั้งหลาย ยายมีต้นไม้เสี่ยงทาย ใ้รู้ก็อย่าง นับตั้งแต่ไปยี่เยียน ใบต้น

ตลอดจนว่านสาระพัดว่าน ซึ่งพอออกดอกต้องจุดธูปเทียน รับขวัญผูกโบว์แดง

กันเสียที ว่านบางชนิดพอถึงหน้าแล้งต้องรีบจุดขึ้นเสียก่อนที่จะร่วง เพราะ

ยายอ้างว่า "เคียวไม่ขลัง"

(คู่กรรม เล่ม 1 หน้า 21)

ในนวนิยายเรื่องเพลงชีวิต หมั่นตีให้พรหิภคหรือ เอียด เกิดความสงสัยในสิ่งของบางอย่างว่า สามารถจะเป็นกลางสังหาร บอกลถึงเหตุการณ์ล่วงหน้าได้จริง ๆ หรือเปล่า

"แหวงวงนั้นพี่ว่าดินะ"

ฉันไม่รู้ว่ "วงนั้น" ของเขาคือวงไหน เพราะเรารู้ด้วยกันหลายวงเหลือเกิน
 ดีที่เขาพูดต่อว่า "เมื่อกี้หลุดนั้น ถ้าเต็มเสียก็สวย" เขาชอบแหวงข้ารู้ดวงมัน
 นั้นเอง ฉันไม่เคยเชื่อโชคลาง เพราะโดยอาชีพและวิชาที่ฉันเรียนมาขัดกับ
 ศาสตร์ด้านนี้อยู่แล้ว แต่ในระยะหลังฉันอดทายตัวเองไม่ได้ว่า เพราะแหวง
 ข้ารู้ดวงนั้นกระมัง ทำให้ชีวิตของฉันพลอยร้าวสลายข้ารู้ไปด้วย ...

(เพลงชีวิต เล่ม 1 หน้า 142)

นวนิยายเรื่อง อันธการ ทมยันตีให้ฉันการเล่าถึงความเชื่อของผู้ใหญ่ในบ้านเกี่ยวกับลางสังหรณ์
 ในการเข้ารับการผ่าตัดของคนไข้ว่า

"ไม่น่าผ่าวันนี้" ตอนเช้ามีด ฤกษ์กับศภากาการคว่ำม้งจำกัน

"อ้าว ก็หมอเขาต้องรับทำ" ฉันค้าน

"วันนี้วันตัว ไม่ค่อยดี"

"เป็นใจคะ วันตัว"

"วันพุธ ... วันเกิดคุณผู้หญิงเธอ ... วันตัว วันพระ คนเจ็บคนไข้เขาให้ระวัง"

(อันธการ หน้า 121)

และเหตุการณ์ก็เป็นไปอย่างที่เราคาดคิดไว้คือ "คุณผู้หญิง" เสียชีวิตจากการผ่าตัดสมองในคราว
 นั้นเอง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าความเชื่อต่าง ๆ ดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่ไร้เหตุผล เพราะไม่สามารถ
 พิสูจน์ให้เห็นจริงได้ และบางครั้งก็เป็นที่น่าหัวเราะเยาะของบุคคลบางกลุ่มบางพวก ทั้งหมยยันตีก็ทราบดีว่า
 ความเชื่อหลายอย่างทำให้เป็นคนงมงาย แต่หมยยันตีก็ไม่ได้ให้ตัวละครในนวนิยายของตนขัดขวาง คัดค้าน
 หรือต่อต้านความเชื่อนั้น ๆ อย่างจริงจังนัก เพียงแต่ให้มีตัวละครอีกพวกหนึ่งซึ่งมีลักษณะ เป็นคนรุ่นใหม่
 เสนอความเห็นขัดแย้งบ้าง และในขณะที่ตัวละครหมยยันตีก็ได้ให้ตัวละครแสดงความคิดเห็นสนับสนุน ความ
 เชื่อเหล่านั้นอย่างจริงจังเช่นกัน นอกจากจะให้ข้อคิดไว้ในทำนองให้ผู้อ่าน เข้าใจว่าในสภาวะที่มนุษย์ตกอยู่
 ในความทุกข์จนหาทางออกไม่ได้ และมนุษย์ด้วยกันไม่สามารถจะช่วยเหลือกันได้ มนุษย์บางกลุ่มจึงได้แต่หวังว่า

- ๑ จะมีสิ่งอื่น ที่มีอำนาจอันยิ่งใหญ่กว่ามาช่วยเหลือปลดปล่อยหรือบรรเทาความทุกข์นั้นให้เบาบางลง และสิ่งนั้นจะเป็นเครื่องช่วยต่อเชือกความหวังให้แก่มนุษย์ได้ต่อสู้กับการดำเนินชีวิตต่อไปอีก ทั้งทมยันตีเองก็จะแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีอุเบกขา ไม่ยึดมั่นในความเชื่อดังกล่าวอย่างจริงจัง แต่ในฐานะที่ทมยันตีเป็นคนไทยคนหนึ่งจึงน่าจะได้รับการอิทธิพลทางไสยศาสตร์ โหราศาสตร์และโชคลางต่าง ๆ อันเป็นคติความเชื่อซึ่งเป็นที่ยอมรับในหมู่คนไทยไว้บ้าง จะเห็นได้จากการนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการสร้างนวนิยายของตนให้มีเรื่องราวที่ชวนให้เกิดความตื่นเต้น เร้าอารมณ์และน่าสนใจขึ้นหลายเรื่อง ทั้งมุ่งหวังจะให้ เป็นข้อเตือนใจสำหรับผู้อ่านได้สังวรถึงการทำกระทำการใด ๆ อันจะกระทบต่อสังคมได้คำนึงถึงความผิดชอบชั่วดีต่อผลของการกระทำนั้น ๆ ด้วย นับว่าเป็นความพยายามของทมยันตีที่ประสบความสำเร็จอย่างงดงามอีกประการหนึ่ง

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิเคราะห์นวนิยายของทมยันตีนี้ ได้วิเคราะห์จากนวนิยายที่ทมยันตีประพันธ์โดยใช้
นามปากกา "ทมยันตี" เท่านั้น และได้คัดเลือกมาวิเคราะห์เฉพาะนวนิยายที่เขียนขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.
2509 - พ.ศ. 2524 จำนวน 19 เรื่อง จากจำนวนทั้งหมด 28 เรื่อง ได้แก่ เรื่องรอยมดหิน ล่า
รักที่ต้องมนตรา คู่กรรม สายรุ้ง ร่มฉัตร เพลงชีวิต พิชชวาท คุณหญิงนอกทำเนียบ ทิพย์ มงกุฎหนาม
อย่าลืมฉัน เมียน้อย แนวสุดท้าย ดาวเรือง สตรีหมายเลขหนึ่ง ดราบาป สำนองรัก และเรื่องอันธการ
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อวิเคราะห์นวนิยายของทมยันตีในด้านท่วงท่าของแต่งและกลวิธีในการแต่ง
2. เพื่อศึกษาโลกทัศน์ที่ปรากฏในนวนิยายที่นำมาศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล
 - 1.1 ศึกษาชีวประวัติของทมยันตีจากเอกสารต่าง ๆ ที่กล่าวถึงประวัติและผลงานของทมยันตี
 - 1.2 คัดเลือกนวนิยายของทมยันตีมาศึกษาโดยวิธีแยกออกตามประเภทของเนื้อเรื่องและกลวิธี
ในการแต่งเป็นหลัก บางประเภทมีจำนวนมากเกินเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างจากผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 5 ท่าน และได้นวนิยายมาศึกษาวิเคราะห์จำนวน 19 เรื่องดังกล่าว
2. ขั้นศึกษาแนวทางในการวิเคราะห์ และตั้งเกณฑ์การวิเคราะห์
3. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์นวนิยายของทมยันตีในด้านท่วงท่าของแต่ง กลวิธีในการแต่ง
และศึกษาโลกทัศน์ที่ปรากฏในนวนิยายที่นำมาศึกษา

4. ขั้นสรุปผล เสนอรายงานผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. ท่วงท่าของแต่ง

- 1.1 ท่วงท่าของแต่งในด้านการใช้ถ้อยคำ ทมยันตีมีความประณีตในการเลือกสรรถ้อยคำมาใช้ในการ
ประพันธ์นวนิยายของตนมาก ใช้คำได้อย่างเหมาะสมกับแนวเรื่องและสถานการณ์ของตัวละครในเรื่องนั้น ๆ
กล่าวคือถ้าเป็นเรื่องที่มีเนื้อหาในแนวเรื่องที่สูงส่งและเกี่ยวข้องกับบุคคลชั้นสูง ดังเช่นเรื่องรักที่ต้องมนตรา
และเรื่องร่มฉัตร ก็นำคำเก่าคำราชาศัพท์มาใช้ได้อย่างเหมาะสมหรือเรื่องที่มีเนื้อหาดึงหลักศาสนา
ปรัชญา โสยศาสตร์ ดังเช่นเรื่องทิพย์ และเรื่องพิชชวาท ก็จะใช้คำที่เป็นศัพท์เฉพาะ ศัพท์ทางวิชาการ

อันเกี่ยวกับศาสนา ปรัชญา และศัพท์ทางวิชาการอื่น ๆ ได้อย่างหรูหรา ส่วนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตในสังคมปัจจุบัน ก็มีการนำคำที่เหมาะสมกับสมัยและภาษาที่ใช้กันอยู่ในชีวิตประจำวันมาใช้ได้ดี ดังนั้นในนวนิยายของทมยันตีจึงมีถ้อยคำภาษาใช้อยู่ทุกประเภท ทั้งคำราชาศัพท์ คำศัพท์เฉพาะ ศัพท์ทางวิชาการ คำเก่า ภาษาปาก ภาษาสะแลง คำตลาด การซ้ำคำ การใช้คำซ้อน คำติดปาก การใช้โวหารเปรียบเทียบ การใช้คำอย่างผู้มีอารมณ์ขัน คำหยาย คำภาษาต่างประเทศ และการใช้คำเพื่อให้เกิดจินตภาพด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการใช้โวหารเปรียบเทียบถือได้ว่าเป็นลักษณะเฉพาะของทมยันตี เพราะทมยันตีมีก่นำคำที่มีลักษณะเป็นโวหารเปรียบเทียบ อันเป็นคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ ได้แก่ คำคม คำพังเพย สุภาษิต บทเพลง คำกาพย์ คำโคลง คำกลอน และบทกวีนิพนธ์ต่าง ๆ มาใส่ไว้ในนวนิยายของตนอย่างมากมายและมีอยู่ทุกเรื่อง การที่ทมยันตีนำคำประเภทดังกล่าวมาใช้ในบทประพันธ์ของตนทำให้การใช้ถ้อยคำมีพลังในการกระตุ้นอารมณ์ เราความรู้สึกของผู้อ่านได้อย่างดี

1.2 ท่วงทำนองแต่งคำการสร้างประโยค ทมยันตีใช้ประโยคยาวแบบโวหาร และประโยคยาวขึ้นในบทประพันธ์ของตนมากกว่าประโยคชนิดอื่น และสำหรับประโยคยาวแบบโวหารที่มีปรากฏอยู่อย่างชัดเจนคือประโยคยาวแบบโวหารชนิดสรุปความและชนิดพูดให้ตีความ ส่วนประโยคยาวขึ้นได้แก่ประโยคชนิดขานความ ส่วนประโยคแบบอื่น เช่นประโยคยาวแบบโวหารชนิดรวมเนื้อความ ตรีความและประโยคสั้นมีใช้อยู่ทั่วไปแต่ไม่ชัดเจนนัก

1.3 ท่วงทำนองแต่งคำการใช้สำนวนโวหาร เนื่องจากทมยันตีใช้ประโยคยาวแบบโวหารและประโยคยาวขึ้นเป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นสำนวนโวหารที่ปรากฏในนวนิยายของทมยันตีจึงมักเป็นสำนวนโวหารยาว มีคำเชื่อม คำขยายแพรวพราว นอกจากนี้ยังมีสำนวนโวหารสี่ภาพ สี่ แสง เสียง และให้รสทางขนสัมผัสที่สามารถใช้สี่ภาพได้อย่างชัดเจน ขวนให้ตื่นเต้น เราใจ สำนวนโวหารสมัยใหม่และสำนวนโวหารขัดแย้งที่ทมยันตีนำมาใช้เพื่อดึงดูดความสนใจ และให้มีความหลากหลายในการใช้ภาษาและสำนวนโวหารเพื่อสร้างภาพพจน์ ซึ่งทมยันตีนำมาใช้ได้อย่างมากมายหลายชนิดได้แก่ โวหารกล่าวเหยย กล่าวประชด โวหารเปรียบเทียบ ชนิดอุปมาอุปไมย และโวหารอุปสัณยณ์ โวหารอุทาหรณ์ โวหารปฏิปจฉา โวหารกล่าวเกินจริงและโวหาร-ปฏิภาคพจน์ การใช้สำนวนโวหารต่าง ๆ เหล่านี้ ทมยันตีสามารถสร้างขึ้นและใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะสำนวนโวหารสี่ภาพ สี่ แสง เสียง และให้รสทางขนสัมผัส สำนวนโวหารขัดแย้ง และสำนวนโวหารเพื่อสร้างภาพพจน์ชนิดโวหารกล่าวเหยย กล่าวประชด โวหารอุทาหรณ์ และโวหารปฏิปจฉา เป็นโวหารที่เด่นมาก

1.4 ท่วงทำนองแต่งด้านการบรรยายความ ทมยันตีใช้การบรรยายความ 3 แบบ คือบรรยายความ หือจริงใจให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกสะเทือนอารมณ์คล้อยตามไปกับความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมของตัวละคร บรรยายความในลักษณะนี้เป็นลักษณะที่เด่นที่สุด เพราะวิธีการใช้ถ้อยคำเร้าความรู้สึก และการใช้สำนวน ทหารอันคมคาย กระตุ้นอารมณ์ จี๊ดจ๊าดสะเทือนใจผู้อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างยอดเยี่ยม นอกจากนี้ ทมยันตียังใช้การบรรยายความเพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่องและเหตุการณ์ และการบรรยายความเพื่อให้เห็นภาพ- การของตัวละครด้วย แต่การบรรยายความในสองลักษณะดังกล่าวไม่ค่อยเด่นและมักจะยืดเยื้อ ยาว เยิ่น เยิ่นมาก

1. กลวิธีในการแต่ง

2.1 กลวิธีในการเล่าเรื่อง ทมยันตีใช้วิธีเลือกผู้เล่าเรื่อง 4 แบบคือ ใช้ผู้แต่งในฐานะผู้รู้แจ้งใน เหตุการณ์ทุกอย่างเป็นผู้เล่าเรื่อง ใช้ตัวละครซึ่งเป็นตัวเอกของเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่องของตนเอง ใช้วิธีเล่า เรื่องแบบประสม และใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบใช้กระแสดิจประหวัด โดยเฉพาะกลวิธีการเล่าเรื่องแบบ สุดท้ายนี้ ทมยันตีมิได้นำมาใช้เป็นหลักในการเล่าเรื่อง แต่ได้แทรกไว้ในกลวิธีการเล่าเรื่องแบบต่าง ๆ ทุก แบบและมีแทรกอยู่ทุกเรื่อง และด้วยการแทรกกลวิธีเล่าเรื่องแบบใช้กระแสดิจประหวัดนี้จึงทำให้นวนิยายของ ทมยันตีมีแนวเรื่องเป็นแบบหาฝัน (Romantic) ทุกเรื่องเช่นกัน

2.2 กลวิธีในการดำเนินเรื่อง ทมยันตีใช้วิธีดำเนินเรื่อง 3 แบบ คือ ดำเนินเรื่องไปตามลำดับ ปฏิทินคือบรรยายไปตามเหตุการณ์ก่อนและหลัง ดำเนินเรื่องย้อนต้น และดำเนินเรื่องต่างสถานที่สลับไป สลับมา วิธีการดำเนินเรื่องที่ทมยันตีนำมาใช้มากกว่าวิธีอื่นคือ ดำเนินเรื่องไปตามลำดับปฏิทิน ส่วนการ ดำเนินเรื่องต่างสถานที่สลับไป สลับมา มีอยู่เพียงเรื่องเดียวคือเรื่องสตรีหมายเลขหนึ่ง

2.3 กลวิธีเกี่ยวกับตัวละคร ทมยันตีมีวิธีการสร้างตัวละคร 3 แบบคือ แบบเน้นตัวละคร แบบเน้น เนื้อเรื่องและแบบสร้างตัวละครให้มีลักษณะเหนือจริง สำหรับการสร้างลักษณะนิสัยตัวละครทั้ง 3 แบบนี้ ทมยันตีจะให้ตัวเอกของเรื่องมีลักษณะหลายอย่างเหมือนมนุษย์ทั่วไป แม้ว่าตัวเอกบางตัวจะมีลักษณะนิสัย บางประการเกินธรรมชาติของมนุษย์ไปบ้าง แต่ทมยันตีก็ยังคำนึงถึงความสมจริง กล่าวคือ ตัวเอกจะมี ทั้งความดี ความเลว มีความรู้สึกนึกคิด มีชีวิตจิตใจ มีการคงไว้ซึ่งลักษณะนิสัยและพฤติกรรมบางอย่าง และ เปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมบางอย่างไปตาม เหตุการณ์และสภาพแวดล้อม แต่ตัวละครอื่นจะมีลักษณะ นิสัยน้อยอย่าง ทั้งไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง ส่วนวิธีการเสนอลักษณะนิสัยของตัวละครนั้น ทมยันตีใช้วิธีการเสนอ แบบผู้แต่งเป็นผู้บรรยายเองบ้าง ให้ตัวละครตัวอื่นกล่าวถึงหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครนั้น ๆ

และเสนอโดยวิธีอาศัยพฤติกรรมของตัวละครเองซึ่งการเสนอลักษณะนิสัยของตัวละครตามวิธีดังกล่าวนี้
 ทยอยดีจะให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวละครนั้นอย่างละเอียดชัดเจน ทั้งด้านลักษณะนิสัย อารมณ์ความรู้สึก
 นึกคิดเบื้องหลังความเป็นมาของตัวละครเหล่านั้น ทำให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครแต่ละตัวได้อย่างแจ่มชัดอย่างยิ่ง

2.4 กลวิธีเกี่ยวกับบทสนทนา ทยอยดีใช้บทสนทนาของตัวละครเพื่อประโยชน์ในการเล่าเรื่องซึ่ง
 ที่เป็นเรื่องที่ผ่านมาแล้วแต่มีได้เล่าไว้ และเรื่องราวที่ยังมีได้เกิดขึ้น แต่จะต้องเกิดในโอกาสต่อไป
 นอกจากนี้ยังใช้บทสนทนาช่วยให้รู้จักตัวละครที่เกี่ยวข้องทุกตัวได้ชัดเจนขึ้น

2.5 กลวิธีเกี่ยวกับฉาก ฉากที่ทยอยดีสร้างส่วนมากแล้วเป็นฉากที่มีลักษณะสมจริงตามเหตุการณ์
 ที่เกิดขึ้น และสมจริงตามสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะฉากที่มีความสมจริงตามเหตุการณ์นั้น ทยอยดีสร้างได้
 เต็มชัดมากให้ทั้งรายละเอียดของเหตุการณ์ แสง สี เสียง รูป รส นาฏการของตัวละคร และเสริมบรรยากาศ
 ของเรื่องได้อย่างดี แต่ฉากที่สมจริงตามสภาพแวดล้อม ทยอยดีมุ่งในด้านของความสมจริง และใช้ในการ
 ดำเนินเรื่องมากกว่าจะนำมาช่วยเสริมบรรยากาศของเรื่องราว ฉากประเภทนี้จึงไม่ค่อยเด่น

3. โลกทัศน์ที่ปรากฏในนวนิยายที่นำมาศึกษา

โลกทัศน์หรือทัศนะหรือปรัชญา หรือความเชื่อที่ปรากฏในนวนิยายของทยอยดีเกี่ยวกับค่านิยมและ
 ความเชื่อนั้น สรุปได้ดังนี้

3.1 ทัศนะต่อค่านิยมในด้านต่าง ๆ ได้แก่

3.1.1 ค่านิยมที่เกี่ยวกับการยกย่องผู้มีการศึกษา ทยอยดีมีความเห็นว่าทุกคนควรได้รับการ
 ศึกษาอย่างน้อยควรจบชั้นมัธยมศึกษา แต่การพยายามดันรนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเพื่อหวังเพียง
 ใบปริญญาบัตร โดยไม่คำนึงถึงความสามารถของตน และจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการศึกษานั้น ไม่ใช่สิ่งที่
 นำมายกย่อง และวิชาความรู้ก็มีได้มีอยู่แต่เฉพาะในคึกใหญ่ของสถาบันการศึกษาชั้นสูงเท่านั้น แต่มีอยู่ทุกหน
 ทุกแห่ง มนุษย์สามารถแสวงหาเอาได้ตลอดเวลาถ้ามีความตั้งใจจริง ทั้งปริญญาบัตรก็มีได้เป็นเครื่องหมาย
 ที่แสดงว่าผู้เป็นเจ้าของจะเป็นบุคคลที่มีคุณค่าอย่างแท้จริงเสมอไป คนที่มีคุณค่าคือคนที่มิไหวหวัช ฉลาด มี
 ความสามารถในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายและสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ฉะนั้นสังคม
 จึงไม่ควรมีค่านิยมในปริญญาบัตรสูงเกินไป แต่ควรให้ความสำคัญในความสามารถของบุคคลจะเหมาะสมกว่า

3.1.2 ค่านิยมที่เกี่ยวกับความกตัญญูต่อผู้เป็นบุญคุณ ทยอยดียกย่องผู้ที่มีคุณธรรมดำนี้นี้มากกว่า เป็น
 คนดี และเห็นว่าสมควรปลูกฝังค่านิยมชนิดนี้ให้มีอยู่ในจิตสำนึกของทุกคน ทยอยดีสนับสนุนการสร้างค่านิยม
 ด้านนี้อย่างจริงจัง จะเห็นได้จากตัวละครที่เป็นตัวเอกของเรื่องจะมีคุณธรรมด้านนี้ประจำตัวตั้งแต่ต้นจนจบ
 เรื่องทุกคนและทุกเรื่อง

๓.๑.๓ ค่านิยมด้านจริยธรรม เป็นค่านิยมที่เน้นในเรื่องของความประพฤติ หมั่นฝึกกล่าวคำเกี่ยวกับความประพฤติของสตรีเพื่อฝึกให้มีพฤติกรรมของความเป็นผู้ดี มีกิริยา วาจา สุภาพ เรียบร้อย และมีมารยาทดี แต่มีข้ออ่อนนุ่มนวลจนเสียบุคลิก หมั่นตีหัวขึงเพียงให้สตรีมีความสำรวมในพฤติกรรมของตนตามความเหมาะสมเท่านั้น

๓.๑.๔ ค่านิยมด้านสุนทรียภาพ เป็นค่านิยมที่เป็นผลมาจากการฝึกตนเองให้มีจริยธรรม ความประพฤติงดงาม วางตัวได้เหมาะสม จะทำให้เป็นคนมีความประณีตทางอารมณ์ รักสวยรักงาม รู้จักประดิษฐ์ตกแต่งสิ่งต่าง ๆ ค่านิยมด้านนี้เกิดจากจิตใจของผู้ที่ฝึกตนเองมาดีแล้ว หมั่นตีมีความชื่นชมในค่านิยมด้านนี้มากเช่นกัน

๓.๑.๕ ค่านิยมด้านวัตถุ เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน สิ่งของ หมั่นตีไม่ปฏิเสธว่าวัตถุเป็นปัจจัยอันสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคม แต่หมั่นตีให้ความคิดไว้ว่า มนุษย์ไม่ควรให้ทรัพย์สินสมบัติ โดยเฉพาะ "เงิน" มีอำนาจเหนือตนเองถึงขั้นยกให้เป็น "พระเจ้า" ทุกคนต้องการเงินเป็นความจริง และการทำงานเพื่อให้ได้เงินมาโดยทางสุจริตยุติธรรม เป็นของดี แต่มีสิ่งมุ่งแสวงหาจนกระทั่งตนเองขาดความสุข ทั้งไม่คำนึงถึงความถูกต้องและโลกมากไม่มีที่สิ้นสุด เพราะความสุขที่แท้จริงมิได้อยู่ที่เงินเพียงอย่างเดียว และเงินก็ไม่สามารถจะบันดาลได้ทุกอย่าง ฉะนั้นมนุษย์จึงควรให้ค่านิยมด้านวัตถุพอควรแก่ความจำเป็นในการดำเนินชีวิต มีเงินสำหรับการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิตประจำวันได้ตามความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอยู่โดยไม่ขาดแคลนก็ควรจะพอเพียงแล้ว

4.2 ทัศนะที่เกี่ยวกับความเชื่อ ซึ่งเป็นทัศนะที่ใช้กับเหตุการณ์อันเกี่ยวข้องกับศาสนา มายาสาสตร์ และไสยสาสตร์เป็นหลักนั้น สรุปได้ดังนี้

4.2.1 ทัศนะที่เกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนา ซึ่งพิจารณาถึงสถานภาพของมนุษย์และกฎแห่งกรรมนั้น หมั่นตีถ่ายทอดทัศนะด้านนี้มาจากทัศนะที่เกี่ยวกับมนุษย์ในทัศนะของพุทธศาสนานั้นเอง กล่าวคือ หมั่นตีมีความเห็นว่ามนุษย์ทางพุทธศาสนาที่กล่าวว่า ประกอบด้วยกายกับจิต และหลักธรรมที่สอนให้คนละเว้นจากการทำบาป เกรงกลัวต่อการสร้างกรรมและปฏิบัติตนให้พ้นจากทุกข์นั้น มีความละเอียดลึกซึ้ง ทั้งยากต่อการทำความเข้าใจ หมั่นตีจึงได้นำมาสร้างเป็นนวนิยายอธิบายด้วยภาษาง่าย ๆ ให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่า มนุษย์แท้จริงนั้นประกอบด้วยสสารและวิญญาณ มีการเวียนว่ายตายเกิด และดำเนินชีวิตไปตามกรรมของแต่ละคน บุคคลใดปฏิบัติตามวิธีทางแห่งการดับทุกข์ได้จึงจะหลุดพ้นจากบ่วงกรรมทั้งปวง แต่ในความเป็นจริงแล้ว มนุษย์ที่เป็นมนุษย์อย่างแท้จริงนั้น ยังมีกิเลสตัณหา จึงไม่มีมนุษย์คนใดจะหลุดพ้นจากบ่วงกรรมนั้น ๆ ได้

ฉะนั้นหมยันตีจึงย้ำอยู่บ่อย ๆ ว่า มนุษย์มีทั้งความดีและความชั่วคละเคล้าอยู่ในตัว ไม่มีใครดีที่สุดหรือเลวที่สุด ทั้งไม่มีมนุษย์คนใดมีเฉพาะความดีหรือความชั่วเพียงอย่างเดียว ด้วยเหตุนี้ความผิดพลาดของมนุษย์จึงมีอยู่เสมอ มนุษย์จึงควรให้อภัยแก่มนุษย์ด้วยกัน อันเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้มนุษย์ละจากความอิจฉาริษยาซึ่งกันและกันได้ และจะเป็นจุดเริ่มต้นให้มนุษย์มีความรัก ความศรัทธาเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน ทำให้มนุษย์อยู่ร่วมในสังคมเดียวกันได้อย่างมีความสุข

4.2.2 ความเชื่อทางตำนานไสยศาสตร์ โหราศาสตร์ และโชคลางต่าง ๆ แม้หมยันตีจะมีความเห็นว่า ศาสตร์เหล่านี้หลายอย่างทำให้คนมีวเมาและงมงาย แต่การที่จะปฏิเสธทั้งหมดก็ไม่ใช่ว่าสิ่งที่ถูกต้องนักอย่างน้อยที่สุด การมีความเชื่อในเรื่องนี้อยู่บ้าง ยังทำให้มนุษย์ผู้หมดหนทาง และสิ้นหวังในชีวิตยังมีเชื่อกความหวังไว้ให้ได้ต่อสู้ ผจญกับอุปสรรคได้ต่อไป ด้วยเหตุนี้ หมยันตีจึงไม่ต่อต้านหรือคัดค้านอย่างจริงจัง แต่ก็ไม่สนับสนุนให้ผู้อ่านยอมรับนับถืออย่างจริงจังเช่นกัน ทั้งได้นำมาใช้ประโยชน์ในการเขียนนวนิยายของตนทางด้านการสร้างบุคลิกลักษณะของตัวละครบางตัวและช่วยในการดำเนินเรื่องในบางเรื่องด้วย ทำให้การดำเนินเรื่องและการสร้างตัวละครมีความสมจริงขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้แก่นเรื่อง (Theme) ในนวนิยายบางเรื่องผิดแผกแตกต่างไปจากแก่นเรื่องของนวนิยายทั่ว ๆ ไปอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษางานของวิมล คีรีใหญ่ย์ โพนามปากกาอื่น ๆ เปรียบเทียบกับนามปากกา "หมยันตี" เพื่อพิจารณาถึงความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันในด้านเนื้อเรื่อง ท่วงทำนองแต่ง และกลวิธีในการแต่ง
2. ควรมีการศึกษาทัศนะของนักเขียนผู้นี้ในด้านอื่น ๆ เช่น ทัศนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ทัศนะเกี่ยวกับชีวิตครอบครัว ศาสนาเกี่ยวกับสังคมและการเมือง เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษางานประพันธ์ประเภทอื่นสันได้แก่ เรื่องสั้น บทความและคำอธิบายซึ่งได้เคยอธิบายในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ กัน เพื่อพิจารณาถึงโลกทัศน์ ความสามารถในการเป็นนักประพันธ์ การเป็นคอลัมนิสต์ และความสามารถด้านอื่น ๆ ของนักเขียนผู้นี้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ อักษรกุล สุขเกษม วัฒนธรรมและบุคลิกภาพ อรุณการพิมพ์ 2524, 214 หน้า
- กุลทาบ มัลลิกะมาส วรรณกรรมไทย โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2518, 207 หน้า
- _____ วรรณคดีวิจารณ์ ทอริตชนชัยการพิมพ์ ม.ป.ป. 213 หน้า
- "กู่กรรม" ไทยรัฐ 8 ตุลาคม 2521, หน้า 9
- จิří เป็ลยณสมัย นวนิยายที่เมาะสมในการใช้เป็ลหนังสืออ่านประกอบระดับมัธยมศึกษาในทศณะของครู
ภาษาไทย ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518, 92 หน้า อัฒสำเนา
- จินตะทรา (นามแฝง) "เป็ดทอง ร.ไอ.ที." ไทยรัฐ 2 มิถุนายน 2523, หน้า 3
- จิรวรรณ ชินะโชติ การศึกษาเปรียบเทียบหลักคำสอนเรื่องกรรมในพุทธศาสนาและศาสนาฮินดู ปริญญานิพนธ์
อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523, 113 หน้า อัฒสำเนา
- เจตนา นาควัชร "วรรณคดีวิจารณ์และการศึกษาวรรณคดี" วรรณไวทยาการ : วรรณคดี ไทยวัฒนาพานิช
2514, 157 หน้า
- เจษฎี-กรรณิกา (นามแฝง) "เป็ดใจสนทนาคู่หญิงคนนี้มีชื่อว่าหมยันต์" ขวัญเรือน 237 : 39 - 48
เมษายน 2527
- เจือ สตะเวทิน การใช้ภาษาระดับปริญญา กรุงเทพมหานคร 2518, 167 หน้า
- _____ ประวัตินวนิยายไทย บรรณกิจเทรดดิ้ง 2521, 254 หน้า
- _____ วรรณคดีวิจารณ์ สุทธิสารการพิมพ์ 2518, 178 หน้า
- _____ ก๊อประกการประพันธ์ พิมพ์ครั้งที่ 2 อักษรเจริญทัศน์ 2510, 321 หน้า
- ฐัฎฐมา อาษาฐัฎฐ การศึกษาค่านิยมที่สัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศจากวรรณกรรมที่วัยรุ่นสนใจ ปริญญานิพนธ์
กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2514, 117 หน้า อัฒสำเนา
- เฉลิมศักดิ์ (นามแฝง) "หนังสือ" ฟ้าเมืองไทย 305, 7, 50 มกราคม 2518
- ชลธิรา สัตยาวัฒนา "หมยันต์ที่ถูกกลืนกรอบด้วยกาลเวลา" เบิกฟ้าวรรณกรรม สำนักพิมพ์นวลจันทร์
2522, 227 หน้า
- ชลธิรา สัตยาวัฒนา และคนอื่นๆ การใช้ภาษา สำนักพิมพ์เกล็ดไทย 2517, 400 หน้า
- ชานะ ดวงงาม "เงา พนกลัง คำของคน" ปจาวรายสาร 7 : 100-112 มกราคม-มีนาคม 2518
- ชุบวัฏี ศรียะลา อักษรศาสตร์วิจารณ์ 5-8 : 28-39 ตุลาคม-พฤศจิกายน 2518

ต๋ย ชุมสาย.ม.ล. วรรณกรรมคดีเชิงจิตวิทยา ไทยวัฒนาพานิช 2518, 183 หน้า

"ทมิฬยันต์ ศตวรรษแห่งทศวรรษ" โลกหนังสือ 6 : 21 - 41 มีนาคม 2524

บรรจบ พันธุเมธา ลักษณะภาษาไทย โรงพิมพ์คุรุสภา 2514, 309 หน้า

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. แนะนำแนวทางอ่านนวนิยาย มหาวิทยาลัยศิลปากร 2511, 81 หน้า

_____ "หัวใจของวรรณคดีไทย" วรรณไวทยาการ : วรรณคดี ไทยวัฒนาพานิช 2514, 157 หน้า

_____ วิเคราะห์วรรณคดีไทย ไทยวัฒนาพานิช 2517, 228 หน้า

ประสาธ อิศรปริดา "ความเชื่อและสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจของชาวอีสาน" ใน เอกสารการวิจัยฉบับที่ 8
หน้า 7 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม 2513

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน การเขียนภาคปฏิบัติ กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช 2518, 294 หน้า

ปัญญา บริสุทธิ์ โลกทัศน์ของคนไทยวิเคราะห์จากวรรณกรรมสุโขทัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2523,
104 หน้า

เปลื้อง ณ นคร คำบรรยายวิชาการประพันธ์และหนังสือพิมพ์ พิมพ์ครั้งที่ 3 ไทยวัฒนาพานิช 2507,
342 หน้า

พนัส หันนาคินทร์ การสอนคำนิยม พิชญโลก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิชญโลก 2520, 175 หน้า

พรพรรณ ธารานุมาส ส่วนวนการเขียน บรรณกิจเทรดดิ้ง 2518, 185 หน้า

เพลินพิศ เทียรบรรดา วิเคราะห์ท่วงทำนองแต่ง และกลวิธีการแต่งนวนิยาย ของสุวรรณ ผินธนา
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526, 123 หน้า อัดสำเนา

ไพฑูรย์ เครือแก้ว ลักษณะสังคมไทย โรงพิมพ์เคียงเชียงจงเจริญ 2515, 444 หน้า

ภิญโญ จิตต์ธรรม "ความเชื่อ" วารสารรามคำแหง 2 : 54-72 กรกฎาคม 2518

มณี หอมมงคล "ความเชื่อของคนไทย" ใน เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องวัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติ
ความเชื่อ ศิลปกรรมและภาษา โครงการไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 8-10 กันยายน 2528
1 เล่ม (หน้าไม่ติดต่อกัน)

มัทนา นาคบุตร ศิลปะการแต่งผู้ชนะสิบทิศของยาขอบในด้านท่วงทำนองแต่งและกลวิธี เสนอเรื่อง
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 318 หน้า อัดสำเนา

รมณี กอวัฒนา งานประพันธ์ประเภทนวนิยายและนวนิยายอเมริกัน รุ่งศิลป์การพิมพ์ 2528, 157 หน้า

รศมี เฝ้าเหลืองทอง "วิเคราะห์หมยยันต์ตั้งแต่ 14 ตุลาคมถึงปัจจุบัน" สังคมศาสตร์ปริทัศน์ 2 : 95-

110 เมษายน-กรกฎาคม 2518

วนิดา ธนศุภานุเวช มนุษย์ตามทรรศนะของพุทธปรัชญา ปริญญาโท อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2523, 184 หน้า

วันสุข (นามแฝง) "ลลมนักพบหมยยันต์" ลลนา 68 : 60-68 พฤศจิกายน 2518

วิภา กงกะนันท์ วรรณคดีศึกษา ไทยวัฒนาพานิช 2523, 168 หน้า

วิมล ศิริไพบูลย์ นักเขียนเขียนเพื่ออะไร สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย รายการอภิปรายทางวิชาการ

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย 19 พฤษภาคม 2527 เวลา 13.00 - 18.00 น.

_____ คุณหญิงนอกทำเนียบ โดยหมยยันต์ (นามแฝง) บำรุงสาส์น 2518, 2 เล่ม

_____ คู่กรรม โดยหมยยันต์ (นามแฝง) ศิลปาบรรณาการ 2514, 2 เล่ม

_____ ดาวเรือง โดยหมยยันต์ (นามแฝง) ศิลปาบรรณาการ 2521, 2 เล่ม

_____ ดราบาป โดยหมยยันต์ (นามแฝง) บำรุงสาส์น 2523, 472 หน้า

_____ ทิพย์ โดยหมยยันต์ (นามแฝง) ศิลปาบรรณาการ 2518, 2 เล่ม

_____ แนวสุดท้าย โดยหมยยันต์ (นามแฝง) บำรุงสาส์น 2522, 856 หน้า

_____ พิษสวาท โดยหมยยันต์ (นามแฝง) คลังวิทยา 2516, 724 หน้า

_____ เพลงชีวิต โดยหมยยันต์ (นามแฝง) บำรุงสาส์น 2513, 2 เล่ม

_____ มุกกฤษณาม โดยหมยยันต์ (นามแฝง) คลังวิทยา 2516, 2 เล่ม

_____ เมียน้อย โดยหมยยันต์ (นามแฝง) คลังวิทยา 2516, 2 เล่ม

_____ ร่มฉัตร โดยหมยยันต์ (นามแฝง) คลังวิทยา 2519, 3 เล่ม

_____ รอยมลอหิน โดยหมยยันต์ (นามแฝง) คลังวิทยา 2513, 2 เล่ม

_____ รักที่ต้องมนตรา โดยหมยยันต์ (นามแฝง) บำรุงสาส์น 2519, 527 หน้า

_____ ล่า โดยหมยยันต์ (นามแฝง) ศิลปาบรรณาการ 2520, 624 หน้า

_____ สตรีหมายเลขหนึ่ง โดยหมยยันต์ (นามแฝง) บำรุงสาส์น 2523, 2 เล่ม

_____ สายรุ้ง โดยหมยยันต์ (นามแฝง) คลังวิทยา 2517, 2 เล่ม

_____ สำรองรัก ในตะวันลา+สำรองรัก โดยหมยยันต์ (นามแฝง) บำรุงสาส์น 2523, หน้า 241-

วิมล ศิริไพบูลย์ อย่าลืมฉัน โดยทมยันตี (นามแฝง) บำรุงสาส์น 2520, 2 เล่ม

_____ อันธการ โดยทมยันตี (นามแฝง) บำรุงสาส์น 2524, 327 หน้า

วิทย์ วิศุทเวทย์ ปรัชญาทั่วไป มนุษย์ โลก และความหมายของชีวิต อักษรเจริญทัศน์ 2520, 176 หน้า

วิทย์ ศิวะศรียานนท์ วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ พิมพ์ครั้งที่ 3 สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย
2504, 372 หน้า

ศิลปากร, กรม ประวัตินักเขียนไทย เล่ม 1 โรงพิมพ์การศาสนา 2524, 144 หน้า

สมบัติ จันทรวงศ์ "โลกทัศน์ของสุนทรภู่" วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร 2 : 172-211 เมษายน-
มิถุนายน 2521

สิทธิ์ บุตรอันทร โลกทัศน์ชาวไทยล้านนา ศูนย์หนังสือเชียงใหม่ 2523, 80 หน้า

สิทธา หิณญาวตล และทิพย์สุนทร นาคธน การอ่านและการพิจารณาหนังสือ กรุงเทพมหานคร
วัฒนาพานิช 2520, 186 หน้า

สิทธา หิณญาวตล และคนอื่นๆ การเขียน กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2520, 200 หน้า

_____ ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น 2515, 558 หน้า

สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ และคนอื่นๆ โลกทรรศน์ไทยภาคใต้ ศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา 2521, 149 หน้า

สุนทร โคมิน และสมิท สมักรการ ค่านิยมและระบบค่านิยมไทย เครื่องมือในการสำรวจวัด สำนักวิจัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2522, 345 หน้า

สุนันทา ไสร์จจ บทวิเคราะห์-วิจารณ์งานในวรรณคดีไทย ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2528, 157 หน้า

สุพรรณิ วราพร ประวัตินวนิยายไทย ตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ 5 ถึงสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.
2475 ปริญญาโท น.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518, 380 หน้า ฉัดสำเนา

สุพัตรา สุภาพ สังคมและวัฒนธรรมไทย ไทยวัฒนาพานิช 2518, 182 หน้า

สุภัทร สวัสดิรักษ์ "เพื่อนที่มีความปรารถนาดีกับทุกคน" การะเกด 25 : 10 5 เมษายน 2524

_____ "รักของทมยันตีจากคู่กรรมถึงพ่อปลาไหล" การะเกด 8 : 14 - 15 1 ตุลาคม 2523

เสาวภา โปทยวัฒน์ "โลกทัศน์ของคนไทยสมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2418" วารสารประวัติศาสตร์

1 : 1-41 มกราคม-เมษายน 2525

Haines, Helen E. What's In A Novel. New York, Columbia University Press,
1946. p. 247-252.

ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း

ประวัติย่อของผู้แต่งและผลงานประพันธ์*

“ทมยันตี” หรือนามจริงคือ วัฒน ศิริไพฑูรย์ เกิดเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2480 ที่ กรุงเทพมหานคร วัฒนเป็นบุตรคนที่สอง มีพี่ชายหนึ่งคนและน้องสาวอีกหนึ่งคน บิดามีอาชีพเป็นทหารเรือ ส่วนตระกูลทางฝ่ายมารดาเป็นหญิงชาววัง ในวัยเด็ก วัฒนค่อนข้างซุกซนและมีมารดาที่เข้มงวดกวดขันมาก จึงถูกบังคับให้อ่านหนังสือแล้วย่อ เรื่องให้แม่ตรวจเป็นประจำ การถูกบังคับ เช่นนี้ทำให้วัฒนเป็นคนที่มีนิสัยรัก- การอ่าน และฝึกการเขียนมาแต่เยาว์วัยอันเป็นส่วนหนึ่งที่เสริมให้วัฒนกลายมาเป็นนักประพันธ์ในภายหลัง

ด้านการศึกษา

วัฒน ศิริไพฑูรย์ เรียนหนังสือตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ 1 จนกระทั่งจบชั้นมัธยมปีที่ 8 แผนกวิทยาศาสตร์ จากโรงเรียนเซนต์ยอแซฟ แล้วเข้าศึกษาต่อในคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อยู่ระยะหนึ่ง ภายหลังเปลี่ยนไปเรียนคณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี แต่เนื่องจากไม่ชอบวิชาบัญชี จึงได้ไปสมัครเป็นครูสอนวิชาภาษาไทยและประวัติศาสตร์ที่โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ แล้วลาออกจากมหาวิทยาลัยเมื่อ เรียนอยู่ในชั้นปีที่ 3 จึงได้วุฒิบัตรเพียงอนุปริญญา

ด้านการทำงาน

ในระหว่างที่ยังทำงานเป็นครูอยู่นั้น วัฒนเขียนนวนิยายไปเรื่อย และทำงานเป็นครูไปพร้อมกัน นอกจากนี้ยังมีงานพิเศษบางอย่าง ซึ่ง ดร.ขวัญดี อัศวาวศิริวิชย์ กล่าวไว้ในรายการอภิปรายทางวิชาการ ซึ่งสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทยจัดขึ้นที่หอประชุมกรมประชาสัมพันธ์ ในชื่อเรื่อง “นักเขียนเขียนเพื่ออะไร” และออกอากาศวันที่ 19 พฤษภาคม 2527 เวลา 13.00 - 16.00 น. ว่า วัฒน ศิริไพฑูรย์ เคยได้รับ โอกาสพิเศษ โดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้เชิญให้ไป สอนวิชาวรรณกรรมปัจจุบัน แต่ต่อมาเมื่อมีงานประพันธ์มากขึ้น จึงลาออกจากการเป็นครูมาเขียนนวนิยาย เห็นอย่างเดียว

* เก็บความจากวารสารและเอกสารต่าง ๆ ได้แก่

1. โลกหนังสือ ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 มีนาคม 2524
2. ประวัตินักเขียนไทย เล่ม 2 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม กรมศิลปากร พ.ศ. 2524
3. ตลนา เล่มที่ ๑๑ บัณฑิตโรง พุทธศักราช 2518

นอกจากวิมลจะมีความสามารถในการเขียนนวนิยายได้เป็นที่ถูกใจคนอ่าน และเขียนได้หลายแบบหลายแนวก็แล้ว วิมล ศิริไพบูลย์ ยังได้ชื่อว่าเป็นนักพูดที่มีความสามารถอย่างยอดเยี่ยมอีกด้วย และด้วยความสามารถในการพูดนี้ ได้ส่งผลให้วิมลได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดินเมื่อ พ.ศ. 2518 ปี พ.ศ. 2520 ได้รับแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2522 ได้รับการแต่งตั้งเป็นวุฒิสมาชิก และในปี พ.ศ. 2524 ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้อำนวยการขนส่งมวลชนกรุงเทพ จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2527 จึงได้ลาออกมาเป็นนักประพันธ์อาชีพตามที่ตั้งใจไว้แต่เดิมพร้อมกับออกนิตยสารรายสัปดาห์ชื่อ “สายทิพย์” อีกด้วย

ด้านการประพันธ์

วิมล ศิริไพบูลย์ เริ่มชีวิตการเป็นนักเขียนตั้งแต่อายุเพียง 14 ปี ขณะที่ยังเรียนหนังสืออยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 งานเขียนที่ได้รับการลงพิมพ์เป็นชิ้นแรก เป็นเรื่องสั้นชื่อ เรื่องตุ๊กตาดอตรัก ลงพิมพ์ในศรีสัปดาห์ จากนั้นจึงเขียนเรื่องสั้นเรื่อยมา จนกระทั่งอายุ 18 ปี ขณะที่ยังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปีที่ 1 ได้เขียนนวนิยายขนาดยาวเรื่องโนนผืนขึ้นเป็นเรื่องแรก ได้ลงพิมพ์ในศรีสัปดาห์เช่นกัน และประสบความสำเร็จอย่างงดงาม จากความสำเร็จในครั้งนี้ วิมลจึงหันมาเขียนนวนิยายเพียงอย่างเดียวเรื่อยมาใช้นามปากกาในการประพันธ์ 4 ชื่อด้วยกันคือ ไรสลาเรน (กุหลาบราชนิ) หมยันต์ ลักษณะวดี และกนกเรขา ตราบจนกระทั่งเข้ารับหน้าที่ผู้อำนวยการขนส่งมวลชนกรุงเทพ ในปี พ.ศ. 2524 จึงหยุดงานประพันธ์ทั้งหมดลงชั่วคราว

สำหรับงานประพันธ์ประเภทนวนิยายตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงปี พ.ศ. 2524 ในนามปากกาต่าง ๆ ทั้ง 4 ชื่อ และประพันธ์จบเรื่องบริบูรณ์ รวมทั้งได้พิมพ์รวมเล่มแล้วมี 46 เรื่อง ดังนี้

ประพันธ์ในนามปากกา “หมยันต์” มี 26 เรื่อง ได้แก่

สตรีหมายเลขหนึ่ง	พี่เลี้ยง
ยอดคนงก	คู่กรรม
กุหลาบผิงนอกทำเนียบ	เพลงชีวิต
รอยมลหิน	อย่าลืมฉัน
เมียน้อย	นางเอก
ทิพย์	ดาวเรือง

สายรุ้ง	ร่มฉัตร
อันธการ	สุดหัวใจ
ตราบาป	ตะวันลา
สารองรัก	แก้วกลางตง
ล่า	แผลหัวใจ
แต่งกับงาน	มงกุฎหนาม
รักที่ต้องมนตรา	แนวสุดท้าย
รอยลิขิต	พิษสวาท

ประพันธ์ในนามปากกา "โรสลาเรน" มี ๑ เรื่อง ได้แก่

โฉมฝัน	คำของคน
ทางรัก	สิ้นสวาท
เงา	สายสัมพันธ์

ประพันธ์ในนามปากกา "ฉันทนา" มี ๑ เรื่อง ได้แก่

มงกุฎที่ไร้บัลลังก์	หนี้รัก
รักมีจันทร์	สายใจ
เลือดชาติติยา	

ประพันธ์ในนามปากกา "กนกเรขา" มี ๑ เรื่อง ได้แก่

พ่อครัวหัวป่าก์	พ่อหม้ายที่เด็ด
อุบิที่เหตู	แรงรัก
พ่อปลาไหล	เทพบุตรสุดแสน

ส่วนเรื่องสั้นนั้น วิชาล ศิริไพบุลย์ ได้รวมเล่มไว้ ๑ เล่ม ในชื่อว่า รอยฉาลัย รอยอาลัย เล่ม ๒

และ ผสมลับ

วิเคราะห์นโยบายของหมย่นดี

บทคัดย่อ

ของ

สัมพันธ์ รุ่งระวี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2528

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาวิเคราะห์แนวโน้มของริมล ศิริไพบุลย์เฉพาะ
ที่ใช้นามปากกา "ทมยันตี" เท่านั้น โดยศึกษาวิเคราะห์ในด้านท่วงทำนองแต่ง กลวิธีในการแต่งและ
โลกทัศน์ด้านค่านิยมและความเชื่อซึ่งปรากฏในนวนิยายที่นำมาศึกษาจำนวน 19 เรื่อง และรายงานผล
การศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาปรากฏว่าทมยันตีมีท่วงทำนองแต่งด้านการใช้ถ้อยคำที่เด่นชัดคือมีความประณีต
ในการเลือกสรรถ้อยคำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับ เนื้อ เรื่องและสถานการณ์ของตัวละคร มีลักษณะ
เฉพาะตัวคือแนวคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ จากวรรณคดีไทยและวรรณกรรมต่างประเทศมาใช้เป็นโวหาร
เปรียบเทียบ สำหรับด้านการใช้ประโยคนั้นทมยันตีนิยมใช้ประโยคค่อนข้างยาวและซับซ้อน เป็นส่วนใหญ่
ในการใช้สำนวนโวหาร ทมยันตีมีความสามารถในการใช้สำนวนโวหารแบบต่าง ๆ บรรยายและ
พรรณนาความรู้สึคนึกคิดได้อย่างซาบซึ้ง เร้าใจ จัตุสสะ เหนือใจผู้อ่านได้อย่างยอดเยี่ยม

ในด้านกลวิธีในการแต่งทมยันตีมีแนวทางในการเล่าเรื่อง การดำเนินเรื่องหลายแบบ
แต่แต่ละแบบมีความ เหมาะสมกับ เนื้อ เรื่องและลักษณะนิสัยของตัวละคร ส่วนการสร้างตัวละครนั้นจะ
คำนึงถึงความสมจริงเป็นเกณฑ์ แม้ว่าตัวละครบางตัวจะมีลักษณะ เหมือนจริงหรือ เกินธรรมชาติของ
มนุษย์ส่วนใหญ่มาก แต่ก็ เป็นความสมจริงตามทัศนะของผู้แต่งอยู่ส่วนหนึ่ง คือตัวเอกฝ่ายหญิงจะมี
บุคลิกภาพค่อนข้างแข็ง มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ตัวเอกฝ่ายชายจะมีลักษณะนิสัยรักเดียวใจเดียว
มั่นคง ซื่อสัตย์ต่อภรรยา การเสนอลักษณะนิสัยของตัวละครเหล่านี้ ทมยันตีใช้วิธีที่ผู้แต่ง เป็นผู้บรรยาย
เอง ใช้พฤติกรรมของตัวละครและใช้บทสนทนาของตัวละครใน เรื่องที่กล่าวถึงหรือแสดงความคิด เห็น
เกี่ยวกับตัวละครนั้น ๆ ซึ่ง เป็นกลวิธีที่ทมยันตินำมาใช้มากกว่าวิธีอื่น ส่วนการสร้างฉากทมยันตีมุ่งใน
ด้านความสมจริงเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะความสมจริงใน เหตุการณ์ของ เรื่องแล้วทมยันตีสร้างได้
เด่นมาก

ด้านทัศนะเกี่ยวกับค่านิยมที่ปรากฏในนวนิยายนั้น ทมยันตีมีความ เห็นว่าค่านิยมบางประการ
ยังมีคุณค่าสมควรปลูกฝังให้มีอยู่ในสำนึกของทุกคน เช่น ค่านิยมด้านความกตัญญู ด้านจริยธรรมและ
สุนทรียภาพ แต่ค่านิยมด้านการยกย่องผู้มีการศึกษานั้น ทมยันตีมีความ เห็นว่าคนที่มีความสามารถในการ
ทำงานได้ผลดี มีความรับผิดชอบสูง มีคุณค่ากว่าคนที่มีความปัดปรายแต่ขาดคุณลักษณะดังกล่าว ส่วน
ค่านิยมด้านวัตถุนั้น ทมยันตี เน้นในเรื่อง เงินและมีความ เห็นว่าเงิน เป็นสิ่งที่มีมนุษย์ทุกคนปรารถนา

แต่ไม่ควรตกอยู่ใต้อำนาจเงินจนทำให้ชีวิตขาดความสุข เพราะการมีเงินมากไม่ได้แสดงถึงความมี
ค่าของคนและบางทีเงินก็ไม่สามารถจะบันดาลให้ผู้เป็นเจ้าของมีความสุขทางใจได้เสมอไป

ในด้านความเชื่อทางศาสนาส่วนที่เกี่ยวกับสถานภาพของมนุษย์นั้น ผมยินดีมีความเชื่อตาม
แนวทางของพุทธศาสนาคือมนุษย์เกิดมาตามกรรม มีกรรม เป็นเครื่องชักนำและมีกรรม เป็นที่สิ้นสุด
มนุษย์ทุกคนมีทั้งความดีและความชั่วคละเคล้ากัน ไม่มีใครดีที่สุดและเลวที่สุด สำหรับความเชื่อด้าน
ไสยศาสตร์ โหราศาสตร์และโชคลางต่าง ๆ ผมยินดีให้ความเห็นว่าเป็นสิ่งช่วยต่อเชื่อกความหวังให้
แก่คนที่สิ้นหวังในชีวิตมีโอกาสต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ได้ต่อไป

AN ANALYSIS OF THOMMAYANTI'S NOVELS

AN ABSTRACT

BY

SAMPHAN ROONGRAWEE

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
February 1985

This thesis aims to study and analyze the novels written by Wimon Siripaiboon, only those under her pseudoneme 'Thommayanti'. It will focus on the style, point of view concerning values and beliefs as they appear in 19 novels. Then the result of the study will be presented in the form of descriptive analysis.

The study reveals that, in her style, diction is distinct. It is appropriate with the stories and roles of the characters. What is unique in her style is her exploitation of quotations from both Thai and foreign literary works as figurative languages. Her syntax tends to be eloquent and lengthy. She has various ways of using language effectively.

Thommayanti exploits several styles of narratives and points of view. All are appropriate with the stories and characters. Her characterization is realistic. Although some of her characters are exaggerated, they are still realistic in her own view. Her female protagonists are mentally strong and highly self-confident. The male protagonists are faithful and loyal to their wives. The nature of these characters is seen through the author's description, the characters' actions and dialogue opinions about other characters - this is Thommayanti's favorite technique.

The setting in her works is realistic. It is appropriate with events in the stories.

As for the values shown in her works, Thommayanti believes that some values like gratitude, ethical and aesthetical values should be cultivated in human conscience. She is against the value of putting high regards on the elite or highly educated. In her opinion, a person with high capability and responsibility is more praiseworthy than the educated

ones who lack this quality. The value concerning materialism is also presented in her works. She points out that money is every man's wish, but it does not always endow one with happiness. Human values do not always derive from money.

Thommayanti's Buddhist attitude is explicit. Man's birth and existence are constituted by karma. His being is mingled with both good and evil. None is perfect and none is extremely evil. Superstition, in some degree, is able to encourage the desperate to strive for a better chance.